

T.C.
AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

PROF. DR. MEHMET FATİH KÖKSAL'IN ŞAHSİ
KÜTÜPHANESİNDE BULUNAN 25 NUMARALI CÖNK ÜZERİNDE
BİR İNCELEME

Mehmet BİRCAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2017

©2017-Mehmet BİRCAN

T.C.
AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

PROF. DR. MEHMET FATİH KÖKSAL'IN ŞAHSİ
KÜTÜPHANESİNDE BULUNAN 25 NUMARALI CÖNK
ÜZERİNDE BİR İNCELEME

A REVIEW ON ABOUT NO. 25 ON THE CONK
WHICH EXISTİNG İN PROF. DR. MEHMET FATİH
KÖKSAL'S PERSONAL LIBRARY

Hazırlayan
Mehmet BİRCAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ

KIRŞEHİR-2017

KABUL VE ONAY

Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Mehmet BİRCAN tarafından hazırlanan “Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal’ın Şahsi Kütüphanesinde Bulunan 25 Numaralı Cönk Üzerinde Bir İnceleme” adlı tez çalışması 06/10/17 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ (İmza)

Üye: Doç. Dr. Ahmet Doğan (İmza)

Üye: Yrd. Doç. Dr. Doğan Kaya (İmza)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2017

(İmza)

Doç. Dr. Hüseyin Şimşek

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../2017

Mehmet BİRCAN

İmza

ÖZET

PROF. DR. MEHMET FATİH KÖKSAL'IN ŞAHSİ KÜTÜPHANESİNDE BULUNAN 25 NUMARALI CÖNK ÜZERİNDE BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Mehmet BİRCAN

Danışman: Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ

2017-(x+631)

Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Jüri

Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ

Doç. Dr. Ahmet DOĞAN

Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA

İlk olarak IV. yüzyılda karşımıza çıkan cönkler, edebiyat ve tarih geçmişimize ışık tutacak, geleceğimize yön verecek yazılı kaynaklar arasında değerlendirilmektedir. İçerisinde birçok folklorik ürün barındıran, daha ziyade eni boyundan uzun olan, sayfaları dikey olarak açılan ve çoğunlukla deri ciltli olan bu defterlerin araştırmacıların istifadesine sunulması ile muallakta kalan birçok husus gereken cevabı bulacaktır. Bu defterlerin incelenmesi ile gün yüzüne çıkmamış şairler ve şiirler, folklorik bilgiler gün yüzüne çıkacaktır.

Tarihin tozlu raflarında kalmış olan şiir, şair ve diğer folklorik bilgileri gün yüzüne çıkarmak adına Mehmet Fatih Köksal'ın şahsi kütüphanesinde bulunan 25 numaralı cönk üzerinde bir inceleme yaptık. Arap harfleriyle yazılmış olan bu cönkü transkripsiyon alfabesi kullanarak Latin harflerine aktardık. Cönk incelenirken Mehmet Fatih Köksal'ın Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori adlı kitabın “Metin Neşrinin Ana Esasları”, “Metin Tamiri (Usul ve Esaslar, Uygulamalar ve Bazı Teklifler)”, “Metin neşrinde Vezinle ilgili Bazı Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler” bölümlerinden faydalandık. Cönkte yer alan şiirleri -ulaşabildiğimiz kadarıyla- diğer kaynaklarda kim adına kayıtlı olduklarını sorguladık. Araştırmalarımız sonucunda bazı şiirlerin birden fazla şaire mal edildiğini, bazılarının başka şairlere mal edildiğini ve bazılarının da ismi geçen şairin külliyyatında yer almadığını gördük.

İncelemiş olduğumuz cönkte 304 şiir, 115 şair, 3 dua; Alevî-Bektaşî tarikat silsilesi ve Hacı Bektaş'ın soyuna dair bilgiler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Alevî-Bektaşî Kültürü, Cönk, Fuzulî, Mehmet Fatih Köksal, Turabî.

ABSTRACT

A REVIEW ON ABOUT NO. 25 ON THE CONK WHICH EXISTING IN PROF. DR. MEHMET FATİH KÖKSAL'S PERSONAL LIBRARY

M.Sc.Thesis

Preparer: Mehmet BİRCAN

Advisor : Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ

2017-(x+631)

Ahi Evran University, Institute Of Social Sciences

Turkish Language And Literature Department

Jury

Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ

Assoc. Prof. Dr. Ahmet DOĞAN

Asst. Prof. Dr. Doğan KAYA

Firstly, IV. cunks, literature and history that are antagonizing in the century are considered among the written sources that will shed light on our past and give direction to our future. Many issues that remain outstanding with the transfer of these books to the scientific world will find the answer, with many folkloric products in it, more elaborately long, pages with vertical opening and mostly leather boundaries. With the examination of these books, poets and poems and folkloric information that have not appeared in the day will come to light.

We made a review on the number 25 cunk in the personal library of Mehmet Fatih Köksal in order to bring out the poetry, poet and other folkloric information that was on the dusty shelves of history. Using this common transcription alphabet written in Arabic letters. "Some Problems of Vezin in Text Presentation, Some Findings and Proposals", Mehmet Fatih Köksal's Critique of Criticism and Theory in Old Turkish Literature, "The Main Principles of Metin Neşrinin", "Text Repair (Procedures and Principles, Practices and Some Proposals) sections. Cönk's poems - as far as we can tell - have questioned who they are registered with in other sources. As a result of this method, we have seen that some poems have more than one poetry, some are belonged to others, and some poems are not included in the poetry of the poet.

We have studied 304 poems, 115 poets, 3 prayers; Alevis-Bektashi order and the descendants of Hacı

Keywords: Alevi-Bektashi Culture, Cönk, Fuzulî, Mehmet Fatih Köksal, Turabî.

ÖN SÖZ

Sözlü dönemden yazılı döneme, dünden bugüne üretilen ve toplumda gelenek, görenek, anane adı altında kabul görmüş olan inanç, inanış, yaşam tarzı gibi kültürler unsurları bir sonraki nesle aktarılacak istenmiş ve bu kültürel unsurlar günümüzde de aktarılacak istenmektedir. Bu aktarım ile gelecek neslin sağlam ve güçlü bir zeminde vücut bulmasına olanak sağlanacaktır. Geçmiş bilgileri geleceğe aktarmak isteyen insanoğlu, birçok yöntemle bu isteğine ulaşmıştır: Kimi sözlü olarak, kimi mağara duvarına resim çizerek, kimi taşlara şekil vererek, kimi ağaç kabuğuna, kimi kâğıda yazarak merakını dile getirmiştir. Sözlü veya yazılı olarak kendisini ifade etmek isteyen insanoğlu, toplumsal kaygılar içerisinde bu eylemi gerçekleştirebildiği gibi, bireysel kaygılar sebebiyle de bu tarz bir eyleme yönelmiş olabilir. Nitekim bireysel kaygılarla aktarma işi yapan kişi, gelecek nesil tarafından tanınacak ve böylelikle ebedi olmayan bir dünyada kıyamete kadar ismini yaşatma fırsatı bulacaktır. Ancak, sözlü ortamda üretilen ve yazıya geçirilmeyen ürünler ya zamanla yok olmuştur ya anonimleşmiştir ya da birtakım değişikliklere uğrayarak çeşitlenme gibi doğal bir olguya maruz kalmıştır. Yazının icadıyla birlikte kayıt altına alınan birçok ürün, sözlü olarak icra edilen ürünlere nispeten kalıcılığı daha çok yakalamış ve gelecek nesle -çok fazla bir değişikliğe uğramadan- ulaşmıştır. Kayıt araçlarından biri olan cönkler, toplumun veya kişinin bilgi birikimini geleceğe aktarma kaygısıyla oluşturulmuş ve sanattan edebiyata, gündelik bilgidan ilmi hale kadar birçok ürünü içerisinde toplamış ve muhafaza etmiştir.

Üzerinde inceleme yapmış olduğumuz cönk Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal'ın şahsi kütüphanesinden temin edilmiştir. İncelemenin giriş kısmında araştırmanın konusu, amacı ve yöntemi gibi hususlar üzerinde durulmuştur. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümün ilk ana başlığı “Cönkün Şekil Özellikleri” olup Cönkün kapağının maddesi ve üzerindeki desenler; cönkün sayfa yapısı, satır sayısı, kullanılan mürekkep, kalıplaşmış şekiller vb. gibi hususlardan bahsedilmiştir. İkinci ana başlık “Cönkün Muhteva Özellikleri” olup bu başlık altında “Cönkte Yer Alan Şairler”, “Cönkte Yer Alan Mensur Kısımlar” “Cönkte Yer Alan Şiirlerin Tür ve Şekil Özellikleri” alt başlıkları verilmiştir. İlk alt başlıkta alfabetik olarak şairler sıralanmış, parantez içerisinde şiir sayısı ve ardından o şaire ait şiir ya da şiirlerin geçmiş olduğu varak numarası *ör.* (2, 10a) şeklinde verilmiştir. İkinci alt başlıkta cönkte yer alan düz yazılar, diğer alt başlık altında ise şiirlerin şekil yapısını ve türünü ihtiva eden bilgiler verilmiştir. Üçüncü ana başlık “Cönkte Yer Alan Şairlerin Hayatlarına Dair Bilgiler” olup şairlerin hayatlarına dair bilgilerin çoğu “Türk Edebiyatı

İsimler Sözlüğü”nden alınmıştır. Bu kaynaktan alınan bilgiler metin içi kaynak gösterme yöntemi ile *ör.* (Bekki, 2014: 16573) şeklinde gösterilmiş olup tarihten sonra verilen sayılar madde numarasını teşkil etmektedir. Dördüncü ana başlık “Cönkte Yer Alan Şiirlerin Nazım Türlerine Dair Bilgiler”, beşinci ana başlık “Cönkün İmlası”, altıncı ana başlık “Cönkün Mürettibleri”, yedinci ana başlık “Cönkün Tarihi” olup sıralamış olduğumuz ilk başlık altında cönkte yer alan şiirlerin nazım türlerine dair bilgiler verilmiştir. Sonraki başlık altında cönkün imlasına dair bilgiler verilmiş, bir sonraki başlıkta cönkü tertipleyen kişiler hakkında çıkarımlarda bulunulmuş, son başlık altında ise cönkün hangi tarihler arasında tertip edildiğine dair bilgiler verilmiştir. İkinci bölüm “Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem” ve “Cönkün Transkripsiyonlu Metni” başlıkları altında incelenmiştir. “Sonuç” bölümünde bulgular dile getirilmiştir. Sonuç bölümü ardından verilen “Sözlük” bölümündeki kelimeler ve “Kaynakça” bölümündeki kaynaklar alfabetik olarak sıralanmıştır. Cönkün tıpkıbasımı “Ekler” bölümünde verilmiş olup çalışmanın en son kısmında “Özgeçmiş” yer almaktadır.

Hayatımın her alanında maddi ve manevi desteğini gördüğüm, bilim konusunda her zaman beni teşvik eden ve bana her anlamda güvenen aileme ne kadar teşekkür etsem azdır. Gerek lisans döneminde gerek yüksek lisans dönemine engin bilgilerinden faydalandığım, dönemin “sultanü’ş-şuara ve reisü’l-ulema”sı olan, yazmaya çalıştığım şiirler konusunda beni geliştirici eleştiriler getiren, ayrıca bu çalışmamızın vücut bulması noktasında şahsi kütüphanesinde bulunan cönkü hiç tereddütsüz bana verip bilim âlemine adım atmamı sağlayan hocam Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL’a edeceğim iltifatlar yetersiz kalacaktır. Lisans döneminde kendisinden çok şey öğrendiğim, lisans tezimde metin neşrinin nasıl yapılması gerektiği konusunda bana rehber olan ve bu konudaki tekâmül halkalarımın ilkinin oluşturan hocam Doç. Dr. Ahmet DOĞAN’a sükranlarımı sunuyorum. Halk edebiyatına olan ilgimi gün yüzüne çıkaran, akademik alanda sağlam adımlarla ilerlemem adına hocalıktan ziyade babalığını gördüğüm, her zaman desteğini arkamda hissettiğim, bana güvendiğini her daim göstererek istikbale emin adımlarla yürümemi sağlayan hocam Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ’ye minnettarım. Cönkte geçen Arapça duaları okumamda yardımcı olduğu için dost sıfatıyla nitelendirdiğim, “tuz ekmek” hakkına vakıf Serdar ÇÖLCÜ’ye; tezin düzenleme kısmında benden yardımlarını esirgemediği için pek kıymetli arkadaşım Neşe HALİLOĞLU’na teşekkürü bir borç bilirim.

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
BÖLÜM I	7
1. CÖNKÜN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ ve MUHTEVASI, CÖNKTE YER ALAN ŞAİRLERİN HAYATLARINA DAİR BİLGİLER, CÖNKTE YER ALAN ŞİİRLERİN NAZİM TÜRLERİNE DAİR BİLGİLER, CÖNKÜN İMLASI, MÜRETTİBLERİ, TARİHİ.....	7
1.1. CÖNKÜN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ.....	7
1.2. CÖNKÜN MUHTEVASI	11
1.2.1. Cönkte Yer Alan Şairler	11
1.2.2. Cönkte Yer Alan Mensur Kısımlar	12
1.2.3. Cönkte Yer Alan Şiirlerin Şekil ve Tür Özellikleri.....	14
1.3. CÖNKTE YER ALAN ŞAİRLERİN HAYATLARINA DAİR BİLGİLER	43
1.4. CÖNKTE YER ALAN ŞİİRLERİN NAZİM TÜRLERİNE DAİR BİLGİLER.....	88
1.5. CÖNKÜN İMLASI	91
1.6. CÖNKÜN MÜRETTİBLERİ	92
1.7. CÖNKÜN TARİHİ	92
BÖLÜM II.....	94
2. METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YÖNTEM ve CÖNKÜN TRANSKRİPSİYONLU METNİ	94
2.1. METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YÖNTEM	94
2.2. CÖNKÜN TRANSKRİPSİYONLU METNİ.....	97
SONUÇ.....	435
SÖZLÜK	438
KAYNAKÇA	498
EKLER.....	503

ÖZGEÇMİŞ..... 631

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Cönkte Yer Alan Şiirlerin Şekil ve Tür Özellikleri

Tablo 2. Transkripsiyon Alfabeti

KISALTMALAR

Kısaltmalar

Açıklamalar

bk.

Bakınız

C

Cilt

d.

Doğum tarihi

H

Hicri

KD

Kaygusuz Abdal Divanı

M

Miladi

MAHD

Mehmed Ali Hilmi Dedebaba Divanı

ö.

Ölüm tarihi

ör.

Örneğin

s.

Sayfa

S

Sayı

ŞD

Şah Hatayî Divanı

ty.

Baskı tarihi yok

vb.

Ve benzeri

TD

Turabî Divanı

VD

Viranî Divanı

yy.

Yayımcı yok

GİRİŞ

Türk yazılı kültürünün mihenk taşlarından olan cönklerin gün yüzüne çıkarılması ve bilim âlemine kazandırılması geçmişteki birçok karanlık noktaya ışık tutacaktır. Bu amaçla Türkiye’de cönkler üzerine birçok çalışma yapılmış, yapılan bu çalışmalar neticesinde birçok soru işareti ortadan kalkmıştır. Nitekim ileride cönkler üzerine yapılacak olan çalışmaların bilim âlemine sağlayacağı katkılar tartışılmazdır.

İçerisinde şiir, dua, dini bilgiler, kıssa, hikâye, vefk, tılsım, büyü, fal, cıfr, reml, alacak-verecek hesapları, tarih kayıtları gibi birçok ürünü barındıran ve adeta bir gemi hüviyetinde olan cönkler antoloji, ilmihal, hikâye, fal ilmi ve birçok ilme dair muhtelif defterler olabildikleri gibi aynı zamanda baştan sona kadar yalnızca bir tek konuya ayrılan defterlerdir. Bu nedenle cönklerin kıymetleri bir kat daha artmaktadır.

Çalışmanın konusunu Mehmet Fatih Köksal kütüphanesinde bulunan 25 numaralı cönkün Arap harflerinden Latin harflerine aktarılması, cönkün içerisinde yer alan kültür ürünlerinin gün yüzüne çıkartılması oluşturmaktadır.

Cönkteki bazı imla hataları, cönkün kimi sayfalarının yıpranmış olması, henüz mürekkep ıslakken kapatılan sayfaların yazıların okunurluğunu etkilemesi, gibi problemlerle karşılaşmaktayız. Bunun yanında birden fazla şaire mal edilen şiirlerin şair-şiir eşleştirmesinde karşımıza birtakım zorluklar çıkarmakta, şiirin gerçek sahibini bulma konusunda araştırmacıların işini güçleştirmektedir.

Yapılan bu çalışma ile cönkün içerisinde yer alan şiirlerin nazım şekli ve türünün belirlenmesi, bilinmeyen şairlerin ve şiirlerin ortaya çıkarılması, şairleri yanlış olarak verilen şiirlerin gerçek sahiplerine iade edilmesi ve birden fazla şaire mal edilen şiirlerin belirlenmesi planlanmaktadır.

Metin kurulurken Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal’ın Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori adlı kitabının “Metin Neşrinin Ana Esasları”, “Metin Tamiri (Usul ve Esaslar, Uygulamalar ve Bazı Teklifler)”, “Metin neşrinde Vezinle ilgili Bazı Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler” bölümlerinden faydalandık. Arap harflerinden Latin harflerine aktarım aşamasında transkripsiyon alfabesi kullanılmış olup bu bölüme dair bilgiler “Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem” başlığı altında detaylı bir şekilde verilecektir.

Sözlü dönemden yazılı döneme, dünden bugüne üretilen ve toplumda gelenek, görenek, anane adı altında kabul görmüş olan inanç, inanış, yaşam tarzı gibi unsurlar, bir sonraki nesle aktarılmak istenmiş ve günümüzde de aktarılmak istenmektedir. Sözlü

dönemde yapılan birtakım ritüeller zamanla sözlü kültür ortamı oluşturmuştur. Bu ortamda icra edilen mitler, masallar, efsaneler dilden dile aktararak varlığını sürdürmüştür. Sözlü kültür ortamında aktarılan bu ürünler, zamanla gerek aktarıcıdan, gerek sözlü aktarımdan kaynaklanan sebeplerle birtakım değişikliklere uğramış ve bu ürünler sözlü aktarımın doğal bir sonucu olan çeşitlenmeden etkilenmiştir. En başta üreticileri belli olan bu ürünlerin zamanla isimleri de unutulmuş ve anonim bir hal almıştır.

İnsanoğlu, gerek bireysel kaygılar, gerekse toplumsal kaygılarla geleceğe, geçmişin bilgilerini aktarmak istemiş ve bunun için çeşitli yollara başvurarak bu isteklerini gerçekleştirmiştir. Kimi sözlü olarak, kimi mağara duvarına resim çizerek, kimi taşlara şekil vererek, kimi ağaç kabuğuna, kimi kâğıda yazarak bu isteğini dile getirmiş, böylelikle neslin kültürel açıdan devamını sağlamak adına büyük bir fedakârlık göstermiştir.

Yazının bulunmasından önceki dönemi ifade eden ve sözlü dönem olarak adlandırılan dönemden bahsedebileceğimiz gibi, yazının bulunmasından sonraki sözlü dönemden yahut sözlü kültür ortamından bahsetmemiz de mümkündür. Nitekim yazı bulunduktan sonra birçok ürün kayda geçirilse bile bu ürünler sözlü kültür ortamında icra edilmeye devam etmiştir. Mesela bir âşık, halk hikâyesi anlatırken önüne yazılı bir kaynak alıp ondan faydalanmamıştır. Bu sebeple ilkel insandan günümüze gelinceye kadar sözlü kültür ortamının varlığından bahsetmek mümkündür.

Duygu ve düşüncelerini aktarmanın farklı bir yolu olan yazıyı keşfeden insanoğlu, anlatma eyleminin yanı sıra yazma eylemiyle de geleceğe yön vermiş, kendisine kadar süregelen bilgi birikimine daha az değişme imkânı sağlayarak bu bilgi birikiminin diğer nesle aktarılmasına büyük bir katkı sağlamıştır.

İnsan, yazma-çizme eylemini gerçekleştirirken birçok araç kullanmıştır. Bu yazma ve çizme eyleminde kalem çeşitlilik arz ettiği gibi yazılan yüzey de çeşitlidir. Kişinin bilgi birikimine paralel olarak, ilerleyen zamanlarda kalemler değiştiği gibi kalemin yazmış olduğu yüzey de değişmiştir. Bu bilgi birikimi ve değişmeye bağlı olarak zamanla “divan”, “mecmua” gibi müstakil isimleri olan kayıt araçları ortaya çıkmıştır. Bu kayıt araçlarından biri de cönklerdir.

Cönk, başta halk şiirleri olmak kaydıyla birçok folklorik bilgiyi ihtiva etmektedir. Cönklerin uzunlamasına açılan, sırtları dar olup ensiz olan defterlerdir (Kaya, 2007: 188). Köksal, cönkler için şu tanımları yapmıştır: “*Saz, tekke ve divan şairlerinin şiirleri ile bazı anonim ürünlere yer veren; kimilerinde türlü dualar, fal, cıfr, reml, vefk, tılsım vb. gizli*

ilimlere dair kayıtlar, ilaç terkip ve tarifleri, rüya tabirleri, mektup suretleri, muhtelif tarih kayıtları, alacak-verecek hesapları, gibi şiirle ilgisi olmayan türlü bilgi notlarının da bulunduğu, uzunlamasına açılan, ensiz el yazması eserlere cönk denir.” (Köksal, 2016: 32).

Ebatları çeşitlilik gösteren cönklerin, boyları enlerine göre daha uzundur. Cönkler yukarı doğru açılır. Genel olarak deri kapakları vardır. Ancak daha sonradan bu deri kapakları korumak adına, yüzeyleri bezle kaplanmış cönklerin varlığı da söz konusudur. Deri kapakları olan cönklerin renkleri genellikle kahverengidir. Bunun yanı sıra siyah ve kapalı kırmızıyla mor renge çalan deri kapaklar da mevcuttur. Karton kapakları olan cönkler, yeşilden sarıya, beyazdan siyaha birçok renkte olabilmektedir.

Kapaklı cönkler olduğu gibi kapağı olmayan cönklerden de bahsetmemiz mümkündür. Bu cönklerin kapakları ya zamanla yıpranarak kopmuş ya da bu cönklere hiç kapak yapılmamıştır. Bazen de cönkün sonraki sahibi tarafından kapağı olmayan cönke kapak yapılmış yahut da mevcut kapak koruma amaçlı kaplanmış. Bazı kapaklar ise kurtlar (böcek) tarafından delinmiş ve sonradan kaplanmamıştır.

Sade kapaklardan bahsedebileceğimiz gibi yüzünde çeşitli desenlerin bulunduğu kapak çeşitlerinden de bahsetmemiz mümkündür. Kenarları “zencirek” denilen desenli çerçevelerle çevrilen deri kapakların ortasında “şemse” denilen desenler mevcuttur. Şemseler kar tanesi desenli, yaprak desenli, çiçek desenli olabilmektedir. Ayrıca baklava dilimini andıran desenlerden de bahsedebiliriz. Bazı şemseler, içlerinde Arap harfleriyle birtakım ibareleri de barındırır. Bunun yanında yüzeyinde ebru sanatıyla yapılmış desenlerin olduğu kapaklar da mevcuttur.

Cönklerin yaprakları genellikle yapıştırıcı ile bazen de zimba ile tutturulmuştur. Zimba görüntüsünü saklamak isteyen kişilerce bazen cönklerin sırtlarına farklı bir karton yahut deri parçası da yapıştırıldığı olmaktadır.

Cönklerde genellikle dayanıklılığı artırmak adına aharlı kâğıt kullanılmıştır. Kullanılan bu kâğıtların rengi ise çeşitlilik gösterir. Bir cönkte çeşitli renkte ve çeşitli kalitede kâğıtlar kullanılabildiği gibi aynı kalitede ve aynı renkte kâğıtlar da kullanılmaktadır. Bazen cönklerin hacmini artırmak adına sonradan sayfa eklemesi yapılmaktadır. Kimi zaman bu ekleme gelişi güzel, kimi zaman ise gayet tertipli ve düzenli bir şekildedir yapılmıştır.

Ekleme yapan kişi, bazen mevcut bulunan sayfalardan oldukça farklı bir şekilde, kareli veya çizgili sayfalar ekleyebilir. Eklenen sayfaların mevcut sayfalara göre renk ve ebat

açısından aynılığı söz konusu olabildiği gibi, farklılığı da söz konusudur. Şukka adı verilen bir sayfanın belli bir kısmına yapılan eklemelerde ise yanlış yazılmış, yarım kalmış yahut tahrip olmuş parça yerine yenisi eklenerek şiirin veya yazının devamı yazılır. Okunamayacak derecede tahribe uğrayan sayfalar yanında, kurtlar tarafından sayfalara açılmış olan deliklere herhangi bir ekleme yapılamamaktadır.

Cönklerin genellikle son sayfalarında olmakla birlikte ara ara sayfaların boş bırakılarak diğer sayfalara geçildiği görmekteyiz. Ayrıca cönke arka kapak tarafından başlanarak da şiirler yahut yazılar yazılmakta ve orta sayfaların çoğu boş kalmaktadır. Cönkler içerisinde kopuk sayfalara da rastlanır. Kopan sayfalar genelde kaybolmaktadır.

Cönklerle sayfa numaraları genellikle sonradan verilmiş olup bu sayfa numaraları günümüzde kullandığımız rakamlarla oluşturulmuştur. Ayrıca hem Arap rakamları hem de günümüzde kullandığımız rakamlarla numaralandırılmış cönklerin varlığı da söz konusudur.

Bazen bir müsvette olarak kullanılan cönklerin kapaklarına, boş sayfalarına veya dolu sayfaların aralarına matematik işlemleri yapılabildiği gibi resim de çizilmektedir. Bu gibi şeylere maruz kalan cönklerin muhtemelen sonraki sahibi veya sahipleri tarafından değerlerinin bilinmediği söylenebilir.

Kişi veya kişilerce oluşturulmuş cönkler, doğal olarak karşımıza farklı el yazılarını yahut farklı kalemle yazılmış yazmaları çıkarmaktadır. Cönkler “sabit kalem” olarak nitelendirilen tek tip kalemle yazılabildiği gibi renk olarak çeşitlilik gösteren kalemlerle de yazılabilmektedir. Bir cönk tamamen sabit kalemle yazılmış olabileceği gibi farklı kalemler kullanılarak da yazılmış olabilir.

Şiirler; sayfalara paralel, dik ve çapraz olarak yazılabilmektedir. Bu tamamen cönk yazarının isteğine ve estetik anlayışına bağlıdır. Cönk yazarı kimi zaman sayfayı ikiye böler ve bölünmüş kısımlara şiirleri yazar. Ayrıca cönk yazarı, iki beyitten bir çerçeve oluşturacak şekilde cönk içerisinde süslemeler de yapar. Bazen sayfalara oldukça estetik bir çerçeve çizerek içerisini doldurur. Sürh denilen kırmızı renkli başlıklarla da yazıya veya şiire görsel bir güzellik katar.

Bir cönkün içerisinde harekeli yazılar olabildiği gibi harekesiz yazılar da olabilir. Ancak genel olarak hareke Arapça dualarda, ayetlerde, surelerde vb. kullanılmıştır.

Cönkler; rüya tabiri, fal açma gibi metafiziksel bilgileri de içerisinde barındırır. Genelde fal açma ile ilgili bilgiler, çeşitli anlamları olan şekillerle birlikte cönkler içerisinde

yer alır. Rüya tabirleriyle ilgili olarak verilen bilgiler içerisinde bazen bir tablo içerisinde yerleştirilmiş sayılara çeşitli anlamlar yüklenerek aktarılan bilgiler bulunur.

Sayfaların çeşitli yerlerine bulunan mühür, imza, soğuk damga vb. gibi ayrıntılar da karşımıza çıkmaktadır. Bu soğuk damga ve mühürlerin içerisinde isim yazdığı gibi bazen de içlerinde hem isim hem de tarih bulunur.

Genellikle şiir veya nesir bitimini bize “mim” harfi göstermektedir. Bazen mürettib “tamam” yazarak okuyucuyu şiirin bitmiş olduğu konusunda uyarır. Diğer sayfaya geçen mürettib, aynı şiirin devam ettiğini göstermek adına “ve lehû” ibaresini sayfa sonlarına ilâştirir. Mürettib çoğu zaman şiirlerin tekrar eden mısra ya da mısralarını yazmayarak bu mısra ya da mısraları “eyzan”, “ve lehû eyzan” ibaresini kullanarak ifade eder.

Cönklerde her sayfanın satır sayısı farklı olmakla birlikte satır sayıları mürettep olan cönklerin varlığı da söz konusudur.

Kimi cönke fihrist eklenmiş kiminde ise fihrist ekleme işlemi yarıda bırakılmıştır. Önceden eklenen fihristler olduğu gibi, cönkün sonraki sahibi tarafından da fihrist eklendiği olmuştur.

Bir kayıt aracı olan cönkler, içerisinde birçok şeyi muhafaza etmektedir. Cönkler, halk edebiyatına has koşma, destan, kalenderi, divan, satranç, ilahi, nefes, deyiş, semai, halk hikâyesi vb. gibi tür ve şekilleri içerisinde barındırabildiği gibi, divan edebiyatına has olan gazel, kaside, muhammes, müseddes, şarkı, münacat, na’t, bahariyye, nevrüziye vb. gibi tür ve şekilleri de içerisinde barındırabilir. Bununla birlikte cönkler, içerisinde sadece edebi türlere yer vermezler. Onun içerisinde fal açma, rüya yorma, halk hekimliği vb. gibi gündelik hayattaki bilgiler mevcut olduğu gibi ayet, hadis, ilmihal, dua, fıkıh gibi ilimlere dair bilgiler de bulunur.

Muhtelif kişilerin şiirlerinin yer aldığı cönklerde, bazen aynı kişiye ait şiirler alt alta bazen de ara ara ayrı sayfalarda verilir. Meşhur şairlerin şiirleri yanında adı henüz hiç duyulmamış şairler de cönkler içerisinde yer alır. Aruzla yazılmış olan şiirlerde aruz kusuru söz konusu olabilir. Bu durum şairin yetersizliğinden kaynaklanabildiği gibi mürettibin şiiri kayda geçerken yapmış olduğu bir hatadan da kaynaklanabilmektedir. Yine aynı yetersizlik ve mürettib hataları gibi söz konusu durumlar, heceyle yazılmış şiirlerde de hece fazlası yahut hece eksikliği olan mısra ya da mısraları karşımıza çıkarmaktadır.

Kimi cönklerde, Alevi-Bektaşî geleneğinde oluşmuş nefes, deyiş, düvaz, nutuk vb. gibi türler yoğunluk arz etmektedir. Bunun yanında içerisinde sadece ayetlerin, duaların

olduğu cönkler de mevcuttur. Bu gibi bazı cönklerde yemek duasından nikâh duasına, ezan duasından Salat-ı Tuncine duasına kadar birçok dua yer almaktadır.

Cönklerde dikkati çeken bir durum da çok sık rastlanmamakla birlikte dörtlüklerin beyitmiş gibi yazılmalarıdır.

Fal açmak için kullanılan sembolik şekiller cönk içerisinde gösterilmektedir. Bazı cönklerde ise tabirname başlığı altında bir tablo verilerek bu tablonun en üstüne belli rakamlar yazılmış olup altlarına da çeşitli çiçek isimleri sıralanarak rüyalar yorumlanmıştır.

Şekilsel açıdan tertipli olmayan cönkler olduğu gibi oldukça tertipli ve düzenli cönkler de vardır. Ancak tertip ve düzen bizi cönkün içerisindeki imlanın doğru olarak kullanıldığı sonucuna ulaştırmaz. Birçok kelimenin yanlış yazımı, (h yerine h veya h kullanımı, ş yerine s veya ş kullanımı, z yerine z, ž, z kullanımı vb.) bizi, mürettibin fazla bir eğitimden geçmediği sonucuna götürebilir. Yanlış yazılan kelimelerin yanında birçok terkip hatası da yapılabilmektedir. Mürettib genellikle Farsça tamlamalar yaparken hemze koyulması gereken yere hemze koymamakta, izafet kesresi gösterilmemesi gereken yerde izafet kesresi göstermektedir.

Cönkler üzerinde bugüne kadar metin neşri konusunda ve “cönk nedir, ne değildir?” noktasında birçok çalışmanın yapıldığını görmekteyiz. Cönklerle ilgili şimdiye kadar yapılan çalışmalar bibliyografya şeklinde derlenerek Arş. Gör. Meltem Yılmaz tarafından makale olarak yayımlanmıştır (Yılmaz, 2016: 165-196).

BÖLÜM I

1. CÖNKÜN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ ve MUHTEVASI, CÖNKTE YER ALAN ŞAİRLERİN HAYATLARINA DAİR BİLGİLER, CÖNKTE YER ALAN ŞİİRLERİN NAZİM TÜRLERİNE DAİR BİLGİLER, CÖNKÜN İMLASI, MÜRETTİBLERİ, TARİHİ

1.1. CÖNKÜN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

10x29 ebatlarında olan 25 numaralı, 164 kitaplık numaralı cönkün ön kapağı kahverengi deriden yapılmış olup kapağın kenarlarında “zencirek” denilen desenler mevcuttur. Kapağın ortasında ve uç kısmında “şemse” yer almaktadır. Kapağın ortasında yer alan şemsenin desenleri Arap harflerinden oluşmakta olup geoit şeklindedir. Kapağın uç kısmındaki şemse ise altta iki, üstte bir tane olmak üzere üç adet kar tanesini andıran şekilden meydana gelmektedir. Ön kapak için sıralamış olduğumuz bu özellikler arka kapak için de geçerlidir. Kapağın sırt tarafına –cönkü sağlamlaştırmak adına- dikişler atılmıştır.

Cönk; 238 varak / 476 sayfadan oluşmaktadır. Cönkün 1b-202a sayfalarında aharlı kâğıt (bu sayfa aralıklarında yer alan 147b ve 148a sayfaları çizgili kâğıttır), 202a-226b sayfalarında harita metod kâğıdı, 226b-235a sayfalarında çizgili kâğıt ve 235a-238b sayfalarında tekrar harita metod kâğıdı kullanılmıştır.

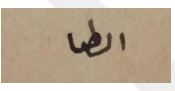
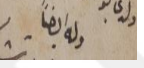
Cönte Ağırlıklı olarak siyah, nispeten de mavi ve mor mürekkepli kalemler kullanılmıştır.

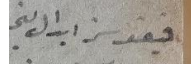
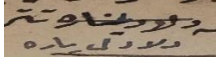
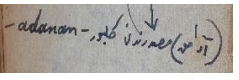
Bazı kısımlarda (ör.1b, 2a, 3b) mürettib mürekkep kurumadan sayfayı kapattığı için ıslak olan mürekkep diğer sayfadaki yazıların üzerine bulaşmış, bu durum da yazıların okunurluğunu olumsuz yönde etkilemiştir.

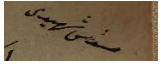
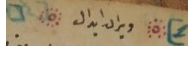
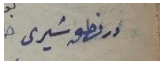
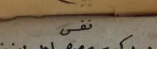
Mürettibler yazı stili olarak “rika”yı tercih etmiştir. Cönte yer alan Arapça bazı dualar (184b-185a) haricindeki yazılar harekesizdir.

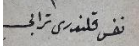
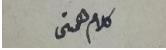
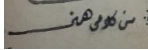
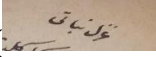
Cönke sayfa numaraları sonradan verilmiştir. Numaralandırmada günümüz ve Arap rakamları kullanılmıştır. Sayfa numaraları verilirken de farklı renkte mürekkepler kullanılmış olup cönke sonradan eklenen sayfaların (202a-238b) aynı renkte bir birlik, cönkün önceki sayfalarına (1b-202a) verilen numaraların da aynı renkte olup bir birlik oluşturduğunu görmekteyiz. Cönte ara ara boş sayfalar (ör. 211b-212a) olup mürettibler cönkün bazen ön kısmından arka kısmına doğru, bazen de arka kısmından ön kısmına doğru yazma eylemini gerçekleştirmişlerdir. Bundan dolayı cönte çoğu şiirin mahlas ve / veya maktâ bölümleri matla bölümlerinden önce gelmektedir. Bu durum metni Latin harflerine aktarırken tarafımızdan düzeltilerek verilmiştir.

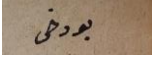
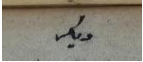
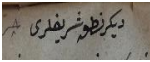
Sayfalarda yer alan satırlar muhtelif olup cönkte en az 1, en fazla 23 satır bulunmaktadır. Sayfaya sığmayan bazı mısraların (ör. 11a, 106b) sayfanın kenarına dik olarak yazıldığı görülmektedir. Bazı mısralar ise (ör. 97a, 97b) sayfa ikiye bölünerek -ortada çizgi olmaksızın- mısralar karşılıklı olarak yazılmıştır. Şiirlerin bittiği / tamam olduğunu ifade eden “temmet” ibaresi ve bu ibarenin kısaltması olan “mim” (4a) işareti şiirlerin sonuna koyulmuştur. Mürettibler bazen de şiirin bittiğini bize temmet yazısı üste olmak üzere ters üçgeni andıran üç adet “mim” (92b), mim harfinin ortasından geçen temmet yazısı (69a) ve birbirine paralel üç adet mim (89b) ile göstermektedir. Herhangi bir

şiir sayfaya sığmadığında sayfa sonuna ve sayfa başına “bu da onun” anlamına gelen (ve lehû) (13a) ibaresi koyularak şiirin devam ettiğine işaret edilmiştir. Bazı şiirlerin bentleri arasına “ve yine, aynı şekilde” anlamlarına gelen ve şiirlerin tekrar edilen mısra ya da mısraları (eyzan) (23a), bazılarına da (ve lehû eyzan) (30a) ibareleriyle gösterilmiştir. Mürettibler, mahlasların üzerlerini çizerek (Dilsûz) (75b) şairin isminin şiir içerisinde geçen herhangi bir kelime ile karıştırılmasını önlemiştir.

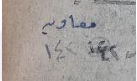
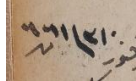
Bunun yanında mahlasların herhangi bir işaretleme olmaksızın (Kaygusuz Abdal) (124a) verildiği de görülür. Hatalı yazılan bazı kelime veya kelime gruplarının üzerleri çizilmiş (dilâ dil-pâre) (55b), bunlar düzeltilmiş yahut yerine başka kelime veya kelime grupları yazılmıştır. Bazı düzeltmelerin Latin harfleriyle (adanam) (182a) yapıldığını görmekteyiz.

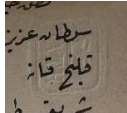
Şiirlerin çoğunda başlık bulunmaktadır. Bu başlıklar şiirin kime ait olduğuna ve şiirin nazım şekline (Müseddes-i Şehîdî). (60a) dair bilgiler vermektedir. Bazı başlıklar yalnızca şiirin kime ait olduğunu (Vîrân Abdâl) (15a), bazıları yalnızca şiirin nazım şeklini (Gazel) (113a), bazıları şiirin nazım türünü ve kime ait olduğu (Der-Nutk-ı Şîrî) (38b), bazıları ise yalnızca şiirin nazım türünü (Nefes) (90a) verir. Bazı başlıklar şairin ismi ve iki farklı nazım türünü

 (Nefes-i Kalenderî Turâbî) (72a) içeren bilgilerle karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında bazı şiirlerin (Kelâm-ı Himmetî) (13b), (Min Kelâm-ı Himmetî) (10b) başlıklarıyla verildiğini görmekteyiz. Bazen de başlıkta verilen nazım şekline dair bilgilerin şiirin nazım şekliyle uyuşmadığına [Gazel-i Nebâtî] [28b] başlığı ile verilen şiir “müseddes” nazım şeklindedir) şahit olmaktadır.

Bir şairin birden fazla şiiri verilecekse şairin bir sonraki şiiri karşımıza (Bu Dahî) (53a), (Dîger) (106a), (Dîger Nutk-ı Şerîfleri) (84a), (Yine Nefî) (178a) gibi başlıklarla çıkabilmektedir.

44a, 44b, 63b, 177a, 185b, 227a sayfalarında yer alan şiirlerin bazılarının üzerleri çizilmiş, bazılarının ise üzerlerine çarpı atılmıştır. Bu şiirlerin üzerlerinin niçin çizildiği ya da üzerlerine neden çarpı atıldığı konusunda herhangi bir fikre sahip değiliz.

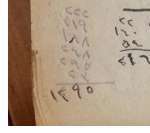
Cönkte geçen “Muaviye (132 ve 142)¹ (166a), Osman ve Ömer (661 / 310) (30b) isimlerinin “ebced” hesabına uygun olarak verildiğine şahit olmaktadır. Mürettibin bu isimleri söylemekten kaçındığı anlaşılmaktadır.

Cönkün 43a sayfasında mühür , 103a sayfasında soğuk damga bulunmaktadır. Muhtemelen bu soğuk damga kâğıt şirketine aittir.

Cönkte tahrip olan, yırtılan yerlere kâğıt parçalarından yapılan ve “şukka” adı verilen yamalar mevcuttur: (81b), (82a).

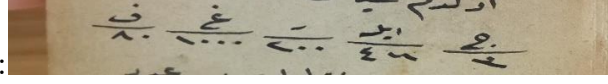
83b’de Turâbî’nin mezar taşına yazılması için sağlığında söylemiş olduğu vefat tarihine dair şiir (Altınok, 2006: 249)

¹ Mürettib, “Muaviye” isminin sayısal karşılığı olan 132’yi vermişken sonradan bu değerin üstünü çizip “Muâviyye” yazımının sayısal değeri olan 142’yi vermiştir. Mürettibin bu ismi yazmaktan kaçındığı anlaşılmaktadır. Bir başka mürettib yahut cönkün sonraki sahibi tarafından sayısal değerlerin üstüne Arap harfleriyle “Muâviye” yazılmıştır.

Arap rakamlarıyla hesaplanmaya çalışılmıştır: (H 1290/m. 1873)² (83b).

101a'da Çoban Baba'nın düşürmüş olduğu tarih, mürettib tarafından harflerin sayısal değeri

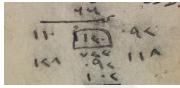

verilerek hesaplanmıştır: (f:80, gayın:

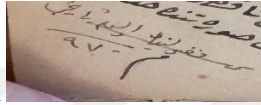
1000, ra: 200, ile: 46, cim: 3= h. 1329 / m. 1911) (101a). Bu hesabın ardından mürettib şu

notu düşmüştür: “İşbu hurufat noktaları beş adet olup baladaki hesaptan beş nokta adedince tarh olunduğu halde tam ilan-ı harbiyenin tarihini tutar.”³

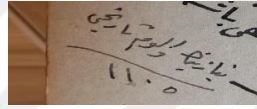
Bazı şiirlerin sonunda Arap rakamlarından oluşan sayılar yer almaktadır:

(68b). Mürettib, Fuzuli'nin

(Fuzûlî'nin ölüm tarihi H 970

/ M 1562)⁴ (60b) ve Niyazi Mısrî'nin

(Niyâzî'nin ölüm tarihi H 1105 /

M 1693) (61a) ölüm tarihlerini kendilerine ait şiirlerin sonunda vermiştir.

Cönkün son sayfalarında (226a'dan -ara ara boş sayfalar olmak kaydıyla- 238b'ye kadar) “fihrist” bölümü yer almaktadır. Mürettib yahut cönkün sonraki sahibi tarafından oluşturulan bu fihristte şu düzen esas alınmıştır: Sıra numarası (cönte kaçınıcı şiir olduğu), şairin mahlası, şiirin ilk mısraı ya da ilk mısraından bir bölüm. Daha anlaşılır olması amacıyla *ör.* 210, Şah Hatayî, İbtidadan Yol Sorarsan; 172, Pir Sultan, Gel Ey Zahid Bizim İle Çekişme...

Son sayfada cönkün numarası ve kütüphanede yer alan sırasını veren bir bilgi

(238b) yer almaktadır.

Arka kapağın iç kısmında “Sahife 51 Bektaş'ın hareketi tarihi, Hasan Dede'nin (...) Veli Balım Sultan'dır, Halil Ağa vefatı 18, 21 Kanun-ı sani 330 Ali Ekber'in mevlüdü, 21 (...) 333 Hasan Tahsin'in mevlüdü...” gibi notlar yer almaktadır.

² Turâbî 1868'de vefat etmiştir. Yapılan hesapta yanlışlık vardır.

³ 1911-1912 Trablusgarp savaşının tarihi verilmektedir.

⁴ Fuzuli'nin ölüm tarihi 1556'dır.

1.2. CÖNKÜN MUHTEVASI

Cönkte toplamda 304 şiir, 115 şair yer almaktadır. Şiirlerden 140'ı gazel, 87'si koşma, 23'ü müseddes, 11'i müfred, 7'si kaside, 7'si murabba, 5'i muhammes, 2'si kalender, 2'si mani, 1'i türkü, 1'i kıt'a, 1'i müstezat, 1'i semai, 1'i terci-i bend nazım şeklindedir. Şiirlerden 5 tanesinin nazım şekli belli olmayıp 1 tanesinin eksik olmasından dolayı nazım şekli tespit edilememiştir. 304 şiirden 281 tanesinin şairi belliyken 23 şiirin (5b, 7b, 16b, 27b, 63a, 95a, 97a, 107b, 121b, 124a, 126a, 130a, 131a, 142a, 161a, 163b, 164a, 174a, 177a, 178a, 179a, 202b, 218b) şairi belli değildir. Şairi belli olmayan şiirlerin 11'i müfred (5b, 7b, 16b, 27b, 63a, 95a, 107b, 124a, 126a, 164a, 179a), 4'ü beyit (97a, 131a, 142a, 174a) nazım şeklinde olup 8 tanesi (97a, 121b, 130a, 161a, 163b, 178a, 202b, 218b) eksik olduğundan yahut bu şiirlerin içerisinde mahlas yer almadığından şairleri bilinmemektedir.

Cönkte nazım şekli olarak en çok divan edebiyatı nazım şekilleri kullanılmış, bunun yanında Fuzuli, Nesimi, Nefi, Zeynep Hatun, Enderunlu Vasıf gibi divan edebiyatını temsil eden bazı şairlerin şiirlerine yer verilmiştir.

Cönkte yer alan şiirlerin 71'i medhiye, 49'u nasihat-name, 22'si nefes, 21'i düvazdeh imam, 18'i hicviyye, 14'ü tarikat-name, 9'u aşıkâne, 7'si taşlama, 7'si maktel-i Hüseyin, 7'si na't, 7'si tevhid, 6'sı tasavvufi, 6'sı meded-name, 6'sı tarih, 5'ni nutuk, 5'i dertlenme, 4'ü mersiye, 4'ü şathiye, 3'ü ilahi, 3'ü bahariyye, 3'ü nevrüziye, 2'si rüya-name, 2'si lügaz, 2'si miraç-name, 2'si gazavat-name, 2'si münacat, 2'si devriye, 2'si işret-name, 1'i şikayetlenme, 1'i fahriyye, 1'i dua, 1'i ibret-name, 1'i güzelleme, 1'i ağıt, 1'i mucizat-ı nebi nazım türünde olup şiirlerin neredeyse tamamının Alevi-Bektaşî kültürünü yansıtan, On İki İmam'a ve Ehl-i Beyt'e övgüler dizen, Hz. Ali ve ailesinin uğramış olduğu haksızlığı dile getiren konulardan meydana geldiğini görmekteyiz.

1.2.1. Cönkte Yer Alan Şairler

Abdâl Mûsâ (1 / 47b), Abdî (3 / 22a, 23a, 24a), Alî İzzet (1 / 210a), Âşık Dertli (1 / 213b), Aşkî (1 / 149a), Attâr (1 / 167b), Azbî (2 / 108b, 109b), Bahâyî (1 / 146b), Bâkî (2 / 96a, 96b), Bosnavî (3 / 88b, 100a, 170b), Caferî (1 / 168a), Ceyhunî (1 / 214a), Çoban Baba (1 / 100b), Dervîş Alî (1 / 92a), Dervîş İbrâhîm (1 / 69a), Dervîş Kemter (1 / 192b), Dervîş Rûhullâh (1 / 197b), Dervîş Süleymân (1 / 192a), Dilsûz (1 / 75b), Ecrî (1 / 88a), Enderûnlu Vâsıf (1 / 128b), Erşed (1 / 41a), Eşref (1 / 189a), Eşref Paşa (2 / 74b, 75a), Eşrefoğlu (2 / 68b, 104a), Feylosof Rızâ (1 / 3b), Fıtnat Hanım (1 / 95b), Fuzûlî (23 / 20a, 20b, 21a, 28a, 53a, 54a, 54b, 55a, 55b, 60b, 128b, 131a, 174a, 174b, 175a, 175b), Gafûrî (1 / 177b), Gedâ

Muslî (1 / 217b), Genç Abdâl (1 / 195b), Gülsüm Bacı (1 / 215b), Hafız (2 / 39b, 40a), Hâkî (1 / 63a), Hakîrî (1 / 191b), Harâbî (3 / 170a, 170b, 172b), Hasan Dede (1 / 154a), Hasircioğlu (1 / 97a), Hâşim (1 / 219a), Hazemî (5 / 31a, 31b, 32a, 120b, 122a), Hilmî (10 / 42a, 47b, 106a, 106b, 107a, 110a, 110b, 155b, 168b, 169a), Himmetî, (7 / 10b, 12b, 13a, 13b, 124b, 126a, 132b), Hüseyinî (2 / 8a, 26b), Hüsni (1 / 156a), İbrâhîm Baba (1 / 155a), İlhamî (14 / 105a, 140a, 140b, 141a, 141b, 147b, 148a, 148b, 157a, 158a, 158b, 159a, 221a, 221b), Kalender Abdâl (1 / 89b), Kanberî (3 / 24b, 130a), Kara Vâiz (1 / 103b), Kaygusuz Abdâl (4 / 43b, 124a, 198b, 212b), Kazak Abdâl (1 / 199b), Kâzım (3 / 34a, 111b, 112a), Kerîmî (1 / 220b), Kul Hâle (1 / 210b), Kul Himmet (3 / 164b, 165a, 208b), Kul Himmet Üstâdım (1 / 92b), Kul Kanber (1 / 194b), Kul Nesîmî (5 / 4b, 10a, 25b, 70a, 72a), Lâmiî (1 / 128b), Mazharî (1 / 173b), Mebnî (1 / 105b), Melâlî (1 / 129a), Mirâtî (3 / 87a, 200a, 208a), Muhibbî (1 / 193a), Muhyiddîn (1 / 218a), Muhyî-i Gülşenî (1 / 209b), Münif Paşa (1 / 167a), Nazîf (1 / 18b), Nebâtî (2 / 5a, 28b), Nefî (4 / 178b, 179a, 179b, 180a), Nesîmî (14 / 49b, 52b, 55b, 112b, 115a, 115b, 116b, 117b, 119a, 120b, 120a, 151a, 152a, 152b), Nigâhî (1 / 142a), Niyâzî-i Mısırî (3 / 61a, 113b, 114a), Pîr Gâib (1 / 71a), Pîr Sultân Abdâl (14 / 30b, 137a, 138a, 154b, 166a, 172a, 191b, 197a, 205b, 206a, 206b, 207a, 216a, 216b), Pürgam (1 / 79a), Râgıb Paşa (1 / 99b), Rızâ (2 / 107a, 153a), Rızâ Paşa (1 / 2a), Rifat (2 / 58a, 70b), Sâdık (2 / 1b, 39b), Sâid Nurullâh-ı Afganî (1 / 98a), Sâkî (1 / 77b), Selâmî (1 / 207b), Selîmî (1 / 21b), Sersem Ali (1 / 111a), Serverî (1 / 89b), Seyfî (1 / 161b), Seyfullâh (1 / 195a), Sırrî (1 / 66a), Sunullâh-ı Gaybî (8 / 97a, 97b, 107b, 122a, 139b, 219b, 220a, 220b), Sûzî (1 / 123a), Sünbülzâde Vehbî (2 / 95a, 96a), Şâh Hatâyî (11 / 57b, 64a, 164a, 185a, 189b, 190a, 191a, 203b, 204b, 209a, 210b), Şâhî Baba (1 / 56b), Şâkir (1 / 19b), Sehîdî (1 / 59b), Şemseddîn Sivasî (1 / 119a), Şems-i Tebrîzî (1 / 175b), Şerefî (1 / 219b), Şeyhân Baba (1 / 123a), Şinâsî (1 / 200b), Şîrî (2 / 37b, 202b), Şükrî (2 / 59a, 160a), Teslîm Abdâl (1 / 74a), Turâbî (23, 34a, 45a, 63b, 66b, 67a, 67b, 71b, 80b, 81a, 81b, 82a, 83a, 83b, 84a, 84b, 85a, 86a, 86b, 88a, 90b, 91a, 91b, 199b), Vîrân Abdâl (8 / 6a, 7a, 9a, 15a, 16a, 17a, 48a, 65a), Vîrânî (2 / 126a, 159b), Visâlî (1 / 191a), Yemînî (2 / 73b, 74a), Yesârî (1 / 46a), Yûnus Emre (5 / 191b, 203b, 205a, 214a, 216b), Zeyneb Hatun (1 / 2b), Zikrî (3 / 44a, 143a, 182b), Ziyâ Paşa (1 / 163).

1.2.2. Cönkte Yer Alan Mensur Kısımlar

1. Es-seyyid Fazl-ı Yezdân Hazretlerinin Haseb ü Nesebleri (180b).
2. Der-Beyân-ı Neseb-i Pîr-i Tarîkat Hünkâr Hâcî Bektâş Velî Kuddise Sırîhü'l-Celî (182a-183a).

3. Der-Beyân-ı Silsile-i Tarîkat-ı Aliyye-i Bektâşîyye (181a-182a).
4. Şecere-i Tayyibe-i İmâm İsnâ-Aşer Hünkâr Hâcî Bektâş Velî (183b).
5. Meclise girilince okunan dua (184a).
6. Hizb-i Şerîf Duâsı (184a).
7. Duâ-yı İmâm Hüseyin (184b).
8. Hünkâr Hâcî Bektâş Velî'nin Mürşidine Beyânıdır (185b).
9. Müslüman tarafından alınan bir hediyenin haram olup olmadığını bilmemesi halinde o hediyenin haram olmadığına dair beyanat (202a).

1.2.3. Cönkte Yer Alan Şiirlerin Şekil ve Tür Özellikleri

Tablo 1. Cönkte Yer Alan Şiirlerin Şekil ve Tür Özellikleri

Şair	Şiir*	Vezin	Birim Sayısı	Şiirin Cönkteki Başlığı	Nazım Şekli	Nazım Türü	Sıra No	Sayfa No
Sadık	Ararım Hakk'dan nasibim sab(ı)r amm uzadı / Ne bende sabra takat var sende insaf merhamet	15'li hece	5 dörtlük	Başlık yok	Türkü	Şikayetlenme	1	1b
Rıza Paşa	Devr-i la'linde baş eğmem bâde-i gül-fâma ben / Sâye-i pîr-i muganda minnet itmem câma ben	3 Fâilâtün 1 Fâilün	8 beyit	Gazel-i Rıza Paşa	Gazel	Aşıkâne	2	2a-2b
Zeyneb Hatun	Şehâ bu sûret-i zîbâ sana Hak'dan inâyetdir / Bilirsen sûre-i Yûsuf cemâlinden bir âyetdir	4 Mefâilün	2 beyit	Başlık yok	Kıt'a	Medhiye	3	2b
Rıza Tevfik Bölükbaşı	Hakk'ın hazînesi darı degildir / Câmi avlusunda saçamam hocam	11'li hece	8 dörtlük	Feylosof Rıza	Koşma	Taşlama	4	3b-4a
Kul Nesimi	Yürü ey zâhid-i hod-bîn dolaşma sen gülistânı / Bu (...) kimse at salmaz hâlî zann itme meydânı	4 Mefâilün	9 beyit	Gazel-i Nesimi	Gazel	Nasihat-name	5	4b-5a
Nebati	Öyle mestem bilmezem kim mey nedir mînâ nedir / Gül nedir bülbül nedir sünbül nedir hamrâ nedir	3 Fâilâtün 1 Fâilün	11 beyit	Gazel-i Nebati	Gazel	Tasavvufi	6	5a-5b
Belli değil	Medrese içre müderris virdiği bin ders-i dîn / Yeg durur mey-hânede bir câmi sunsa bir güzel	3 Fâilâtün 1 Fâilün	1 beyit	Müfred	Müfred	Hicviyye	7	5b
Viran Abdal	Ey Hüseyinler bugündür mâtem-i evlâd-ı şâh / Gözyaşını kana döndür eylegil feryâd u âh	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 bent	Min Kelam-ı Viran Abdal	Müseddes	Maktel-i Hüseyin	8	6a-7a

* Beyit ya da beyitlerle kurulu nazım şekillerinin ilk beyti, bendlerle kurulu olan nazım şekillerinin ise ilk bendin son iki mısrası verilmiştir.

Viran Abdal	Bil Alî'dir cümle cân dinle hemân açgıl / Söyle anı her lisân dinle hemân açgıl	Müfteilün Fâilün Müfteilün Fâilün	11 beyit	Viran Abdal	Gazel	Medhiye	9	7a-7b
Belli değil	Göster yüzünü mâh-ı münîr görsün uyansun / Arz it boyunu servler âteşlere yansun	Mefûlü Mefâilü Mefâilü Feûlün	1 beyit	Başlık yok	Müfred	Medhiye	10	7b
Hüseyin	Allah bir Muhammed Alî didiler / Cümle ululardan ulu didiler	11'li hece	8 dörtlük	Hüseyin	Koşma	Düvazdeh İmam	11	8a-8b
Viran Abdal	Muhammed Alî'nin nûrudur vallâh / Elinde Zülfekâr Alî'dür billâh	11'li hece	7 dörtlük	Viran Abdal	Koşma	Düvazdeh İmam	12	9a-9b
Kul Nesimi	Gözün aç anla gör kim Alî'dir cümleye server / Muhammed aşkı deryâdır Alî'dir kıymet-i gevher	4 Mefâilün	12 beyit	Gazel-i Nesimi	Gazel	Medhiye	13	10a-10b
Himmeti	Tanı ey ehl-i basiret Şâh-ı Merdân kimdir / Evliyâ leşkerine server-i sultân kimdir	3 Feilâtün 1 Fâ'lün	25 beyit	Min Kelam-ı Himmeti	Gazel	Medhiye	14	10b-12a
Himmeti	Benim şâhım imâm-ı evliyâdır Şâh- ı Merdân'dır / Emirü'l-mümindir server-i Merdân-ı Yezdân'dır	4 Mefâilün	8 beyit	Gazel-i Himmeti	Gazel	Medhiye	15	12b
Himmeti	Ey kelâmü'llâh-ı nâtık nutka her- dem yâ Alî / Ey Hak'ın esrârına hem-râz-ı hem-dem yâ Alî	3 Fâilâtün 1 Fâilün	10 beyit	Kelam-ı Himmeti	Gazel	Medhiye	16	13a-13b
Himmeti	Görünce yüzünü kamer hayret-ile oldu şak / Ey âyine-i Hakk	Mefûlü Mefâilü Mefâilü Feûlün / Mefûlü Feûlün	18 beyit	Kelam-ı Himmeti	Müstezat	Na't	17	13b-14b
Viran Abdal	Anla zebânım cân-ıla dilden ide lisânım medh-i velâyet / Düşme gümâna itme bahâne âkil-i pâk ol isde hidâyet	4 Müstefilâtün	19 beyit	Viran Abdal	Gazel	Medhiye	18	15a-16a

Viran Abdal	Bu manâ sırrını bil didi nâ-dân anlamaz / Sûreti insândır manâda hayvân anlamaz	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Sultan Viran Abdal	Gazel	Nasihat-name	19	16a-16b
Belli değil	Şeyhi dervîşi bırak molla müderis dinleme / Hazret-i pîr-i mugandan olsa bir imdâd olur	3 Fâilâtün 1 Fâilün	1 beyit	Müfred	Müfred	Nasihat-name	20	16b
Viran Abdal	Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfekâr	3 Fâilâtün 1 Fâilün	12 bent	Sultan Viran Abdal	Müseddes	Medhiye	21	17a-18a
Nazif	Lâ ilâhe illâ Huva'l-lâh alıyyü'l-müncelî / Lâ nebî illâ Muhammed lâ fetâ illâ Alî	3 Fâilâtün 1 Fâilün	6 bent	Min Kelam-ı Fi Şeyh Nazif	Müseddes	Tevhid	22	18b-19a
Şakir	Kıldıkca Yezîd'in ten-i murdârına lanet / Ervâh-ı şehîdâna yağar bârân-ı rahmet	Mefûlü Mefâilü Mefâilü Feûlün	7 beyit	Min Kelam-ı Şakir	Gazel	Hicviyye	23	19b
Fuzuli	Şifâ-yı vasl-ı kadrin hecr ile bî-mâr olandan sor / Zülâl-i şüh-ı zevkin teşne-i dîdâr olandan sor	4 Mefâilün	7 beyit	Gazel- Fuzuli	Gazel	Medhiye	24	20a
Fuzuli	Şöyle ser-mestem ki idrâk itmezem dünyâ nedür / Ben kimüm sâkî olan kimdür mey-i sahbâ nedür	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Gazel-i Fuzuli	Gazel	Tasavvufi	25	20b
Fuzuli	Vefâ her kimseden kim istedim andan cefâ gördüm / Kimi kim bu fenâ dünyâda gördüm bî-vefâ gördüm	4 Mefâilün	7 beyit	Gazel-i Fuzuli	Gazel	Hicviyye	26	21a
Selimi	Serâ-yı kün hitabının hükmüne fermân iden Haydar / Habîb-i lî-ma-Allâh tahtına sultân iden Haydar	4 Mefâilün	9 beyit	Sultan Selim	Gazel	Mersiye	27	21b-22a
Iydi	Bir bölük gümrâh elinde kaldı şâh-ı Kerbelâ / Serveri cümle şehîdân oldu ol şâmı alâ	3 Fâilâtün 1 Fâilün	4 bent	Mersiye-i Iydi	Müseddes	Maktel-i Hüseyin	28	22a-22b

Iydi	Niçe âl itdiler dinle Hüseyin'in âline kıl âh / Boyandı Kerbelâ vü Kurtuba al kana vâh eyvah	4 Mefâilün	5 bent	Mersiye-i Iydi	Müseddes	Maktel-i Hüseyin	29	23a-23b
Iydi	Vakt-i mâtemdir bu mâh ey zümre-i vâlâ Hüseyin / Çün şehid oldu bu ayda ol kadi bâlâ Hüseyin	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Mersiye-i Iydi	Gazel	Maktel-i Hüseyin	30	24a
Kanberi	Es-selâm ey hâd-i râh-ı Hudâ nesl-i Alî / Es-selâm ey kutb-ı âlem Hâcî Bektâş Velî	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 bent	Kanberi	Müseddes	Medhiye	31	24b-25b
Kul Nesimi	İmâm Zeynü'l-âbidîn mihr ü hurremdir / Ve sallî alâ seyyidînâ âl-i Muhammed	14'lü hece	4 dörtlük	Nesimi Gazel	Belli değil	Düvazdeh İmam	32	25b-26a
Hüseyini	Çün Alî şâh-ı Kızılbaş ben anın bendesiyim / Aşkına ser virüben râhının efgendesiyim	3 Fâilâtün 1 Fâilün	8 bent	Hüseyini	Müseddes	Medhiye	33	26b-27b
Belli değil	Senin olsun ibâdet tâat ol neyime seccâde / Bana bir gül-çehre sâkî yiter mey-hânedan dönmem	4 Mefâilün	1 beyit	Müfred	Müfred	İşret-name	34	27b
Fuzuli	Subh-dem gülzâr içinde çaldı bülbül erganûn / Eyyühe'l-uşşâke kavmü innekül lâ tesmeün	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Fuzuli	Gazel	Bahariyye	35	28a
Nebati	Şâh-ı Merdân şîr-i Yezdân Haydar-ı Düldül-süvâr / Lâ fetâ illâ Alî lâ fetâ illâ Zülfekâr	3 Fâilâtün 1 Fâilün	13 bent	Gazel-i Nebati	Müseddes	Mucizat-ı nebi	36	28b-30a
Pir Sultan Abdal	Yaradupdur on sekiz bin âlemi / Erzâkını viren Alî değil mi	11'li hece	5 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Medhiye	37	30b
Hazemi	Ümidim maksadım yârim Alî senden meded senden / Dilimde ahd-i ikrârım Alî senden meded senden	4 Mefâilün	7 beyit	Hazemi	Gazel	Meded- name	38	31a-31b

Hazemi	Dutdum irişüp destine dâmen-i Alî'den / Kesbini fey(i)z eyledim erkân-ı Alî'den	Mefûlû Mefâilû Mefâilû Feûlûn	7 beyit	Hazemi	Gazel	Medhiye	39	31b-32a
Hazemi	Bu bezme fî-sebîlî'l-lâh diyüp cândan geçen gelsün / Rızâ-yı Hakk içün gerdânına taksun kefen gelsün	4 Mefâilûn	7 beyit	Hazemi	Gazel	Tarikat-name	40	32a-32b
Turabi	Râh-ı Hak'da mahrem-i irfân olan Bektâşîyüz / Bende-i Âl-i Abâ'yuz cân olan Bektâşîyüz	3 Fâilâtûn 1 Fâilûn	12 beyit	Başlık yok	Gazel	Tarikat-name	41	34a-34b
Kazım	Nâzenîn-i rabb-i izzetdir Hüseyin-i Kerbelâ / Vird-i gülzâr-ı nübüvvetdir Hüseyin-i Kerbelâ	3 Fâilâtûn 1 Fâilûn	14 bent	Kazım	Müseddes	Düvazdeh İmam	42	34a-36b
Şiri	Var itdi bu mülkü çünkü Urum'da / Yazdım tasvîrini nakkâş idim ben	11'li hece	16 dörtlük	Der Nutk-ı Şiri	Koşma	Devriye	43	37b-39b
Sadık	Ya mahv it levh-i isyândan bu abdin pür-kusûr isen / Yâhûd Esmâ-yı Hüsnâ'dan çıkar yâ Rab Gafûr isen	4 Mefâilûn	5 bent	Sadık	Müseddes	Münacat	44	39b-40b
Hafız	Ben gedâ-yı bende-gân-ı Hazret-i Settâr'ıyam / Dâhil-i taht-ı nevâî Ahmed-i Muhtâr'ıyam	3 Fâilâtûn 1 Fâilûn	10 beyit	Hafız	Gazel	Düvazdeh İmam	45	39b-41a
Hafız	(...) pâk-i Haydar-ı Kerrâr'a başım bağlıdur / (...) kutb-ı âlem ol hünkâra başım bağlıdur	3 Fâilâtûn 1 Fâilûn	4 bent	Başlık yok	Muhammes	Düvazdeh İmam	46	39b-40a
Erşed	Dil kalem evrâk gönül olup medâr-ı hûn-ciğer / Kerbelâ ahvâlinin tahrîrine toğra ciğer	3 Fâilâtûn 1 Fâilûn	5 bent	Erşed	Muhammes	Maktel-i Hüseyin	47	41a-41b
Hilmi	Evel âhir budur fikrim / Amân yâ Murtazâ Alî	8'li hece	9 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Meded-name	48	42a-42b
Kaygusuz Abdal	Halk itdin insânı cihâna saldın / Salup da neylersin bundan sana ne	11'li hece	4 dörtlük	Kaygusuz	Koşma	Şathiye	49	43b

Zikri	Geh Allâh olur gâhî nebî gâhî velidir / Gönümce güzel sevmeğe val'l-lâh Ali'dir	Mefûlû Mefâilû Mefâilû Feûlûn	5 bent	Zikri	Müseddes	Medhiye	50	44a-44b
Turabi	Beni gam buldu ben gamdan girizân olduğum kaldı / Düşüp hâmûn-ı hayretde perîşân olduğum kaldı	4 Mefâilûn	5 bent	Turabi	Müseddes	Dertlenme	51	45a-45b
Yesari	Aldıkça hayâlâtıma refâtâr-ı Hüseyin'in / Aklım dağıdır şîve-i güftârı Hüseyin'in	Mefûlû Mefâilû Mefâilû Feûlûn	11 beyit	Kalenderi-i Yesari Baba	Kalenderi	Maktel-i Hüseyin	52	46a-46b
Abdal Musa	Yok meydânı değil var meydânıdır / Âr meydânı değil kâr meydânıdır	11'li hece	5 dörtlük	Nefes-i Abdal Musa	Koşma	Nefes	53	47b-48a
Hilmi	Ezel misâkımız cemîyyet-i Kâlû Belî'dendir / Bizim ikrârımız nûr-ı Muhammed'le Alî'dendir	4 Mefâilûn	5 beyit	Hilmi	Gazel	Tarikat-name	54	47b-48a
Viran Abdal	Fazl-ı Hakk'ın sırrına her kim ki âgâh olmadı / Kaldı zulmetde vücûdu şehrine şâh olmadı	3 Fâilâtûn 1 Fâilûn	8 beyit	Virani	Gazel	Nasihat-name	55	48a-48b
Azbî	Hâkim-i dil olma ey ehl-i sohbet / Gördüğü ört görmediğin söyleme	11'li hece	5 dörtlük	Hazeni	Koşma	Nasihat-name	56	48b-49a
Nesimi	Ey saçın ve'l-leyli izâ yağşa yüzündür ve'd-duhâ / Yâ vü sîn şânında münzel hem cemâlin tâ vü hâ	3 Fâilâtûn 1 Fâilûn	29 beyit	Nesimi	Gazel	Na't	57	49b-52a
Nesimi	Yüzündür maksadım kıblem lebindir âb-ı hayvânım / Eyâ serv-i ser-efrâzım fedâ olsun sana cânım	4 Mefâilûn	8 beyit	Nesimi	Gazel	Medhiye	58	52b-53a
Fuzuli	Ey vücûdun eseri hilkat-i eşyâ sebebi / Nebî ol vakt ki bi'l-fiil gerekmezdi nebî	3 Feilâtûn 1 Feilûn	7 beyit	Na't-ı Nebi	Gazel	Na't	59	53a-53b

Fuzuli	Evveli müşk-bû gazâla ihlâsım eyle vâzih / Bellig sabâ selâmen miskiyetü'r-revâih	Mefûlû Fâilâtün Mefûlû Fâilâtün	5 beyit	Bu Dahı	Gazel	Medhiye	60	54a
Fuzuli	Merhem koyup onarma sinemdeki kanlu dâğı / Söndürme öz elinle açdığım çerâğı	Mefûlû Fâilâtün Mefûlû Fâilâtün	7 beyit	Fuzuli	Gazel	Medhiye	61	54a-54b
Fuzuli	Her gören ayb itdi dîde-i âb-ı giryânımı / Eyledim tahkik kimse görmüş Başlık yok cânânımı	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Bu Dahı Fuzuli	Gazel	Medhiye	62	55a-55b
Fuzuli	Hayret ey büt sûretin gördükçe lâl eyler beni / Sûret-i hâlim gören sûret hayâl eyler beni	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Bu Dahı Fuzuli	Gazel	Medhiye	63	54b-55a
Fuzuli	Hâsılıım Başlık yok ser-i kûyunda belâdan gayrı / Garazım Başlık yok reh-i aşkında fenadan gayrı	3 Feilâtün 1 Feilün	7 beyit	Fuzuli	Gazel	Medhiye	64	55a-55b
Nesimi	Câna senden her ne kim gelse çekerler ağrımaz / Halk bilür yüz nûş için yüz nîş ururlar ağrımaz	3 Fâilâtün 1 Fâilün	8 beyit	Nesimi	Gazel	Hicviyye	65	55b-56a
Şahi	Dört kapu sancagı anda dikildi / Cân baş fedâ idüp kurbâna geldim	11'li hece	4 dörtlük	Nefes-i Baba Şahi	Koşma	Nefes	66	56b-57a
Şah Hatayi	Muhibb-i hânedân-ı Ahmed'im ben / Ali'nin Kanber'inin kanberiyim	11'li hece	4 dörtlük	Hatayi	Koşma	Düvazdeh İmam	67	57b
Rifat	Haydarîyim Haydarîyim Haydarîyim Haydarî / Şâh-ı Merdân'ın kim olmaz Kanber'inin kanberi	3 Fâilâtün 1 Fâilün	12 beyit	Rifat	Gazel	Düvazdeh İmam	68	58a-58b
Şükri	Şehâ kûz-ı kûy-ı dilde nûr-ı vahdet olma zâhir / Niçe mümin oluru zatına münker olan kâfir	4 Mefâilün	5 beyit	Şükri	Gazel	Hicviyye	69	59a

Şehidi	Kurbân-ı ayn ü lâmım mecrûh-ı tîr ü yayım / Şâhım amân mürüvvet dil-haste bir gedayım	Mefûlû Fâilâtün Mefûlû Fâilâtün	5 bent	Müseddes Şehidi	Müseddes	Meded- name	70	59a-60a
Fuzuli	Gönül tâ var elinde câm-ı mey tesbihe el urma / Namâz ehline uyma anlar ile turma oturma	4 Mefâilün	7 beyit	Fuzuli	Gazel	Nasihat- name	71	60b-61a
Niyazi-i Mısri	Gönül tesbih çek seccadeden hiç ayağın urma / Namâz ehinden özinle sakın sen turma oturma	4 Mefâilün	7 beyit	Niyazi	Gazel	Nasihat- name	72	61a-61b
Belli değil	Her sîne kücâ mahrem esrâr-ı to bâşed / Her dîde kücâ vâkıf-ı dîdâr-ı to bâşed	Mefûlû Mefâilü Mefâilü Feûlün	1 beyit	Müfred	Müfred	Medhiye	73	63a
Haki	Ey dilâ biz pîrden aldık himmeti Bektâşîyüz / Pîr ocağında giyindik kisveti Bektâşîyüz	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Hali	Gazel	Tarikat- name	74	63a-63b
Turabi	Bana arz-ı visâlin vad idüp ol meh inandırmış / Ümîd-i iştiyâkımla ser- i kûyu dolandırmış	4 Mefâilün	7 beyit	Turabi	Gazel	Dertlenme	75	63b-64a
Şah Hatayi	Lâ fetâ illâ Alî sensin erenler serveri / Lâ fetâ illâ Zülfekâr bilinde tiğ-i Haydarî	3 Fâilâtün 1 Fâilün	8 beyit	Hatayi	Gazel	Medhiye	76	64a-64b
Teslim Abdal	Virdigin ikrâra toğrı gelürsen / Ahd ile peymândan reh-ber isterler	11'li hece	7 dörtlük	Nefes-i Teslim Abdal	Koşma	Tarikat- name	77	64a-64b
Viran Abdal	Bu manâ-yı hadîsinde buyurdu Ahmed-i Mahmûd / Cihâna gelmeden cânâ hemân dîdâr imiş maksûd	4 Mefâilün	7 bent	Virani	Müseddes	Nasihat- name	78	65a-65b
Sırrı	Bî-vefâ mimârdan vîrâneler yegdir bana / Kûşe-i mihnetde gam- kâşâneler yegdir bana	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Gazel-i Sırrı	Gazel	Hicviyye	79	66a

Turabi	Zühd-i takvâ ile öz hâline git / Biz bizimle özge bâzârımız var	11'li hece	4 dörtlük	Diğer Nutk-ı Şerifleri	Koşma	Nutuk	80	66b-67a
Turabi	Huşk-ı ri'yâ ile zâhid gümânlar / Geçdi esmâya ilişdi kaldı	11'li hece	5 dörtlük	Diğer Nefes	Koşma	Nefes	81	67a-67b
Turabi	Her yirde fehmi itme sırr-ı hakâyık / Anı fehmi eyleyen bir cân bulunmaz	11'li hece	4 dörtlük	Koşma Turabi	Koşma	Taşlama	82	67b-68a
Eşrefoğlu Rumi	Şular kim aşk elinden içdi cânı / Olar hiç bilmediler hass ü âmmı	2 Mefâilün 1 Feülün	9 beyit	Eşrefoğlu	Gazel	Medhiye	83	68b-69a
Derviş İbrahim	Gözüm yaşı ile ummân bulandı / Çağlasın akan da ummân merhabâ	11'li hece	5 dörtlük	İbrahim	Koşma	Güzelleme	84	69a-69b
Kul Nesimi	Ey gönül sen her cesetden cân umarsın ne aceb / Bî-vefâdan lutfla ihsân umarsın ne aceb	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Nesimi	Gazel	Nasihat-name	85	70a
Rifat	Şimdi dil pîr-i mugânın vâlih-i hayranıdır / Dîn anın dîni bana î mân anın î mânıdır	3 Fâilâtün 1 Fâilün	6 beyit	Rifat	Gazel	Medhiye	86	70b
Pir Gaib Abdal	Yârimden ayrıldım feryâd iderim / Kalmadı nâmusum ârim Gül Baba'm	11'li hece	5 dörtlük	Nefes-i Pir Gaib	Koşma	Medhiye	87	71a-71b
Turabi	Ey kadd-i sehi kâmet-i bâlâ ne güzelsin / Gerdânı beyâz ruhları hamrâ ne güzelsin	Mefûlü Mefâilü Mefâilü Feülün	7 beyit	Nefes-i Kalenderi Turabi	Gazel	Medhiye	88	71b-72a
Kul Nesimi	Eyâ mümin ger istersen saâdet / Özüne pîşe kıl dâim seâdet	2 Mefâilün 1 Feülün	17 beyit	Nesimi	Gazel	Nasihat-name	89	72a-73b
Yemini	Dillerde zikrle hem yâdı Alî'dir / Der rûz-ı haş(ı)r anların imdâdı Alî'dir	Mefûlü Mefâilü Feülün	5 beyit	Bu Dahı	Gazel	Medhiye	90	73b-74a
Yemini	Hurşîd Muhammed feleğin mâh-ı Alî'dir / Herkes olamaz sırrına âgâh-ı Alî'dir	Mefûlü Mefâilü Mefâilü Feülün	5 beyit	Kalenderi-i Yesari	Kalenderi	Medhiye	91	74a

Eşref	Manevî âdem olan resm-i müsemmadan geçer / Fark-ı mâhiyyet idüp tesbîh-i esmâdan geçer	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Bu Dahı	Gazel	Nasihat-name	92	74b
Eşref Paşa	El minnetü'l-lâh ki abâ-pûş-ı rızâyuz / Biz çâker-i hâlis gevher-i Âl-i Abâ'yuz	Mefûlü Mefâilü Mefâilü Feülün	7 beyit	Der Nutk-ı Eşref Paşa	Gazel	Tarikat-name	93	74b-75a
Dilsuz	Bildi bu gayzla meydâna gitse bir molla / Od urup kim hirmen-i udvâna Abbâs Alî	3 Fâilâtün 1 Fâilün	17 bent	Dilsuz	Murabba	Gazavat-name	94	75b-77b
Saki	Çâkerim cinn ü melek cilve-gehim bâg-ı cinân / Vâris-i sâkî-i kevser benim Abbâs Alî	3 Feilâtün 1 Feilün	9 bent	Saki	Murabba	Gazavat-name	95	77b-79a
Pürgam	Şîr-i meydân-ı şecâat tığ-i feth-i safderî / Saf-şikâf saf-şiken Abbâs-ı nâm-âver menem	3 Fâilâtün 1 Fâilün	10 bent	Pürgam	Murabba	Medhiye	96	79a-80b
Turabi	Âdemi âdem iden üç harf ile beş noktadır / Ekremi ekrem iden üç harf ile beş noktadır	3 Fâilâtün 1 Fâilün	6 beyit	Bu Dahı	Gazel	Tarikat-name	97	80b-81a
Turabi	Sırr-ı Hakk'a vâkıf olmuş âşına yüz binde bir / Sîv-rû esrarına lâıyk sezâ yüz binde bir	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Turabi	Gazel	Hicviyye	98	81a-81b
Turabi	Olalı aşka esîr eski hevâdan geçdik / Mest-i lâ-yukâl olup derde devâdan geçdik	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Turabi	Gazel	Nefes	99	81b-82a
Turabi	Ey gönül şer-i Muhammed Mustafâ'dan mı geliş / Vü tarikat hem Alîyyü'l-murtazâ'dan mı geliş	3 Fâilâtün 1 Fâilün	10 beyit	Turabi	Gazel	Düvazdeh İmam	100	82a-82b
Turabi	Ey gönül terk-i cihân it diyeler dervîş sana / Dünyâ bir bâr-ı kerândır virmeye teşvîş sana	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Turabi	Gazel	Nasihat-name	101	83a

Turabi	Şerbet-i mevtî içerdî âkıbet devrân bana / Vakt-i saât irdi mühlet virmedi bir an bana	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Tarih-i Turabi El-Hac Ali Dede	Gazel	Tarih	102	83b
Turabi	Vâizâ gel bir haber vir sen bu ferdâdan bana / Hâl ü ahvâl-i cihândan söyle ukbâdan bana	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Diğer Nutk-ı Şerifleri	Gazel	Nutuk	103	84a
Turabi	Selâmet kûşesîn tutsam bu bir şaşkın gedâ dirler / Kemâl-i rütbe kesb itsem aceb tarzı edâ dirler	4 Mefâilün	7 beyit	Turabi	Gazel	Hicviyye	104	84b
Turabi	Gel Muhammed Mustafâ'yı Haydar-ı Kerrâr'ı bil / Bin nazar kıl Hâcî Bektâş Velî hünkârı bil	3 Fâilâtün 1 Fâilün	6 bent	Turabi	Müseddes	Nasihat- name	105	85a-85b
Turabi	Bende-i âl-i resul-i Mustafâyîlerdenüz / Haydar-ı şîr-i Îlâhî Murtazâyîlerdenüz	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Turabi	Gazel	Düvazdeh İmam	106	86a
Turabi	Gülşen-i ruhsâr-ı yâre bülbül-i şeydâ biziz / Künc-i uzletde nişin-i mesned-i ulyâ biziz	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Turabi	Gazel	Nefes	107	86b
Mirati	Et-tenâdî ol münâdîler meded çalındı sûr / Eyyühe'n-nâs ilemu hazâ budur Yevme'n-nüşûr	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 bent	Der-Nutk-ı Mirat Baba	Müseddes	Nasihat- name	108	87a-87b
Turabi	Fik(i)r kıl itdigin amellere / Hevâ-yı cehlle efsâne yeter	11'li hece	4 dörtlük	Nefes-i Turabi	Koşma	Nasihat- name	109	88a
Ecri	Nokta-i rahmân-ı akdem gizlidir âdemdedir / Nûr-ı eşyâ-yı mukaddem gizlidir âdemdedir	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Der-Nutk-ı Ecri Baba	Gazel	Nefes	110	88a-88b
Bosnavi	Ey cemâli âfitâb-ı pertev-i dârü's- selâm / Şerbet-i lal-i lebin mevtâyâ men yehu azâm	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Divan-ı Bosnavi	Divan	Medhiye	111	88b-89a

Serveri	Derd-i ruhsârında gördüm yazmış ol Perver-digâr / Lâ-fetâ illâ Alî lâ- seyfe illâ Zülfekâr	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 dörtlük	Başlık yok	Murabba	Medhiye	112	89b
Kalender Abdal	Elif tâc başında nikâb yüzünde / Asl-ı imâm nesl-i Alî'yi gördüm	11'li hece	5 dörtlük	Nefes	Koşma	Rüya-name	113	89b-90a
Turabi	Hakikat madeni şâhım Alî'dir / Usûlüm erkânım râhım Alî'dir	Mefââlün Mefâilün Feülün	7 beyit	Turabi	Gazel	Medhiye	114	90b
Turabi	Balım Sultân Abdâl Mûsâ şâhımız / Seyyid Alî Sultân erleriyüz biz	11'li hece	5 dörtlük	Diğer Nefes	Koşma	Medhiye	115	91a
Turabi	Receb Paşa ister gönülden yardım / Meydânında Sersem Alî Baba'nın	11'li hece	5 dörtlük	Nefes-i Turabi	Koşma	Medhiye	116	91b
Derviş Ali	Sürdüler cennetden Âdem atayı / Bilinde Muhammed Alî var deyu	11'li hece	6 dörtlük	Nefes-i Derviş Ali	Koşma	Düvazdeh İmam	117	92a-92b
Kul Himmet Üstadım	Önü sıra Kanber'i / Alî Murtazâ geldi	7'li hece	20 dörtlük	Nefes-i Kul Himmet	Mani	Nefes	118	92b-95a
Belli değil	Sevdi mesd olmadı çün şerbetin içdim zeh(i)rin / Yine derd-i dilime yâreden enfa bulamam	3 Feilâtün 1 Feilün	1 beyit	Müfred	Müfred	Aşıkâne	119	95a
Sünbül-zade Vehbi	Nedir bu zülf-i anber-bû o şuhun gül yanağında / Gül ü sünbül meğer bir yirde bitmiş hüsn-i bâğında	4 Mefâilün	5 beyit	Başlık yok	Gazel	Medhiye	120	95a-95b
Fitnat Hanım	Neşve-i câm-ı muhabbetle gönül cûş eyler / Çekilen derd-i gamı cümle ferâmûş eyler	3 Feilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Başlık yok	Gazel	Medhiye	121	95b
Sünbülzade Vehbi	N'ola Şîrâz'ı virsem ben o hâl-i anber-efşâna / Bulunmaz Hind ü Keşmir ü Hotan'da böyle bir dâne	4 Mefâilün	7 beyit	Başlık yok	Kaside	Medhiye	122	96a
Baki	N'ola nişânım Başlık yoksa dehr içre Ankâ'yım / Ne aceb seyl gibi çağlayam deryayım	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Başlık yok	Gazel	Fahriyye	123	96a-96b

Baki	Ey gönül ayân-ı devlet içre himmet kalmadı / Kimden umarsın kerem ehl-i mürüvvet kalmadı	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Başlık yok	Gazel	Hicviyye	124	96b
Belli değil	Hem yatar hem oturur insân gibi / Yidiği ot dâimâ hayvân gibi	2 Fâilâtün 1 Fâilün	1 dördlük	Muamma	Gazel	Lügaz	125	97a
Hasırcı-zade	Hâk-pâya ferş-rû itmegil ki âmâdeyim / Âftâb-ı zulmetimdir ben Hasırcı-zâdeyim	3 Fâilâtün 1 Fâilün	1 beyit	Hasırcıoğlu	Beyit	Medhiye	126	97a
Sunullah-ı Gaybi	Gönüllerini yıkma / Sakın ber-bâd olursun	7'li hece	7 dördlük	Gaybi	Belli değil	Nasihat-name	127	97a-97b
Sunullah-ı Gaybi	Garka zemînden uçar hevâya / Tîrini sayyâdlar koyarlar yaya	Aruzun veya hecenin herhangi bir kalıbına uymuyor	5 beyit	İstihrac-ı Gaybi	Belli değil	Tarih	128	97b
Said Nurullah-ı Afgani	Bin üç yüz otuza vardıkda hicret / Olur Bulgar ile harbin hâli sabret	Aruzun veya hecenin herhangi bir kalıbına uymuyor	22 beyit	Başlık yok	Belli değil	Tarih	129	98a-99b
Ragıp Paşa	Sene bin iki yüz toksan üçe gele / Moskof ile sefer ola	Aruzun veya hecenin herhangi bir kalıbına uymuyor	8 beyit	İstihrac-ı Ragıp Paşa	Belli değil	Tarih	130	99b-100a
Bosnavi	Zuhûr ider on birler / Şâh Âdem İmâm olur	Aruzun veya hecenin herhangi bir kalıbına uymuyor	6 dördlük	İstihrac-ı Bosnavi	Belli değil	Tarih	131	100a-100b
Çoban Baba	Sultân Azîz uyanacak / Kılıncı kana boyanacak	Aruzun veya hecenin herhangi bir kalıbına uymuyor	20 dördlük	Nutk-ı Çoban Baba	Belli değil	Tarih	132	100b-103a
Kara Vaiz Hacı	Gurâba bahsa ahmaklar ki bülbül zâradır dirler / Gurâbın ihtimâli var mıdır bülbül ola nâ-gâh	4 Mefâilün	14 beyit	Başlık yok	Gazel	Hicviyye	133	103b-104a
Eşrefoğlu Rumi	Şular kim dost elinden içdi câmı / Olar hiç bilmediler hass ü âmı	2 Mefâilün 1 Feülün	13 beyit	Eşref Rumi	Gazel	Medhiye	134	104a-104b

İlhami	Çeşm-i insâfı geçer hem dahı mîzânı geçer / Görmeyen kimsede noksânını irfânı geçer	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	İlhami	Gazel	Nasihat- name	135	105a
Mebni	Pertev-i nûr-ı ilâhîdir cemâlin yâ Hüseyn / Cennet-i Fir-devs-i alâdır visâlin yâ Hüseyn	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Mebni	Gazel	Medhiye	136	105b
Hilmi	Aşk-ı hakikatden bî-vâye olsa / Gönül hatâ eylemez öz kabul itmez	11'li hece	4 dörtlük	Diğer	Koşma	Nasihat- name	137	106a
Hilmi	Beyhûde ahd ile peymân eyleme / Erenler cemine girmeden evvel	11'li hece	3 dör-lük	Nefes	Koşma	Nasihat- name	138	106b
Hilmi	Müminleriz ihlâs ile Kâlû Belî'den / İmân-ı yakîni ile el-hakk ezeliiden	Mefûlü Mefâilü Mefâilü Feûlün	7 beyit	Hilmi Dede	Gazel	Nefes	139	106b- 107a
Rıza	Âkilim bâtında ammâ zâhire dîvâneyim / Kimse fark itmez beni ben benim ammâ neyim	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Başlık yok	Gazel	Tasavvufi	140	107a- 107b
Belli değil	Cihân deyrinde âzama bakup döndürme yüz zâhid / Vücûhât-ı ilâhîdir âşıklar tapar bir bir	4 Mefâilün	1 beyit	Müfred	Müfred	Nasihat- name	141	107b
Sunullah-ı Gaybi	Burâk-ı aşk ile varlık hicâbın / De- mâ-dem geçmeyen âşık değildir	11'li hece	5 bent	Gaybi	Koşma	Nefes	142	107b- 108b
Azbi	Uyan gafletten ey nâ-dân o dil-ber men geadandır / İşit bu nükte-âmiz sözleri vahy-i Hudâ'dandır	4 Mefâilün	13 beyit	Başlık yok	Gazel	Nasihat- name	143	108b- 109a
Azbi	Hak sana senden yakındır cümle eşyâ sendedir / Bir nazar eyle gözün aç gör temâşa sendedir	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Başlık yok	Gazel	Nasihat- name	144	109b
Hilmi	Sensin ey şâh-ı kerem güfte-i şi'rim sebebi / Dahı mevzun ü Sühan nazm-ıla neşrim nesebi	3 Feilâtün 1 Feilün	6 beyit	Başlık yok	Gazel	Na't	145	110a

Hilmi	Mâh-ı burc-ı evliyâdır Hâcî Bektâş Velî / Şem-i bezm-i asfîyâdır Hâcî Bektâş Velî	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Başlık yok	Gazel	Medhiye	146	110b
Sersem Ali	Böyle nasîhati aldım dedemden / Ey gürûh-ı nâcî size aşk olsun	11'li hece	5 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Nefes	147	111a-111b
Kazım	Ey şehîd-i Kerbelâ ümid-gâhımsın benim / Ben bir ednâ çâkerin sen pâdişâhımsın benim	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 dörtlük	Diğer Mersiye	Gazel	Meded-name	148	111b-112a
Kazım	Kurb-ı Hak pîrâmenindir yâ Hüseyin ibn-i Alî / Zeyl-i kudret dâmenindir yâ Hüseyin ibn-i Alî	3 Fâilâtün 1 Fâilün	9 beyit	Mersiye	Gazel	Mersiye	149	112a-112b
Nesimi	Meh-i evc-i velâyet mihr-i burc-ı evliyâyız biz / Cevâhir madeni hâk-i şehîd-i Kerbelâ'yız biz	4 Mefâilün	8 beyit	Gazel	Gazel	Düvazdeh İmam	150	112b-113a
Niyazi-i Mısri	Gel tûmâr it yâremi şûh ile / Yârelerim onulacak çağdır	11'li hece	5 dörtlük	Niyazi	Koşma	İbret-name	151	113b-114a
Niyazi-i Mısri	Ahvâl-i serencâmım bir saâte irince / Diyem sana icmâlin tâ gâyeteye irince	Mefûlû Mefâilün Mefûlû Mefâilün	9 beyit	Niyazi	Gazel	Tasavvufi	152	114b-115a
Nesimi	Sûretin hatt-ı İlâhî'dür ü nâ-dân ne bilür / Deyü melûn-sıfat manâ-yı Kur'ân ne bilür	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Nesimi	Gazel	Medhiye	153	115a-115b
Nesimi	Nâr saçma ta'n ider aşk oyunun harâreti / Ârif isen gel ey gönül bil bu dakik işâreti	Müfteilün Mefâilün Müfteilün Mefâilün	10 beyit	Nesimi	Gazel	Nasihat-name	154	115b-116b
Nesimi	Ey rûh-ı kud(ü)s cife-i murdâra yapışma / Gülzâr-ı cinâmı koyuben hâra yapışma	Mefûlû Mefâilü Mefâilü Feûlün	9 beyit	Nesimi	Gazel	Nasihat-name	155	116b-117a

Nesimi	Sen sana ger yâr isen var ey gönül yâr isteme / Yâr ü dil-dâr ol sana sen yâr ü dil-dâr isteme	3 Fâilâtün 1 Fâilün	11 beyit	Nesimi	Gazel	Nasihat- name	156	117b- 118a
Nesimi	Derde müştak olmayan kim ki dermân isteye / Kalb-i mevî bilmeyen sen sanma kim cân isteye	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Nesimi	Gazel	Nasihat- name	157	119a- 119b
Nesimi	Zehî ol kimse kim vardır habîbi sen gibi meh-rû / Şeker-güftâr ü gül ruh-sâr ü müşgîn-hâl ü anber-bû	4 Mefâilün	5 beyit	Nesimi	Gazel	Medhiye	158	118b- 120b
Nesimi	Çâre Başlık yokdur yâre epsem ey gönül yâr isteme / Derde çün dermân bulunmaz rence tîmâr isteme	3 Fâilâtün 1 Fâilün	9 beyit	Nesimi	Gazel	Nasihat- name	159	119b- 120a
Hazemi	Câna minnet kılma sarf it vuslat-ı cânân gözet / Vuslat-ı cânâna nâil ol yiniden cân gözet	3 Fâilâtün 1 Fâilün	8 beyit	Hazemi	Gazel	Nasihat- name	160	120b- 121a
Belli değil	Hâl-i hayretde gezer iken serseri / Lutf eyledi pîr-i aşk didi tıflım gel beri	Aruzun veya hecenin herhangi bir kalıbına uymuyor	2 beyit	Başlık yok	Belli değil	Düvazdeh İmam	161	121b
Hazemi	Yürü dil kâdı-ı hâcâta şefâat diyelim / Yapışup halka-i dergâhına himmet diyelim	3 Feilâtün 1 Feilün	7 beyit	Başlık yok	Gazel	Nasihat- name	162	122a
Sunu'llah-ı Gaybi	Cümle halkın hâk-pây u başının hem tâcıyuz / Cümleden müstağniyüz hem cümlelerin muhtâcıyuz	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Gaybi	Gazel	Tevhid	163	122a- 122b
Şeyhcan Baba	Bu cân içre âteş-i hicrân sığışmaz / Meded bu cân içre cân sığışmaz	Mefâilün Mefâilün Feülün	5 beyit	Şeyhcan Baba	Gazel	Nasihat- name	164	123a
Suzi	Aklla bî-gâne olmuş şöyle bir dîvâneyüz / Aşkla rûsvâ olduk olmadı uslâneyüz	3 Fâilâtün 1 Fâilün	8 beyit	Suzi	Gazel	Tarikat- name	165	123a- 123b

Belli değil	Elli yıldır bu kadar mescide geçdik geldik / Oglun olsun büyüsün helle nizâr ol	3 Feilâtün 1 Fa'lün	1 beyit	Müfred	Müfred	Belli değil	166	124a
Kaygusuz Abdal	Gözünü aç anla bak / İki cihân bendedir	7'li hece	10 dörtlük	Kaygusuz	Mani	Tevhid	167	124a-124b
Himmeti	Lâ-fetâ illâ Alî yâ seyfe illâ Zülfekâr / Münkirin define Başlık yokdur çâre illâ Zülfekâr	3 Fâilâtün 1 Fâilün	21 beyit	Himmeti	Gazel	Medhiye	168	124b-125b
Belli değil	İşiginde katl iderdim ol Yezîd'i kâfiri / Câiz olsa Kabe'de hınzırı kurbân eylemek	3 Fâilâtün 1 Fâilün	1 beyit	Müfred	Müfred	Hicviyye	169	126a
Virani	İhtiyârî ilm kıldı Şâh Haydar ihtiyâr / Rûşen oldu gün yüzünden arş ü ferş her diyâr	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Başlık yok	Gazel	Düvazdeh İmam	170	126a
Himmeti	Eğer bu yed-i bahr olsa mürekkeb ins ü cîn kâtib / Yazılmaz şöyle bil medh Alî ibn-i Ebî Tâlib	4 Mefâilün	29 beyit	Başlık yok	Kaside	Medhiye	171	126a-128a
Fuzuli	Neşe-i mey bulalım kâbil-i idrâk olalım / Mest-medhûş-ı harâbât-ı vü bî-bâk olalım	3 Feilâtün 1 Feilün	2 bent	Başlık yok	Murabba	Nasihat-name	172	128b
Enderunlu Vasîf	Bize bir meclis olsa sâkiyâ mahfî kedersizce / Ne devlettir kişinin sevdiği gelse habersizce	4 Mefâilün	5 beyit	Başlık yok	Gazel	İşret-name	173	128b
Lami'i Çelebi	Sabâ lutf eyle söyle kim enîs-i yârdan şimdi / Kiminle ülfet eyler kimlerin dil-dâridir şimdi	4 Mefâilün	5 beyit	Başlık yok	Gazel	Medhiye	174	128b-129a
Melali	Zâtımız anlayalı fazl-ı Hudâ şeklinde / Ârifâne yürürüz ehl-i fenâ şeklinde	3 Feilâtün 1 Felün	6 bent	Başlık yok	Muhammes	Nasihat-name	175	129a-129b
Belli değil	İnne fi'l-cenneti nehr-i min leben Tulhâ-yı mâ-beyne Mekke vü Aden	3 Fâilâtün 1 Fâilün	1 dörtlük	Başlık yok	Belli değil	Belli değil	176	130a

Kanberi	Es-selâm ey hâdi-i râh-ı Hudâ nesl-i Alî / Ve's-selâm ey kutb-ı âlem Hacı Bektâş Velî	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 bent	Başlık yok	Müseddes	Medhiye	177	130a- 130b
Belli değil	At olurdu yırtılırdı mülkü eyler intikâl / Lîk tâ mahşer kalur bâkî vebâl-i hûn âl	3 Fâilâtün 1 Fâilün	1 beyit	Başlık yok	Beyit	Belli değil	178	131a
Fuzuli	Gonce bağı dehr-i bi-dâd ile evvel kan olur / Sonra yüz lutfla gönli açılır handân olur	3 Fâilâtün 1 Fâilün	33 beyit	Başlık yok	Kaside	Bahariyye	179	131a- 132b
Himmeti	Gelen üstâd-ı kâmil sûret-i manâda Haydar'dır / Sıfatı âlem-i manâda zât-ı Hakk'a mazhardır	4 Mefâilün	74 beyit	Başlık yok	Kaside	Medhiye	180	132b- 136b
Pir Sultan Abdal	Yüz atlı Hız'ı süvârân baş itmiş / Bu gelen bezirgân Alî'den gelir	11'li hece	5 dördlük	Pir Sultan Abdal	Koşma	Medhiye	181	137a- 138a
Pir Sultan Abdal	Merhametli şâhım sen himmet eyler / Ben bu yıl yayladan yâre giderim	11'li hece	6 dördlük	Pir Sultan Abdal	Koşma	Taşlama	182	138a- 138b
Sunullah-ı Gaybi	On sekiz bin âlemin cânâ misâli sendedir / Bil ki sensin ferd ü câmi Hak kelâmı sendedir	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Gaybi	Gazel	Na't	183	139b
İlhami	Böyledir tarik-i Ahmed-i Mahmûd / Virdin olsun şâm ü seher yâ vürûd	11'li hece	5 dördlük	Bu Dahı	Koşma	Nasihat- name	184	140a- 140b
İlhami	Kâf u Nun Kâlû Belâ küfr ü imân bir noktadır / Arş ü kürs unsur melâik ins ü cân bir noktadır	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Bu Dahı	Gazel	Tevhid	185	140b- 141a
İlhami	Bism-i Allâh yitdik nâciyüz Bektâşîyüz / Gönümüzdür beyt-i rahmân nâciyüz Bektâşîyüz	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Başlık yok	Gazel	Nefes	186	141a- 141b
İlhami	Hacı Bektâş Velî'den kim giyer başına tâc / Bâb-ı gayra ilticâ itmeğe kalmaz ihtiyaç	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Başlık yok	Gazel	Nasihat- name	187	141b

Belli değil	Ne aklım var ne tedbirim ne firim / (...)	2 Mefâilün 1 Feülün	1 beyit	Başlık yok	Beyit	Belli değil	188	142a
Nigahi	Uyurken bir gice nâ-gâh göründi çeşmime bir er / Suâl itdim nedir ism-i şerifin söyledi Hayder	4 Mefâilün	9 beyit	Nigahi	Gazel	Rüya-name	189	142a- 142b
Zikri	Ey olan rütbede fahriyye-i beşer / Hâkim-i hükm-i kazâ menşe-i dîvân-ı kader	3 Feilâtün 1 Feilün	39 beyit	Zikri	Kaside	Medhiye	190	143a- 146a
Bahayi	Bize mülhîd diyenin kendüde îmân olsa / Ta'n ider dînimizi bâri Müselmân olsa	3 Feilâtün 1 Fâ'lün	4 bent	Gazel-i Bahayi	Müseddes	Hicviyye	191	146b- 147a
İlhami	Mübârek ıyd-ı ekberdir cülûs-ı Murtazâ nevrûz / Muhibb-i hânedân bayrâm iderler câ-be-câ nevrûz	4 Mefâilün	6 bent	Bu Dahı	Müseddes	Nevruziye	192	147b- 148a
İlhami	Cem-i ezhâra irişdi çü İlhamî sâkî / Ben anın ıydına nevrûzuna kurbân olayım	3 Feilâtün 1 Fa'lün	1 bent	Başlık yok	Murabba	Nevruziye	193	148a
İlhami	Beşâret virdi nevrûzdan gelüp evvel bahâr çiğdem / Çıkup sünbül menevşe oldular hem çiğdeme hem- dem	4 Mefâilün	3 bent	Başlık yok	Murabba	Nevruziye	194	148b
Aşki	Bu gice hûrî melekler aglar / Ki sabâh kerb ü belâ kan oluyor	2 Mefâilün 1 Feülün	10 bent	Başlık yok	Muhammes	Maktel-i Hüseyn	195	149a- 150b
Nesimi	Ahde vefâ kılmadı yâr-i vefâ- dârımız / Yârla gör kim niçe düşdü aceb kârımız	3 Fâilâtün 1 Fâilün	9 beyit	Nesimi	Gazel	Medhiye	196	151a- 151b
Nesimi	Ey yüzü gül gülleri mercânımız / Ey gözü nergis şeh-i mestânımız	2 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Başlık yok	Gazel	Medhiye	197	152a
Nesimi	Ey ezeli cân ile cânânımız / Aşk-ı ruhundur ebedî cânımız	2 Fâilâtün 1 Fâilün	14 beyit	Nesimi	Gazel	Medhiye	198	152b- 153a

Rıza	Başdan başa hep bellüyüz / Şâh-ı Merdân gerçekleri	8'li hece	7 dördlük	Rıza Nefes	Koşma	Nefes	199	153a-154a
Hasan Dede	Biz o mevlânın kuluyuz / Yitmiş iki dil bizdedir	8'li hece	6 dördlük	Hasan Dede	Koşma	Hicviyye	200	154a-154b
Pir Sultan Abdal	Medh-i evsâfını eyledim yine / Hâcî Bektâş Velî Sultân Balım var	11'li hece	4 dördlük	Nefes	Koşma	Nefes	201	154b-155a
İbrahim Baba	Ezkârımız olsun gündüz geceli / Amân yâ Muhammed meded yâ Alî	11'li hece	5 dördlük	Nefes	Koşma	Meded-name	202	155a-155b
Hilmi	Kıldım nazar kendözüme / Alî göründü gözüme	8'li hece	7 dördlük	Nefes	Koşma	Medhiye	203	155b-156a
Hüsni	Dergâh-ı Necef'den gelirüz bende-i şâhız / Biz bülbül-i şûrîde-i mahbûb-ı İlâh'ız	Mefûlû Mefâilû Mefâilû Feûlûn	8 bent	Müseddes	Müseddes	Düvazdeh İmam	204	156a-157a
İlhami	Hâce-i ilm-i ledün fazl-ı Hudâ nesl-i Alî / Pîr-i pîrân-ı hakikat Hâcî Bektâş Velî	3 Fâilâtün 1 Fâilûn	7 bent	Müseddes	Müseddes	Düvazdeh İmam	205	157a-158a
İlhami	Bint-i inebden neşe-yâb olmadım âlemde ben / Zevki buldum subh-ı çeşmimden yağın jâlemde ben	3 Fâilâtün 1 Fâilûn	4 beyit	Diğer	Gazel	Dertlenme	206	158a-158b
İlhami	Men Aref remzi yine âriflerin şânındadır / Ârif ol ey cân ki maksûrun senin yanındadır	3 Fâilâtün 1 Fâilûn	5 beyit	İlhami	Gazel	Nasihat-name	207	158b
İlhami	Elest hitâbında ol nûra karşı / Enbiyâ evliyâ Belî didiler	11'li hece	5 dördlük	İlhami	Koşma	Nefes	208	159a
Virani	Ârifâ fazl-ı naîmin kuluyuz kurbanıyuz / Mazhar-ı zât-ı kadimin kuluyuz kurbânıyuz	3 Fâilâtün 1 Fâilûn	5 beyit	Virani	Gazel	Medhiye	209	159b

Şükri	Hâtem-i şâh-ı nübüvvet Mustafâ Bektâşîdür / Hem dahı velâyet-i Murtazâ Bektâşîdür	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 bent	Şükri	Müseddes	Düvazdeh İmam	210	160a-160b
Belli değil	(...) / Puhte olmağa çok sefer gerek	Ne aruzun ne de hecenin herhangi bir kalıbına uymaktadır	6 beyit	Gazel	Gazel	Nasihat-name	211	161a-161b
Seyfi	Tâ ezelden biz gürûh-ı fazl-ı Yezdânîleriz / Bende-i evlâd-ı Haydar Şâh-ı Merdânîleriz	3 Fâilâtün 1 Fâilün	6 bent	Gazel-i Seyfi	Müseddes	Düvazdeh İmam	212	161b-162b
Şiir eksik olduğu için belli değil	Açaram bî-nihâye ile perdîr âsumân / Nisbet olunsa zerre değildir bu hâkten	Şiir eksik olduğu için belli değil	2 beyit	Başlık yok	Şiir eksik olduğu için belli değil	Şiir eksik olduğu için belli değil	213	163b
Ziya Paşa	Bu kâr-gâh-ı sun' aceb ders-hânedir / Her nakş bir kitâb-ı ledünden nîşânedir	Mefûlû Fâilâtü Mefâilü Fâilün	11 beyit	Terci-i bend-i Hikmet-amiz Pir Ziya	Terci-i bend	Tevhid	214	163a-163b
Belli değil	Adâlet tıynetinin tarzını ol pâk-tenden sor / Nübüvvet hırhasının zevkini vasl-ı Kur'ân'dan sor	4 Mefâilün	1 beyit	Müfred	Müfred	Na't	215	164a
Şah Hatayi	Cehd ile reh-bere yed ki / Pîrle Kanber olasın	8'li hece	6 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Nasihat-name	216	164a
Kul Himmet	Cevâhir kânına ireyim dîrsin / O madene iren ummâna düşdü	11'li hece	6 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Miraç-name	217	164b-165a
Kul Himmet	Bülbüle gül için figân yaşlar / Allâh bir Muhammed Ali diyerek	11'li hece	9 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Düvazdeh İmam	218	165a-165b
Pir Sultan Abdal	Kim ki anı muhabbetden ayırır / Şâh-ı pîrden Hasan Hüseyin Ali'dir	11'li hece	5 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Medhiye	219	166a-166b

Münif Paşa	Dil-haste-i aşkım beni dil-şâd idecek Başlık yok / Dil-şâd idecek nirde kalur yâd idecek Başlık yok	Mefûlû Mefâilû Mefâilû Feûlûn	6 beyit	Muallim Feyzi	Gazel	Hicviyye	220	167a
Attar	Benim ol kâfir-i mutlak ki büt-hâne binâ ittim / Çıkup büt-hâne dâmına salâ itdim nidâ ittim	4 Mefâilûn	5 beyit	Attar	Gazel	Şathiye	221	167b
Caferi	Şeytâna mürîd olma ki merdûd-ı ebeddir / Kıl Hakk’a perestiş ki Hû Allâhü Ehad’dır	Mefûlû Mefâilû Mefâilû Feûlûn	5 beyit	Başlık yok	Gazel	Nasihat- name	222	168a
Hilmi	Sevdim hele bir dil-beri kim hüsn ü cemilâ / Gâyet de güzel mesel cihân içre kalilâ	Mefûlû Mefâilû Mefâilû Feûlûn	5 beyit	Hilmi	Gazel	Medhiye	223	168b
Hilmi	Zümre-i nâcileriz bende olup Hayder’e / Şîr-i Hudâ Murtazâ saff- şiken ü saff-dere	3 Fâilâtün 1 Fâilûn	11 beyit	Nefes	Gazel	Medhiye	224	169a- 169b
Harabi	Kimseler vâsıl-ı didâr olmadan / Ol Kâbe Kavseyn’in o ednâsıyuz	11’li hece	5 dörtlük	Harabi	Koşma	Şathiye	225	170a- 170b
Bosnavi	Künt ü Kenz’in hüccet-i bürhânıdır Bektâşîler / Sır-ı Mirâc mazharı irfanıdır Bektâşîler	3 Fâilâtün 1 Fâilûn	7 beyit	Bosnavi	Gazel	Medhiye	226	170b- 171a
Harabi	Dökdüğüm hûn-âb-ı eşkim ey perî didem bilür / Zahm-ı tîğ-ı gamze-i hûn-hârını sinem bilür	3 Fâilâtün 1 Fâilûn	7 beyit	Harabi	Gazel	Tarikat- name	227	171a- 171b
Pir Sultan Abdal	Kendi kalbin arıd bize işleme / Bende küfür sende îmâna neyler	11’li hece	5 dörtlük	Pir Sultan	Koşma	Taşlama	228	172a- 172b

Harabi	Âyet-i inni ene'l-lâham bu nârın nûrüyam / Hem münâcât-ı tecellî hem kelîmin Tûr'uyam*	3 Fâilâtün 1 Fâilün	15 beyit	Başlık yok	Gazel	Tasavvufi	229	172b- 173b
Mazhar	Çeşmin ay âhû-nigâhın âleme manzûrdur / Bu sebebdan ayna isbât eylemiş rencûrdur	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Başlık yok	Gazel	Medhiye	230	173b
Belli değil	Saâdet-i ezeli kâbil-i zevâl olmaz / Güneş yir üzre düşmekler pâ-y-mâl olmaz	Ne aruzun ne hecenin herhangi bir kalıbına uymaktadır	1 beyit	Başlık yok	Beyit	Hicviyye	231	174a
Fuzuli	Felek ayırdı beni cevri ile cânânımdan / Hazer itmez mi aceb nâle vü efgânımdan	3 Fâilâtün 1 Fâ'lün	7 beyit	Başlık yok	Gazel	Aşıkâne	232	174a
Fuzuli	Aşk dâmına giriftâr olalı zâr olubem / Ne belâdır kim ana böyle giriftâr olubem	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Başlık yok	Gazel	Aşıkâne	233	174b
Fuzuli	Cân virme gam-ı aşka ki aşk âfet-i cândır / Aşk âfet-i cân olduğu meşhur-ı cihandır	Mefûlü Mefâilü Mefâilü Feûlün	7 beyit	Başlık yok	Gazel	Aşıkâne	234	174b- 175a
Fuzuli	Cânımın cânânı ol la'l-i şeker-yâre fedâ / Ömrümün hâsılı şol şîve-i reftâra fedâ	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Başlık yok	Gazel	Medhiye	235	175a- 175b
Şems-i Tebrizi	Tâ sûret-i peyvend-i cihân bûd Alî bûd / Tâ nakş-ı zemîn ü zamân bûd Alî bûd	Mefûlü Mefâilü Mefâilü Feûlün	20 beyit	Başlık yok	Gazel	Medhiye	236	175b- 176b
Belli değil	Geçmişüz biz cân u serden Rûm erenler aşkına / Kerbelâ-yı deşt-i gamda cân virenler aşkına	3 Fâilâtün 1 Fâilün	4 beyit	Saki-i Şaha	Gazel	Medhiye	237	177a

* Bu şiirin mahlas beyti olmadığı için kime ait olduğu bilinmiyor. Mürettib, cönkün sonunda hazırlamış olduğu fihristte şiiri Harâbî'ye ait göstermiş, ancak Harâbî divanında bu şiiri bulamadık. Harâbî'nin bilinmeyen bir şiiri olabilir.

Gafuri	Tahtına itdi vücudum şehrini sultân-ı aşk / Dil serâyında kuruldu bir aceb dîvân-ı aşk	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Gafuri	Gazel	Medhiye	238	177b
Belli değil	Bir muamma söylerim âlem ana bîat kılar / Şâh gedâ dükkânına başın basup eyler bâzâr	3 Fâilâtün 1 Fâilün	4 beyit	Muam-ma	Gazel	Lügaz	239	178a
Nefi	Ölmek âsân âşika bir dem ferâğı yâr güç / Böyle müşkil derd esîri hasteye tîmâr güç	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Başlık yok	Gazel	Aşıkâne	240	178b
Belli değil	(...) ol servî sehî kim haremde taşradır başı / (...) ferâgat o dilberden hezârân	Belli değil	1 beyit	Müfred	Müfred	Belli değil	241	179a
Nefi	Hem kadeh hem bâde hem bir şûh-ı sâkîdir gönül / Ehl-i aşkın hâsılı sâhib-mezâkîdir gönül	3 Fâilâtün 1 Fâilün	5 beyit	Yine Nefi	Gazel	Aşıkâne	242	179a
Nefi	Yâre derdim diyemem bezm-i şarâb olmayacak / Cürmüm ikrâr idemem bezm-i şarâb olmayacak	3 Feilâtün 1 Feilün	5 beyit	Nefi	Gazel	Aşıkâne	243	179b
Nefi	Çekdiğim derdi ne hem-hâne ne hem-râh bilür / Âşıkım hâl-i dil-i zârımı Allâh bilür	3 Feilâtün 1 Feilün	5 beyit	Nefi	Gazel	Aşıkâne	244	180a
Zikri	Şükrü li'llâh ki Alî tek bizim ağamız var / Niye fahr eylemeyiz çün böyle mevlâmız var	3 Feilâtün 1 Fâ'lün	7 beyit	Zikri	Gazel	Medhiye	245	182b
Şah Hatayi	Muhammed pâdişâh Alî'dir vezir / Bu fermânı yazan Alî değil mi	11'li hece	3 dördlük	Başlık yok	Koşma	Medhiye	246	185a
Eşref	Kendini âşık sanıcı / Cânândan haberin var mı	8'li hece	5 dördlük	Nefes-i Eşref	Koşma	Nasihat-name	247	189a

Şah Hatayi	Hakk'a vâsıl oldun-ısa / Ehl-i Hakk'da gam bulunur	8'li hece	4 dörtlük	Hatayi	Koşma	Nasihat-name	248	189b
Şah Hatayi	On İki İmâm'ı söyler dilimiz / Biz Muhammed Alî diyenlerdenüz	11'li hece	4 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Medhiye	249	190a
Şah Hatayi	Rûhuna hem rûhî olan / Cân cesedde ölü gerek	8'li hece	5 dörtlük	Hatayi	Koşma	Nasihat-name	250	191a
Visali	Semâh-ı hüsnün cemâle togru / Dostum sefâ geldin yüzüm üstüne	11'li hece	5 dörtlük	Visali	Koşma	Nefes	251	191a-191b
Pir Sultan Abdal	Bizle rızâ lokmasını / Yiyemezsin dîmedim mi	8'li hece	5 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Tarikat-name	252	191b
Hakiri	Birlik ipine başını / Çatan gelsün bizim ile	8'li hece	9 dörtlük	Hakiri	Koşma	Tarikat-name	253	191b
Yunus Emre	Kırmızı gül bitmeyince / Garîb bûlbûl ötmez imiş	8'li hece	5 dörtlük	Derviş Ali	Koşma	Bahariyye	254	191b-192a
Derviş Süleyman	Arşda Muhammed'in hâtemin yudan / Alî birsin Alî birsin Alî bir	11'li hece	7 dörtlük	Süleyman	Koşma	Düvazdeh İmam	255	192a-192b
Derviş Kemter	Üzengisi Kanber oldu / Ammâ ne keyf imiş bu keyf	8'li hece	8 dörtlük	Derviş Kemter	Koşma	Miraç-name	256	192b-193a
Muhibbi	Benimle devr ider eflâk benim kutbu bu eyvânın / Muhîr iken bu eflâkin içinde noktayım anın	4 Mefâîlün	29 beyit	Başlık yok	Kaside	Tevhid	257	193a-194b
Kul Kanber	Pîrimin lebinden emem / Bal yirine bal yirine	8'li hece	5 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Medhiye	258	194b-195a
Seyfullah	Buna hadd ü kenâr olmaz / Bunu bilende âr olmaz	8'li hece	7 dörtlük	Başlık yok	Koşma	İlahi	259	195a-195b
Genç Abdal	Cevher zâtını sakın keşf itme / Sakla kulum beni saklayım seni	11'li hece	4 dörtlük	Genç Abdal	Koşma	Tevhid	260	195b

Pir Sultan Abdal	Yine tâzelendi yürek yâresi / Meger dost elinden ola çâresi	11'li hece	5 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Medhiye	261	197a-197b
Derviş Rulullah	Ene'l-hakk uğrunda çekilüp dâra / Mansûr'un câmını çak da gel dervîş	11'li hece	4 dörtlük	Dervîş Ruhullah	Koşma	Nasihat-name	262	197b-198a
Kaygusuz Abdal	Mülke hükmü viren oldur / İki cihân elindedir	8'li hece	5 dörtlük	Kaygusuz	Koşma	Nasihat-name	263	198b
Turabi	Kemer-beste miyân-beste / Gül-destedir Bektâşiler	8'li hece	6 bent	Başlık yok	Semai	Nefes	264	199a-199b
Kazak Abdal	Gördüğü düşü hay(ı)ra / Yoranın da avradını	8'li hece	6 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Taşlama	265	199b-200a
Mirati	Anlayup bilmişiz ehl-i marûfu / Ol bâki-i Âdil Hân'a bağlıyuz	11'li hece	3 dörtlük	Mirati	Koşma	Nefes	266	200a-200b
Şinasi	Hak Teâlâ azamet âleminin pâdişehi / Lâ-mekândır olamaz devletinin taht-gehi	3 Feilâtün 1 Feilün	20 beyit	Başlık yok	Kaside	Münacat	267	200b-201b
Belli değil	Zât-ı pâk-i Mustafâ'sın Şâh Dehân Pîr-i Şâh / Hem aliyyü'l-Murtazâ'sın Şâh Dehân Pîr-i Şâh	3 Fâilâtün 1 Fâilün	7 beyit	Der Medh-i Şah Dehan	Gazel	Medhiye	268	202b
Şiri	Pâ-bürehne Kazak Abdal-ı fenâ fahr-i mezîd / Fakr ile fahr iderim dâim ola fahr-i mezîd	3 Feilâtün 1 Feilün	12 beyit	Şiri	Gazel	Tarikat-name	269	202b-203a
Şah Hatayi	Cânımıza dostun muhabbetini / Biz katalım katmayanda nemiz var	11'li hece	4 dörtlük	Hatayi	Koşma	Nasihat-name	270	203b
Yunus Emre	Miskînlik ile gelsin kimde erlik var ise / Merdivenden iterler yüksekden bakar ise	14'lü hece	9 beyit	Yunus Emre	Gazel	Nasihat-name	271	203b-204a

Şah Hatayi	Günâh-kârım günahımdan bî-zârım / Özüm dâra çekdim sor Hâcî Bektâş	11'li hece	7 dörtlük	Hatayi	Koşma	Medhiye	272	204a-204b
Yunus Emre	Şok kudret denizini / Geçdik elhâmdülillâh	7'li hece	7 dörtlük	Yunus Emre	Koşma	İlahi	273	205a-205b
Pir Sultan Abdal	Siyâset günleri gelüp yitmeden / Açılın kapular Şâh'a gidelim	11'li hece	5 dörtlük	Pir Sultan	Koşma	Taşlama	274	205b-206a
Pir Sultan Abdal	Şekerler ezeyim şîrîn diline / Kâtib ahvâlimi Şâh'a böyle yaz	11'li hece	5 dörtlük	Pir Sultan	Koşma	Taşlama	275	206a-206b
Pir Sultan Abdal	Yir [ü] gök arşda asılı / Kandildeki nûra geldim	8'li hece	4 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Devriye	276	206b-207a
Pir Sultan Abdal	Gündüz hayâlimde gice düşümde / Seyrim ağlar ağlar Pîr Sultan ağlar	11'li hece	5 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Ağıt	277	207a-207b
Selami	Bir gürûh sultân-ı aşkız zümre-i Bektâşîyüz / Lâ-mekân iklimine azm idenin yoldaşıyuz	3 Fâilâtün 1 Fâilün	4 bent	Başlık yok	Muhammes	Nefes	278	207b-208a
Mirati	Hakikat bâbında yitişdik bitdik / Bûy aldık her gülden çiçekçesine	11'li hece	4 dörtlük	Mirati	Koşma	Nefes	279	208a-208b
Kul Himmet	Lâleli sünbülî bağını gördüm / Bûlbûl öter gonca güller açılır	11'li hece	5 dörtlük	Kul Himmet	Koşma	Nefes	280	208b-209a
Şah Hatayi	Ölmeden evvel ölmüşüz / Vasl-ı cân olan cân olur	8'li hece	7 dörtlük	Şah Hatayi	Koşma	Nutuk	281	209a-209b
Muhyi	Sakın efsâne söyleme / Hazrete varır yolumuz	8'li hece	3 dörtlük	Ali İzzet	Koşma	Hicviyye	282	209b-210a
Ali İzzet	Senlik benliği n'idelim / Bu gavgâ dögüş kîn nedir	8'li hece	4 dörtlük	Ali İzzet	Koşma	Hicviyye	283	210a-210b

Şah Hatayi	Yitmiş iki dil sorarsın / Dil Muhammed Ali'nindir	8'li hece	3 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Nasihat-name	284	210b
Kul Hale	Dosta virüp varımızı / Bektâşîyüz hâlis özi	8'li hece	5 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Nutuk	285	210b-211a
Kaygusuz Abdal	Dizini döğüp oturur / Yüzünü yuğup oturur	8'li hece	8 dörtlük	Kaygusuz	Koşma	Hicviyye	286	212b-213b
Aşık Dertli	Bir dârü's-şifâdan boşsanmış gibi / Sürülüp zinciri hayli dolandım	11'li hece	5 dörtlük	Derdli	Koşma	Dertlenme	287	213b-214a
Ceyhuni	Tâb-ı fer kesildi iki gözümden / İneyi ipliğe takamaz oldum	11'li hece	3 dörtlük	Ceyhuni	Koşma	Dertlenme	288	214a
Yunus Emre	Yâ İlâhî ger suâl itsen bana / İş bu durur anda cevâbım sana	2 Fâilâtün 1 Fâilün	14 beyit	Yunus	Gazel	Şathiye	289	214a-215b
Gülsüm Bacı	Cemâlinden senin ey mâh garîk-i bahr-i envârım / Senin hicrinle âh eyvâh nedîm-i bezm-i ağıyarım	4 Mefâilün	8 beyit	Gülsüm	Gazel	Medhiye	290	215b-216a
Pir Sultan Abdal	Kendi efkârımca okur yazarım / Bir dost bulamadım gün akşam oldu	11'li hece	4 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Nefes	291	216a
Pir Sultan Abdal	Kırmızı gül yeşil yaprakda bitmiş / Düşürüp konmanın zamânı şimdi	11'li hece	4 dörtlük	Karaca Ahmed	Koşma	Nefes	292	216b
Yunus Emre	Yâ Rabb bu ne derddir dermân bulunmaz / Yâ bu ne yâredir zahmı bilinmez	11'li hece	10 beyit	Yunus Emre	Gazel	İlahi	293	216b-217a
Geda Musli	Kazası belâsı mihneti çokdur / Murâd bizim istek bizim hâl bizim	11'li hece	5 dörtlük	Geda Musli	Koşma	Tarikat-name	294	217b
Muhyiddin	Sebü'l-mesânî gösterir / Müşkil inşânı gösterir	8'li hece	7 dörtlük	Muhyiddin	Koşma	Tarikat-name	295	218a

Şerefi	Ramazân ayı gelüp bizi perîşân itdi şaşırp aklımızı bî-hod-ı hayrân itdi	3 Feilâtün 1 Fâ'lün	7 beyit	Başlık yok	Gazel	Ramazaniyye	296	218b
Haşim	Hakkdır Muhammed olmuşuz ümme/Bulmuşuz rifat elhamdülillâh	10'lu hece	6 beyit	Sofradan Evvel Okunacak Nefesdir	Gazel	Dua	297	219a
Şemseddin Sivasi	Cânân ilinin güllerinin bâğı göründü / Dost ikliminin lâlesinde tağı göründü	Mefûlû Mefâilû Mefâilû Feûlün	5 beyit	Şemi	Gazel	Tasavvufi	298	219a- 219b
Sunullah-ı Gaybi	Düş olmadan bitmez işi / Aşk odına düşmek gerek	8'li hece	4 dörtlük	Gaybi	Koşma	Nutuk	299	219b- 220a
Sunullah-ı Gaybi	Aşk odına yan / Dervîş ol dervîş	5'li hece	5 dörtlük	Gaybi	Koşma	Nasihat- name	300	220a
Sunullah-ı Gaybi	Ehl-i küfrin devri geçdi şimdi îmân devridir / Yani yokdur zühde rağbet ehl-i irfân devridir	3 Fâilâtün 1 Fâilün	6 dörtlük	Gaybi	Gazel	Nasihat- name	301	220b
Kerimi	Kulak virsin mâcerâya / İkilik girer araya	8'li hece	7 dörtlük	Başlık yok	Koşma	Nasihat- name	302	220b- 221a
İlhami	Teşneyim yâ Alî Haydar / Amân yâ sâkî-i kevser	8'li hece	4 dörtlük	İlhami	Koşma	Meded- name	303	221a- 221b
İlhami	Gül yüzli Ahmed-i Muhtâra karşı / Ötelim bülbüller Hüseyin aşkına	11'li hece	4 dörtlük	Bu Dahı	Koşma	Düvazdeh İmam	304	221b- 222a

1.3. CÖNKTE YER ALAN ŞAİRLERİN HAYATLARINA DAİR BİLGİLER

Abdâl Mûsâ (d./1280?-ö./1410?)

Seyyid Musa, Abdâl Musa Sultan gibi isimler alan Abdâl Musa, Kâfi Baba tekkesinde bulunan bir kitabede yazana göre pir-i sani olarak da anılmıştır. Kaygusuz Menkıbesinde ise o, karşımıza “Kösre Musa” olarak çıkmaktadır. Horasan’ın Hoy kasabasından Anadolu’ya gelen Abdâl Musa, Antalya’nın Teke köyüne yerleşmiştir. Peygamber soyundan olduğu düşünülen Abdâl Musa’nın babası Seyyid Hasan Gazi, annesi Sultan, kız kardeşi Hüsniye’dir. Onun bir oğlu olduğu tahmin edilmektedir. Kaygusuz Abdâl onun müritlerindendir. 1410 yılında Teke köyünde öldüğü düşünülmektedir (Duran, 2015: 14659).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Muhammed Kırklara niyâz eyledi
Yok meydânı değil var meydânıdır (52, 48a-48b).

Alî İzzet (d./1902-ö./1981)

Sivas Şarkışla’nın Hüyük köyünde dünyaya gelen Ali İzzet, yedi yaşında annesini kaybetmiş, analığı tarafından büyütülmüştür. 19. yüzyılın önemli âşıklarındandır. Babası Musa şiire oldukça meraklıdır. İki kez evlenen Ali İzzet, ikinci evliliğinden sonra babasının yanından ayrılarak uzun süre köyünde çiftçilikle geçimini sağlamıştır. Ankara’ya gidip orada şiirlerini yayımlatma imkânı bulmuş, birçok konser vermiştir. Bir ara Köy Enstitülerinde saz öğretmenliği yapmış, 27 Mayıs İnkılabının özünü anlatmak için Anadolu’ya gönderilmiştir. Bazı söylemleri ve icraatlarından dolayı hapis yatmıştır. Şiirlerinde İzzetî mahlasını kullanan Ali İzzet, 1981 yılında doğduğu köyde vefat etmiştir (Kaya, 2009/I: 285).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Senlik benligi n’idelim
Döğüş gavgâ bu kîn nedir (283, 210a-210b).

Âşık Dertli (d./1772-ö./1845)

Adı İbrahim’dir. Bolu’ya bağlı Gerede’nin Şahnalar köyünde dünyaya gelmiştir. Babası Bayraktar Ali Ağa, annesi Ayşe Hanım’dır (Atalay, 1998: 13). Ankara’da Koyunpazarı Camii mezarlığında yatmaktadır (Atalay, 1998: 24). Onun naaşı 1955 yılında kendi köyünde yapılan anıt mezara defnedilir (Tek, 2013: 15131).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Bir dârü’ş-şifâdan boşanmış gibi
Sürülüp zincîri hayli dolandım (287, 213b-214a).

Aşkî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Aşkî” anahtar kelimesiyle 16 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirin Aşkî mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Bu gice hûrî melekler ağlar
Ki sabâh kerb ü belâ kan oluyor (195, 149a-150a).

Attâr

Şairin hayatı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamadık.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Benim ol kâfir-i mutlak ki put-hâne binâ itdim
Çıkup put-hâne dâmına salâ itdim nidâ itdim (121, 167b).

Azbî (d./?-ö./ 1736/1747)

Asıl adı Mustafa olan Azbî, Kütahyalı olup doğum tarihi bilinmemektedir. Kütahya’da medrese eğitimi almış, daha sonra İstanbul’a gelerek orduya katılmış ve o, Dergâh-ı Âlî çavuşluğuna kadar yükselmiştir. Kendisi, bu rütbedeyken Niyazi Mısrî’yi Rodos adasına sürgüne götürmekle görevlendirilmiştir. Yolculuk esnasında Mısrî’den etkilenmiş ve ona intisap etmiştir. Mısrî’nin ölümünden (1694) sonra Bektaşî Şeyh Elvan Efendi’ye intisap etmiş, Elvan Efendi’nin ölümü ardından dergâhta babalık makamına gelmiştir. (Özmen, 1998/III: 262; Erol, 2014: 14880).

Ölüm tarihinin 1736 veya 1747 olduğuna dair ikilem vardır (Erol, 2014: 14880).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Hâkim-i dil olma ey ehl-i sohbet
Gördüğü ört görmediğin söyleme⁵(56, 48b-49a).
- b. Uyan gafletten ey nâ-dân o dil-ber men gedadandır

⁵ Bu şiir cönkte “Hazenî” mahlasıyla yer almaktadır.

İşit bu nükte-âmiz sözleri vahy-i Hudâ'dandır (143, 108b-109a).

c. Hak sana senden yakındır cümle eşyâ sendedir

Bir nazar eyle gözin aç gör temâşa sendedir (144, 109b).

Bahâyî (d./?-ö./1660)

Hakkında çok az bilgi bulunan şairin asıl adı Hasan Çelebi'dir. Şiirlerinde Bahâî mahlasını kullanmıştır. Bazı söylemlerinde küfre varacak kadar ileri gittiğinden kendisine Küfrî-i Bahâî de denilmiştir. Şair İstanbul'da hayatını kaybetmiştir (Ekinci, 2013: 6832).

Cönkte yer alan şiiri:

a. Bize mülhid diyenin kendüde îmân olsa

Ta'n ider dinimizi bârî Müselmân olsa (191, 146b-147a).

Bâkî (d./1526-ö./1600)

İstanbul'da doğan Bâkî'nin adı Mahmut Abdalbaki'dir. Babası Mehmet Efendi, saraç ustasıdır. Bâkî bir dönem babasının yanında saraç çıraklığı yapmıştır. İyi bir medrese eğitimi almış olan Bâkî'nin yeteneği Zâtî tarafından fark edilmiştir. Devlet bünyesinde birçok makama ulaşmış, ulaşabileceği son makam olan şeyhülislamlık kendisine bir türlü nasip olmamıştır. Bâkî 1600'de vefat etmiştir (Macit-Kaplan, 2014: 25083).

Cönkte yer alan şiirleri:

a. N'ola nişânım yoksa dehr içre Ankâ'yım

Ne aceb seyl gibi çağlayam deryayım (123, 96a-96b).

b. Ey gönül ayân-ı devlet içre himmet kalmadı

Kimden umarsın kerem ehl-i mürüvvet kalmadı (124, 96b).

Bosnavî (d./?-ö./?)

Bosnavî'nin gerçek adının ne olduğu bilinmemektedir. Mahlasından hareketle Bosnalı olabileceği düşünülmektedir. Onun doğum ve ölüm tarihlerine dair bir bilgi olmamakla birlikte kendisine ait "Ozanlar Destanı" adlı şiirden hareketle, onun 19. yüzyıl şairi olacağı tahmin edilmektedir (Özmen, 1998/IV: 213; Bayraktar, 2015: 14982).

Cönkte yer alan şiirleri:

a. Ey cemâl-i âfitâb-ı pertev-i dârü's-selâm

Şerbet-i la'l-i lebin mevtâya men yehu azâm (111, 88b-89a).

- b. Zuhûr ider on birler
Şâh Âdem imâm olur (131, 100a-100b).
- c. Künt-i Kenz'in hüccet-i bürhânıdır Bektâşîler
Sırr-ı Mirâc mazhar-ı irfânıdır Bektâşîler (226, 170b-170a).

Caferî (d./?-ö./?)

17. yüzyıl şairlerinden olduğu düşünülen Caferî'nin hayatı hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildir (Çakır, 2014: 23522).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Şeytâna mürîd olma ki merdûd-ı ebeddir
Kıl Hakk'a perestîş ki Hû Allâhü Ehad'dır (222, 168a).

Ceyhunî (d./1847-ö./1912)

Asıl adı Ömer olan Ceyhunî, Zileli olup 1847'de dünyaya gelmiştir. Çok iyi şekilde saz çalabilen Ceyhunî, Erzurumlu Emrah'ın çırağı olan Tokatlı Nuri'den yetişmiş ve de büyük bir üne sahip olmuştur. Kendisi, ustası olan Tokatlı Nuri ve onun da ustası olan Erzurumlu Emrah'ın şiirlerini terennüm etmiştir.

Şiirlerinde tarikat etkisi de hissedilmektedir. O, Tokat'ta Kadirî şeyhi Balak Baba'ya intisap etmiş, bu sebeple çevresinde Ceyhunî, Ceyhunî Baba, Baba Ceyhunî gibi isimlerle anılmış; Tokat'ta büyük bir çevre edinmiş ve çevresine oldukça etki etmiştir.

Kimi zaman Sivaslı ve Erzurumlu Ceyhunî ile karıştırılan Zileli Ceyhunî, 1912 yılında Çorum'un Alaca ilçesinde ölmüştür (Özmen, 1998/IV: 431; Türkyılmaz, 2015: 15048).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Tâb-ı fer kesildi iki gözümünden
Şimdide pamuğu yakamaz oldum (288, 214a).

Çoban Baba

Şairin hayatı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamadık.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Tîgı ele alacak
Şerîf'e tayanacak (132, 100b-103a).

Dervîş Ali (d./?-ö./?)

Gerçek kimliği belli olmayan şairin doğum ve ölüm tarihi de bilinmemektedir. Birkaç şiirinde düşmüş olduğu 1856, 1860, 1897 tarihlerinden hareketle onun 19. Yüzyıl şairlerinden olduğu söylenmektedir. Bu çıkarımda bulunulmasının bir başka sebebi de Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasının ardından kapatılan Bektaşî tekkeleri için duyduğu üzüntüyü dile getiren bir şiirdir. Onun Sivas köylüsü olduğu düşünülmektedir (Özmen, 1998/IV: 389; Akın, 2014: 15145).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Sürdüler cennetden Âdem atayı
Bilinde Muhammed Alî var deyu (117, 92a-92b).

Dervîş İbrâhim

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Dervîş İbrâhim” anahtar kelimesiyle 2 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirin Dervîş İbrâhim mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Gözüm yaşı ile ummân bulandı
Çağlasın akan da ummân merhabâ (84, 69a-69b).

Dervîş Kemter

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Kemter” anahtar kelimesiyle 7 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirlerin Dervîş Kemter mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Üzengisi Kanber oldu
Ammâ ne keyf imiş bu keyf (256, 192b-193a).

Dervîş Rûhullâh (d./1885-ö./?)

Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmayan Dervîş Ruhullah'ın asıl adı Rıfkı'dır. Karagöz'ü canlı olarak sahnelemeyi denemiş, ancak başarıya ulaşamamıştır. Kurtuluş Savaşı zamanında Ankara hükümetiyle çatıştığı için savaş sonrası Yunanistan'a kaçmıştır (Özmen, 1998/V: 155).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Ene'l-hakk uğrunda çekilüp dâra
Mansûr'un câminı çak da gel dervîş (262, 197b-198a).

Dervîş Süleymân

19. yüzyıl ozanlarından olduğu düşünülen Dervîş Süleyman hakkında herhangi bir bilgi yoktur (İnci, 2014: 15169).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Arşda Muhammed'in hâtemin yudan
Alî birsin Alî birsin Alî bir (255, 192a-192b).

Dilsûz (d./?-ö./?)

Asıl adı Mehmet Emin Tebrizî olan Dilsûz, Tebrizlidir. Doğum ve ölüm tarihi bilinmemektedir. Tebriz'de öldüğü düşünülmektedir. Yoksul bir ailenin çocuğu olan Dilsûz'un çocukluğu zor şartlar altında geçmiştir. Bu yüzden hicve yöneldiği düşünülmektedir (Arslan, 2014: 7521).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Bildi bu gayzla ger meydâna gitse bir molla
Od urup kim hirmen-i udvâna Abbâs Alî (94, 75b-77b).

Ecrî (d./?-ö./?)

Gerçek kimliği belli olmayan şairin doğum ve ölüm tarihi de bilinmemektedir. 19. Yüzyıl şairlerinden olan Ecrî'nin bir süre Mısır'da yaşadığı tahmin edilmektedir. Nereli olduğu ve nerede öldüğü konusu muammadır (Özmen, 1998/IV: 253; Turan, 2015: 915253).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Nokta-i rahmân-ı akdem gizlidir âdemdedir
Nûr-ı eşyâ-yı mukaddem gizlidir âdemdedir (110, 88a-88b).

Enderunlu Vâsıf (d./1750/53?-ö./1824/25)

Asıl adı Osman olan Vasıf, Enderunlu Vasıf olarak bilinmektedir (Gürel, ?: 25). İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Üsküdar'da Karacaahmed Türbesi yanındaki mezarlığa defnedilmiştir (Aksoyak, 2015: 14167).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Bize bir meclis olsa sâkiyâ mahfî kedersizce

Ne devletdir kişinin sevdiği gelse habersizce (173, 128b).

Erşed (d. /? -ö./1763?)

Asıl adı Abdülhamit olan Erşed'in doğum tarihi bilinmemekle birlikte ölüm tarihinin 1763 olduğu düşünülmektedir. İstanbul doğumlu olan şair, yirmi yaşında vefat etmiştir. Yavedud İskeleyi'nde Hatice Sultan Camii karşısındaki mezarlıkta yatmaktadır (Gülbüz, 2013: 7762).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Dil kalem evrâk gönül olup medâr-ı hûn-ciğer
Kerbelâ ahvâlinin tahrîrine toğra ciğer (47, 41a-41b).

Eşref

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Eşref” anahtar kelimesiyle 26 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirin Eşref mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Kendini âşık sanıcı
Dermândan haberin var mı (247, 189a).

Eşref Paşa (d./1820-ö./1894)

Asıl adı Mehmet Eşref olan Eşref Paşa, 1820 yılında Bursa'da doğmuştur. Medrese usulündeki ilk eğitimini Bursa'da abisi Şerif Rüşdî Efendi'den almıştır. Bunun yanında müftü olan Ankaralı Ebe-zâde Abdurrahman Efendi'den özel dersler görüp 1837'de İstanbul'da Mekteb-i Hayriye'ye giren Mehmet Eşref, Kethuda-zâde Arif Efendi'den Farsça öğrenip ondan edebî ve hikemî ilimler tahsil etmiştir. Okulunu 1844 yılında mülazım-ı evvel rütbesiyle bitirmiş, çeşitli yerlerde çeşitli görevlerde bulunmuştur. 1894 yılında, İstanbul'da vefat eden Eşref Paşa'nın mezarı Merkez Efendi Kabristanı'ndadır (Arslan, 2014: 7837).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Manevî Âdem olan resm-i müsemmâdan geçer
Fark-ı mâhiyyet idüp tesbîh-i esmâdan geçer (92, 74b).
- b. El-minnetü li'llâh ki abâ-pûş-ı rızâyuz
Biz çâker-i hâlis gevher-i Âl-i Abâ'yuz (93, 74b-75a).

Eşrefoğlu (d./?-ö./1469?)

Asıl adı Abdullah olan Eşrefoğlu'nun doğum tarihi bilinmemektedir. Babasının adından dolayı ibnü'l-Eşref, Eşrefoğlu, Eşref-zâde gibi isimlerle çağırılmıştır. Doğduğu yerden dolayı İznikî, şöhretinden dolayı Eşref-i Rûmî diye anıldığı da olmuştur (Heyet, [?]: 9).

Eşrefoğlu'nun babası gençken Mısır'dan Anadolu'ya gelmiş, burada İznik'e yerleşmiştir (yy., [ty.]: 9).

Tasavvufa olan ilgisinden dolayı mürşit arayışına koyulan Rûmî'nin yolu Hacı Bayram Velî ile kesişir. Hacı Bayram'a on bir sene hizmet eden Rûmî, Hacı Bayram'ın kızı olan Hayrünnisa ile evlenir, bu evlilikten Züleyha adında bir kızları olur (yy., [ty.]: 17).

Rûmî, tasavvufta gerekli yetkinliğe ulaşmadığından yakındığı için şeyhi Hacı Bayram tarafından Kadirî şeyhi olan Hüseyin-i Hamevî'nin yanına gönderilir (yy., [ty.]: 18). Hama'da, Hüseyin-i Hamevî'nin yanında bir süre ailesi ile birlikte kalan Rûmî, gerekli yetkinliğe ulaştıktan sonra İznik'e döner ve orada halkını irşat etmek yerine içerisine dönük bir hayat yaşar. (yy., [ty.]: 29). Zamanla halkını irşat etmeye başlayan Rûmî'nin ünü birçok yere yayılır (yy., [ty.]: 30).

Yüz yirmi yaşına yakın, 1469 yılında öldüğü düşünülmektedir (yy., [ty.]: 30).

Cönkte yer alan şiirleri:

a. Şular kim dost elinden içdi câmı

Olar hiç bilmediler hass [u] âmmı (83, 68b-96a; 134, 104a-104b)⁶.

Feylosof Rızâ (d./1868-ö./1948)

Asıl adı Rıza Tevfik, soyadı Bölükbaşı'dır. Edirne doğumludur. Asıl mesleği doktor olmasına rağmen o, mesleği dışında birçok görevde bulunmuştur. İstanbul'da vefat etmiştir (Özmen, 1998/V: 243).

Cönkte yer alan şiiri:

a. Hakk'ın hazînesi darı degildir

Câmi avlusunda /size/ saçamam hocam (4, 3b-4a).

⁶ Bu şiir cönkte bu sayfa aralıklarında iki kez geçmektedir.

Fitnat Hanım (d./1842-ö./1909)

Trabzonlu olan Fitnat Hanım'ın babası vezir Abdullah Paşa'dır. Abdullah Paşa ölünce Fitnat Hanım'ın annesi Sapcan Hanım, kayınbiraderi Osman Paşa ile evlenmiştir. Henüz üç yaşındayken babasıyla birlikte İstanbul'a gelen Fitnat Hanım, orada iyi bir eğitim alıp kendisini geliştirmiştir. Küçük yaşta evlenen Fitnat Hanım'ım evliliği boşanma ile sonuçlanmış, sonrasında bir başkasıyla evlenmiştir. İstanbul'da vefat eden şair, Edirne Kapısı dışındaki mezarlığa defnedilmiştir (Arslan, 2015: 24981).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Neşve-i câm-ı muhabbetle gönül cûş eyler
Çekilen derd ü gamı cümle ferâmûş eyler (121, 95b).

Fuzûlî (d./1483-ö./1556)

Kerbela veya Bağdatlı olduğu düşünülen Fuzûlî'nin asıl adı Mehmed'dir. İlk eğitimini müftü olan babasından, sonraki eğitimini de Rahmetullah isimli bir hocadan aldığı söylenmektedir. Eğitimi hakkında fazla bir bilgi bulunmayan Fuzûlî'nin iyi bir medrese eğitimi aldığı düşünülmektedir. Kanûnî'nin Bağdat'ı fethi üzerine onunla tanışma imkânı bulan Fuzûlî, kendisine ve Osmanlının birçok ileri gelenlerine kaside sunduysa da bir türlü büyüklerin himayesine vakıf olamamıştır. Fazlî Çelebi adında bir oğlu olduğu düşünülen Fuzûlî'nin 1556 yılında, Kerbela'da veba salgınından öldüğü tahmin edilmektedir (Macit, 2013: 8294).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Şifâ-yı vasl-ı kadrin hecr ile bî-mâr olandan sor
Zülâl-i şûh-ı zevkin teşne-i dîdâr olandan sor (24, 20a).
- b. Şöyle ser-mestem ki idrâk itmezem dünyâ nedür
Ben kimim sâkî olan kimdir mey-i sahbâ nedür (25, 20b).
- c. Vefâ her kimseden kim isdedim andan cefâ gördüm
Kimi kim bu fenâ dünyâda gördüm bî-vefâ gördüm (26, 21a).
- ç Subh-dem gül-zâr içinde çaldı bülbül erganûn
Eyyühe'l-uşşâke kavmû inneküm lâ tesmeûn (35, 28a).
- d. Ey vücûdun eseri hilkat-i eşyâ sebebi
Nebî ol vakt ki bi'l-fiil gerekmezdi nebî (59, 53a-53b).

- e Evvelî müşk-bû gazâla ihlâsım eyle vâzıh
Bellig sabâ selâmen miskiyetü'r-revâih (60, 54a).
- f. Merhem koyup onarma sînemde kanlu dâğı
Söndürme öz elinle yandırdığın çerâğı (61, 54a-54b).
- g Her gören ayb itdi âb-ı dîde-i giryânımı
Eyledim tahkîk görmüş kimse yok cânânımı (62, 55a-55b).
- ğ Hayret ey büt sûretin gördükçe lâl eyler beni
Sûret-i hâlim gören sûret hayâl eyler beni (63, 54b-55a).
- h. Hâsılım yok ser-i kûyunda belâdan gayrı
Garazım yok reh-i aşkında fenâdan gayrı (64, 55a-55b).
- ı. Gönül tâ var elinde câm-ı mey tesbîoe el urma
Namâz ehline uyma anlar ile turma oturma (71, 60b-61a).
- i. Neşe-i mey bulalım kâbil-i idrâk olalım
Mest-medhûş-ı harâbatı vü bî-bâk olalım (172, 128b).
- j Gonçe bagrı dehr-i bi-dâd ile evvel kan olur
Sonra yüz lutfla gönli açılır handân olur (179, 131a-132b)
- k. Felek ayırdı beni cevır ile cânânımdam
Hazer itmez mi aceb nâle vü efgânımdan (232, 174a).
- l. Aşk dâmına giriftâr olalı zâr olubem
Ne belâdır kim ana böyle giriftâr olubem (233, 174b).
- m. Can virme gam-ı aşka ki aşk âfet-i cândır
Aşk âfet-i cân olduğu meşhûr-ı cihândır (234, 174b-175a).
- n. Cânımın cevheri ol la'l-i şeker yâre fedâ
Ömrümün hâsılı şol şîve-i refâtara fedâ (235, 175a-175b).

Gafûrî (d./?-ö./1667-68)

Asıl adı Mahmud olan Gafûrî Gelibolu'da doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Gençlik yıllarında İstanbul'a gelerek tahsil gören Gafûrî, müderrisken Cennet Efendi'ye intisap ederek Celvetî tarikatının bir üyesi olmuştur. Gafûrî 1667-68 tarihinde vefat etmiştir. (Aksoyak, 2013: 8305).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Tahtına itdi vücûdum şehrini sultân-ı aşk
Dil serâyında kuruldu bir aceb dîvân-ı aşk (238, 177b).

Gedâ Muslî (d./?-ö./?)

Asıl adı Muslihiddin olan Geda Muslî'nin Cezayirli olduğu düşünülmektedir (Özmen, 1998/III: 41). Ne zaman doğduğu ve ne zaman öldüğü konusunda herhangi bir bilgi mevcut değildir. 16. Yüzyılın sonu ile 17. Yüzyılın başında yaşadığı düşünülen Geda Muslî, Yeniçeri Ocağı'na mensup olup döneminin çöğür ustalarındandır (Güvenç, 2013: 16072).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Kazâsı belâsı mihneti çokdur
Murâd bizim istek bizim hâl bizim (294, 217b).

Genç Abdâl (d./?-ö./?)

19. yüzyıl şairlerinden olan Genç Abdal'ın hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Devlet memurluğu görevi için İstanbul'a gelmiş, sonrasında Seyyid Gazi ve Sultan Şüca tekkelerinin şeyhleriyle tanışmış ve onlarla birlikte Eskişehir'e gitmiştir (Koca, 1990: 585; Yıldız, 2015:22608).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Cevher zâtını sakın keşf itme
Sakla kulum beni saklayım seni (260, 195b).

Gülsüm Bacı (d./?-ö./1928)

Tırhalalı (Yunanistan'da) olup doğum tarihi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Kadın Bektaşî şairlerden olan Gülsüm, 1928 yılında hayata gözlerini yummuştur (Özmen, 1998/V: 183).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Cemâlinden senin ey mâh garîk-i bahr-i envârım
Senin hicrinle âh eyvâh nedîm-i bezm-i agyârım (290, 215b-216a).

Hâfız

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Hafız” anahtar kelimesiyle 73 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirlerin Hafız mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Ben gedâ-yı bende-gân-ı hazret-i Settâr'ıyam
Dâhil-i taht-ı nevâî Ahmed-i Muhtâr'ıyam (45, 39b-41a).
- b. (...) pâk-i Haydar-ı Kerrâr'a başım bağıldur
(...) Kutb-ı âlem ol Hünkâra başım bağıldur (46, 39b-40a).

Hâkî (d./1876-ö./1916)

Konya'da doğup Konya'da ölen Hâkî Baba hakkında çok fazla bilgi bulunmamaktadır. 19. Yüzyıl saz şairlerinden olup döneminde saz şairlerinin küçümsendiğini dile getirmiştir (Erdoğan, 2014: 15541).

- a. Ey dilâ biz pîrden aldık himmeti Bektâşîyüz
Pîr ocagında giyindik kisveti Bektâşîyüz⁷ (74, 63a-63b).

Hakîrî (d./?-ö./1772-73)

Hayatı hakkında çok az bilgi olan şairin adı Mehmed'dir. Afyon'un Sandıklı ilçesindedir. Bursa'ya gelip Halvetî tarikatına giren şair orada vefat etmiştir. Cönkte yer alan şiirin kendisine ait olduğunu düşünüyoruz (Kesik, 2014: 8567).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Birlik ipine başını
Çatan gelsün bizim ile (253, 191b).

Harâbî (d./1853-ö./1916)

Hayatı hakkında çok az bilgi bulunan Harâbî'nin asıl adı Ahmed Edib'dir. Hayatı hakkındaki bilgiler, onun yazmış olduğu şiirlerden hareketle edinilmiştir. Bu bilgilerden biri de Harâbî'nin on yedi yaşında Mehmed Ali Hilmi Dedebaba'ya bağlanıp Bektaşî olmasıdır. İstanbullu bir aileye mensup olan Harâbî'nin çocukluğu yoksullukla geçmiştir. Onun, Namık Kemal tarafından himaye edildiği hatta Namık Kemal'in onu evlatlık aldığı belirtilmektedir. İyi bir eğitim almadığı düşünülen Harâbî'nin uzun yıllar bahriyede brik kâtipliği (gemilerde kayıt tutan, yazışmalarla ilgilenen kişi) yaptığı bilinmektedir. 1916 yılında ölmüş olan Harâbî'nin nerede öldüğü ve mezarının nerede olduğu hakkında herhangi bir bilgi yoktur (Üçüncü, 2012/I: 39-42).

⁷ Bu şiir cönkte "Hâlî" mahlasıyla verilmiştir.

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Kimseler vâsıl-ı dîdâr olmadan
Ol Kâbe Kavseyn'in o ednâsıyuz (225, 170a-170b).
- b. Dökdüğüm hûn-âb-ı eşkim ey perî dîdem bilür
Zahm-ı tîg-ı gamze-i hûn-hârını sînem bilür (227, 171a-171b).
- c. Âyet-i inni ene'lâham bu nârın nûrüyam
Hem münâcât-ı tecellî hem Kelîm'in Tûr'uyam⁸ (229, 172b-173b).

Hasan Dede (d./?-ö./?)

Karpuzubüyük Hasan Dede, Âşık Hasan olarak da anılan Hasan Dede'nin doğum ve ölüm tarihi hakkında bilgi yoktur. 17. Yüzyılda yaşamış olan Hasan Dede, medrese tahsilini Karaman'da tamamladıktan sonra Rumeli'de birçok savaşa katılmıştır. II. Mustafa onun şiirlerini beğenmiş ve onu dolgun bir maaşla emekli etmiştir. Kendisinin her ne kadar İstanbul'da kalması istenmişse de o, eski adı Süleymanlı, sonrasında Çukurcak ve nihayet kendi isminin verildiği Kırıkkale'nin Hasandede köyüne yerleşmiştir. Beydili aşiretine mensup olan Hasan Dede'nin türbesi Hasandede köyündedir (Makal, 1997: 7).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Biz o mevlânın kuluyuz
Yitmiş iki dil bizdedir (200, 154a-154b).

Hasırcıoğlu (d./1803-ö./1887)

Hasırcızade Hafız Mehmed Ağa diye zikredilen Hasırcıoğlu, sekiz yaşında Kuran'ı ezberlediği için Hâfız lakabını almıştır. Antepli olan Hâfız, babasını doğmadan altı ay evvel, annesini de dört yaşındayken kaybetmiştir. O, yirmi yaşına kadar Antep'te öğrenim görmüş, sonra öğrenimine Şam, Halep ve Mısır'da devam etmiştir. 1827'de Antep'e dönen Hâfız, burada dersler vermiştir. O, çeşitli sebeplerle Maraş'a, İstanbul'a, Halep'e gitmiş, sonunda ayrılmamak üzere döndüğü Antep'te ateşli hummaya yakalanarak ölmüştür (Yakar, 2013: 22428).

Cönkte yer alan beyti:

- a. Hâk-pâya ferş-rû itmegil ki âmâdeyim

⁸ Bu şiirin mahlas beyti olmadığı için kime ait olduğu bilinmiyor. Mürettib, cönkün sonunda hazırlamış olduğu fihristte şiiri Harâbî'ye ait göstermiş, ancak Harâbî divanında bu şiiri bulamadık. Harâbî'nin bilinmeyen bir şiiri olabilir.

Âftâb-ı zulmetimdir ben Hasırcı-zâde'yim

Hâşim

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Hâşim” anahtar kelimesiyle 21 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirin Hâşim mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Hakkdır Muhammed olmuşuz ümmet
Bulmuşuz rifat elhamdülillâh (297, 219a).

Hazemî

Şair hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamadık.

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Ümîdim maksadım yârim Alî senden meded senden
Dilimde ahd-i ikrârım Alî senden meded senden (38, 31a-31b).
- b. Tutdum irişüp destine dâmen-i Alî'den
Kesbini fey(i)z eyledim erkânı Alî'den (39, 31b-32a).
- c. Bu bezme fî-sebîli'llâh diyüp cândan geçen gelsün
Rızâ-yı Hakk için gerdânına taksun kefen gelsün (40, 32a-32b).
- ç. Câna minnet kılma sarf it vuslat-ı cânân gözet
Vuslat-ı cânâna nâil ol yiniden cân gözet (161, 120b-121a).
- d. Yürü dil kâdı-ı hâcâta şefâat diyelim
Yapışup halka-i dergâhına himmet diyelim (162, 122a).

Hilmî (d./1842-ö./1908)

Asıl adı Mehmed Ali Hilmi'dir. Dedebaba unvanına sahiptir. İstanbul doğumlu olan Hilmî'nin annesinin adı Şerife, babasının adı da Nuri Efendi'dir. Güngörmez Camii hocası olan Nuri Efendi, Hilmî henüz on altı yaşındayken vefat etmiştir. Babasının vefatının ardından Güngörmez ve İshak Paşa Camilerinde imamlık yapan Hilmî'nin şeyhleri Hacı Hasan Babanın, ardından Aşçı Ali Babanın vefatıyla o, Şahkulu Sultan Dergâhı postnişini olmuştur (Karakuş, 2012: i). Halîfebaba ve dedebaba unvanlarını alan Hilmî, II. Abdülhamid'in isteği üzerine Pîrevi'ndeki görevinden Şahkulu Sultan Dergâhına geri

dönmüş (Karakuş, 2012: ii) ve burada vefatı tarihi olan 1908'e kadar görev yapmıştır (Karakuş, 2012: iii).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Evvel âhir budur fikrim
Amân yâ Murtazâ Alî (48, 42a-42b).
- b. Ezel misâkımız cemiyet-i Kâlû Belî'dendir
Bizim ikrârımız nûr-ı Muhammed'le Alî'dendir (54, 47b-48a).
- c. Aşk-ı hakikatden bî-vâye olsa
Gönül hatâ eylemez öz kabul itmez (137, 106a).
- ç. Beyhûde ahd ile peymân eyleme
Erenler cemine girmeden evvel (138, 106b).
- d. Müminleriz ihlâs ile Kâlû Belî'den
Îmân-ı yakîni ile el-hakk ezelîden (139, 106b-107a).
- e. Sensin ey şâh-ı kerem güfte-i şi'rim sebebi
Dahı mevzun ü Sühan nazmla neşrim nesebi (145, 110a).
- f. Mâh-ı burc-ı evliyâdır Hâcî Bektâş Velî
Şem-i bezm-i asfîyâdır Hâcî Bektâş Velî (146, 110b).
- g. Kıldım nazar kendözüme
Alî göründü gözüme (203, 155b-156a).
- ğ. Sevdim hele bir dil-beri kim hüsn [ü] cemîlâ
Gayet de güzel mesel cihân içre kalîlâ (223, 168b).
- h. Zümre-i nâcîleriz bende olup Hayder'e
Şîr-i Hudâ Murtazâ saff-şiken [ü] saff-dere (224, 169a-169b).

Himmetî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Himmetî” anahtar kelimesiyle 4 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirlerin Himmetî mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Tanı ey ehl-i basîret Şâh-ı Merdân kimdir

Evliyâ leşkerine server-i sultân kimdir (14, 10b-12a).

- b. Benim şâhım imâm-ı evliyâdır Şâh-ı Merdândır
Emîrû'l- mümindir Server-i Merdân-ı Yezdândır (15, 12b).
- c. Ey kelâmü'llâh-ı nâtık nutka hem-dem yâ Alî
Ey Hak'ın esrârına hemrâz-ı hem-dem yâ Alî (16, 13a-13b).
- ç. Görünce yüzünü hayret-ile oldu kamer şak
Ey âyine-i Hakk (17, 13b-14b).
- d. Lâ fetâ illâ Alî yâ seyfe illâ Zü'l-fekâr
Münkirin defîne yokdur çâre illâ Zü'l-fekâr (168, 124b-125b).
- e. Eger bu yed-i bahr olsa mürekkeb ins [ü] cin kâtib
Yazılmaz şöyle bil medh Alî ibn-i Ebî Tâlib (171, 126a-128a).
- f. Gelen üstâd-ı kâmil sûret-i manâda Haydar'dır
Sıfâtı âlem-i manâda zât-ı Hakk'a mazhardır (180, 132b-136b).

Hüseyinî / Hüseyin

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Hüseyinî” anahtar kelimesiyle 12, “Hüseyin” anahtar kelimesiyle 171 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirlerin Hüseyinî ve Hüseyin mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Yiri göğü kudret kabzana alan
Cümle ululardan ulu didiler (11, 8a-8b).
- b. Çün Alî şâh-ı Kızılbaş ben anın bendesiyim
Aşkına ser virüben râhının efgendesiyim (33, 26b-27b).

Hüsnî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Hüsnî” anahtar kelimesiyle 22 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirin Hüsnî mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Dergâh-ı Necef'den gelirüz bende-i şâhız
Biz bülbül-i şûrîde-i mahbûb-ı İlâhız (204, 156a-157a).

Iyđî (d./1812-ö./1865)

Hakkında çok az bilgi bulunan Iyđî'nin gerçek adı Mehmed'dir. Antepli bir aileye mensup olan Iyđî'nin babası Mehmed Naim Efendi'dir. Kendisi Antep'te medfundur (Öksüz, 2007: 7).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Bir bölük gümrâh elinde kaldı şâh-ı Kerbelâ
Serveri cümle şehîdân oldu ol şân-ı alâ (28, 22a-22b).
- b. Niçe âl itdiler dinle Hüseyin'in âline kıl âh
Boyandı Kerbelâ vü Kurtuba al kana vâh ey vâh (29, 23a-23b).
- c. Vakt-i mâtemdir bu mâh ey zümre-i vâlâ Hüseyin
Çün şehîd oldu bu ayda ol kadi bâlâ Hüseyin (30, 24a).

İbrâhîm Baba

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Ezkârımız olsun gündüz geceli
Amân yâ Muhammed meded yâ Alî (202, 155a-155b).

İlhâmî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde "İlhâmî" anahtar kelimesiyle 6 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirlerin İlhâmî mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Çeşm-i insâfı geçer hem dahı mîzânı geçer
Görmiyen kimsede noksânını irfânı geçer (135, 105a)
- b. Böyledir tarik-i Ahmed-i Mahmûd
Virdin olsun şâm u seher yâ vürûd (184, 140a-140b)
- c. Kâf u Nun Kâlû Belâ küfr ü imân bir noktadır
Arş ü kürs unsur melâik ins ü cân bir noktadır (185, 140b-141a).
- ç. Bism-i Allâh yitdik nâciyüz Bektâşîyüz
Gönlümüzdür beyt-i rahmân nâciyüz Bektâşîyüz (186, 141a-141b).
- d. Hacı Bektâş Velî'den kim giyer başına tâc

Bâb-ı gayra ilticâ itmeğe kalmaz ihtiyâç (187, 141b).

- e. Mübârek ıyd-ı ekberdir cülûs-ı Murtazâ nevrûz
Muhibb-i hânedân bayrâm iderler câ-be-câ nevrûz (192, 147b-148a).
- f. Cem'-i ezhâra irişdi çü İlhamî sâkî
Ben anın ıydına nevrûzuna kurbân olayım (193, 148a).
- g. Beşâret virdi nevrûzdan gelüp evvel bahâr çiğdem
Çıkup sünbül menevşe oldular hem çiğdeme hem-dem (194, 148b).
- ğ. Hâce-i ilm-i ledün fazl-ı Hudâ nûr-ı celî
Pîr-i pîrân-ı hakikat Hacı Bektâş Velî (205, 157a-158a).
- h. Bint-i inebden neşe-yâb olmadım âlemde ben
Zevki buldum subh-ı çeşmimden yagan jâlemde ben (206, 158a-158b).
- ı. Men aref remzi yine âriflerin şânındadır
Ârif ol ey cân ki maksûrun senin yanındadır (207, 158b).
- i. Elest hitâbında ol nûra karşı
Enbiyâ evliyâ Belî didiler (208, 159a).
- j. Teşneyim yâ Alî Haydar
Amân yâ sâki-i kevser (303, 221a-221b).
- k. Gül yüzli Ahmed-i Muhtâr'a karşı
Ötelim bülbüller Hüseyin aşkına (304, 221b-222a).

Kalender Abdâl (d./1476-ö./1527)

Kalender Abdâl'ın Celalî İsyanları'yla ilgisi olan Kalender Çelebi olduğu düşünülmektedir (Akın, 2014: 15913). Babası Mürsel Bali, küçük kardeşi ise Balım Sultan'dır. On bir yıl kadar Hacı Bektaş Veli dergâhında oturan Kalender Abdâl, bu göreve kırk yaşındayken getirilmiştir. Celalî İsyanları bastırıldıktan sonra Kalender Abdâl ve onun yaveri Veli Dünder, Nurhak dağlarında 22 Haziran 1527 tarihinde idam edilmiştir (Özmen, 1998/II: 23).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Elif tâc başında nikâb yüzünde
Aslı imâm nesli Alî'yi gördüm (113, 89b-90a).

Kanberî (d./?-ö./?)

Gerçek kimliği hakkında bilgi bulunmamaktadır. 16. Yüzyıl Bektaşî şairlerindendir (Özmen, 1998/II: 501-Koca, 1990: 65-Çakır, 2014: 15932).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Es-selâm ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i Alî
Es-selâm ey kutb-ı âlem Hâcî Bektâş Velî (31, 24b-25b; 177, 130a-130b).

Kara Vâiz (d./?-ö./?)

Hakkındaki bilgiler çok sınırlı olan Kara Vâiz'in künyesi Vâiz Şeyh Muhammed bin Hamza el-Arabî'dir (Yörür, 2015: 24532).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Gurâba bahsa ahmaklar ki bülbül zâradır dirler
Gubârın ihtimâli var mıdır bülbül ola nâ-gâh (133, 103b-104a).

Kaygusuz Abdâl (d./1341-42-ö./1444)

Adı Alaeddin Gaybî olan Kaygusuz Abdâl Alaiye (şimdiki Alanya)'de dünyaya gelmiştir. Babası dönemin Alaiye beyidir (Ayaz, 2015: 15975). Hayatına dair birtakım bilgiler Menakıb-nâme'den elde edilmiştir. Orada yer alan bazı bilgilere göre Kaygusuz, av sırasında bir geyiği yaralar ve aslında yaraladığı geyik Abdâl Musa'nın ta kendisidir. Geyiğin Abdâl Musa olduğunu öğrenen Kaygusuz, kendisine intisap eder ve onun tasavvufi hayatı başlamış olur (Sever, 2016: 17-18). Abdâl Musa'ya kırk yıl hizmet eden Kaygusuz, pîri tarafından Mısır'a gönderilmiştir. O, Mısır'da bir tekke kurmuş, orada ölmüş ve tekkenin mağarasına defnedilmiştir (Ayaz, 2015: 15975).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Halk itdin insânı cihâna saldın
Salup da neylersin bundan sana ne (49, 43b).
- b. Gözünü aç anla bak
İki cihân bendedir (167, 124a-124b).
- c. Mülke hükmü viren oldur
İki cihân elindedir (263, 198b).
- ç. İşinin kolayın bilmez

Yüzünü yugup oturır (286, 212b-213b).

Kazak Abdâl (d./?-ö./?)

Gerçek adı Ahmet olan Kazak Abdâl'ın doğum ve ölüm tarihi bilinmemektedir. Nereli olduğuna dair bir bilgi de mevcut değildir, ancak onun Denizli'deki dergâhta yattığı bilinmektedir. Balım Sultan'a yazmış olduğu övgü dolu şiirden hareketle onunla çağdaş olduğunu düşünenler olmuşsa da 17. Yüzyıla ait bir şair olduğu tahmin edilmektedir (Özmen, 1998/III: 45- Çakır, 2014: 15979).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Gördüğü düşü hay(ı)ra
Yoranın da avrâdını (265, 199b-200a).

Kâzım

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Kâzım” anahtar kelimesiyle 8 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirlerin Kâzım mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Nâzenîn-i rabb-i izzetdir Hüseyin-i Kerbelâ
Vird-i gülzâr-ı nübüvvetdir Hüseyin-i Kerbelâ (42, 34a-36b).
- b. Ey şehîd-i Kerbelâ ümîd-gâhımsın benim
Ben bir ednâ çâkerin sen pâdişâhımsın benim (148, 111b-112a).
- c. Kurb-ı Hak pîrâmenindir yâ Hüseyin ibn-i Alî
Zeyl-i kudret dâmenindir yâ Hüseyin ibn-i Alî (149, 112a-112b).

Kerîmî

Günümüz Alevî-Bektaşî ozanlarından (Özmen, 1998/V: 621).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Kulak virsen mâcerâya
İkilik girer araya (302, 220b-221a).

Kul Hâle

Şairin hayatı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamadık.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Dosta virüp varımızı
Bektâşîyüz hâlis özi (285, 210b-211a).

Kul Himmet (d./?-ö./?)

Hayatına dair sınırlı bilgi bulunan Kul Himmet'in XVI. Yüzyılın ikinci yarısıyla XVII. Yüzyılın ilk yarısında yaşadığı tahmin edilmektedir (Aslanoğlu, 1997: 3). Tokat'ın Görümlü köyünde dünyaya gelmiş olan Kul Himmet (Aslanoğlu, 1997: 2) yine burada ölmüştür (Aslanoğlu, 1997: 4).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Cevâhir kânına ireyim dirsın
O madene iren ummâna düşdü⁹ (217, 164b-165a).
- b. Bülbüle gül içün figân yaşlar
Allâh bir Muhammed Alî diyerek (218, 165a-165b).
- c. Lâleli sünbüllü bâgını gördüm
Bülbül öter gonce gülleri açılır (280, 208b-209a).

Kul Himmet Üstâdım (d./1779-ö./1844)

Asıl adı İbrahim olan âşık Divriği'nin Örenik köyündendir. Onun doğum ve ölüm tarihine ait bilgiler nüfus kayıtlarından hareketle verilmektedir. O, Öksüzoğulları ailesine mensuptur. Âşık yine aynı köyde ölmüştür (Aslanoğlu, 1995: 7).

İbrahim, Kul Himmet'e duymuş olduğu hayranlıktan dolayı kendisini üstat kabul etmiş ve Kul Himmet Üstadım mahlasını şiirlerinde kullanmıştır (Aslanoğlu, 1995: 11).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Önü sıra Kanber'i
Alî Murtazâ geldi (118, 92b-95a).

Kul Kanber

Şairin hayatı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamadık.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Pîrimin lebinden emem

⁹ Bu şiir cönkte "Şah Hatâyî" mahlasıyla verilmiştir.

Bal yirine bal yirine (159, 194b-195a).

Kul Nesîmî (d./?-ö./?)

Asıl adı Ali olan Nesîmî; Kul Nesîmî, Seyyid Nesîmî mahlaslarını kullanmıştır. Cahit Öztelli Bağdatlı Nesîmî ile karışmasını önlemek adına ona Kul Nesîmî demiştir. 17. Yüzyıl Bektaşî şairlerinden olan Kul Nesîmî, Aksaraylı kültürlü bir aileye mensuptur. Bağdatlı Nesîmî'ye olan sevgisinden dolayı Nesîmî mahlasını kullanmıştır. Nerede ve ne zaman öldüğü konusu bilinmemektedir (Pehlivan, 2014: 16444).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Yürü ey zâhid-i hod-bîn dolaşma sen gülistânı
Bu gece(?) kimse at salmaz hâlî zann itme meydânı (5, 4b-5a).
- b. Gözün aç anla gör kim Alî'dir cümleye server
Muhammed aşkı deryâdır Alî'dir kıymet-i gevher (13, 10a-10b).
- c. İmâm Zeynü'l-âbidîn mihr ü hurremdir
Ve sallî alâ seyyidînâ âl-i Muhammed (32, 25b-26a).
- ç. Ey gönül sen her cesetden cân umarsın ne aceb
Bî-vefâdan lutfla ihsân umarsın ne aceb (85, 70a).
- d. Eyâ mümin ger istersen saâdet
Özüne pîşe kıl dâim seâdet (89, 72a-73b).

Lâmî Çelebi (d./1472-73-ö./1532)

Asıl adı Mahmud olan Lâmiî Çelebi Bursalıdır. İyi bir medrese eğitimi alan şair küçük yaşta şiirini çevresine kabul ettirmiştir. 60 yaşında ölen Lamiî'nin mezarı Bursa'dadır (Kut, 2015: 10171).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Sabâ lutf eyle söyle kim enîs-i yârdan şimdi
Kiminle ülfet eyler kimlerin dildâridir şimdi (174, 128b-129a).

Mazharî (d./?-ö./?)

Hayatı hakkında hiçbir bilgi bulunmayan şairin 19. Yüzyılda yaşadığı düşünülmektedir (Çakır, 2015: 16162).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Çeşmin ay âhû-nigâhın aleme manzûrdur
Bu sebebdan ayna isâbet eylemiş rencûrdur (131, 173b).

Mebnî

Hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Özmen, açık kimlikleri ve yaşadıkları dönemler belli olmayan şairler içerisinde Mebnî'ye de yer vermiştir (Özmen, 1998/V: 695).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Pertev-i nûr-ı ilâhîdir cemâlin yâ Hüseyin
Cennet-i Firdevs-i alâdır visâlin yâ Hüseyin (136, 105b).

Melâlî

Hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır (Teke, 2013: 23288).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Zâtımız anlayalı fazl-ı Hudâ şeklinde
Ârifâne yürürüz ehl-i fenâ şeklinde (175, 129a-129b).

Mirâtî (d./1809?-ö./1884?)

Ankara Kalecik'te doğan Mirâtî'nin asıl adı Mehmet'tir. Annesinin adının Fatma olması dışında ailesi hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildir. Turabî'den el almasından ve Âşık Kemalî ile atışmasından hareketle onun 1809-1884 tarihleri arasında yaşadığı tahmin edilmektedir (İvgin-Bozyiğit, 2016: 5-Turan, 2015: 16290).

Mirâtî, Kalecik müftüsü Velizâde'den Arapça dersi alırken at kılından saz yapıp çaldığı için medreseden atılmıştır. Sonrasında hademe olarak Vasfî Şeyh tekkesinde çalışmış, bu dönemde sazı iyice ilerletmiştir. Birçok yeri gezerek sanatını icra eden Mirâtî, 1850 yılında Kırşehir'e giderek orada Dede Baba postnişinliğinde bulunmuş, ömrünün son yıllarını İstanbul'da geçirmiştir (Turan, 2015: 16290).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Et-tenâdî ol münâdîler meded çalındı sûr
Eyyühe'n-nâs ilemu hazâ budur Yevme'n-nüşûr (108, 87a-87b).
- b. Anlayup bilmişiz ehl-i marûfu
Ol bâki-i Âdil Hân'a bağlıyuz (266, 200a-200b).
- c. Hakikat bâbında yitişdik bitdik

Bûy aldık her gülden çiçekçesine (279, 208a-208b).

Muhibbî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Muhibbî” anahtar kelimesiyle 5 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirin Muhibbî mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Benimle devr ider eflâk benim kutbu bu eyvânî
Muhît iken bu eflâkın içinde noktayım anın (257, 193a-194b).

Muhyiddîn Abdâl (d./?-ö./?)

Şiirlerinde Muhyiddîn, Muhyiddîn Abdâl mahlaslarını kullanan mezkûr kişinin hayatı hakkındaki bilgiler oldukça azdır. Onun Aydın’da doğup Edirne’ye göçtüğü bilinmektedir. Sonrasında Çöke (Bulgaristan sınırında)’ye yerleşen Muhyiddîn Abdâl’ın Eşrefoğlu’nun oğlu olduğuna dair tartışmalı bir bilgi mevcuttur. 16. Yüzyılda yaşadığı tahmin edilen Muhyiddîn Abdâl’ın türbesi Bulgaristan sınırında bulunan Muhittin Baba Tepesinde olup mezarının Bolu’da olduğu düşünülmektedir (Durbilmez, 2014: 16335).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Zîrâ bu sebû’l-mesânî
Müşkil insânı gösterir (295, 218a).

Muhyî-i Gülşenî (d./1528-ö./1605?/1608?)

Muhyî-i Gülşenî’nin asıl adı Muhammed’dir. Aslen Şirazlı bir aileye mensup olan Muhyî Edirne’de doğmuştur. Babası Fethullah’ın Kızılbaşlar tarafından öldürülmesi üzerine onun ailesi Edirne’ye göç etmiştir. Çocukken bir Nakşibendî şeyhine evlatlık olarak verilmiş, şeyhin oğlu ile birlikte Edirne’de medrese eğitimi almıştır. Bir süre sonra İstanbul’a giden Muhyî, orada önemli ilim ve devlet adamlarıyla tanışma fırsatı bulmuştur. Sonrasında Kahire’ye gitmiş, orada Şeyh Ahmed Hayalî’ye bağlanmıştır. Kadı Naibliği ve başdefterdarlık yapan Muhyî, şeyhinin kızıyla evlenmiştir. O, Gülşenî tekkesine şeyh olmuş ve bir süre sonra İstanbul’a dönmüştür. Muhyî, belli bir süre Edirne’de ikamet ettikten sonra tekrar Kahire’ye gitmiş ve orada vefat etmiştir (Karagözlü, 2014: 10822).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Sakın efsâne söyleme

Hazrete varır yolumuz¹⁰ (282, 209b-210a).

Münîf Paşa

Şairin hayatı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamadık.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Dil-haste-i aşkım beni dil-şâd idecek yok
Dil-şâd idecek nirde kalur yâd idecek yok (221, 167a).

Nazîf

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Nazîf” anahtar kelimesiyle 17 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirin Nazîf mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Lâ ilâhü'l-lâ huva'llâh alîyyü'l-müncelî
Lâ nebî illâ Muhammed lâ fetâ illâ Alî (22, 18b-19a).

Nebâtî (d./1810-ö./1873)

Asıl adı Seyid Ebü'l-Kasım Nebâtî'dir. Nebâtî, Güney Azerbaycan'da yer alan Karacadağ'ın Üştibin kasabasında dünyaya gelmiştir (Haspolat, 2015: 4-Bayram, 2014: 16773). Onun doğum tarihine dair çeşitli görüşler mevcuttur. Nebâtî'nin soyu oldukça köklü bir aile olan Nebâtîlere dayanmaktadır. Kendisi, şiirinde köken olarak Arap olduğunu dile getirmektedir. Birçok yöreyi gezen Nebâtî Kalenderî olup çevresinde birçok kişiyi etkilemeyi başarmıştır. 1860 ya da 1873 yılında öldüğü düşünülmektedir (Bayram, 2014: 16773).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Öyle mestem bilmezem kim mey nedir mînâ nedir
Gül nedir bülbül nedir sünbül nedir hamrâ nedir (6, 5a-5b).
- b. Şâh-ı Merdân Şîr-i Yezdân Haydar-ı Düldül-süvâr
Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zü'l-fekâr (36, 28b-30a).

¹⁰ Bu şiir Ali İzzet başlığı altında verilmiştir.

Nefî (d./1572?-ö./1635)

Ömer Bey, Nefî Ömer Efendi olarak anılan Nefî, 17. yüzyılın en önemli kaside ve hiciv ustasıdır. Erzurum Pasinler’de dünyaya gelmiştir. Hakkındaki bilgiler kısıtlı olan Nefî, Dönemin Sarıkamış sancakbeyi Mehmed Bey’in evladıdır. İlk eğitimini Pasinler’de alan şair iyi derecede Farsça bilmektedir. Kendisinin iyi bir eğitim aldığı bilinmekle birlikte eğitimini kimlerden aldığı konusunda bilgi yoktur. Onun şiir hayatını Darrî mahlaslı yazdığı şiirler ve Nefî mahlaslı yazdığı şiirler olmak üzere iki dönemde inceleyebiliriz. 1609’dan sonra İstanbul’a gelmiş, devlet bünyesinde çeşitli görevlerde bulunmuştur. Dili oldukça hieve meyilli olan ve dönemin padişahlarından büyük ilgi gören Nefî, çevresindekiler tarafından kıskanılmıştır. Onun öldürülmesiyle ilgili çeşitli rivayetler vardır. Mezarının Soğukçeşme yakınında, çalılık içinde olduğu düşüncesi kabul görmeyip cesedinin denize atıldığı düşünülmektedir (Akkuş, 1993: 13-18).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Ölmek âsân âşıkâ bir dem ferâg-ı yâr güç
Böyle müşkil derd esîri hasteye timâr güç (240, 178b).
- b. Hem kadeh hem bâde hem bir şûh-ı sâkîdir gönül
Ehl-i aşkın hâsılı sâoîb-mezâkîdir gönül (242, 179a).
- c. Yâre derdim diyemem bezm-i şarâb olmayıcak
Cürmüm ikrâr idemem bezm-i şarâb olmayıcak (243, 179b).
- ç. Çekdigim derdi ne hem-hâne ne hem-râh bilür
Âşıkım hâl-i dil-i zârımı Allâh bilür (244, 180a).

Nesîmî (d./?-ö./1404-05?)

Kaynaklarda farklı isimlerle zikredilen Nesîmî’nin en yaygın ismi İmâmüddîn’dir. Nereli olduğu konusunda birçok farklı görüş olmasına rağmen onun Şirvan çevresindeki Samahî’den olduğu düşüncesi kabul görmüştür. Onun ölümüne dair hayli fazla rivayet vardır. Nesîmî’nin Halep’te öldürüldüğünü düşünenler yanında Zerkan’da bulunan ve Nesîmî’ye ait olduğu söylenen türbe ve mezardan dolayı burada öldüğünü düşünenler de vardır (Usluer, 2013: 11380).

- a. Ey saçın ve’l-leyli izâ yagşa yüzündür ve’d-duhâ
Yâ vü sîn şânında münzel hem cemâlin tâ vü hâ (57, 49b-52a).
- b. Yüzündür maksadım kıblem lebindir âb-ı hayvânım

- Eyâ serv-i ser-efrâzım fedâ olsun sana cânım (58, 52b-53a).
- c. Câne senden her ne kim gelse çekerler agrımaz
Hak bilür bir nûş için yüz nîş ururlar agrımaz (65, 55b-56a).
- ç. Meh-i evc-i velâyet mihr-i burc-ı evliyâyız biz
Cevâhir madeni hâk-i şehîd-i Kerbelâ'yız biz (150, 112b-113a).
- d. Sûretin hatt-ı ilâhîdir ü nâ-dân ne bilür
Deyü melûn-ı sıfat manâ-yı Kurân ne bilür (153, 115a-115b).
- e. Nâr saçma ta'n ider aşk odının harâreti
Ârif isen gel ey gönül bil bu dakîk işâreti (154, 115b-116a).
- f. Ey rûh-ı kud(ü)s cîfe-i murdâra yapışma
Gül-zâr-ı cinânı koyuben hâra yapışma (155, 116b-117a).
- g. Sen sana ger yâr isen var ey gönül yâr isteme
Yâr ü dil-dâr ol sana sen yâr ü dil-dâr isteme (156, 117b-118a).
- ğ. Derde müştâk olmayan kimdir ki dermân isteye
Kabl-i mevtî bilmeyen sen sanma kim cân isteye (157, 119a-119b).
- h. Zehi ol kimse kim vardır habîbi sen gibi meh-rû
Şeker-güftâr ü gül-ruhsâr ü müşğîn-hâl ü anber-bû (158, 119b-120b).
- ı. Çâre yokdur yâre epsem ey gönül yâr isteme
Derde çün dermân bulunmaz rence tîmâr isteme (159, 119b-120a).
- i. Ahde vefâ kılmağı yâr-ı vefâ-dârımız
Yârla gör kim niçe düşdü aceb kârımız (196, 151a-151b).
- j. Ey yüzü gül lebleri mercânımız
Ey gözü nergis şeh-i mestânımız (197, 152a).
- k. Ey ezeli cân ile cânânımız
Aşk-ı ruhundur ebedî cânımız (198, 152b-153a).

Nigâhî (d./1780?-ö./1860)

Hayatı hakkındaki bilgiler oldukça sınırlı olup adı da bilinmemektedir. Diyarbakırlı olan şair iyi bir sanatkârdır (Akın, 2013: 16465; Akın, 2011: 53; Tanyıldız-Arslan, 2017: 15).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Uyrken bir gice nâ-gâh göründi çeşmime bir er
Suâl itdim nedir ism-i şerîfin söyledi Hayder (189, 142a-142b).

Niyâzî-i Mısrî (d./1618-ö./1694)

Asıl adı Muhammed / Mehmed olan Niyâzî-i Mısrî'nin mahlası Niyâzî'dir. Malatyalı olan şairin babasının adı Alî Çelebi'dir. Malatyalı Halvetî şeyhi Hüseyin Efendi'ye intisap eden Niyâzî, şeyhinin Malatya'dan ayrılması üzerine ülkenin çeşitli yerlerine gider. Mısır'a da giden Niyâzî, Câmîü'l-Ezher'de ilimle ilgilenir. Gördüğü bir rüya üzerine Mısır'dan ayrılıp Anadolu'ya gelmiştir. Anadolu'da irşat faaliyetleri yürüten Niyâzî, çeşitli sebeplerden dolayı bir kez Rodos'a, iki kez de Limni'ye sürgün gönderilmiş ve sürgündeyken hayatını kaybetmiştir. Onun mezarı Limni'de bulunmaktadır (Kavruk, 2014: 11508).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Gönül tesbîh çek seccâdeden hiç ayagın ırme
Namâz ehlinden özinle sakın sen turma oturma (72, 61a-61b).
- b. Gel tîmâr it yâreme şûh ile
Yârelerim onulacak çağıdır (151, 113b-114a).
- c. Ahvâl-i serencâmım bir sâate irince
Diyem saña icmâlin tâ gayete irince (152, 114b-115a).

Pîr Gâib (d./?-ö./?)

Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmayan Pîr Gâib'in Pîr Sultân'ın evlatlarından olduğu düşünülmektedir. 16. Yüzyıl şairlerindendir. Mezarı Tunceli'dedir (Özmen, 1998/II: 345; Kaya, 2014: 16564).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Yârimden ayrıldım feryâd iderim
Kalmadı nâmûsum ârım Gül Baba'm (87, 71a-71b).

Pîr Sultân Abdâl(d./?-ö./?)

16. yüzyılda yaşamıştır. Hakkındaki bilgilerin çoğu halk rivayetleri ve ona ait olduğu düşünülen şiirlerden çıkarılmaktadır. Pîr Sultân'ın adının Haydar olduğu düşünülmektedir. Köken olarak Yemenli yahut Horasan'ın Hoy kasabasından olduğu düşünülen Pîr Sultân'ın

ailesinin oradan gelerek Sivas'ın Yıldızeli ilçesinin Banaz köyüne yerleştiği söylenmektedir (Bekki, 2014: 16573).

Onun üç oğlu bir de kızı vardır. Oğullarının adı Seyyit Ali, Pir Mehmet ve Er Gaip'tir. Kızının adı Sanem'dir. Pîr Sultân'nın bir de Elif adında kız kardeşi bulunmaktadır (Öztelli, 2012: 48).

Pîr Sultân'ın ölümüyle ilgili çeşitli rivayetler nakledilmiş olup ölüm tarihinin ne olduğu, nerede gömülü olduğu hakkında kesin bir bilgi mevcut değildir (Bekki, 2014: 16573).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Yaradupdur on sekiz bin âlemi
Erzâkını viren Alî değil mi (37, 30b).
- b. Yüz atlı Hızır'ı süvârân baş itmiş
Bu gelen bezirgân Alî'den gelir (181, 137a-138a).
- c. Merhametli şâhım sen himmet eyle
Ben bu yıl yayladan yâre giderim (182, 138a-138b).
- ç. Medh-i evsâfını eyledim yine
Hâcî Bektâş Velî Sultân Balım var¹¹ (201, 154b-155a).
- d. Kim ki anı muhabbetden ayırır
Şâh-ı pîrden Hasan Hüseyin Alî'dir (219, 166a-166b).
- e. Kendi kalbin arıd bize ilişme
Bende küfür sende îmâna neyler (128, 172a-172b).
- f. Bizle rızâ lokmasını
Yiyemezsin dimedim mi (252, 191b).
- g. Bu derdime dermân kande bulayım
Meger dost elinden ola çâresi (261, 197a-197b).
- ğ. Siyâset günleri gelüp yitmeden
Açılın kapular Şâh'a gidelim (274, 205b-206a).
- h. Şekerler ezeyim şîrîn diline

¹¹ Bu şiir cönkte "Hasan Dede" mahlasıyla verilmiştir.

Kâtib ahvâlimi Şâh'a böyle yaz (275, 206a-206b).

1. Yir [ü] gök arşda asılı
Kandildeki nûra geldim (276, 206b-207a).
- i. Gündüz hayâlimde gice düşümde
Düş de aglar aglar Pîr Sultân deyu¹² (277, 207a-207b).
- j. Kendi efkârımca okur yazarım
Bir dost bulamadım gün akşâm oldu¹³ (291, 216a).
- k. Kırmızı gül yeşil yaprakda bitmiş
Düşürüp konmanın zamânı şimdi¹⁴ (292, 216b).

Pürgam

Şairin hayatı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamadık.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Şîr-i meydân-ı şecâat tîg-ı feth-i safderî
Saf-şikâf saf-şiken Abbâs-ı nâm-âver menem (96, 79a-80b).

Râgıp Paşa

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Râgıp Paşa” anahtar kelimesiyle 3 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Bu kayıtlarda yer alan paşaların ölüm tarihleri 1293 (1876)’ten önce olduğu için kayıtlarda geçen Ragıp Paşa’larla cönkte geçen Ragıp Paşa’nın aynı kişi olma ihtimali yoktur.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Sene bin iki yüz toksan üçe gele
Moskof ile sefer ola (130, 99b-100a).

Rızâ (d./?-ö./?)

Ne zaman ve nerede yaşadığı belli değildir (Koca, 1990: 901).

Cönkte yer alan şiiri:

¹² Pir Sultan’ın kızı Sanem tarafından söylenmiştir (Öztelli, 2012: 23).

¹³ Aslanoğlu, Kul Himmet Üstâdım’a mâl edilen bu şiirin (cönkte de Kul Himmet Üstâdım mahlasıyla yer almaktadır.) Pir Sultan’a ait olduğunu söylemektedir (Aslanoğlu, 1995: 15). Şiir, Pir Sultan Abdal Bütün Şiirleri (Öztelli, 2012: 341) adlı eserde yer almaktadır.

¹⁴ Bu şiir cönkte “Karaca Ahmed” mahlasıyla verilmiştir.

- a. Âkilim bâtında ammâ zâhire dîvâneyim
Kimse fark itmez beni ben benim ammâ neyim (140, 107a-107b).
- b. Başdan başa hep bellüyüz
Şâh-ı Merdân gerçekleri (199, 153a-153b).

Rızâ Paşa (d./?-ö./1846)

Asıl adı Ali Rıza olan Rıza Paşa'nın doğum tarihi bilinmemektedir. Trabzon'da doğmuştur. Laz Ali Rıza Paşa olarak ün kazanmış, şiirlerinde "Rıza" mahlasını kullanmıştır. Devlet kademesinde çeşitli görevler yapan Rıza, 1846 yılında Şam'da hayata gözlerini kapamıştır (Arslan, 2014: 12217).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Devr-i la'linde baş egmem bâde-i gül-fâma ben
Sâye-i pîr-i mugânda minnet itmey câma ben (2, 2a-2b).

Rifat

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde "Rifat" anahtar kelimesiyle 38 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirlerin Rifat mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Haydarîyim Haydarîyim Haydarîyim Haydarî
Şâh-ı Merdân'ın kim olmaz Kanber'inin kanberi (68, 58a-58b).
- b. Şimdi dil pîr-i mugânın vâlih-i hayrânıdır
Dîn anın dîni bana îmân anın îmânıdır (86, 70b).

Sâdık

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde "Sâdık" anahtar kelimesiyle 43 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirlerin Sâdık mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Ararım Hakk'dan nasibim sab(ı)r ara uzadı
Ne bende sabra tâkat var sende insâf merhâmet (1, 1b).
- b. Ya mahv it levh-i isyândan bu abdin pür-kusûr isen

Yâhûd Esmâ-yı Hüsnâ'dan çıkar yâ Rab gafûr isen (44, 39b-40b).

Sâid Nûrullâh-ı Afganî

Şairin hayatı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamadık.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Bin üç yüz otuza vardıkda hicret
Olur Bulgar ile harbin hâli sabret (129, 98a-99b).

Sâkî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Sâkî” anahtar kelimesiyle 2 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirlerin Sâkî mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Çâkerim cinn ü melek cilve-gehim bâg-ı cinân
Vâris-i Sâkî-i Kevser benim Abbâs Alî (95, 77b-79a).

Selâmî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Selâmî” anahtar kelimesiyle 10 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirlerin Selâmî mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Bir gürûh sultân-ı aşkız zümre-i Bektâşîyüz
Lâ-mekân iklîmine azm idenin yoldaşyuz (278, 207b-208a).

Selîmî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Selîmî” anahtar kelimesiyle 5 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirin Selîmî mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Serâ-yı kün hitâbının hükmüne fermân iden Haydar
Habîb-i li-ma-allâh tahtına sultân iden Haydar (27, 21b-22a).

Sersem Alî (d./?-ö./1569)

Hayatı hakkında çok fazla bilgi bulunmayan Sersem Ali Baba, Balım Sultan'dan sonra Hacı Bektaş'ta posta oturmuştur. Dedebabalık adlandırması Sersem Ali Baba ile kullanılmaya başlanmıştır. 1596'da ölmüştür. Kabri Hacıbektaş'tadır (Özmen, 1998/II: 83-Akın, 2014: 16763).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Böyle nasîhati aldım dedemden
Ey gürûh-ı nâcî size aşk olsun (147, 111a-111b).

Serverî (d./?-ö./?)

18. yüzyılın ortalarında doğduğu düşünülen Severî'nin hayatına dair bilgiler oldukça sınırlıdır. Adı Selim'dir. Artvin'in Soğanlı köyünde dünyaya gelmiş yine orada vefat etmiştir (Kabak, 2013: 16764).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Derd-i ruhsârında gördüm yazmış ol Perver-digâr
Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zü'l-fekâr (112, 89b).

Seyfî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Seyfî” anahtar kelimesiyle 10 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirlerin Seyfî mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Tâ ezelden biz gürûh-ı fazl-ı Yezdânîleriz
Bende-i evlâd-ı Haydar Şâh-ı Merdânîleriz (212, 161b-162b).

Seyfullâh

Şairin hayatı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamadık.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Delîlim sırr-ı Kur'ân'dır
Bunu bilende âr olmaz (259, 195a-195b).

Sırrî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Sırrî” anahtar kelimesiyle 23 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirin Sırrî mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Bî-vefâ mimârdan vîrâneler yegdir bana
Kûşe-i mihnetde gam-kâşâneler yegdir bana (79, 66a).

Sunullâh-ı Gaybî (d./1615?-ö./1676?)

Gaybî, mensur eserlerinde Kalburcuzâde Sunullah Gaybî el-Kütahyevî ve Sunullah bin Ahmed bin Beşir adını kullanmıştır (Kemikli, 2017: 3). Onun hayatına dair bilgiler eserlerindeki bilgilere dayanılarak verilmektedir. Kütahyalı Kalburcu Şeyh ailesine mensup olan Gaybî'nin Kütahya'da dünyaya geldiği düşünülmektedir (Kemikli, 2017: 5). Onun, temel eğitimini Kütahya'da aldıktan sonra İstanbul'a gittiği ve orada Oğlanlar Tekkesinin şeyhi olan İbrahim Efendi'ye bağlandığı bilinmektedir (Kemikli, 2017: 18). Şeyhinin vefatından sonra (1655) Kütahya'ya dönen Gaybî (Kemikli, 2017: 30) Kütahya'da vefat etmiştir. 1676 yılında öldüğü düşünülen Gaybî, Musalla Mezarlığı'nda yatmaktadır (Kemikli, 2017: 37).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Gönüllerini yıkma
Sakın ber-bâd olursun (127, 97a-97b).
- b. Garka zemînden uçar hevâya
Tîrini sayyâdlar koyarlar yaya (128, 97b).
- c. Burâk-ı aşk ile varlık hicâbın
De-mâ-dem geçmeyen âşık degildir (142, 107b-108a).
- ç. Cümle halkın hâk-pây u başının hem tâcıyuz
Cümleden mustagniyüz hem cümlemin muhtâcıyuz (163, 122a-122b).
- d. On sekiz bin âlemin cânâ misâli sendedir
Bil ki sensin ferd [ü] câmi Hak kemâli sendedir (183, 139b).
- e. Düş olmadan bitmez işi
Aşk odına düşmek gerek (299, 219b-220a).

- f. Aşk odına yan
Dervîş ol dervîş (300, 220a).
- g. Ehl-i küfrin devri geçdi şimdi îmân devridir
Yani yokdur zühde ragbet ehl-i irfân devridir (301, 220b).

Sûzî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Sûzî” anahtar kelimesiyle 9 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirin Sûzî mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Aklla bî-gâne olmuş şöyle bir dîvâneyüz
Aşkla rûsvâ olduk olmadı uslâneyüz (165, 123a-123b).

Sünbülzâde Vehbî (d./1720-21-ö./1809)

Adı Mehmed'dir. Maraş'ta dünyaya gelmiştir. Meşhur Sünbül-zâdeler ailesine mensuptur. Maraş'ta medrese eğitimi almış olan Vehbî, İstanbul'a gelmiş ve orada bulunan birçok üst düzey kişiye kasideler sunmuştur. Birçok yerde kadılık görevinde bulunan şair, İstanbul'da nikris hastalığından dolayı hayatını kaybetmiştir. Mezarının Edirnekapı dışında olduğu söylenmektedir (Gürgendereli, 2014: 13242).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Nedir bu zülf-i anber-bû o şûhun gül yanagında
Gül ü sünbül meger bir yirde bitmiş hüsn-i bâğında (120, 95a-95b).
- b. N'ola Şîrâz'ı virsem ben o hâl-i anber-efşâna
Bulunmaz Hind ü Keşmir ü Hotan'da böyle bir dâne (122, 96a).

Şâh Hatâyî (d./1487-ö./1524)

Erdebil'de dünyaya gelen Şâh İsmail'in babasının adı Haydar, annesinin adı Âlemsâh Hâlîme Begüm'dür. Şâh İsmail'in babası Gürcistan seferinde ölmüştür. Hatâyî 1524'te ölmüş olup mezarı Erdebil'dedir (Macit, 2014: 25545).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Muhibb-i hânedân-ı Ahmed'im ben
Alî'nin Kanber'inin kanberiyim (67, 57b).
- b. Lâ fetâ illâ Alî sensin erenler serveri

Lâ fetâ illâ Zülfekâr bilinde tığ-i Haydarî (76, 64a-64b).

- c. Cehd ile reh-bere yed ki
Pîr-ile Kanber olasın (216, 164a).
- ç. Muhammed pâdişâh Alî'dir vezir
Bu fermânı yazan Alî değil mi (246, 185a).
- d. Hakk'a vâsıl oldun(ı)sa
Ehl-i Hakk'da gam bulunur (248, 189b).
- e. On İki İmâm'ı söyler dilimiz
Biz Muhammed Alî diyenlerdeniz ¹⁵ (249, 190a).
- f. Rûhuna hem rûhî olan
Cân cesedde ölü gerek (250, 191a).
- g. Cânımıza dostun muhabbetini
Biz katalım katmayanda nemiz var (270, 203b).
- ğ. Günâh-kârım günahımdan bî-zârım
Özüm dâra çekdim sor Hâcî Bektâş (272, 204a-204b).
- ı. Ölmeden evvel ölmüşüz
Vasl-ı cân olan cân olur (281, 209a-209b).
- i. Yitmiş iki dil sorarsın
Dil Muhammed Alî'nindir (284, 210b).

Şâhî Baba (d./?-ö./?)

Hayatı hakkında çok fazla bilgi bulunmayan Şâhî'nin, Şah İsmail tarafından himaye edildiği ve Şah İsmail'e duyduğu hayranlıktan dolayı bu mahlası aldığı düşünülmektedir. Ayrıca o, Şâhî-i Şarkî olarak da anılmaktadır. 16. yüzyıl şairlerindendir (Akın, 2013: 16873).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Dört kapu sancagı anda dikildi
Cân baş fedâ idüp kurbâna geldim (66, 56b-57a).

¹⁵ Bu şiir cönkte "Kul Himmet" mahlasıyla verilmiştir.

Şâkir

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Şâkir” anahtar kelimesiyle 28 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirin Şâkir mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Kıldıkça Yezîd’in ten-i murdârına lanet
Ervâh-ı şehîdâna yagar bârân-ı rahmet (23, 19b).

Şehîdî (d./?-ö./?)

Hayatı hakkında çok fazla bilgi bulunmayan Şehîdî’nin asıl adı Hacı Edhem’dir. Arnavutluk’un Tiran şehrindendir. Şiirleri oldukça başarılı olan Şehîdî’nin şiirleri Asım Baba tarafından toplanarak divan haline getirilmiştir. Onun 19. Yüzyılda yaşadığı tahmin edilmektedir (Çakır, 2014: 16895).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Kurbân-ı ayn [ü] lâmım mecrûh-ı tîr [ü] yayım
Şâhım amân mürüvvet dil-haste bir gedâyım (70, 59b-60a).

Şemseddin Sivasî (d./1520-ö./1597)

Asıl adı Ahmed olan Şemsî’nin lakabı Şemseddin, şiirde kullandığı adı ise Şemsî’dir. Tokat’ın Zile kasabasında dünyaya gelmiştir. İlk eğitimini Zile’de almış, sonrasında Tokat’ta iyi bir eğitim alarak İstanbul’a gitmiş; burada eğitimini tamamladıktan sonra da Sahn medresesine müderris olmuştur. Müderrislik hayatı kısa süren Şemsî, Hac vazifesini yapmış ve ardından Zile’ye dönerek orada halka vaaz vermeye başlamıştır. Sonrasında, Cumapazarı köyünde bulunan Muslihuddin Efendi’ye intisap eden Şemsî, şeyhinin ölümü ardından Tokat’a, ardından da Zile’ye giderek öğrenciler yetiştirmiştir. Dönemin Sivas valisi Hasan Paşa tarafından Sivas’a davet edilen Şemsî, ailesi ve bir kısım öğrencisini yanına alarak Sivas’a yerleşmiştir. O, Haçova Savaşı’na katılmış, savaş bitiminde bir süre İstanbul’da dinlenmiş, sonrasında Sivas’a dönmüştür. Şems, 1597’de Sivas’ta ölmüştür (Akkaya, 2015: 25783).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Cânân ilinin güllerinin bâğı göründü

Dost ikliminin lâlesinde tagı göründü¹⁶ (298, 119a-119b).

Şems-i Tebrizî

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Tâ sûret-i peyvend-i cihân bûd Alî bûd
Tâ nakş-ı zemîn ü zamân bûd Alî bûd (236, 175b-176b).

Şerefî

Şair hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamadık.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Ramazân ayı gelüp bizi perîşân itdi
Şaşırup aklımızı bî-hod-ı hayrân itdi (197, 218b).

Şeyhcân Baba (d./?-ö./?)

16. Yüzyılda yaşadığı tahmin edilen Şeyhcân Baba'nın hayatı hakkında çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Gaziantep'te Şeyhcân adıyla anılan bir mahalle olup zamanında Şeyhcân'nın burada tekke kurduğu rivayet edilmektedir (Yakar, 2014: 23223).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Bu cânda âteş-i hicrân sığışmaz
Meded bu cism içre cân sığışmaz (164, 123a).

Şinâsî (d./1826-ö./1871)

1826 yılında İstanbul'da doğan Şinasi'nin asıl adı İbrahim Şinasi'dir. Babası, Şumnu kuşatmasında şehit olan topçu yüz başı Bolulu Mehmet Ağa'dır. Şinasi'nin annesi bir süre sonra Tophane Müşirliği'nde görevli bir kişiyle evlenmiştir. O, üvey babası sayesinde Tophane Mektubî Kalemî'ne yerleştirilmiş, onun girişimleriyle Paris'e gitme şansı elde etmiştir. Paris'te iyi bir eğitim alan Şinasi, oradan döndükten sonra devlet bünyesinde çalışmış, siyasi birtakım sorunlar sebebiyle Paris'e kaçmış, İstanbul'a gelmiş; tekrar Paris'e gidip İstanbul'a kalıcı olarak dönmüştür. Burada yoğun olarak yazı işlerine yönelen Şinasi, 13 Eylül 1871 tarihinde vefat etmiştir (Arslan, 2015: 13660).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Hak teâlâ azamet âleminin pâdişehi

¹⁶ Bu şiir cönkte "Şemî" mahlasıyla verilmiştir.

Lâ-mekândır olamaz devletin taht-gehi (267, 200b-201b).

Şîrî (d./?-ö./1761-1762)

Hayatına dair fazla bilgi bulunmayan Şîrî'nin şimdiye kadar yaşamış olan Hacı Bektaş Çelebi'lerden üçüncüsü olduğu tahmin edilmektedir. O halde, Şîrî'nin gerçek adının Bektaş Çelebi olduğu söylenebilir. II. Mustafa'nın verdiği buyrukla iki yıl kadar Bektaşî postnişinliği yapan Şîrî, Balım Sultan'nın türbesi yanında yatmaktadır (Özmen, 1998/III: 183-Çakır, 2015: 25407).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Var itdi bu mülkü çünkü Urum'da
Yazdım tasvîrini nakkâş idim ben (43, 37b-39b).
- b. Pâ-bürehne Kazak Abdâl-ı fenâ fahr-i mezîd
Fakrla fahr iderim dâim ola fahri mezîd (269, 202b-203a).

Şükrî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Şükrî” anahtar kelimesiyle 14 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirlerin Şükrî mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Şehâ kûz-ı kûy-ı dilde nûr-ı vahdet olma zâhir
Niçe mümin olurdu zâtına münker olan kâfir (69, 59a).
- b. Hâtem-i şâh-ı nübüvvet Mustafâ Bektâşîdir
Hem dahı velâyet-i Murtazâ Bektâşîdir (210, 160a-160b).

Teslîm Abdâl (d./?-ö./?)

Çeşitli yerlerde, çeşitli zamanlarda yaşamış Teslîm Abdâl'lar olduğu için hakkında kesin bir kanıya varmak güçtür. Onlar arasında en çok bilgi bulunan 17. yüzyılda yaşamış olanıdır. Bu Teslîm Abdâl'ın asıl adı Mehmed olup IV. Murad zamanında Bağdat seferine katılmıştır. Çorum'un Teslim köyünde yaşadığı düşünülmektedir (Ortakçı, 2014: 17025). Özmen, bu aşığa ait bilgilerden birinin Sivas Müzesindeki “Bektaşî Tekkelerinin Teftişi” adlı defterde bulunduğunu söylemektedir. Ancak Özmen, Teslim köyünde araştırma yapan İbrahim Aslanoğlu ve Hayrettin İvgin'nin orada Teslîm Abdâl'ın soyundan gelen herhangi bir kişinin olmadığını, aşığı köyde kimsenin tanımadığını ve Teslîm Abdâl'ın bu köyde

doğup bu köyde yaşadığına dair herhangi bir belge olmadığını söylediklerini aktarmaktadır. İsmi zikredilen araştırmacılar Teslim köyündeki türbenin makam mezar olabileceğini söylemektedirler. (Özmen, 2002: 11).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Virdigin ikrâra togrı gelürsen
Ahd ile peymândan reh-ber isterler (77, 64a-64b).

Turâbî (d./1786-ö./1868)

Yanbolu kasabasında (Bulgaristan'da) dünyaya gelen Turâbî'nin adı Ali'dir. Yanbolulu Ali Turâbî Baba ve Hacı Ali Turâbî Dedebaba olarak anılır. Gençliğinde sazıyla diyar diyar gezen Turâbî, Üsküp'te Seyyid Muhammed Nurü'l-Arabî ile tanışarak Melamî olmuştur. Sonrasında İstanbul'a gelerek Revanakî Baba'ya bağlanıp Bektaşî olmuştur. Revnakî Baba ölünce Merdivenköy Bektâşî Dergâhı postuna oturmuştur. En son olarak Hacıbektaş Dergâhı postuna oturan Turâbî, Hacıbektaş'ta vefat etmiş olup oraya defnedilmiştir (Altınok, 2006: 9-12; Duman, 2013: 17045).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Râh-ı Hak'da mahrem-i irfân olan Bektâşîyüz
Bende-i Âl-i Abâ'yuz cân olan Bektâşîyüz (41, 34a-34b).
- b. Beni gam buldu ben gamdan girîzân olduğum kaldı
Düşüp hâmûn-ı hayretde perîşân olduğum kaldı (51, 45a-45b).
- c. Bana arz-ı visâlin vad idüp ol meh inandırmış
Ümîd-i iştiyâkımla ser-i kûyu dolandırmış (75, 63b-64a).
- ç. Zühed-i takvâ üzre öz hâline git
Biz bizimle özge bâzârımız var (80, 66b-67a).
- d. Huşk-ı riya ile zâhid gümânlar
Geçdi esmâya ilişdi kaldı (81, 67a-67b).
- e. Her yirde keşf itme sırr-ı hakâyık
Anı fehm eyleyen bir cân bulunmaz (82, 67b-68a).
- f. Ey kadd-i sehî kâmet-i bâlâ ne güzelsin
Gerdânı beyâz ruhları hamrâ ne güzelsin (88, 71b-72a).
- g. Âdem'i Âdem iden üç harf ile beş noktadır

- Ekremi ekrem iden üç harf ile beş noktadır (97, 80b-81a).
- ğ. Sırr-ı Hakk'a vâkıf olmuş âşinâ yüz binde bir
Sîv-rû esrârına lâıyk revâ yüz binde bir (98, 81a-81b).
- h. Olalı aşka esîr eski hevâdan geçdik
Mest-i lâ-yukal olup derde devâdan geçdik (99, 81b-82a).
- ı. Ey gönül şer-i Muhammed Mustafâ'dan mı geliş
Vü tarikat hem Alîyyü'l-murtazâ'dan mı geliş (100, 82a-82b).
- i. Ey gönül terk-i cihân it diyeler dervîş sana
Dünyâ bir bâr-ı kerândır virmeye teşvîş sana (101, 83a).
- j. Şerbet-i mevtî içerdi akıbet devrân bana
Vakt-i sâat irdi mühlet virmedi bir ân bana (102, 83b).
- k. Vâizâ gel bir haber vir sen bu ferdâdan bana
Hâl [ü] ahvâl-i cihândan söyle ukbâdan bana (103, 84a).
- l. Selâmet kûşesin tutsam bu bir şaşkın gedâ dirler
Kemâl-i rütbe kesb itsem aceb tarzı edâ dirler (104, 84b).
- m. Gel Muhammed Mustafâ'yı Haydar-ı Kerrâr'ı bil
Bin nazar kıl Hâcî Bektâş Velî Hünkâr'ı bil (105, 85a-85b).
- n. Bende-i âl-i Resûl-i Mustafâyîlerdenüz
Haydar-ı Şîr-i ilâhî Murtazâyîlerdenüz (106, 86a).
- o. Gülşen-i ruhsâr-ı yâre bûlbûl-i şeydâ biziz
Künc-i uzletde nişîn-i mesned-i ulyâ biziz (107, 86b).
- ö. Fik(i)r kıl itdigin amellere
Hevâ-yo cehlle efsâne yeter (109, 88a).
- p. Hakikat madeni şâhım Alî'dir
Usûlüm erkânım râhım Alî'dir (114, 90b).
- r. Balım Sultân Abdâl Mûsâ şâhımız
Seyyid Alî Sultân erleriyüz biz (115, 91a).
- s. Receb Paşa ister gönülden yardım
Meydânında Sersem Alî Baba'nın (116, 91b).

- ş. Kemer-beste miyân-beste
Gül-destedir Bektâşîler (264, 199a-199b).

Vîrân Abdâl (d./?-ö./?)

Fatih Usluer, Vîrânî'nin Demir Baba ile karşılaşmasından hareketle onun 16. Yüzyıl şairi değil, 17. Yüzyıl şairi olduğunu söylemektedir. Onunla ilgili verilen bilgiler halk söylencesinden ibaret olup hakkında çok fazla bir bilgi mevcut değildir (Usluer, 2013: 17124).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Ey Hüseyinîler bugündür mâtem-i evlâd-ı şâh
Gözyaşını kana döndür eylegil feryâd u âh (8, 6a-7a).
- b. Bil Alî'dir cümle cân dinle hemân açgıl
Söyler anı her lisân dinle hemân açgıl (9, 7a-7b).
- c. Zuhûr idüp küffâr leşkerin kıran
Elinde Zü'l-fekâr Alî'dür bi'llâh¹⁷ (12, 9a-9b).
- ç. Anla zebânım cân-ıla dilden ide lisânım medh-i velâyet
Düşme gümâna itme bahâne âkil-i pâk ol isde hidâyet (18, 15a-16a).
- d. Bu manâ sırrını bil didi nâ-dân anlamaz
Sûreti insândır manâda hayvân anlamaz (19, 16a-16b).
- e. Oku bu ismi dilersen olmaya şeklin himâr
Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zü'l-fekâr (21, 17a-18a).
- f. Fazl-ı Hakk'ın sırrına her kim ki âgâh olmadı
Kaldı zulmetde vücûdu şehrine şâh olmadı (55, 48a-48b).
- g. Bu manayı hadîâinde buyurdu Ahmed-i Mahmûd
Cihâna gelmeden cânâ hemân dîdâr imiş maksûd (78, 65a-65b).

Vîrânî (d./1831-ö./1911)

Hayatı hakkında çok fazla bilgi yoktur. Maraş'ın Elbistan ilçesinin Izgın köyünde doğan şair 80 yaşında ölmüştür (Ulu, 2014: 17122).

¹⁷ Bu şiir, Sadettin Nuzhet Ergun tarafından yayımlanan Hatâyî Divanı Şah İsmail Safevî "Edebî Hayatı ve Nefesleri" (Ergun, 1946: 52) ve Adil Ali Atalay tarafından yayımlanan Vîrânî Divanı ve Risalesi (Buyruğu) (Atalay, 1998: 43) adlı eserlerde yer almaktadır. Yani şiir, hem Hatâyî'ye hem de Vîrân Abdâl'a mâl edilmiştir.

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. İhtiyârî ilm kıldı Şâh Haydar ihtiyâr
Rûşen oldı gün yüzinden arş [u] ferş her diyâr (170, 126a).
- b. Ârifâ fazl-ı naîmin kuluyuz kurbânıyuz
Mazhar-ı zât-ı kadîmin kuluyuz kurbânıyuz (209, 159b).

Visâlî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde “Visâlî” anahtar kelimesiyle 12 adet kayıt karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan şiirin Visâlî mahlaslı hangi şaire ait olduğunu tespit edemedik.

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Semâh-ı hüsnün cemâle togru
Dostum sefâ geldin yüzüm üstüne (251, 191a-191b).

Yemînî (d./?-ö./?)

Asıl adı Muhammed olan Yemînî 16. Yüzyıl şairlerindendir. Hayatına dair bilgiler oldukça sınırlıdır. Babasının adı Hafız’dır. Bu yüzden ibn Hafız ve Hafız oğlu olarak da anılmıştır. Yemînî’nin bir beytinde verdiği tarihe göre onun 15. yüzyılın sonuyla 16. yüzyılın başında yaşadığı düşünülmektedir (Özmen, 1998/II: 33; Yolcu, 2014: 17158).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Dillerde kimin zikrle hem yâdı Alî’dir
Der-rûz-ı haş(1)r anların imdâdı Alî’dir (90, 73b-74a).
- b. Hursîd Muhammed felegin mâh-ı Alî’dir
Herkes olamaz sırrına âgâh-ı Alî’dir¹⁸ (91, 74a).

Yesârî (d./1804-ö./1874)

Batum’da dünyaya gelen Yesârî’nin asıl adı Mehmed’dir. Yesârî, uzun bir süre Hacıbektaş Dergâhında bulunmuş, babalık rütbesine yükselmiştir. O, tekke açmak için Sinop’a gitmiş, orada halk tarafından çok sevilmiştir. Yesârî Baba Sinop’ta vefat edip Zeytinlik mesiresi çevresine defnedilmiştir (Kabak, 2013: 17160).

Cönkte yer alan şiiri:

¹⁸ Bu şiir cönkte “Yesârî Baba” başlığı altında verilmiştir.

- a. Aldıkca hayâlâtıma reftâr-ı Hüseyin'in
Aklım dagıdır şîve-i güftârı Hüseyin'in (52, 46a-46b).

Yûnus Emre (d./1240-41-ö./1320-21)

Yunus Emre, Kul Yunus, Yunus, Âşık Yunus, Yunus Emrem gibi çeşitli isimlerle karşımıza çıkan Yunus Emre'nin bir kişi olmadığı düşünülse de M. Öcal Oğuz Yunus'un tek bir kişi gibi değerlendirilmesi ve şimdiye kadar ortaya çıkmış olan Yunus mahlaslı şiirlerin ona mal edilmesi gerektiği yorumunu yapmaktadır. (Oğuz, 2015: 25866).

Onun yaşamış olduğu döneme ait bilgi, kendi eseri olan "Risâletü'n-Nüşhiyye" adlı eserin sonunda vermiş olduğu tarihten hareketle edinilmiş olup yukarıda zikredilen tarih aralığında yaşamış olduğu kabul edilir. Birçok yerde türbesi olan şairin nereli olduğu ve asıl mezarının nerede bulunduğu bilinmemektedir (Oğuz, 2015: 25866).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Kırmızı gül bitmeyince
Garîb bülbül ötmez imiş (254, 191b-192a).
- b. Miskînlik ile gelsin kimde erlik var ise
Merdivenden iterler yüksekden bakar ise (271, 203b-204a).
- c. Şol kudret denizini
Geçdik el-hamdü'l-lillâh (273, 205a-205b).
- ç. Yâ ilahî ger suâl itsen bana
İş bu durur anda cevâbım sana (289, 214a-215b).
- d. Yâ Rabb bu ne derddir dermân bulunmaz
Yâ bu ne yâredir zahmı bilinmez (293, 216b-217a).

Zeyneb Hatun (d./?-ö./1474-75)

Asıl adı Zeynünnisa olan şairin doğum tarihi hakkında bilgi yoktur. Amasyalı olan şairin Latîfî Tezkiresi'nde Kastamonulu olduğu yer almaktadır. İyi bir eğitim alan Zeyneb Hatun Amasya'da şehzade Bayezid'in meclisinde bulunup kendisine kasideler sunmuştur. Şair evlendikten sonra şiirden ve sohbet meclislerinden uzaklaşmıştır. Amasya'da vefat eden Zeyneb Hatun oraya defnedilmiştir (Arslan, 2014: 14523).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Şehâ bu sûret-i zibâ sana Hak'dan inâyetdir
Bilirsen sûre-i Yûsuf cemâlinden bir âyetdir (3, 2b).

Zikrî (d./1826-ö/1896)

Zikrî Baba hakkında kaynaklarda çok fazla bilgi yer almamaktadır. Eskiden papaz olan Zikrî Baba'nın sonradan Müslüman olduğu bilinmektedir. O, Cemâlî Baba'nın müritlerindendir. Zikrî'nin Mehmed Ali Hilmi Dedebara'ya incelemesi için divançesini verdiğini, onun da Zikrî'nin şiirlerini kendi şiirlerinden daha iyi bularak divançeyi yaktığı söylenmektedir. Zikrî Baba'nın Tırhala (Yunanistan'da bir yer) civarında öldüğü söylenmektedir (Teke, 2015: 17223).

Cönkte yer alan şiirleri:

- a. Geh Allâh olur gâhî nebî gâhî velîdir
Gönlümce güzel sevmeye va'llâh Alî'dir (50, 44a-44b).
- b. Ey olan rütbede fahriyye-i evlâd-ı beşer
Hâkim-i hükm-i kazâ menşe-i dîvân-ı kader (190, 143a-146a).
- c. Şükrü li'llâh ki Alî tek bizim agamız var
Niye fahr eylemeyiz çün böyle mevlâmız var (245, 182b).

Ziyâ Paşa (d./1829-ö./1880)

İstanbul doğumlu olan şair ve yazarın asıl adı Abdülhamid Ziyaeddin'dir. Babasının adı Ferüddin, annesinin adı İtir'dir. İyi bir eğitim alan Ziyâ Paşa, henüz çocuk denilebilecek yaşlarda çevresinin dikkatini çekmeyi başarmış ve on altı, on yedi yaşlarındayken Dâire-i Sadâret-i Uzmâ Mektubî Kalemi'nde kâtip olarak göreve başlamıştır. Mustafa Reşit sayesinde saray tarafından da tanınan Ziyâ Paşa hızlı bir yükselişe geçmiş, devletin çeşitli kademelerinde görev 2inyapmıştır. Bazen sürgün edilen, bazen kaçmak zorunda kalan Ziyâ Paşa son görevi olan Adana valiliği sırasında vefat etmiş olup mezarı Adana'dadır (Arslan, 2014: 24884).

Cönkte yer alan şiiri:

- a. Bu kâr-gâh-ı sun aceb ders-hânedir
Her nakş bir kitâb-ı ledünden nişânedir (214, 163a-163b).

1.4. CÖNKTE YER ALAN ŞİİRLERİN NAZIM TÜRLERİNE DAİR BİLGİLER

Ağıt

Yangın, savaş, deprem, sel, ölüm, kaza, hastalık gibi birçok acıklı konuda yazılan ve âşıklar tarafından dile getirilen koşmalardır. Konu bakımından ağıtçıların söylemiş oldukları ağıtlardan çok da farklı değildir (Aça, 2012: 578).

Bahariyye

Bahar ve bahara dair konuların işlendiği şiirler bahariyye olarak isimlendirilmektedir (Gökalp, 2012: 295).

Devriye

Bektaşî çevresinde yaygın olan devriyeler, insanın ve evrenin Tanrı'dan gelip tekrar ona döneceği konusunu işleyen şiirlerdir (Aça, 2012: 599).

Düvazdeh İmam

On İki İmam'ın adlarının zikredilerek özelliklerinin dile getirildiği şiirlerdir. Bu şiirler On İki İmam ve Hz. Fatma'ya övgü içeriklidir (Aça, 2012: 602).

Fahriyye

Kasidelerin bir bölümü olan ve zamanla başlı başına bir tür haline gelen fahriyye, şairin kendisi ve sanatıyla övündüğü bölüm yahut şiirdir (Gökalp, 2012: 307).

Gazavat-name

Mensur ve manzum olarak yazılabilen gazavat-nameler Türk ve İslam tarihinde yer alan önemli komutanların din uğruna vermiş oldukları savaşları konu edinmektedir (Aça, 2012: 596).

Güzelleme

Güzelliğin yahut güzelin övgüsünü konu eden ve koşma nazım şekliyle yazılan şiirlerdir (Aça, 2012: 576).

Hicviyye

Manzum ve mensur olarak kaleme alınabilen hicviyyeler kişiyi, kişileri yahut durumu mizahi yönden eleştirmek ya da alay etmek amacıyla yazılmıştır (Gökalp, 2012: 334).

İbret-name

Tekke ve tasavvuf geleneğinde işlenen ve ibret alınması gereken konuların müstakil olarak verildiği şiirlerdir (Aça, 2012: 595).

İlahi

Allah'ın varlığını ve birliğini, büyüklüğünü anlatan türdür (Aça, 2012: 591).

Lügaz

Özel adlar dışındaki tüm varlık ve nesnelerin bilmece olarak sorulduğu türdür (Gökalp, 2012: 388).

Maktel-i Hüseyin

Hiz. Hüseyin'in katlini konu alan ve Alevî-Bektaşî çevresinde oldukça yaygın olan türdür (Aça, 2012: 595).

Meded-name

Hiz. Muhammet, Hiz. Ali ve diğer din büyüklerinden yardım isteme, medet ummaya dair yazılan şiirlerdir (Aça, 2012: 601).

Medhiye

Tekke ve tasavvuf şiirinde dört halife, ashab-ı kiram, evliyalar övölmek için yazılan bu tür divan edebiyatında devlet büyükleri ve sultanları övmek için yazılmıştır (Aça, 2012: 594).

Mersiye

Devlet büyüklerinin ölümünden duyulan üzüntü üzerine kaleme alınan bu nazım türü zamanla kaybedilen sıradan insanlar için de yazılır olmuştur (Gökalp, 2012: 371).

Miraç-name

Hiz. Muhammet'in Recep ayında göğe yükseşmesini konu edinen edebi türlere denir (Gökalp, 2012: 382).

Münacat

Allah'tan af dileme, ona yalvarma ve manevi isteklerin dile getirildiği edebi bir türdür (Gökalp, 2012: 390).

Na't

Hız. Muhammet'in özelliklerini övmek adına yazılan edebi türdür (Gökalp, 2012: 399).

Nasihat-name

Din , ahlak , sosyal yönden verilen  g tlerin edebi olarak dile getirildiği türdür (A a, 2012: 595).

Nefes

Alev -Bekta  i çevrelerinde genellikle saz eşliğinde terennüm edilen ilahilerdir (A a, 2012: 592).

Nevruziye

Bahariyelerle aynı konuları işleyen nevruziyeler (Gökalp, 2012: 295) tekke-tasavvuf edebiyatında Nevruz günü okunan şiirler yazılmıştır. Nevruz günü Bekta  iler tarafından Hz. Ali'nin doğum günü olarak kabul edilmiştir (A a, 2012: 597).

Nutuk

Daha  ok Bekta  ilerde görülür. Tarikata yeni girecek olan m ride tarikatın yol ve yordamını anlatan edebi türdür (A a, 2012: 597).

 athiye

Görünüşte saçma, fakat yorumlanınca oldukça derin anlamları barındıran bu  iirler Tanrı ile  akalı ve samimi bir tavırla konuşur gibi yazılan edebi türdür (A a, 2012: 600).

Tarikat-name

Tarikat usul ve erk nını anlatan edebi türdür (A a, 2012: 597).

Ta lama

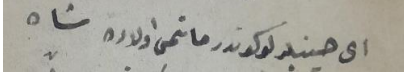
  ık geleneğinde yolsuzluk, haksızlık, gerilik, ekonomik problemler gibi sorunların mizahi açıdan dillendirildiği, ko ma nazım şekliyle yazılan edebi türdür (A a, 2012: 577).

Tevhid

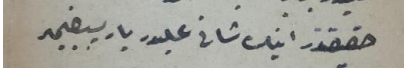
Tanrı'nın varlığını ve birliğini anlatan edeb  türdür (A a, 2012: 592).

1.5. CÖNKÜN İMLASI

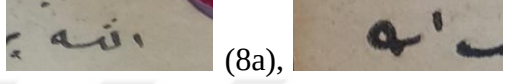
Cönkün 143a-146a sayfa aralıklarında dîvânî, diğer sayfalarında rika hat kullanılmıştır. Yazılar –bazen kullanılan şeddeler ve tenvinler dışında- harekesiz olarak verilmiş olup yalnızca 184b-185a sayfa aralıklarında yer alan dualar harekelidir. Müsrettib tamlama yaparken izafet kesresi (ى) gösterilmemesi gereken yerlerde

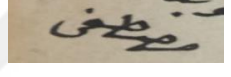

(Ey Hüseyinler bugündür mâtem-i evlâd-ı şâh) (7a) izafet kesresini göstermiş, bazen de bu tamlamaları kuralına uygun olarak

(Hakikatdir anın şanı Alî'dir yâr-ı peygamber) (10a)

yapmıştır. “Allah” yazısı yazılırken iki farklı biçim (8a),

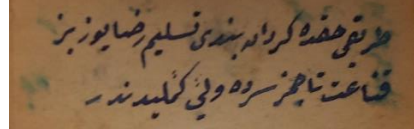
(12b) tercih edilmiştir. “Mustafa” yazısının hem elif-i maksure ile (50b)

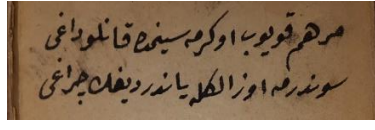
hem de elif ile (48b) yazılan şekli karşımıza çıkmaktadır. Mürettib

şeddeli kelimeleri çoğu zaman iki nokta üst üste (müdekkik) (14a),

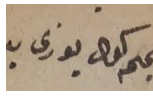
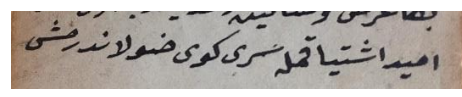
 (hüccet) (15b) gelecek şekilde, bazen de bu kelimeleri

(Muhammed) (26a) herhangi bir işaret kullanılmadan göstermiştir. Bazen Eski Anadolu

Türkçesine has yuvarlaklaşma özelliği (Tarîk-i Hak'da gerdân-bend-i teslîm-i Rızâyuz biz / Kanâat tâcımız serde velî-i kümbelîdendir) (47b),

 (Merhem koyup onarma sinemde kanlı dâğı / Söndürme öz

elinle yandırdığın çerâğı) (54a), kelimelere gelen eklerde gösterilmiş, çoğu zaman da bu ekler günümüz Türkçesine uygun olarak verilmiştir. Mürettibin kelimelerin yazımında ara

ara yanlışlıklar (göl yüzü) (27a), (Ümîd-i

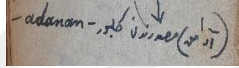
iştiyâkımla ser-i kûyı dolandırmış) (63b) yaptığını da görmekteyiz.

Yukarıda da görüldüğü üzere cönk yazımında birtakım ikilemler ve bazı yanlışlıklar karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan hareketle mürettibin bilgi yönünden eksik olduğu ve uygulamada bu eksikliğin görüldüğü yorumu yapılabilir.

1.6. CÖNKÜN MÜRETTİBLERİ

“Cönkün mürettibleri” diye bir başlık açmamızın sebebi bu cönkün en az üç kişi tarafından yazıldığına dair düşüncemizden kaynaklanmaktadır:

Cönte rika ve dîvânî hat kullanılmış olup bu yazıların üç ayrı kişinin elinden çıkmış olduğunu düşünmekteyiz. Nitekim 1b-28b, 28b-202a, 202a-238b aralıklarında üç farklı yazı karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca cönte kullanılan aharlı kâğıt ve cönke sonradan eklenen çizgili ve harita metot kâğıtları iki ayrı dönemi kapsamaktadır. Aharlı kâğıda verilen sayfa numaraları ile diğer kâğıtlara verilen sayfa numaraları arasında da bir farklılık söz konusudur. Cönke sonradan eklenen sayfaların mürettibi ile bu sayfalara numara veren kişinin aynı olduğunu düşünmekteyiz. Hatta cönte yanlış yazılan bazı yerlere hem Arap

harfleriyle hem de Latin harfleriyle (adanan) (182a) aynı kişinin müdahil olduğunu da düşünmekteyiz. Aynı kişi cönkün sonuna şiirlerin ilk mısrasının ve şairlerin isimlerinin geçtiği bir fihrist hazırlamıştır.

Cönkün yazı geçmişi hakkında bazı olasılıklar:

- Bu cönk aile içerisinde (babadan oğula) elden ele dolaşan bir cönk olabilir.
- Bu cönk aile dışında elden ele dolaşan bir cönk olabilir.
- Bu cönk, yukarıdaki iki ihtimal dahilinde en son olarak bir koleksiyoner eline geçmiş, (ki bu koleksiyoner aileden biri de olabilir) koleksiyoner aynı zamanda bu cönkün mürettibi olma görevini üstlenmiş olabilir.

1.7. CÖNKÜN TARİHİ

Cönkün 138b-139a sayfalarında yer alan notlarda bazı tarihler karşımıza çıkmaktadır:

Bektaş'ın Şam'a Küçük Zabıta Mektebine gitmek üzere Ayntab'dan hareketi: Yevm-i hamsin, saat aşerdir. 24 Mayıs 332 (24 Mayıs 1914)

Bektaş Efendi'nin Küçük Zabıta Mektebinin tahsilini ikmal idüp Mevlevi alayına duhûl itdiginin tarihi beyan olur: 13 Salı 332 (13 Salı 1914).

Bektaş'ın mezuniyetile geldiği: 12 Kânûn-ı Sâni 332 (12 Ocak 1914).

Bektaş Efendi'nin izniyle gelüp geri kıtâatına hareketi tarihidir: 20 Nisan 332 (20 Nisan 1914)

Bektaş'ın Haleb'den geldiği: 1 Temmuz 332 (1 Temmuz 1914), duhûlü: 5 Temmuz 332 (5 Temmuz 1914).

Münir'in Urfa'ya jandarma olarak gitdiği: 18 âafer 341 (18 Şubat 1922) Cuma ertesi saat üç buçukda.

Nadire'nin tarih toldı. 20 Temmuz 1926 onuncu.

Mehmed Nadir'in tarih toldı. 20 Mayıs 1928.

Ayrıca arka kapağın iç kısmında 21 Kânûn-ı Sâni 330 (21 Ocak 1912) Ali Ekber'in mevlüdü, 21 (...) 333 (21 [...] 1915), Hasan Tahsin'in mevlüdü...” gibi notlar yer almaktadır.

Yukarıda yer alan notların mürettib tarafından yazılıp yazılmadığı konusu muallaktır. Bu notları yazan kişi cönkün mürettiblerinden olabileceği gibi bu notları cönkün sonraki sahiplerinden birinin almış olduğu da söylenebilir.

Cönkün kapsamış olduğu tarih tam olarak bilinmemektedir. Ancak cönkün hangi tarih aralığında yazıldığı konusunda çıkarımlarda bulunulabilir. Cönte yer alan şairlerden günümüze en yakın olanı Ali İzzet Özkan'dır. Bu nedenle –eger ki mürettib yazmaya kesintisiz devam etmişse- “Mürettib cönkün yazımına Ali İzzet Özkan'ın doğum tarihi olan 1902 tarihinde devam ediyordu.” dememizde beis yoktur. Şair, şiirlerini anadan doğar doğmaz söylemeyeceğine göre cönkün son yazım tarihi bin dokuz yüzlü yılların ortasına kadar getirilebilir.

Cönte kullanılmış olan aharlı kâğıt tipinin 18. yüzyılın sonu ila 19. yüzyılda kullanıldığını kabul edersek cönkün tarihini 18. Yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın ortaları olarak sınırlayabiliriz.

BÖLÜM II

2. METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YÖNTEM ve CÖNKÜN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

2.1. METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YÖNTEM

1. Metin neşrinde aşağıdaki transkripsiyon sistemi esas alınmıştır:

Tablo 2. Transkripsiyon Alfabeti

ﺀ	ﺀ	ء
ā	Ā	آ, ا
ṣ	Ṣ	ث
ḥ	Ḥ	ح
ḥ	Ḥ	ج
z	Ẓ	ذ
ṣ	Ṣ	ص
ḍ, ẓ	Ḍ, Ẓ	ض
ṭ	Ṭ	ط
ẓ	Ẓ	ظ
ʿ	ʿ	ع
ā	Ā	غ
ḳ	Ḳ	ق
ñ	Ñ	ك
v, ū	V, Ū	و
y, ī	Y, Ī	ي

~	~	Vâv-1 ma'dûle
---	---	------------------

2. Şiirlerin vezinleri üzerlerine yazılmıştır: *ör.* Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün, 11'li Hece Ölçüsü.
3. Aruzun ve hecenin herhangi bir kalıbına uymayan şiirler dipnotta “Ne aruzun ne de hecenin herhangi bir kalıbına uymaktadır.” notu ile gösterilmiştir.
4. Şiir birimleri (beyit, bent, dörtlük) numaralandırılarak verilmiştir.
5. Şiirlerin sıra numaraları üzerlerinde gösterilmiştir: *ör.* –5–, –200–.
6. Bütün şiirlerin ve düz yazıların cönkte yer aldıkları sayfa numaraları gösterilmiştir: *ör.* (2a-2b), (20a).
7. Bazı yerlerde metin tamiri uygulanmış ve “[]” işareti ile gösterilmiştir.
8. Mürettibden kaynaklı bazı hatalar şiirlerin geçtiği diğer kaynaklardan hareketle düzeltilip verilmiş, alıntı yaptığımız kaynaklar dipnot ile gösterilmiştir. Diğer kaynaklarda ulaşamadığımız şiirlerin mürettibden kaynaklı hatalı kelime veya kelime gruplarından bazıları tarafımızdan düzeltilerek verilmiş, şiirde geçen kelime veya kelime grubunun ilk şekli ve düzelttiğimiz şekli dipnotta gösterilmiştir.
9. Vezin gereği uzun ünlü gibi yazılan “e” harfi “ë” işareti ile gösterilmiştir.
10. Zihafli olan ve med gereken yerlerde med yapılmayan ünlüler *italik* olarak gösterilmiştir: *ör.* ‘Askerî [vü] Mehdî-i şâhib-zamânîñ haqqîçün (24b-25a), Tıtuþ kavli Yedü’llâh’da ‘aref remzin bilen gelsün (32a-32b).
11. Bir üst maddede yer alan kusurlar haricinde aruz kalıbında bozukluk varsa dipnot ile “Vezin kusurlu” notu düşülerek gösterilmiştir.
12. Hakk, sırr... gibi şeddeli olan kelimeler vezne göre Hakk veya Hak, sırr veya sır... şeklinde transkibe edilmiştir.
13. Hece sayısı fazla olan şiirlerde hece veya heceler “/ /” işareti ile gösterilmiş, bu işaretle düzeltilemeyen kusurlar için dipnotta “Hece fazla” notu düşülmüştür.
14. Metinde vezin gereği oluşan ses türemeleri “()” ile gösterilmiştir.
15. Metinde okuyamadığımız yerler “()” işareti ile gösterilmiş, bu yerlerin fotoğrafları kırpılarak dipnot ile verilmiştir. Sayfa yıprandığı için okunamayan yerler “()” işareti ile gösterilmiş, dipnotta “Sayfa yıprandığı için okunamamaktadır.” notu düşülmüştür.

16. Boş sayfaların varak numaraları “() işareti ile gösterilmiş, dipnotta “Boş sayfa” notu düşülmüştür.
17. Cönkte geçen “ve lehû”, “eyzan”, “ve lehû eyzan” gibi kalıp ifadelere yazı çeviriminde yer verilmemiş, eyzan, ve lehû eyzan ifadeleri yerine tekrar edilen mısra ya da mısralar yazılmıştır.
18. Yazı çeviriminde mürettibin yazdığı metin olduğu gibi aktarılmış olup imla hatalı kelimeler düzeltilerek verilmiştir.

2.2. CÖNKÜN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

(1b)

–1–

15’li Hece Ölçüsü

- 1 Bugün bugün yarın yarın (...) ¹⁹
Gözlerimde fer/im/ kalmadı yol gözedi gözedi
Ararım Hâk’ dan naşîbim şab(ı)r ammâ uzadı
Ne bende şabra tākāt var sende inşāf merhāmet
- 2 Bülbüller güle ‘ aşıkdır pervâneler âteşe
‘ Āşıklar ma‘ şūḳ elinden yanıkdır başdan başa
Sīneme ursalar ḥançer dönmezem senden ḥāşā
Ne bende şabra tākāt var sende inşāf merhāmet
- 3 Yūsuf [u] Züleyhā mişāli ‘ aşka yandıran beni
Yanar yürekde âteş-i hicrân göremezsem seni
‘ Āḳıbet-i ‘ aşkla her-dem maḥv idersiñ sen beni
Ne bende şabra tākāt var sende inşāf merhāmet
- 4 Rūz [u] şeb Mecnūn mişāli çıkdım tağlar başına
Kerem ḳıl ey kerem-kānı baḳ dīdemiñ yaşına
Eyler cürm itdikçe bana gelür seniñ hoşuna
Ne bende şabra tākāt var sende inşāf merhāmet
- 5 İntizārım efendimiñ lebiniñ (...) ²⁰
(...) ²¹ zār idesiñ ḥāline
Şādık el-amān çağırır çün seniñ vişāline
Ne bende şabra tākāt var sende inşāf merhāmet

¹⁹ Sayfa yıprandığı için okunamamaktadır.

²⁰ Sayfa yıprandığı için okunamamaktadır.

²¹ Sayfa yıprandığı için okunamamaktadır.

ĠAZEL-İ RİZÂ PAŞA

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Devr-i la‘ liñde baş egmem bâde-i gül-fâma ben
Sâye-i pîr-i muğânda minnet itmem câma ben
- 2 ‘ Amberîñ zülfüñ getirdi başıma sevdâları
Yoğsa nerden dūş olurdu bu hayâl-i hâma ben
- 3 Kûy-ı ğurbetde ne bir bildik ne [bir]²² gam-ğârı var
Ger yazarsam kim götürsün yâre bilmem nâme ben
- 4 Bildirem bâb-ı selâmı kendüye beytû’l-ğazen
Ĥasret-i ĥâl-i siyâhıñla giderim Şâm’a ben
- 5 Ĥâliñi gördüm esir oldum kemend-i zülfüñe
Dâneñ içün kendimi çaldım düşürdüm dâma ben
- 6 Ne firâğa şabr olur ne sab(ı)ra tākāt olur
Neylesem bilmem ne yapşam miñnet-i fercâma ben
- 7 Ĥalk ile lâzımdır elbetde mümâşat eylemek
Gel baña uymazsa eyyâm uyarım eyyâma ben
- 8 Telğ-kâm itmez seniñ şîrîñ kelâmıñ ey **Rızâ**
Sen hemân eyle tekellüm râzıyım düşnâma ben

²² (Arslan, 2014: 12217).

(2b)

–3–²³

Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün

- 1 Şehā bu şūret-i zibā saña Hāḡ‘dan ‘ināyetdir
Bilirseñ sūre-i Yūsuf cemālinden bir āyetdir
- 2 Seniñ hūsñüñ benim ‘ışkıım seniñ cevriñ benim şabrım
Dem-ā-dem artar eksilmez tükenmez bī-nihāyetdir

(3a)²⁴

(3b-4a)

–4–

FEYLOSOF RİZĀ

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Baña su’āl şorma cevāb müşkildir
Ben saña her sırrı açamam ḡocam
Hāḡḡ‘ın ḡazīnesi darı degildir
Cāmi‘ avlusunda /size/ şaçamam ḡocam
- 2 Ḳayd-ı āhīretle düşmem miḡnete
Ben burda me’ mūrūm şimdi ḡidmete
Ḥayvān otlatırken gidüp cennete
Saña ḡulle donu biçemem ḡocam
- 3 Mi‘ rācı añlatma eşek degilim
Bildigiñ ḡadar da melek degilim
Günāhkār adamım ördek degilim
Bu ağır göydeyle uçamam ḡocam

²³ Bu kıt’a Zeyneb Hatun’a aittir (Arslan, 2014: 14523).

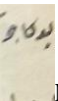
²⁴ Boş sayfa.

- 4 Halka korku hem de velvele şalup
Dünyâ ve âhiret bu köhne kalup
Ben softa degilim cübbemi alup
‘İmâret ‘imâret göçemem hocam
- 5 Ölümden ürker mi tiz ölen kimse
Çokdan mazhar oldum ben Hakk nefese
Bu demi sürerken ecel gelirse
İşimi bırakup kaçamam hocam
- 6 Şarâbı men‘ itme o degil hüner
‘Âşıkım bâdesiz pek başım döner
Gönlümde muhabbet âteşi söner
‘Özrüm var şâde şu içemem hocam
- 7 Nâr-ı cehennemi önüme sürme
Günâhımı şayup kaygular virme
Kitâbda yirini baña gösterme
Ben pek o yazıyı seçemem hocam
- 8 **Feylosof Rızâ**’yım dînsiz ahlama
Dîni ben öğrettim kendi babama
Her ipde oynadım cân-bâzım ammâ
Şırât köprüsünü geçemem hocam

ĞAZEL-İ NESİMİ

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Yürü ey zāhid-i hod-bīn dolaşma sen gülistānı
Bu (...) ²⁵ kimse at şalmaz ḥālī ḡann itme meydānı
- 2 Bu meydān-ı maḥabbetdir şalādır ser viren gelsün
Bizimle kim koyar meydān-ı ‘ aşka baş-ıla cānı
- 3 Geçüp bunca berā‘ atden kemāle irmek isterseñ
Eliñ çek ḡayrı sevdādan bulagör kāmīl insanı
- 4 Ki koymuşdur Ḥudā Ḥaqq enbiyā nūrunı anlarda
Libās-ı ḡayrlık terk it süre gör sen bu erkānı
- 5 Eger ben bilmişim dirseñ ḡaber vir imdi ey zāhid
Ne küfrün añladıñ yāriñ ne bildiñ sen bu ĩmānı
- 6 Bu bir küfr-i münāfıkdır ḡamu mü ’min olur ‘ ālem
Eger bir ne derece ḡalk kılıpdı ḡula iḡsānı
- 7 Buña küfr-i heves dirler irişmez kimseniñ ‘ aḡlı
Ki bu bir mācerādır kim bilinmez ḡadd-i pāyānı
- 8 Düşenler çün bu küfr içre bu dört mezhebden el çekdi
Bu bir dīn-i Muḡammed’ dir ḡabūl itmez Müselmānı
- 9 **Nesīmī** seyrine irdi yolunda cān fedā kıldı
Ḗamu ‘ ömriñi bezl itdi yolunda bezm-i ‘ irfānı

25

Metinde bu şekildedir.

ĠAZEL-İ NEBĀTİ

- Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
- 1 Öyle mestem bilmezem kim mey nedir mīnā nedir
Gül nedir bülbül nedir sünbül nedir ḥamrā nedir
- 2 Od tutup cānım ser-ā-ser yandı ammā bilmedim
Dil nedir dil-ber nedir başımda bu sevdā nedir
- 3 Bilmedim 'ömrümde hergiz küfr-i ĩmān hansıdır
Aḥmed [ü] Maḥmūd kimdir ĩsā vü Mūsā nedir
- 4 Şāh-bāzım evc-i vaḥded vāḥid-i ḥayyu ḳadīm
Ḥalıḳ-ı 'arz u semā ol ferd-i bī-hemtā nedir
- 5 Şadr-ı eyvān-ı celālet şem'-i bezm-i kā'ināt
Āftāb-ı 'arş-ı 'izzet lā-fetā illā nedir
- 6 Tūrrehātı koy kenāra raḳşa gel dīvāna var
Gel ḥarābāt içre gör bu şūr [u] ḡavgā nedir
- 7 Lev-ḥaşallāh kimdi bilmem 'aşḳ dīvānın yazan
'Āşık [u] ma'şūk kimdir Vāmık' u 'Azrā nedir
- 8 Devr-i şāfī gözlemek vaḳti degil sākī emān
Şīşe vir peymāne şuñ şāḡar nedir şahbā nedir
- 9 Dur gözün ḳurbānıyam mestāne gel rindāne vir
Çün dime Cemşīd'den ĩskender [ü] Dārā nedir
- 10 Şāhid-i ḥalvet-nişīnim itdi ruḥşārın 'ayān
'Āşık-ı dīvāne gel gör zāhir [ü] iḥfā nedir
- 11 Gitdi 'ömrün āḫire sen bir **Nebātī** bilmediñ
Kimdi o gözden baḳan yād elde bu gūyā nedir

(5b)

–7–

MÜFRED

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā'ilün

- 1 Medrese içre müderris virdigi biñ ders-i dīn
Yeg durur meyhānede bir cāmı şunşa bir güzel

(6a-7a)

–8–

MİN-KELĀM-I VĪRĀN ABDĀL

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey mevālī diñle imdi nuṭṭ-ı Hāḫ feyz-i İlāh
Rūz-ı maḥşerde muḥaḫḫaḫ mü'mine pest-penāh
Āl-i evlād-ı nebīdir şöyle bil bī-iştibāh
İrdü çün māh-ı muḥarrem ağladı şems ile māh
Ey Hüseynīler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
Gözyaşıñı ḫana döndür eylegil feryād u āh
- 2 Yir ü gök ağlar bu günde ağlayıñ ey mü'minān
Zār ider cümle melā'ik ḫūr/ḡilmān ins [ü] cān
Nār-ı zaḫmetden bulayım dir iseñ bir kez emān
La' net eyle ol Yezīd'e şad-hezarān bī-gümān
Ey Hüseynīler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
Gözyaşıñı ḫana döndür eylegil feryād u āh
- 3 Ger dilerseñ Hāḫ ḫatında bulasıñ sen' izzeti
Enbiyā vü evliyādan umar iseñ rif'atı
Söylegil bu nuṭṭu cāndan çekmeyesēñ zaḫmeti
La' netidir tuḫm-ı Merdān la' netidir la' neti
Ey Hüseynīler bugündür mātem-i evlād-ı şāh

- Gözyaşını kıana döndür eylegil feryād u āh
- 4 Kıurretü'l-‘ aynım didi çün Hāk ḥabīb-i mürselīn
‘Āşık iseñ ‘āşıkāne olagör ehlü'l-yakīn
Olmaķ isterseñ ḥaķīķat külliyeñ ğamdan emīn
Cānına gel la‘ net eyle Şimr [ü] Süfyān-ı la‘ īn
Ey Hüseyñiler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
Gözyaşını kıana döndür eylegil feryād u āh
- 5 Nesl-i sāh-ı evliyādır hādi-i rāh-ı Hudā
Ḥāriciler bilmediler oldular Hāk’dan cūdā
Anlarıñ cānına la‘ net söylerim ben dā’imā
Şad-hezārān la‘ net-i Hāk şad-hezārān bī-riyā
Ey Hüseyñiler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
Gözyaşını kıana döndür eylegil feryād u āh
- 6 Bil kaçan oldu şehīd ol nūr-ı çeşm-i enbiyā
Geldi ol demde semādan nāle [vü] nuṭķ-ı şadā
Āh Hüseyñi Kerbelā [dir] vāh Hüseyñi Kerbelā
La‘ net itmek ol Yezīd’e mü‘ mine ‘ayn-ı şifā
Ey Hüseyñiler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
Gözyaşını kıana döndür eylegil feryād u āh
- 7 Ben Vīrān Abdāl faķīrim derd-mendim bir gedā
İsterim rüz-ı kıyāmetde ‘Ālī’den ilticā
Zerre kıadar buĝz ideniñ cānıñna la‘ net sezā
La‘ net olsun kim ki oldu düşmen-i Āl-i ‘Abā
Ey Hüseyñiler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
Gözyaşını kıana döndür eylegil feryād u āh

VĪRĀN ABDĀL

Müf' teilün Fā' ilün Müf' teilün Fā' ilün

- 1 Bil 'Alī²⁶ dir cümle cân diñle hemān açğıl²⁶
Söyler anı her lisān diñle hemān açğıl
- 2 Ẹudret-i kuvvet 'Alī lāyık-ı 'izzet 'Alī
Noğa-i vaħdet 'Alī diñle hemān açğıl
- 3 'İl(i)m-i defter 'Alī sāķ-ı kevşer 'Alī
Şāf-ı maħşer 'Alī diñle hemān açğıl
- 4 Her dile maķşūd 'Alī sācid-i sücūd 'Alī
Kıble-i ma' būd 'Alī diñle hemān açğıl
- 5 İsm-i müsem mā 'Alī vāħid-i yektā 'Alī
Dirim her cāya 'Alī diñle hemān açğıl²⁷
- 6 Şāh-ı velāyet 'Alī keşf-i kerāmet 'Alī
Noğa hidāyet 'Alī diñle hemān açğıl
- 7 Bā-yı bismi'llāh 'Alī yā 'aliyü'llāh 'Alī
Mażhar-ı Allāh 'Alī diñle hemān açğıl
- 8 Dünyāya bünyād 'Alī eyledi icād 'Alī
Mülket-i üstād 'Alī diñle hemān açğıl
- 9 Dervīş-i abdāl 'Alī 'āleme her hāl 'Alī
Kātil-i Deccāl 'Alī diñle hemān açğıl
- 10 Hālık-ı muṭlaķ 'Alī defter-i mülhaķ 'Alī
Dar-ı Ene'l-Haķķ 'Alī diñle hemān açğıl

²⁶ “açğıl” kelimesi mürettib tarafından med’li elifile yazılmış ve bu kelime med yapılmıştır.

²⁷ Vezin kusurlu.

- 11 Dervî-i Vîrân menem bende-i Merdân menem
Yoluña qurbân menem diñle hemân açğıl

–10–

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Göster yüzünü mäh-ı münîr görsün uyansun
‘Arz it boyuñu servler âteşlere yansun

(8a-8b)

–11–

HÜSEYN

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Zâhir bâtın halka tecellî kılan
Allâh bir Muhammed ‘Alî didiler
Yiri göğü kudret kabzâna alan
Cümle ululardan ulu didiler
- 2 Hasan Hüseyin şehitleriñ şâhıdır
Zeynü’l-‘abâ kamu cânlar cânıdır
Muhammed Bâkır dürrüñ kânıdır
Dünyâ ucdan uca tolu didiler
- 3 Ca‘fer-i Şâdık’ın izini izle
Öyle ki erkânın tariķin gözle
Yol birdir dere[ye] depeye düzle
O da İmâm Kâzım yolu didiler
- 4 Mūsâ Rızâ sırrıñ kapusın açdı
Taķî Naķî bahri kaynayup coşdu
Hasanü’l-‘askeri serinden geçdi
Mehdî iki cihân gülü didiler
- 5 Hâķķ’ın kudretini özünde bulan

Cânsız dîvârlara işâret kılan
Toḡsan biñ pîriñ erkânın çalan
Hünkâr Hâcî Bektâş Velî didiler

6 Bu iki cihâna bir nizâm koydu
Herkesiñ ittügin hep bir bir şordu
Aña gerçek cândan ikrâr kim virdi
Selmân Xanber Xızıl Deli didiler

7 Şaḡın ḡardaş şıḡınmaz bu evde yalan
Yalancınıñ ḡâli hep olur tâlân
Tolanup çevrilüp bu yola gelën
Elest ḡiṡâbında Belî didiler

8 **Hüseyn**’im fikr eyle aña zâtıñı
Her dereye sürme yüḡrük aṡıñı
Cân baş fedâ kı l al himmetiñi
Var mı sende ḡubb-ı ‘Alî didiler

(9a-9b)

–12–²⁸

VÎRÂN ABDÂL

11’li Hece Ölçüsü

1 Ḳudret ḡandilinde parlayup duran
Muḡammed ‘Alî’niñ nûrudur va’llâh
Zuhûr idüp küffâr leşkerin kıran
Elinde Zü’l-feḡâr ‘Alî’dir bi’llâh

2 Elinde Zü’l-feḡâr altında Düldül

²⁸ Bu şiir, Sadettin Nuzhet Ergun tarafından yayımlanan Hatâyî Divanı Şah İsmail Safevî “Edebî Hayatı ve Nefesleri” (Ergun, 1946: 52) ve Adil Ali Atalay tarafından yayımlanan Vîrânî Divanı ve Risalesi (Buyruḡu) (Atalay, 1998: 43) adlı eserlerde yer almaktadır. Yani şiir, hem Hatâyî’ye hem de Vîrân Abdâl’a maal edilmiştir.

- Öñünce K̄anber'i hem dili bñlbñl
H̄azret-i F̄atıma cennetde bir gñl
Aña sırrım didi H̄aqq̄ H̄abib'ñllāh
- 3 Zuhñr oldu Ġmām̄ H̄asan Şāh̄ H̄üseyn
Anlarıñ nñrundan quruldu zemñn
Qırq pāre bñlñndñ Zeyne'l-^ç ābidñn
Çekeriz yasını hasbeten-li'llāh
- 4 Muḥammed Bākır'dan Ca^ç fer-i Şādıq
Şāh̄ Ġmām̄ Kāzım'dan Rızā'yı didik
Ṭarīkat meyinden cesedi yuduq
H̄aqq̄ buyurdu mü'miniñ kıblesi beyt'ñllāh²⁹
- 5 Ṭaḳī Naḳī imāmlarıñ civānı
H̄asanü'l-^ç askerī göñlüm sultānı
Elinde ḥücceti şāhib-zamānı
Vaḳ(i)t tamām oldu gönderen Allāh
- 6 Ezel ezelī böyle yazıldı
H̄arişler hem dergāhdan sürñldñ
Kñn deyince ^ç arş [u] zemñn quruldu
Bir harf-ile binā döndñ ^ç arşü'llāh
- 7 **Vīrān**'eyim niyāzım var üstāda
Elinde Zñ'l-fekār hem ehl-i ġazā
Biliñ Kñn'den baş gösterdi Murtażā
Ben Pīr bildim mürşid didim eyvallāh

²⁹ Hece fazla.

ĞAZEL-İ NESİMİ

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Gözüñ aç añla gel gör kim ‘Alī’dir cümleye server
Muḥammed ‘aşkı deryādır ‘Alī’dir kıymet-i gevher
- 2 Muḥammed ‘ilme kân oldu ‘Alī’ nuṭṭa beyân oldu
Aña sırlar ‘ayân oldu ‘Alī’dir ḥāce-i kanber
- 3 ‘Alī’dir cümleñ cānı Muḥammed’dir anıñ kânı
Ḥaḳıḳatdır anıñ şanı ‘Alī’dir yār-ı peygamber
- 4 Hezarān dürlü cünbüşler ‘Alī’ emri ile işler
Gelür yazlar gelür kışlar ‘Alī’dir cism [ü] cān-perver
- 5 ‘Alī’ oldu velīyyü’l-lāh ‘Alī’dir mazḥār-ı li’l-lāh
‘Alī’ nūruyla enverdir zemīn-i āsmān-peyker
- 6 Ne bilsün cāhil [ü] nā-dān Muḥammed yā ‘Alī’ kimdir
Muḥammed sāḥib-i dīndir ‘Alī’dir cümleye reh-ber
- 7 ‘Alī’ sultān ‘Alī’ sübhān ‘Alī’ dīndir ‘Alī’ imān
‘Alī’ cennet ‘Alī’ rıdvān ‘Alī’dir sāḳi-i kevşer
- 8 ‘Alī’ evvel ‘Alī’ āḥir ‘Alī’ zāḥir ‘Alī’ bāṭın
‘Alī’ nūruyla uldızdır zemīn [ü] āsmān yek-ser
- 9 ‘Alī’dir cünbüş her cāna ‘Alī’dür mazḥar-ı sübhān
‘Alī’dir cism ‘Alī’dir cān ‘Alī’dir cümleye server
- 10 ‘Alī’ vāḥid ‘Alī’ eḥad ‘Alī’ ferd [ü] ‘Alī’ şamed
‘Alī’dir cümleye raḥmet ‘Alī’dir şāfi‘ -i maḥşer
- 11 ‘Alī’dir Ḥaydar-ı Kerrār ‘Alī’dir ḥalḳa-i çenber
‘Alī’dir ḳātil-i küffār ‘Alī’dir pīri her leşker

- 12 Nesîmî'niñ dili cāna münevverdir ' Alî nūru
' Alî vāli ' Alî a' lā ' Alî'dir zāt-ı peygamber

(10b-12a)

–14–

MİN-KELĀM-I HİMMETİ

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Tanı ey ehl-i başîret Şāh-ı Merdān kimdir
Evliyā leşkerine server-i sulţān kimdir
- 2 Ser-be-ser bir yüzü baħr iken eyā ehl-i yaqîn
Yandıran Cibrî'l-i âteş-i sūzān kimdir
- 3 Hālîk-ı arz [u] semā eylemeden Ādem'i ħalk
Didi bend eyleyen ol ħukm-i Süleymān kimdir
- 4 Anne baṭnında iken ' ālem-i zāhirde henüz
Söyleşen Aḥmed ile kāşif-i Ḳur'ān kimdir
- 5 Harem-i Ka' bedde kim geldi vücūda ey dost
Añla dīn ehli iseñ kıble-i ĩmān kimdir
- 6 Söyle ka' be kimdi baña şîrini Cebrā'iliñ
(...)³⁰ iki bulan sāhib-(...)³¹ kimdir
- 7 Zü'l-fekār'ı kime gönderdi Hüdāvende ' Alīm
Rākib-i Düldül-i şeydā şeh-i şahān kimdir
- 8 Aḥter-i zühre kimiñ çehresinde kıldı nuzūl
Muḥarrem binti bini vāşıl-ı cānān kimdir
- 9 ' Arşdan söyle ħuşîdi kime virdi selām

 ³⁰ Metinde bu şekildedir.

 ³¹ Metinde bu şekildedir.

- Evveli āhiri olan zāhir [ü] pinhān kimdir
- 10 Döndüren maşrıka şemsi tarḳ-ı mağribden
Şāhibü'l-emr-i ' Alī ḥākim-i fermān kimdir
- 11 Anası anda kimiñ adını Ḥaydar koydu
Mihr içinde iken şāriḥ-i şa'ban kimdir
- 12 Kimiñ evşāfıdır ey ehl-i ḥurūfād ' Alī
Ḥāl-i eṭfāl-i cihān mazḥar-ı Yezdān kimdir
- 13 Aşma şerḥin oḳu ' ālem-i taḥaḳḳuḳa³² iriş
Bilesiñ Taḳī velī ḥāl-ı sūbhān kimdir
- 14 Secdeye yatmış iken sā'ile kim virdi zekāt
Mürşid-i ehl-i kerem menba'-ı iḥsān kimdir
- 15 Lā-fetā geldi kimiñ şānına Ḥaḳ'dan lāyık
Şeh-süvār-ı rem rem ḡāzī-i meydān kimdir³³
- 16 Laḥmike laḥmī rem(i)zinden eger vāḳıf iseñ
Aḥmed'iñ söyle baña cism-ārā cān kimdir³⁴
- 17 Ḳoparan yayını bir laḥza ḳılan zīr ü zeber
Eyleyen faḥrle şol Ḥayber'i vīrān kimdir
- 18 Bāb-ı Şebber ü Şüber sırr-ı Ḥudā rūḥ-ı Betül
Ḥāce-i Ḳanber ü hem bū Zerr [ü] Selmān kimdir
- 19 Ḳurtaran zulmet-i ḡaflet-i ḥüsrāndan ḥalkı
' Ālemi rūşen iden şol meh-i tābān kimdir
- 20 Anda kim ḳıldı sefer ' aşḳla mi' rāca Resūl
' Arş yolunda nişān virdigi arslan kimdir
- 21 Mīr-i meclis kim olup ḥaşr gün sāḳī henüz

³² taḥaḳḳuḳa: taḥḳīḳe Cönk.

³³ Vezin kusurlu.

³⁴ Vezin kusurlu.

- Qāsim-ı ma‘reke-i cennet-i Yezdān kimdir
- 22 Bu sıfatlar ‘Alī evşāfıdır andan ğayrı
Muştafā ümmetine şohbet-i bürhān kimdir
- 23 Ādem evlādına evlād-ı ‘Alī’dir server
Bes dağı Mehdi-i hādī şāh-ı devrān kimdir
- 24 On İki Şāh’dan özge bilür iseñ söyle
Sebeb-i vāsıta-i rahmet-i rahmān kimdir
- 25 ‘Aşk ile **Himmeti** evlāda ‘alī müdcine okur³⁵
Ma‘nı bağında bugün bülbül-i hoş-ğān kimdir

(12b)

–15–

ĞAZEL-İ HİMMETİ

- Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün
- 1 Benim şāhım imām-ı evliyādır Şāh-ı Merdāndır
Emirü’l- mü’mine dūr Server-i Merdān-ı meydāndır
- 2 Aña Hāk’dan ‘atādır Zü’l-feķār [ü] Düldül [ü] Zehrā
Velāyet leşkeriniñ şeh-süvār-ı şir-i Yezdān’dır
- 3 Velīyyü’l-lāh [ü] seyfü’l-lāh cenābü’l-lāh [ü] ķalbü’l-lāh
Yedü’l-lāh [u] kelāmü’l-lāh u nuķ-ı pāk-i sübhāndır
- 4 Hākīkatde zemīn-i āsmānıñ aşl-ı bünyādı
Qarār-ı kürsi-i a‘zam i‘mār-ı³⁶ ‘arş-ı rahmāndır
- 5 Müsellemdir aña elţāf-ı Hāk’dan Lā-fetā mülkü
Şehā Nahnu Sulūtī İnnemā tahtına sultāndır
- 6 ‘Alī’dir hem velīdir hem vaḥīd-i mazhar-ı Hāk’dır

³⁵ Vezin kusurlu.

³⁶ i‘mār: ‘ammār Cönk.

Muhibb-i cennetü'l-lâh ey tevaḥḥud dîn-i îmândır

7 İki 'âlem elinde fi'l-meşel bir beyza-dârınıñ
Kemâl-i künhine idrâk irişmez 'âklı ḥayrândır

8 Kulaḡda işidüp gözde görüp ey **Himmetî** fehm it
Gönülde fikr dilde zikr tende cennet ü cândır

(13a-13b)

–16–

KELÂM-I HİMMETİ

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ey kelâmüllâh-ı nâṭık nuṭṡa hem-dem yâ 'Alî
Ey Ḥaḡ'ıñ esrârına hemrâz-ı hem-dem yâ 'Alî
- 2 Kâf [u] Nûn emrine Ḥaḡ'dan olmasaydıñ vâsıṡa
Kim 'ademden ḡalka gelmezdi bu 'âlem yâ 'Alî
- 3 Oldu Dâvud'uñ elinde mum faẓîletden ḡadîd
Kâşif-i 'ilm-i ilâhî ism-i a'zam yâ 'Alî
- 4 Kuvvetinden 'âlem-i şûretde ey sırr-ı İlâh
Nuṭṡa geldi mehd içinde ibn-i Meryem yâ 'Alî
- 5 Mûsî'ye 'ayn-ı 'inâyet birle ṡaḡıldıñ naẓar
Buldu ikbâl-i zafer Fir'avn-ı derdim yâ 'Alî
- 6 Kanı kanım cânı cânım dir idi Aḡmed saña
Senden özge kim dūrur bu sırra maḡrem yâ 'Alî
- 7 Yumaḡa bu on sekiz biñ 'âlemiñ 'işyânını
Baḡr-i fazlından biter bir ḡatre şeb-nem yâ 'Alî
- 8 Dünyâ vü 'uḡbâda bir dem ḡâtırı şâd olmadan
Her kim olmaz dem-be-dem mihriñle ḡurrem yâ 'Alî

- 9 Ey kıyem-i nūr-ı cennet kim ki hâk bilmez seni
Münzel âyetiñ cihânımdır cihânım yâ ‘Alî
- 10 **Himmetî** dir haşr u mîzâna şırâta şorğu hem
Himmetiñden çekmezem bir zerrece ğam yâ ‘Alî

(13b-14b)

–17–

KELÂM-I HİMMETİ

Mef’ülü Mefâilü Mefâilü Fe’ülün / Mef’ülü Fe’ülün

- 1 Görünce yüzünü hayret-ile oldu kamer şak
Ey âyine-i Hâk
- 2 Şol tağ-ı felekden Güneş aşıldı mu‘allağ
Nē eyledi işrâğ
- 3 Şâh oldu ruhuñ cümle hüs(ü)n ehline tâ kim
Bu ‘arşada ey mâh
- 4 Sultân-ı felek çekdi aña tuş aylak
Hem bağladı sancağ
- 5 Her kim ki seniñ şevkle didârını gördü
Bî-perde habibbâ
- 6 Manşûr-ı şaffet mest oluben didi Ene’l-Hağğ³⁷
Hâk söyledi el-Hâk
- 7 Şol ince miyâna rehiniñ remzine irdim
Üstâd-ı hıreddin
- 8 El virdi baña ‘aşkla bu fikri müdeğğik
Keşf oldu bu mantığ

³⁷ Vezin kusurlu.

- 9 Şāhip-i nāzar ehl-i dile manzar-ı manzūr
Zülfüne ğaddār-āne³⁸
- 10 Virmez gül [ü] reyhān semen [ü] süsen [ü] zanbağ
Dil bāğına revnağ
- 11 Çendān ki didim zāhide evsāf-ı ruḥuñdan
‘Arz itmedi ĩmān
- 12 Şādık düşüben şıdķla bir didi şıddık
Şol kāfır-i muṭlağ
- 13 Biz mest-i Elest’üz kadeḥ-i Qālū Belā’dan
Ey dil-ber-i sāķī
- 14 Vir la‘l-i lebiñden yine bir cām-ı mürevvağ
Oldur daḥı zevrāğ
- 15 Secde kılırum vechine mānende melā’ik
Ey şūret-i raḥmān
- 16 Şīvesine baña ṭa‘n ider ol zāhid-i aḥmak
Küfrle tutardık
- 17 Ey **Himmet**’bu luṭfa bu elṭāf-ı ‘aṭāya
Şükr eyle dem-ā-dem
- 18 Kıldı saña iḥsān idüp ol zāt-ı muḥakķak
‘Aşķ ehline mülḥak

³⁸ Vezin kusurlu.

VĪRĀN ABDĀL

Müstef' ilātün Müstef' ilātün Müstef' ilātün Müstef' ilātün

- 1 Añla zebānım cān-ıla dilden ide lisānım medḥ-i velāyet
Düşme gümāna itme bahāne ‘āqıl-i pāk ol ire hidāyet
- 2 Aşl-ı ‘Alī’dir her dü cihānıñ fer‘i ‘Alī’dir cümle lisānıñ
Vaşf-ı ‘Alī’dir bunca beyānıñ var ise ‘aqlıñ eyle şehādet
- 3 Aḥmed-i Maḥmūd sācid-i mescūd kible-i ma‘būd ya‘ni ‘Alī’dir
Añla cevābı görme ‘azābı işte göründü ehl-i selāmet
- 4 Āl-i ‘Abā’ya eyle tevellā düşmen-i Şāh’a söyle teberrā
Olsa bu fikriñ ḳalmaya şirkiñ çün eyle zıkrıñ tāt-ı sa‘adet
- 5 Ḥasan Ḥüseyn’dir ‘Alleme’l-esmā eyle bu ‘ilmi gönülde peydā
Kesreti koygıl eyleme ğavġā olmaya saña soñra siyāset
- 6 Bendesi olġıl şāh-ı şehīdiñ düşmeni olġıl Şirm-i Pelīd’iñ
Ḥançeri olġıl ehl-i ḥasūduñ baġrına her dem eyle ‘ināyet
- 7 Zeynū’l-‘abā’dır kible-i şādık Bākır [ü] Ca‘fer yoluna şādık
Cānını ḳurbān idene lāyık oldu muḥaḳḳaḳ aña şefā‘at
- 8 Mūsā-i Kāzım ibn-i Rızā’dır hādī-i vaḥdet Āl-i ‘Abā’dır
Āl-i ‘Alī’den kim ki cüdādır başına ḳondu tāt-ı nedāmet
- 9 Çünkü Taḳī’dir mü’mīne mirāt eyle tecellī görüne ol zāt
Nūr-ı Naḳī’dir eyle gel işbāt ref‘ ola senden tab‘-ı cehālet
- 10 Şāfi‘-i maḥşer ya‘ni ki ‘Asker Āl-i ‘Alī’dir sākī-i kevşer
Kim ki olupdur bende-i Ḥaydar geçdi ḳamudan oldu ferāġat
- 11 Mehdī-i zamān şoḥbet-i bürhān anda göründü şūret-i raḥmān
Remzini añla olagör insān ḳalmaya sende Āl-i ihānet

- 12 Eyle ikrârı Kâlû Belâ'dan kim ki alupdur kavî-i 'Alî'den ³⁹
Dönmedi hergiz şâh-ı velîden anda bulundu nûr-ı emânet
- 13 Zâhid-i hod-bîn cân degil ol cin dutdu 'Alî'ye kibr ile ol kîn
Düşmen-i Haydar oldu çü bî-dîn cânına la'net söyle bi-gâyet
- 14 Dünyâya uyma gûşuña koyma sözünü hergiz dîv-i recîmiñ
Emrini tutgıl Hayyû kadîmiñ ire 'Alî'den lutf-ı leţâfet
- 15 Bâţın [ü] zâhir 'ilmle mâhir kim ola âdem tayyib [ü] tâhir
Emr-i 'Alî'dir evvel [ü] âhîr tâ vire âdem fakra irâdet
- 16 Bendesi olgıl şâh-ı 'Alî'nin tâ ki od içre yanmaya cânîñ
Şahibi oldur kevn [ü] mekânîñ haqqını bilgil kadîm işâret
- 17 İsmi ilâhî nâmı 'Alî'dir cümleye ma'lûm şâh-ı velîdir
Nûş ide gör kim câm-ı velîdir mescide şâha eyle 'ibâdet
- 18 Bende-i şâh ol şemsle mâh ol sen de bu sırrı aña âgâh ol
Toğruca yird[e] tâlib-i râh ol çıkma kaçârdan çekme halâlet
- 19 Ey **Vîrân Abdâl** söyle nedir hâl dutdu cihânı cehlle Deccâl
Fakr-ı fenâ ol eyleme ihmâl eyleye himmet Şâh-ı velâyet

³⁹ Vezin kusurlu. Pâk-i mücellâ Kâlû Belâ'dan kim ki olupdur kavî-i 'Alî'den (Atalay, 1998: 258).

SULTÂN VÎRÂN ABDÂL

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Bu ma‘ nâ sırrını bil didi nâ-dân aňlamaz
Şûreti insândır ma‘ nîda hayvân aňlamaz⁴¹
- 2 Men ‘ aref sırrın ne bilsün her tahâretsiz fıķ(ı)h
Bu haķâyık ‘ ilmini iķmâl-i şeytân aňlamaz
- 3 Oķuyup fehm eylemiş⁴² vechiñ kitâbın ģarf-be-ģarf
Câhil-i müşrikdir ol te’villi Kur’ân aňlamaz
- 4 Kâf dâd lâm Yezdân’ın beyânın zâhidâ
Vâriş-i Aģmed bilür bu sırrı her cân aňlamaz
- 5 Evliyâdan bize mirâşdır tariķât ey faķîh
Râh-ı Ĥak’da baş çeken şeytândır erkân aňlamaz
- 6 Ĥânedân-ı Âl-i Ĥaydar ģulunu ef‘ âlini
Nefsine uyma ģavâric âl-i Süfyân aňlamaz
- 7 Ey **Vîrân** heft-ser bir ejdehâdır nefsi-i şu‘ m⁴³
Ĥatlı iden Mervân’dır Mervân Mervân aňlamaz

⁴⁰ VD’de “aňlamaz” redifiyle, dörtlüklerden kurulu; “Ehl-i Beyt-i Ĥânedân’ı Şimr-i Mervân Aňlamaz” mısrasıyla yer alan bir şiir bulunmaktadır (Atalay, 1998: 36).

⁴¹ Vezin kusurlu.

⁴² eylemiş: itmiş Cönk.

⁴³ Vezin kusurlu.

(16b)

–20–

MÜFRED

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şeyhî dervîşi bırağ mollâ müderris dinleme
Hâzret-i pîr-i muğāndan olsa bir imdād olur

(17a-18a)

–21–

ŞULTÂN VİRÂN ABDÂL

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Zâhir oldu çün bize dîdâr-ı vaḥdet âşkâr
Haṭṭı zâtından yazılmış gördüm anı şaṭr-çâr
Zeyn-mürekkeb zeyn-ķalem zeyn-kâtib-i Perver-digâr
Zeyn-ķelâm-ı vaḥy-i münzil nâm-ı Haydar yâdigâr
Oķu bu ismi dilerseñ olmaya şekliñ ḥimâr
Lâ fetâ illâ 'Alî lâ seyfe illâ Zü'l-feķâr
- 2 Kün ķelâmı çünkü evvel rûşen oldu 'âleme
Feth-i nuşret irdi ol dem ins [ü] cinn [ü] âdeme
Hem Süleymân nebî yazmışdı mührü ḥâteme
Hem bu is(i)m-ile düşdü 'Îsâ baṭn-ı Meryem'e
Bu cevâbım şâfiye zinhâr zinhâr lâ-riyâ
Lâ fetâ illâ 'Alî lâ seyfe illâ Zü'l-feķâr
- 3 Levh-i maḥfûẓda kaçan gördü Muḥammed Muştafâ
Dört şaṭ(ı)r gördü yazılmış âyet-i maḥbûb-ı Hudâ⁴⁴
Biri sebze biri sürḥ [ü] biri ağ biri ķara

⁴⁴Vezin kusurlu. anda maḥbûb-ı Hudâ (Atalay, 1998: 33).

- Oğuyup cân-ıla dilden didi kim yâ Murtaẓā
Evvel āhir sende zāhir oldu sırr-ı dü-serā
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zü’l-feḳār
- 4 İş bu dört şatırn içinde dört ḥurūf geldi nihān
Dört ḥurūfa on iki nokṭa konulmuş hem ‘ayān
Her birisi bir kitābın ‘ilmini kılar beyān
Lā fetā şehrinde gel gör on iki nesli hemān
Bil ‘Alī’niñ ālini ḳalmaz derūnuñda gümān
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zü’l-feḳār
- 5 Şāh Ḥasan şāhım Ḥüseyn’in nūrudur şemsle māh
Dem-be-dem eyler tecellī añla gel kimdir İlāh
‘Ābidü Bāḳır durur mü’minlere peşt ü penāh
Ger dilerseñ Ḥaḳ ḳatında olmayasın rū-siyāh
Didim işte tut ḳulağın ben saña bir ṭoğru [rāh]⁴⁵
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zü’l-feḳār
- 9 Ca‘ fer [ü] Kāzım Rızā’dan isteyen imān [ü] dīn
Ḳat‘ ider fānī cihānda maḳşadın evvel yaḳīn
Şāh Taḳī bā Naḳī ‘Askerī Rūḥü’l-emīn⁴⁶
Mehdī oldu ḥuccetü’l-ḳayyum imānü’l muttaḳīn
İsm-i A‘ zamdır bu ismi oḳu ol ehl-i yemīn
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zü’l-feḳār
- 12 Ey Vīrān çār-deh ma‘ şūm hem-rāzda imām⁴⁷
Emr birle buldu ‘ālem ser-be-ser böyle niẓām
Kes ümīdin dünyānıñ sevdāsıñı ḳat‘ it temām
Her nefesde zīkri fikri bu kelām olsun müdām
Şad-selām oluñ ‘Alī’niñ āline yüz biñ selām

⁴⁵ (Atalay, 1998: 33).

⁴⁶ Vezin kusurlu. Hem Taḳī’dır bā Naḳī’dır ‘Askerī Rūḥü’l-emīn (Atalay, 1998: 33).

⁴⁷ Vezin kusurlu. Ey Vīrānī çār-deh ma‘ şūm düvāzdehdir imām (Atalay, 1998: 33).

Lâ fetâ illâ ‘ Alî lâ seyfe illâ Zü’l-fekâr

(18b-19a)

–22–

MÎN-KELÂM-I FÎ ŞEYH NAZÎF

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Zâhidâ Hakk için ol şâhîna cevri-ekmelî
Ahmed-i muhtâra vahy indi kitâb-ı münzelî
Mevlevîyem Ahmedîyem Haydariyem ben belî
Baña besdir bir Hudâ vü bir nebî vü bir velî
Lâ ilâhü’l-lâ-huva’llâhü’l-‘ alîyyü’l-müncelî
Lâ nebî illâ Muhammed lâ fetâ illâ ‘ Alî
- 2 Cûylar taşlar ağaçlar kûhlar hāmûnlar
Nüh felek cinn [ü] melek baħr [ü] semek nev‘ -i beşer
Sâkinân-ı ‘ arş [ü] ferş [ü] encüm⁴⁸ [ü] şems [ü] kamer
Hep lisân-ı hâl ile bil dili dâ’im zikr ider
Lâ ilâhü’l-lâ-huva’llâhü’l-‘ alîyyü’l-müncelî
Lâ nebî illâ Muhammed lâ-fetâ illâ ‘ Alî
- 3 Meclis-i rûz-ı ezelden çünkü ikrârım budur
Dînim îmânım budur gönümde ısrârım budur
Zinde oldukça vücûdum dilde ezkârım budur
Cân fedâ itdikde hem âhîrki güftârım budur
Lâ ilâhü’l-lâ-Huva’llâhü’l-‘ alîyyü’l-müncelî
Lâ nebî illâ Muhammed lâ-fetâ illâ ‘ Alî
- 4 Milletim ehl-i hakîkat hâlîkım sırrım Hudâ
Mezhebim râh-ı maħabbet şart-ı îmânım Fetâ
Kıblem ebrû-yı Muhammed’dir îmânım Murtażâ

⁴⁸ encüm: encâm Cönk.

Dîn-i islâm âşkâredir ne lâzım ihtifâ
Lâ ilâhü'l-lâ-huva'llâhü'l-‘alîyyü'l-müncelî
Lâ nebî illâ Muḥammed lâ fetâ illâ ‘Alî

- 5 Ma‘nî-i ḥükm-i resûle çünkü irgân eyledim
Dildeki cem‘iyyet-i vehmi perîşân eyledim
Mezheb-i ‘irfânımı âfâka ‘ilân eyledim
Yâ Muḥammed ümmeti ben böyle îmân eyledim
Lâ ilâhü'l-lâ-huva'llâhü'l-‘alîyyü'l-müncelî
Lâ nebî illâ Muḥammed lâ fetâ illâ ‘Alî

- 6 Bende-i Âl-i ‘Abâyım Ḥaydarîyim Ḥaydarî
Ey **Nazîf** bu yolda qurbân eyledim cân [u] seri
Hâşıla bir muktezâ-yı meşreb-i peygamberi
İ‘tîdâdım böyledir Naḥnu Qasemnâ’dan beri
Lâ ilâhü'l-lâ-huva'llâhü'l-‘alîyyü'l-müncelî
Lâ nebî illâ Muḥammed lâ fetâ illâ ‘Alî

(19b)

–23–

MİN KELÂM-I ŞÂKİR

Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün

- 1 Kıldıkça Yezîd’in ten-i murdârına la‘net
Ervâh-ı şehîdâna yağar bârân-ı rahmet
2 La‘net okumak Ḥâricîye minnet-i sünnî
Evlâd-ı Resûle dahı farz-ı ‘ayn-ı muḥabbet
3 Merdûd dinilür kaşd iden evlâd-ı resûle
Maḥşerde qabûl itmez onu şâh-ı risâlet
4 Bu ḥâline maḥşerde ‘Abîd ibn-i Ziyâdan

‘İşyânına ‘Amr ibn-i ‘āṣîniñ yokdu hüccet⁴⁹

5 Vîrân oluben yañdı yakıldı bu ‘âlem
Ne dehri bu kim Şimr-i la‘îne vire fırsat

6 Düšnâmlık-ıla haşra degin bunlar olur yâd
İtdiklerini itmedi yetmiş iki millet

7 Evlâd-ı ‘Alî mâtemi gitmez dilimizden
Şâkir çekerüz yasını gitmez bu muşîbet

(20a)

—24—

ĞAZEL-İ FUZÛLÎ

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Şifâ-yı vaşl kâdrin hecr ile bîmâr olandan şor
Zülâl-i şühî zevķin teşne-i dîdâr olandan şor

2 Lebiñ sırrın gelüp güftâre benden özgeye şorma
Bu pinhân nükteyi pür-vâkıf-ı esrâr olandan şor

3 Gözü yaşlularıñ hâlin ne bilsün merdüm-i ğâfil
Kevâkib seyrini şeb-tâ seher bî-dâr olandan şor

4 Hâbersiz olma fettân gözlerin cevrin çekenlerden
Hâbersiz mestler bî-dâdını hüşyâr olandan şor

5 Ğamıñdan şem‘ tek yandım şabâdan şorma aḥvâlim
Bu aḥvâli şeb-i hicrân benimle yâd olandan şor

6 Hârâb-ı cām-ı ‘aşķam nergis-i mestin bilür hâlim
Hârâbât ehliniñ aḥvâlini ḥammâr olandan şor

7 Maḥabbet lezzetinden bî-ḥaberdîr zâhid-i ğâfil

⁴⁹ Vezin kusurlu.

Fuzûlî ‘aşk zevkîn zevk-i ‘aşkı var olandan şor

(20b)

–25–

ĞAZEL-İ FUZÛLÎ

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Şöyle ser-mestem ki idrāk itmezem dünyâ nedir
Ben kimem sâķī olan kimdir mey-i şahbâ nedir
- 2 Gerçi cânāndan dil-i şeydâ içün kām isterem
Şorsa cânān bilmezem kām-ı dil-i şeydâ nedir
- 3 Vaşldan çün ‘āşık-ı müstağnī eyler bir hayāl
‘Āşıkā ma‘ şūķdan her dem bu istignā nedir
- 4 Hıķmet-i dünyâ vü mā-fī-hā bilen ‘ārif degil
‘Ārif oldur bilmeye dünyâ vü māfīhā nedir
- 5 Āh u feryādın **Fuzûlî** incüdüpdür ‘ālemi
Ger belā-yı ‘aşk ile hoşnūd iseñ gavgā nedir

(21a)

–26–

ĞAZEL-İ FUZÛLÎ

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Vefā her kimseden kim isdedim andan cefā gördüm
Kimi kim bu fenā dünyāda gördüm bī-vefā gördüm
- 2 Kime kim derdimi izhār kıldım isteyüp dermān
Özümden biñ beter derde ben anı mübtelā gördüm
- 3 Mükedder hāķırımdan kılmadı bir kimse ğam def in
Şafādan dem uran hem-demleri ehl-i riyyā gördüm

- 4 Meger sevdā meyin döküm revān döndürdü yüz menden
Meger gözgü ne umdum şıdķ-ı ‘aksi müdde‘ â gördüm
- 5 Ayak başıdı[m] rāh-ı ümmide ser-gerdānlık el virdi
Emel ser-riştesin dutdum elimde ejdechā gördüm
- 6 Baña gösterdi gerdūn kara bahtım kevkebin yüz kez
Leben bed-baht aña her-gāh kime baķdım kara gördüm
- 7 **Fuzūlī** ‘ayb kılma yüz çevirsem ehl-i ‘ālemden
Neden kim her kime yüz dutdum andan yüz belā gördüm

(21b-22a)

–27–

SULTĀN SELĪM

- Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün
- 1 Sedā-yı kün hitābın hükmüne fermān iden Haydar
Hābīb-i lī-ma‘ allāh tahtına sultān iden Haydar
- 2 Nic’itdiñ ey felek sen nūr çeşmesine Zehrā’yı
Bugünlerde ciger kan ağlasun efgān iden Haydar
- 3 Felekler intikāmın almağa kan ağladı her şeb
Şafaķ şanmañ kenār-ı āsmānda kan iden Haydar
- 4 Degil mātem Hüseyiñ mātemi ‘ayn-ı vişāl oldu
Cemāliñ ‘ıydına koç kuzusun kırbān iden Haydar
- 5 Muħarremdir kıızıl kırbān ölem kūyunda rahmet vir
Sekāhüm ħamrına evlādını ‘atşān iden Haydar
- 6 ‘Alī nāmıñ şafātıñ baħr-i zātıñ sırr-ı sübhāndır
Bilinmez söylenilmez ‘āleme bürhān iden Haydar
- 7 Elinde top iken ser kad(i)r-i meydān-ı vahdetde
Ne ħikmetdir ‘adūya sevdigin iħsān iden Haydar

- 8 Nedīm-i bezm-i hāşşü'l-hāşş iken meydān-ı vaḥdetde
Bu bezm içre dil-i sūzānını büryān iden Ḥaydar
- 9 Şehīd-i Kerbelā'nıñ meşhedi ḳalb-i **Selīmī**'dir
Bu meşhedde **Selīm**'i mest-i ser-gerdān iden Ḥaydar

(22a-22b)

–28–

MERŞİYE-İ 'İYDİ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Geldi 'āşūr-ı muḥarrem 'āşıka eyler şalā
Kim olur bu dem Ḥüseyn için fiğāna mübtelā
Ḳalb-i 'uşşāka Ḥüseyn'in nūru virmişken cilā
Mūcibi cennetdir ilḥaḳ şābire kerb [ü] belā
Bir bölük gümrāh elinde ḳaldı şāh-ı Kerbelā
Serveri cümle şehīdān oldu ol şān-ı 'alā
- 2 Ḳıl nazar Kūfīleriñ Şāmīleriñ tuğyānına
Bir içim şu virmediler Muştafā'nıñ āline
El-'ameş dürri saçıldı Kerbelā meydānına
Teşne iken Kevşer ırmağı 'Alevī şānına
Bir bölük gümrāh elinde ḳaldı şāh-ı Kerbelā
Serveri cümle şehīdān oldu ol şān-ı 'alā
- 3 Lāle-reng oldu şehirlerde kenār-ı āsmān
Mātemin tutdu Ḥüseyn'in hep tuyūr [ü] ins [ü] cān
Ser-te-ser āhı semāya ṭoldu feryād [u] fiğān
Gūş-vārı 'arş iken gör n'oldu ol şāhib-zamān
Bir bölük gümrāh elinde ḳaldı şāh-ı Kerbelā
Serveri cümle şehīdān oldu ol şān-ı 'alā
- 4 Çıkdı bir mel'ün anıñ ta sīne-i 'üryānına

Urdu seyfle o zālīm ol şāhıñ gerdānına
İtdiler bunca haķāret dü-cihān sulţānına
Cennet içre hūrīler müştāk iken dīdārına
Bir bölük gümrāh elinde qaldı şāh-ı Kerbelā
Serveri cümle şehīdān oldu ol şān-ı ‘alā

- 5 Ümmigülsüm ile Zeyneb vāh aḥādır vāh aḥā
Hem Sekīne şāh ‘Alī Zeynü’l-‘abā’dır vāh ‘Abā
Qana müstaḡraḳ olunca nūru ‘ayn-ı Murtażā
‘**İydī-i** bī-çāre de ḳan aḡlasun şubḫ [u] mesā
Bir bölük gümrāh elinde qaldı şāh-ı Kerbelā
Serveri cümle şehīdān oldu ol şān-ı ‘alā

(23a-23b)

–29–

MERŞİYE-İ ‘İYDİ

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Muḥarremdir bu māh ey ehl-i dil āḡāh oluñ āḡāh
Şehīd oldu bu māh içre biliñ āl-i resūlü’llāh
İmāma ṭālib oldu nāmeler yazdı niçe güm-rāh
Olarıñ sözleriyle ‘azm idince Kūfe’ye o şāh
Niçe āl itdiler diñle Ḥüseyn’iñ āline ḳıl āh
Boyandı Kerbelā vü Kurtuba al ḳana vāh ey vāh
- 2 Şecā‘ at mişesinde şīr iken ol ‘ārif-i bi’llāh
Dirīḡā çile birle aldı hep eṭrāfını rūbāh
Ferāmūş itdi bir zālīm haḳ-ı ümmīd iderken cāh
Tutup eṭrāf-ı ābı çüñkü āḡāz itdiler nā-gāh
Niçe āl itdiler diñle Ḥüseyn’iñ āline ḳıl āh
Boyandı Kerbelā vü Kurtuba al ḳana vāh ey vāh

- 3 Çeküp şeş-peri bir bir hamle kıldı bir bölük nâ-dân
Sadâ-yı el-‘ ameş eflâka çıkdı dîdeler giryân
Bu girdâb içre Ehl-i beyte nuş eylerdi ol sulţân
Yine icrâ ider gör hüsn-i halkı şayd ider meydân
Niçe âl itdiler diñle Hüseyn’iñ âline kıl âh
Boyandı Kerbelâ vü Kurtuba al kana vâh ey vâh
- 4 Hücûm itdi muhaşşal âl-i aşhâb üzre çün bed-ter
İçüp câm-ı şehâdet âl-i Haydar oldu hep bî-ser
Çıkup şadr-ı imâm üzre cülûs eyledi bir ebter
Bilürdi kim o şadrı bûs-gâh itmişdi peygamber
Niçe âl itdiler diñle Hüseyn’iñ âline kıl âh
Boyandı Kerbelâ vü Kurtuba al kana vâh ey vâh
- 5 Bu hâlde ehl-i beytiñ şuglu vâh veyle figân oldu
Çü serler hânedân eyler Yezîd’e ermağân oldu
Bugün ‘aşk ehline kan ağlayacak bir zamân oldu
Bu ‘İydî miskîniñ çün artdı derdi bağırı kan oldu
Niçe âl itdiler diñle Hüseyn’iñ âline kıl âh
Boyandı Kerbelâ vü Kurtuba al kana vâh ey vâh

(24a)

–30–

MERŞİYE-İ ‘İYDÎ

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Vaqt-i mâtemdir bu mâh ey zümre-i vâlâ Hüseyn
Çün şehîd oldu bu ayda ol qadi bâlâ Hüseyn
- 2 İçdiler câm-ı şehâdet bir bir evlâd-ı ‘Alî
Haqq-ı ‘adâ içre tenhâ qalmadı illâ Hüseyn
- 3 Kerbelâ’da saçdı kanın bir bölük güm-râh-ı dîn

- Bilmediler kadrini ey rütbe-i ‘âlâ Hüseyn
- 4 ‘Âlemiñ fahri Muhammed Muştafâ bu mâteme
Girye kıldı dökdü gözden lü’ lü’ lâla Hüseyn
- 5 Hem ‘Aliyyü’l-murtaẓâ ol reh-nümâ-yı ehl-i ‘aşk
Eşk-bâr itdi bu mâtemden kılup nâle Hüseyn
- 6 Kurretü’l-‘ayn-ı nebî ya‘ni nisâlar seyyidi
Fâtıma tekrâr ider ki âh vâveylâ Hüseyn
- 7 Rûz u şeb feryâd iderse ‘**İydi**’ ‘ayb eylemeñ
İns ü cin haylî melâ’ik zâr ider hâlâ Hüseyn
- (24b-25b)

–31–

KANBERİ

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Ey şeh-i mülk-i velâyet ey Hâk’ın kudret eli
Âstânın ka‘besine yüz sürüp didik belî
Rûha meydır işiğın yâ bâğ-ı rıdvânın güli
Cân [u] dilden medhin oğur her nefes cân bülbüli
Es-selâm ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i ‘Alî
Es-selâm ey kuṭb-ı ‘âlem Hâcî Bektâş Velî
- 2 İktidâ’ itsün saña ‘âlemde reh-ber isteyen
İşiğinde hidmet itsün âb-ı kevşer isteyen
Himmetin baħrine ṭalsun dürr ü gevher isteyen
Ber-ṭavâf itsün kapuñu hâc-ı ekber isteyen
Es-selâm ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i ‘Alî
Es-selâm ey kuṭb-ı ‘âlem Hâcî Bektâş Velî
- 3 Nûr-ı Haydar muṭlaķa âbâd-ı ecdâdın seniñ
Ol sebebden râh-ı Hâk’dır dâ’im irşâdın seniñ

- Hem nidâ geldi Hudâ'dan yâd idüp adın seniñ
On sekiz biñ 'âlemiñ zikre durur yâdın senin
Es-selâm ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i 'Alî
Es-selâm ey kuṭb-ı 'âlem Hâcî Bektâş Velî
- 4 Pâye-i na'ley[ni]ñe bâlâ-yı 'arş olup mefer
Emriñ ile esb-i tâz emre revân oldu ḥacer
Ḳudretiñle çün şitâ'da meyve yitürdi şecer
Tâbi' ḥükmüñe olupdur cümle 'âlem ser-te-ser
Es-selâm ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i 'Alî
Es-selâm ey kuṭb-ı 'âlem Hâcî Bektâş Velî
- 5 Âstân-ı 'izzetiñde evliyâdır mu'tekif
Anlarıñ nuṭḡu durur feḥvâ-yı sırrı o keş(i)f
Mu'cizeñle dîne geldi niçe yüz biñ muḥtelif
Ferd-i Bektâş-ı velâyet içre hem tâc-ı elif
Es-selâm ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i 'Alî
Es-selâm ey kuṭb-ı 'âlem Hâcî Bektâş Velî
- 6 Muştafâ'nıñ sırrısıñ hem Şâh-ı Merdân oğlusun
Şîr-i şâh Âl-i 'abâ-yı nûr-ı Yezdân oğlusun
Bâkır [ü] Ca' fer ḥaḳîḳat Hâcî sultân oğlusun
Mūsî-i Kâzım Rızâ şâh-ı Ḥorâsan oğlusun
Es-selâm ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i 'Alî
Es-selâm ey kuṭb-ı 'âlem Hâcî Bektâş Velî
- 7 Şâh-Taḳî bâ Naḳî nûr-ı Hudâ'nıñ ḥaḳḳıçün
'Askerî [vü] Mehdî-i şâhib-zamânıñ ḥaḳḳıçün
Sûre-i Ṭâhâ vü Yâsin Hel'etâ'nıñ ḥaḳḳıçün
Ḳanberi'ye rahmet eyle ḥânedânıñ ḥaḳḳıçün
Es-selâm ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i 'Alî
Es-selâm ey kuṭb-ı 'âlem Hâcî Bektâş-ı Velî

NESİMÎ GAZEL

14'lü Hece Ölçüsü

- 1 Kemter ḵuluyum ben ʿAlî'niñ şâh-ı keremdir
Hasan başımıñ tâcı Hüseyñ gözümde nemdir
İmâm Zeynü'l-ʿâbidîn Bâkır mihr ü hurremdir
Fe şallî ʿalâ seyyidinâ âl-i Muḥâmmmed
- 2 İmâm-ı Caʿfer-i Şâdık gibi bir daḡı cân
İmâm Mūsâ-yı Kâzım gibi olmaya sulṭân
Cihân yüzünü görse dirler yâ şâh-ı Ḥorasan
Fe şallî ʿalâ seyyidinâ âl-i Muḥâmmmed
- 3 İmâm-ı Taḡî gözlerime ʿayn-ı ziyâdır
İmâm Naḡî sâye-i evvel murğ-ı Hümâdır
İmâm ʿAskerî dürr derdimize ʿayn-ı devâ'dır
Fe şallî ʿalâ seyyidinâ âl-i Muḥâmmmed
- 4 Çün Mehdî zuhûr ide hemân kılmaya perden
Hâricî'leri kese gerek tîğ [ü] teberden
Seyyid Nesîmî medḡin okur şâm [ü] seḡerden
Fe şallî ʿalâ seyyidinâ âl-i Muḥâmmmed

ḤÜSEYNİ

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Ben o şāh-ı keremiñ ‘ aşıkı dil-bendesiyem
Gerçi dost gülşeniniñ bülbül-i gül ḥandesiyem
Şatma ‘ aşkıñda beni pâr-ı perākendesiyem
Dönmem öldürseler illâ o yoluñ zindesiyem
Çün ‘ Alî şāh-ı Kızılbaş ben anıñ bendesiyem
‘ Aşkına ser virüben rāhınıñ efgendesiyem
- 2 O tarāḳden el alup dervîş-i Bektâş oldum
Râh-ı vuşlatda erenler ile yoldaş oldum
Muştafâ kurbunu tutmuşlara arkadaş oldum
Murtażâ’yı seviben ḥâşş-ı Kızılbaş oldum
Çün ‘ Alî şāh-ı Kızılbaş ben anıñ bendesiyem
‘ Aşkına ser virüben rāhınıñ efgendesiyem
- 3 Sevmedi Ḥaydar şu ’m-ı münkir-i murdâr-ı şıkkı
Kim anı sevmedi bil görmedi didâr-ı Ḥaqq’ı
Dil anıñ vech-i kitâbıñdan alupdur sebakı
Niçe ben sevmeyecem gül yüzü bedr [ü] şafaķı
Çün ‘ Alî şāh-ı Kızılbaş ben anıñ bendesiyem
‘ Aşkına ser virüben rāhınıñ efgendesiyem
- 4 İbn-i Süfyân ile ol dem katı cenk eylediler
Birbirin kırdı o şāh ‘ askeri ḥod bilmediler
Çünkü İslâm idi şûretde o müşrik gidiler
Farķ içün ‘ asker-i Şāh kırmızı giymiş idiler
Çün ‘ Alî şāh-ı Kızılbaş ben anıñ bendesiyem
‘ Aşkına ser virüben rāhınıñ efgendesiyem

- 5 Ceng-i celâlinde o Şâh giydi çü fistân kıızıl
Sey(i)f-i hûn-rîz anıñ dökdü çöle al kan kıızıl
Yağdurup kâfire şol âteş-i sūzân kıızıl
‘Askeri cāmesi gül-gūn ki reng āri kıızıl⁵⁰
Çün ‘Alī şāh-ı Kızılbaş ben anıñ bendesiyem
‘Aşkına ser virüben rāhınıñ efgendesiyem
- 6 Geldi Hâk’dan ‘Alī’ye kırmızı t̄ac ile kemer
O durur yār-ı peygamber o durur seyf ile er
Cennet ehli buları cān-ıla her kim ki sever
Muştafā cān [ü] tenim dīnim imānım Hayder
Çün ‘Alī şāh-ı Kızılbaş ben anıñ bendesiyem
‘Aşkına ser virüben rāhınıñ efgendesiyem
- 7 Kıldı mevlā o meberre yedi nesne ihsān
Zü’l-fekār t̄ac [ü] kemer Döldül [ü] Kanber bürhān
Evvel āhır o durur faḥr-i cihān ḥükm-i nişān
Esedü’llāh-ı velīdir aña her yirler ‘ayān
Çün ‘Alī şāh-ı Kızılbaş ben anıñ bendesiyem
‘Aşkına ser virüben rāhınıñ efgendesiyem
- 8 Ba‘zılar sevmedi mülhid niçe sevmez ki temām
Müşrik oldur ki şefi‘ olmaz aña rûz-ı kıyām
Ol Ḥasan ḥüsn-i **Hüseyn** yārimiz On İki İmām
Ceddime taş atana la‘net ola sub(u)ḥ ü şām
Çün ‘Alī şāh-ı Kızılbaş ben anıñ bendesiyem
‘Aşkına ser virüben rāhınıñ efgendesiyem

⁵⁰ Vezin kusurlu.

(27b)

–34–

MÜFRED

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Seniñ olsun 'ibādet t̄ā' at ol neyime seccāde
Baña gül-çehre bir sākī yiter meyhāneden dönmem

(28a)

–35–

FUZŪLİ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şubḥ-dem gül-zār içinde çaldı bülbül erḡanūn
Eyyühe'l-⁵¹uşşāke ḡavmū innekūn lā tesme'ūn
- 2 Erḡanūn tutdu pey-ā-pey zīr [ü] bālā sebze cām
Zīr-i leb her-dem diler sākī velāhūm baḡr-i nūn
- 3 Māh-ı rüyūñ her görenler āferīn taḡsīn ider
Lā bi-şeyin ḡüsnūdūr illā ḡalīl[en] teşkurūn
- 4⁵¹ Gördü zāhid cennetī ruḡsārīñı bārek didi
(...) ⁵²cennāt-ı 'adene (...) ⁵³ḡalīdūn
- 5 Çün **Fuzūlī** cānını cānāna teslīm eyledi
İşidenler didiler innā ileyhi rāci'ūn

⁵¹ Bu mısra Fuzuli Divanında şu şekildedir: Gözlerūñ ser-ḡoş olanda bāde-i pür-ḡūn iḡer / Zīr-i lebde ḡaḡrışur sākī velāhūm yeḡzenūn (yy. [ty.]: 357).

⁵² Metinde bu şekildedir.

⁵³ Metinde bu şekildedir.

ĠAZEL-İ NEBĀTİ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Sâkiyâ dur bâde vir açıldı gül geldi bahâr
Ebr-i rahmet eyledi şahrâ vü bâğı lâle-zâr
Nâle çek bülbül gibi dur rakşa gel dîvâna var
Mest-i mestâne bu ismi söylemedim âşkâr
Şâh-ı Merdân Şîr-i Yezdân Haydar-ı Düldül-süvâr
Lâ fetâ illâ ‘ Alî lâ seyfe illâ Zü’l-fekâr
- 2 Balığın karnında Yûnus oldu çün zâr ü hâzîn
Tâkat-ı tâk oldu şabrı gitti oldu çok ğamîn
Hâzır oldu ol zamân yanında Cibrîl-i Emîn
Söyledi ğamdan hâlâs ol eyle bu zikri hemîn
Şâh-ı Merdân Şîr-i Yezdân Haydar-ı Düldül-süvâr
Lâ fetâ illâ ‘ Alî lâ seyfe illâ Zü’l-fekâr
- 3 Mâh-ı Ken‘ân’ nı çün itdi renc-i zindân bî-karâr
Oldu zencîr-i cefâdan cism-i pâki pâre pâr
Müdün aşdı çünkü mihnet bulmadı bir ğam-güsâr
Yüz tutup dergâh-ı Hakk’a söyledi bî-ihtiyâr
Şâh-ı Merdân Şîr-i Yezdân Haydar-ı Düldül-süvâr
Lâ fetâ illâ ‘ Alî lâ seyfe illâ Zü’l-fekâr
- 4 Hâzret-i Eyyûb çün aytdı belâ-yı haq-nizâr
Niş-i kirmân eyledi cân-ı za‘îfîn zaḥm-dâr
Çünkü tâbı kalmadı gitdi elinden ihtiyâr
Tâ ki zikr itdi bu ismi oldu ğamdan rest-gâr
Şâh-ı Merdân Şîr-i Yezdân Haydar-ı Düldül-süvâr
Lâ fetâ illâ ‘ Alî lâ seyfe illâ Zü’l-fekâr

- 5 Âdem'i şeytân çü itdi baġ-ı rıdvāndan cüdā
Bî-kes ü tenhā vü ser-gerdān gezdi her yaña
Ber-țaraf Hāvvā' firākî ber-țaraf renc [ü] 'anā
'Āķibet bu zikri aytdı oldu hicrāndan rehā
Şāh-ı Merdān Şîr-i Yezdān Haydar-ı Düldül-süvār
Lā fetā illā 'Alî lā seyfe illā Zü'l-feķār
- 6 İstedi yandırsun İbrāhîm'i tā Nemrūd-ı dūn
Mancılıġa koydu atdı nār-ı nūra ser-nigūn
Tā ki düşdü āteşe ol dem o merd-i zü-fünūn
Āteşi itdi gülistān söyledi bu ismi çün
Şāh-ı Merdān Şîr-i Yezdān Haydar-ı Düldül-süvār
Lā fetā illā 'Alî lā seyfe illā Zü'l-feķār
- 7 Çünkü Hayber ķal' esinde ķaldı 'āciz Muştāfā
Nā-ümîd oldu ki hāşıl olmaz oldu müdde'ā
Geldi nā-gāh Cibrîl çün virdi fermān-ı Hudā
Söyledi bu zikri tekrār it ki gelsün Murtażā
Şāh-ı Merdān Şîr-i Yezdān Haydar-ı Düldül-süvār
Lā fetā illā 'Alî lā seyfe illā Zü'l-feķār
- 8 Haydar-ı şaf-der ķuşaddı çünkü bāb-ı Hayber'i
İtti ķalkān başına anı erenler serveri
İy ki buldu şîr tek ol demde 'ömr ü 'anteri
Söyledi gökde melekler yirde insān ü perî
Şāh-ı Merdān Şîr-i Yezdān Haydar-ı Düldül-süvār
Lā fetā illā 'Alî lā seyfe illā Zü'l-feķār
- 9 Deşt-i Erzîn'de çün itdi Şîr-i Selmān'ı esîr
'Āciz ü bî-çāre ķaldı bulmadı çün dest-gîr
Yüz tıutup dergāh-ı Hāķķ'a aġladı ol merd pîr
Zāhir oldu ol zamānda şeh-süvār-ı şîr-gîr

- Şāh-ı Merdān Şīr-i Yezdān Ḥaydar-ı Dūldūl-sūvār
Lā fetā illā ‘ Alī lā seyfe illā Zū’l-feḡār
- 10 Çün selāsıl ḡal‘asında ḡaldı Aḡmed bī-medār
Nāzil oldu peyk-i raḡmet Cibrīl nām-dār⁵⁴
Söyledi ḡoy mancılıḡa at ‘ Alī’yi (...) ⁵⁵
Fetḡ ider bir laḡzada söyle bu ismi āşḡār
Şāh-ı Merdān Şīr-i Yezdān Ḥaydar-ı Dūldūl-sūvār
Lā fetā illā ‘ Alī lā seyfe illā Zū’l-feḡār
- 11 Çünkü peyḡamber eḡad zer-mende ḡaldı bī-penāḡ
Gevherī dendānı şandı oldu ḡālī ḡoḡ tebāḡ
Leşkeri buldu hezīmet gitdi elden reste-ḡāḡ
Zīkr idüp bu ism-i pāki çekdi cānından bir āḡ
Şāh-ı Merdān Şīr-i Yezdān Ḥaydar-ı Dūldūl-sūvār
Lā fetā illā ‘ Alī lā seyfe illā Zū’l-feḡār
- 12 Rūz-ı evvel Cibrīl’den tā ki ḡūr itdi sū’āl
Sen ne kimseñ men kimem söyle cevābım olma lāl
Didi sensen men menem od tıtdı yandı per ü bāl
Mültecā oldu bu isme tā ki def‘ oldu melāl
Şāh-ı Merdān Şīr-i Yezdān Ḥaydar-ı Dūldūl-sūvār
Lā fetā illā ‘ Alī lā seyfe illā Zū’l-feḡār
- 13 Ey **Nebātī** medḡ-i şāḡı dā’im eyle āşḡār
Tā ki olsunlar ḡevāricler ḡasedle kūr-kār
Ḥāşıl oldu nām-dārıñ ḡāfil olma zīnhār
Söyle bu ism-i ‘ azīmi dem-be-dem bī-iḡtiyār
Şāh-ı merdān şīr-i Yezdān Ḥaydar-ı dūldūl-sūvār
Lā-fetā illā ‘ Alī lā-seyfe illā zū’l-feḡār

⁵⁴ Vezin kusurlu.

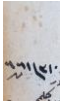
⁵⁵ Sayfa yıprandığı için okunamamaktadır.

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Kâfir kaldır gönlündeki gümânı
Bu mülküñ şâhibi ‘ Alî değil mi
Yaradupdur on sekiz biñ ‘ âlemi
Erzâkını vireñ ‘ Alî değil mi
- 2 Mülcemî yaratdı hem oldu düşmân
Kaşdı itdi imâma soñra oldu pişmân⁵⁷
Kağdı kitâbda okunur [Ömer Oşmân]⁵⁸
Kur’ân’da okunan ‘ Alî değil mi
- 3 Biñ bir ismi vardır bir ismi Hızır
Her nirde çağırsañ orada hâzır
Muhammed pâdişâh ‘ Alî’dir vezîr
Bu fermânı yazan ‘ Alî değil mi
- 4 Geliñ vazgeçelim zann ü gümândan
Şağın çıkarsıñız dînden îmandan
Şefâ‘ at umalım On’ki İmâm’dan
İmâmlar atası ‘ Ali değil mi
- 5 **Pîr Sultân Abdâl**’ım ben bir bî-çâre
Arar iken buldum derdime çâre

⁵⁶ Bu şiir, Cahit Öztelli tarafından yayımlanan Pir Sultan Abdal “Bütün Şiirleri” (Öztelli, 2012: 94), İbrahim Aslanoğlu tarafından yayımlanan XIX. Yüzyıl Alevi-Bektaşî Şairi Kul Himmet Üstadım (Aslanoğlu, 1995: 67) ve Kul Himmet (Aslanoğlu, 1997: 78-79) adlı eserlerde yer almaktadır. Yani şiir, hem Pir Sultan’a hem Kul Himmet Üstadım’a hem de Kul Himmet’e mâl edilmiştir. Ayrıca bu şiir cönkün 185a sayfasında “Hatayî” mahlasıyla verilmiştir.

⁵⁷ Hece fazla. Kasd etti ‘ Alî’ye oldu peşimân (Öztelli, 2012: 94).

⁵⁸ Ömer ve Osman isimleri ebcedle verilmiş. Mürettibin bu isimleri söylemekten kaçındığı anlaşılmaktadır. Hece fazla. Kağdı kitâbda var ol ‘ Ömer ‘ Oşmân (Öztelli, 2012: 94).

Günāhım çok naşıl varam dīvāna
Dīvānda oturan ‘Alī değil mi

(31a-31b)

–38–

HAZEMİ

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Ümīdim maqşadım yārim ‘Alī senden meded senden
Dilimde ahd-i ikrārım ‘Alī senden meded senden
- 2 Rükū‘ mda sūcūdumda kıyāmımda kuşūrumda
Şalātımda şühūdumda ‘Alī senden meded senden
- 3 Mürüvvet kânısıñ her dem meded ey server-i ‘āzam
Ki sensiñ intihā aqdem ‘Alī senden meded senden
- 4 Gerek lāhūt gerek nāsūt bir olmuş[dur] kamu mevcūd
Yekūn-i hīll olan maqşūd ‘Alī senden meded senden
- 5 ‘Aleyyen enbiyā sensiñ ferīd-i berriye sensiñ
Meded şīr-i Hudā sensiñ ‘Alī senden meded senden
- 6 Ki sensiñ Cibrīle reh-ber ki sensiñ yār-ı peygamber
Felekler devr idüp dirler ‘Alī senden meded senden
- 7 **Hazem**’iñ zikr-i evrādı hemīşe nāle-i zārı
Diler her dem sitemdārı ‘Alī senden meded senden

HAZEMİ

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

- 1 Tıtdum irişüp destine dāmen-i ' Alī'den
Kesbini fey(i)z eyledim erkānı ' Alī'den
- 2 Allāh Muḥammed ' Alī rāhında hüdā⁵⁹
Ḥaşr it tıutup enşār ile ā' vān-ı ' Alī'den
- 3 Ey kâşid'es bād-ı nesīm uğra şehirler
' İtr it dili şebboy gülistān-ı ' Alī'den
- 4 Mi' rācīña cān baḥş kılup ' Alī'ye yetişdim
Dem urdum Elest'den reh-i fermān-ı ' Alī'den
- 5 Telķīnin alup sırr-ı Yedü'llāh'a ulaşdım
Tıtdum reh-i taḥķīķ-i Müselmān-ı ' Alī'den
- 6 Dergāhıña kul eyledim öz baş ile cānı
Yağdım dil-i sirācı çerağān-ı ' Alī'den
- 7 Hıfz itdi **Ḥazem** İncil'i Tevrat'ı Zebur'u
Furķānī cemāliñde kitāben-i ' Alī'den

⁵⁹ Vezin kusurlu.

HAZEMİ

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Bu bezme fī-sebīli’l-lāh diyüp cāndan geçen gelsün
Rızā-yı Hakk için gerdānına taqsun kefen gelsün
- 2 Bu meydānda kesilir baş bu erkānda dökülür yaş
Olup yol ehline yoldaş giden gitsün gelen gelsün
- 3 Olup şābit-kadem ahde kıdem bulsun bu dergāhda
Turup kavli Yedü’llāh’da ‘aref remzin bilen gelsün
- 4 Rumūz-ı sırr-ı Qur’ān’ı huṭūṭ-ı Āl-i ‘İmrān’ı
Ledünnī ders-i rahmānı okuyup ahz iden gelsün
- 5 Ene’l-hak sırrına tālīb şehādet kurbuna rāgıp
Taḡup gerdānına bir ip özün dāra çeken gelsün
- 6 Turup kırklar kaṭāriṇda Yediler pāydāriṇda
Şafā Üçler nazāriṇda bilüp kendin bilen gelsün
- 7 **Hazemā** fehm idüp yā’dan rīmuz-ı ‘ilm-i esmādan
Geçüp dünyādan ‘uqbādan kamosun terk iden gelsün

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Rāh-ı Hāḡ'da maḡrem-i ' irfān olan Bektāş'ŷüz
Bende-i Āl-i ' Abā'yuz cān olan Bektāş'ŷüz
- 2 Mezhebim ḡaḡ Ca' ferī'dir kāşif-i sırr-ı ' Alī
Bā-yı Bismillāh maḡhar-kān olan Bektāş'ŷüz
- 3 Şāh-ı Merdān'ın ḡuluyuz zümre-i ehl-i yemīn
Cān ü başdan geḡmişüz ḡurbān olan Bektāş'ŷüz
- 4 Ka' be-yi ' ulyā ḡaḡīḡat beyt-i ma' mūr ḡönlümüz
ḡaḡḡ ile ' aynē'l-yāḡīn sulṡān olan Bektāş'ŷüz
- 5 Pīrimizdir Maḡzenī sırr-ı velāyet ḡātemi
ḡaste diller derdine dermān olan Bektāş'ŷüz
- 6 Vechimiz sebū'l-meşānī Fātiḡā ümmü'l-kitāb
Ādem'e secde ḡılup dīvān olan Bektāş'ŷüz
- 7 Biz ḡayātīn ḡeşmesinden içmişiz kevşer ' Alī
Sāḡ'ī ebrār elinden mestān olan Bektāş'ŷüz
- 8 Al şurāḡī vir ḡadeḡ şuñ sāḡiyā ṡoldur şarāb
On sekiz biñ ' āleme mey-dān olan Bektāş'ŷüz
- 9 Bizdedir bezm-i muḡabbet ' ārifek Bektāş'ŷüz
Meşrebīyüz cānlara cānān olan Bektāş'ŷüz
- 10 ' Ālemin seyrānıyız ḡiḡ kimse bilmez sırrımız
Mışır içinde Yūsuf'a Ken' ān olan Bektāş'ŷüz
- 11 Mūtū ḡable ente mūtū bulmuşuz ' ayn-ı ḡayāt

⁶⁰ TD'de yok.

Yapmışuz innâ hedeynâ erkân olan Bektâşîyüz

- 12 Ben **Turâbî**'yem velîyem ehl-i beytiñ çâkeri
Hâcî Bektâş kûluyuz merdân olan Bektâşîyüz

(34a-36b)

—42—

KÂZİM

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Baħr-i rahmetdir Muħammed ebr-i iħsândır ' Alî
Mihr-i ħikmetdir Muħammed mäh-ı ' irfândır ' Alî
Fahır-i ' âlemdir Muħammed Şâh-ı Merdân'dır ' Alî
Cevher-i cândır Muħammed nûr-ı îmândır ' Alî
Nâzenîn-i rabb-i ' izzetdir Ĥüseyn-i Kerbelâ
Vird-i gülzâr-ı nübüvvetdir Ĥüseyn-i Kerbelâ
- 2 Şem' -i miħrâb-ı imâmetdir Ĥüseyn-i Kerbelâ
Minber-efrûz-ı ħiṭâbetdir Ĥüseyn-i Kerbelâ
Şu' le-i mişkât-fiṭratdır Ĥüseyn-i Kerbelâ
Şems-i eyvân-ı ħaķîķatdır Ĥüseyn-i Kerbelâ
Bülbül-i bâğ-ı veşâyetdir Ĥüseyn-i Kerbelâ
Seyyid-i şübbân-ı cennetdir Ĥüseyn-i Kerbelâ
- 3 Dest-i â' dâda helâhil-nûş şîvendir Ĥasan
Dâğ-ı pür-dil-ber şehîd-i mekr-i düşmendir Ĥasan
Ĥüsn-i ħalk ħüsn-i sîret ile aħsendir Ĥasan
Nûr-ı çeşm-i Fâtıma maħbûb-ı zâtımdır Ĥasan
Nuħbe-i şâh-ı velâyetdir Ĥüseyn-i Kerbelâ
Vâriş-i Baķr-ı saħâvetdir Ĥüseyn-i Kerbelâ
- 4 Matla' -ı şemsü'l-menâbi' mdir ' Alî Zeynü'l- ' abâ
Menba' -ı luṭf-ı merâḥımdır ' Alî Zeynü'l- ' abâ

- Faḥr-i aşḥāb-ı ma‘ ālimdir ‘ Alī Zeynū’l-‘ abā
Cāmi‘ -i ḥalk-ı mekārımdır ‘ Alī Zeynū’l-‘ abā
Kıdve-i ehl-i siyādetdir Hüseyin-i Kerbelā
Mebde’ -i feyz-i şerāfetdir Hüseyin-i Kerbelā
- 5 Bâkır-ı ‘ ilm-i ḥaḳīḳat ḥazret-i Bâkır ki ḥaḳḳ
Hızır ile zāt-ı şerīfīn eylemişdir hem sebaḳ
Nüh-felek mecmū‘ a-ı vaşfinda gūyā bir varaḳ
Sābi‘ -i seb‘ ü’l-meşānīdir be-ḥükm-i müşfik⁶¹
Hāris-i ḥıṣn-ı şerī‘ atdır Hüseyin-i Kerbelā
Hādi-i rükn-i ṭarīkatdır Hüseyin-i Kerbelā
- 6 Naḳd-ı mevrūş-ı nübüvvetdir kemāl-i Ca‘ ferī
Mazḥar-ı el-faḳr-ı faḥrīdır ḥıṣāl-i Ca‘ ferī
Luṭf-ı ḥaḳdır ictihād-ı bī-mişāl Ca‘ ferī
Kıldı ser-ḥayl (...) ⁶² imtişāl-i Ca‘ ferī
Mesned-ārā-yı ḥilāfetdir Hüseyin-i Kerbelā
Şadr-pīrā-yı kerāmetdir Hüseyin-i Kerbelā
- 7 Kāzım-ı ğayz illā‘ āri Mūsā-yı Mūsā-şiyem
Dest-i beyzā-yı mekārım şāh-ı ḳudsiyyet ḥaşem
Şu‘ le-i Ṭūr-ı tecellā imiş ārā-yı ḥikem
Nūr-ı mışbāḥ-ı sa‘ ādetdir o zāt-ı muḥterem
Şayḳal-ı mir’āt-ı ḳudretdir Hüseyin-i Kerbelā
Revnaḳ-ı rüy-ı hüviyyetdir Hüseyin-i Kerbelā
- 8 Āftāb-ı evc-i ḥikmetdir ‘ Alī Mūsā Rızā
Māh-tāb-ı burc-ı vaḥdetdir ‘ Alī Mūsā Rızā
Zā‘ iḳ-i zehr-āb-ı miḥnetdir ‘ Alī Mūsā Rızā

⁶¹ Vezin kusurlu.

⁶² Metinde bu şekildedir.

- Mübtelâ-yı kerb-i kudretdir ‘Alî Mûsâ Rızâ
Kûy-ı çevgân-ı felâketdir Hüseyin-i Kerbelâ
Serzeniş düd-ı ihânetdir Hüseyin-i Kerbelâ
- 9 Pâdişâh-ı etķiyâ’dır zât-ı vâlâ-yı Taķî
Dürr-i baķr-i ıstıfâ’dır zât-ı vâlâ-yı Taķî
Şubķ-ı nûr-ı Zehrâ’dır zât-ı vâlâ-yı Taķî⁶³
Meyve-i naķl-i rızâdır zât-ı vâlâ-yı Taķî
Sebze-i bostân semâhatdir Hüseyin-i Kerbelâ
Serv-i baķçe-i temeyyüzdür Hüseyin-i Kerbelâ
- 10 ‘Âşurâ etini ‘aşr-ı şâh-ı sermeddir Naķî
Ma‘şer-i İslâm-ı hâdî-i mü’eyyeddir Naķî
‘Urve-i vuşķâ-yı ümmet ķuţb-ı emceddir Naķî
Vefķ-i bâzû-yı yemîn şer‘-i Aķmed’dır Naķî
Ma‘nâ-yı lafz-ı ‘adâletdir Hüseyin-i Kerbelâ
Lâfz-ı ma‘nâ-yı imâmetdir Hüseyin-i Kerbelâ
- 11 Kible-i hâcetdir ins ü câna bâb-ı ‘Askerî
Ser-be-ser cünd-i melâ‘ikdir riķâb-ı ‘Askerî
Başķadır te’sîr-i şimşîr-i cevâb-ı ‘Askerî
Seyf-i meslûl-i şerîfdır Hüseyin-i Kerbelâ
Cevher-i tîĝ-i celâletdir Hüseyin-i Kerbelâ
Şafder-i şaķn-ı şecâ‘atdır Hüseyin-i Kerbelâ
- 12 Kūţb-ı eflâk-ı hüdâdır Mehdî-i şâķib-zamân
Zübde-i Âl-i ‘Abâ’dır Mehdî-i şâķib-zamân
Sırr-ı pâk-i Muştafâ’dır Mehdî-i şâķib-zamân
Hâdî-i râh-ı rızâdır Mehdî-i şâķib-zamân
Reh-ber-i nehc-i hidâyetdir Hüseyin-i Kerbelâ
Sâ’ik-i semt-i reşâdetdir Hüseyin-i Kerbelâ

⁶³ Vezin kusurlu.

- 13 Gerçi ol şehler ki bir bâğın gül [ü] nesrînidir
Cümlesi hep bir sipihriñ encüm [ü] pervînidir
Bir nihâlîñ bî-tefâvüt meyve-i nûşînidir
Her biri mülküñ beğânîñ şâh-ı pür-temkînidir
Nûr-ı çeşm-i ehl-i sünnetdir Hüseyin-i Kerbelâ
Kurretü'l-â' yân-ı ümmetdir Hüseyin-i Kerbelâ
- 14 Olalı ser-dâre-i hubb-ı velâ-yı hanedân
Hamdû li'llâh eyledim kesb-i hayât-ı câvidân
Kâzım'a olsam n'ola ruḥ-sûde-i bâb-ı emân
Eşref-âsâ eyleyüp bu muṭṭalî' vird-i zebân
Melce'-i erbâb-ı hâcetdir Hüseyin-i Kerbelâ
Şâfi'-i rûz-ı nedâmetdir Hüseyin-i Kerbelâ

(37b-39b)

—43—

DER-NUTḤ-I ŞİRÎ

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Cihân var olmadan ketm-i 'ademde
Haḳḳ'la birlikde yekdaş idim ben
Var itdi bu mülkü çünkü Urum'da
Yazdım taşvîrini naḳḳâş idim ben
- 2 'Anâşırdan bir libâsdır büründüm
Nâr [ü] bād [ü] âb [ü] ḥâkden göründüm
Ḥayrû'l-beşer ile cihâna geldim
Âdem ile bile bir yaş idim ben
- 3 Âdem'in şulbuñdan Şît olup geldim
Nûḥ ile Tûfâna bir olup girdim
Bir zamân bu mülke İbrâhim oldum

- Yapdım Beytü'l-lâh'ı taş daşdım ben
- 4 İsmâ' il göründüm bir zamân ey cân
Hem İshâk hem Ya'kûb oldum bir zamân
Eyyûb geldim çok çağırdım el-amân
Kurt yedi vücûdum kan yaş idim ben
- 5 Zekerıyyâ ile bile biçdiler
Yahyâ oldum yire kanım saçdılar
Dâvûd geldim çok başıma üşdüler
Mühr-i Süleymân'ı çok daşdım ben
- 6 Mubârek â'şâyı Mûsâ'ya virdim
Rûhü'l-kudûs oldum Meryem'e irdim
Cümle enbiyâya ben reh-ber oldum
Mu'ciz-i murğ tek huffâş idim ben
- 7 Şulb-ı pederden Aḥmed-i muḥtâr
Raḥm-i mâderden irdi Zü'l-feḳâr
İrişdi cihâna oldum yâdigâr
Kul iken zâtıña sırdaş idim ben
- 8 Tefekkür eyledim ben kendi kendim
Mu'cizât görmeden îmâna geldim
Şâh-ı merdân ile Dûldül'e bindim
Zü'l-feḳâr bağlandım tığ daş idim ben
- 9 Şük(ü)r maṭlûbumu getürdüm ele
Gül oldum feryâdım virdim bülbüle
Cem' olup bir yire Ehl-i beyt ile
Kırklar meydânında ferrâş idim ben
- 10 Seḳâhüm ḥamrından içildi şerbet
Ref' olup hâbâblar itdik muḥabbet
Açıldı meydânda sırr-ı ṭarîkat

- Aldığım esrârı çok daşıldım ben
- 11 Hidâyet irişdi bize Allâh'dan
Bî'at itdik cümle Resûlü'llâh'dan
Haber virdik bize seyr-i fi'llâhdan
Şah-ı Merdân ile pîrdaş idim ben
- 12 Bu cihân mülkünü devr idüp geldim
Kırklar meydânında erkâna girdim
Şâh-ı velâyetden kemer-best oldum
Selmân-ı pâk ile yoldaş idim ben
- 13 İkrâr virüp cümle düzüldük yola
Sırrı fâş itmedik aşla bir kula
Kerbelâ'da imâm Hüseyin'le bile
Pâk itdim o devri Hakk'daş idim ben
- 14 Ben de bu dünyâya çok geldim gitdim
Yağmur ile yağdım ot ile bittim
Urum diyârını ben irşâd itdim
Horasan'dan geldim Bektâş idim ben
- 15 Gâh nebi gâh velî göründüm
Gâh uşlu gâh deli göründüm
Gâh Aḥmed gâh 'Alî göründüm
Kimse bilmez sırrım kıllâş idim ben
- 16 Şimdi ḥamd ü li'llâh **Şîrî** didiler
Geldim gittim zâtım hiç bilmediler
Bir kimse bu remzi fehmi itmediler
Her gelen maḥlûka kardaş idim ben

ŞADIĞ

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Hevāya gitme ḥālī dā'imā dilden şükūr iseñ
Zümürüddür kılma pertevi envār [ü] nūr iseñ⁶⁴
Enīs it dem-be-dem bu ḳalb-i bī-ḥabre ḥubūr iseñ
Ḥa ḡayret müyessir eylegil virdim 'uyün-ı (...)⁶⁵ iseñ
Ya maḥv it levḥ-i 'isyāndan bu 'abdiñ pür-ḳuşūr iseñ
Yāḥod Esmā-yı Ḥüsnā'dan çıkar yā Rab ḡafūr iseñ
- 2 Ola ḥāşā ki vaḥdāniyyetiñ ḥaḳḳıñda inkārım
Ḥabībīñ Muşṭafā'ya var dil ü vicdānla⁶⁶ ikrārım
İtā' atdir ḳamu şer' -i şerīfe ṭavr ü eṭvārım
Revā mı rüz-ı maḥşer āh u zār olmak benim kārım
Ya maḥv it levḥ-i 'isyāndan bu 'abdiñ pür-ḳuşūr iseñ
Yāḥod Esmā-yı Ḥüsnā'dan çıkar yā Rab ḡafūr iseñ
- 3 Gülelden 'āleme cürm ü şeqāvetdir baña hep kār
'İbādet itmege ḳoymaz beni bu nefis-i nā-hem-vār
İderken nādım olup bir günāha yüz kez istiḡfār
Revā mı rüz-ı maḥşerde ola ḥālīm benim düşvār
Ya maḥv it levḥ-i 'isyāndan bu 'abdiñ pür-ḳuşūr iseñ
Yāḥod Esmā-yı Ḥüsnā'dan çıkar yā Rab ḡafūr iseñ
- 4 'Aşīniñ cürmünü 'afv itmek iken rüz u şeb kārıñ
'Ayān iken zünüb ehline remz-i nām-ı Ġaffār'ıñ
'Uyūbun setr iderken kâ'inatıñ ism-i Settār'ıñ

⁶⁴ Vezin kusurlu.

⁶⁵ Sayfa yıprandığı için okunamamaktadır.

⁶⁶ vicdānla: vicdān ile Cönk.

Rahîmâ geçmemek lâıyık mı cürmünden bu ğam-ẖârîñ

Ya maḥv it levḥ-i ‘isyāndan bu ‘abdiñ pür-kuşūr iseñ

Yāḥod Esmā-yı Ḥüsnā’dan çıkar yā Rab ğafūr iseñ

5 Du‘āsın müstecāb it **Şādık**’ıñ şubḥ ü mesā ḥaḳḳı

Ḥabībîñ Muşṭafā ile cemī‘-i enbiyā ḥaḳḳı

Tevakkufuz kapuñda müstecāb olan du‘ā ḥaḳḳı

Enīs it baña tevfiḳiñ gürūh-ı evliyā ḥaḳḳı

Ya maḥv it levḥ-i ‘isyāndan bu ‘abdiñ pür-kuşūr iseñ

Yāḥod Esmā-yı Ḥüsnā’dan çıkar yā Rab ğafūr iseñ

(39b-41a)

—45—⁶⁷

HĀFİZ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ben gedā-yı bende-gān-ı Ḥazret-i Settār’ıyam

Dāḥil-i taḥt-ı nevāī Aḥmed-i Muḥtār’ıyam

2 Zü’l-ḥayāt itdi beni āsar-ı feyz-i ḥānedān

Cān fedā-yı ḥāk-i rāh-ı Ḥaydar-ı Kerrār’ıyam

3 Şāḥ Ḥasan ḥalk-ı Rızā’nıñ ‘aşkına nūş eyledim

(...) ⁶⁸ dehriñ elinden zehr-i pür-efkārıyam

4 Kerbelā’nıñ vāḳı‘atın yād idüp ḳan aḡlaram

Kim Ḥüseyn içün dem-ā-dem zār [ü] mātem-dārıyam

5 Ḳavm-i Süfyān itseler biñ pāre cismim ḥoş baña

Çün ‘Alī Zeynü’l-‘abā rāhında ben seyyārıyam

6 İḳtidā’ itdim Muḥammed Bāḳır’a iḥlāş ile

⁶⁷ Şiir eksik.

⁶⁸ Metinde bu şekildedir.

- Mezheb-i pāk-i imām-ı Ca‘feri’ñ ikrāriyam
- 7 Mūsā’i Kāzım ‘Alī Mūsā Rızā tek hünkereyn
Ta‘n [ü] taş-ıla melāmet-gerde dil-āzāriyam
- 8 Şāh Taqī bā Naqī mazlūma bī-dād eyleyen
Zālīme la‘net kelāmü’llāh ile ben kārīyem
- 9 ‘Askeri’niñ ‘askeri cān-bāzıyam bed-ḡāhınıñ
Başına berķ-i belā āhımla āteş-bāriyam
- 10 Hārici’lerden Hüseyn’in intikāmın almağa
Mehdī’i şāhib-zamānıñ rāhına nuzzāriyam

(39b-40a)

—46—

- Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün
- 1 Maẓhar-ı zāt-ı Hudā esrāra başım baǵludur
(...) ⁶⁹ mihr-i vefā-yı envāra başım baǵludur
Şafder-i mülk-i bekā dil-dāra başım baǵludur
(...) pāk-i Haydar-ı Kerrār’a başım baǵludur
(...) kұtb-ı ‘ālem ol Hünkāra başım baǵludur
- 2 (...) kıldım ‘Alīü’l-murṭazā’nıñ rāhına
(...) ol Ḥasan [ü] ḡalk-ı Rızā’nıñ rāhına
(...) şāh-ı Hüseyn [ü] Kerbelā’nıñ rāhına
(...) pāk-i Haydar-ı Kerrār’a başım baǵlıdur
(...) kұtb-ı ‘ālem ol Hünkāra başım baǵlıdur
- 3 (...) erkānıñı Zeyne’l-‘abā abdālım
(...) bākır ol kān-ı vefā abdālım
(...) cān [ü] dilden (...) abdālım

⁶⁹ Sayfa yıprandığı için okunamamaktadır. Şiirin okunamayan diğer kısımları da sayfanın yıpranmasından kaynaklanmaktadır.

(...) pāk-i Ḥaydar-ı Kerrār'a başım bağıldur

(...) kûṭb-ı ' âlem ol Ḥünkâra başım bağıldur

4 (...) evvel âḥir kâ 'inâtî serveri

(...) hep bu cümle vâridâtî enveri

(...) şâhib-zamânî Ḥāfız kemteri

(...) Ḥaydar-ı Kerrār'a başım bağıldur

(...) kûṭb-ı ' âlem ol ḥünkâra başım bağıldur

(41a-41b)

—47—

ERŞED

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Deşt idüp gezdîm cihânı ser-te-ser tâcir ü ber

Şûretin taşvîre çekmiş şan' atî ehl-i hüner

Gûşa irdi [kim] ḥiṭâb-ı ğaybdan iş bu ḥaber

Dil qalem evrāk göñül olup medâr-ı ḥün-ciger

Kerbelâ aḥvâlinî taḥrîrine toğra ciger

2 Mâtem-i şâh-ı Ḥüseyn sūzân idüp dem-ḥânesin

Şem' -i bezm-i ḥüzn-ile yakmış göñül pervânesin

Eşk-i gül-gün ḥaṭṭla naḳşla dil kâşânesin

Dil qalem evrāk göñül olup medâr-ı ḥün-ciger

Kerbelâ aḥvâlinî taḥrîrine toğra ciger

3 Ey göñül olmak dilerseñ rāh-ı Ḥaḳ' da bühre-dâr

Tekye-i şâh Ḥüseyn' de pür-ḳarâr ol pür-ḳarâr

Kârı zâr olur hemîşe ' âşıkî her ḳârı zâr

Dil qalem evrāk göñül olup medâr-ı ḥün-ciger

Kerbelâ aḥvâlinî taḥrîrine toğra ciger

4 Meskenetdir derd-mende irse ol bālâ-yı pest

Cur‘ a-1 cām-1 ḥarābāt eyler elbet cān-1 mest
Ben muḥibb-i ḥānedānım Ḥaydar-1 ḳablü‘l-elest
Dil ḳalem evrāk göñül olup medār-1 ḥün-ciger
Kerbelā aḥvālınıñ taḥrīrine toğra ciger

- 5 On İki Şeh-zādedir üstād-1 küllü‘l-kā‘ināt
İntisāb iden olara bulur elbetde necāt
Rūz [ü] şeb ezber ḳılup bu beyti sen **Erşed**-şıfāt
Dil ḳalem evrāk göñül olup medār-1 ḥün-ciger
Kerbelā aḥvālınıñ taḥrīrine toğra ciger

(42a-42b)

—48—

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Her dem gönlümdeki zıkrım
Amān yā Murṭazā ‘ Alī
Evvel āḥir budur fikrim
Amān yā Murṭazā ‘ Alī
- 2 Gice gündüz ‘ ibādātım
Secde idüp itā‘ atım
Zıkrım fikrim münacātım
Amān yā Murṭazā ‘ Alī
- 3 Gün bugün bu cān gözüne
Nazar eyleye özüne
Ḥalāvet vire sözüne
Amān yā Murṭazā ‘ Alī
- 4 Efendim sensiñ ezeli
Seni bildim Lem Yezeli
Levh-i sīnemde yazalı

- Amān yā Murṭazā ‘Alī
- 5 Görünen hem gören sensiñ
İşidüp söyleyen sensiñ
Bu kudreti viren sensiñ
Amān yā Murṭazā ‘Alī
- 6 ‘Arş-ı kalbimde Maḥmūd’um
Sensiñ maṭlûb [ü] ma‘būdum
İki ‘âlemde maḫşūdum
Amān yā Murṭazā ‘Alī
- 7 Hacc ü zekât [ü] namâzım
Şavmım dâ’imâ niyâzım
Sensiñ benim çâre-sâzım
Amān yā Murṭazā ‘Alī
- 8 Ehl-i Beyt’in bendesiyim
‘Āşık-ı efgendesiyim
Bir abd-i şermendesiyim
Amān yā Murṭazā ‘Alī
- 9 Şâhım sen merḥamet eyle
Hilmî’ye mürüvvet eyle
Maḫşer günü şefkat eyle
Amān yā Murṭazā ‘Alī
Amān Şâh-ı Merdân ‘Alī

(43a)⁷⁰

⁷⁰ Boş sayfa.

(43b)

–49–

ḲAYĠUSUZ

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Ādem’i balçıķdan yoğurduñ yapdıñ
Yapup da neylersiñ bundan saña ne
Ḥalk itdiñ insānı cihāna şaldıñ
Şalup da neylersiñ bundan saña ne
- 2 Baķķal mısın terāziyi neylersiñ
İşiñ gücüñ yok mu gönül eglersiñ
Ḳuluñ günāhıñı dartup neylersiñ
Geçivir şuçundan bundan saña ne
- 3 Ḳaṭrān ḳazanını döküvir gitsün
Mü ’min olan ḳullar didāra yitsün
Emr eyle yılana ṭamuyu yutsun
Söndürsün ṭamuyu bundan saña ne
- 4 **Ḳayġusuz Abdāl**’ım sözümüz budur
Her nirde çağırsam Ḥaķķ orda ḥāzır
Hep dūzaḥa yaḥdırırsıñ kim nedir
Yaḳma ḳullarını bundan saña ne

ZİKİRİ

Mef'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe'ülün

- 1 Efgān ü zārīn 'arşa çıkar āhı 'Alī'dir
Sultānı zemīn ü felegiñ māhı 'Alī'dir
Bünyāda güzel çok olarıñ şāhı 'Alī'dir
Fi'l-cümle ḥāk-i ehlileriñ kākı 'Alī'dir
Geh Allāh olur gāhī'nebī gāhī'velīdir
Gönlümce güzel sevmege va'llāh 'Alī'dir
- 2 Ādem ile Ḥavvā'yı daḥı yār iden oldur
Ādem ile bu 'ālemi ser tār iden oldur
Ḥurşīd [ü] mehi rūz [ü] şeb ezhār iden oldur
Bu 'ālemi eşyāyı yine vār iden oldur
Geh Allāh olur gāhī'nebī gāhī'velīdir
Gönlümce güzel sevmege va'llāh 'Alī'dir
- 3 Her rengle baş gösterüben kevn ü mekānda
Bu ḥālet ile koydu kamu ḥalkı gümānda
Yir gök tolu münkir yok ider cā-yı ciḥānda
Bilemez özin ḥaḫ ile Ḥaḫ[ı] cis(i)m ü cānda
Geh Allāh olur gāhī'nebī gāhī'velīdir
Gönlümce güzel sevmege va'llāh 'Alī'dir
- 4 Gāh şems olur gāhī'kamer gāhī'sitārān⁷¹
Gāh gizler özün gözden ider gāh göze ā'yān
'İbretle nazar kıl 'Alī'her şeyde nümāyan
Bir meşrebini bilmege biñ yıl döne devrān

⁷¹ Vezin kusurlu.

Geh Allāh olur gāhī nebī gāhī velīdir

Gönlümce güzel sevmege va'llāh 'Alī'dir

- 5 Dirlerse mih(i)r kim bu söze var mı delīlīñ
'Ālem delīl ammā gözü kör görmez 'alīlīñ
Bir şāhibi var yok mu sandıñ ism-i celīlīñ⁷²
İmānı dīni böyle haķır **Zikrī** zelīlīñ
Geh Allāh olur gāhī nebī gāhī velīdir
Gönlümce güzel sevmege va'llāh 'Alī'dir

(45a-45b)

–51–

TURĀBī

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Gülistān-ı ser-i kūyuñda nālān olduğum kaldı
Döküp beyhūde eşkim zār ü giryān olduğum kaldı
Şerār-ı āteş-i hicrāne sūzān olduğum kaldı
Vişāl-i ḥāhiş-i şevķiñle büryān olduğum kaldı
Beni ğam buldu ben ğamdan girizān olduğum kaldı
Düşüp hāmūn-ı hayretde perişān olduğum kaldı
- 2 Belā-keşlikde 'uşşākān içinde olmuşum māhir
Metā' -ı miḥnet-i kesb eyledim 'ālemde ben vāfir
Sirişkim sırrımı pinhān iderdim eyledi zāhir
Hezārān fikr ü tedbīr eyledim kurtulmadım āḥir
Beni ğam buldu ben ğamdan girizān olduğum kaldı
Düşüp hāmūn-ı hayretde perişān olduğum kaldı
- 3 Enīsīm mūnisimdir rūz [ü] şeb hem-rāhım olmuşdur
Rehā kılma giribānım belī āgāhım olmuşdur

⁷² Vezin kusurlu.

- Anıñ ben çākeriyim ol benim bir şāhım olmuşdur
Baña imdād-res-i dilden zuhūr-ı āhım olmuşdur
Beni ğam buldu ben ğamdan girizān olduğum kaldı
Düşüp hāmūn-ı hayretde perişān olduğum kaldı
- 4 Serāy-ı dilde mihr-i ma‘nevīden bir ḥalāvet yok
Düçār olduk bu nār-ı hicre şubḥundan işāret yok
Göñül rāz-ı nihānın fehm ider ‘ārif refākat yok
Baña derdle hem-dem olmadıñ ğayrı selāmet yok
Beni ğam buldu ben ğamdan girizān olduğum kaldı
Düşüp hāmūn-ı hayretde perişān olduğum kaldı
- 5 **Turābiyā** pesend-i ḥālimiz hoş cümleye şāmil
Cefā-cūy-yı vefā dil-dāriya üftāde dil mā’il
Tebessüm-nīm nigāhıñ lūtfuna bir olmadım nā’il
Giriftāre esir-i pençe-i endūhuma ḥāşıl
Beni ğam buldu ben ğamdan girizān olduğum kaldı
Düşüp hāmūn-ı hayretde perişān olduğum kaldı

(46a-46b)

–52–

ḲALENDERİ-İ YESĀRİ BABA

- Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün
- 1 Aldıkca ḥayālātıma reftārı Ḥüseyn’iñ
‘Aqlım dağıdır şive-i güftārı Ḥüseyn’iñ
- 2 Her bir dil-i bî-çāre şifā derde devādır
Ḥāk-i kademī zerre-i miqdārı Ḥüseyn’iñ
- 3 Ben bunca zamān şakladığım cān-ı ‘azizim
Yoluña fedā olsa idi bār/Ḥüseyn’iñ
- 4 Bakılsa eger dide-i inşāf ile el-yevm

- (...) ⁷³ çıkarır çoğunu ‘ayarı Hüseyin’in
- 5 Hayretde idi yirde beşer gökde melekler
O gün ki kurulmuş idi bazarı Hüseyin’in
- 6 Kâfir bile kan ağlar idi hâlini görse
Âlûde-i hûn-âb ile ruhsarı Hüseyin’in
- 7 Pâ-mâl-i Yezîd oldu ne hikmet bu ne hâlet
Evlâd-ı ‘ıyâli ile hep vâri Hüseyin’in
- 8 La‘net Yezîd’in cânına şad-ı kavmine yüz biñ
Kim şaldı yire tâc ü destârı Hüseyin’in ⁷⁴
- 9 Bir yir komadı yıkdı harâb eyledi zâlim
Ne hayme ne âl-i kaşrı ne el-dâdı Hüseyin’in ⁷⁵
- 10 Her birisi bir kevne virir hâşılı ma‘nâ
Baş virdi ‘ayân olmadı efkârı Hüseyin’in
- 11 Her âdemi bir mertebe zann itme **Yesârî**
Her yıl oluyor mâtem-i tekrârı Hüseyin’in

⁷³ Metinde bu şekildedir.

⁷⁴ Vezin kusurlu.

⁷⁵ Vezin kusurlu.

NEFES-İ ABDÂL MÛSÂ

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Muḥammed ‘Alî’niñ kıldığı da‘vâ
Yok meydânı degil var meydânıdır
Muḥammed Kırklara niyâz eyledi
‘Âr meydânı degil kâr meydânıdır
- 2 Kırklar özin bir araya koydular
Anlar cenâzesin şusuz yudular
Gördüğü deveyi ḥay(1)r didiler
Ört etegin şakla sırr meydânıdır
- 3 Gezdigiñ yerlerde ara bulasın
Vardığın yerlerde maḳbûl olasın
Şakla sırrıñ sırr-ı settâr olasın
Çek çevir kendiñi er meydânıdır
- 4 Kurbân olam bu erkân-ı Kır’ân’a
Yuf çekdiler bu meydânda yalana
Üç yüz altmış nerdübâna başana
Kör meydânı degil gör meydânıdır
- 5 **Abdâl Mûsâ** sultân gerçek er iseñ
‘Alî’yi sevene maḥbûb yâr iseñ
Ḥaḳḳ’ıñ maḥbûbunu severim dirseñ
Urganı boynunda dâr meydânıdır

⁷⁶ Bu şiir, Cahit Öztelli tarafından yayımlanan Pir Sultan Abdal “Bütün Şiirleri” (Öztelli, 2012: 162) ve İsmail Özmen tarafından yayımlanan Alevi-Bektaşî Şiiri Antolojisi adlı eserin “Abdal Musa” (Özmen, 1998/I: 206) bölümünde yer almaktadır. Yani şiir, hem Pir Sultan’a hem de Abdal Musa’ya mal edilmiştir.

(47b-48a)

–54–

ḤİLMİ

Mef' āilün Mef' āilün Mef' āilün Mef' āilün

- 1 Ezel mişākımız cem' iyyet-i Qālū Belī'dendir
Bizim ikrārımız nūr-ı Muḥammed'le ' Alī'dendir
- 2 Tevellā ehliyüz biz mürşid-i reh-berden el tutduk
Sülūkumuz cenāb-ı Ḥācı Bektāş Velī'dendir
- 3 Biz ol abdāl-ı ' aşkız kim nemed-pūşān-ı cānānız
Tecellī-gāhımız tevḥīd-i envār-ı celīdendir
- 4 Ṭarīḫ-i Ḥaḫ' da gerdān-bend-i teslīm-i Rızā'yüz biz
Qanā' at tācımız serde velī-i kümmelīdendir
- 5 Erenler cem' ine girdik uyandı hışm-ı ma' nāmız
Şem'a-ı kalbimiz **Ḥilmī** çerāğ-ı müncelīdendir

(48a-48b)

–55–

VİRÂNİ

Fā' ilātün Fā' lātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Fazl-ı Ḥaḫḫ'ın sırrına her kim ki āgāh olmadı
Qaldı zulmetde vücūdu şehrine şāh olmadı
- 2 Her kim itdi şıdḳla cāndan şehādet Ādem'e
Ehl-i ikrār oldu ol şeyṭān-ı gümrāh olmadı
- 3 Ḥaṭṭ-ı zātında ' ale'-' arş istivā'nın sırrını
Anlayup fehmi eyleyen ' ālemde bī-rāh olmadı
- 7 Görmeyen kendi vücūdunda beyān-ı fazl-ı Ḥaḫḫ

Ṭoğmadı mağribden ol nūr gösterüp māh olmadı

- 8 Ey V^īrānī faqr-ı fahrī her kim itdiyse qabūl
Egnine giydi nemed nesneden ikrāh olmadı

(48b-49a)

—56—

HAZENİ

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Saña yirden gökden budur naşīḥat
Erenlerden pīrden budur emānet
Ḥākim-i dil olma ey ehl-i şoḥbet
Gördüğü ört görmediğin söyleme⁷⁷
- 2 Bu yola yol ile giden velīdir
Çün Allāh Muḥammed ‘Alī yoludur
Yolunda olmayan şanma kıludur
Gördüğü ört görmediğin söyleme
- 3 Yalancıyla hem-dem olma ziyāndır
Yalancının çün ‘ameli noḡşāndır
Erkān-ı evliyā Şāh-ı Merdān’dır
Gördüğü ört görmediğin söyleme
- 4 Āşıklar önünde rāh olam dirseñ
Evc-i āsmānda māh olam dirseñ
Selāmet şehrine şāh olam dirseñ

⁷⁷ Bu birimin kafiye şeması “a, b, a, b” olup birim şu şekildedir:

Saña yerden gökten büyük naşīḥat
Gördüğün ört görmediğin söyleme
Erenlerden pirden budur emānet
Gördüğün ört görmediğin söyleme (Özmen, 1998/III: 264).

Gördüğü ört görmedigin söyleme

- 5 **Hāzenī**⁷⁸ her küstāhlık sende ‘ayāndır
Sen ben sözün dīne muṭlaḳ şeyṭandır
Sükūtü’l-lisān selāmetü’l-īmāndır⁷⁹
Gördüğü ört görmedigin söyleme

(49b-52a)

–57–

NESİMİ

- Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün
- 1 Ey saçın ve’l-leyli izā yağşā yüzündür ve’ḍ-ḍuḥā⁸⁰
Yā vü sīn şānında münzel hem cemālīn tā vü hā
- 2 Kā‘ be ḳavseyn iki ḳaşın yayı ev ednā ile
Hem Elem Neşrah Leke Şadrek buyurmuş Hāḳ saña
- 3 Fazl-ı Rabbü’l-‘ālemīnīn ber-güzīde mazharı
‘Ālim-i ‘ilm-i ilāhī kāşif-i ḳul innemā
- 4 Hılḳat-i eflāke sensiñ vāsıta nūr-ı İlāh
Hem seniñ şānında münzel oldu Levlāke Lemā
- 5 Sensiñ ol nūrı ki Ādem beyne vü mā ṭīn iken
Ol zamān ennā ḳılurduñ cümleye sensiñ binā
- 6 Lā-nebī ba‘ dī buyurdu ya‘ nī ḥatm oldu kelām
Şıddaḳ ey seyyid ki sensiñ ḥatm-i cümle enbiyā
- 7 İstivā ḥaṭṭıñı itdiñ zāhirā şaḳḳü’l-ḳamer
Çün saña geldi vü e’r-raḥmān ale’l- ‘arşi’- tevā’

⁷⁸ Bu şiir Azbî’ye aittir (Özmen, 1998/III: 264).

⁷⁹ Hece fazla.

⁸⁰ Vezin kusurlu.

- 8 Hem raeytü Rabbî didiñ leyletü'l-mi' rāda
Sensiñ ol fî-şûret-i ahsen ki Hâk virdi liqā'
- 9 Raḥmeten li'l-ālemînsiñ seyyid-i kevneyn hem
Şem'-i ruḥsârîndan oldu kün fekân ğarķ-ı ziyā
- 10 Ey ḥabîbü'l-lāh ki ismiñ yazılupdur 'arşda
Aḥmed ü Maḥmūd Ebū'l-Ḳāsım Muḥammed Muştafā
- 11 Sensiñ ol zāt-ı muṭahhar ey mübārek mā' [ü] tîn
Ḳul kefî gelmiş seniñ ḥaḳķıñda bi'l-İlah ḳul kefî
- 12 Ol velāyet kânı vü sulṭān-ı dîn şāh-ı Necef
Tāc-dār-ı enbiyā vü serverān-ı evliyā
- 13 Aḥmedē şol kim didi ben şehr-i 'ilmim ḳapısı
Ol 'Alīyy-i Murtażā'dır ol 'Aliyy-i Murtażā
- 14 Fāṭıma nefsiñ seniñ olmuş Ḥadīce maḥremiñ
Bu biri ḥayrū'n-nisādır bu biri faḥrū'n-nisā
- 15 Şebber ü Şebbîr ya' ni şeh Hüseyn ü şeh Ḥasan⁸¹
Ol iki durreyn-i baḥr-i zāt-ı bî-hemtā Ḥudā
- 16 Ol sa' idiñ ü şehīdiñ ol iki şehzādeler
İḥtiyār-ı 'ālemeyn ü muḳbileyn-i kibriyā
- 17 Ol şeh-i ḥüsn-i Ḥasan bu şāh-ı ḥalkı çün Hüseyn
Ol ḳatıl-i zehr-i 'aşķ u bu şehīd-i Kerbelā
- 18 Ol vücūdeyn-i müṭahhar mazḥareyn-i ḥüsn ü luṭf
Ser-firāz-ı in serā vü serverān-ı ān serā
- 19 Mefḥar-ı 'ālem ü ādem şāh-ı Zeyne'l-'ābidîn
Hem Muḥammed Bâķır ol sulṭān-ı dîn bedrū'd-dücā'
- 20 Ca' fer-i Şādıķ kim oldur pişvā-yı ehl-i dîn

⁸¹ Vezin kusurlu.

- Hem imām-ı heştümîndir şeh ‘ Alî Mūsâ Rızâ
- 21 Kâzım ol ‘ ilm-i İlâhî’niñ mekân ü ma‘ deni
Ol emîr-i sırr-ı esmâ şâh-ı deryâ-yı ‘ aţâ
- 22 Ol Taķî [vü] bâ Naķî’dir Muştafa’nıñ âline
Mażhar-ı elţâf-ı raḥmet ma‘ den-i cûd ü seḥâ’
- 23 Şâh Naķî kim nûr-ı çeşm-i müttaķilerdir yaķın
Ol imām-ı ‘ ârifîndir şâh-ı sultân-ı tükâ
- 24 Şâh-ı sâlâr-ı cihândır ‘ Askerî hem cümleye
İbn-i Hâdî pişvâdır pişvâdır pişvâ
- 25 Mehdî-i şâhib-zamândır hâdî-i ins ü melek
Kâtil-i küffâr oldu şâhib-i sancâķ livâ
- 26 Cân ü dilden Muştafa vü Murtaza meddâḥıyım
Hem bu On İki İmâm’a söylerim medḥ ü şenâ
- 27 Gori-i Şimr ü Yezîd ü gori-i Mervân-ı ḥar
Muştafa’nıñ ḥazretine ben kılurum ilticâ
- 28 Ḥânedân-ı Muştafa’yı sevmeyen mel‘ ûna uş
Oḳudum bî-ḥadd anıñ cânına la‘ net dâimâ
- 29 Ey Nesîmî ḥaşr ü neşriñ câmi‘ isiñ câmi‘ i
Enbiyânıñ sırrı sensiñ evliyâ vü enbiyâ

NESİMİ

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Yüzündür maḳṣadım kıblem lebiñdir āb-ı ḥayvānım
Eyā serv-i ser-efrāzım fedā olsun saña cānım
- 2 Ki sensiñ derdime dermān yüzüñ furḳān ḥatıñ reyḥān
Fedā olsun saña biñ cān ki sensiñ şāh-ı sulṭānım
- 3 Enisim reh-berim yārim güler yüzlü gül-endāmım
‘İṭ(ı)rım anberim müşgüm boyu serv-i ḥırāmānım
- 4 Kelāmım Qur’ān’ım zıkrım kitābım tevḥīdım fıkrim
Namāzım rāzım ü secdem be-küllī cümle erkānım
- 5 Faz(ı)lım kāmilim meylim murādım maḳṣadım gönülüm
Cevābım mes‘elem sözüm dilimde cümle destānım
- 6 Ḥayātım rāḥatım mihrim necātım ülfetim zātım
Ṭabībim şerbetim Hızr’ım vücūdum sâ‘atim cānım
- 7 Ezeldendir benim derdim sözü gerçək ḳamer bedrim
Muḥibbim sevdigim mihrim siyeh-zülf-i perişānım
- 8 Zarıfım gencim ü mālīm **Nesīmī**’m ‘āşıkım ‘aşkıım
Ḥabībim ‘izzetim ‘izzim ezelde kāmil insānım

NA‘T-I NEBİ

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Ey vücūduñ eṣeri ḥilkat-i eṣyā sebebi
Nebi ol vaḳt ki bi’l-fi‘l gerekmezdi nebī
- 2 Seyyid-i Ebṭahī vü Mekkī vü ümmi vü zekī
Hāṣimī medenī-i Ḳureyṣī-i ‘ Arabī
- 3 Sebḳat-i zātla eyvān-ı risālet-i ṣadri
Şeref-i aṣlla fihrist-i rüsül münteḥabī
- 4 ‘ Azmi ḳarḥ itdi Mesīḥā ki bula mi‘ rāciñ
Yetmedi menzil-i maḳṣūda ṭarīḳ-i ṭalebi
- 5 Enbiyā’dan kime sen tek bu müyesserdir kim
Ādeme vech-i mübāhāt ola ‘ izz ü nesebi
- 6 Ḥalef-i mu‘teber-i Ādem ü Havvā’sıñ sen
Ce‘ al-allāhū fidāen leke ummī vü ebī
- 7 Yā nebī ḳılma **Fuzūlī**’ñi ḳapuñda maḥrūm
‘ Avf ḳıl vār ise der-gāhda terk-i edebi

(54a)

–60–

BU DAHI

Mef'ülü Fā' ilātün Mef'ülü Fā' ilātün

- 1 Evveli müşk-bū ğazāla ihlāşım eyle vāzıh
Belliğ şabā selāmen miskiyetü'r-revāih
- 2 Olğaç habibe vāşıl sen bizden olma ğāfil
Lā-takṭa' i'r-resāil lā tektümü'ş-şarāih
- 3 Yüzde sirişk kanı söyler ğam-ı nihānī
Ḳad tūzhirü'l-me' ānī bi'l-ḥaṭṭı fi'l-vāih
- 4 Ben mübtelā-yı hicrān benden ırağ cānān
Ve'l-ömrü keyfe mākān-ı misle'r-riyāhi rāih
- 5 'Aşķıñ **Fuzūlī**'yi zār terk itmek oldu düşvār
Yā 'ārifen bimā şār lā tekşirü'n-neşāih

(54a-54b)

–61–

FUZŪLİ

Mef'ülü Fā' ilātün Mef'ülü Fā' ilātün

- 1 Merhem koyup oñarma şinemde kanlu dāğı
Söndürme öz eliñle yandırdığın çerāğı
- 2 Oymuş cünūna göñlüm ebrūña dir meh-i nev
Ne 'itibār aña kim seçmez ḳaradan ağı
- 3 Kaddiñ ğamında serviñ şormağa za'f-ı ḥālın
Gülzārdan kesilmez ırmaķlarıñ ayağı
- 4 Dür tek dişiñ sözünü her-dem işitmek ister

- Baħriñ müdām anıñçün sâhildedir kulağı
- 5 Zülf-i siyeh şanemler olmuş seniñ esiriñ
‘Aşkında her biriniñ öz zülfı boynu bağı
- 6 Ger müşk dirse ‘âşık ol bû-yı zülfe sâķi
Tünd olma bir kadeħ vir ter eylesün damağı
- 7 Devrân-ı havâdişden yok bākımız **Fuzûlî**
Dârü’l-emânımızdır meyhâneler bucağı

(55a-55b)

–62–

BU DAĞI FUZÛLÎ

- Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün
- 1 Her gören ‘ayb itdi âb-ı dîde-i giryânımı
Eyledim taħķiķ görmüş kimse yok cānânımı
- 2 Laħza laħza hūblar gördüm ki dil kaşındadır
Pâre pâre eyledim ben hem dil-i sūzânımı
- 3 Çok yetürme göklere efgânım ey kâfir şaķın
İncinür nâ-gâh Mesîhâ işüdüp efgânımı
- 4 Kılma her sâ‘ at beni rüsvâ-yı halk ey berķ-i âh
Eyleme rüşen şeb-i ğam külbe-i aħzânımı
- 5 Çıkma ey dîvâne bāzâr-ı melâmetden deyu
Muttaşıl çāk-i giribânım tutar dāmânımı
- 6 Kağı büttür bilmezem ĩmânımı ğâret kılan
Sende ĩmân yok ki sen aldıñ diyem ĩmânımı
- 7 Ey **Fuzûlî** cāna yetmişdim gönülden şükr kim
Bağladım bir dil-bere kırtardım andan cānımı

BU DAĞI FUZÛLÎ

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Hayret ey büt-şüretin gördükçe lâl eyler beni
Şüret-i hâlim gören şüret hayâl eyler beni
- 2 Mihr şalmazsın baña rahm eylemezsin bunça kim
Sâye tek sevdâ-yı zülfün pây-mâl eyler beni
- 3 Zâ' f-ı tâlî' ma' nî-i tevîk olur her niçe kim
İltifâtın ârzû-mend-i vişâl eyler beni
- 4 Tîr-i gamzeñ atma ki bağrım deler kanım döker
‘ Akd-i zülfün açma kim âşüfte hâl eyler beni
- 5 Ben gedâ sen şâha yâr olmak yok ammâ neyleyim
Ârzû-sergeşte-i fikr ü muhâl eyler beni
- 6 Dehre vakf itmiş beni nev-res civânlar ‘ aşkına
Her yiten meh-veş esîr-i hatt ü hâl eyler beni
- 7 Ey **Fuzûlî** kılmazam terk-i tarîk-i ‘ aşk kim
Bu fazîlet dâhil-i ehl-i kemâl eyler beni

FUZÛLÎ

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Hâşılım yok ser-i kûyuñda belâdan ğayrı
Ğarazım yok reh-i ‘ aşkıñda fenâdan ğayrı
- 2 Ney-i bezm-i ğamam ey mâh ne bulsañ yile vir
Oda yanmış kuru cismimde hevâdan ğayrı
- 3 Perde çek çehreme hicrân günü ey kanlu sirişk
Ki gözüm görmeye ol mâh-liķâdan ğayrı
- 4 Yetdi bî-kesligim ol gâyet kim çevremde
Kimse yok çizgine girdâb-ı belâdan ğayrı
- 5 Ne yanar kimse baña âteş-i dilden özge
Ne açar kimse kapum bād-ı şabâdan ğayrı
- 6 Bozma ey mevc gözüm yaşı ħabâbın ki bu seyl
Koymadı hiç ‘ imâret bu binâdan ğayrı
- 7 Bezm-i ‘ aşk içre **Fuzûlî** niçe âh eyledim
Ne temettu‘ bulunur bende şadâdan ğayrı

NESİMİ

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Cāna senden her ne kim gelse çekerler ağrımaz
Hak bilür bir nûş için yüz niş ururlar ağrımaz
- 2 Şāh sevmekden midir yā āšnālıkdan mıdır
Cismimi ser-tā-kağem biñ kez yararlar ağrımaz
- 3 Zāhidiñ bir barmağın kesseñ dönüp Hak’dan kaçır
Gör bu gercek ‘ aşıkı ser-pā şoyarlar ağrımaz
- 4 Şişeyi men taşā çaldım Hak’ı izhār eyledim
Koy cezām durur benim her ne kırlarlar ağrımaz
- 5 Cehl-i nāmerdiñ kaçan meydān içinde yeri var
Bunca nā-merdi görüñ bir bir kıyārlar ağrımaz
- 6 Zahidiñ fetvālarından şoydular nā-hak beni
Bunda ahvālim bilip ‘ ārif başarlār ağrımaz
- 7 Üç yüz altmış ders okudan bu sözüm añlamadı
Manşūr’ı bu ma‘ nāden ber-dār iderler ağrımaz
- 8 Şoyun ey murdār sellāhlār Nesīmī’nin tenin
Biñ çeküç degse dilā dil-pāre titrer ağrımaz

NEFES-İ ŞÂHİ BABA

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Kırbānlar tıġlanup gül-bang çekildi
 Ğaflet uyķusundan uyana geldim
 Dört kapu sancāġı anda dikildi
 Cān baş fedā idüp kırbāna geldim
- 2 Evvel işigine kıydum başımı
 Aldılar iķerü dökđüm yaşıımı
 Erenler önünde gör şavaşıımı
 ‘Üryān büryān olup meydāna geldim
- 3 Özüm dārda yüzüm pīrde tırmuşam
 Muḥammed ‘Alī’ye iķrār virmişem
 Sakāhüm şerbetin anıñ görmüşem
 İçüp kana kana mest-āne geldim
- 4 Ol demde uyandı bāṭın çerāġı
 Evc-i erkān ile başdım ayaġı
 Reh-berim boynuma bend idüp baġı
 Kıoç kırbān didiler inana geldim
- 5 Dört kapuya selām virdim aldılar
 Pīrim ḥuzūruña çıkup geldiler
 El ele el Ḥakķ’a olsun dediler
 Henüz ma‘ şüm olup cihāna geldim
- 6 Pīrim kılaġıma eyledi telķīn
 Şāh-ı velāyete olmuşam yaķīn
 Mezhebim Cā‘ fer’dir Şadıķü’l-metīn

Allāh Allāh diyüp pîr-âne geldim

- 7 Yolumuz On İki İmām'a çıkar
Pîrim Muḥammed'dir Aḥmed-i Muḥtâr
Reh-berim 'Alî'dir şaḥib-Zü'l-feḳâr
Ḳuluñdur Şāhiyâ Merdân'a geldim

(57b)

–67–⁸²

ḤAṬÂYİ

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Menem ki cān [ü] dilden Ḥaydariyem
Ḥabîb-i zü'l-celālîñ çākeriyem
Muḥibb-i ḥānedān-ı Aḥmed'em ben
'Alî'niñ Ḳanber'iniñ ḳanberiyem
- 2 Ḥasan şehrinde mesken tutdu göñlüm
Ḥüseyn'niñ bir kemmîne kemteriyem
Ḥaḳîḳat 'abdiyim Zeynü'l-'abâ'niñ
Muḥammed Bâḳır'ın ḥāk-i dürriyem
- 3 Tevellâ ḳılmışam Âl-i 'Abâ'ya
Mevâlî mezḥebim ḥaḳḳ Ca' ferîyem
İmām Kāzım 'Alî Mūsâ Rızâ'niñ
Muḥibbiyem 'adūsundan berîyem
- 4 Taḳî tâcım Naḳî'dir nûr-ı 'aynam
Fedâ-yı ḥāk(i)pây-ı 'Askerî'yem
Muḥammed Mehdî-i şāḥib zamāniñ
Muṭî'yim emrine fermân-beriyem

⁸² Şiir eksik.

5 **Ḥaṭāyī'**yim bugün meydān içinde
Ḥaḳīḳat ehliniñ ser-defteriyem

(58a-58b)

–68–

RİF^c AT

Fā^c ilātün Fā^c ilātün Fā^c ilātün Fā^c ilün

- 1 Ḥaydariyem Ḥaydariyem Ḥaydariyem Ḥaydarī
Şāh-ı Merdān'ıñ kim olmaz Ḳanber'iniñ ḳanberi
- 2 Lā-fetā illā ' Alī lā-seyfe illā Zü'l-fekār
Murtaẓā'dır fetḥ ider ancak /bu/ ḥişār-ı Ḥayber'i
- 3 Ben muḥibb-i ḥānedān-ı Muştafā'yıam Muştafā
Şevḳ ile Āl-i ' Abā'nıñ çākeriyem çākeri
- 4 Ol ne zāt-ı muḥteremdir şehir-i ' ilme bāb ola
Hel'etā şānında tebşīr itdi ḥaḳ peygamberi
- 5 İbn-i ' ümmī Aḥmed-i Muḥtār emīrū'l-mü'minīn
Meclis-i şıdḳ-ı şafā'da Çār-yārıñ hem seri
- 6 Şāh Ḥasan ḥalḳ-ı Rızā'nıñ yoluna cānım fedā
Men Ḥüseynī'yem Ḥüseyn'ın bende-i fermān-beri
- 7 Seyyidü's-sādāt imām illā Taḳī⁸³ Zeynü'l-'abā
Server-i sālār-ı ceyş-i aşfiyānıñ dāveri
- 8 Ma^c den-i cūd-ı ' aṭā didim Muḥammed Bākır'a
Lāyık-ı medḥ-i şenāsiñ sen imām-ı Ca^c ferī
- 9 Ḥazret-i Kāzım ' Alī Mūsā Rızā'nıñ ' aşḳına
Şāh Taḳī bā Naḳī'den sāḳiyā şun kevşeri

⁸³ Taḳī: Taḳiyā: Cönk.

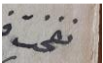
- 10 Pāk-ıynet gevher-i yektā-yı baħr-i mağfıret
Bir Ḥasan’dır ol Ḥasan neslinden oldu ‘Askerī
- 11 Mehdī-i şaħib-zamānıñ ḥāk-i rāhın gözlerem
Tūtiyā-yı ‘ayna i‘ mādır iziniñ tozları
- 12 **Rif** atā ḥaddim degil İsnā-‘ aşer vaşfıñ diyem
Rūz-ı maḥşer olmayam līk şefā‘ atden berī

(59a)

–69–

ŞÜKRİ

- Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün
- 1 Şehā kūz-ı kūr-ı dilde nūr-ı vaḥdet olma zāhir
Niçe mü’min olurdu zātıña münker olan kāfir
- 2 İrişmezdi hüviyyet ‘āleminde sırr-ı lāhūta
Dilinde olmasaydı zıkr yāhū evvel [ü] āḥir
- 3 (...) ⁸⁴ kim ki ḥaber-dār olmadı bilinmez
Ki anlar kim(i)di Bezm-i Elest’de ḥil‘ at-ı fāḥir
- 4 Ne bilsün degme nā-dān ma‘ nī-i sırr-ı Ene’l-ḥaḳḳ’ıñ
Ki çarḥ-ı zulmetin āb-ı ma‘ ārif kılmamış tāhir
- 5 Çıkar baħr-i ma‘ ānī dūrlerin gavvāş olup **Şükri**
Anı bir degme şarrāf olmasunlar almağa kādir

MÜSEDDDES-İ ŞEHİDİ

Mef' ūlū Fā' ilātün Mef' ūlū Fā' ilātün

- 1 Ey şāh her dü-‘ âlem bâbında bir gedâyım
Nâ-merde itme muhtâc kim fakrım ile bâyım
Derd-i belâlarıñla me'lûf u mübtelâyım
Bâl ü peri yanık bir pervâne-i Hudâyım
Qurbân-ı ‘ ayn [ü] lâmım mecrûh-ı tîr [ü] yayım
Şâhım amân mürüvvet dil-ḥaste bir gedâyım
- 2 ‘ Aşkıñ odıyla her dem ey gonce-fem ruḥ-ı gül
Gâh şem‘ -veş yanarım gâh inlerim çü bülbül
Ne tende tâb ü tākāt ne dilde var taḥammül
Feryādıma yetiş gel ey şeh-süvâr-ı Düldül
Qurbân-ı ‘ ayn [ü] lamım mecrûh-ı tîr [ü] yayım
Şâhım amân mürüvvet-dil-ḥaste bir gedâyım
- 3 Bâbındadır niyâzım her şâm şubḥ-gâhım
Secdem sañadır ancaḳ ey melce-i penâhım
Şem‘ -i cemâliñ ancaḳ mihr-i münîr [ü] mâhım
Dîdârıñdan ayırma iki cihânda şâhım⁸⁵
Qurbân-ı ‘ ayn [ü] lamım mecrûh-ı tîr [ü] yayım
Şâhım amân mürüvvet-dil-ḥaste bir gedâyım
- 4 Nâd-ı ‘ aleyyenü'l-ḥaḳ ḥarîs-i fî'n-nevâ'ib
‘ Avnen linâen edrik yâ maẓharü'l-‘ acâ'ib
Der dü-cihân tevellâ maḳşûd-ı küll-i tâlîb
Ḥubb-ı to farz-ı ‘ ayn est ber ḥâzîrân-ı gâ'ib

⁸⁵ Vezin kusurlu.

Ḳurbân-ı ‘ayn [ü] lamım mecrûḥ-ı tîr [ü] yayım

Şâhım amân mürüvvet-dil-ḥaste bir gedâyım

5 Zülmetde geçdi ‘ömrüm hicrân ğamıyla eyvâh

Vuşlat yüzünü çeşmim görmedi bir seher-ğâh

Ḳuluñ **Şehîdî** eyler bâbıñda şey’eni’l-llâh

Hüsnüñ zekâtını vir lutf eyle ey ğanî şâh

Ḳurbân-ı ‘ayn [ü] lamım mecrûḥ-ı tîr [ü] yayım

Şâhım amân mürüvvet dil-ḥaste bir gedâyım

(60b-61a)

–71–

FUZÛLÎ

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

1 Göñül tâ var eliñde cām-ı mey tesbîḥe el urma

Namâz ehline uyma anlar ile tırma oturma

2 Egilüp secdeye şalma ferâğat tâcını başda

Vuzû’da şu sepip rāḥat yukusun gözden uçurma

3 Ḳulağa düşme teşvîşe mü’ezzîn nâlesin alma

Cehennem kapusın açdırma vâ‘ızden haber şorma

4 Şaḳın pâ-mâl olursuñ bûriyâ tek mescide girme

Eger nâ-çâr gir/e/rseñ anda minber gibi çok tırma

5 Ḥaṭîbi şanma şâdık mescidiñ ḳavline fi‘l itme

İmâmı şanma ‘âḳıl ihtiyârıñ aña tabşurma

6 İmâmı secdeye şalmış cemâ‘atler kudûretle

Kudûret üzre lutf it bir kudûret hem sen arturma

7 **Fuzûlî** behre virmez tã‘at-i nâḳış nedir cehdiñ

Kerem ḳıl zerk-i tã‘at şûretiñde ḥaddiñ aşurma

Fuzûlî'nin ölüm târihi: 970⁸⁶

(61a-61b)

–72–

NİYÂZÎ

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Göñül tesbîh çek seccâdeden hiç ayağın urma
Namâz ehliñden öziñle şağın sen tırma oturma
- 2 'İbâdet ehli ol hem öziñi kaldırma toprakdan
Vuzûdan el yuyup râhat idüp şol nefsi yaturma
- 3 Yüzüñ yirlere sürgil buriyânın mescid içinde
Otur minber gibi dâ'im kafesde kuş gibi tırma
- 4 Müezzîn nâlesin diñle dağılsun dilde teşvişin
Şağın terk eyleyüp tamu kapusın saña açdırma
- 5 Cemâ' atle namâz terk ideni almış kudûretler
Anın terkiyle lutf it bir kudûret hem sen arturma
- 6 Hañibiñ şanma kim mülhid anın fi' line uy dâ'im
İmâmdan gayrıya aślâ şağın öziñi tapşurma
- 7 **Niyâzî** tâ' ati terk eylemek bil kim fuzûl-ı hağdır
Kerem kıl terk-i tâ' atle bu halkı başa üşürme

Niyâzî'nin ölüm târihi: 1105⁸⁷

⁸⁶ M 1562. Şiirin altında bu not yer almaktadır.

⁸⁷ M 1693. Şiirin altında bu not yer almaktadır.

(63a)

–73–

MÜFRED

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

- 1 Her sīne kücā maḥrem-i esrār-ı to bāşed
Her dīde kücā vākıf-ı dīdār-ı to bāşed

(63a-63b)

–74–

ḤĀLİ

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

- 1 Ey dilā biz pīrden aldık himmeti Bektāş'ıyüz
Pīr ocağında giyindik kisveti Bektāş'ıyüz
- 2 Hācī Bektāş Velī'niñ çākeriyüz çākerī
‘Alī'den giydik bu tāk-ı devleti Bektāş'ıyüz
- 3 Biz ḥarābāt ehliyüz ‘alem ḥarābāt olmasun
Sevmeyüz biz öyle çok çok zīnet-i Bektāş'ıyüz
- 4 Ehl-i ḥāl añlar bizi varsun şofī daḥl eylesün
Terk-i maḥbūb itmişüz dem ‘işret-i Bektāş'ıyüz
- 5 **Ḥālī**⁸⁸yā her bir tārīķi el uzatdım yokladım
Bunda buldum dürlü dürlü ḥālet-i Bektāş'ıyüz

⁸⁸ Bu şiir Ḥākī'ye aittir (Özmen, 1998/IV: 235-Erdoğan, 2014: 15541).

TURĀBĪ

Mefā‘ lîlün Mefā‘ lîlün Mefā‘ lîlün Mefā‘ lîlün

- 1 Baña ‘arz-ı vişâlin va‘d idüp ol meh inandırmış
Ümîd-i iştiyâkımla ser-i kûyu dolandırmış
- 2 Hâyâl-i hâtt-ı dūr şol bahri eşkim içre mevc eyler
Leb-i hamrâ’sı ‘aks-i hûn-veş çeşmim bulandırmış
- 3 Nihâyet âteş-i hicrân ile âlûd idem birhoş
Nigâh-ı âfet-i çeşmiñ beni tekrâra yandırmış
- 4 Hây(ı)f-âsûde diller bend iken kullâb-ı zülfünûñ
Cünûn-ı ‘aşk olan ‘uşşâkıñı bir bir boşandırmış
- 5 Görûñ kim şem‘-i bahtım ser-nigûn itmiş benim devrân
Hemân bir dîde-i müyân-veş şimdi uyandırmış
- 6 Felek kahr-ı perî düşler cefâsın çekmeden gayrı
Bu dūn-i ahter-i nesem beni cāndan uşandırmış
- 7 Ne hâşıl ey **Turābî** çarh-ı ğaddârıñ vefâsından
Kanı bir ‘âşıkā en‘am-ı lûtf itmiş utandırmış

ḤATĀYĪ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Lā-fetā illā ‘ Alī sensiñ erenler serveri
Lā-seyfe illā Zü’l-feḵār bilinde tiğ Ḥaydari⁸⁹
- 2 Evvel ‘ Alī āḥir ‘ Alī ḡāhir ü bāṭın ‘ Alī
Hıṣmla ayağa şaldı Rūm’ı Şām’ı serseri
- 3 Cebrā’il’i tercümān çekdi o şāh-ı enbiyā
Cebrā’il geldi götürdü anda sīb-i aḥmeri
- 4 Ol sīb-i ḡār-pāre kıldı birini aldı ḥabīb
Üçü vardı ḥazrete çağırdı Allāh ekberi
- 5 Biri Döldül biri Faṭma oldu ol ḡār-pāreniñ
Biri oldu Zü’l-fekār biri ‘ Alī’niñ Ḳanber’i
- 6 Baḡ baḡışiñ āl-i ālīniñ didi şāh enbiyā
Sen yaḡiñ baḡ kim göresin olma zinhār serseri
- 7 Ey göñül sen şāhı sevdiñ koyma elden dāmenin
Seveni seven iledir tā ki rüz-ı maḥşeri
- 8 Āstāniñda o şāhiñ ḡākeri çokdur velī
Bu Ḥatāyī cümlesiniñ kemteridir kemteri

⁸⁹ Vezin kusurlu.

NEFES-İ TESLİM ABDÂL

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Mürşide varmağa t̃alib olursañ
İbtidā senden reh-ber isterler⁹¹
Virdigin ikrāra toğrı gelürseñ
‘Ahd ile peymāndan reh-ber isterler
- 2 Muḥammed ‘Alī’niñ yüzün görmege
Erenleriñ dīvāniñda t̃urmağa
On iki İmām’ıñ yolun sürmege
On iki İmām’dan reh-ber isterler
- 3 Mürşidiñ nazarı müşkili seçer
Kāmil olan reh-ber Şirāt’ı geçer
Cān kuşu kafesden ‘ākıbet uçar
Tenden uçan cāndan reh-ber isterler
- 4 Reh-beriñ vār ise olursuñ insān
Reh-beriñ yok ise kalırsuñ ḥayvān
‘Araşāt gününde açılır meydān
Qurulan mizāndan reh-ber isterler
- 5 Şah-ı Merdān bir yol qurdu quluña
Yola giden reh-berinden biline
Gitmek ister iseñ mü’min yoluna
Dīn ile imāndan reh-ber isterler

⁹⁰ Bu şiir, Cahit Öztelli tarafından yayımlanan Pir Sultan Abdal “Bütün Şiirleri” (Öztelli, 2012: 160) ve İsmail Özmen tarafından yayımlanan Teslim Abdal Hayatı ve Şiirleri (Özmen, 2002: 139) adlı eserlerde yer almaktadır. Yani şiir, hem Pir Sultan’a hem de Teslim Abdal’a māl edilmiştir.

⁹¹ Hece eksik. İbtidā insāndan reh-ber isterler (Özmen, 2002: 139).

- 6 Ma‘ rifet bâğına girmek dilerseñ
Haķıķat güllerin dermek dilerseñ
Erenler sırrına irmek dilerseñ
Levh ile nihāndan reh-ber isterler
- 7 **Teslīm Ābdāl** söyler bu hikāyeti
Nefsini bilmekdir güçlük gāyeti
Yirmi sekiz ħurūf/u/ yedi āyeti
Bilmege ‘ irfāndan reh-ber isterler

(65a-65b)

–78–

VĪRĀNĪ

- Mefā‘ lĭlün Mefā‘ lĭlün Mefā‘ lĭlün Mefā‘ lĭlün
- 1 Cevābım gūş-ı cān ile işit ey ṭalī‘ -i mes‘ūd
Yüzün ħarfinden açıldı cihāna her ne var mevcūd
Eger serçe degilseñ sen bu ‘ Anķā ’ loķmasın gel yud
Hüve’l-evvel hüve’l-āħir yüzüñdür kıble-i ma‘būd
Bu ma‘ nāyı ħadīşinde buyurdu Aħmed ü Maħmūd
Cihāna gelmeden cānā hemān dīdār imiş maķşūd
- 2 Ne māl [ü] manşıb [ü] dünyā ne mülk ne ‘ ıyāl ister
Ne ħod zīnet ne ħod ‘ izzet ne bir ħayr ħayāl ister
Ne cennetden diler şādı ne dünyādan melāl ister
Kimiñ kim rüz-ı maħşerde zamīr-i vaşl-ı āl ister
Bu ma‘ nāyı ħadīşinde buyurdu Aħmed ü Maħmūd
Cihāna gelmeden cānā hemān dīdār imiş maķşūd
- 3 Niçe āyāt Ĥudā’dan inüpdür ey aħī ber-vech
Muvāfiķ niçe āyātı didi Aħmed daħı ber-vech

- Göründü zāhir [ü] bâṭın ü ma‘ nāyı daḥı⁹² ber-vech
‘ Aceb niçün sücūd itmez bu şābitle faḳı ber-vech
Bu ma‘ nāyı ḥadīşinde buyurdu Aḥmed ü Maḥmūd
Cihāna gelmeden cānā hemān dīdār imiş maḳşūd
- 4 Naẓar kıḷ cāvidān içre ne te ‘vīl eyledi Yezdān
Vücūd-ı vech-i Ādem’den ne ma‘ nā eyledi iḥsān
Şük(ü)r Ḥaḳḳ’a ki bildirdi nedir dīn hem nedir īmān
Sevād-ı a‘ zāmīn sır u rumūzun eyledi āsān
Bu ma‘ nāyı ḥadīşinde buyurdu Aḥmed ü Maḥmūd
Cihāna gelmeden cānā hemān dīdār imiş maḳşūd
- 5 Tılsım-ı kenz-i Ṭāhā’dır yüzünde yazılan defter⁹³
Anıñ nūrundan olmuştur ser-ā-pā dü-cihān enver
Te‘ āla’l-lāḥ zihī ḳudret zihī ma‘ nā zihī dil-ber
Düşen sevdā-yı dil-dāra cihānıñ varlığın neyler
Bu ma‘ nāyı ḥadīşinde buyurdu Aḥmed ü Maḥmūd
Cihāna gelmeden cānā hemān dīdār imiş maḳşūd
- 6 Gel ey ‘ aşık eger ‘ aşḳdan özüñde var ise zerre
Cemāl-i ‘ aşḳ-ı dīdārıñ seniñle yār ise zerre
Ḳo elden ğayrı sevḍāyı gözüñ bī-dār ise zerre
Sa‘ ādet olarıñdır kim ümīd dīdār ise zerre
Bu ma‘ nāyı ḥadīşinde buyurdu Aḥmed ü Maḥmūd
Cihāna gelmeden cānā hemān dīdār imiş maḳşūd
- 7 **Vīrānī**’niñ ezel evvel bu idi ‘ ahd [ü] iḳrārı
Hemān bir ḥırka bir loḳma ola bu dünyāda varı⁹⁴
Budur bu ehl-i ‘ isyānıñ murādı istegi varı
İki ‘ ālemde maḳşūdu ‘ Alī vü āl-i dīdārı

⁹² şahī (Atalay, 1998: 11).

⁹³ Vezin kusurlu.

⁹⁴ ḳārı (Atalay, 1998: 12).

Bu ma' nâyı hadîşinde buyurdu Aḥmed-i Maḥmūd
Cihāna gelmeden cānā hemān dīdār imiş maḳşūd

(66a)

–79–

ĠAZEL-İ SIRRİ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bî-vefā mi' mārđan vîrāneler yegdir baña
Kūşe-i miḥnetde ġam-kāşāneler yegdir baña
- 2 Tā' at-i nāḳıs kılup kesb-i riyādan evvelā
Dest-i sāḳīde dönen peymāneler yegdir baña
- 3 Keşret-i vā' izden ayruḳ iştiyāḳım ḳalmadı
Def' -i ġam itmek içün mey-ḥāneler yegdir baña
- 4 Ekl [ü] şürbe pek heves-kār zāhid-i ḥod-bīni gör
Cem' -i zāhidden dil-i vîrāneler yegdir baña
- 5 **Sırrıyā** maġrūr-ı ' aḳl olmaḳ ne lāzım dehrde
Uşlu ' ābidden cünün dīvāneler yegdir baña

(66b-67a)

–80–

DİĠER NUṬḲ-I ŞERİFLERİ

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Ta' n itme ' uşşāḳ-ı zāhid kerem it
Fāş olunmaz dilde esrārımız var
Zühd-i taḳvā üzre öz ḥālīne ġit
Biz bizimle özge bāzārımız var
- 2 Ne bilsün ḥalimiz cāhil [ü] nā-dān
Ḥün-āb-ı eşkimiz eyleriz rızān

- Bulunmaz ‘âlemde derdine dermân
Derd-i ‘aşka düşmüş bîmârimız var
- 3 Mağşûda irişmez serin virmeyen
Ma‘ rifet bâğının gûlin dermeyen
Şâm olur şubha dek ḥ‘âbı görmeyen
Âh-ı feryâd ider bî-dârimız var
- 4 **Turâbî** râhımız ‘aşk-ı maḥabbet
Bizde gûşâd olur dîde-i ‘ibret
Sıdḡ-ıla gûş iden söz alur elbet
Âteş-i menend-i güftârimız var

(67a-67b)

–81–

DİĞER NEFES

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Rû-gerdân olanlar fânî cihânda
Menzil-i ‘uḡbâya ilişdi kaldı
Huşk-ı riya ile zâhid gümânda
Geçdi esmâ’ya ilişdi kaldı
- 2 Nazar kıl dîde-i ‘ibretle cânâ
Ġarḡ ider ‘âlemi nedir bu deryâ
Şems-i bîn olmayan huffâş-ı ‘amâ
Behişt-i Tûbâya ilişdi kaldı
- 3 Kûh-ı Tûr-ı ‘aşka toḡrulursa râh
Mağşad-ı maṭlûbuñ virir şehen-şâh
Şecerden ḥitâb-ı innî inne’l-lâh
Ḥazret-i Mûsâ’ya ilişdi kaldı
- 4 ‘Aşka esîr oldu Ferhâd [ü] Mecnûn
‘Aşḡ-ıla devr idüp bu çarḡ-ı gerdûn

Tecellî eyledi Emr-i Kâf [u] Nûn

Bu cümle âşiyâna ilişdi kaldı

- 5 **Turâbî** zâr ider leyl [ü] nehârı
Saht [ü] düşvâr imiş bu ‘ aşkıñ kârı
Kimse bilmez nedir ledün esrârı
Bir gizli ma‘ nâya ilişdi kaldı

(67b-68a)

–82–

KOŞMA TURÂBÎ

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Şalma dil keştisin engîne ‘ âşık
Bahr-i ‘ aşka hadd-i pâyân bulunmaz
Her yirde keşf itme sırr-ı hakâyık
Anı fehm eyleyen bir cân bulunmaz
- 2 ‘ Âriflere ta‘ rîf itmek ne hâcet
Efsâne sözleri eyle ferâğat
Kanda göster baña şâhib-kerâmet
‘ Alî çokdur Şâh-ı Merdân bulunmaz
- 3 Muhtefî oldular ‘ âlemde erler
Bî-kıymet olmuşdur ‘ ilm-i hünerler
Her kime şorarsañ ‘ ârifüz dirler
Benden özge bakdım nâ-dân bulunmaz
- 4 **Turâbî** cihânda olduk serseri
Fehm iden kalmamış dürr [ü] gevheri
Kimseniñ kimseden yokdur haberi
Böyle bir ‘ acâ’ib seyrân bulunmaz

EŞREFOĞLU

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Şular kim ‘aşk elinden içdi cāmı
Olar hiç bilmediler hāşş [ü] ‘āmmı
- 2 Olar esrik tırur dā’im ayılmaz
Olar fehmi eylemezler şubh [ü] şāmı
- 3 Olar bilmez yecūzı lā-yecūzı
Olar mezheb idinmez bir imāmı
- 4 Oların gönlüne Hakk şöyle tölmuş
Unutulmuş iki cihān temāmı
- 5 Olar varlıkların Hakk’a virüpdür
Oların Hakk’la dā’im kıyāmı
- 6 Olar iki cihāndan geçdiği çün
Olara virdi Hakk dārü’s-selāmı
- 7 Sebeb bunlar bu yir gök tırduğuna
Bu maḥlūkuñ bularınla nızāmı
- 8 Olar ‘arş ü kürsi bir nefesde
Ki lā-ḥavf-ı‘ aleyhim Hakk kelāmı
- 9 Oları **Eşrefoğlu Rūmī** den şor
Oları saña göstersiñ temāmı

İBRÂHÎM

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Tağlara bağıdım da gönlüm bulandı
Gönlüm eglencesi tağlar merhabā
Gözüm yaşı ile ‘ummān bulandı
Çağlayub akan da ‘ummān merhabā
- 2 K̄ara Höyük’ün niresinde temāşā⁹⁵
Onda biter nergis ile benefşe
Bizden selām olsun sulṭān Beştaş’a⁹⁶
Çevresinde yatan erler merhabā
- 3 Benim p̄rim K̄ara Höyük’de oturur
Akpınar’dan yeşil ördek getirür
Küskisin Ḥorāsan’a yetürür
Hem dalına budığına merhabā
- 4 Yürüyen dīvāra t̄ur didi t̄urdu
Nişān olsun deyu k̄uluncın virdi
K̄ara taş̄ı hamır gibi yoğurdu
Mācerātı belli Bektāş merhabā
- 5 **Dervīş İbrāhīm** dilim t̄olaşık
P̄irini sevmeye ‘ār m’ider ‘āşık
Gice gündüz yüz sürdügüm Gök Işık
Āb-ı Zemzem ç̄ile-ḥāne merhāba

⁹⁵ Hece fazla. K̄ırlanğıçn̄ neresinde temāşā (Özmen, 1998/III: 414).

⁹⁶ Bektāş’a (Özmen, 1998/III: 414).

(70a)

–85–

NESİMİ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ lātün Fā‘ ilün

- 1 Ey gönül sen her cesetden cān umarsıñ ne ‘ aceb
Bî-vefādan luṭfla iḥsāñ umarsıñ ne ‘ aceb
- 2 Bî-şerî‘ atler ne bilsün evliyānıñ sırrını
Bî-ṭarīḳatden reh-i erkān umarsıñ ne ‘ aceb
- 3 Çün ‘Azāzil aḥsen-i taḳvāya baş indirmedi
Anda sırr-ı ka‘be-i cānān umarsıñ ne ‘ aceb
- 4 Her ḳayānıñ la‘li olmaz her deñiziñ gevheri
Her şadefden dürr ile mercān umarsıñ ne ‘ aceb
- 5 Umma her ḳalb-i zeğallerden emāl-i ma‘rifet
Münkirin ḳalbinde sen ĩmān umarsıñ ne ‘ aceb
- 6 Sencileyin zühd-i rızḳ-ı zāhidiñ efsānesi
Bî-ḥaberden ma‘nā-yı Ḳur’ān umarsıñ ne ‘ aceb
- 7 Ey **Nesīmī** sırrını nā-dāna izhār eyleme
Her ḳışiden ‘ahd ile peymān umarsıñ ne ‘ aceb

(70b)

–86–

RÎF‘AT

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ lâtün Fâ‘ ilün

- 1 Şimdi dil pîr-i muğânîñ vâlih-i hayrânıdır
Dîn anıñ dîni baña îmân anıñ îmânıdır
- 2 Dönmem ikrâr-ı maḥabbetden ferâğat ba‘ de zeyn
‘Ahd anıñ ‘ahdi baña peymân anıñ peymânıdır
- 3 Cennetü’l-me‘ vâ ki dirler kûşe-i mey-ḥāneye
Sîm-ten sâķiler anıñ ḥūrî [ü] ğilmânıdır
- 4 Ben fedâ-yı ḥāk-pây-ı ka‘ beye büt-ḥāneyem
Seyr-i pâkim ol muḥaddes ravzanıñ kurbânıdır
- 5 Bir ğazelde eyledi nuṭķla **Rîf‘at** imtiḥân
Vâr ise yine bugün dîvâneler dîvânıdır
- 6 Sâķiyâ peymâne-i rızķla zevķ eyler müdâm
‘Aşķla mest-i müdâm olmak erenler şânıdır

(71a-71b)

–87–

NEFES-İ PÎR ĞÂ‘İB ABDÂL

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Gel gine bugün dost iline varalım
Ḥallâc-ı Manşûr’um varım Gül Baba’m
Yârimden ayrıldım feryâd iderim
Qalmadı nâmûsum ‘ârım Gül Baba’m
- 2 Qan revândır gözümüzden yaşıımız
Şûk(ü)r bir araya geldik beşıımız

- Şimden girü Hû dimekdir işimiz
‘Arşa direk direk varım Gül Baba’m
- 3 Gördüm kılıncını tutar elinde
Keskin erenleri vardır yanında
Yardımcımız olsun maḥşer yirinde
Dünyâ âhiretde vârim Gül Baba’m
- 4 Yedi iklîm çâr-küşeyi görürsün
İstekliye murâdların virirsün
Dîn serveri Muḥammed’iñ kulusun
Cennetde balkıyan nûrum Gül Baba’m
- 5 **Pîr Gâ’ib Âbdâl’**iñ tatalım yasını
Turnaya virmişdir garîb sesini
Yedi iklîm dört küşeniñ bekcisi
Gel dînim îmânım vârim Gül Baba’m
- (71b-72a)

–88–

NEFES-İ KALENDERİ-İ TURÂBÎ

- Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün
- 1 Ey kıdd-i sehî kâmet-i bâlâ ne güzelsün
Gerdâni beyâz ruḥları ḥamrâ ne güzelsün
- 2 Âfet bakışın nâz ile reftârı begendim
Cân sevdi seni lebleri şahbâ ne güzelsün
- 3 Mânendi saña olmaya bu devr-i cihânda
Vaşf eyleyelim ḥüsnüni ammâ ne güzelsün
- 4 Gülseñ açılur âl-i ruḥuñ üzre o gonçe
Şerm oldu görüp ol gül-i ra’ nâ ne güzelsün
- 5 Bağlandı gönül neyliyeyim dârına zülfün

- İtdik bendesin ‘ aşk-ı hüveydâ ne güzelsin
- 6 Vechiñ göricek eylediler ‘ aql-ı ferāmūş
Kıldıñ niçe kim ‘ aşık-ı şeydâ ne güzelsiñ
- 7 Evkât-güzâr idi hayâliñle **Turâbî**
Lütfuñla nümâ eyle ki âyâ ne güzelsiñ
- (72a-73b)

–89–

NESİMİ

- Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ulün
- 1 Eyâ mü ‘min ger istersen sa‘ âdet
Özüñe pîşe kıl dâ ‘im se ‘ âdet
- 2 Evvel tab‘ -ı lâtif ü hulk-nigû⁹⁷
İkinci hem kerem cûd ü saḥâvet
- 3 Üçüncü olma hergiz bî-vuzûsun
Tutup Hâk buyruḡun kılḡıl ‘ ibâdet
- 4 Hoşâ ol mü ‘min-i pâk-i muvaḥḥid
Ki ola anda hem bu üç ḥaşâlet
- 5 Hayâ ‘dır birisi biri edebdir
Biri daḡı nedir ḥavf-ı kıyâmet
- 6 Yine üç nesne göñlü rûşen eyler
Ḥaḳîḳat bil sen az rûy-ı irâdet
- 7 Biri muşḥaf biri aḡarşu dirler
Bu iki nesneye baḡsıñ kifâyet
- 8 Üçüncü şun‘ -ı Hâk ‘dır ḥüsn [ü] zibâ

⁹⁷ Vezin kusurlu.

- Taşarrufsuz teferrüc kıl ferâğat
- 9 Yine üç nesne gön̄lü ğam-ḡm̄ eyler
Kulak tut kim saña aydım hikâyet
- 10 Yaman komşu yavuz yoldaş bed-ḥū
Yaman ‘avret siyâsetdir siyâset
- 11 Yakīn cennet yüzün görmez ol âdem
Ki var cânında anuñ üç ‘alâmet
- 12 Biri kezb birisi daḥı ğıybet
Biri olmak (...) ⁹⁸ ehl-i ‘adâvet
- 13 Olur üç nesneden âzâr merdüm
Vâr itme özüne anı şınâ‘at
- 14 Biri bühtân biri kec gön̄ül itmek
Biri güstâḥ olup kılmak zârâfet
- 15 **Nesīmī** sen eger ehl-i yakīnseñ
Bu üç nesneyi kıl kendüñe ‘âdet
- 16 Biri lütf u kerem bâ ḥulḳ-nigū
Biri hiç kimseye bakma ḥaḳâret
- 17 Bu sözler hoş naşîḥatdır alana
Sa‘âdetdir velī ‘ayn-ı sa‘âdet

(73b-74a)

–90–

BU DAHI

Mef'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe'ülün

- 1 Dillerde kimiñ zikrle hem yādı 'Alī'dir
Der-rūz-ı haş(ı)r anlarıñ imdādı 'Alī'dir
- 2 Var mı görecek dīde-i dünyā ile āyā
Cibrīl-i Emīn'in daḥı üstādı 'Alī'dir
- 3 Sevdigi ile haşr eylerse ādem-i mollā⁹⁹
Ey ḥāce benim sevdigimiñ adı 'Alī'dir
- 4 On İki İmām bendesi ol ḥālīş-i maḥlaş
Maḥbūl-i Ḥudā'dır olar evlād-ı 'Alī'dir
- 5 Ğam çekmesün ol dildeki her demde **Yemīnī**
Hem zikri Muḥammed 'Alī hem nād-ı 'Alī'dir

(74a)

–91–

KALENDERİ-İ YESÂRİ BABA¹⁰⁰

Mef'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe'ülün

- 1 Ḥursīd Muḥammed felegiñ māh-ı 'Alī'dir
Herkes olamaz sırrına āgāh-ı 'Alī'dir
- 2 Şābit-ḳadem iḳrārına ol pīr-i ṭarīḳiñ
Schv eyleme kim Ḥaḳḳ'a gider rāh-ı 'Alī'dir
- 3 Ey dil bulayım dirseñ eger Nūḥ-ı necâtı
Sür işigine yüzünü dergāh-ı 'Alī'dir

⁹⁹ Vezin kusurlu.

¹⁰⁰ Mahlasta da görüldüğü üzere bu şiir Yemînî'ye aittir.

4 Yok cümle ḥalāyıkda anıñ sırrına maḥrem
Cumhūr-ı erenler sırrı hem şāh-ı ‘Alī’dir

5 Ol şīr-i Ḥudā serveri dāmād-ı Muḥammed
Vallāhi **Yemīnī** ‘Alī’billāhi ‘Alī’dir

(74b)

–92–

BU DAḤI

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Ma‘ nevī Ādem olan resm-i müsemmādan geçer
Farq-ı māhiyyet idüp tesbīḥ-i esmādan geçer

2 Mesleğinde devre-i ‘arşıyyesin tekmīl iden
Māye-i terkībden reng-i heyūlādan geçer

3 Şāhid-i maḫşūd-ı re’yü’l-‘ayn-ı rü’yet eyleyen
Ḥal‘-i na‘leyn itmeden Tūr-ı tecellādan geçer

4 Secde-i ehl-i ḥaḳīkat kıble-i ma‘nāyadır
‘Ārifān taḳlīd-i mihrāb-ı muşallādan geçer

5 Dergeh-i şāh-ı necefde bende-i nā-çiz olan
Eşref‘ā ālāyiş-i iḳbāl-i dünyādan geçer

DER NUTK-I EŞREF PAŞA

Mef'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe'ülün

- 1 El-minnetü li'llāh ki 'abā-pūş-ı rızâyuz
Biz çāker-i hāliş gevher-i Āl-i 'Abā'yuz¹⁰¹
- 2 Yokdur heves-i cāh-ı cihān hātırımızda
Biz kavm-i melāmet zerre-i fakr [u] fenâyuz¹⁰²
- 3 Seccāde-i dīn şübha-i telkīn elimizde
Mihrāb-ı hāqīkat-gūzedir kıble-nümâyuz
- 4 Müstağnī-i zād-ı sefer-i vaḥdetiz ammā
Bu (...) ¹⁰³ terkībde bī-berg [ü] nevâyuz
- 5 Hāḡ'dan bilürüz sūd [ü] ziyān her ne gelürse
Fāriğ-i şeh-i dağdagā-i çün [ü] çerâyuz
- 6 Her vechle meydānda ṭurur dürr-i nübüvvet
Biz dürr-i velāyet ararız ehl-i ḡafā'yuz
- 7 Hep vaḡyle inşād ideriz nazm biz **Eşref**
Şā'ir degilüz mevrīd-i ilhām-ı Ḥudā'yuz

¹⁰¹ Vezin kusurlu.

¹⁰² Vezin kusurlu.

¹⁰³ Metinde bu şekildedir.

DİLSŪZ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 İstedi ‘azm eylesün meydāna ‘Abbās ‘Alī
 Şaldı çü neş ‘ālem-i imkāna ‘Abbās ‘Alī
 Şavlet-i ‘Abbās’a baqdı Pādişāh-ı Kerbelā
 Gördü ğayz üste gelüp ol şīri çün Şīr-i Hudā
 Bildi bu ğayzla ger meydāna gitse bir mollā
 Od urup kim ħirmen-i ‘udvāna ‘Abbās ‘Alī
- 2 Boynuna kol şaldı ‘Abbās’ın o şāh-ı teşne-leb
 Söyledi ey ma‘den-i ğayret ayā kân-ı edeb
 Görmüş(i)dim sende hergiz böyle bir kaħr [u] ğazab
 ‘Arz kıldı bil yetüpdür cāna ‘Abbās ‘Alī
- 3 (...) ¹⁰⁴ tārūmār eylem bugün
 Ĥāk-pā yekde seniñ cānım nişār eylem bugün
 Yā ölem yā Kūfe içre reh-güzār eylem bugün
 Añlasunlar mürīdidir Merdān’a ‘Abbās ‘Alī
- 4 Koy çıķam men bir ‘iķāb üste görem bu kibrler
 Ne diyir ne isteyir āl-i ‘Alī’den ser-be-ser
 Sen eger kıysañ bu kıavmi eylerüm zīr ü zeber
 Göz diküp senden çıķan fermāna ‘Abbās ‘Alī
- 5 Ĥüküm kılsıñ bu gürūhu toĝrarım bir ānda
 İbn-i Sa‘dī kıoymanım zinde kıla devrānda
 Şimr’e tā bir od uram bu ‘arşa-i meydānda
 Añlasunlar dostudur bī-gāne ‘Abbās ‘Alī

¹⁰⁴ Sayfa yıprandığı için okunamamaktadır.

- 6 Hüküm kıldı şâh-ı mazlûmân eyâ kân-ı vefâ
Teşnedir âl-i ‘Alî şu kıl tedârik yâ aḥâ
Gördü virmez ezele ona ol server-i şâha
Egdi baş ol server-i devrâna ‘Abbâs ‘Alî
- 7 Ḥayme-gâha koydu yüz ğayzla ol /şeh/ mişl-i beşîr
Aldı bir meşki şalup döşe o saḳâ’-yı dilîr
Söyledi yârân ḥelâl eyleñ munı ḥûrd-ı kebîr
Şu getürmege gider ferzâna ‘Abbâs ‘Alî
- 8 Ḥaymeden taşra çıḳup yekser o dem bi’l-lâh şûr
Şîven-i efgân idüp cümle ana söyle zikûr
Ağlayup ol vaḳtde cinn ü beşer vaḥş ṭabur
Gitdi ‘arş-ı dâveri efgâna ‘Abbâs ‘Alî
- 9 Zeyneb’i ḥâtundan ‘arz eyleyib aldı bir kefen
Öz kıızı balasına şaldı o şâh-ı mümteḥan
Yüz koyup âb-ı Fırat üste o şîr-i zü’l-minen
Gitdi rahş-ı hışmla Cevlân’a ‘Abbâs ‘Alî
- 10 Gördiler ğayzla çün ‘Abbâs ol ḳavm-i ‘azâb¹⁰⁵
Virdiler yol itdiler ol ḳamu derdin ictinâb
Hey urup şaldı Fırat içre özin ol dem ‘iḳâb
Teşne-leb yetdi ‘aceb ‘ummâna ‘Abbâs ‘Alî
- 11 Avcunı ṭoldurdu içsün çün (...) ¹⁰⁶
İçmeyüp fikr itdi bu ne şive-i Merdân’ıdır
Sen içersin şü Ḥüseyn’in ‘itret-i ‘aṭşânıdır
İçmeyüp döndürdü baḡrın ḳana ‘Abbâs ‘Alî
- 12 Ṭoldurup müşki şalup döşe alup şimşîr ile
Leşkeri ‘udvâna şaldı hışm öziyle velvele

¹⁰⁵ Vezin kusurlu.

¹⁰⁶ Sayfa yıprandığı için okunamamaktadır.

- Dögdiler kūs-ı dühül itdiler yekser helhele¹⁰⁷
Bağmayup ol zümre-i şeytāna ‘Abbās ‘Alī
- 13 Merd-i merdāna iderdi ol şecā‘ at kāmı ceng
Öldürüp başup geçerdi laḫza itmezdi direng
‘Arşa evvel ḫavm-i bī-pervāya ez bes itdi teng
Gördiler ceng eyliyor ḫaşmāne ‘Abbās ‘Alī
- 14 Nāgehān bir kāfir-i zālīm kimin eyleb o dem
İtdi ol kām-ı vefānīn şağ ḫolun mişl-i ḫalem
Bağmayup ol şeh şol elli ceng iderdi dem-be-dem
Düşdü ḫol meşki tūtop dendāne ‘Abbās ‘Alī
- 15 Ceddi cehd aytdı öziñ bil ki yetürsün ḫaymeye
(...) ¹⁰⁸ ol ḫāletiyile şu getürsün ḫaymeye
Neylesiñ ḫol yok şuyu yekser getürsün ḫaymeye
Ḥasret ile bir bağup her yana ‘Abbās ‘Alī
- 16 Söyledi ey bī-ḫayālar men bu cāndan geçmişem
Baş [u] cān [ü] mālīden hem ‘uzv [u] şāndan geçmişem
Ḳul nedir Ḥaḫḫ’īn yoluñda baş [u] cāndan geçmişem
Cān virüp rüz-ı ezel cānāna ‘Abbās ‘Alī
- 17 Bed-rāy **Dilsūz** bu nazımım sen de eyle muḫtaşar¹⁰⁹
Urma od bu ‘ālem-i imkāna dā’im ser-be-ser
Ecriñi virsiñ seniñ maḫşerde Ḥullāḫ-ı beşer
Zāmin olduñ ravza-i rıdvāna ‘Abbās ‘Alī

¹⁰⁷ Vezin kusurlu.

¹⁰⁸ Metinde bu şekildedir.

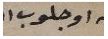
¹⁰⁹ Vezin kusurlu.

SÂKÎ

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Biliñ ey kavm-i sitem-ger menem ' Abbās ' Alī
Zāde-i Haydar-ı şafder menem ' Abbās ' Alī
Zır(1)hım teng oğum tünd kemānım çevgān¹¹⁰
Miğferim meh siperim mihr sinānım lertzān
Çākerim cinn ü melek cılve-gehim bāğ-ı cinān
Vāriş-i Sâkî-i Kevşer menem ' Abbās ' Alī
- 2 Bir görüñ kimdi babam men kimim ey kavm-i kilāb
Berķ tek şayha çeker zîr u rikābımda ' iķāb
İderim kanuz ile şafha-ı meydānı ħîz-āb
Rāh-ı ümmetde viren ser menem ' Abbās ' Alī
- 3 Ħaymelerden (...) ¹¹¹ el-‘ ataş āl-i resūl
Eylemez ġayreti ' Abbās bu aĥvāli ķabūl
Ya viriñ āb-ı revān ya ki ķılıñ nāra nüzūl
Dağıdan leşker-i kāfir menem ' Abbās ' Alī
- 4 Men ' alemdār-ı Ħüseyn'im vel' saķķā-yı ħarem
Viririm sizlere menzil bu zamān rāh-ı ' adem
Eylerim leşkeri maķtūl-ı ' alemdār-ı ķalem
Āteş-i ' aşķa semender menem ' Abbās Alī
- 5 Gelmişem şafha-i meydāna çekem tîğ-ı sitiz
Ħūn-ı ağyār ile gelsün eyleyim ħançeri tîz
Bağlayım düşmeni dīne bu zamān rāh-ı kürîz

¹¹⁰ Vezin kusurlu.

¹¹¹ Metinde bu şekildedir.

- Dide-i düşmene hançer benim ‘ Abbās ‘ Alī
- 6 İderim tīg-i şerer-bār ile sīneñüzü çāk
Şu viriñ havf eyleyiñ teşnedi bu firkā-i pāk
Ger disem sizlere mūtū olursuz cümle helāk¹¹²
Halef-i mīr ü ğazanfer menem ‘ Abbās ‘ Alī
- 7 Ger çekem na‘ ra ciger-gāhdan ey kavm-i Yehūd
Kān-ı imkāna düşer lerze şanır mülk-i vücūd
Havf-ı tīgimdan idüp mihr siper çarḥ-ı kebūd
Küllī‘bu ‘ āleme lenger menem ‘ Abbās ‘ Alī
- 8 Teşnelik aşğarı bī-hūş idüp ey leşker-i kīn
Bülbül-i gülşen-i dīn teşnedi ey Şimr-i la‘īn
Şu yolu gözlerdi ey kavm-i Hüseyin ol şeh-i dīn
Māh-ı evlād-ı peyam-ber menem ‘ Abbās ‘ Alī
- 9 Diyiñ ol **Sākī**‘ye çok havf eyleme maḥşerden
Viririm rüz-ı cezā sāğarı men kevşerden
Çekme el dāmen-i ‘ Abbās ‘ Alī ekberden
Ümmete ḥaşrda yāver menem ‘ Abbās ‘ Alī

¹¹² Vezin kusurlu.

PÜRĠAM

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey gürüh-ı eşkiyâlar zâde-i Haydar menem
Zâde-i Haydar menem şîr-i ğazanfer fer menem
Ahter-i burc-ı şecâ' at şem' -i bezm-i serverî
Râyet-i kâh-ı imâmet dürr-i tâc-ı Haydarî
Şîr-i meydân-ı şecâ' at tîğ-i feth-i şafderî
Şaf-şikâf şaf-şiken ' Abbâs-ı nâm-âver menem
- 2 Haydar-ı Hayber-güşânîñ men ğazab-nâk oğluyam
Hâmme-i dîn-i Muhammed şâh-ı levlâk oğluyam
Ya' ni dâmâdü'r-resûl'ün şîr-i bî-bâk oğluyam
Lafzlarda yâdigâr-ı kal' a-ı Hayber menem
- 3 Kehkeşân tek egridir tîğ-ı şerer-bârım benim
Şeş-cihetdi ins ü cân envâr-ı enşârım benim
Beslenüp dâ'im kılnç urmağa kollarım benim
Leys-bâzû bebr-sîne ejder¹¹³-i peyker benim
- 4 Vâşıl-ı pür-dil yaratmış Hâlık-ı ekber meni
Bu ' iķâb üstünden şallamaz yüz bile leşker meni¹¹⁴
Şîr elinden çıkmışam çün (...) ¹¹⁵ Haydar meni
Vâriş-i mülk-i şecâ' at nâ'ib-i şaf-der benim
- 5 Her ne tûrur var uruñ kavm-i bed-ahter mene
Zerre kâr itmez bu tîr ü nîze vü hançer mene

¹¹³ ejder: ejderhâ Cönk.

¹¹⁴ Vezin kusurlu.

¹¹⁵ Metinde bu şekildedir.

- Kelime-i na‘t-ı ‘Alî/’dir/ sînede ezber mene
Yoğdu bâkem bir bile Mevlâ’ya çün çâker menem
- 6 Nîzeme ursam tekân âfâkı düzler ser-be-ser
Hey urup mütû diyem qalmaz yir üzre bir nefer
Hergiz arslana (...) cengde rûbâhlar
Men Hüseyn-i saqqâyım saqqâlara server menem
- 7 Ğarq-ı fûlâd itmişem bu kıaddi serv-i ‘ar‘arı
Şandırır çâr-âyinem âyine-i İskender’i
Zûr-ı bâzûma muqâbil bilmenem biñ kayşeri
Kimdi kayşer Rûm içinde nâm-cû kayşer menem
- 8 Kıbrine yüz dönderüp bir yol çağırsam Haydar’ı
Gâv [u] mâhîden getürrem pençem üste pîrleri
Kurre-i eflâkı tıldurum ser-â-ser leşkeri
Hayber ü Bedr [ü] ‘Uhûd arslanına beñzer menem
- 9 Ğayretim çokdur Hüseyn’e şâd-ı hoş-ğâl isterem
Hakqı çokdur kıpusında kığsa tırrum gitmenem
İki kıoldan geçirim men kıardaşımdan dönmenem
Hem ‘alemdârım bu ğam sâlârına nöker menem
- 10 Kıorkma çek tîğ-i zebânıñ itme pervâ **Pürğam**’a
Çal kıalem dîvânı tıldur medh-i mollâ **Pürğam**’a
Bir bile mollâ varındı rûz-ı ‘uqbâ **Pürğam**’a
Eyleyüp her lahza fermâyiş vefâ-perver menem

BU DAHI

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Ādem’i Ādem iden üç harf ile beş noktadır
Ekremi ekrem iden üç harf ile beş noktadır
- 2 Ādem’e igvā’ iderken şān-ı dil buldu sükūt
Ebkemi ebkem iden üç harf ile beş noktadır
- 3 Bī-peder ‘İsā’yı mevlūd baṭn-ı Meryem’den ġaraż
Meryem’i Meryem iden üç harf ile beş noktadır
- 4 İhtiyāc olmak neden Hāk kol kola kılmış sebeb
Elzemi elzem iden üç harf ile beş noktadır
- 5 İbn-i Edhem pādişāhken taḥt [ü] tācın terk idüp
Edhem’i Edhem iden üç harf ile beş noktadır
- 6 Ey **Turābī** yek nefesde on sekiz biñ ‘ālemi
‘Ālemi ‘ālem iden üç harf ile beş noktadır

¹¹⁶ TD’de yok.

(81a-81b)

–98–¹¹⁷

TURĀBĪ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Sırr-ı Hakk'a vâkıf olmuş âşinâ yüz biñde bir
Siv-rû esrârına lâyıķ revâ yüz biñde bir
- 2 'Alleme'l-esmâ' rumûzın fehm-i idrāk eyleyen
Qalb-i mir'ât-ı mücellâ rûşenâ yüz biñde bir
- 3 Kâf [u] Nun emr-i rumûzı gerçi sözdür ey ahî
Bu sözüñ künhine ırmış mübtelâ yüz biñde bir
- 4 Fazl-ı Yezdân sırrına ırmış kanı göster baña
Sırr-ı Qur'an'ı bilen haţţ istivâ' yüz biñde bir
- 5 Sûre-i harf-i muķaţţâ' remzini fehm eyleyen
Cûste cû itdim **Turâbî** şâh gedâ yüz biñde bir

(81b-82a)

–99–

TURĀBĪ

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Olalı 'aşķa esîr eski hevâdan geçdik
Mest-i lâ-yu' kal olup derde devâdan geçdik
- 2 Ğayrıya dâd ide eczâsını devrân-ı tabîb
Bize 'arz itmeye bizler o şifâdan geçdik
- 3 Sâķî'î bezm-i ezel câmını nûş eyleyeli
Bu cihânda vâş olan cümle sivâdan geçdik

¹¹⁷ TD'de yok.

- 4 Oturup kûşe-i mey-ḥānede sākin olduk
Vird-i esmā' ile tesbīḥ-i du'ādan geçdik
- 5 Görelim ḥālimizi rāh-ı melāmet içre
Ḥalka rüsvāy olarak şerm-i ḥayādan geçdik
- 6 Dökeriz eşk-i nihān sırrı nümā eylemeyiz
Nālemiz dilde ḥafī şavt-ı şadādan geçdik
- 7 Cānı cānāna virelden bu **Ṭurābī** 'āşık
Degil ol sūd-ı ziyāndan dü-serādan geçdik

(82a-82b)

—100—¹¹⁸

TURĀBĪ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey gönül şer' -i Muḥammed Muşṭafā'dan mı geliş
Vü ṭarīḳat hem ' Alīyyü'l-murtaẓā'dan mı geliş
- 2 Dehr-i dehri nüş idüp ğam-cāmesin elbāsla
Nesl-i Aḥmed ol Ḥasan kān-ı seḥādan mı geliş
- 3 Cārre-i rāh-ı Ḥudā'dan dönmeyüp serden geçen
Ḳurretü'l-' ayn-ı Ḥüseyn'i Kerbelā'dan mı geliş
- 4 Ḥāl̄ olmaz dīdesinden rüz [u] şeb eşkim döker
Āh [u] nālān eyleyen Zeynü'l-' abā'dan mı geliş
- 5 Nesl-i şāh-ı evliyā kān-ı kerem rūḥü'l-ḳudūs
Ol imām Bāḳır Muḥammed muḳtedādan mı geliş
- 6 Dün ziyāret eyledim vardım ziyāret-gāhına
Ca' fer-i Şādık ḥaḳīḳat reh-nümādan mı geliş

¹¹⁸ TD'de yok.

- 7 Nūr-ı zāt-ı mazharı sırr-ı Hudā ‘ayne’l-yaķın
Mūsā’i Kāzım ‘Alī Mūsā Rızā’dan mı geliş
- 8 Hāk-i dergāh-ı ğubārı dīdeme kehl-i cilā
Hem Taķı bā-yı Naķı derde devādan mı geliş
- 9 ‘Askerī’dir evliyā ser-leşkeridir tālībā
Yoksa bilmem Mehdī-i Şāhib-livā’dan mı geliş
- 10 Ey **Turābī** bunları inkār iden Mervānlara
La‘net-i Hākķ okuyup bed-du‘ādan mı geliş

(83a)

–101–

TURĀBĪ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Ey gönül terk-i cihān it diyeler dervīş saña
Dünyā bir bār-ı kerāndır virmeye teşvīş sanā
- 2 Cevrine degmez şafāsı bī-vefāyı şöyle bil
Gösterir girdikde her vechiyle çün endīş saña
- 3 Çık bu hālķın keşretinden gel seri āzāde kıl
İtmesün renc-füzün ‘ālemde bu gerdiş saña
- 4 Tālīb olma bī-nihāyet kāl ü kılđen çek elin
Rāh-ı Hākķ’a bende ol āsān ola her iş saña
- 5 Şüretā zībā-nümā bātında bir zīşt-i ‘acūz
Zehrle dendānı pürdür urmaya ger diş saña
- 6 Er gibi debreñ şaķın mekkāreden eyle hāzer
Zahm-ı dil kaşdı içün āmādedir bir şiş saña
- 7 Ey **Turābī** sa‘y idüp dāmen-keş ol bu dünyādan
Doymasun tālībleri lāzım degil teftīş saña

TÂRİH-İ TURÂBÎ EL-ĤÂCC ‘ALÎ DEDE

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Şerbet-i mevtî içerdî ‘aķıbet devrân baña
Vaķt-i sâ‘ at irdi mühlet virmedi bir ân baña
- 2 Var ümîdim ķaķ‘ -ı dest itmey tıttup dâmeniñi
Merķamet şefķat ķıllar elbet Şāh-ı Merdān baña
- 3¹²⁰ Maķlaşım dırlar **Turābî** nāmım el-Ĥācc ‘Alî
Post-nişinlik hıżmetin Ĥaķķ eyledi iķsān baña
- 4 Vüs‘ atıñ elde iken söyle didi târiķiñi
Ĥāme destimde işāret eyledi bir cān baña
- 5 Şerm-sārim rû-siyāh cürmümle şāhım el-amān
Şîr-i hünkārim meded ķıl eyle bir dermān baña

¹¹⁹ Turābî’nin mezar taşına yazılması için saēlıēında söylemiş olduēu vefat tarihine dair şiir (Altınok, 2006: 249).

¹²⁰ Mahlasın geētiēi yer şiirin son beyitidir (Altınok, 2006: 250).

DİĞER NUTK-I ŞERİFLERİ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Vā' izā gel bir haber vir sen bu ferdādan baña
Hāl [ü] aḥvāl-i cihāndan söyle 'uḡbādan baña
- 2 Devr ider bir ān qarārı yok bu mīnā-yı kebūd
Bu ne sırdır söyle bu çarḡ-ı mu' allādan baña
- 3 Enbiyā vü evliyā gitdi bu yirden kındadır
Kim bilürse eylesün ifşā' bu şahrā'dan baña
- 4 Bilmezem kimdir giden yā kim gelen seyrān budur
Dem-be-dem ḡayret gelüpdür āh bu ma' nādan baña
- 5 Sevdigim vā' iz efendi sırr-ı ma' nāsın buyur
Siv-rū māhiyyetin Ādem [ü] Havvā'dan baña
- 6 Gūşuma maḡfī-nümā kıl sırrını bildiñ ise
Teşneyim bir şu ilişdir sen bu deryādan baña
- 7 Yoksa sen de ben tegi bī-çāresin bir bī-ḡaber
Ey **Turābī** çek eliñ gel sen bu da' vādan baña

TURĀBĪ

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Selāmet kūşesin tutsam bu bir şaşkın gedā dirler
Kemāl-i rütbe kesb itsem 'aceb tarzı edā dirler
- 2 Hālāyıkdan berī 'uzlet maḳāmı ihtiyār itsem
Baḳın sālūsa hizmet kaçgını degnek revā dirler
- 3 Oṭursam 'ārifāne söylesem mīr-i kelām olsam
Ḳamu ḥalkı uşandırdı yalancı dā'imā dirler
- 4 Eger sūkūt olup bir kimseye şoḥbet dimez isem
Tekebbür kendini almış derūn-ı pūr-riyā dirler
- 5 Sām ü zer cem'ine düşsem bu dirler ehl-i dünyādır
Bu dervīş olmamış ḥālā işi bād [ü] hevā dirler
- 6 Faḳīr-i bī-nevālīḳda geçürsem 'ömrümü dā'im
Ḥayırsız başına imdādı yok lāyık sezā dirler
- 7 **Turābī** 'āleme kendin begendirmek ne mümkündür
Cehāletden berī ol kim buña 'ālem fenā dirler

TURĀBĪ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey dilā ma' nā yüzünden defter-i esrārı bil
 Kıl tefekkür ' âlem içre yârı bil ağyârı bil
 ' Ârif ol ' ibret nazarla çarhı bil devvârı¹²¹ bil
 Serserî gezme cihānda ol Ğanî Settâr'ı bil
 Gel Muḥammed Muṣṭafâ'yı Ḥaydar-ı Kerrâr'ı bil
 Biñ nazar kıl Ḥacı Bektâş Velî Ḥünkâr'ı bil
- 2 Sevdigim pend [ü] nasîhat söyleyen güftâra bak
 Mûtû kable Ente mûtû hayy olan esrâra bak
 Varıñı terk eyle cāndan şıdqla bâzâra bak
 Dām-ı berzahdan ba' id ol derdiñe bir çâre bak
 Gel Muḥammed Muṣṭafâ'yı Ḥaydar-ı Kerrâr'ı bil
 Biñ nazar kıl Ḥacı Bektâş Velî Ḥünkâr'ı bil
- 3 Kenz-i Ḥaḳḳ'ın gevheridir bu sözüm bürhân saña
 Gûşuña mengûş idin pendim budur el'ân saña
 Bu kafes tebdîl olursa ḥâk olur yârân saña
 Ḳaddiñi dal eyleyüp işler ider devrân saña
 Gel Muḥammed Muṣṭafâ'yı Ḥaydar-ı Kerrâr'ı bil
 Biñ nazar kıl Ḥacı Bektâş Velî Ḥünkâr'ı bil
- 4 Cümle eşyâ Emr-i Kün'den ne ki var bünyād olan
 Heft-ḥarf üzre binâsı üstüvâr âbād olan
 Tağı deldi ' aşḳ evcinden Şîrîn'e Ferhād olan¹²²
 Ḥaḳḳ'a vâşıl olmaḳ isterseñ budur irşād olan

¹²¹ devrânı (Altınok 2006, 214).

¹²² Vezin kusurlu.

- Gel Muḥammed Muṣṭafā'yı Ḥaydar-ı Kerrār'ı bil
Biñ naẓar kı l Ḥacı Bektāş Velī Ḥünkār'ı bil
- 5 Na' rā-yı yā Hū ile her demde illāmız budur
Kūh-ı mesken eyleyen Mecnūn'a Leylā'mız budur
İsteriz dīdār-ı vechin ' arş-ı a' lāmız budur
Zāhidā inkārı terk it nokṭa-i bā'mız budur
Gel Muḥammed Muṣṭafā'yı Ḥaydar-ı Kerrār'ı bil
Biñ naẓar kı l Ḥacı Bektāş Velī Ḥünkār'ı bil
- 6 Evvelā bāb-ı şerī' at içre Aḥmed āşkār
Ol ṭarīkatde ' Alī'dir bil anı Düldül-süvār
Hem vaşisi Ḥacı Bektāş oldu pīrim nām-dār
Ey **Turābī** bunları bilmek imiş ' ālemde kār
Gel Muḥammed Muṣṭafā'yı Ḥaydar-ı Kerrār'ı bil
Biñ naẓar kı l Ḥacı Bektāş Velī Ḥünkār'ı bil

(86a)

–106–

TURĀBĪ

- Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
- 1 Bende-i āl-i Resūl-i Muṣṭafāyīlerdenüz
Ḥaydar-ı Şīr-i ilāhī Murṭazāyīlerdenüz
- 2 Kāhr-ı zehrin nūş idüp tıtdıḡ rehin şāh-zādeniñ
İbn-i Ḥaydar ol Ḥasan ḥalkı şafāyīlerdenüz
- 3 ' Aşkına biz dūş olaldan cān [ü] başdan geçmişüz
Teşne-dil şāh-ı şehīd-i Kerbelāyīlerdenüz
- 4 Dāḥil-i bezm-i gürūh-ı nāciyüz ey zāhidā
Şanma kim bī-gāneyüz Zeynü'l- ' abāyīlerdenüz
- 5 İktidā' itdük Muḥammed Bākır'a ikrār virüp

- Hem İmām Ca‘ fer [ü] Mūsāü’r-Rızāyīlerdenüz
- 6 Şol Taķī bā-yı Naķī’dir dilde zıkr [ü] virdimiz
‘ Askerī ol Mehdī-i şāhib-livāyīlerdenüz
- 7 Ey **Turābī** rüz [ü] şeb himmetleri maṭlūbumuz
Anlarıñ bābında sā’il bir gedāyīlerdenüz
- (86b)

–107–

TURĀBĪ

- Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn
- 1 Gülşen-i ruḥsār-ı yāre bülbul-i şeydā biziz
Künc-i ‘ uzletde nişīn-i mesned-i ‘ ulyā biziz
- 2 H‘āhiş-i dünyā degil maṭlūbumuz ey zāhidā
Ṭālib-i rāh-ı Hudā’yuz bende-i Mevlā biziz
- 3 Terk-i tecrīdiz rehā kıldıķ cihānıñ varını
Kūh-ı şabr içre çekildik bir bölük ‘ anķā biziz
- 4 Gel ḥaķāretle naẓar kılmā bize ey müdde‘ī
Cüz‘ice ‘ ilm-i ledünden vāķıf-ı ma‘ nā biziz
- 5 Bīst u heşt sīv-rū esrārını fehm eyledik
Küntü Kenz’iñ sırrıyuz hem ‘ Alleme’l-esmā biziz
- 6 Dīde-i ‘ ibret-güşā ol şanma eshel sen bizi
Ḥazret-i Ādem şafınıñ vārişi ḥālā biziz
- 7 Şüretā beyhūde görmüşler **Turābī** ḥālimiz
Gerçi kim ma‘ nāda her fenn ‘ ilmine yektā biziz

DER-NUTK-I MİR'ÂT BABA

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 'Âlem-i keşretde alma ey göñül gel bî-uzûr
 Yevmetüblâ olmadan bul Ha'ı nefsiñ başın ur
 Kendiñi bilmekdir anca âdeme ayrû'l-umûr
 Gör ne yüzden görünür devre düşüp ehl-i ubûr
 Et-tenâdî ol münâdîler meded alındı şûr
 Eyyühe'n-nâs i' lemu hazâ budur Yevme'n-nüşûr
- 2 Şalmadan 'uşşâa vahy-i münzil-i ' al-ı meâd
 Olmadı bu kenze mâlik eyleyen bas-i fu' âd
 Asen-i tavâya baş eg eyle Ha'a inıyâd
 oyma elden dâmenin bir kâmilîñ ılma ' inâd
 Et-tenâdî ol münâdîler meded alındı şûr
 Eyyühe'n-nâs i' lemu hazâ budur Yevme'n-nüşûr
- 3 İrmedi maşûduna zîrâ Muammed bî-delîl
 Refref-i ' aşa süvâr oldu öñünce Cebrâ'il
 Ka' be-avseyn mülkine başdı adem emr-i celîl
 Gel bu sırra âşinâ ol alma var ûr-ı zelîl¹²³
 Et-tenâdî ol münâdîler meded alındı şûr
 Eyyühe'n-nâs i' lemu hazâ budur Yevme'n-nüşûr
- 4 Haşr [ü] neşri bunda gör da' vâ-yı ferdâyı bıra
 âr-' anâşır şeş-cihetden torı ükm-i şâha ba
 Leyse fî'd-dâreyn şubûtî sendedir şanma ırâ
 Söyleyen Ha'dır dem-â-dem işiden her nut-ı Ha

¹²³ Gel bu sırra âşinâ ol alma var ar u zelîl (İvgin-Bozyiğit, 2016: 57).

Et-tenādī ol münādīler meded çalındı şūr
Eyyühe'n-nās i' lemu hazā budur Yevme'n-nüşūr

- 5 Bildiren erbāb-ı ' irfāna rūmuz-ı Hel'etā
Bilmediñse vādī-i heyhāda kaldıñ muṭlaḳā
' Aql-ı külden on sekiz biñ ' ālemi kıldı nemā
Gel ḍalālet perdesin çāk eyleye gör **Mir'ātā**
Et-tenādī ol münādīler meded çalındı şūr
Eyyühe'n-nās i' lemu hazā budur Yevme'n-nüşūr

(88a)

—109—

NEFES-İ TURĀBĪ

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Gel gönül gidelim ' aşḳ illerine
Murādıñ yār ise bir dāne yeter
Fik(i)r kıl itdigiñ ' amellerine
Hevā-yı cehlle efsāne yeter
- 2 Beyhūde işleri terk eyle muṭlaḳ
Cihān bākī değil ḥikmetine baḳ
Küllü men ' aleyhā fānin didi Ḥaḳḳ
' Āḳile bu bir söz bahāne yeter
- 3 Meyl-i dünyā idüp gel olma bed-nām
Kim aldı felekden murādınca kām
Ölüm var mı yok mu āḥir [ü] encām
Vaḳ(i)t geçürmekle vīrāne yeter
- 4 **Turābī** sen özün pāy(i)māl eyle
Rāh-ı erenlerde kesb-i ḥāl eyle
Bu fānī dünyāyı bir ḥayāl eyle

Gelen geçüp gider nişâne yeter

(88a-88b)

–110–

DER NUTŦ-I ECRİ BABA

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Nokta-i rahmân-ı aḳdem gizlidir âdemdedir
Nûr-ı eşyâ-yı muḳaddem gizlidir âdemdedir
- 2 Şanma kim burc-ı felekde enver-i ḥurşîd-i yâr
Şu‘ le-i mâh-ı muḥarrem gizlidir âdemdedir
- 3 Heft-ḥaṭṭı muşḥaf-ı ḥüsnünde taḥḳîḳ gördiler
Ey gönül bu ism-i a‘ zâam gizlidir âdemdedir
- 4 Ger tavâf itmek dilerseñ bu ḥaḳîḳat ka‘ besin
Ka‘ be-i beytü’l-mükerrem gizlidir âdemdedir
- 5 Tekye-i ‘ aşḳa yürü Ecrî kadem baş vâsıl ol
Himmet-i ‘ âlî mu‘ azḳam gizlidir âdemdedir

(88b-89a)

–111–

DİVÂN-I BOSNAVİ

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Ey cemâl-i âftâb-ı pertev-i dârü’s-selâm
Şerbet-i la‘ l-i lebiñ mevtâya men yeḥu a‘ zâm
- 2 Pâs-bân ebrûlarıñ olmuş o bâḡ-ı ḥüsnüñe
Gözlerin cellâd-ı a‘ dâ her gören eyler kıyâm
- 3 Sâkiyâ şun bâde-i fazl-ı na‘ îmiñ ‘ aşḳına
Çün nidâ geldi bize lâ-ṭaḳnetü mâ fi’l-keḷâm

- 4 Kible-gāh-ı ins [ü] cinsiñ hem şırātü'l-mustaķīm
Cümle eşyā çün seniñ kadriñle bulmuşdur niẓām
- 5 Hāmdü li'l-lāh **Bosnavī** gördü cemālin şübhesiz
Kenz-i lā-yefnā'ya irdi hāşılı yevmü'l-enām

(89b)

–112–

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şubḥ-dem çün nev-^ˆarūs-ı çar(1)ḥ oldu āşikār
Gör yüzünden ṭurra-i sebziñi şaldı rūzgār
Derd-i ruḥsārında gördüm yazmış ol Perver-digār
Lā fetā illā ^ˆAlī lā seyfe illā lā Zü'l-fekār
- 2 Şāh-bāz lā-mekān-ı ^ˆarşa pervāz eyledi
Şūret-i ma^ˆnāñ encāmına āğāz eyledi
Kulle-i kāf-ı ḳademden ḳıkdı āvāz eyledi
Lā fetā illā ^ˆAlī lā seyfe illā lā Zü'l-fekār
- 3 Leyletü'l-mi^ˆracda çün şeh-süvār-ı enbiyā
Sāyesinde sidreniñ buldu maḳām-ı (...) ¹²⁴
Söyledi aña zebān-ı Murtaẓā'dan kibriyā
Lā fetā illā ^ˆAlī lā seyfe illā lā Zü'l-fekār
- 4 Levḥ-i maḥfūzuñ kitāb-ı kenz-i Ḳur'ān üzredir
^ˆĀlemü'l-ğaybda şıfātı vech-i insān üzredir
^ˆĀlem ü ādem bu yüzdendir bu erkān üzredir
Lā fetā illā ^ˆAlī lā seyfe illā lā Zü'l-fekār
- 5 Ey **Serverī** pādişāh-ı Lem-Yezel'dir Murtaẓā ¹²⁵
Āftāb-ı maṭla^ˆ-ı subḥ-ı ezeldir Murtaẓā

¹²⁴ Sayfa yıprandığı için okunamamaktadır.

¹²⁵ Vezin kusurlu.

Bil ki zāt-ı Allāh’a dirsem muhaldır Murtażā

Lā fetā illā ‘ Alī lā seyfe illā lā Zü’l-fekār

(89b-90a)

–113–

NEFES

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Dün gice seyrimde bāṭın yüzünde
Hünkār Hācī Bektāş Velī’yi gördüm
Elif tāt başında niķāb yüzünde
Aşl-ı imām nesl-i ‘ Alī’yi gördüm
- 2 Geçdi seccādeye oturdu kendi
Cemāl-i şem‘ ine çerāğ uyandı
İşāret eyledi Kāra Abdāl şundu¹²⁶
Bize Hakk’ dan gelen ṭoluyu gördüm
- 3 İcdüm ol ṭoluyı ‘ aqlım yitürdüm
Çıkardım kisvetim ikrār getürdüm
Menzil gösterdiler geçdim oturdum
Kemend ile bağı bilimi gördüm
- 4 Mürşīdim elinden ṭutmuşum destim
Bu idi murādım irişdi kaçdım
Bilmem ser-ḥoş muyam olmuşam mestim
Erenler zıkr ider dilimi gördüm
- 5 **Ḳalender Abdāl**’ am koymuşam sırrı
Şük(ü)r ḳurbān kesdim gördüm dīdārı
Erenler serveri gerçekler piri

¹²⁶ Hece fazla.

Hünkâr Hâcî Bektâş Velî'yi gördüm

(90b)

—114—¹²⁷

TURÂBÎ

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Hâķîķat ma' deni şâhım ' Alî'dir
Uşûlüm erkânım râhım ' Alî'dir
- 2 Ki andan özge görmez gözlerim hiç
Hemân her rûz [u] şeb âhım ' Alî'dir
- 3 Ne mümkün vaşfını taķrîr idem ben
Bu devrân şemsle mâhım ' Alî'dir
- 4 Anıñ evşâfına tākāt gelür mi
Göñülde istegim ħ'âhım ' Alî'dir
- 5 Velîler serveri sırr-ı Hudâ'dır
Cihânda şalţanat-câhım ' Alî'dir
- 6 Vaşıyy-i Muştafâ Şîr-i İlâhî
Mürüvvet kânı hem-râhım ' Alî'dir
- 7 Anıñ dervîşiyem ben de **Turâbî**
Güşâddır dilde dergâhım ' Alî'dir

¹²⁷ TD'de yok.

DİĞER NEFES

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Erenler serveri gerçekler pîri
Hünkâr Hâcî Bektâş erleriyüz biz
Balım Şulţân Abdâl Mûsâ şâhımız
Seyyid ‘ Alî Sulţân erleriyüz biz
- 2 Ğaygusuz Sulţân’dır ser-ferâzımız
Karaţonlu Cân’dır türbe-dârımız
Kânber ‘ Alî sulţân şeh-süvârimiz
Necef deryâsınıñ gevheriyüz biz
- 3 Şarı İsmâ‘ il Hâcım Sulţân ulumuz
Şâh-ı Horasan’a çıkar yolumuz
Muhammed ‘ Alî’den koşar gülümüz
On İki Tarîķ’iñ serdâriyuz biz
- 4 Hızır İlyâs bizim ol yoldaşımız
On İki İmâm’a baĝlu başımız
Mâtemde kan aĝlar gözü yaşımız
Şâh-ı Kerbelâ’nıñ kullariyuz biz
- 5 **Turâbî** Üçleriñ birisi oldu
Kırklar Yediler de meclise doldu
Horasan’ı erenler ‘ azm idüp geldi
Evlâd-ı ‘ Alî’niñ erleriyüz biz

(91b)

–116–¹²⁸

NEFES-İ TURÂBÎ

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Gerçek erenlerden budur niyâzım
İşiginde Sersem ‘Alî Baba’nıñ
Receb Paşa ister gönülden yardım
Meydânında Sersem ‘Alî Baba’nıñ
- 2 ‘Aşk-ı niyâz olsun Hasan Dede’ye
Cümle kardaşlara Şadık Baba’ya
İhtiyâcız dâ’im hay(ı)r du‘âya
Himmetinde Sersem ‘Alî Baba’nıñ
- 3 Niyâzımız budur size erenler
Cân gözi ile Hakk’ı görenler
Erkân-ıla hem çerâğın uyarlar
Meydânında Sersem ‘Alî Baba’nıñ
- 4 Şâh-ı Merdân kılsun baña yardımını
Dönsün erenleriñ devrânı demi
Sürülür erkânı hem ‘ayn-ı cem‘i
Demi olsun Sersem ‘Alî Baba’nıñ
- 5 Erenler erkânı bâğ-ı Âdem’dir
Turâbî’niñ şâhı şâhib-keremdir
Gözcümüz bekcimiz Baba Sersem’dir
Gulâmıyuz Sersem ‘Alî Baba’nıñ

¹²⁸ TD’de yok.

NEFES-İ DERVİŞ ‘ALİ

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Ziyâret eyledim Velî Dede’yi
On İki İmâm’ın yolu var deyu
Sürdüler cennetden Âdem atayı
Bilinde Muḥammed ‘Alî var deyu
- 2 Muḥammed ‘Alî’niñ cigeri dâğlı
Ḥasan’a şundular zehirden tolu
Şâh imâm Hüseyin ‘Alî’niñ oğlu
Kerbelâ çölünde ‘Alî¹²⁹ var deyu
- 3 İmâm Zeynü’l-‘abâ imâmlar ḥâşşı
Muḥammed Bâkır’ın oldu atası
İmâm Ca‘fer kaṭârına kaṭası
Cümle erenleriñ kâli var deyu
- 4 Mūsâ-yı Kâzım’ın elini aluñ
Rızâ’dan gelene siz kâ’il oluñ
Muḥammed Taḳî’niñ yanında buluñ
Elinde bir gönce gülü var deyu
- 5 Şâh ‘Alî Naḳî’dir imâmlar gülü
Ḥasanü’l-‘askerî mü’minler kulu
Muḥammed Mehdî’dir ol şâhım ‘Alî
Cümlemizde anıñ ḥâli var deyu
- 6 **Dervîş ‘Alî** sen de söyle bir kelâm
Cümlesi Allâh dir hep bütün ‘âlem

¹²⁹ eli (Özmen, 1998/IV: 394).

Muḥammed ‘Alī’ye bir ednā ḳulum

‘Aşḳıñ deryāsında gölü var deyu

(92b-95a)

–118–

NEFES-İ ḲUL HİMMET¹³⁰

7’li Hece Ölçüsü

- 1 Bugün bize pīr geldi
Gülleri tāzelendi
Öñü sıra Ḳanber’i
‘Alī Murtaẓā geldi
- 2 ‘Alī benim şāhımdır
Yüzü ḳible-gāhımdır
Mi‘ rācdaki Muḥammed
O da pādişāhımdır
- 3 Pādişāhım yaradan
Oḳur aḳdan ḳaradan
Men pīrden ayrı düşdüm
Yüz yıl geçdi aradan
- 4 Aramı uzatdılar
Yaramı tuz atdılar
Bir ḳul geldi fazlıya
Bedestānda şatdılar
- 5 Şatdılar bedestānda
Ses virir gülistānda
Muḥammed’in ḥātemi

¹³⁰ Mahlasta da belirtildiği üzere bu şiir Kul Himmet’e değil, Kul Himmet Üstadım’a aittir.

- Bergüzār bir arslanda
- 6 Arslanda bergüzārım
Pīr ḥayālın gözlerim
Hem ḥasretler kavuşdu
Men de hey intizārım
- 7 İntizārlar çekerim
Lebleri bal şekerim
‘Aşkıñ ile dā’imā
Gözyaşını dökerim
- 8 Dökerim gözyaşını
Gör mollānıñ işini
Keşiş kurbān eyledi
Yedi oğlın başını
- 9 Yezīdler derd eyledi
Melekler vird eyledi
Pīrim bir şehir yaptı
Kapusın dört eyledi
- 10 Dört eylemiş kapusın
La‘l-i gevher yapusın
Yezīdler şehīd itdi
İmāmların hepisin
- 11 Ḥasan’a ağı virdiler¹³¹
Ḥüseyn’e niçe kıydılar¹³²
Zeynü’l ile Bākır’ı
Bir zindāna koydular
- 12 Zinḍan da bir cezādır

¹³¹ Hece fazla.

¹³² Hece fazla.

- Ca' fer yolun gözedir
Ca' fer'in de bir oğlu
Mūsā Kāzım Rızā'dır
- 13 Taķī Naķī ağlarım
Dīdem yaşın çağlarım
Ḥasan 'Alī Mehdi'yi
On ikiye bağlarım
- 14 On ikidir kaçtarım
Dürlü metā' tutarım
Yüküm la' l-i gevherdir
Müşteriye şatarım
- 15 Şatarım müşteriye
Kervān kalksun yürüye
Cebrā'il'i iş itdim
Cennetteki hūriye
- 16 Hūriye iş eyledim
Ḥatırın hoş eyledim
Kanat virdim koluna
Hevā'da kuş eyledim
- 17 Kuş eyledim hevā'da
Gezer tağda ovada
El kaldırmış Ḥaķķ'ına
Şaff şaff turmuş du' āda
- 18 El kaldırmış Ḥaķķ'ına
İsm-i A'zam okuna
Gözcü Karaca Aḥmed
Yalıncaķ du' ācımız
- 19 **Ḳul Himmet Üstādım**'12

Bunda alsun yādımız

İmāmların aşına

Vir pīrim murādımız

- 20 İnnā'llāh şāhım inna'llāh
Eyva'llāh pīrim eyva'llāh
Sen il(i)msiñ il(i)msiñ
Güzel şāhım eyva'llāh
Haydar Hū

(95a)

–119–

MÜFRED

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' iātün Fe' ilün

- 1 Sevdı meşt olmadı çün şerbetin içdim zehriñ
Yine derd-i dilime yāreden enfa' bulamam

(95a-95b)

–120–

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Nedir bu zülf-i anber-bū o şūhuñ gül yanağında
Gül ü sünbül meger bir yirde bitmiş hūsn-i bāğında
- 2 O miskīn zülfü oqlatma urusun burnu ağıyārın
Fedā olduğunu bilmez misin cānā dimāğında
- 3 Girer mi aylasānla der-i mey-hāneden zühhād
Niçe uyruk şalar rūbāhlar arslan yatağında
- 4 Hased şol rinde kim tenhā çekilmiş kūşe-i bāğa
Sebū zānūda destinde adeh dil-ber ucağında
- 5 Ne aqla uyduñ öyle bir delianlı civān sevdiñ

Meger kan damlar ey **Vehbî** o hūnīnīñ çapağında

(95b)

–121–

Fe^ˆ ilātūn Fe^ˆ ilātūn Fe^ˆ ilātūn Fā^ˆ lūn

- 1 Neşve-i cām-ı muḥabbetle gönül cūş eyler
Çekilen derd ü ğamı cümle ferāmūş eyler
- 2 Bir nighle ḳomadı derdimi taḳrīre mecāl
Çeşm-i mestiñ niçe gūyāları ḥāmūş eyler
- 3 Kıl ḥazer alma şaḳın ‘āşık-ı zārīñ āhın
Seni bir şūḥ-ı sitem-kāra felek dūş eyler
- 4 Hāle-i māh gibi sīneye çekmiş mihri
Bezm-i vuşlatda o kim yāri der-āġūş eyler
- 5 Sen hemān gülşen-i ḥüsnünde fiġān it çü hezār
Fıtnatā derd-i diliñ belki o gül gūş eyler

(96a)

–122–¹³³

Mefā^ˆ ilūn Mefā^ˆ ilūn Mefā^ˆ ilūn Mefā^ˆ ilūn

- 1 N’ola Şīrāz’ı virsem ben o ḥāl-i ‘anber-efşāna
Bulunmaz Hind ü Keşmir ü Ḥotan’da böyle bir dāne
- 2 ‘Aden’de görmedim dūr-dāne dendānīñ gibi lū’lū’
Leb-i la‘liñ naẓīrin görmedim gitdim Bedaḥşān’a
- 3 Müşādif olmadım Ferḥār [u] Çin [ü] Send ü Qābil’de
Siyeh ḥāl ü siyeh mū böyle /bir/ kākül-i perīşāna
- 4 Geçerken tiġ-i ğamzeñden ṭolaşdım dām-ı gīsūya

¹³³ Sümbül-zāde Vehbî’nin Tannâne Kasidesi’nden bir bölüm (Yenikale, 2012: 104).

Giriftâr oldu murğ-ı hâtırım çengâl-i şâhine

- 5 Bu hüsn-i cezbeler âftâbı eyler mâh-ı Ken‘ân’ı
‘ Aceb mi mâh-ı Nahşeb düşse ol çâh-ı zenahdâna
- 6 Kızıl almayı sîb-i ğabğaba bahş eyledim ammâ
Ne çâre portağal olmaz bedel nârenc-i pistâna
- 7 Şeker-güftâre-i kând-i leb-i şîrîniñe **Vehbî**
Semerkand’la mülk-i Kândeher’ı virdi şükr-âne

(96a-96b)

—123—

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 N’ola dehr içre nişânım yok ise ‘Ankâ’yem
Ne ‘aceb seyl gibi çağlamayam deryâyem
- 2 Göze göstermez ise tañ mı beni her ednâ
Ki nazâr fark idecek mertebeden a‘lâyem
- 3 Şûretâ gerçi gedâ şeklin urındum ammâ
Mesned-i memleket-i ma‘rifete Dârâ’yem
- 4 İltifât eylemezem zerre kadar fülâna
Âsmân-ı hünere mihr-i cihân-ârâyem
- 5 **Bâki**yâ dîn-i Muḥammed ḥaḳḳıçün ‘âlemde
Dem-i cân-bahşla nazm içre bugün İsa’yem

(96b)

–124–

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey gönül a' yân-ı devlet içre himmet kalmadı
Kimden umarsın kerem ehl-i mürüvvet kalmadı
- 2 Nefse nefsi oldu ' âlem her kişi hayrettedir
Kimsede bâc kimseye dermân u tākāt kalmadı
- 3 Ey dirîgâ luṭf u iḥsânın kapusın yapıdılar
Zikri ḥayr olsun dinür şāhib-sa' âdet kalmadı
- 4 Kānde iseñ gel zuhūr it Mehdî-i āḥir-zamān
Çün cihānda zāhir olmadık ' alāmet kalmadı
- 5 Cāhil ü nā-dān olagör ister iseñ mertebe
Kim kemāl ehline **Bākî** şimdi rağbet kalmadı

(97a)

–125–

MU' AMMĀ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Hem yatar hem oturur insān gibi
Yidigi ot dā'imā ḥayvān gibi
- 2 Būs ider dil-ber dudağın her zamān
Ayağı yok yola gider bî-gümān
(' Ayyāş)

(97a)

–126–

HAŞIRCIOĞLU

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Hāk-pāya ferş-rū itmegil ki âmādeyim¹³⁴
Āftāb-ı zulmetimdir ben **Haşircı-zāde**'yim

(97a-97b)

–127–

ĞAYBİ

7'li Hece Ölçüsü

- 1 Erenlere ħor bakma
Şaķın ber-bād olursun
Göñüllerini yıķma
Şaķın ber-bād olursuñ
- 2 Yüzün tutğıl yüzüne
Ayak başğıl izine
Toz ķondurma sözüne
Şaķın ber-bād olursuñ
- 3 İderler ise bir āh
Gidiñ aradan eyvāh
Bende ķalmasıñ günāh
Şaķın ber-bād olursuñ
- 4 Münkirleri başarlar
Yaylarını aşarlar
Қılıçdan pek keserler

¹³⁴ Vezin kusurlu.

- Şakın ber-bād olursun
- 5 Erenlere toğrı bağ
Yolın bağlama ağmağ
Urma ayağına fağ
Şakın ber-bād olursuñ
- 6 Er gñli bir tađt durur
Mesken iden Hađđ durur
İncidirseñ yağdırır
Şakın ber-bād olursuñ
- 7 Oğurma er postuna
El uzatma üstüne
İlişme Hađđ dostuna
Şakın ber-bād olursuñ
- 7 Ğaybī hađđinden aşma
Hađđ dostuna bulaşma
Zinhār gñülden düşme
Şakın ber-bād olursuñ

(97b)

–128–

İSTİHRĀC-I ĞAYBĪ

- 1 Ğarqa zeminden uçar hevāya
Tĩrini şayyādlar kıoyarlar yaya
- 2 Zāğ-ı siyāhlar kıurar bir meclis
Soñradan düşerler ‘ālem-i belāya
- 3 Ğavğā iderken bi ‘aded ħınzır
Sürer bir arşlan geçer buraya
- 4 Lām ile zāda māl-i ğınāyım

Tak̄sīm olursa bā-yı gedāya

- 5 Al ele ġaynı rā ile ‘aynı
Bāde-i Ġaybī tekml̄l-nehāya

(98a-99b)

Biñ üç yüz yigirmi üç sene-i hicriyesiniñ Sa‘īd Nurü’llāh Afġanī’niñ Şeyḫ Muḫyi’d-dīn ‘Arābī ḳuddise sırrihu Ḥāzretleriniñ “Şecere-i Nu‘māniyye-i Nām-ı Esrār-ı Muştafā”niñ tercemesidir.¹³⁵

—129—¹³⁶

- 1 Biñ üç yüz otuza vardıkda hicret¹³⁷
Olur Bulġar ile ḥarbiñ ḥālī şabret
- 2 İder tuġyān evvel Yunan
Niçe aḳvām olur aña nigeḥ-bān
- 3 Zāḥiri nicedir cümle bulariñ
İder teslīm Türk’e hep bulariñ
- 4 Bu (...) ¹³⁸ bir zamān eyler temādī
Nihāyet de ider İslām’a şādı
- 5 Olur Efrenc ile Prusya ḥārib
Niçe de gelür Efrenc’e ġālib
- 6 Qaraṭaġ anlara pīr olur hem
Nihāyet de belāsını bulur hem
- 7 Bular hep efġān üzre yürürler
Ve lekin Türk’den şiddet görürler
- 8 Olur bir ḥarb-i pūr-şiddet Urum’da

¹³⁵ Şiirin altında bu not yer almaktadır.

¹³⁶ Ne aruzun ne de hecenin herhangi bir kalıbına uymaktadır.

¹³⁷ M 1912.

¹³⁸ Metinde bu şekildedir.

- Cihān mağrūk olur deryā-yı demde
- 9 Bu ḥarbiñ şiddeti dünyāyı lerzān
İder āḥir olur dünyā kıızıl kan
- 10 Japonya maḥv ider iqlim-i Rus’u
Yaḳar İspanya’yı şeyḥ [ü] sofī
- 11 Yıķılur tāc [ü] taḥtı evvel Papa’nıñ
Budur mebdē’-i maḥvı Avrupa’nıñ
- 12 Buḥārā Ḥīve Türkistān ilinden
Yürür niçe ricāl-i ḥarb zemīnden
- 13 ‘Acem iqlimiñi pay itmek ister
İki devlet müyesser olmayasar
- 14 Olur İslām gālīb gāḥ mağlūb
İki yıl soñra ḥāşıl cümle maḥlūb
- 15 İder dünyāyı istilā erenler
Taḥayyürde ḳalur anı görenler
- 16 O deñlü çalḳanur ‘ālem ser-ā-ser
Virilmez kāfire bir birile ḥaber
- 17 Yorarlar hünersizin müselmānı
Boyar kan ile hep cümle cihānı
- 18 Mışır’dan orduyu İslām’a nuşret
Gelüp mağribden eñ şiddetli ğayret
- 19 Cünūd-ı müsellemin içre melekler
Çeker bunlara hem niçe emekler
- 20 Semāvī bu‘āk āyāt-ı mu‘azzam
Zuhūr eyler o dem Allāhu a‘lem
- 21 ‘Add ü ‘add eylemezler İngiliz’i

İngilizlerle feth iderler hep deñizi

- 22 Olur hâkim cihâna Âl-Oşmân
Olur çâr-cihânda hük-m-i Qur'ân

(99b-100a)

—130—¹³⁹

İSTİHRÂC-I RÂĞİB PAŞA

- 1 Sene biñ iki yüz toğsan üç gele¹⁴⁰
Moskof ile sefer ola
- 2 Pâdişâh ismi altmış iki elli ile
Getür terkîb içinde ebced ile
- 3 İki mim ‘ayn hâk-pāya gide
‘Askerler İslâm-ı hâk-pāya gide
- 4 Bâ elif şın dal nunda ara
Bir iyüce hesâb eyle ara gider
- 5 Dalı cim ile yâ’ya ur
Hesâbda ism-i muhliş bu oldur
Feth-i küffâr için ancak bu gelür
- 6 Her ne dirse buyruğunu tutsun gerek
Hidmetini böylece gözetmiş gerek
- 7 Eger olur ise aña ellerden ‘ināyet-i fettāh
Sebeb budur pâdişāh
- 8 Didi **Râğib** târihini remz eyle
Bir iki üç dört beş kaf ile

¹³⁹ Ne aruzun ne de hecenin herhangi bir kalıbına uymaktadır.

¹⁴⁰ M 1876.

İSTİHRÂC-I BOSNAVÎ

- 1 Ol size nām nām olur
Soñra döner ġām ġām olur
Zuhūr ider on birler
Şāh Ādem imām olur
- 2 İbrāhīm ‘Abbās ħāl-i Mūsā
‘Abdü’l-lāh ile hem ĩsā
Kitābsızlar Osmānlıları başa
Tam tam bu i‘lān olur
- 3 Altı millet olur ayağdaş
Eski sırlar olur fāş
Olur bir ‘acā’ib şavaş
İslām ber-kemāl olur
- 4 Altı millet bir olur
‘Acem cümlesine mīr olur
Kāfir Masķof tekrīr olur
Pādişāhlık ħarām olur
- 5 Beñli Aķmed Mekke’den gelür
Muķammed’i Medīne’de bulur
Bir de Rum ķutbu olur
Tūfān Nūķ’dan bir ġün olur
- 6 Ey **Bosnavî** sırrı fāş itme
Özüñden esrārı fāş itme
Şaķın bunuñ içün sen telāş itme

¹⁴¹ Ne aruzun ne de hecenin herhangi bir kalıbına uymaktadır.

Soñu pek çok güzel eyyām olur

(100b-103a)

–132–¹⁴²

NUTŖ-I ÇOBAN BABA

- 1 Sultān ‘Azīz uyanacağ
Kılıncı kana boyanacağ
Şerīf’e tayanacağ
Tığı ele alacağdır
- 2 Tanzīmāt’ı bitürürler
Gör ne hāle yitürürler
Bu ‘askeri giderürler
Biraz rāhat olacağdır
- 3 Defterleri hep yaparlar
Cümle hesāba bakarlar
Hā’inleri hep atarlar
Yedi düvel uyanacağdır
- 4 Rızā ‘azlini istedi
İki mim rā hatda yatdı
Şanarlar ki hesāb bitdi
Muḥākeme olacağdır
- 5 Sin ‘aynı buraya çek
Ol didigim hep olacağ
Rūm’dan ‘asker yürüyecek
İstanbul’a girecekdir
- 6 Aḥmed Mısır’dan gelecek
İnc’elekden eleyecek

¹⁴² Ne aruzun ne de hecenin herhangi bir kalıbına uymaktadır.

- Hızır berāber olacak
Hem ser-‘ asker olacaqdır
- 7 K̄araṭaḡ’ı alacak
Çok nüfus kırılacak
Fransızlar kovulacak
Bir ‘aẓīm ceng olacaqdır
- 8 Ol günlerde er ararlar
Kırkını bire şayarlar
İşe hem anı koyarlar
Devlet ma‘ mūr olacaqdır
- 9 Gelür erler zuhūr ider
Hep elçiler giri gider
Hā’ınların işi biter
Topu birden atılacaqdır
- 10 Elifle ‘ayn uyanacak
Çok düşmān gerü kalacak
Kırā’atla okunacak
Dost düşmān ayrılacaqdır
- 11 Cezāyir’den imdād gelür
İngiliz kumandan olur
Fransız hem girü kalur
Buña çoklar uyacaqdır
- 12 Hā’ınlere kār kālmayacak
Kimsede ḥaqq kalmayacāk
Herkes aldığı virecek
‘Aẓīm mizān kurulacaqdır
- 13 Mimi yüz üstü ururlar
Hā’ının başına ururlar

- Bu hâli cümle görürler
Bir rezâlet olacaqdır
- 14 Elif bu sırrı açacak
Bundan çok âdem kaçacak
İnce köprüden geçecek
Çürük sağlam ayrılacaqdır
- 15 Vak(i)t temmuz iş açılır
Etrâfa nûrlar saçılır
Niçe iline geçilür
Bu yârlar hep kaçacaqdır
- 16 Cim ile râ ğayn ile fâ
Târiḥ tutar ehl-i şafâ
Bu derde hem olur şifâ
Ḳaf'dan Ḳaf'a uçacaqdır
- 17 Bu sözü diyen **Çoban**'dır
Eskiden benim babamdır
Bâṭında hem akrabâmdır
O da soñra gelecekdir
- 18 Ca' fer'i bilen bilir bunu
Râh-ı Hakk'a toğrı yolu
Tâ Mehdî'ye irer soñu
Şâhib-zamân olacaqdır
- 19 Rif' atı çok fakîr kişi
Ḥesâbda biter her işi
Bilmem erkek bilmem dişi
‘Âleme şâyân olacaqdır
- 20 Hakk'dan irişince ḥitâb
Va' za ümmü'l-kitâb

Oğunsun bu cümle hesâb

Ol dem ‘ayân olacağdır

C:1, ile:46, r: 200, ğ: 1000, f: 80

İşbu hurûfât noktaları beş ‘aded olup bālâdaki hesâbdan beş nokta ‘adedince tarh olunduğı hâlde tam i‘lân-ı harbiyyeniñ târiğini tutar.¹⁴³

(103b-104a)

–133–

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

- 1 Ğurâba bağsa ahmağlar ki bülbül zâradır dirler
Ğubârîñ ihtimâli var mıdır bülbül ola nâ-gâh
- 2 De-mâ-dem ekl [ü] şürbi bağs-i zâtında ħübâşat var
Ĥilâf-ı şer‘-ile ismin dimişler Ĥâcî ‘ Abdü’llâh
- 3 Revâ mıdır anıñ ismini ĥâcî-ıla yâd itmek
Özi küfrle memlû azlem-i ğaddâr-ı ĥalkü’llâh
- 4 Anıñ fi‘lin Yahūdîler Naşâralar ĥabûl itmez
Bunuñla da‘vî-i İslâm ider ĥâşâ degil va’llâh
- 5 Bu ğıyâb ehl-i ahmağlar anıñ fehm itmeyüp zâtın
Aña la‘net iderler idi zâten bilseler gümrâh
- 6 İrağ oldı bilen olsun (...) ¹⁴⁴ ĥavf idüp Ĥağğ’dan
Tağarrüb eyleyenler yük deminde diyeler eyvâh
- 7 Muzırr olduğı anıñ bil ki ‘âlemde müsellemdir
Ta‘addî itmedi ĥalbine anıñ hiç ĥav(ı)f Allâh
- 8 Anıñ fi‘il kılınıcî zâhir olsa Şimr’dan efzûn

¹⁴³ Şiirin altında bu not yer almaktadır. 1911-1912 Trablusgarp savaşının tarihi verilmektedir.

¹⁴⁴ Metinde bu şekildedir.

- Aña düşmen dūrūr el-Ḥaḡ Ḥüseyn-i şāh-ı şāhen-şāh
- 9 Ḥaḡāmlar ḡarabaşlar keşīşler didiler cefā
Yazıḡdır müslümānlara bunuñla olalar hem-rāh
- 10 İrişdi ḡulmü efdāh-ı enām-ı ‘āḡılān içre
O dem ḡāhir olundu şirki anıñ kāfiri bi’l-lāh
- 11 Çıḡası gözleri ḡaḡr ehliniñ mülkünder ḡālā
Niçe mazlūmlarıñ ḡulmüyle itdi ḡaddini kūtāh
- 12 Anıñ ḡulm-i ḡarīmi ‘ālemi yandırdı maḡv itdi
Saña ḡaldı mürüvvet senden imdād ola yā Allāh
- 13 ‘Alī (...) hiḡ olmadı şa‘bān
Gözi ḡaradadır ḡāre mişāli devrider her cāh
- 14 Ne kāfirdir ümīdin ḡat‘ ḡılmış raḡmet-i Ḥaḡ’dan
Ne ḡālimdir ki ḡatl-i vācib oldu ḡasbetenli’llāh
- Bu hicviyyeyi Ḳara Vā‘ız ḡāce, İbrāhim Ḥācı ‘Abdü’llāh Efendi ḡāceye söylemişdir.¹⁴⁵

(104a-104b)

–134–

EŞREF RŪMİ

- Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ülün
- 1 Şular kim dost elinden içdi cāmı
Olar hiḡ bilmediler ḡāşş [u] ‘āmmı
- 2 Olar esrik tūrur dā’im ayılmaz
Olar farḡ eylemezler şubḡ [ü] şāmı
- 3 Olar bilmez yecūz [ü] lā-yecūzu

¹⁴⁵ Şiirin altında bu not yer almaktadır.

- Olar mezheb idinmezler İmām'ı
- 4 Olarda dīn diyānetden biri yok
Olarıñ fikri Hāḡ'dır ve's-selāmı
- 5 Olarıñ göñlüne Hāḡ şöyle tölmuş
Unutulmuş iki cihān temāmı
- 6 Olar varlıkların Hāḡ'a virüpdür
Olarıñ Hāḡ'la dā'im kıyāmı
- 7 Olarıñ varlığın Hāḡ şöyle almış
Hemēñ qalmış olarıñ ḡalḡa nāmı
- 8 Olar iki cihāndan geçdigiün
Olara virdi Hāḡ dārü's-selāmı
- 9 Sebeb bunlar bu yir gök tırduḡına
Bu maḡlūḡuñ bular gele niḡāmı
- 10 Olar 'arşı vü kürsi bir nefesde
Gezip seyrān iderler Rūm [u] Şām'ı
- 11 Olara ḡorḡu yok iki cihānda
Olar görmiyeser dārü'l-melāmı
- 12 Olarıñ şānına geldi Resūl
Ki lā-ḡavf-ı aleyhim Hāḡ kelāmı
- 13 Oları **Eşrefoḡlu Rūmī** den şor
Olari şāña göstersün temāmı

(105a)

–135–

İLHÂMÎ

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Çeşm-i inşâfı geçer hem dahı mîzânı geçer
Görmeyen kimsede noķsânını ‘ irfânı geçer
- 2 Bâb-ı Bektâş Velî’den geçen olsa K̄ara T̄aş
Arturur kıymetini la‘ l-i Bedaķşân’ı geçer
- 3 Murtaẓâ dâmenini tutsa muġaylân dikenini
Seri ‘ arşâ irişür serv-i ħırāmânı geçer
- 4 İtse Selmân’a eger bir k̄ara kâfir bî‘ at
Ehl-i Beyt’e irişüp niçe müselmânı geçer
- 5 Şâh Hüseyn’e beççesinde eyleyen âh vâhda
Özi insânı geçer hem sözi insânı geçer
- 6 Şâh gününe ‘ Alî K̄anber’ine k̄ul olana
Şâh olur ‘ âlem-i ma‘ nâda Süleymân’nı geçer
- 7 Cân fedâ eyleyen ol Aķmed’e Ca‘ fercesine
Açar **İlhāmî** per ü bālını âsmânı geçer

MEBNİ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Pertev-i nūr-ı ilāhīdir cemāliñ yâ Hüseyn
Cennet-i Firdevs-i a' lādır vişāliñ yâ Hüseyn
- 2 Dīde-i mestiñ oğur innā hedeynāhü's-sebīl
Hādī-i rāh-ı Hudā'dır iki dalıñ yâ Hüseyn
- 3 Zāt-ı pākīndir kūnūz-ı sırr-ı mevlā şübhe yok
Kıble-i ehl-i haqīkatdır hilāliñ yâ Hüseyn
- 4 Münhimā lū' lū' -i el-mercāñ rumūzı āşkār
Cevher-i yektā-yı kudretdir mişāliñ yâ Hüseyn
- 5 Vaşfiñı kâbil degil Elest'eler şerh eylemek
Evvel āhir bī-nihāyetdir kemāliñ yâ Hüseyn
- 6 Sen kadīm-i pādīşāh-ı bī-zevālsiñ şāh-ı dīn
Lā-nazārsiñ tā ebed yokdur zevāliñ yâ Hüseyn
- 7 İsm-i zātın **Mebni**yâ zıkr eyleyüp her rûz [ü] şeb
Gözlerimden bir nefes gitmez hayāliñ yâ Hüseyn

(106a)

–137–¹⁴⁶

DİGER

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Bir kişi hılķatde kim māye olsa
Biñ naşīhat itseñ söz ķabūl itmez
‘Aşķ-ı haķīķatden bī-vāye olsa
Göñül haķā eylemez öz ķabūl itmez
- 2 İ‘timād olunmaz nā-dān sözüne
Mutābık deēildir sözü özüne
Hiçbir ān münāfık münkir yüzüne
Baķmana hāşılı göz ķabūl itmez
- 3 Zāhidler zūhdle mişāl-i hādır
‘Āşıklar tālib-i vech-i dil-berdir
Gül-zār-ı muħabbet her dem bahādır
Aña hāzān irmez güz ķabūl itmez
- 4 Mü’miniñ ķalbinde olmaz ķīnesi
Çirk-i nefesiden arı sīnesi
Öyle bir şāfidir dil āyinesi
Hilmi’yā zerrece toz ķabūl itmez

¹⁴⁶ MAHD’de yok.

(106b)

–138–

NEFES

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Zāhidā da‘vā-yı ‘irfān eyleme
‘İrfānıñ sırrına irmeden evvel
Beyhūde ‘ahd ile peymān eyleme
Erenler cem‘ine girmeden evvel
- 2 Ma‘rifet gencidir şāh-ı cihānıñ
Şerī‘at tarīkat bābıdır anıñ
Haḳīkat dürrine baş ile cānıñ
Virmez taḳdīmini virmeden evvel
- 3 Muḥibb ol şıdḳla Āl-i ‘Alī’ye
Pīrim ḥünkār Ḥacı Bektāş Velī’ye
Ḥilmiyā ikrārım Ḥayyū celiye
Ecsām-ı ‘unşurum virmeden evvel

(106b-107a)

–139–

ḤİLMİ DEDE

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Mü’minleriz iḥlāş ile biz Ḳālū Belī’den
İmān-ı yakīnī ile el-ḥaḳḳ ezelīden
- 2 Erkān-ı tarīkatde de olduḳ daḥı irşād
Pīr-i ezelī Ḥazret-i Bektāş Velī’den
- 3 Pür-neş‘elerüz şevḳle rindān-ı Ḥudā’yuz
‘Aşḳıñ meyini nūş ideli cām-ı ‘Alī’den

- 4 ‘Avn-i Hāk ile irse n’ola pāyemiz ‘arşa
Biz aḥz-ı füyūz eylemişiz lem-yezeliden
- 5 Nefsin çerisin eylemişüz ‘aşkla maḡlūb
Mülk-i dile evlād-ı ‘Alī’[yi] ideliden
- 6 Biz ḥaḡ bilürüz cümle mezāhirdeki zātı
Yeksān oluruz anıñ içün tā dü-külliden¹⁴⁷
- 7 **Hīlmi** görürüz ḡudret-i Hākḡ’ı özümüzde
Dil-ḡānesi tenvīr olalı nūr-ı ‘Alī’den

(107a-107b)

–140–

- Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün
- 1 ‘Āḡilim bātında ammā zāhire dīvāneyem
Kimse fark itmez beni ben benem ammā neyem
- 2 Bezm-i ṣahbā-yı Elest’iñ cur‘ asın nūṣ eyledim
Bāde-nūṣam bezm-i ‘aşkam böyle bir mestāneyem
- 3 Ger ne deñlü ḡandeler kılsam beni ḡann itme ṣād
Ḳalbi maḡrūḡ baḡrı pūr-ḡūn ḡātır-ı vīrāneyem
- 4 İç yüzündendir bizim bāzārımız cān eylese
Bātınında üns ü ülfet zāhire bī-ḡāneyem
- 5 İrtikāb itmem ḡilāf-ı ḡüft ü ḡūy ey **Rızā**
Ḥāşılı merd oḡlu merdim böyle bir merd-āneyem

¹⁴⁷ Vezin kusurlu.

(107b)

–141–

MÜFRED

Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün

- 1 Cihān deyrinde āzama baḡup döndürme yüz zāhid
Vücūhāt-ı ilāhīdir ‘āşıklar ṭapar bir bir

(107b-108b)

–142–

ĠAYBĪ

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Göñül peymānesinden ‘aşk şarābın
Dem-ā-dem içmeyen ‘āşık degildir
Burāḡ-ı ‘aşk ile varlık hicābın
Dem-ā-dem geçmeyen ‘āşık degildir
- 2 Ser [ü] cān terk idüp cānān yoluna
Ḳonup cān bülbulü ‘irfān iline
Hümā-yı ṭayr ile vaḥdet gölüne
Dem-ā-dem uçmayan ‘āşık degildir
- 3 Oḡuyup ‘aşk ile göñül kitābın
Unudup ‘ālemiñ şūret ḡisābın
Cenāb-ı Bāri’dēn keşret niḡābın
Dem-ā-dem açmayan ‘āşık degildir
- 4 Gice gündüz idüp feryād [u] zārı
Göñülden ḡaldırup şabr u ḡarārı
Elinden aldurup hep cümle varı

Dem-â-dem geçmeyen¹⁴⁸ ‘ aşık degildir

- 5 Bu yolda sağ mıdır ya şayrı mıdır
Mağlûb olan ‘ aşk mı ya ğayrı mıdır
Hakkla mı **Ğaybî** ya ayrı mıdır
Dem-â-dem saçmayan¹⁴⁹ ‘ aşık degildir

(108b-109a)

–143–

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Uyan ğafletten ey nâ-dân o dil-ber men gedâdandır
İşit bu nükte-âmz̃ sözleri vahy-i Hudâ’dandır
- 2 Oğu yan men ‘ aref dirsiñ bilür mevlâ nedir nefsiñ
Tuyan bu remz-i kübrâyı ‘ ıyâl-i kibriyâdandır
- 3 Sözüñden dönme Hakk birdir hezârân dürlü millet var
Erenler nuṭkunı hakla kamu rence şifâdandır
- 4 Hudâ ‘ aşkıda cân virseñ ebed bâķıdır ol Haydar
Tevellâsın teberrâsın bilen ehl-i ğazâ’dandır
- 5 Vişâlim hâneñe gel kan deĝiş bu çeşm-i hûn-hârı
Bu nuṭķ-ı pākime teslîm olan şâhib-liķâ’dandır
- 6 N’iderseñ dile her hâliñ bilürken bir sözüñ var mı
Degil tevḥîd ḥaṭâdandır diyen ehl-i cefâdandır
- 7 Taḥammül eylemez luṭfa tenezzül eylemez cevre
Bi-ḥaṭķķı Ka‘ be vü Merve vücûd eski binâ’dandır
- 8 Aradan şirketi sürdü çıkardı vahdetim nûru
Tecellî eyledi zâtım bükûlmek o beķâdandır

¹⁴⁸ saçmayan (Kemikli, 2017: 263).

¹⁴⁹ seçmeyen (Kemikli, 2017: 263).

- 9 Vücūdı Ka‘be’den aḳdem şananlar şandılar gerçek
‘Alī’niñ cism-i efḳaldır miḥan-ı Muştafā’ dandır
- 10 Elif tek birdir Allāh’ım ben andan almışam nūru
‘Alī Aḥmed’den olmuşdır Muḥammed Murtaẓā’ dandır
- 11 Ḥasan ḥalk-ı Rızā gözle ‘ayān anı nihān görmez
Ḥüseyn-i Kerbelā deşt-i belāda reh-nümādandır
- 12 ‘Alī Zeynū’l-‘Abā’ dandır olanlar ehl-i terkā terk
Bāḳır u Ca‘fer ü Kāzım ‘Alī Mūsā Rızā’ dandır
- 13 Taḳī vü bā Naḳī tāca Ḥasanū’l-‘Askerī sulṭān
Muḥammed Mehdī-i Şāhib-Zamān ‘Azbi beḳādandır

(109b)

—144—

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ḥaḳ saña senden yaḳındır cümle eşyā sendedir
Bir naẓar eyle göziñ aç gör temāşā sendedir
- 2 Geç ihānet perdesinden kim bugün sensen emīn
Sen Emīnū’l-lāh-ı Ḥaḳ’siñ sırr-ı mevlā sendedir
- 3 Bir gören bir söyler illā sende birdür bir o ṭavr
Mescid [ü] mey-ḥāne sensiñ hem kilisē sendedir
- 4 Ḳahr [ü] luṭf küfr [ü] ĩmān kāmı sensiñ lâ- (...) ¹⁵⁰
Maẓhar-ı esmā çü sensiñ lâ vü illā sendedir
- 5 ‘Ālem-i ekber özüñdür ‘Azbiyā ḥābdan uyan
Yedi ḳat yir yedi ḳat gök yedi deryā sendedir

(110a)

–145–

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Sensiñ ey şâh-ı kerem güfte-i şî‘ rim sebebi
Dağı mevzûn [ü] sühan nazımla neşrim nesebi
- 2 Feyz alır nuṭṭ-ı feşâḥât ü belâğâtinden
Şem‘ -i cân-ıla tıyan şâ‘ır-i Türki‘ Arabî
- 3 Maḫhar [ü] ma‘rifet [ü] feyzde üstâdı imiş
Eyledin bendene ta‘lîm-i rumûzât-ı nebî
- 4 Bülbül-i faẓl-ı reşâd it ki vaşfında şehâ
Gül yüzün zıkrını kıldım dün [ü] gün beste lebi
- 5 Şem‘ -i ruḥsâre-i envârına ey nûr-şıfat
‘Aşk pervânesiyem yanmağa her rûz [u] şebi
- 6 **Hilmiyâ** dest-i turâb-ı ‘Alî‘den kâim alalı
Neylesün neş‘e-i nâ-kâm [ü] o bint-i‘inebi

(110b)

–146–

Fâ‘ ilātün Fâ‘ ilātün Fâ‘ ilātün Fâ‘ ilün

- 1 Mâh-ı burc-ı evliyâ’dır Hâcî Bektâş Velî
Şem‘ -i bezm-i aşfiyâ’dır Hâcî Bektâş Velî
- 2 Kenz-i maḥfî Kün Yedü’llâh sırrını itdi ‘ayân
Genc-dâr-ı kibriyâ’dır Hâcî Bektâş Velî
- 3 Esb-i tâz ile kıvıll taşâ süvâr olsa o şâh
Merd-i meydân-ı velâ’dır Hâcî Bektâş Velî
- 4 Nerm olurdu seng-i diller luṭfla kılsa nâzar
Kân-ı iksîr-i şafâ’dır Hâcî Bektâş Velî

- 5 N'ola kendinden zühür eylerse sırr-ı Murtaẓā
Zāde-i Āl-i 'Abā'dır Hācī Bektāş Velī
- 6 Eyleyen taḥkīk-i 'abdiyet bulur feyz-i 'azīm
Mürşid-i rāh-nümādır Hācī Bektāş Velī
- 7 Cān [u] başn kıl fedā **Hilmī** tarīk-i 'aşkına
Şāh-ı iklīm-i beḳādır Hācī Bektāş Velī

(111a-111b)

—147—

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Ārzūlayup geldim devr-i Ādem'den
Ey gürūh-ı nācī size 'aşk olsun
Böyle naşīḥati aldım dedemden
Ey gürūh-ı nācī size 'aşk olsun
- 2 Añlamadı Yezīd kısmı dilimiz
Bilmediler bizim kimdir ulumuz
Muḥammed 'Alī'ye çıkar yolumuz
Ey gürūh-ı nācī size 'aşk olsun
- 3 Nācīdir giriftār olmadan şāfī
Nācīler gevher-i sırrn şarrāfī
Nūḥ'uñ gemisine bindik biz kāfī
Ey gürūh-ı nācī size 'aşk olsun
- 4 Bizlerdedir şāhn erkān yolları
Medḥ-i Ḥaydar okur her dem dilleri
Seḫerde açılmış gonca gülleri
Ey gürūh-ı nācī size 'aşk olsun
- 5 Bizden selām olsun ġarīb bülbüle
Koḫulardan koḫu olsun şol güle

Sersem'in niyâzı vardır bu yola

Ey gürûh-ı nâcî size 'aşk olsun

(111b-112a)

–148–

DİĞER MERŞİYE

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Yâ şehîd-i Kerbelâ ümîd-gâhımsın benim
Ben bir ednâ çâkerin sen pâdişâhımsın benim
- 2 Rûzgârın dest-i cevrenden rehâya it beni
Çâre-sâz-ı şûret-i hâl-i tebâhımsın benim
- 3 Vuşlatından eyleme mehcûr İlâhî ve'r-resûl
Zerre-i nâ-çiziğim hûrşîd [ü] mâhımsın benim
- 4 Hâşe li'l-lâh ki kuşûrum dūr ide senden beni
Sen velî-i ni' met-i bî-iştibâhımsın benim
- 5 Kehl-i çeşm-i iftihârımdır sevâd-ı ma' şiyet
Seng-i maḥşerde şefî' çâre-h'âhımsın benim
- 6 Senden ister kâm gönlüm ğabra kıalmaz ser-fürû
Kıble-gâhım mülhem-i şâhım penâhımsın benim
- 7 Redd-i şadr eyler kuluñ **Kâzım** kırup 'aczin beyân
Ben bir ednâ çâkerin sen pâdişâhımsın benim

MERŞİYE

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Kurb-ı Hâk pîrâmeniñdir yâ Hüseyn ibn-i ‘ Alî
 Zeyl-i kudret dâmeniñdir yâ Hüseyn ibn-i ‘ Alî
- 2 Âb-rû-yı baħr-i imkân olsa n’ola cevheriñ
 Şulb-ı Haydar ma‘ deniñdir yâ Hüseyn ibn-i ‘ Alî
- 3 Feyz-i aqdesden nemâ bulmuş ‘ aceb bir dânesiñ
 Baṭnı Zehrâ ħarmeniñdir yâ Hüseyn ibn-i ‘ Alî
- 4 Kurret-i çeşmim Muḥammed şem‘ -i bezm-i kibriyâ
 Nûr-ı vech-i rûşeniñdir yâ Hüseyn ibn-i ‘ Alî
- 5 Maẓhar-ı tevḥîd olur çâk-i girîbânıñ gören
 Şubḥ-ı vuslat gerdeniñdir yâ Hüseyn ibn-i ‘ Alî
- 6 Sen ne Yûsuf’ suñ cihânı aḡladan Ya‘ kûb-vâr
 Vak‘ a-i pür-şîveniñdir yâ Hüseyn ibn-i ‘ Alî
- 7 Sensiñ ol mazlûm kim pâmâl-i esb-i eşkıyâ’
 Ḥûn-feşân olmuş tenindir yâ Hüseyn ibn-i ‘ Alî
- 8 ‘ Aynıma almam ġubâr [ü] tûtiyâyı kehl-i cân
 Baña ħâk-i medfeniñdir yâ Hüseyn ibn-i ‘ Alî
- 9 Silk-i iyâb-ı necâta dâḡil it **Kâzım** kuluñ
 ‘ Arşa-i maḡşer seniñdir yâ Hüseyn ibn-i ‘ Alî

ĠAZEL

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Meh-i evc-i velāyet mihr-i burc-ı evliyāyız biz
Cevāhir ma' deni ḥāk-i şehīd-i Kerbelā'yız biz
- 2 Muḥammed Muṣṭafā'nın kurretü'l- aynın sevüp cāndan
Ġulām-ı āstānı ḥānedān-ı Murtaẓā'yız biz
- 3 Şeh-i Düldül-süvārın Zü'l-feḳār'ın der-miyān itdik
Ḥevāric ḳanını yire döken merd-i Ḥudā'yız biz
- 4 'Alī'nin Ḳanber'ini kanberiyiz ḥaḳḳ-ı şāh için
Ümidin ğayrdan ḳat' eylemiş kemter gedāyız biz
- 5 Ḥasan-veş zehr-nūṣānız Ḥüseyn-āsā şehīdānız
Ser-ā-pā ḳana müstağraḳ olan Āl-i 'Abā'yız biz
- 6 İmām Zeynü'l-'Abā'yla Muḥammed Bākır ü Ca' fer
Dem-i Mūsā-yı Kāẓım'dan 'Alī Mūsā Rızā'yız biz
- 7 Taḳī bā-yı Naḳī ile Ḥasanü'l-'Askerī ḥaḳḳı
Muḥammed Mehdī-i Şaḥib-Zamān'dan mühtedīyız biz
- 8 Gehī maṭlūb gehī maşlūb gehī maḳtūl [ü] merḥūmuz
Gehī Manşūr gehī **Seyyid Nesīmī** tek fenāyız biz

NİYÂZÎ

11’li Hece Ölçüsü

- 1 İñile ey dertli göñlüm iñile
Ehl-i derdiñ iñleyecek çağıdır
Gel tîmâr eyle yâreme şûh ile
Yârelerim oñulacak çağıdır
- 2 Şol ki ğafletle yatup itmez taleb
Gögdesinde cânı yok mudur ‘ aceb
İşte vaḥdet gülleri açıldı hep
Bülbülün efgân idecek çağıdır
- 3 Sen nedîm idiñ ezel ol şâhla
İmtihân için gelüpsün bu ile
İñlemek saña yaraşur derd-ile
Hem gözüñ kan ağlayacak çağıdır
- 4 Yok kararı göñlümün bilmem neden
Kaşd iden biñ päre olsa bu beden
Var ise gitmek gerek bu aradan
Aşlına ‘azm eyleyecek çağıdır
- 5 Ey Niyâzî dünyâda eyler huzûr
Şol kişi kim olmaya ehl-i gurûr
Ḥaḳḳ’ı aña ölmeden ehl-i ğubûr
Mevtiñ ilçisi gelecek çağıdır

NİYÂZİ

Mef'ülü Mefā'ılün Mef'ülü Mefā'ılün

- 1 Aḥvāl-i serencāmım bir sâ'ate irince
Diyem saña icmâlin tâ ḡāyete irince
- 2 Biz beş er idik çıkdık bir demde yola girdik
Kırk yılda p̄re irdik bu şöhbete irince
- 3 Her yañaya çalındık çok adları taķındık
Dört tekb̄ri bir kıldık tâ kāmete irince
- 4 Çün kāmēt olup t̄urduk dīvānına el baḡlu
Vecḥiñi 'ayān gördük bu ḡayrete irince
- 5 İtā'at bu imiş ancaķ rāḡat bu imiş ancaķ
'İzzet bu imiş ancaķ bu ḡidmete irince
- 6 Keşret idi bir oldu şūret idi sır oldu
Zulmet idi nūr oldu bu āyete irince
- 7 Çün cān ile bir idik ebdān ile taḡıldık
Āḡiriñi dem irdik bu vaḡdete irince
- 8 Biñ doķuz kanad açdım altıyüz daḡı kuşdum¹⁵¹
Tā on beşden uçdum bu ḡālete irince
- 9 Dünyāyı n'ider 'āşık 'uķbāyı n'ider şādık
Mısrı ola gör ayık sen vuşlata irince

¹⁵¹ Vezin kusurlu.

(115a-115b)

–153–

NESİMİ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Şūretiñ haṭṭ-ı ilahīdir ü nā-dān ne bilür
Deyü mel‘ ün-ı şıfat ma‘ nā-yı Qur‘ān ne bilür
- 2 Her ki da‘ vā kıla kim şūret-i ma‘ nā bilürem
Görmemiş yüzünü ol şūret-i nā-dān ne bilür
- 3 Tevrat ü İncil ü Furkân kamu ḥüsnüñ şıfatı
Bu sözün şerhi nedir āyeti şeytān ne bilür
- 4 İns ü cinniñ dilini gerçi Süleymān bildi
Sen biliñ dili bugün ya‘ ni Süleymān ne bilür
- 5 Ka‘ be-i ma‘ nāya her kim çü Nesīmī iremez
Miḥnet-i bī‘-‘ adedü ḥār-ı muğaylān ne bilür

(115b-116b)

–154–

NESİMİ

Müfte‘ ilün Mefā‘ ilün Müfte‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Nār saçma ta‘ n ider ‘ aşk odımñ ḥarāreti
‘ Ārif iseñ gel ey gönül bil bu daḳıḳ işāreti
- 2 Dünyāda cāvidān evi kimse içün yapılmadı
Geç bu geçen ḥarābeden koy bu fenā ‘ imāreti
- 3 Süflī cihāna gönlünü virmedi her ki bildi kim
Miḥnet ü rencimiş anıñ taḥtına vü vezāreti
- 4 Saltanat ü i‘ mārete ‘ aşkla tekyelenme kim

- Beş gün imiş bu dünyânın saltanat [ü] emâreti
- 5 Ka‘be içinde görmeyen şol şanemi mu‘âyene
Hiç imiş ol şafâsuzuñ sa‘y-ıla vü ziyâreti
- 6 İnceden incedir bu söz fâ‘teberü ki kendüden
Dağl idemez bu mantıka her kişiniñ ‘ibâreti
- 7 Halkla emr-i Kün fekân zât ü şıfâtıdır anıñ
Haqq’ı bu resme bilmeyen bağılu imiş beşâreti
- 8 Kim ki bu bahre talmadı mâ‘-i zuhûrı görmedi
Tayyib ü tahir olmadı yokdur anıñ tahâreti
- 9 Zerk u riya‘ tarîkine varma vü nefse uyma kim
Kimseye aşşı eylemez şol seferiñ ticâreti
- 10 Virdi **Nesîmî** cânını vaşl-ı ruḥun bâhâsına
Gör bu şirâ vü bey‘ı kim yokdur anıñ ḥasâreti

(116b-117a)

–155–

NESÎMÎ

- Mef‘ülü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ülün
- 1 Ey rûḥ-ı kud(ü)s cîfe-i murdâra yapışma
Gül-zâr-ı cinânı koyuben ḥâra yapışma
- 2 Maḥbûb-ı emîn yâr-ı ebed var iken ey yâr
Ağyâr etegin tutma vü ağyâra yapışma
- 3 Manşûr gibi sen ister iseñ menzil-i ‘âli
İtürme beḳâ-dâr [u] fenâ-dâra yapışma
- 4 Ey küpeyi incüden iden benden işit pend
Söz dürrünü tut lü‘lû‘-i şeh-vâra yapışma
- 5 Kâlû’dan eger ‘âleme ikrâr ile geldüñ

- İkrârını terk itme vü inkâra yapışma
- 6 Ey ma‘ rifetiñ muşhafı uş kenzle mışbâh
Miftâh budur mecma‘ vü muhtâra yapışma
- 7 Benlik şatanıñ çünkü zağan çıkdı kumaşı
Var arı metâ‘ iste bu bâzâra yapışma
- 8 Kesb eylemeyen âhireti anı deli bil
Ger ‘ âkıl iseñ dünyâ-yı ğaddâra yapışma
- 9 Şacı kara tek zülfüne yapışdı **Nesîmî**
Ey bâde viren ‘ ömrünü zünnâra yapışma

(117b-118a)

–156–

NESÎMÎ

- Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün
- 1 Sen saña ger yâr iseñ var ey gönül yâr isteme
Yâr ü dil-dâr ol saña sen yâr ü dil-dâr isteme
- 2 Bî-vefâdır çün bu ‘ âlem kimden istersiñ vefâ
Bî-vefâ ‘ âlemde sen yâr ü vefâ-dâr isteme
- 3 Gül bulunmaz bu dikenlü dünyânıñ bağında çün
Aşma ol beyhûde gülsüz yirde gül-zâr isteme
- 4 Ma‘ rifetdir hâliş altun sikkesi fazl u hüner
Altunı tanı zeğandan arı dinâr isteme
- 5 Rabbe erinî cevâbı Len Terânî çün gelür
Sende gör dîdârın anıñ özge dîdâr isteme
- 6 Hâkķ’a münkirdir şaķın inanma ol şeytâna kim
Yokdur ol cin halkınıñ zâtında ikrâr isteme
- 7 Adı küffâr ey gönül gerçekleriñ nuţķu durur

- Her dili egride yokdur adı küffār isteme
- 8 Cîfedir dünyâ anıñ t̃alibleri adı kilāb
Olma kelb anıñ kim oldı adı murdār isteme
- 9 Şerbeti ağıludur fāni cihānıñ sen anı
Şerbetinden nūş-ı dārū umma zinhār isteme
- 10 Dünyānıñ sevgisi ağır yük imiş benden işit
Nefsiñe yük itme anı ey sebük-bār isteme
- 11 Bir emīn mahrem bulunmaz ey Nesīmī çün bugün
Halka fāş itme bu sırrı keşf-i esrār isteme
- (119a-119b)

–157–

NESİMİ

- Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün
- 1 Derde müştāk olmayan kimdir ki dermān isteye
Qable mevti bilmeyen sen şaınma kim cān isteye
- 2 Cevherī olmak gerekdir cevheri bulmak gerek
Her kimiñ gönlünde vardır ol vire kān isteye
- 3 Cān-ıla dünyā vü ‘ uqbā her kim ol terk itmedi
Müdde‘ idir şanma kim ol vara cānān isteye
- 4 Hızr’la zūlmātını tanımayan hayvān gibi
Ne belā kim qande vara āb-ı hayvān isteye
- 5 Her kim ol tanımadı kendü vücūdıñ şehrini
Ol gedā-himmet ne yirde vara sultān isteye
- 6 ‘ Anber-efşān zūlfı anıñ kim ki düşdü boynuna
Başı top olsun anıñ kim özge çevgān isteye
- 7 Zūlfünün küfrin egerçi ehl-i Hakk imān bilür

Ey **Nesîmî** şaîma sen kim kâfir îmân isteye

(118b-120b)

–158–

NESÎMÎ

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Zehî ol kimse kim vardır habîbi sen gibi meh-rû
Şeker-güftâr ü gül-ruhsâr ü müşgîn-hâl ü ' anber-bû
- 2 Cihâna gelmeye hergiz özüñ tek bir dahı dil-ber
Sa' id-ahter şanem-manzar perî-peyker firişte-hû
- 3 Zehî şâni' ki şan' atdan yaradur kendü lutfundan
Beli ince lebi gonce haṭı ra' nâ ruḥu nîkû
- 4 Gel ey şarrâf-ı kıymet-ger nazar kıl ma' den-i cevher
Zümür-rüd-ḥaṭṭ ü sîmîn-ber gibi la' lü dişi incü
- 5 Kaşîñla kirpigiñ zülfüñ yüzüñde beñleriñ dahı
Biri ' ayyâr biri tarrâr biri mekkâr biri cādû
- 6 Seni sevenleriñ hâli bu dört işden degil hâli
Gehî gavgâ gehî sevdâ gehî dîvân gehî yargu
- 5 Ayâ kim kullarîñ çokdur **Nesîmî** kamudan kemter
Besî Türk ü besî Kıbçak besî zengi besî Hindû

NESİMİ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Çāre yokdur yāre epsem ey gönül yār isteme
Derde çün dermān bulunmaz rence ʿīmār isteme
- 2 Dünyānıñ yārından isterseñ vefā ‘ aqlıñ kanı
Hāşıl olmaz nesne-i fikr eyle zinhār isteme
- 3 [Mün]kiriñ ikrārı yokdur Hāḫḫ’a ey şāhib-nazar
[Hāḫḫ’a] ikrār eyle sen münkirden ikrār isteme
- 4 Zülmeti çokdur cihānıñ zülmetinden ki şaḫın
Ey gözüm aydınlığı zülmetden envār isteme
- 5 Gözüñi sen açmayınca ey liḫādan bī-ḥaber
Şūretiñ kılmak temennī itme dīdār isteme
- 6 Niçe miḥnet çekmeyince her dikenden bir zamān
Bülbül-i ‘ āşık gibi çağırma gül-zār isteme
- 7 İsteyen murdār-ı kerkesdir müdām ey ṭurfe kuş
Hāzretiñ seh-bāz[ı] ol ey murğ-ı murdār isteme
- 8 Varlığı fānıdır ey gāfil bu fānī dünyānıñ
Şol beḫāsızdan beḫā mümkün degil var isteme
- 9 Gerçi Hāḫ’dan vāḫid oldı nūr ile Ānestü nār
Ey Nesīmī çün ulaşduñ nūrına nār isteme

HAZEMİ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Cāna minnet kılma şarf it vuşlat-ı cānān gözet
Vuşlat-ı cānāna nā'il ol yiñiden cān gözet
- 2 Nesne-i kübrā vüçüduñ ey başiretsiz ħarīf
Sen seni senden ħaber-dār it ulu dīvān gözet
- 3 Aldıñ ise 'Alleme'l-esmā-yı Ādem'den ħaber
Ādem ol ādemliğin eşyāt idüp insān gözet
- 4 'Ālem-i eşyāda mevcūd anca sensiñ ħayrı yok
Sen seni sende bilüp senden saña erkān gözet
- 5 Añmadıñ ser-rişte-i lāhūt [u] nās'it ħadişin
Cān ile tenden ħaber-dār olmadañ el'ān gözet
- 6 Dehre 'avdetden ħaraż n'oldığını fehm eyleye
Maħmiliñ ħāzır kılup ħāfil yürü kervān gözet
- 7 Dost ile düşmānı tefrik itmediñ 'ālemde sen
Dosta ir dostuñu dost bil düşmeni düşmān gözet
- 8 Koy beķāya bir eşer kılsun fenāda ey **Hzem**
Ceddle bir nesne taħrīr eyleyüp dīvān gözet

(121b)

–161–¹⁵²

- 1 Hāl-i hayretde gezer iken serserī
Luṭf eyledi pīr-i ‘aşk didi tıflım gel beri
Gezme tıflım serserī Ḥaydarī ol Ḥaydarī
Luṭf eyledi saña Ḥaḳḳ selīl geri
Sev şıdḳla Allāh’ı ḥazret-i peygamberi
- 2 Ehl-i Beyt’iñ aḥseni sev Ḥüseyn ü Ḥasan’ı
Zeynü’l-‘abā’ya bende ol iḥyā itsün seni
- 3 ‘İlmde Bâkırī ol erkānda Ca‘ferī ol
Sev Kāzım [u] Rızā’yı erenler çākeri ol
- 4 Vir Taḳī’ye ikrārı al Naḳī’den esrārı
‘Askerī’ye ‘asker ol gör Mehdī-i serdārı

(122a)

–162–

- Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün
- 1 Yürü dil ḳādı-ı ḥacāta şefā‘ at diyelim
Yapışup ḥalka-i dergāhına himmet diyelim
 - 2 El açup ağlayalım ḥālımız ‘arz idelim
Meded ey şāh-ı kerem ile mürüvvet diyelim
 - 3 Sürelim yüzümüzü ferş idelim işigine
Kerem it ḥālimize Şāh-ı velāyet diyelim
 - 4 Çekelim ehl-i tevellāya tevellā ‘ālemīn
Düşmen-i Āl-i Resūl cānına la‘net diyelim
 - 5 Bezl-i cān eyleyelim dergeh-i ‘ulyāya gönül

¹⁵² Ne aruzun ne de hecenin kalıplarına uymaktadır.

- Ulu erler siz iriñ bize ‘ ināyet diyelim
- 6 Cāvidān-ı dil olur nūş idelim Kevşer’den
Yitiş imdādımızā sāķī-i cennet diyelim
- 7 ‘ Ayn-ı cem şebleri ihyā ’ idelim piri **Hazem**
Büyüğe hürmet idüp küçüğe şefkat diyelim
- (122a-122b)

–163–

ĠAYBİ

- Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün
- 1 Cümle halkıñ hāk-pāy u başınıñ hem tācıyuz
Cümleden mustağniyüz hem cümleñiñ muhtācıyuz
- 2 Hep muđilliñ perdesidür cümle erbāb-ı tarīķ
Yetmiş iki millet içre biz gürūh-ı nācıyuz
- 3 Kūṭb-ı vaķtüz meskenimüz Ka‘ be’dir zāhidimüz
Görmedik şüretde Ka‘ be līk her dem hācıyuz
- 4 Kādrimiz fehmi eylemezse ğam degil bī-gāneler
Āşnāya tatlıyuz bī-gāneye hem acıyuz
- 5 ‘ Ārifāne ‘ ālemiñ taķlīd ile hep karnı tok
Bu kadar taḥķīķ ile biz hūn-ı ‘ irfān açıyuz
- 6 Dīde-i Haķ-bīn ile nāzır olan añlar bizi
Vaķtimüzde tālib-āne vaḥdetüñ mi‘ rācıyuz
- 7 ‘ Ayn-ı eşyāmuz dü- ‘ ālem zātımızdur **Ġaybiyā**
Bu vücūd-ı muṭlaķıñ hem bahri hem emvācıyuz

(123a)

–164–

ŞEYHĀN BABA

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

- 1 Bu cānda āteş-i hicrān şığışmaz
Meded bu cis(i)m içre cān şığışmaz
- 2 Gelicek ‘aşk u ‘aql gitse ‘aceb mi
Ki bir tahta iki sulţān şığışmaz
- 3 Gel ey zāhid baña taqvā buyurma
‘Āşıklar sem‘ine fermān şığışmaz
- 4 Raķībler ķızyunda yokdur ķarārım¹⁵³
Meşeldir kelpile mihmān şığışmaz
- 5 Kāmu halkıñ bu dünyā meskenidir
‘Aceb n’içün bu Şeyhān şığışmaz

¹⁵³ Vezin kusurlu.

SŪZİ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 ‘Aqlıla bî-gâne olmuş şöyle bir divāneyüz
‘Aşkla rüsvā’ı olduk olmadı uşlāneyüz
- 2 ‘Aşk emiyle doldı bu dil şāf-veş kaldım n’ola
Kim ki ‘āşık ise gelsiñ iş bu dem mey-ḥāneyüz
- 3 İçmişüz hoşuz Yediyle bir şarāb-ı şāf kim
Hiç ayılmaz haş(ı)ra dek şöyle bir mestāneyüz
- 4 Ger ḥarābāt ehli iseñ gizlice gel yañıma
Bāğ ‘ineb ḥamlarla dolmuş şöyle bir ḥūm-ḥāneyüz
- 5 Sırr-ı vaşfdan okursañ mekteb-i ‘irfāna gel
Bî-ḥurūf hem daḥı bî-şavt okunan ders-ḥāneyüz
- 6 Sırrımız bir özge sırdır maḥrem olmaz ğayrlar
Ṭālib iseñ birliğe gel cümlemiz yek-dāneyüz
- 7 Taşramızdan añaşılmaz rengimiz elvānımız
İçerü gel kim göresiñ ne ‘aceb kār-ḥāneyüz
- 8 Muştafā sırr-ı ‘Alī’den açmışuz bir sofrā kim
Zevk-yāb olmak dilerseñ gel berü aş-ḥāneyüz
- 9 (...) ¹⁵⁵ Aḥmedī’den geçmişüz
Hem tarīkat içre **SŪZİ** tācla şāhāneyüz

¹⁵⁴ Şiir eksik.

¹⁵⁵ Sayfa yıprandığı için okunamamaktadır.

(124a)

–166–

MÜFRED

Fe^ʿ ilātün Fe^ʿ ilātün Fe^ʿ ilātün Fā^ʿ lün

- 1 Elli yıldır bu kadar mescide geçdik geldik
Oğluñ olsun büyüñ hele nizâr ol¹⁵⁶

(124a-124b)

–167–¹⁵⁷

ḲAYĞUSUZ

7’li Hece Ölçüsü

- 1 Deryā-yı ʿummān benem
Gevher [ü] kân bendedir
Göziñi aç añla baḳ
İki cihân bendedir
- 2 Cümle şüret cān benem
Delīl ü bürhān benem
Hem söz hem zebān [benem]
İşte dükkān bendedir
- 3 Maḳşūd-ı insān benem
Gerdiş [ü] devrān benem
Mektüb [ü] furḳān benem
Cümle nişān bendedir
- 4 Baḡdād u ʿayyār benem
Cümleye defter benem

¹⁵⁶ Vezin kusurlu.

¹⁵⁷ KD’de yok.

- Bürhân-ı esrâr benem
Sırr [u] pinhân bendedir
- 5 Zâhid ü Tersâ benem
Mescid ü efsâ benem
Mürde-i ‘İsâ benem
Bağş-i Yemân bendedir
- 6 Muḥîṭ ü zevraḳ benem
Ḥaḳḳ bendedir Ḥaḳḳ benem
Ṭamu vü uçmaḳ benem
Cümle mekân bendedir
- 7 Evvel ü âḫir benem
Ka‘be benim beyt benem
Âdem-i maḳṣûd benem
İşte fülân bendedir
- 8 Cümleye ma‘bûd benem
Taḳdîr ü tedbîr benem
Ġanî vü faḳîr benem
Küfr ü îmân bendedir
- 9 Zerre güneş hep benem
Gizlû benem fâş benem
Her ne ki var uş benem
Cân ü cânân bendedir
- 10 **Ḳayḡusuz Abdâl** benem
Cümlelere cân benem
Evvel [ü] âḫir benem
Genc-i nihân bendedir

HİMMETİ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Lā fetā illā ‘ Alī yā seyfe illā Zü’l-feḳār
Münkiriñ def‘ ine yoḳdur çāre illā Zü’l-feḳār
- 2 Ehl-i ĩmānıñ ḳatında hüccet-i ḳātı‘ budur
Tıtmadı dīn istiḳāmet gelmedi tā Zü’l-feḳār
- 3 Müzmin ‘ömrini ḥasūduñ oda yandırdı velī
İndi tā evc-i semādan berḳ-sīmā Zü’l-feḳār
- 4 Muṣṭafā’dır gerçe menşūr-ı risālet bī-ḥilāf
Geldi şol menşūr-ı ‘ünvānına tuḡrā Zü’l-feḳār
- 5 Şām-ı ḡam tek şükri küffār ḳıldı münhezim¹⁵⁸
Subḥ-ı devletden güneş tek oldu peydā Zü’l-feḳār
- 6 Gösterir eşyā içinde istivā’ sırrın ‘ayān
O cihettendir mişāl lām-elif lā Zü’l-feḳār
- 7 Ān ki ḳopdu başına münkirlerin Tūfān-ı Nūḥ
Yeryüzin ḳıldı ‘adū ḳan-ıla deryā Zü’l-feḳār
- 8 Bu cihān seyyāfı ana virmedi hergiz ḳılar
Ḥaḳ demindendir yaḳīn bil şöyle berrā¹⁵⁹ Zü’l-feḳār
- 9 Yitmiş iki kez zebāna çekdi der ceng-āmed
Söyleşirdi şāhlan der rūz-ı pençē Zü’l-feḳār
- 10 Bu meşel rūşen durur kim öz ḳının kesmez ḳılıç
Çıḳdı pes münkirlerin ḳaşdına ‘adā Zü’l-feḳār

¹⁵⁸ Vezin kusurlu.

¹⁵⁹ berrā: teberrā.

- 11 Vahtidir ger bir dahı kılsıñ cihāna bāz-ı kışt
Ġālib oldu kāfir-i müşrik meded yā Zü'l-feķār
- 12 Ey münāfık tanı ol şāhı ki ' Arşü'llāhdır
Nāzil olmuşdur anıñ şānına Zehrā Zü'l-feķār
- 13 Bunca kim geldi cihāna enbiyā vü evliyā
Andan önce kime virdi Hāķ te' ālā Zü'l-feķār
- 14 Ma' nāde nūr-ı başardır şu' lesi mü'minlere
Meyl-i āteşdir velīdir çeşm-i a' dā Zü'l-feķār
- 15 On sekiz biñ ' ālemin ref' itmege zūlmātını
Kā'ināta gün gibi virdi tecellā Zü'l-feķār
- 16 Her taraf berg-i hāzān tek başları rīzān olur
Çekse ol kāfirlerin kalbine şerhē Zü'l-feķār
- 17 Kesdi bir darbla re's-i ' ömr-rānī ' anteri
Bil gün ehl-i dīne gösterdi temāşā Zü'l-feķār
- 18 [Ş]ābit eyler ma' nā-i İslām'ı imān ehline
Ya' ni kıldırdı tevellā vü teberrā Zü'l-feķār
- 19 Yā rehā tutdı ğanimetler Muḥammed ümmeti
Şaldı çün kāfirlerin mülkine yağma Zü'l-feķār
- 20 Va' de irdi **Himmeti** feth oldu Hāķ'dan kā'ināt
Mehdī geldi ' arşdan indirdi ' İsa Zü'l-feķār
- 21 Ey münāfık kıl bugün tığ-ı zebānımdan meded
Çıkdı kından oldu işte āşkāre Zü'l-feķār

(126a)

–169–

MÜFRED

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 İşıgiñde katl iderim ol Yezîd-i kâfiri
Câ’iz olsa Ka‘be’de ħinzîrî ħurbân eylemek

(126a)

–170–

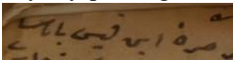
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 İhtiyârî ‘ilm kıldı Şâh Ħaydar ihtiyâr
Rûşen oldu gün yüzinden ‘arş [u] ferş her diyâr
2 Muştafâ’nıñ gözleri nûrî Ħasan şâhım Ħüseyn
Ħurretü’l-‘ayna buyurdı aña ħabîb Kird-gâr
3 Şah-ı Zeynel Bâķır’ı Ca‘fer ‘iyâl-i Kâzım’ı
Dün [ü] gün medĥ eylerim yokdır dilimde ġayrı kâr
4 Şâh Rızâ’yı şâh Taķî bâ-yı Naķî ‘Askerî
Buları sevmezlere la‘net hezâr [u] şad-hezâr
5 Mehdî-i şâhib-zamânıñ ħuluyam ħurbânıyam
İsmle **Vîrânî** yem ħayy-ı ‘alîm-i âşkâr

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Eger bu yedd-i baħr olsa mürekkeb ins [ü] cin kâtib
Yazılmaz şöyle bil med(i)h ' Alî ibn-i Ebî Tâlib
- 2 Velâyetden kerâmetden saħâvetden şecâ' atden
Ne kim vardır aña virdi imâmet ħazret-i Vâhib
- 3 Çıkardı innemâ taħtına anı eyledi sultân
Zemîn ü âsmân ħalkına kıldı tã' atin vâcib
- 4 Yoğurdu ħukm-i tãhirde nişân u ' âlem-i Âdem
Velî oldu Ĥudâvendî ħadîm-i Aħmed'e nâ'ib
- 5 ' Alî'dir pâdişâhlar pâdişâhı Ĥaħ Te' âlâ'dır
Sipâh-ı dîne server Zü'l-feħâr [u] Düldül-i şâhib
- 6 Perî vü dîverîñ ġül-ı beyâbânî cin ü in(i)s
Bugün cem' olsa bir meydâna ħalk-ı ħâzır-ı ġâlib
- 7 Ĥarîf olmaz bir idilmişde kimse Şîr-i Yezdân'a
Zihî luţf eylemiş Ĥaħ anı ġül ġâlîbe-i ġâlib
- 8 Şikâr itdi beşikde ejdehâ-yı şu' le-i ' afaf
(...) ¹⁶⁰ yâ Ĥaydar şafder-i hüner-pîşe-i şâlib
- 9 Mişâl-i ' ömr ü ' anter (...) ¹⁶¹
Anıñla ħarbe girdi şad-hezârân kâfir-i ħârib
- 10 Velî bir ħarbine kimse taħammül kılmadı bir dem
Cebel tek lest kıldı ħamlesin ol server-i ħârib
- 11 Aña sām u nerîmân uğrasa yâ Rüstem-i dostân

¹⁶⁰ Sayfa yıprandığı için okunamamaktadır.

¹⁶¹ Metinde bu şekildedir.

Halâyıkdan olarıñ murğ-ı ruḥun ḥüsndür regā'ib¹⁶²

- 12 'Alî'dir şeh-şüvâr-ı leşker o ra'-ı rabbânî
'Alî'dir özge kimdir 'arşa-gâh-ı ma'nîde rākib
- 13 'Aşâ tutmuş Mûsâ-dil tek ele iş bu şehensâhıñ
Kapusunda durur Mûsâ [vü] 'İmrân tek nice ḥācib
- 14 Celâlet birle çekse Zü'l-feḳâr'ı ol şeh-i Ḥak'dır
Şehâdet 'arş ider bir bir hezâran 'İsî tek eḥab
- 15 Şeyâtîndir velâyet âyete egri baḳan aḥvel
Anıñ çeşmine rümḥ-i âteşîndir aḥter ü şākıb
- 16 Güneşdir ma'nîde Ḥaydar bu eşya mişl-i şeb-nemdir
İder tâb-ı Güneş cümle vücûd-ı şeb-nemi cāzib
- 17 Çeker tîğın 'Alî ḥikemle a'dânıñ döker ḳanın
Ser ü başı anıñ merriḥ tek ol bir fen-i lâ'ib
- 18 Kılıpdur pertevi gör şeş-cihetden 'âlemi rûşen
Tecellî eylese ḥurşid olur nûrânî her cānib
- 19 Penâh eyle bugün ol âftâb-ı bî-zevâlî kim
Şefî' eyle anı maḥşerde ḥalk-ı şarık u ğarib
- 20 Sekâhüm Rabbihüm ḥamrın 'Alî'den iste maḥşerde
'Alî cāmındadır şürb-i ḥaḳâyık lezzet-i şarib
- 21 Olubdur çingene çengi tarab bezminde ol şāhıñ
Bize çarḥ-ı felekden çarḥ urup ol zeh(i)r-i ṭabīb
- 22 Bekâ bezminde içmez şāh elinden bâde-i kevşer
Bu fânî dünyâda ğaflet meyinden olmaya ṭalib
- 23 Muḥibb-i şādıḳü'l-iḥlās olanlar Şāh-ı Merdân'a
Bu zāl-i pür-fene pür-mekr vālih olmadı rāğıb

¹⁶² Vezin kusurlu.

- 24 Metā' -ı cīfeye aldanma kezzāb-ı münāfık tek
Resūl'e ümmet olmaz Hakk'a bende münkir-i kezzāb
- 25 Taşarruf kılma ğaşbī loğmadan zīrā haram oldu
Gerek de mü'min̄in ü mü'mināta loğma-i ğāşīb
- 26 Hakkāyık defterinden **Himmetī** gel ma' rifet kesb it
Be-ḳavl-i Aḫmed ü Mürsel Ḥabībū'llāh'dır kātib
- 27 Cenāb-ı nefsiñi tanı bu gün zīrā kıyāmetdir
Ḥesābın her ḳuluñ cevced muḫāsibler ḳılar ḥesāb
- 28 Penāh-āyet ehl-i beyt-i Muştafā'ya kerem dirseñ¹⁶³
Budur maḫşer günü ehl-i zünūba çāre-i şā'ib

(128b)

—172—¹⁶⁴

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Niçe bir vesvese-i 'aḳlla ğam-nāk olalım
Geliñ ālāyiş-i ğamdan çıḳalım pāk olalım
Neş'e-i mey bulalım ḳābil-i idrāk olalım
Mest-medhūş-ı ḥarābatı vü bī-bāk olalım
- 2 Pāy-beste mey-i şāfī olalım dürd mişāl
Virelim sāḳīye cān eyleyelim kesb-i kemāl

¹⁶³ Vezin kusurlu.

¹⁶⁴ Fuzulī'ye ait bu murabbanın devamı yoktur.

(128b)

–173–

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Bize bir meclis olsa sākiyā maḥfi kenersizce
Ne devletdir kişiniñ sevdigi gelse ḥabersizce
- 2 Eger var-ısa meyliñ ḥān-ḳāha bezm-i rindāna
Ḳudūmuñla müşerref ḳıl buyur lâkin pedersizce
- 3 Şaḳın vehm eyleyüp rāh-ı 'adūdan ihtirāz itme
Buyur ba' de'l-ı ıṣā-i pāk bī-pervā fenersizce¹⁶⁵
- 4 Ḥafice bāde-nūş olduḳda sāḳī mest olup yatsa
Bize teslīm-i vuşlat olsa dil-ber sīm ü zersizce
- 5 Şoyunup cāme-ḥāb içre felekde sāye-veş **Vāşif**
Der-āḡuş eylesem ol māh-ı tābānı kemersizce

(128b-129a)

–174–

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Şabā luṭf eyle söyle kim enīs-i yārdan şimdi
Kimiñle ülfet eyler kimleriñ dil-dārıdır şimdi
- 2 Olaldan māyıl-i aḡyāra ey ḡonca dehānım sen
Dü-çeşmim bülbul-āsā eşk-i gevher-bārdır şimdi
- 3 Tabībim gel iriş meḥcūr-ı vaşlıñla müdāvi ḳıl
Yatur ḡam-lānesiniñ murḡ-ı dil bīmārıdır şimdi
- 4 Ne ḥāle uğradım ḡisū-yı Leylā'dan cüdā düşdüm
Düşüp Mecnūn-şıfat şahrāya kārım zārdır şimdi

¹⁶⁵ Buyur ba' de'l-ı ıṣā bī-bāk ü bī-pervā fenersizce (Gürel, [ty.]: 354).

- 5 Ğazel te'lıf idüp evrāka terķīm itmede **Lāmi'**
Murādım sūz-ı 'aşkı ol mehe eş'ārdır şimdi

(129a-129b)

—175—

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fa' lün

- 1 Görünür şūretimiz gerçi gedā şeklinde
Doğrıdır sīretimiz kıble-nümā şeklinde
Şāfīdir āyinemiz ğitī-nümā şeklinde
Zātımız añlayalı fazl-ı Hudā şeklinde
'Ārifāne yürürüz ehl-i fenā şeklinde
- 2 Yürü var olma tehī iş bu cihānı güzār it
Ehl-i dil gönline toķunma olardan hāzer it
Ayağı tozuna sür yüzünü hem terk-i ser it
Hıor bakma gözin aç diķkatle bir nāzar it
Gör ne sultānlar olurmuş fuķarā şeklinde
- 3 Herkesiñ 'aybını mestūr ideğör ey zāhid
Gönli ğam-ġinleri mesrūr ideğör ey zāhid
Gir gönül mülkini ma' mūr ideğör ey zāhid
Gün gibi ķalbiñi pūr-nūr ideğör ey zāhid
Nūr-ı Hāķ'dır görinen arz u semā şeklinde
- 4 Noktadır ķapısı 'ālemiñ gir o şehri seyr it
Noktadır aşlı cihāniñ yūri dehri seyr it
Baħr-i 'ummāndır var o lücce-i nehri seyr it
Ķaķrede baħri dilā zerrede mihri seyr it
Haydar'ı gördüñ ise nokta-i bā şeklinde
- 5 Var durur¹⁶⁶ dünyāda cānā niķe biñ ħayrū'n-nās

¹⁶⁶ Var durur: Vardır Cönk.

Anlarıñ dahı olupdur niçesi şerrü'n-nās
Oldılar deyr-i cihān içre kimi haşşü'n-nās
Kıtb-ı āfāka ricāl Allāh'a Hızır ü İlyās
Ekşer ey dil görünürler büdelā şeklinde

- 6 ‘Aşkadır cünbiş iden her dem ki ādemde
‘Aşkadır vālih iden nuṭṭ-ı Mesīhā demde
Ey **Melālī** ‘aşkadır vālih iden her demde
Vaḥdet-i ‘aşk-ı ilāhīdir iki ‘ālemde
Sū-be-sū cilve iden şāh u gedā şeklinde

(130a)

–176–

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün
İnne fī’l-cenneti nehr-i min leben
Ṭūlhā mā-beyne Mekke vü ‘Aden
‘Arzhā mā-beyne Şan‘a vü Yemen
Li‘ aliyyin ü Hüsey(i)n ü Ḥasan

(130a-130b)

–177–

- Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün
- 1 Ey şeh-i mülk-i velāyet ü Ḥaḫ’ıñ kudret eli
 Āstānıñ Ka‘be’sine yüz sürüp didik Belī
 Ravza mıdır işigiñ ya bāğ-ı rıdvānıñ güli
 Cān u dilden medhiñ okur her nefes cān bülbüli
 Es-selām ey hādi-i rāh-ı Hudā nesl-i ‘Alī
 Ve’s-selām ey kıtb-ı ‘ālem Ḥacı Bektāş Velī
- 2 İḳtidā itsün saña ‘ālemde reh-ber isteyen
 İşigiñde ḫidmet itsün āb-ı Kevşer isteyen

- Himmetiñ baħrine ƣalsun dürr ü gevher isteyen
Bir ƣavâf itsün ƣapuñı ħacc-ı ekber isteyen
Es-selâm ey hâdi-i râh-ı Ĥudâ nesl-i ‘Alî
Ve’s-selâm ey ƣuƣb-ı ‘âlem Ĥâcı Bektâş Velî
- 3 Nûr-ı Ĥaƣ’dır muƣlaƣâ âbâ vü ecdâdiñ seniñ
Ol sebebden râh-ı Ĥaƣ’dır dâ’im irşâdiñ seniñ
Hem nidâ geldi Ĥudâ’dan yâd idüp adıñ seniñ
On sekiz biñ ‘âlemiñ zıƣrı durur yâdiñ senin
Es-selâm ey hâdi-i râh-ı Ĥudâ nesl-i ‘Alî
Ve’s-selâm ey ƣuƣb-ı ‘âlem Ĥâcı Bektâş Velî
- 4 Pâye-i na‘ leyniñe bâlâ-yı ‘arş olup ƣamer
Emriñ ile esb-i tâz-ı râhvân oldı ħacer
Ƣudretiñle ƣün şitâda meyve yitirdi şecer
Tâbi‘-i ħükmüñ olupdur cümle ‘âlem ser-be-ser
Es-selâm ey hâdi-i râh-ı Ĥudâ nesl-i ‘Alî
Ve’s-selâm ey ƣuƣb-ı ‘âlem Ĥâcı Bektâş Velî
- 5 Âstân-ı ‘izzetiñde evliyâdır mu‘ tekif
Anlarıñ nuƣkı durur feħvâ-yı sırr o keş(i)f
Mu‘ ciziñle dîne geldi niçe cins-i muħtelif
Ferd ü yektâsiñ velâyet içre hem tâciñ elif
Es-selâm ey hâdi-i râh-ı Ĥudâ nesl-i ‘Alî
Ve’s-selâm ey ƣuƣb-ı ‘âlem Ĥâcı Bektâş Velî
- 6 Muştafâ’nıñ sırrısıñ hem Şâh-ı Merdân oğlusıñ
Siyer-i Âl-i ‘Abâ’yı nûr-ı Yezdân oğlusıñ
Bâƣır u Ca‘ fer ħaƣîƣat ħaşş-ı sulƣân oğlusıñ
Mûsî-i Kâzım ‘Alî Şâh-ı Ĥorâsân oğlusıñ
Es-selâm ey hâdi-i râh-ı Ĥudâ nesl-i ‘Alî
Ve’s-selâm ey ƣuƣb-ı ‘âlem Ĥâcı Bektâş Velî

- 7 Şāh Taqī vü bā Naqī Nūr-ı Hudā'nın haqqıçün
‘Askerī vü Mehdī-i şāhib-zamān’ın haqqıçün
Sûre-i Tâhâ vü Yâ-sîn Hel’etâ nın haqqıçün
Ẕanberī’ye rahmet eyle hānedānın haqqıçün
Es-selām ey hādi-i rāh-ı Hudā nesl-i ‘Alī
Es-selām ey kuṭb-ı ‘ālem Hācī Bektāş Velī

(131a)

—178—

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 At ölür don yırtılır Rey mülki eyler intikāl
Līk tā maḥşer ḳalır bākī vebāl-i ḥün-ı al

(131a-132b)

—179—

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Ğonce bağır dehr-i bī-dād ile evvel ḳan olur
Şoñra yüz luṭfla gönli açılır ḥandān olur
- 2 Ḳatre-i bārān ki bir müddet şadef ḥab(i)s çeker
Yoğ(ı)ken ḳadri ṭapup ḳıymet-i dūr ḡaltān olur
- 3 Dāne toprağ içre şiddet çekdigi çün niçe gün
Baş çeküp ḥırmenlenür ārāyiş-i bostān olur
- 4 Ḳahrdan ikrāh idenler luṭfa olmaz müstehāk
Müstemedd-i derd olanlar kābil-i dermān olur
- 5 Miḥnete şabr eyleyen rāḥat ṭapar çün Yūsuf’a
Saltanat ṭaḥtının evvel pāyesi zindān olur
- 6 Ger rızā olsa ḳazāya müşkil olmaz ḥiç hāl
‘Ārifē sabr ile her müşkil ki var āsān olur

- 7 Fi'lidir aşı-ı rızâ-yı haq ne kim aşl u neseb
Hâk-i fermân-ber-i beşer 'âmiliñ şeytân olur
- 8 Sâir-i maḥlûḳdan bir kimse olsa pāk-dil
Ehl-i Beyt'in fırkasından şayılur Selmân olur
- 9 H̱âh seyyid ẖâh 'âmî kām bulmaz bî-edeb
Fi' l-i müstaḥsen olan müstevcib-i iḥsân olur
- 10 Yüz meşakkat çekse kām-ı dil ṭapar encām-ı kār
Her kimiñ 'âlemde mevlâsı Şeh-i Merdân olur
- 11 Tâbi' -i fermân ider ḥükmüne cümle 'âlemi
Murtaẓâ ḥükmüne her kim tâbi' -i fermân olur
- 12 Tîre olmaz rāst-rev ger çekse bend-i âhenin
Rāst-rev tîr-i ḥadengiñ zîver-i peykân olur
- 13 Ol şeh-en-şeh kim eger bir mûra kılsa iltifât
Mûr ḥükm eyler Süleymân üstüne sulṭân olur
- 14 Ol imâm-ı dîn ü dünyâ kim anıñ düşmenligi
Müşrikiñ dînine vü dünyâsına noḳsân olur
- 15 Taş olur arslan eger ḳahrıla kılsa bir naẓar
Ḥükm kılsa düşmeni ḳaşdına taş arslan olur
- 16 Zerre-i mihr-i ruḥundan ṭapsa pertev âsmân
Âsmân üzre temâm encüm-i meh-tâbân olur
- 17 Feyz-i luṭfıyla eger insâna kılsa terbiye
Ḳadr ile insân melek-nisbet 'âzmü's-şân olur
- 18 Dürr-i mülk hem ṭapsa 'ayn-ı iltifâtından naẓar
'Aql-ı kâmil kesb idüp elbetde bir insân olur
- 19 Luṭf u ḳahrından ṭapar muḳbil 'atâ müdbir ḥazân
Ḳaṭ' [u] faşl-ı ḥaşr içün ol lahza kim dîvân olur

- 20 Kevşer-i cennet anıñ hükmündedir bu vechle
Bunca haşletden hemîn Ādem aña mihmân olur
- 21 Nûh şandûğına keştî tek aparmışdır penâh
İhtiyâţ eyler ki nâ-geh bir dahı Tûfân olur
- 22 Gerçi İsmâ‘îl’e qurbân gökden inmiş qadr içün
Hâk bilür qadr içün İsmâ‘îl aña qurbân olur
- 23 Mu‘cizi bir gülşen-i pâkizedir kim istese
‘Andelîb ol gülşene Dâvûd-ı hoş-elhân olur
- 24 Her kim ihlâşla hâk-i merkadından zerrece
Alsa anıñla tabâbet eylese loqmân olur
- 25 Dostı ger ma‘şiyet kılsa olur gufrân-pezîr
Düşmeni biñ tâ‘at itse mûcib-i ‘isyân olur
- 26 Sâye-i luţf-ı kerem ger şalsa hâk-i tîreye
Cirm-i hâk-i tîre reşk-i ravza-i rıdvân olur
- 27 ‘Aql kim ğavvâş-ı deryâ-yı kemâl-i ‘ilmdir
Cevher-i zâtın taşavvur eylese hayrân olur
- 28 Fehm kim seyyâh-ı iqlîm-i diyâr-ı derkdir
Vâdî-i idrâkini seyr itse ser-gerdân olur
- 29 Devr[i] anıñ âl-i aşhâbından almaz rûzigâr
(...) ¹⁶⁷
- 30 Kaşr-ı vaşfınıñ binâsın kılsa mi‘mâr-ı hîred
‘İzz ü câh-ı devlet-i iqbâl-i çâr-erkân olur
- 31 Ol sipihr-i devlet-i iqbâlden yüz döndüren
Devlet [ü] iqbâli her kimden ki rû-gerdân olur
- 32 Var ümidim feyz-i luţfundan **Fuzûlî** kim müdâm

¹⁶⁷ Bir mısra eksik. Devr anuñdur devr ilen her nice kim devrân olur (yy. [ty.]: 32).

Tâ dilimde kuvvet-i nuṭkı tenimde cân olur

- 33 Dem uram evşâf-ı evlâd-ı ‘Alî’den nitekim
Mâdiḥ-i âl-i ‘Alî müstevcib-i ğufrân olur

(132b-136b)

–180–

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Gelen üstâd-ı kâmil şüret-i ma‘ nâda Ḥaydar’dır
Şıfâtı ‘âlem-i ma‘ nâda zât-ı Ḥaḳḳ’a mazḥardır
- 2 Zemîn ü âsmân çün bir şadefdir fi’l-meşel anıñ
Ki zâtı bî-mişâli ol şadef ḳalbinde gevherdir
- 3 İki ‘âlem bu gevherden vücûda geldi ey dānā
Nuḳûş-ı cümle-i eşyâ bu gevherden münevverdir
- 4 Vücûd-ı pertevinden şemmelendir âftâb ü mâh
Bugün arz u semâ zerrât-ı nûrundan muşavverdir
- 5 İḥâta eylemişdir on sekiz biñ ‘âlemi nuṭkı
Velâyet ‘ilmine zîrâ bu küllî şey‘ musahḥardır
- 6 Ḳaçan kim ‘azm-i çevgân eylese ol şeh-süvâr-ı dîn
Bu toḳuz ‘arş meydânında bir kūy-ı müdevverdir
- 7 ‘Alî baḥr-i ḥaḳîḳat üzre bir şeh-bâz-ı ‘izzettir
Şikâr ol şâh-bâz-ı ‘izzete nāmûs-ı ekberdir
- 8 Berâ sefl burcdur bu nüh-felek şehir vilâyetde
Melâ’ikler bu burc üstünde mânend-i kebûterdir
- 9 Tıf(1)lıdır ezelden ol şehen-şâhın benî Âdem
Nebî vü hem velî ḥay(i)line sultân-ı serverdir
- 10 Şalupdır tefriḳa tîğ-i sipâhî küfr-i Ye’cûca
Ḥudûd-ı şehir-i imâna sözi Sedd-i Sikender’dır

- 11 Tatarsa şâf ta kâf cihânı leşker-i düşmen
Aña ne ‘avn hâcetdir ne hûd muhtâc şekkerdir
- 12 Ne ğamdır ola ger yüz biñ ‘adûv ‘adî-i el-mü‘min
Aniñ her biri ger (...) ¹⁶⁸ ‘anter ger ğazanferdir
- 13 Virüpdür vâhidü’l-ķahhâr aña bir kuvve-i nuşret
Teke tenhâ şaf-ı a‘dâya mansûr u muzafferdir
- 14 Nuzûlîdir yakîn bil Zü’l-feķâr hem gelir fet(i)h
Bu ma‘nâdan şehâdet barmağı miftâh-ı Hayber’dır
- 15 Ne Hayber fetih bil ki fetih-i bâb-ı rahmet-i rahmân
Kefîl-i rızka eşyâ hem hayât-ı ruh-ı perverdir
- 16 Bu haţtı aña bâtında yazan üstâd-ı şûret-ger
Bu taşvîr-i muşavver naķş-ı bend-i cism-i cevherdir
- 17 Kelâm-ı nâţık-ı Hâķ sîrr-ı zât-ı ‘Alleme’l-esmâ’
Ledûn-i ‘ilmine ‘ârif-i ‘alîm çâr-defterdir
- 18 Gehî bâz [u] kebûter müşkülâtında olar ķadî
Gehî der-bende-i ta‘ân gehî müftî-i ejderdir
- 19 Şahîler serveri şâh-ı kerem-dârân hef(i)t-iķlîm
Ķadem-gâhında Ķârûn genci topraĝa berâberdir
- 20 Zamâne pâdişâhın gör eger luţf üstüne gelse
‘Aţâsı çâkerine esb ü ester hîl‘at ü zerdir
- 21 Şehâvet ‘âleminde düşmenine ser baĝışlar cân
Kimesne baĝışî ol pâdişâhıñ cân-ıla serdir
- 22 ‘Aleyye bilmesê taķķîķle her kim velî-i Hâķķ
Ķabûl-i Hâķ degil îmânı hem İslâm’ı kâfirdir

- 23 Penāh it Ehl-i Beyt'i ihtiyārın çıkmadan elden
Hızān yaprağıdır eşyā ecel çün bād-ı şarşardır
- 24 Mişāl Keştī-i Nūh oldu hālka hubb-ı Ehl-i Beyt
Velī-i Hāk ' Alī bu keştīye meflāh-ı lengerdir
- 25 Giren bu keştīye buldı necātı cümle āfetden
Nazar kıl bu semā bir ser-nigūn Deryā-yı Ahzer'dir
- 26 Şefī'imdir iki 'ālemde ol penc-i firağda kim
Muhammed'dir ' Alī ü Fāṭıma Şebber ü Şübber'dir
- 27 Çerāğ-ı mihr ü māh Zeynū'l-' Abā şol ādem-i evvel
Bi-emr-i Hākḳ imām-ı pāk-i ma' şūm ü mazhardır
- 28 Muhammed Bākır ol zāt-ı Muhammed ma' n'ī Ahmed
Nübüvvet āsmānında ki bir hurşid-i enverdir
- 29 Müberrā yetmiş iki milletin ' işyān-ı kürinden
Temeyyüz mezheb-i Hākḳ oldu Şādık ya' ni Ca' fer'dir
- 30 Hākīkat lāyık-ı taht-ı imāmet Mūsā-i Kāzım
Ayağı toprağı serverlerin başında efserdir
- 31 Şeh-i mülk-i rızā oldu ' Alī Mūsā Rızā Hāk'dır
İmām-ı ins ü cinn ü şeh-süvār mehcār hem birdir
- 32 Takī'dir müttakīler şükriniñ Hākḳ-ı shehşāhı
Nizām-ı şeş-cihet hem pādişāha heft-i kişverdir
- 33 Naḳī ol şehriyār-ı şeh-i ' ilm-i h'āce-i kevneyn
İşiginde gedāsı hāk-būs-ı şāh-ı hāverdir
- 34 Hāsan kim ' Askerī'dir defter-i esmāda elḳābı
Beşer yirden melek gökden anıñ yanınca ' askerdir
- 35 Zihī Şāhib-zamān Şāhib-kirān sultān-ı Hāk Mehdī
Merātibde kimesne çāker-i dārā-yı kayşerdir

- 36 Sipeh-sālār-ı Aḥmed ḥāmī-i dīn nāşır-ı millet
Mu‘ayyen ehl-i imān kâtil-i Deccāl-ı a‘verdir
- 37 Bi-ḥamdü’llāh bu On İki İmām Çâr-deh ma‘şûm
Gürûh-ı müminîn u müminâta yâr u yâverdir
- 38 Muḥammed’dır oların evveli vü âḥiri Mehdi
Velî ma‘nâ evinde ey muvaḥḥid nâ mükerrerdır
- 39 ‘Alî’dır evvel ü âḥirde nûr-ı bâṭın u zâhir
Bu sırrı kim ki bildi cümle maḳşûd-ı müyesserdir
- 40 Buraḳdı ziyneti terk itdi fânî ‘âlemiñ rızqın
Sevenler cife-i itlerdir itden daḡı kemterdir
- 41 Virir mi dil-i ṭalâḳ mehrini mehrine aldanmaz
Geçer bu âli çok zâl-i felekden kim ki serverdir
- 42 Muḥanneşdir anın cenginde her kim ki zebûn olsa
Degil başındaki destâr-ı Merdân belki maḥcerdir
- 43 Bugün bâzâr-ı dünyâda sebûkbâr olmayan ḥammâl
Eger şûretde âdemdir ve lâkin ma‘nâde ḡardır
- 44 ‘Alî evşâfını her ḡaricî kim istimâ‘ itmez
Oḳ at başı çanaḡına taş-ıla ol ef‘â kerdır
- 45 Eşer kılmaz münâfıḳ gönlüne hergiz ‘Alî medḡı
Bir âhiñ pâredir ḳalb-i siyâhı yoksa mermerdir
- 46 Yatupdur müdde‘îniñ anası ḡayr altına şeksiz
Anıñçün bu cihânda ol münâfıḳ maḡhar-ı şerdır
- 47 Alur cânın çeker tenden keser müşrikleriñ nuṭḡun
Zebânım şâh meydânında zehr-âlude ḡançerdır
- 48 Olur mü‘min işitse şâh medḡın ḡurrem u ḡandân
Ḥasûdiñ bu sebebden ḡâtırî dâ‘im mükedderdir

- 49 Kaçan kim eyleşem şâh-ı velâyet medhine âğâz
Düşer nâra hasedden Hâricî şankim semenderdir
- 50 ‘Alî habb-ı muhibb-i şâdıka hablü’l-metîn oldı
Bu habbe şıdklen şol kim yapışmaz şanki ebterdir
- 51 Emîn-i beyt-i Yezdân enbiyâ dîvânınıñ şadrı
İmâm-ı evliyâ Hâk şâhib-i mihrâb u minberdir
- 52 Hâbîbü’llâhlen bir nûr-ı vâhıdden zuhûr oldı
Anıñ çün Muştâfâ’ya hem-dem ü yâr [ü] birâderdir
- 53 Delîl-i şem‘-i cem‘-i enbiyâ tâc-ı ricâlü’llâh
Kamerdir bu ser-â-ser evliyâ devrinde ahterdir
- 54 Bir âha Cibr’îl anıñ hevâsıyla keser münzil
Öñünce Ahtmed’iñ ol şadre-i mi‘râca reh-berdir
- 55 Bir ednâ menzilidir Kâbe Kavseyn ile ev ednâ
Harîm-i ‘izzete hem nażar u manzûr u manzardır
- 56 Emîr-i ins ü cin hûr u melek maşşûd-ı cüz’ ü küll
Velî ‘âşıqlara hem cân u hem cânân u dil-berdir
- 57 ‘Alî’dir dūzah u a‘râf u cennet mülkine kâsım
‘Alî sultân-ı yevmi’d-dîn ‘Alî sâlâr-ı maşşerdir
- 58 ‘Alî’dir zıll-ı rahmet tâbiş-i rûz-ı kıyâmetde
‘Alî ol ‘arşada bir âftâb-ı sâye-güsterdir
- 59 ‘Alî’dir hâdî-i râh [u] mir’ât-ı nażar u mîzân
‘Alî’dir hâkim-i pür-gû ‘Alî sâķî-i Kevşer’dir
- 60 Eger cinn ü beşer cümle ‘Alî ahtbâbı olsaydı
Yaratmazdı Çalap tamuyı bu kavl-i peyam-berdir
- 61 Liķâ-yı Hâk görür cennetde bu şâhı gören ‘âşık
Muhibb-i Haydar’a dîdâr hem cennet muķarrerdir

- 62 Alınmaz sa‘y u cehdlen velāyet tahtı ey müşrik
Bu qadr u bu merātibler aña Hāk’dan muqadderdir
- 63 Kerem bābında şaymaz bir çöpe mülk-i Süleymān’ı
Qatında şol metā‘-ı dünyā vü ‘uqbā muhaqqıdır
- 64 Baña fıtrat gününde oldı mihr-i Muştafā kısmet
Neden kim tıynetim ‘aşkla bu sūzdan muhammerdir
- 65 Kızıl altun ider qalb-i siyāhı kimyā-āsā
‘Alī mihrī gönülde fi‘l-meşel gül verd-i aḥmerdir
- 66 ‘Alī vaşfin kılursam her mecālisde bi-‘avni Hākḫ
Ḥadīş-i ‘anberīnimden dimāğ-ı cān mu‘aṭṭardır
- 67 Eser bād-ı şabādan her seher şubḫ-ı velāyetden
Dem-i ‘İsā gibi ‘ālemde enfāsım mu‘anberdir
- 68 Şükür minnet ki her sâ‘at gelür ḥūn-ı vilāyetden
Ġidā-yı rūḫ-ı rabbānī şarāb-ı şīr-i şekkerdir
- 69 Gerekmez şöret-i fānī ‘Alī-i ‘ālī el-qadriñ
Baña ḥāk-i düri tāt ü qabā dü taht-ı Sencer’dır
- 70 Kimiñ kim tayr ider añı velāyet bir cüdā ummaz
Qalır çāh-ı ḥalāletde mişāl-i murğ-ı bī-perdir
- 71 Ne ḥaddi var ki meddāḫım diye bu **Himmetī** zīrā
Kelām-ı āsmānında anıñ meddāḫ-ı Dāver’dır
- 72 Velī her kim ‘Alī medḫine gū-şeş kılmasa lā-şek
Zebānı bend olur aña bugün her süḥan-verdir
- 73 Ezelden tā ebed iḥlāş onda **Himmetī** ḥāndır¹⁶⁹
‘Alī’niñ Qanber’iniñ Qanber’ine bende çākerdir
- 74 Quşanmışdır irādet āstānında kemer dā’ım

¹⁶⁹ Vezin kusurlu.

(137a-138a)

–181–¹⁷⁰

PĪR SULṬĀN ABDĀL

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Dūrlū cevāhirden yükünü tutmuş
Bu gelēn bezirgān ‘Alī’den gelir
Yüz atlı Ĥızr’ı süvārān baş itmiş
Bu gelēn bezirgān ‘Alī’den gelir
- 2 Oġul ĥarāmīsīn gel eyleme zār
Ĥazīk ṭabīb iseñ gel yāremi şar
Yüküm la‘l-i cevher Şāh tamġası var
Bu gelēn bezirgān ‘Alī’den gelir
- 3 Elinde ḳadeḫi şundi yā sāḳī
Yüz biñ ĥarāmīden hiç yokdır ĥavfı
İncidir şadefdir cevherdir yükü
Bu gelēn bezirgān ‘Alī’den gelir
- 4 Yüküni tutmuşdır üsti tamġalı
Degme ĥarāmīler kılamaz kārı
Bezirgānlar başı Ĥazret-i ‘Alī
Bu gelēn bezirgān ‘Alī’den gelir
- 5 **PĪr Sulṭān Abdāl**’ım cesedde bārı
Yigindir āteşi sönmüyor nārı
PĪrim dükkān açmış bezetmiş şārı

¹⁷⁰ Bu şiirin, “Pir Sultan Abdal Bütün Şiirleri” adlı eserde geçen “Bugün bu bezirgān ‘Alī’den gelir” redifli şiirle benzer mısraları bulunmakla birlikte, birbiriyle uyuşmayan mısra sayısı da oldukça fazladır (Öztelli, 2012: 412).

Bu gel n bezirg n ‘Al ’den gelir

(138a-138b)

–182–

P R SULT N ABD L

11’li Hece  l s 

- 1  u kar ıki yayla ne güzel yayla
S r lm yor demler  alm yor böyle
Mer ametli   h m sen himmet eyle
Ben bu yıl yayladan y re giderim
- 2 Yaylan n yolunu s k n didiler
Elde bir  ıkal   ak n didiler
Yayladan  teyi yak n didiler
Ben bu yıl yayladan y re giderim
- 3 G veri g veri b st n olursa
S yletene dillerde dest n olursa
 ara toprak senden  st n olursa
Ben bu yıl yayladan y re giderim
- 4  ar ımızdan gelen yükü çabalar
Yükü ağır olan durmaz çabalar
Eli Z ’l-fe  rl  gelin babalar
Sizde himmet iden y re giderim
- 5   itdigin tutmaz c hil [ ] n -d n
Var ise yürekde ‘a  -ı c vid n
Ehl-i Beyt’ n yoluna c n fed  iden
Ben böyle yayladan y re giderim
- 6 **P r Sult n Abd l**’ m d ny  durulmaz
‘A   atına binen g   l yorulmaz

Şıdk-ı şâfî hiç gönülden ayrılmaz

Ben böyle yayladan yâre giderim

(138b-139a)

Bektâş'ın Şâm'a Küçük Zâbıta Mektebine gitmek üzere 'Ayntâb'dan hareketi:
Yevm-i hamsîn, sâ'at 'aşerdir. 24 Mayıs 332

Bektâş Efendi'nin Küçük Zâbıta Mektebiniñ taşılını ikmâl idüp Mevlevî alayına
duhûl itdiginiñ târihi beyân olur: 13 Salı 332

Bektâş'ın me'zûniyetile geldiği: 12 Kânûn-ı Şânî 332

Bektâş Efendi'nin izniyle gelüp geri kıtâ'âtına hareketi târihidir: 20 Nisân 332

Bektâş'ın Haleb'den geldiği: 1 Temmuz 332 duhûlü: 5 Temmuz 332

Münîr'in Urfa'ya jandarma olarak gittiği: 18 Şafer 341 Cum'a ertesi sâ'at üç
buçukda.

Nâdire'nin târihi tıldı. 20 Temmuz 926 onuncu.

Mehmed Nâdir'in târihi tıldı. 20 Mayıs 928.

(139b)

—183—

ĠAYBÎ

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 On sekiz biñ 'âlemin cânâ mişâli sendedir
Bil ki sensiñ ferd [ü] câmi' Hâk kemâli sendedir
- 2 Hâk kemâliyle cemâlin eyler anlara 'ayân
Sensiñ ol şun' -ı ilâhî Hâk cemâli sendedir
- 3 Hâşılı sensiñ bilürseñ ol Hümâ-yı lâ-mekân
Ger bu eşyânıñ ser-â-ser hep hayâli sendedir
- 4 Saña vâşıl olmağ için seyr ider bu kâ'inat
Bilmedi ilhâmı bunlar Hâk vişâli sendedir
- 5 İsm-i a'zam rûh-ı 'âlemsiñ haqîkat Ġaybiyâ

Zāhir [ü] bâtin bu dehrîñ hep mişâli sendedir

(140a-140b)

–184–

BU DAHI

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Dünyāya gelmekden bu imiş maḳṣūd
Nefsiñi bilmekdir Ḥaḳḳ’a it sūcūd
Böyledir ṭarīḳ-i Aḥmed [ü] Mahmūd
Viridiñ olsun şām ü seḥer yā vürūd
- 2 Çār ‘anāşırdan Ḥaḳḳ yaratdı Ādem’i
Vücūd-ı pākine nefḥ itdi demi
Ḥilāfet tahtına başdı ḳademi
Melā’ik irdi fermān-ı tecerrüd
- 3 İmtina‘ eyledi secdeden şeyṭān
Didi Ādem ḥāḳden ben oldum nārdan
Secdeden baş çeküp itdi çün ‘işyān
Sürdi Ḥaḳḳ dergāhdan eyledi merdūd
- 4 Ādem’i Ḥaḳḳ bil ki mü’min olasıñ
Maḥşer günü ehl-i yemīn olasıñ
Ġazab cehennemden emīn olasıñ
Ādem’e Beytü’l-lāh buyurdu ma‘būd
- 5 Ādem’dir **İlhāmī** nesne-i kübrā
Ādem’dir mazḥar-ı ‘alleme’l-esmā’
Ādem ḥātem Ādem aliyyü’l-a‘lā
Esrār-ı kibriyā Ādem’de mevcūd

(140b-141a)

–185–

BU DAHI

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Kāf [u] Nūn Qālū Belā küfr [ü] m̄mān bir noktadır
‘Arş [u] kürs ‘unşur melā’ik ins ü cān bir noktadır
- 2 Ādem Havvā mār [u] t̄āvus cennet-i ḥald-ı berīn
Qahr luṭfuñ mazharı Nūḥ T̄ẓfān bir noktadır
- 3 Ḥubb-ı Ḥalāl nār-ı Nemrūd eşk-i Ya’ k̄ub derd-i tāk
Cevr-i zindān şıdk-ı Yūsuf-ı Ken’an bir noktadır
- 4 Zūlm-i Fir’avn ‘adl-i Mūsā nefes-i dem-i ‘İsā
Sırr-ı Tevrāt’ı Zebūr İncil Qur’ān bir noktadır
- 5 Bir fā’ ilin fi’lidir **İlhām** cem’-i kâ’inat
Vech-i Ādem ‘ilm-i ḥātem cāvidān bir noktadır

(141a-141b)

–186–

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bā-yı Bismi’llāh yitdik nāciyüz Bektāş’îyüz
Gönlümüzdür beyt-i raḥmān ḥāciyuz Bektāş’îyüz
- 2 ‘Āşık-ı şādıklara bizden görünür vech-i Ḥaqq
Mü’mīn-i maḥlaşlarıñ mi’rāciyuz Bektāş’îyüz
- 3 Fakr [u] faḥrı remzi çün kim bizden oldı āşikār
Her tarīkat ehliniñ ser-tāciyuz Bektāş’îyüz
- 4 Ahmed-i Muḥtār’dan aldık men ‘aref esrārını
Yetmiş iki fırkanıñ iḥrāciyuz Bektāş’îyüz

5 Terk-i tecrîdiz bu dehre itmedik minnet velî
 İlhāmî Âl-i Resûl muhtâcıyuz Bektâş-ı yûz

(141b)

–187–

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Hâcî Bektâş Velî’den kim giyer başına tâc
 Bâb-ı ğayra ilticâ itmege qalmaz ihtiyâc
- 2 Her kim ikrâr eyledi Âl-i Resûl’e bî-gümân
 Nûr-ı îmân berq urur qalbinde parlar çün sirâc
- 3 İki istersin halâş bulmaq marâz-ı şirkden
 Sâķ-ı kevşerden iç cām-ı tevellâdan ‘ ilâc
- 4 Sür yüzün Şâh-ı Velâyet türbe-i pâkine kim
 Anda kılmışlar velîler mecmû‘ -ı tekmiî-i hâc
- 5 Hâcî Bektâş Velî **İlhāmî** Hâķ’ dandır bize
 Hamdü li’llâh bu yiter iki cihânda ibtihâc

(142a)

–188–¹⁷¹

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ulün

- 1 Ne ‘ aqlım var ne tedbîrim ne fikrim
 (...) ¹⁷² ‘ Aliyyü’llâh oldu zıkrım

¹⁷¹ Şiir eksik.

¹⁷² Metinde bu şekildedir.

NİGÂHÎ

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Uyurken bir gice nâ-gâh göründi çeşmime bir er
Su'âl itdim nedir ism-i şerîfîñ söyledi Hayder
- 2 Didi men ol ' Alî-i nâm-dârem seyf-i kâhhârem
Menem şâhib-kırân-ı hayy-ı kadîm hâlîk-ı ekber
- 3 Ger ammâ kâtibiyem men ' ulümüñ bâbıyım taḥkîk
Ḥaḳîkat maḥzeniyem çün menem ' âşıklara miğfer
- 4 Su'âlîñden murâdıñ bu ise fehmi eyle ey gâfil
Menem şîr-i Ḥudâ fettâh-ı dîn dâmâd-ı peygamber
- 5 Tılsım-ı a'zam-ı sînemde pinhân ma' nî-i Kur'an
Menem Cibrîl Emin'in mürşîdi ol Sâḳî-i Kevşer
- 6 Duyunca bu cevâbı men o şâh-ı evliyâdan kim
Vücûdum lerze tutdı hâliyâ cismimde cân titrer
- 7 Başîret çeşmini fetḥ eyleyen gördi cemâlü'l-lâh
Gözin aç ḥâb-ı gâfletten uyan ey âşık-ı kemter
- 8 Menem yâr-i Muḥammed ' âli-himmet şâhib-i nuşret
Menem ' abd-ı muẓaffer şâh-ı Hayber Haydar-ı şafder
- 9 **Nigâhî** Ḥaḳ kerîmdir kıl tevekkül Ḥaḳḳ'a şabr eyle
İrersiñ vaşl-ı cânâna olursiñ luṭfına mazhar

ZİKRİ

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Ey olan rütbede fahriyye-i evlād-ı beşer
Hâkim-i hüküm-i kazâ menşe’-i divân-ı kader
- 2 Şâh-ı seyyâr-ı haşem mîr-i ümem kân-ı kerem
Menba‘ -ı cûd [ü] sehâ menşe’-i ihsân-ı berr
- 3 Kâf tâ kâf cihân lerze ider havfindan
Ğazab-âlûde olup çekse eger tîğ-ı dü-ser
- 4 Kâsım-ı nâr ü cinân şâfi‘ -i ehl-i ‘ işyân
Kâğî-ı rûz u cezâ sâķî-i havz-ı kevşer
- 5 İki keştî ilen Mürre bin Kays’ı bulup
Kabza-i dest-i Yedü’llâh ne hâcet-i hâcer
- 6 Fâris [ü] Bedr [ü] Uğud yekke-süvâr-ı Hendek
Kâtil-i ‘ Abdüved ü fâtiḥ-i bâb-ı Hayber
- 7 Şâh-ı haşm-efgen [ü] düşmen-şiken ü şîr-i şikâr
Husrev-i ‘ âdil ü sulṭân-ı ra‘ iyyet-perver
- 8 Ben ne vaşf eyleyem ol şâhı ki vaşfinda nebî
Buyurupdur fe‘ allî Şebber-i keyfe Şübber
- 9 Bu şecâ‘ at bu reşâdet bu kerâmetli bebr
Nerde kalmışdı o gün kerb ü belâda Hayder
- 10 Ger mürekkeb ola deryâlar u eşcâr-ı kalem
Gice gündüz oturup kâtib ola cinn ü beşer
- 11 Ki Fûrât’ın yolunu bağladılar ehl-i ‘ inâd
Kaldı evlād-ı ‘ Alî teşne vü ‘ atşân yekser

- 12 Ber-ṭaraf tāze civānlar dökölüp ṭoprağa
Ber-ṭaraf ‘ izzet-i at̄mār ḳalup teṣne ciger
- 13 İntihā yokdur ‘ Alī vaṣfı temām olmaz bil
(...) ¹⁷³
- 14 Ġazab-ālūde olup Ḥaydar-ı Kerrār gibi
Gördü bu ḥāleti ‘ Abbās ḥamiyet-perver
- 15 Ḥam ḳılup ḳāmetini itdi Ḥüseyn’e ta‘ z̄īm
Şanki ḥurşīd ḥuzūrunda bilāl oldu ḳamer
- 16 Raḥmet-i cen(i)g alup ḥaymeye oldu dāḥil
Virdi bunu ‘ alī zīb-tene ārāyış-ber
- 17 ‘ Arz ḳıldı baña vir ız̄n girüm meydāna
Saña cān bedel idim ey şāḥ melā’ik-i şeker
- 18 Kehkeşān-ı felegi itdi kemend pür-ç̄ini
Āsmān virdi aña l̄ik belālī ḥançer
- 19 Z̄ü’l-feḳār’ı biline bağladı çün Şīr-i Ḥudā
Ḳurş-ı ḥurşīdi şalup kitfeyn-i mānend-i per
- 20 Ḥaymeden ṭaşra çıkup oldu ‘ akābiye nevvār
Tāzeden bes diyesen Düldül’e bindi Ḥayder
- 21 Yaraşırdı aña Ḥaydar dimek olsaydı eger
Arḳada Yedi Kemer-beste önünde Ḳanber
- 22 Ten-i tenhā yürüyüp leşker-i a‘ dāya ṭaraf
Buyurup kelime-i tekb̄r çeküp t̄iğ-ı dü-ser
- 23 Bükdü ṭomar gibi şafları bir ber-hem eyleyüp ¹⁷⁴
Keşt̄-i Nūḥ gibi şaldı Fırāt’a lenger

¹⁷³ Bu mısranın üzeri kâğıtla kaplandığı için okunamamaktadır.

¹⁷⁴ Vezin kusurlu.

- 24 Doldurup āb-ı Fırāt ile mübārek avcını
Döndü bir ḥasret ile ḥaymege kıldı nazar
- 25 Yādına geldi Hüseyn ‘itr teniñ teşneligi
Şarf-ı dīdelerinden dökülüp lü’lū’-ter
- 26 Dökdü toprağa Fırat’ın şuyunu ğayretten
İçmedi ol şeh-i ferruḥ-ı ruḥ ferḥunde siyer
- 27 Doldurup meşki şalup çignine tīg aldı ele
Yüce şavt ile çeküp na‘ra didi yā Ḥayder
- 28 Keştīden şest şalup kalb-i cenāhı dagıdup
Meysere meymen olup meymene oldu meyser
- 29 Nāgehān itdi kemīn bir veled-i ḥayz-ı la‘īn
Ḥāne-i mezheb-i İslām’ı idüp zīr ü zeber
- 30 Sağ kolun itdi cüdā tīg-ı cefā ile o dem
Qaldı şeh-bāz-firāz nebevī bī-şehper
- 31 Eşca‘-ı nās-ı ‘Alī’niñ ğazab oğlu ‘Abbās
Aldı dest-i çeneb-i tīg-ı dü-ser-bār dīger
- 32 Dürr-dendānına meşki çeh tutup ‘akl didi
Dür dudağına düzüp ‘ıqd-ı şüreyyā gevher
- 33 Çār-cānibden idüp leşker-i küffār hücūm
İtmeyüp bāk o dırgām küş-i ejderdir¹⁷⁵
- 34 Nāgehān şol kolunu itdi cüdā bir mel‘ūn
La‘net eyle aña her şubḥ [u] mesā şām u seher
- 35 Geldi bir tır dönüp meşkine meşkinden şu
Cārı oldu niçe kim cārı tolup meşk-bi‘r
- 36 Yüz tutup dergeh-i ma‘būda münacāt itdi

¹⁷⁵ Vezin kusurlu.

- Didi ey Kâdir-i Kayyûm Hudâ-yı ekber
- 37 Beni şermende iden ehl-i haremnden yâ Rabb
Ola şermende peyam-berden o rûz-ı mahşer
- 38 Kalem od dutdu alışdı dağı besdir **Zikrî**
Korkarım yana kalem yâresinden defter¹⁷⁶
- 39 Dâ'imâ vaşf eyle 'Abbâs 'Alî evsâfını
Korkma müşkilde kalanda saña imdâd eyler
- (146b-147a)

—191—

GAZEL-İ BAHÂYÎ

- Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' lâtün Fe' ilün
- 1 Zâhidiñ her ne kadar ta' nı firāvân olsa
Aña ğam çekmez idik zerrece ' irfân olsa
Râfızü'l-hayrını fehm eylese iz' ân olsa
Şıdqla mezheb-i İslâm'da püyân olsa
Bize mülhid diyeniñ kendüde imân olsa
Ta' n ider dînimizi bâri Müselmân olsa
- 2 Ta' n ider zümre-i yârânı gürûh-ı hâzele
Nâ-sezâ sözler ile bâ' iş olurlar kesele
Ne bilür kadrini erbâb-ı kemâliñ cehele
Cümleden geçmiş idik her ne belâ ise hele
Bize mülhid diyeniñ kendüde imân olsa
Ta' n ider dînimizi bâri Müselmân olsa
- 3 Câhil-i bâtıl-ı bî-mezheb iken bir ebter
Kendi ef' âlini ehl-i dile isnâd eyler
Ardımızca ne kadar ğıybetimiz eyleseler

¹⁷⁶ Vezin kusurlu.

Aña v'allâhi elem çekmez idik zerre kadar

Bize mülhid diyeniñ kendüde îman olsa

Ṭa' n ider dînimizi bâri Müselmân olsa

4 Gerçe kim nefse uyup itmede yüz cürm [ü] ḥaṭâ

Bilirüz cürmümüzü itmeyüz inkâr aṣlâ

Ġam degil 'aybımızı söylese dâ'im a' dâ

Ḳâ'ilüz ḥaḳ söze biz gerçi **Bahâyî** ammâ

Bize mülhid diyeniñ kendüde îman olsa

Ṭa' n ider dînimizi bâri Müselmân olsa

(147b-148a)

–192–¹⁷⁷

BU DAHI

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Mübârek 'ıyd-ı ekberdir cülûs-ı Murtaẓâ nevrûz

Muḥibb-i ḥânedân bayrâm iderler câ-be-câ nevrûz

Ṭulû' itdi bugün şems-i velâyet pür-ziyâ nevrûz

Giderdi ğuşşa-i dilden gelüp yevm-i şafâ nevrûz

Ḥaḳîḳat merkezin buldu vaḥ(i)y-i Muştafâ nevrûz

Bugünde birbirin tebrîk ider Âl-i 'Abâ nevrûz

Mübârek 'ıyd-ı ekberdir cülûs-ı Murtaẓâ nevrûz

Muḥibb-i ḥânedân bayrâm iderler câ-be-câ nevrûz

2 Şchen-şâh-ı Velâyet Ḥazret-i Şîr-i Hudâ Ḥayder

Ḥilâfet taḥtına teşrîf buyurdu Fâtih-i Ḥayber

Maḳâm-ı 'izzet-i raḥmâna geldi sâḳî-i kevşer

Bu beyti 'aşḳ ile ikrâr idüp miḥrâb-ı hem Ḳanber

Mübârek 'ıyd-ı ekberdir cülûs-ı Murtaẓâ nevrûz

¹⁷⁷ Bu şiirde mahlasın geçtiği birim yoktur. “Bu dahi” başlığından hareketle şiirin İlhâmî'ye ait olduğunu düşünüyoruz.

- Muhibb-i hānedān bayrām iderler cā-be-cā nevrūz
- 3 Tūlū[‘] itdi bugün şems-i velāyet pür-ziyā nevrūz
Giderdi ğuşşa-i dilden gelüp yevm-i şafā nevrūz
Haḳīḳat merkezin buldu vaḥ(i)y-i Muştafā nevrūz
Bugünde birbirin tebrīk ider Āl-i ‘ Abā nevrūz
Mübārek ‘ ıyd-ı ekberdir cülūs-ı Murtaẓā nevrūz
Muhibb-i hānedān bayrām iderler cā-be-cā nevrūz
- 4 Şehen-şāh-ı Velāyet Ḥazret-i Şīr-i Ḥudā Ḥayder
Ḥilāfet tahtına teşrīf buyurdu Fātiḥ-i Ḥayber
Maḳām-ı ‘ izzet-i raḥmāna geldi sāḳī-i kevşer
Mübārek ‘ ıyd-ı ekberdir cülūs-ı Murtaẓā nevrūz
Bugünde birbirin tebrīk ider Āl-i ‘ Abā nevrūz
- 5 ‘ ıyd-ı nevrūzda cülūs eyledi şāh-ı Ḳanber¹⁷⁸
Hem cülūs günü olmuş(u)du ğazā-i Ḥayber
‘ Adl ile devlet-cihān şanki gelüp peygamber
Mübārek ‘ ıyd-ı ekberdir cülūs-ı Murtaẓā nevrūz
Bugünde birbirin tebrīk ider Āl-i ‘ Abā nevrūz
- 6 Ḥulefā tahtına çün başdı ḳadem zevc-i Betūl¹⁷⁹
Açılup lāle vü gül medḥin oḳurdu bülbul
Murtaẓā’ya baş egüp yüz yire ḳoydu sünbül
Mübārek ‘ ıyd-ı ekberdir cülūs-ı Murtaẓā nevrūz
Bugünde birbirin tebrīk ider Āl-i ‘ Abā nevrūz

¹⁷⁸ 5. bendin vasıta beyitleri haricinde kalıbı fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün’dür.

¹⁷⁹ 6. bendin vasıta beyitleri haricinde kalıbı fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün’dür.

(148a)

—193—¹⁸⁰

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fa‘ lün

- 1 Dest-i Haydar’dan içün geldi şarāb-ı bākī
Şem‘ efrüz ile pür itdi dil-i ‘ uşşākı
Cem‘ -i ezhāra girişdi çü **İlhāmī** sākī
Ben anıñ ‘ ıydına nevrüzuna kurbān olayım

(148b)

—194—

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Beşāret virdi nevrüzdan gelüp evvel bahār çigdem
Çıkup sünbül menevşe oldular hem çigdeme hem-dem
İrişdi nergis ü şebboy karanfil ruhları şeb-nem
Kamu eşyā hayāt buldu cülüs-ı şāh ile hurrem
- 2 Döşendi yiryüzü zümrüt çeküp lü ‘ lü ‘ lāle-reng
Yāsemen kurdu çöle hayme şehenşāh dükkāna evreng¹⁸¹
Müheyyā kıldı bezm-i bülbüle gül şaldı bir ser-heng
Olup hoş-ḥāl murgān bu res(i)me oldular āheng
- 3 Biḥamdü’l-lāh geçüp zulm-i şitā evvel bahār şimdi
‘ Adālet hem muḥabbetle döner leyl ü nehār şimdi
Mübārek bād diyüp sākī gül-ruh mey şunar şimdi
Yiter ‘ uzletde kaldıñ gönlün **İlhāmī** uyar şimdi

¹⁸⁰ Sayfanın eksik olmasından dolayı şiirin mahlas bendi dışındaki bentleri yoktur.

¹⁸¹ Vezin kusurlu.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Bu gice şāh-ı peyamber ağlar
Bu gice Fāṭıma Ḥaydar ağlar
Bu gice ' Alī-i ekber ağlar
Bu gice ḥūri melekler ağlar
Ki şabāḥ kerb ü belā ḳan oluyor
- 2 Bu gice Zeyneb ider āh u fiḡān
Bu gice çünkim olur sīnesi ḳan
Bu gice zeyl-i ' Abā oldu ḡazān
Bu gice Āl-i Resūl'e düşmān
Ki şabāḥ baḡrına oḡlar atıyor
- 3 Bu gice şuları bahār-ı cennet
Bu gice giydi libāsını ḡulmet
Bu gice indi semādan miḡnet
Bu gice yandı ziyā-yı ḡasret
Ki şabāḥ ḳavm-i Yezīd şād oluyor
- 4 Bu gice maḡmūr-ı dünyā ezilür
Bu gice ' āleme ḡulmet çekilür
Bu gice ziynet-i Zehrā dökülür
Bu gice ḳanlı kefenler biçilür
Bu şabāḥ Āl-i Resūl'ü şarıyor
- 5 Bu gice ḡulm-i sitem nīzeleri
Bu gice ḳopmadadır mīveleri
Bu gice yaḡdı bütün derdlileri
Bu gice Āl-i Resūl ḡaymeleri
Ki şabāḥ ḡulm ile vīrān oluyor

- 6 Bu gice kıldı vedā‘ best-i Nebī
Bu gice ağladılar Āl-i ‘Alī
Bu gice söndü çerāğ-ı ezeli
Bu gice Fâtımā’nın nazlı gülü
Ki goncesi şabāḥ bî-ser kalıyor
- 7 Bu gice Āl-i Resûl ağladdılar
Bu gice sînelerin dağladdılar
Bu gice cümlesini tığladdılar
Bu gice ḥaymelerin odladılar
Ki şabāḥ mihr-i felekde kan oluyor
- 8 Bu gice ibn-i ‘Alī best-i Resûl
Bu gice şâh-ı şehîd necl-i betûl
Bu gice vâlidine kıldı vuşûl
Bu gice Āl-i Hüseyin oldu melûl
Ki cümlesi şabāḥ bî-kes kalıyor
- 9 Bu gice ‘arş-ı Hudâ giydi siyâh
Bu gice şavkını mahv eyledi mâh
Bu gice n’oldu Hüseyin’e eyvâh
Bu gice rûḥ-ı ‘Alī eyledi âh
Ki sabāḥ oğlu perişân oluyor
- 10 Bu gice nâle-i efgân demidir
Bu gice mâtem-i cânân demidir
Bu gice ‘Aşk’ye yaman demidir
Bu gice âh-ı yetimân demidir
Ki şabāḥ ekber-i tûfân oluyor

NESİMİ

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 ‘ Ahde vefâ kılmadı yâr-ı vefâ-dârimız
Yârla gör kim niçe düşdü ‘ aceb kârımız
- 2 ‘ Aşk-ı cemâliñ beni kendüye bend eyledi
Oldu temâm uşbu gün ‘ aşkla bâzârimız
- 3 Ğamzeleriñ sırrını cânda didim şaklayam
Taşra burağdı anı perdeden esrârimız
- 4 ‘ Aşka ‘ ilâc isteme derdiñe şabr eyle tır
Gör ki ne dermân kılmur yâr-ı vefâdârimız
- 5 Kim ki seni sevmedi ‘ aşkına cân virmedi
Yokdur anıñ haqqına zerrece ikrârimız
- 6 Zâhid eger ‘ aşka münkir olur el bilür
Çü bize oldu ‘ ayân kalmadı inkârimız
- 7 ‘ Ahde vefâ eyle gel tâ dimesün müdde‘ â
Kavl ü karar üstüne tırmadı dil-dârimız
- 8 Bâta kâr eyledi ‘ aşk-ı ruhuñ şöyle kim
Ta‘ ne urur altunıñ rengine ruhsârimız
- 9 Gerçi Nesîmî sözün tadını virdi velî
Tada getürdi anı lafz-ı şeker-bârimız

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ey yüzü gül lebleri mercânımız
Ey gözü nergis şeh-i mestânımız
- 2 Yüzüne karşı sücûd eyler melek
Secdeyi inkâr ider şeytânımız
- 3 Nûn u 'aynîñ 'Hâk kitâbıdır velî
Şûretiñ naqşı durur Qur'ân'ımız
- 4 Hızr eger zulmâtta ister âbını
Lebleriñdir çeşme-i hayvânımız
- 5 Fâ ü dâd ü lâmdır Fazl-ı İlâh¹⁸²
Fazlına kırbân idelim cânımız
- 6 Hükümüne teslim olur cân u gönül
Ey vücûdum tahtına sulţânımız
- 7 Ey Nesîmî gevheriñ harc eyleme
Omayınca müşteri cânânımız

¹⁸² Fazlullah.

NESİMİ

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Ey ezelî cân ile cânānımız
‘Aşk-ı ruḥuñdur ebedî cânımız
- 2 Ka‘be yüzüñde bize ey Fażl-ı Hakk
Zülf ü ruḥuñ kıble vü imānımız
- 3 Vechine yazdı otuz iki hurûf
Hikmetiñle münşî-i erkānımız
- 4 Şûreti çün aḥsen-i takvīm imiş
Sende zuhûr eyledi sübhānımız
- 5 Şavverake’llāhu ‘alā şekliḥî
Uşta Nebî’niñ sözü bürhānımız
- 6 Mü’mine Hakk dünyāyı zindān didi
Mü’mine çok kılmaya zindānımız
- 7 Uymadı ‘ārif sözüne vā‘ iziñ
Dîve muṭî‘ olmadı insānımız
- 8 Evvel ü āḥirde yüzüñdür yüzün
Şûretü’l-lāh eylese raḥmānımız
- 9 Kim ki sücûd eylemedi ḥüsnüñe
Dîv-i la‘îñ oldu vü şeyṭānımız
- 10 Cān niçe terk eylese ey cân seni
Çünkü cânıñ cânısıñ ey cânımız
- 11 ‘Aynıma sensiz diken oldu cihān
Kāndesiñ ey tâze gülistānımız

- 12 Tâ bilesiñ kim niçedir ey faķîh
Âdem-i ĥâķî ile iĥsânımız
- 13 Hüdĥüdü Belķis’a Resûl eyledi
Nâmeysi gönderdi Süleymân’ımız
- 14 Cevr ile yandırdı Nesîmî teni
Hem bu idi dost-ıla peymânımız

(153a-154a)

–199–

RİZÂ NEFES

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Gürûĥ-ı nâci mezhebliyüz
Ne ‘aķıllı ne de ŧoyuz
Başdan başa hep bellüyüz
Şâĥ-ı Merdân köçekleri
Balım Sultân çiçekleri
Turâbî’niñ yâverleri
Yâveriniñ kuzuları
- 2 Ne dîn vardır ne de îmân
‘Arşa çıkar âĥ [u] fiġân
Kimi maĥbûb kimi civân
Şâĥ-ı Merdân köçekleri
Balım Sultân çiçekleri
Turâbî’niñ yâverleri
Yâveriniñ kuzuları
- 3 ‘Aşk ŧolusun içen ķanar
Tâbeşabâĥ semâ döner
Ĥaķķ yoluna düşmüş yanar

- Şâh-ı Merdân köçekleri
Balım Sultân çiçekleri
Turâbî'niñ yâverleri
Yâveriniñ kuzuları
- 4 Nûş iderler Kızıl Deli
Kimisi de aq yazılı
Gîsûları şırma teli
Şâh-ı Merdân köçekleri
Balım Sultân çiçekleri
Turâbî'niñ yâverleri
Yâveriniñ kuzuları
- 5 Şular gibi tırmaz çağlar
Gâhî gürler gâhî ağlar
Mâtem günü siyâh bağlar
Şâh-ı Merdân köçekleri
Balım Sultân çiçekleri
Turâbî'niñ yâverleri
Yâveriniñ kuzuları
- 6 Şâh Edrîkni Şey' en' celi
Hep erenler didi belî
Semâ döner civân ' Alî
Şâh-ı Merdân köçekleri
Balım Sultân çiçekleri
Turâbî'niñ yâverleri
Yâveriniñ kuzuları
- 7 **Rızâ** Hakk'a toğru özü
Cân u dilden söyler sözü

/Biz/ biliriz birbirimizi¹⁸³

Şâh-ı Merdân köçekleri

Balım Sultân çiçekleri

Turâbî'niñ yâverleri

Yâveriniñ kuzuları

(154a-154b)

–200–

HASAN DEDE

8'li Hece Ölçüsü

- 1 Eşrefoğlu al haberi
Bâğçe bizde gül bizdedir
Biz o mevlânın kuluyuz
Yitmiş iki dil bizdedir
- 2 Arı vardır uçup gezer
Teni tenden seçüp gezer
Zâhid erden kaçup gezer
Arı bizde bal bizdedir
- 3 Âdem vardır cismi semiz
Alur ab-dest olmaz temiz
İli dahl eylemek nemiz
Cümle küstâhlık bizdedir
- 4 Erlik midir eri yormak
Uzak yoldan haber şormak
Cennetdeki yedi ırmağ
Ağar coşkun seyl bizdedir
- 5 Erenlerin gerçegiyüz

¹⁸³. Biz biliriz pîrimizi (Özmen, 1998/V: 708).

Yedi tağıñ çiçegiyüz
Hâcî Bektâş köçegiyüz
‘Âyın erkân yol bizdedir

- 6 Kıldur **Hâsan Dede**’m kıldur
Ma‘ nâyı söyleyen dildir
Elif Hâkķ’a toğru yoldur
Cim ararsıñ dal bizdedir

(154b-155a)

–201–

NEFES

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Şük(ü)r olsun ol Huda’nıñ demine
Hâcî Bektâş Velî Sultân Balım var
Medh-i evşâfını eyledim yine
Hâcî Bektâş Velî Sultân Balım var
- 2 Hoca Aḥmed Yesevî anıñ pîridir
Velâyeti tağı taşı yürüdür
Hâzret-i Hâkķ’ıñ /bir/ gizli sırrıdır
Hâcî Bektâş Velî Şultân Balım var
- 3 Bir güneşdir toğdu dünyâ yüzüne
Cümle erenler niyâz itdi özüne
Baķan ‘âşık göz göründü gözüne
Hâcî Bektâş Velî Şultân Balım var
- 4 **Hâsan Dede**¹⁸⁴’m post üstünde oturan
Rûm’uñ abdâlları hizmet yetürën
Zemheride dost elmasını bitürën

¹⁸⁴ Bu şiir Pîr Sultân Abdâl’a aittir (Öztelli, 2012: 189).

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Biz Elest Bezmi’nde dimişiz Belî
Emr-i fermân itdi ol zât-ı celî
Ezkârımız olsun gündüz geceli
Amân yâ Muḥammed meded yâ ‘ Alî
- 2 On İki İmâm’ın kulu kurbânı
Yollarına fedâ eyleriz cânı
İlle’l-meveddete Haḳḳ’ın fermânı
Amân yâ Muḥammed meded yâ ‘ Alî
- 3 Ne olur çok ise cürm-ile günâh
Lâ-Taḳnatû emrin okuruz her gâh
Maḥrûm olmam ḥâşâ sizsiñiz penâh
Amân yâ Muḥammed meded yâ ‘ Alî
- 4 ‘ Ârif olan cânlar nefsiñi bilür
Varlığından geçüp heb Haḳḳ’a varır
Muḥammed vechinde cemâli görür
Amân yâ Muḥammed meded yâ ‘ Alî
- 5 **İbrâhîm Edhem**¹⁸⁵’ın kendüsi ḥayrân
Haḳîḳat şehrinde bulur arayan
Muḥammed vechinde görünür cânân

¹⁸⁵ Bu şiir İbrahim Baba’ya aittir (Özmen, 1998/4: 451). Özmen, Eyyuboğlu’nun bu şiiri 16. yüzyılda yaşamış olan Oğlan Şeyhi İbrahim’e ait olduğunu belirttiğini söylemektedir. Bkz: Eyyuboğlu, İ. Z. (1991). *Türk Şiirinde Tanrıya Kafâ Tutanlar*. 2. bs., İstanbul: Kaynak.

Amān yā Muḥammed meded yā ‘Alī

(155b-156a)

–203–

NEFES

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Āyine tutdum yüzüme
 ‘Alī göründü gözüme
 Kıldım nazar kend/i/özüme
 ‘Alī görünür gözüme
- 2 Ādem ata Havvā ile
 Hem ‘Allem’el-esmā ile
 Çarḥ-ı felek semā ile
 ‘Alī görünür gözüme
- 3 Ḥazret-i Nūḥ Necībū’llāh
 Hem İbrāhīm Ḥalīlū’llāh
 Ṭūr ü Sīnā Kelīmū’llāh
 ‘Alī görünür gözüme
- 4 ‘İsā-yı Rūḥū’llāh oldur
 İki ‘ālemde şāh oldur
 Mü’minlere penāh oldur
 ‘Alī görünür gözüme
- 5 ‘Alī evvel ‘Alī āḥir
 ‘Alī bāṭın ‘Alī zāhir
 ‘Alī Ṭayyib ‘Alī Ṭāhir
 ‘Alī görünür gözüme
- 6 ‘Alī cāndır ‘Alī cānān
 ‘Alī dīndir ‘Alī īmān

‘Alī raḥīm ‘Alī raḥmān

‘Alī görünür gözüme

- 7 **Hilmî** gedâyî bir kemter
Gözüm görür dilim söyler
Her nireye kılsām nazar
‘Alī görünür gözüme
Şāhım görünür gözüme

(156a-157a)

–204–

MÜSEDDDES

Mef‘ ū lū Mefā‘ ilū Mefā‘ ilū Fe‘ ūlūn

- 1 Zāhid bizi ta‘ n eyleme biz ḥādīm-i rāhız
Dostuñ kıluyuz düşmenine nāvek-i āhız
Cām-ı mey ile şanma bizi mest-i nigāhız
Āfāk u enfüsde dönen mihrlle māhız¹⁸⁶
Dergāh-ı Necef’den gelirüz bende-i şāhız
Biz bülbül-i şūrīde-i maḥbūb-ı İlāh’ız
- 2 Ma‘ nāda Ḥudā kıldı bizi vākıf-ı esrār
Yazıldı cihān-ı ‘aynımız kalmadı ağyār
Bir şūḥuñ olup zülfüne Manşūr gibi ber-dār
Aḥvālimizi eylemez kimseye izhār¹⁸⁷
Dergāh-ı Necef’den gelirüz bende-i şāhız
Biz bülbül-i şūrīde-i maḥbūb-ı İlāhız
- 3 Ey ḥāce biziz ehl-i vefā mülk-i fenāda
Bizde olan esrār-ı ledün yok ‘ukalāda

¹⁸⁶ Vezin kusurlu.

¹⁸⁷ Vezin kusurlu.

- Cân baḡş ideriz ḡāk-i reh-i Āl-i ‘Abā’da
Tekmīl-i sülūk eylemege bāb-ı Rızā’da
Dergāh-ı Necef’den gelirüz bende-i şāhız
Biz bülbül-i şūrīde-i maḡbūb-ı Īlāhız
- 4 Bu ḡuş dilini farḡ idemez olsa Süleymān
Vāḡıf olamaz sırrımıza biñde bir insān
Mecnūn ḡılan ehl-i diliniñ ḡālını ḡayrān
Dost illeriniñ bāḡḡesini ḡılmaḡa seyrān
Dergāh-ı Necef’den gelirüz bende-i şāhız
Biz bülbül-i şūrīde-i maḡbūb-ı Īlāhız
- 5 Envār-ı Ḥasan-ile Ḥüseyn ṡutdu cihānı
Zeynel yürüdü ḡikmet ile kevn ü mekānı
Bāḡır’da ‘ayān oldu yoluñ sırrı nihānı
Dil mülküne yār eyleyūben ma’den-i kāmı
Dergāh-ı Necef’den gelirüz bende-i şāhız
Biz bülbül-i şūrīde-i maḡbūb-ı Īlāhız
- 6 Ol maḡzen [ü] esrār-ı kerem Ca’fer-i Şādıḡ
Kāḡım’la Rızā mihr-i cihān tāc-ı ḡalā’ıḡ
Dīdār-ı Taḡī lutf-ı Naḡī baḡr-i ḡaḡāyıḡ
ḡıldı bizi dost rüyuna biñ cān ile ‘āşıḡ
Dergāh-ı Necef’den gelirüz bende-i şāhız
Biz bülbül-i şūrīde-i maḡbūb-ı Īlāhız
- 7 Yok ḡavfımız a’ dā-yı denī dehrden aḡlā
ḡıldı ḡarem-i ḡaḡş-ı Ḥudāvend-i te’ālā
Yār oldu bize ‘Askerī[ü] Mehdī’atāya
Evlād-ı ‘Alī itdi bizi vāşıl-ı Mevlā
Dergāh-ı Necef’den gelirüz bende-i şāhız
Biz bülbül-i şūrīde-i maḡbūb-ı Īlāhız

- 8 **Hüsni** ireli luṭf-ı perîşâna cihânda
Rûhü'l-Ḳud(ü)s'ün sırrını seyr itdi nihânda
Müşṭâḳ-ı leb-i dil-ber olup kevn ü mekânda
Dil-dârımızı görmek için cevher-i cânda
Dergâh-ı Necef'den gelirüz bende-i şâhız
Biz bülbül-i şûrîde-i maḥbûb-ı İlâhız

(157a-158a)

–205–

MÜSEDDDES

- Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün
- 1 Ey şu'â ḥurşîd-i Aḥmed meh-i Merdân 'Alî
Şâni'-i 'arz u semâ şunmuş saña ḳudret eli
Pişvâ-yı ins ü cânsıñ ḥādî-i Ḳālû Belî
Tâc-dâr-ı râh-ı tecrîd evliyâlar ecmeli
Ḥâce-i 'ilm-i ledün fazl-ı Ḥudâ nûr-ı celî
Pîr-i pîrân-ı ḥaḳîḳat Ḥâcî Bektâş Velî
- 2 Naḥnu Ḳasemnâ'da ḳısmet hem velâyet sendedir
Lü'lü'-şeh-süvâr-ı Zehrâ'sıñ kerâmet sendedir
Ey Ḥasan-şüret Ḥüseyn-meşreb imâmet sendedir
Sırr-ı Ḥaydar'sıñ ḳamu 'ilm ü emânet sendedir
Ḥâce-i 'ilm-i ledün fazl-ı Ḥudâ nûr-ı celî
Pîr-i pîrân-ı ḥaḳîḳat Ḥâcî Bektâş Velî
- 3 Mefḥar-ı Zeynü'l-'Abâ'sıñ tâc-dâr-ı sâcidîn
Bâḳır-ı bedrû'd-dücâ hem raḥmetelli'l-'âlemîn
Reh-nümâ-yı râh-ı Ca'fer ḳıble-gâh-ı nâzenîn
Sendedir râh-ı ḥaḳîḳat pâdişâh-ı heştümîn
Ḥâce-i 'ilm-i ledün fazl-ı Ḥudâ nûr-ı celî
Pîr-i pîrân-ı ḥaḳîḳat Ḥâcî Bektâş Velî

- 4 Fâtıma seb' ü'l-meşânî sırr-ı Qur'ân-ı Kerîm
Kâzım-ı 'Alî Rızâ'dandır tarîkıñ müstaķîm
Dergâhındır 'âşıkâne 'ayn-ı cennâtü'l-na'îm
Hâk-i râhından alur hoş-bû eser andan nesîm
Hâce-i 'ilm-i ledün fazl-ı Hudâ nûr-ı celî
Pîr-i pîrân-ı haķîķat Hâcî Bektâş Velî
- 5 Şâh Taķî sultân Naķî 'Askerî'den virdiñ nişân
Hüccetü'l-kâ'im seniñ zâtındadır şâhib-zamân
Hayy ü bâķî hâzır u nâzır durursuñ bî-gümân
Râhına bende olan buldu mân her dü-cihân
Hâce-i 'ilm-i ledün fazl-ı Hudâ nûr-ı celî
Pîr-i pîrân-ı haķîķat Hâcî Bektâş Velî
- 6 Şâhıma kıldı şehâdet kûh-sâr itdi sefer
Bâd-'anân bâd-pây oldu rikâbında hâcer
Himmetiñe kesb-i cân itdi dirildi mürdeler
Dâmen-i pâkin tutan ferdâ içün ne ğam çeker
Hâce-i 'ilm-i ledün fazl-ı Hudâ nûr-ı celî
Pîr-i pîrân-ı haķîķat Hâcî Bektâş Velî
- 7 Vech-i pâkiñde olan ol nûr-ı raķmân 'aşķına
Çâr-deh ma'sûm pâk olar Merdân 'aşķına¹⁸⁸
Sırr-ı zâtıñ Hâzret-i Balım Sultân 'aşķına¹⁸⁹
Raķm kıl **İlhām** mücrîme şehîdân 'aşķına
Hâce-i 'ilm-i ledün fazl-ı Hudâ nûr-ı celî
Pîr-i pîrân-ı haķîķat Hâcî Bektâş Velî

¹⁸⁸ Vezin kusurlu.

¹⁸⁹ Vezin kusurlu.

(158a-158b)

–206–

DİĞER

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bint-i 'ineb'den ne 'şe-yāb olmadım 'ālemde ben
Zevk-i buldum şubh-ı çeşmimden yağan jālemde ben
- 2 Tağannî muṭrib ya nāy kemānı neylerem¹⁹⁰
Biñ terennüm taḥşil itdim hūzn ile nālemde ben
- 3 Gerçi Mecnūn'am bugün kūh-ı tecerrüd meskenim
Murğ-ı Leylā'ya mekān virmem ser-i lānemde ben
- 4 Murğ-ı **İlhāmī** Hudā tutmuş temām dil mülketi
Künt-i Kenz'in sırrını buldum bu vīrānemde ben

(158b)

–207–

İLHĀMİ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Men 'aref remzi yine 'ārifleriñ şānıñdadır
'Ārif ol ey cān ki maḫşūruñ seniñ yanıñdadır
- 2 Taḥşil it ādāb-ı pīrden Naḥnu akreb dersini
Nuṭḫ-ı Hāḫḫ'a vāḫıf ol kim şān-ı 'irfānıñdadır
- 3 Dehr içinde gezme beyhūde şaḫın itme fiğān
Dil virüp cān attığın cānān senin cānıñdadır
- 4 Dime kim ben varımı terk eyledim cānānıma
Zirā varın yok seniñ bir cān da cānānıñdadır

¹⁹⁰ Vezin kusurlu.

- 5 Kenz-i Maḥfī'den nişān bulmağa cānā maṭlūbuñ
Ḥācī Bektāş Velī **İlhāmī** erkānıñdadır

(159a)

–208–

İLHĀMĪ

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Sebeb-i icād-ı 'ālem gününe
Nūr-ı Muḥammed'le 'Alī didiler
Elest ḥiṭābında ol nūra karşı
Enbiyā evliyā Belī didiler
- 2 Ol nūr için Ādem ḥalk olup geldi
Ol nūrta aksen-i taḫvīmi buldu
Ol nūrta ervāḥa secde-gāh oldu
Yüzündedir nūru celī didiler
- 3 Nübüvvet devrini ḥatm itdi Muḥtār
Velāyetle kā'im Ḥaydār-ı Kerrār
Mü'minler/e/ 'Alī'ye eyledi ikrār
On Bir İmāmlar'ın gülü didiler
- 4 Ol nūr Ḥorasan'dan geldi zuḥūra
Cem' olup erenler ṭurdu ḥuzūra
Bağdılar avcunda ol yeşil nūra
Budur Ḥaḫḫ'ın kudret eli didiler
- 5 **İlhāmī** kuluna luṭf itdi Yezdān
Muḥammed 'Alī'dir gönlünde imān
Budur evvel āḥir derdine dermān
Piriñ Ḥācī Bektāş Velī didiler

(159b)

–209–

VĪRĀNĪ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 ‘ Ārifā faẓl-ı na‘ ĩmiñ ẓuluyuz ẓurbānıyuz
Maẓhar-ı zāt-ı ẓadĩmiñ ẓuluyuz ẓurbānıyuz
 - 2 Fĩ ü ẓād lām ẓaẓdır bizi irşād eyleyen
Bendesiyüz ol ‘ Alĩ’ miñ ẓuluyuz ẓurbānıyuz
 - 3 Ol virüpdür āşıkāre ‘ ilm-i külliden nişān
Hoş kerem itdi kerĩmiñ ẓuluyuz ẓurbānıyuz
 - 4 Lā-yezāl bĩ-zevāl oldur bize şimden gerü
Tā ezelden ol muẓĩmiñ ẓuluyuz ẓurbānıyuz
 - 5 Ey **Vĵrānĩ** ‘ ayn-ı cem ‘ aşıklar ile tā ebed
Şāh-ı Merdān-ı ‘ Aẓĩm’ iñ ẓuluyuz ẓurbānıyuz
- Muḥammed ‘ Alĩ¹⁹¹

¹⁹¹ Şiirin altında yer almaktadır.

ŞÜKRİ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Tā ezelden vākıf-ı sırr-ı Hudā Bektāş'dır
Sûre-i Tâhâ vü Yâsin Hel' atâ Bektāş'dır
Âyet-i seb' ü'l-meşânî Kıl Kefâ Bektāş'dır
Huccet-i tenzîl-i bürhân bî-riyâ Bektāş'dır
Hâtem-i şâh-ı nübüvvet Muştafâ Bektāş'dır
Hem dahı Şâh-ı Velâyet Murtażâ Bektāş'dır
- 2 Kurretü'l-ayn-ı Resûl ma'den-i kân-ı vefâ
Hem gürûh-ı nâciyâna oldu bunlar pişvâ
Bunları inkâr iden bî-dînlere la'net sezâ
Çünkü bunlardır cihânda râh-ı Hâk'â reh-nümâ
Nûr-ı çeşm-i Ahmed halkı er-Rızâ Bektāş'dır
Hem imâm hem şehîd-i Kerbelâ Bektāş'dır
- 3 Bunlarıñ lutfuyla kâ'im iş bu 'âlem ser-te-ser
Çün bulardır 'âlem içre cümlesinden mu'teber
Kıl tevellâ bunlara 'âlemde çekme derd-i ser
Bularıñ hükmündedir mümkün-ât-ı bah(i)r ü ber
Nûr-ı zât-ı Haydâr Zeynü'l-Abâ Bektāş'dır
Hem Muhammed Bâkır-ı mihr-i vefâ Bektāş'dır
- 4 Bu gürûhuñ hâce-i ser-askeri budur dilâ
Mezheb-i pâk-i cihâna gün gibi şaldı ziyâ
Hem dahı bunlar durur kân-ı vefâ cûd-ı atâ
Bunlarıñ erkânına baş egmedi ehl-i riya
Pişvâmız Ca'fer-i Şâdık şehâ Bektāş'dır
Mūsî Kâzım 'Alî Mūsâü'r-Rızâ Bektāş'dır

- 5 Sırr-ı Bektāş'a irenler 'ārif-i bi'llāh olur
Şükriyā lādan geçer zik(i)r-i ale'l-lāh olur
Varını terk eyleyüp hem vāşıl-ı dergāh olur
Şāh Taķī ile Naķī pür-nāciyāna şāh olur
'Askerī hem Mehdī-i şāhib-livā Bektāş'dir
Çār-deh ma'şūm pāk muṭlaķā Bektāşidir

(161a-161b)

—211—¹⁹²

ĠAZEL

- 1 Git ṭolan kīne ḥāmsuñ henüz
Puḥte olmağa çok sefer gerek
2 Murğ-ı Kāf ile hem-zebān olup
Dūra kaķmağa bāl ü per gerek
3 Yoḥ yalān didim herze söyledim
Vallāhī diyem ṭoĝru söyleyim
4 Hāķķ'a 'āşıkı vāşıl itmege
Bir dudakları gül şekker gerek
5 Men' i kılmayıñ çok da zāhidi
Ġarażı var anıñ 'āşık olmağa
6 Bil 'abeş yire ḥalk olunmayup
Bāĝbāna bir gülle ḥār gerek

¹⁹² Ne aruzun ne de hecenin herhangi bir kalıbına uymaktadır.

ĠAZEL-İ SEYFİ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şanma ey zāhid bizi bi'l-lāh nā-dānīleriz
Kendi vechiñ añlasıñ fi'l-cümle meydānīleriz
Almazız ħar-mühre zīrā ki dūr-i dānīleriz
Dürr-meknūn isteriz biz baħr-i 'ummānīleriz
Tā ezelden biz gürūh-ı fażl-ı Yezdānīleriz
Bende-i evlād-ı Ĥaydar Şāh-ı Merdānīleriz
- 2 Muştafa vü Murtaza'nıñ añladık esrārını
Bīst [ü] heşt (...) ¹⁹³ raħm ħarf içre bulduķ varını
Dest-i kudret çeşm-i dilden ref' idüp bī-dārını
Anıñ(i)çün şübhesiz gördük Ĥaķ'ıñ dīdārını
Tā ezelden biz gürūh-ı fażl-ı Yezdānīleriz
Bende-i evlād-ı Ĥaydar Şāh-ı Merdānīleriz
- 3 Aħsen-i taķvīmi inkār itme şaķın şūfī sen
Şekl-i ādemdir bilürseñ şübhesiz vech-i Ĥasan
Olmaķ isterseñ eger ħavf-ı ħatırlardan esen
Şāh Ĥüseyn'i Kerbelā'da boynuna gül taķ resen
Tā ezelden biz gürūh-ı fażl-ı Yezdānīleriz
Bende-i evlād-ı Ĥaydar Şāh-ı Merdānīleriz
- 4 Biz 'Alī Zeynü'l-'abā'nıñ baş açık 'üryānıyız
Hem Muħammed Bāķır'ıñ dergāhınıñ ķurbānıyız
Bende-i Ca' fer olaldan 'ālemiñ sulţānıyız
Muştafa vü Murtaza evlādınıñ fermānıyız

Tâ ezelden biz gürûh-ı fażl-ı Yezdânîleriz
Bende-i evlâd-ı Hâydar Şâh-ı Merdânîleriz

- 5 Mûsî Kâzım ‘Alî Mûsâü’r-Rızâ’dır reh-berim
Şâh sultân Taķî-i bedrû’d-dücâdır reh-berim
Hem Naķî hem ‘Askerî şâhib-livâdır reh-berim
Mehdî-i şâhib-zamân ol reh-nümâdır reh-berim
Tâ ezelden biz gürûh-ı fażl-ı Yezdânîleriz
Bende-i evlâd-ı Hâydar Şâh-ı Merdânîleriz

- 6 **Seyfiyâ** kendiñi añla Hâķķ’ı idrâk idegör
Sîne-i Aḥmed gibi öz sîneñi çâķ idegör
Ya‘ ni fehm it istivâñı ḳalbiñi pâķ idegör
Ehl-i Beyt-i Muştafâ’ya rûyuñu ḥâķ idegör
Tâ ezelden biz gürûh-ı fażl-ı Yezdânîleriz
Bende-i evlâd-ı Hâydar Şâh-ı Merdânîleriz

(163b)

—213—¹⁹⁴

Mef‘ ülü Fâ‘ ilâtü Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün

- 1 Açaram bî-nihâye ile perdir âsumân¹⁹⁵
Nisbet olunsa zerre degildir bu ḥâķden
2 Biñ şems-i tâb-dâr ü hezârân meh-i münîr
Yüz biñ şevâbit ü necm seyyâre-i ‘ayân

¹⁹⁴ Şiir eksik.

¹⁹⁵ Vezin kusurlu.

TERCİ‘-İ BEND-İ HİKMET-ÂMÎZ RA‘NÂ-YI CENÂB MÎR ZİYÂ

Mef‘ûlü Fâ‘ ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ ilün

- 1 Bu kâr-gâh-ı sun‘ ‘aceb ders-ḥānedir
Her naḫṣ bir kitâb-ı ledünden niṣānedir
- 2 Gerdün bir âsyâb-ı felâket-medârdır
Güyâ içinde âdem-i âvâre dānedir
- 3 Mānend-i dīv beççelerin iltikām ider
Köhne ribât-ı dehr ‘aceb âşiyānedir
- 4 Taḥkīk olunsa naḫṣ-ı temāṣīl-i kā’ināt
Ya ḥ‘âb ü yâ ḥayāl ü yāḥod bir fesānedir
- 5 Müncer olur umūr-ı cihān bir nihāyete
Şayfīn şitāya meylī bahārīn ḥazānedir
- 6 Kesb-i yakīne âdem içün yokdur ihtimāl
Her i‘tikād ‘aqla göre ġâ’ib-ānedir
- 7 Yâ Rab nedir bu keşmekeş-i derd-i ihtiyâc
İnsānīn ihtiyâcı ki bir loḫmā nānedir
- 8 Yokdur siper bu ḳubbe-i firūze-fāmda
Zerrât cümle tīr-i ḳazāya niṣānedir
- 9 Aşl-ı murād ḥükm-i ezel bulmadır vücūd
Zāhirdeki şavāb u ḥaṭā hep bahānedir
- 10 Bir fâ‘ ilīn me’āsiridir cümle ḥadīṣāt
Ne iḳtizā-yı çarḥ ne ḥükm-i zamānedir
- 11 Sübhāne men taḥayyera fī şun‘ ihū’l-‘uḳūl
Sübhāne men biḳudretiḥī ya‘cizü’l-fühūl

(164a)

–215–

MÜFRED

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 ‘Adālet tıynetiniñ tarzını ol pāk-tenden şor
Nübüvvet hırhasınıñ zevkını vaşl-ı Qur‘ān’dan şor

(164a)

–216–

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Muḥammed’di gönül qatıña
‘Alī’ye Selmān olasıñ
Cehd eyle reh-bere yed ki
Pīr-ile Qanber olasıñ
- 2 Muḥammed’i ḥāzır bil ki
Özüñ Ḥaqq’a nāzır bil ki
Her gördüğüñ Hızır bil ki
‘Alī’ye Selmān olasıñ
- 3 Ḥasan’ıma vardım cem’e
Ḥüseyn’iñ sırrını dime
Rızā’sız loqmayı yime
‘Alī’ye Selmān olasıñ
- 4 Zeynel Bākır Ca‘fer Kāzım
Rızā’ya bağıldır özüm
Gönüle degme şeh-bāzım
‘Alī’ye Selmān olasıñ
- 5 Taqī Naqī’ye irişi

‘Askerî’den biter /her/ işi

Mehdî sürüsüne arış1

‘Alî’ye Selmân olasin

6 **Şâh Hatâyî**’m dir ki urma

Gördüğünden gözün ırma

Sırrıñı nâ-dâna dime

Pîrime anber olasin

(164b-165a)

–217–

11’li Hece Ölçüsü

1 Gül bitdigi yiri bilürem dırsıñ

Bilir misin benlik şeytâna düşdü

Cevâhir kânına ireyim dırsıñ

O ma‘dene iren ‘ummâna düşdü

2 ‘Alî’yi gördüm hûblu çağında

Selmân’ıñ ıgniñde yoluñ şağında

Cennet-i a‘lâda firdevs bāğında

Bülbül feryâd idüp gûşa ne düşdü

3 Selmân’ıñ ıgniñe genc oğlan geldi

Destûr yâ şâh diyüp elinden aldı

Muhammed terini gülüne sildi

Bu gülüñ ousu insâna düşdü

4 ırlar gelüp ol iegi dirdiler

Dirdiler de yüzlerine sürdüler

Her birini bir gerege virdiler

Gül Muhammed nergis Selmân’a düşdü

5 ırlar gelüp ol apuyı açdılar

Dānesini yiryüzüne saçdılar
Selmān bir üzüm getürdi /anı/ içdiler
Size mescid bize mey-hāne düşdü

- 6 **Şāh Ḥaṭāyī**¹⁹⁶’m eydir dilek diledi
Ferhād olup şu tağları cledi
‘İrfān tağında bir қоç meledi
İsmā‘ il öñüne ğurbāna düşdü

(165a-165b)

–218–

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Her seher her seher zıkr ider kuşlar
Allāh bir Muḥammed ‘Alī diyerek
Bülbül de gül için fiğāna başlar
Allāh bir Muḥammed ‘Alī diyerek
- 2 İmām’lara kaşd eyledi Mu‘āviye¹⁹⁷
İsā da qahr ile ağıdı hevāya
Şehribān şoyundu bindi deveye
Allāh bir Muḥammed ‘Alī diyerek
- 3 Geliñ düşün İmām’larıñ yoluna
Arı da tolanır oğul balına
Veysel Ğara¹⁹⁸ gitti Yemen iline
Allāh bir Muḥammed ‘Alī diyerek

¹⁹⁶ Şiir Kul Himmet’e ait.

¹⁹⁷ Hece fazla. Mu‘āviye ismi ebced ile verilmiş. Mürettib, “Mu‘āviye” isminin sayısal karşılığı olan 132’yi vermişken sonradan bu değerin üstünü çizip “Mu‘āviyye” yazımının sayısal değeri olan 142’yi vermiştir. Mürettibin bu ismi yazmaktan kaçındığı anlaşılmaktadır. Bir başka mürettib yahut cönkün sonraki sahibi tarafından sayısal değerlerin üstüne Arap harfleriyle “Mu‘āviye” yazılmıştır.

¹⁹⁸ Qarānī.

- 4 Geliñ çekek İmām'larıñ yasını
Düldül kişner diñleyelim sesini
İmām Hāsan içdi ağı taşını
Allāh bir Muḥammed 'Alī diyerek
- 5 Mü'min olan inc'elekden elenir
Tālib olan Hāḫḫ yoluna ṭolanır
İmām Hüseyn kıızıl ğana bulanır
Allāh bir Muḥammed 'Alī diyerek
- 6 İmām Zeynel pārelendi yolundu
Muḥammed Bāḫır'a niyāz virildi
Ca'fer-i Şādıḫ'a erkān ḫalındı
Allāh bir Muḥammed 'Alī diyerek
- 7 Göñül ḫuşu uçdu bulmaz yuvasın
Yüregimden çıḫmaz şāhıñ hevesin
Mūsā Kāzım 'Alī Rızā du'āsı[n]
Allāh bir Muḥammed 'Alī diyerek
- 8 Taḫī'inen Naḫī bir oldu gitdi
Hāsanü'l-'Askerī nūr oldu gitdi
Mehdī mağarada sırr oldu gitdi
Allāh bir Muḥammed 'Alī diyerek
- 9 Dörd kitāb indi dördüne düşdü
Ḳur'ān Muḥammed'iñ virdine düşdü
Ḳul Himmet 'Alī'niñ derdine düşdü
Allāh bir Muḥammed 'Alī diyerek

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Bir gül ile gülistāna seyr itdim
Her seher sabāhda esen ‘Alī’dir
Kim ki anı muḥabbetden ayırır
Şāh-ı pīrden Ḥasan Ḥüseyn ‘Alī’dir
- 2 Bindiler de toğrı şarḥa gitdiler
Ḥorasan şehrinde güleş tıtdular
Anda İmām’lara çār-dem itdiler
Basılan Mervān basan ‘Alī’dir
- 3 Ḥaḳḳ’ın emriyle Cebrā’il indi
İndi de ‘Alī’nin koluna kondu
Zü’l-feḳār kuşandı Döldül’e bindi
Yezīd’in aşlını kıran ‘Alī’dir
- 4 Yezīd’in kısmeti Ḥaḳḳ’dan kesildi
Nesīmī şoyuldu Manşūr aşıldı
Bu dünyā yedmiş kez doldu eksildi
Tolduran boşaltan şāhım ‘Alī’dir
- 5 **Pīr Sultān Abdāl**’ım ağladı güldü
Ol Ka‘be şehrinde bir nidā geldi
Ḥaḳḳ’ın emriyle dörd kitāb indi
Okuyan Muḥammed yazan ‘Alī’dir

(167a)

–220–

MU‘ALLİM FEYẒİ

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Dil-ḥaste-i ‘aşkı ben dil-şād idecek yok
Dil-şād idecek nirde alur yād idecek yok
- 2 İ‘mārına herkes oşuyor köhne cihānıñ
Ammā ne ‘aceb bir gönül ābād idecek yok
- 3 Biñ ālet-i i‘dām oluyor dem-be-dem icād
Bir ālet-i iḥyā neden icād idecek yok
- 4 Her kūşede bir mürşid-i gümrāh var ammā
Ḥaḳ mülkine bir sāliki irşād idecek yok
- 5 Şūfīler için oldı cihān-ı ḥān-ḳāh ābād
‘Aşḳ ehline bir mey-kede būnyād idecek yok
- 6 Paşa-yı **Münif** in alemi olmasa dirdim
Ḥāmem gibi rengin azel inşād idecek yok

(167b)

–221–

‘AṬṬĀR

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Benim ol kāfir-i muṭlaḳ ki büt-ḥāne binā itdim
Çıḳup büt-ḥāne dāmına şalā itdim nidā itdim
- 2 Şalā itdim Müselmānca dönüp hem daḥı kāfirce
Benim ol eski put-ḥāne yine aña cilā itdim
- 3 Çü toḡdum ız oḡ(u)landan anıñcün didiler ‘İsā

Anamñ südü yirine demi şundum ğıdā itdim

4 Çü toğdum evvel anadan kezā anıñla çift oldum
Anıñçün didiler kâfir anam ile zinā itdim

5 Bağan iş bu söz içre dimiş ‘**Attār**-ı miskine
Müselmānlar oluñ şāhid ki cānımı fedā itdim

(168a)

–222–

Mef̄ ulü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ulün

1 Şeytāna mürīd olma ki merdūd-ı ebeddir
Kıl Hakk’a perestiş ki Hu Allāhü Ehad’dır

2 Ferdā-yı kıyāmet saña bahşende-i rahmet
Ol bī-veled [ü] vālid ol ferd-i şameddir¹⁹⁹

3 Zālimgi terk eyleyüp ‘ādillige yüz tut
Zūlm eyleme kim āhiretiñ hakkına beddir

4 Dünyāda cehennem ne dūrür şöhet-i zālīm
Dūzah gibidir mertebede belki eşedir

5 Ey **Ca‘fer/ī**/ bu birlik ile üftāde faķiriñ
Ol şāh-ı ğanīden ki temennāsı mededdir

¹⁹⁹ Vezin kusurlu.

(168b)

–223–

ḤİLMİ

Mef' ūlū Mefā' lū Mefā' ilū Fe' ūlūn

- 1 Sevdim hele bir dil-beri kim ḥüsn [ü] cemīlā
Gayet de güzel meşel cihān içre ḡalīlā
- 2 Şebbīr ile Şübbēr mehimīñ ism-i şerīfī
‘Ayneyn-i nebī ile velī nesl-i ḡalīlā
- 3 Vaşfinda anīñ ‘āciz olupdur ḡamu vaşşāf
Şānında dimiş āyet-i taṭḥīr-i celīlā
- 4 Yüzler sürelim şıdḡla dergāhına anīñ
Dünyāda vü ‘uḡbāda ḡomaz ḡor u zelīlā
- 5 Biñ cān ile ḡurbānīñ olup **Ḥilmī**-i kemter
Rāhında ḡayāt ābını ol ḡıldı sebīlā

(169a-169b)

–224–

NEFES

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

- 1 Zümre-i nācīleriz bende olup Ḥayder'e
Şīr-i Ḥudā Murtażā saff-şiken [ü] saf-dere
- 2 Heybet-i lā fetā'dan ‘arż u semā ditredi
Şiddet ile urunca pençe der-i Ḥayber'e
- 3 Dest-i velāyet ile şalladı Zü'l-feḡār'ın
Kesdi yidi ḡat yiri ḡarb idicek ‘Anter'e
- 4 Şāh-ı Velāyet ‘Alī cümlemiziñ serveri

- Ḳanberī' yüz tā ezelden Ḳanber olan Ḳanber'e
- 5 Ḳalb-i selīminde çün ḥubb-ı 'Alī olanlar
Viridi Ḥüseyin 'aşkına bakmadı cān u sere
- 6 Rāh-ı muḥabbetinde mest-i mey-i 'aşḳ olup
Cennet-i 'Adn içinde ṭālib olan Kevşer'e
- 7 Mevt [ü] ḥayāt elinde ol velī-i muṭlaḳıñ²⁰⁰
Mürdeler iḥyā olur ḳum diyicek maḳbere
- 8 Cennet [ü] düzaḥ anıñ emrine fermān-beri
Eyleye taḳsīm o dem ḥākim olup maḥşere
- 9 Tā ki çıkar nisbet-i silsile-i 'ahdemiz
Āl-i 'Alī'den hemīn Ḥazret-i peygāmbere
- 10 Murşidimiz Muḥammed reh-berimiz 'Alī²⁰¹
'Āşık olan cān virir mürşid ile reh-bere
- 11 İki cihānda ebed ḳayḡu çeker mi daḥı
Sen ki şefī' olasıñ **Ḥilmī** gibi kemtere

²⁰⁰ Vezin kusurlu.

²⁰¹ Vezin kusurlu.

ḤARĀBĪ

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Kāf [u] Nūn ḥitābı izhār olmadan
Biz bu kā’inātın ibtidāsıyuz
Kimseler vāşıl-ı didār olmadan
Ol Kābe-Ḳavseyn’in o ednāsıyuz
- 2 Yok iken Ādem’le Ḥavvā ‘ālemde
Ḥaḳḳ ile ḥaḳḳ idik sırrı mübhemde
Bir gicecik mihmān ḳaldık Meryem’de
Ḥazret-i ‘İsā’nın öz babasıyuz
- 3 Bize peder didi tıfl-ı Mesīḥā
Rabb’erini deyu çağırdı Mūsā
Len Terānī diyen biz idik aña
Biz Ṭūr u Sīnā’nın tecellāsıyuz
- 4 Künt-i Kenz remziniñ olduḳ āgāhı
‘Ayn-i yaḳīn gördük Cemālū’llāh’ı
Ey ḥāce bizdedir sırr-ı ilāhī
Biz Ḥācı Bektāş’in fuḳarāsıyuz
- 5 Zāhidā şānımız İnnā Fetaḥnā
Ḥarābī kemteri serseri şanma
Bir kılı kırık yarar kāmiliz ammā
Pīr Balım Sulṭān’in budalāsıyuz

BOSNAVİ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Künt-i Kenz’iñ hüccet-i bürhânıdır Bektâşîler
Sırr-ı Mi‘râc mazhar-ı ‘irfânıdır Bektâşîler
- 2 Hem mücerred rûh-ı kud(ü)s reh-ber-i zât-ı şafât
Fakr-ı fahri remziniñ der-bânıdır Bektâşîler
- 3 Levh-i Maḥfûz-ı nübüvvet ḥâtem-i naḡş-ı Ḥudâ
Âyet-i ‘ilm-i ledün Furḡân’ıdır Bektâşîler
- 4 Kâşif-i sırr-ı velâyet mu‘cizât-ı Ahmedi
Dü-cihân’iñ serveri sultânıdır Bektâşîler
- 5 Leyle-i necm ü şeref ol kıble-i İslâm-ı dîn
Beyt-i ma‘mûr-ı Ḥudâ’nıñ kânıdır Bektâşîler
- 6 Tek nazarda Zühre-i ‘adâ-yı dîn hep çâk olur
Şâh ‘Aliyyü’l-Murtaẓâ arslanıdır Bektâşîler
- 7 Vâkıf-ı esrâr iseñ kıl **Bosnavî** cânıñ fedâ
Çün şehîd-i Kerbelâ kurbânıdır Bektâşîler

ḤARĀBĪ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dökdüğüm ḥün-āb-ı eşkim ey perī dīdem bilür
Zahm-ı tīg-ı ğamze-i ḥün-ḥārını sīnem bilür
- 2 Derd ü hicrānıñ su'āl it ' aşık-ı ğam-ḥāreden
Gürz-i ' aşkı şanma Zaloğlu gibi Rüstem bilür
- 3 Biz ḥarābātız deyü zāhid ne bilsün ta'n ider
Terk-i dünyā lezzetin İbrāhīm-i Edhem bilür
- 4 Bī-peder dirler Mesīḥā'yı ki Rūḥü'llāh imiş
Kimseler bilmez o sırrı mübhemi Meryem bilür
- 5 Biz ne ğidā ekl ider ne ḥūrī ğılmān isteriz
Cennetiñ derd ü belāsın Ḥazret-i Ādem bilür
- 6 Şūfī-i aḥmak ne bilsün Künt-i Kenz esrārını
Kendini ' ākıl kıyās eyler bizi sersem bilür
- 7 Bāb-ı Ḥaydar'dan dīġer bir bāba itmem ilticā
Ey **Ḥarābī** ben Kızılbaş olduğum ' ālem bilür

PİR SULTÂN

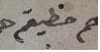
11’li Hece Ölçüsü

- 1 Gel ey zâhid bizim ile çekişme
Hakḳ’ın yarattığı kul saña neyler
Kendi kalbini arıd bize ilişme
Bende küf(ü)r sende imāna neyler
- 2 Zâhid sen bu sırra irem mi dirsin
Erenler hâinden bilem mi dirsin
Mescid hakḳ mey-hâne harâm mı dirsin
Hakḳ olan mescide mey-hâne neyler
- 3 Zâhid sen bu yola boynun egersin
Bî-habersin kendi zahmet çekersin
Yükün yokdur niçün korku çekersin
Yavuz bâccı yüksüz kervâna neyler
- 4 Sekiz dirler şol cennetin kapısı
Hakḳ’a gider toğrı yolda hep(i)si
Korkusun çekdiğin Şırât Köprüsü
Yolı doğrı çeken insâna neyler
- 5 **Pîr Sultân**’ım eydir bir hakḳsın bir hakḳ
Münkir kullarından uzaksin uzak
Kurdun işi nâ-merd loğmasın yimek
Hakḳ için adanan kurbâna neyler

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Āyet-i inni ene'llāham bu nārīñ nūruyam
Hem münācāt-ı tecellī hem Kelīm'īñ Ṭūr'uyam
- 2 Evvelim nūn ve'l-kelemdir āḥirim māyeşterün
Sūre-i ve't-Ṭūr'iyem ve't-Ṭūr'iniñ meşṭūruyam
- 3 Aşl-ı fer'ım ref'-i naşbım cer ü cezmim cāvidān
Seḳf-i merfū' am bu baḥriñ nükte-i meşḥūruyam
- 4 Mişrem u hem cāme' em hem cüm'eyem hem āyine
Rūḥ-ı Ḳuds'ün nefḥası hem beytiniñ ma' mūrūyam
- 5 Hem imāmım hem hidāyet ma' nāsı hem Mehdī'si
Hem kitāb-ı vaḥy-i münzel hem riḳiñ menşūrūyam
- 6 Hem (...) ²⁰³ hem 'urūcam hem ḳerānım hem burūc
Gerdiş-i çarḥ-ı medāram şehriniñ meşḥūrūyam
- 7 Lā-mekān ḥurşīdiyam hem Sa'd-ı ekberdir adım
Naḥs-ı kenz-i ṭal'at-ı bedr-i şeb-i deycūrūyam
- 8 Kāfla nunı mebde'imdir menşe'imdir kā'ināt
İşbu kevnīñ Künt-i Kenz'i kenziniñ maḡrūrūyam
- 9 Hem mürekkeb hem besit ü hem cevāhir hem 'araz
Münfaşıl hem muttaşıl hem zākiriñ mezkūrūyam
- 10 Cennetem hem Ṭübā'yam hem Ṭübā lehüm ḥüsnü'l-me'āb ²⁰⁴
Şāhidem şāhenşehiñ hem şāhid-i mestūriyam

²⁰² Bu şiirin mahlas beyti olmadığı için kime ait olduğu bilinmiyor. Mürettib, cönkün sonunda hazırlamış olduğu fihristte şiiri Harâbî'ye ait göstermiş, ancak Harâbî divanında bu şiiri bulamadık.

²⁰³ Metinde bu şekildedir.

²⁰⁴ Vezin kusurlu.

- 11 Zâhir ü bâtın benem peydâ vü pinhân hem benem
Maẓharam hem maẓharam hem maẓharıñ meẓhûriyam
- 12 Sâkiyem hem saġaram hem Selsebîl'em hem sebîl
Bendedir hem ħûr [u] ġılmân hem anıñ maẓşûriyam
- 13 Hem benem cām-ı ezel hem bendedir cām-ı Elest
Hem şarâb-ı Kevşer'em ħammârınıñ maẓmûriyam
- 14 Hem münâdî vü nidâyım hem 'Aţûf'em hem Ra'uf
Hem ħulum hem ħullarıñ rezzâġ ü ġayûruiyam
- 15 Hem benem mey-ħâne vü genc-i ħarâbât-ı ezel
Hem şarâbam hem anıñ peymâne vü engûriyam

(173b)

—230—

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Çeşmiñ ay âhû-nigâhıñ 'aleme manẓûrdur
Bu sebebden 'ayna işâbet eylemiş rencûrdur²⁰⁵
- 2 Micmer-âsâ sînesi pür-âteş-i hicrân olur
Kim ki zülf-i 'anberîniñden seniñ meġhûrdur
- 3 Ebrâvânıñdır sipeh-sâlâr-ı vâlâ rütbesi
Ceyş-i ħüsnüñ ġâret-i mülk-i dile me'mûrdur
- 4 Kıрма göñlüm inkisârımdan şaġın ey saġt-ı dil
Seniñ ħârâ âhıma nisbet benim faġfûrdur²⁰⁶
- 5 **Maẓharâ** sevdâ-yı ħatt ü ħâli çıkmaz göñlüden
Ėıl ħalemlle levġ-i dilde ġüiyâ maşûrdur

²⁰⁵ Vezin kusurlu.

²⁰⁶ Vezin kusurlu.

(174a)

–231–

Mef' ūlū Mefā' lūn Mef' ūlū Mefā' īlūn

- 1 Sa' ādet-i ezeli kâbil-i zevāl olmaz
Güneş yir üz(e)re düşmekle pāy-māl olmaz

(174a)

–232–

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

- 1 Felek ayırdı beni cevri ile cānānımdan
Hāzer itmez mi ' aceb nāle vū efgānımdan
- 2 Oda yandırmasa ger şu' le ile nūh-felegi
Ne biter āteş-i āh-ı dil-i sūzānımdan
- 3 Ğam-ı pinhān beni öldürdü bu hem bir ğam kim
Gül-ruḥum olmadı āgāh ğam-ı pinhānımdan
- 4 Āh idi hem-nefesim āh ki ol hem āḥir
Çıkdı ikrāh kılup kulbe-i aḥzānımdan
- 4 Ben ne hācet ki kılam derd-i nihānım şerḥin
' Ākıbet zāhir olur çāk-i girībānımdan
- 5 Luṭf idüp sen meger ey bād bu günden böyle
Viresen bir ḥaber ol serv-i ḥurāmānımdan
- 6 Ey **Fuzūlī** ğam-ı hecr ile perişāndır ḥāl
Kimse āgāh degil ḥāl-i perişānımdan

(174b)

–233–

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 ‘ Aşk-dāmına giriftār olalı zār olubem
Ne belādır kim aña böyle giriftār olubem
- 2 Dil demekden kesilüp ten hareketden vāh kim
Künc-i ğam-hāneye bir şūret-i dīdār olubem
- 3 ‘ Aql u şabr u dil ü dīn gitdi bihamdü’llāh kim
Sefer-i sāhil-i sevdāya sebük-bār olubem
- 4 Dimezem dahı saña ‘ aşıkem ey gül zīrā
Saña ‘ aşıklığım izhār ideli hār olubem
- 5 Hazerem ta‘ niden ol ğāyete yitmişdir kim
Yāre aġyār olup aġyār-ıla hem-yār olubem
- 6 Kudretim yok ki kılam kimseye şerh-i ğam-ı dil
Öyle kim ‘ arıza-ı hecr ile bīmār oldum
- 7 Yok **Fuzūlī** haberim muṭlaḳ özümnden vāh kim
Vālih-i naḳş-ı ḥayāl-i ruḥ-ı dil-dār olubem

(174b-175a)

–234–

Mef‘ ūlū Mefā‘ ilū Mefā‘ ilū Fe‘ ūlün

- 1 Cān virme ğam-ı ‘ aşka ki ‘ aşk āfet-i cāndır
‘ Aşk āfet-i cān olduġı meşhūr-ı cihāndır
- 2 Sūd isteme sevdā-yı ğam-ı ‘ aşkda hergiz
Kim ḥāşıl-ı sevdā-yı ğam-ı ‘ aşk ziyāndır
- 3 Her ebru-yı ḥam ḳatliṇe bir ḥançer-i ḥūn-riz
Her zūlf-i siyeh ḳaşdıña bir ef‘ i yılandır

- 4 Yahşı görünür şūreti meh-veşleriñ ammā
Yahşı nazar itdikde serencāmı yamandır
- 5 ‘Aşk içre ‘azāb olduğın andan bilürüm kim
Her kimse ki ‘āşıqdır işi āh u fiğāndır
- 6 Yād itme kara gözlüleriñ merdüm-i çeşmin
Merdüm diyüp aldanma ki içdikleri қandır
- 7 Ger dirse **Fuzūlī** ki güzellerde vefā var
Aldanma ki şā’ir sözü elbetde yalandır

(175a-175b)

–235–

- Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün
- 1 Cānımıñ cevheri ol la‘l-i şeker-bāre fedā
‘Ömrümün hāşılı şol şīve-i reftāra fedā
- 2 Derd çekmiş başım ol hāl-i siyeh қurbānı
Tāb görmüş tenim ol turrā-i tarrāra fedā
- 3 Gözlerimden dökülen қatre-i eşkim güheri
Lebleriñden saçılan lü’lü’-i şeh-vāra fedā
- 4 Çāk-i sīnemde olan қanlı ciger-pāreleri
Mest-i çeşmiñde olan gamze-i hūn-hāra fedā
- 5 Pāre pāre dil-i mecrūh-ı perīşānımdan
Ser-i kūyuñda gezen her ite bir pāre fedā
- 6 Cān u dil қaydını çekmekden özüm қurtardım
Cānı cānāneye itdim dili dil-dāra fedā
- 7 Ey **Fuzūlī** n’ola ger şaқlar isem cān-ı ‘azīz
Vaқt ola kim ola bir şūh-ı sitem-kāra fedā

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

- 1 Tā şūret-i peyvend-i cihān būd ' Alī būd
Tā naḳ(1)ş-ı zemīn ü zamān būd ' Alī būd
- 2 Hem evvel ü hem āḥir ü hem bāṭın u zāhir
Hem ' ābid ü hem ma' bed ü ma' būd ' Alī būd
- 3 Ān noḳṭa-i tevḥīd-i eḥad ger dem-i Aḥmed
Cüz-z-i ez-nefs-i vaḥdet ḥoşnūd ' Alī būd²⁰⁷
- 4 Ān būd vü-cūd dü-cihān vaḥyi-ne ma' nā
Bī ev neş'ed-i ' ālem-i mevcūd ' Alī būd
- 5 Añ nūr-ı mücerred ki bed u der hem ḥālet²⁰⁸
Bā Yūsuf u bā ' İsrī'vü bā Hūd ' Alī būd
- 6 Bā mülk-i Süleymān u bīd ' işmet-i Yaḥyā²⁰⁹
Yā münzelet-i Ādem ü Dāvūd ' Alī būd
- 7 Hem şābir ü hem şādık u hem kānit ü münfiḳ
Hem hādī' [ü] hem şāhid ü meşhūd ' Alī būd
- 8 Hem Ādem ü hem Şīt ü hem İdrīs ü hem İlyās
Hem Yūsuf u hem Yūnus u hem Hūd u ' Alī būd
- 9 Hārūn-ı velāyetle pes ez Mūsī' [vü] ' İmrān
Ve inne ' Alī būd ' Alī būd ' Alī būd
- 10 İn küfrine bāşed-i süḥan küfrine aynest
Tā hest-i ' Alī bāşed u tā būd ' Alī būd

²⁰⁷ Vezin kusurlu.

²⁰⁸ Vezin kusurlu.

²⁰⁹ Vezin kusurlu.

- 11 ‘İsâ be-vücûd-âmed-i der-hâl-i sühan-keft
 Ân nuṭṭ-ı feṣâhat ki bed u bûd ‘Alî bûd
- 12 Mûsâ vü ‘aşâ vü yed-i beyzâ vü nübüvvet
 Der Mısr bi-Fir‘avn ki bi-nemûd ‘Alî bûd
- 13 Cibrîl ki âmed-i zîr-i Hâlîk-ı bî-çün
 Hem şems-i Muḥammed-i şed-i maḳşûd ‘Alî bûd
- 14 Ân laḥmike laḥmî nebî keft yaḳîn dâd
 Ân yârike ev nefsi nebî bûd ‘Alî bûd
- 15 Ân şâh ser-fîrâz ki ender-i şeb-i mi‘râc
 Yâ Aḥmed-i Muḥtâr yekî bûd ‘Alî bûd
- 16 Çendân ki nigâh-ı girdem didim ḥaḳîḳat
 Der her dü-cihân maḳşad-ı maḳşûd ‘Alî bûd
- 17 Hem evvel ü hem âḥir ü hem bâṭın u hem zâhir
 Hem va‘ad ü hem mev‘id u mev‘ûd ‘Alî bûd
- 18 (...) ²¹⁰ şemsü’l-ḥaḳḳ-ı Tebrîz
 Gez naḳd-ı vücûd-ı dü-cihân sûd ‘Alî bûd
- 19 Ân şîr-i velâyet ki berây-ı ṭama‘-ı nefsi
 Ber ḥân-ı cihân-ı pençe neyâlûd ‘Alî bûd
- 20 Der her dü-cihân cümle zi-peydâ vü zi-pinhân
 Şemsü’l-ḥaḳḳ-ı **Tebrîz** ki be-nümûd ‘Alî bûd

(177a)

–237–

SÂKÎ-İ ŞÂH'A

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Bism-i şâh Allâh Allâh

- 1 Geçmişüz biz cân u serden Rûm erenler 'aşkına
Kerbelâ-yı deşt-i ğamda cân virenler 'aşkına
- 2 Göz/üm/ yaşın sey(i)l idüp âh [i]derem
Saķā vü seḫāya yā Hüseyn başım ḥāke²¹¹
- 3 Koyup yüzüm turāba hey vāh senden
'İnāyet-i ĩmān senden meded [ü] mürüvvet
- 4 Ey ḥān sensiñ 'ālemlere sulṭān
Ey şāh dirim saķā vü seḫāya imām
Şāh Kālander, Sulṭān İskender, Dede Emir Kāsım Dede²¹²

(177b)

–238–

ĠAFÜRİ

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Taḥt-gāḥ itdi vücūdum şehrini sulṭān-ı 'aşķ
Dil serāyında ķuruldu bir 'aceb dīvān-ı 'aşķ
- 2 Mübtelā-yı derd-i 'aşķ olmuş ser-ā-ser bu cihān
Söylenen dillerde bu hem diñlenen destān-ı 'aşķ
- 3 Rütbe-i erbāb-ı 'aşķı zāhidā sen bilmediñ

²¹¹ 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. mısralarda vezin kusurlu.

²¹² Şiirin altında bu isimler yer almaktadır.

- Şāh-ı dilde ma‘nevîdir hâdim-i rindân-ı ‘aşk
- 4 Bize kâr itse ‘aceb mi ehl-i ‘aşkıñ her sözü
Kim derûnuñda anıñ dâ‘im yanar sūzân-ı ‘aşk
- 5 Ey **Ġafūrî** irmek isterseñ eger cānānıña
Terk-i cān ile tecellî eylesün cānân-ı ‘aşk
- (178a)

–239–

MU‘AMMĀ

- Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün
- 1 Bir mu‘ammā söylerem ‘ālem aña bî‘at kılar
Şāh gedā dükkânına başın basup eyler bāzār
- 2 Zehrin iksîr eylemiş mu‘ciz-nümā Mūsā gibi
İki kuyruklu bir ejder dili kırk[dır] başı var
- 3 Darbına kâf olsa tâkât eylemek mümkün degil
Ağzı açıldıkda her sâ‘atde üç beş dağ yudar
- 4 Her ne kim yimek murād idinse karnından yiyüp
Yidigi sebze yine ol koltuk altından çıkar
- Hurûf: mim, nokta (.)=20

“Mekîk.” Kelimenin baş harfi mim. Yaptığı hesâbında kırk olduğu için kırk başı var demiş.

(178b)

–240–

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ölmek āsān 'āşıkā bir dem ferāğ-ı yār güç
Böyle müşkil derd esīri ḥasteye timār güç
- 2 'Aşķ mühlik yār ġāfil mübtelālar neylesün
Birbirine derdini inkār güç ikrār güç
- 3 Yār eger 'āşık ne eylerse maḥabbet iktizā
İtmemek olur maḥalinde añı ızhār güç
- 4 Gerçi 'aşķ ızhārı bī-tāb olmayınca cürm olur
Dil-rübāya müdde' ā fehmi olıcaķ inkār güç
- 5 Olsa Nef' ī n'ola ger endīşesiyle hem-zebān
Neylesün şoḥbet ile yārān-ı nā-hem-vār güç

(179a)

–241–

MÜFRED

- 1 (...) ²¹³ ol servī sehī kim ḥaremden taşradır başı
(...) ferāğat (...) o dil-berden hezārān (...)

²¹³ Sayfa yıprandığı için okunamamaktadır. Diğer kısımlar da sayfa yıprandığı için okunamamaktadır.

(179a)

–242–

YİNE NEF'İ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Hem ẓadeḥ hem bāde hem bir şūḥ sāḳīdir gönül
Ehl-i 'aşkıñ ḥāşılı şāḥib-mezākīdır gönül
- 2 Bir nefes dīdār içün biñ cān fedā itsem n'ola
Nice demlerdir esīr-i iştīyākıdır gönül
- 3 Dildedir mihriñ ẓo ḥāk olsun yoluñda cān u ten
Ben ölürsem 'ālem-i ma' nāda bākīdir gönül
- 4 Zerreder ammā ki tāb-ı āftāb-ı 'aşḳla
Rūzigārīñ şemse-i tāḳ u revākıdır gönül
- 5 İtse Nef'ī n'ola ger gönülüyle dā'im bezm-i ḥāş
Hem ẓadeḥ hem bāde hem bir şūḥ sāḳīdir gönül

(179b)

–243–

NEF'İ

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Yāre derdim diyemem bezm-i şarāb olmayıcaḳ
Cürmüm ikrār idemem bezm-i şarāb²¹⁴ olmayıcaḳ
- 2 Āftāb ol ruḥ-ı pūr-tāba nazīr olsun mu
Bu yaḳar 'ālemi bir laḫza niḳāb olmayıcaḳ
- 3 Cezbe-i ḥüsnü gönül ḥaṭṭıñā ta' līḳ eyler
Nice ḥall itmek olur añı kitāb olmayıcaḳ

²¹⁴ mest-i ḥarāb (Akkuş, 1993: 311).

4 Tatalım rûz-şümâr olsa kim eyler du‘ â
İtdigîñ zulme seniñ hadd ü hesâb olmayıcağ

5 Sen bu rûsvâlîğı ey **Nef‘î** komazsıñ elden
Yârdan yine saña hışm-ı ‘ itâb olmayıcağ

(180a)

–244–

NEF‘î

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

1 Çekdigim derdi ne hem-hâne ne hem-râh bilür
‘ Âşıkım hâl-i dil-i zârımı Allâh bilür

2 Dâd o zâlimden eger böyle qalursa nâzı
Ne figân-ı şeb ne âh-ı seher-i gâh bilür

3 Söyleşilmez netek şühı ‘ aceb müstağnî
Ne zabân-ı dil ne şive-i dil-h‘âh bilür

4 Ğamzesi âteş [ü] sūzāna girer bir cādū
Ne dil-i şu‘ le-feşān ne ‘ ulüvv-i âh bilür

5 Böyle dil-ber ne belâdır başına ey **Nef‘î**
Her nigâhben-i qazâ âfet-i cān-gâh bilür

(180b)

ES-SEYYİD FAZL-I YEZDÂN HÂZRETLERİNİN HASEB Ü NESEBLERİ

Fazlû'llâh bin es-seyyid Bahâü'd-dîn

Bin seyyid Hasan bin seyyid Muhammed

Bin seyyid 'İmâdü'd-dîn

Bin seyyid Tâcü'd-dîn

Bin seyyid 'Alî bin seyyid Hâşim

Bin seyyid Şerefşâh bin Seyyid

Muhammedü'l-yemânî bin seyyid 'Alî

Bin Hüseyin bin seyyid Muhammed

Bin seyyid Hâşim bin Seyyid

Hasan bin seyyid 'Alî bin Seyyid

Hâşim bin seyyid Muhammed bin Seyyid

Ca' fer bin seyyid imâm Mūsâü'l-Kâzım

(182a, 183a)

DER-BEYÂN-I NESEB-İ PİR-İ TÂRİKAT HÜNKÂR HÂCİ BEKTÂŞ VELÎ KÜDDİSE
SIRRİHÜ'L-CELÎ

Hâzret-i 'Alî keremü'llâh-ı veche ve raḍya'llâhu 'anha

Hâzret-i imâm Hüseyin raḍya'llâhu 'anha

Hâzret-i imâm ZeynÜ'l-'âbidîn raḍya'llâhu 'anha

Hâzret-i imâm Muhammed Bâkır raḍya'llâhu 'anha

Hâzret-i imâm Ca' ferü's-şâdık raḍya'llâhu 'anha

Hâzret-i imâm Mūsâü'l-kâzım raḍya'llâhu 'anha

Es-seyyid İbrâhîm el-Mükerrem el-Mücâb ibn-i imâm Mūsâ el-Kâzım es-seyyid

Muhammed ibn-i es-seyyid Hasan ibn-i es-seyyid İbrâhîm

El-Mükerrem el-Mücâb

Es-seyyid Muhammed ibn-i es-seyyid Hasan

Es-seyyid imâm Mehdi ibn-i es-seyyid Muhammed

Es-seyyid İbrāhīm ibn-i es-seyyid imām Mehdī
Es-seyyid Ḥasan ibn-i es-seyyid İbrāhīm
Es-seyyid İbrāhīm ibn-i es-seyyid Ḥasan
Es-seyyid Muḥammed ibnü's-seyyid İbrāhīm
Es-seyyid İşāḫ ibnü's-seyyid Muḥammed
Es-seyyid Mūsā ibnü's-seyyid İşāḫ
Es-seyyid İbrāhīm-i şānī ibnü's-seyyid Mūsā
Es-seyyid Muḥammed es-seyyid Ḥacı Bektāş Velī ibn-i es-seyyid İbrāhīmü's-şānī

ḳuddüsü'llāh-ı te'ālā ervāḫim

(181a-182a)

DER-BEYÂN-I SİLSİLE-İ TARİKAT-I 'ALİYYE-İ BEKTÂŞİYYE

Sultānū'l-'ārifīn ğavşü'l-vāsılīn
Pīr-i erkān-ı tarikat-ı Ḥacı Bektāş Velī
Ḳuddüsü'llāh-ı sırrihü'l-celī vefāt sene: 728
Es-seyyidü's-şeyḫ Hızır Lāle ibn-i İdrīs
Nürü'llāh merḳade
Es-seyyidü's-şeyḫ Resūl Bālī Sultān
İbn-i Hızır Lāle Nürü'llāh merḳade
Es-seyyidü's-şeyḫ Yūsuf Bālī Sultān
İbn-i Resūl Bālī Nürü'llāh
Es-seyyidü's-şeyḫ Mürsel Baba Sultān
İbn-i Yūsuf Bālī Nürü'llāh merḳade
Sultānū'l-Budala şāḫibü'l-Bürhān
Sırr-ı Yezdān es-seyyidü's-şeyḫ Balım
Sultān ibn-i Mürsel Baba ḳuddise sırrihü
19 vefāt 922 sene
Sersem 'Alī Baba ḳuddise sırrihü
Aḳ Abdü'llāh Baba ḳuddise sırrihü
Ḳara Ḥalīl Baba ḳuddise sırrihü

Dimetokalı Vaḥdetī Baba ẓuddise sırrihü
Dimetokalı es-seyyid Muṣṭafā Baba ẓuddise sırrihü
Birecikli es-seyyid İbrāhīm Āgāh Baba ẓuddise sırrihü
Urfalı es-seyyid Ḥalīl İbrāhīm Baba ẓuddise sırrihü
Sirozlu es-seyyid Ḥasan Baba ẓuddise sırrihü
Kırımli ḥān-zāde Muḥammed Gülhān Baba ẓuddise sırrihü
Dimetokalı es-seyyid Kāra ‘ Alī Baba ẓuddise sırrihü
Sinoblu es-seyyid Ḥasan Baba
Ḥorasanlı Muḥammed Nūrī Baba ẓuddise sırrihü
Kāl‘ecikli es-seyyid Ḥalīl Ḥākī Baba ẓuddise sırrihü
Sivaslı Nebī Baba ẓuddise sırrihü
Merzifonlu İbrāhīm Baba ẓuddise sırrihü
Derinli es-seyyid Muḥammed Baba ẓuddise sırrihü
Şofyalı sâ‘atci ‘ Alī Baba ẓuddise sırrihü
Çorumlu es-seyyid Ḥasan Baba ẓuddise sırrihü
Yanıbolulu el-Ḥāc ‘ Alī Baba Turābī ẓuddise sırrihü
Selanikli el-Ḥācı Ḥasan Baba ẓuddise sırrihü

(182b)

–245–

ZİKRİ

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Şükrü li’llāh ki ‘ Alī tek bizim ağamız var
Niye faḥr eylemeyiz çün böyle mevlāmız var
- 2 Çünki dünyāda ‘ Alī dāmenini tutduk biz
Nār-ı nīrānıdan ‘ uqbāda ne pervāmız var
- 3 Ne telāş eyleriz illā yetişir rüz-be-rüz
Şofra-i ḡaybda bir rızq-ı müheyyāmız var
- 4 ‘ Alī adın diyerek dostu güler düşmen ölür
Düşmene zehr-i ecel dūsta ḥelvāmız var
- 5 Müdde‘ ī çeşm-i ḥaḳāretle nazar kıılma bize
Zarfımız tenkīddir ammā dil-i deryāmız var
- 6 Geçmişüz faḥr-i zer-endūzdan ümmīd özüsen
Çıġ-ıdık kūşe-i vīrānede me’vāmız var
- 7 **Zikriyā** kōrkma kıyāmet gününde hevlinden²¹⁵
Şükrü li’llāh ki ‘ Alī tek bizim ağamız var

²¹⁵ Vezin kusurlu.

(183b)

ŞECERE-İ TAYYİBE-İ İMÂM-I İŞNÂ-‘ AŞER HÜNKÂR HÂCI BEKTÂŞ VELÎ

Es-seyyid Muḥammed Hünkâr Hâcî Bektâş-ı Velî ibn-i seyyid İbrâhîm-i şâliṣ İbn-i seyyid Mûsâ-yı Şânî ibn-i seyyid İshâk ibn-i seyyid Muḥammed Şâliṣ ibn-i seyyid İbrâhîm-i Şânî ibn-i seyyid Ḥasan ibn-i seyyid Mehdî ibn-i seyyid Muḥammed-i Şânî ibn-i seyyid Ḥüseyn ibn-i seyyid İbrâhîm el-Mükerrem el-Mücâb ibn-i seyyid Muḥammed ‘Âbidîn ibn-i seyyid imâm Mûsâ el-Kâzım.

(184a)

MECLİSE GİRDİKDE

B’ism-i şâh Maḥmûdî, bi-ḥaḳḳı Muḥammedî yâ ‘Alî, bi-ḥaḳḳı ‘Alî yâ Fâtıma, bi-ḥaḳḳı Fâtımatü’z-Zehrâ yâ Muḥsin, bi-ḥaḳḳü’l-Ḥasan yâ zü’l-iḥsân, bi-ḥaḳḳü’l-Ḥüseyn.

(184a)

DİĞER

Yâ ‘iddetî ‘inde şiddetî veyâ ğavṣî ‘inde kurbetî ecirnî bi-‘aynike’l-letî lâ-tenâmü ve ekfinî bi-ruknike ellezî lâ-yerāmu.

(184b)

DU‘Â-YI İMÂM HÜSEYN

Allâhümme innî ensalüke biḥaḳḳı ve ḥürmetihi’l-Ḥüseyn ve âhiyehi ve ümmihi ebiyehi ve ceddehü ve şâhibetihi ve beniyehi ḥallişnâ min külli hemmen ve ğammen bemâ anâ fiyehi ve enete erḥem er-raḥimîn yâ rabbe’l-‘âlemîn.

Allâhümme bi-ḥürmetihi’l-Ḥasan ve âhiyehi ve ümmihi ve ebiyehi ve ceddühü ve beniyehi ferric-i ‘annâ imānen fîh.

(185a)

–246–²¹⁶

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Biñ bir ismi vardır birisi Hızır
Her nirede çağırsam orada hâzır
Muhammed pâdişâh ‘Alî’dir vezir
Bu fermânı yazan ‘Alî değil mi
- 2 Geliñ vazgeçelim zann u gümândan
Hakîk çıkarsıñız dînden îmândan
Şefâ‘at umalım On’ki İmâm’dan
İmâmlar atası ‘Alî değil mi
- 3 Şâh **Hatâyî**’m dir ki ben bir bî-çâre
Arar iken buldum derdime çâre
Günâhım çok naşıl varam dîvâna
Dîvânda oturan ‘Alî değil mi

²¹⁶ Bu şiiri, Sadeddin Nuzhet Ergun tarafından yayımlanan “Hatayi Divanı” adlı eserde bulamadık. bk: Ergun, S. (1949). *Hatayi Divanı Şah İsmail Safevî (Edebi Hayatı ve Nefesleri)*. İstanbul: Maarif Kitaphanesi. Bu şiir, Cahit Öztelli tarafından yayımlanan Pir Sultan Abdal “Bütün Şiirleri” (Öztelli, 2012: 94), İbrahim Aslanoğlu tarafından yayımlanan XIX. Yüzyıl Alevi-Bektaşî Şairi Kul Himmet Üstadım (Aslanoğlu, 1995: 67) ve Kul Himmet (Aslanoğlu, 1997: 78-79) adlı eserlerde yer almaktadır. Yani şiir, hem Pir Sultan’a hem Kul Himmet Üstadım’a hem de Kul Himmet’e mâl edilmiştir. Ayrıca bu şiir cönkün 30b sayfasında “Pîr Sultân” mahlasıyla yer almaktadır.

(185b)

HÜNKÂR HÂCI BEKTÂŞ VELÎ'NİN MÜRŞİDİNE BEYÂNIDIR

Pîr-i tarîkat seyyid Muhammed Hünkâr Hâcî Bektâş Velî hazretlerinin mürşidi Hazret-i hâce Ahmed Yesevî'ye ve anın mürşidi Hazret-i Meşâd Nûrî'ye, anın da mürşidi Hazret-i Kûtbi'd-dîn Haydar, anın mürşidi Hazret-i Şâh Horasanî İmâm 'Alî Mûsâ Rızâ efendimizdir ve anın vâlid-i mürşidi Hazret-i Ca'fer eş-Şâdık'dır ve anın vâlid-i mürşidi Hazret-i İmâm Bâkır'dır ve anın vâlid-i mürşidi Hazret-i İmâm 'Alî Zeynû'l-âbidîn ve anın vâlid-i mürşidi şâh-ı şehîd ve şuhedâ ve deşt-i Kerbelâ Hazret-i İmâm Hüseyin'dir ve anın vâlid-i mürşidi İmâm 'Alî el-Murtażâ ile cedd-i pâkleri Hazret-i Resûl-i Ekrem ve Nebî-i Muhterem Şalla'l-lâhü Te'âlâ 'Aleyhi Vesellem Hazretlerinden ahz eylemişler.

Bazı berâtlarda Ebû Bekir eş-Şiddîk'dan getürmüşler ise de nitekim Kâsım bin Muhammed bin Ebâ Bekir eş-Şiddîk Hazretlerinin 'âlem-i vücûda gelmeleri Selmân-ı Fârisî raḍya'llâhu 'anha hazretlerinin 'âlem-i 'uḳbâya irtihâllerinden soñradır ve Ca'fer eş-Şâdık raḍya'llâhu 'anha el-Hâlık Hazretlerinin 'âlem-i vücûda gelmeleri Meşâd ile Kâsım bin Muhammed bin Ebû Bekr eş-Şiddîk Hazretlerinin 'âlem-i 'uḳbâya irtihâllerinden soñradır.

(189a)

–247–

NEFES-İ EŞREF

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Gel ey derdine yanicı
Dermāndan ḥaberiñ var mı
Kendini ‘āşık şanicı
Cānāndan ḥaberiñ var mı
- 2 Mürşid-i kāmīl bulduñ mu
Tevbe-i telkīñ aldıñ mı
Tekrār anneden doğduñ mu
Doğandan ḥaberiñ var mı
- 3 Göñül baḥrine girdiñ mi
Cān Yūsuf’unu gördüñ mü
Ol şāha karşı vardıñ mı
Dīvāndan ḥaberiñ var mı
- 4 ‘Aşk-ıla sen konuşduñ mu
Derd-ile sen dolaşdıñ mı
Varup Ḥaqq’a ulaşdıñ mı
Vişālden ḥaberiñ var mı
- 5 **Eşref** sen dervīş oldun mu
Kendi öziñi bildiñ mi
Sırr-ı Ḥudā’ya irdiñ mi
İrenden ḥaberiñ var mı

(189b)

–248–²¹⁷

ḤATĀYĪ

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Ne gezersiñ be hey dervîş
Dervîşlerde dem bulunur
Ḥaḳḳ’a vâşıl oldun-ısa
Ehl-i Ḥaḳḳ’da ğam bulunur
- 2 Eger olduñ ise ḥaste
Gel derdiñe dermān iste
Yaḳīn olduñ ise dosta
Dost yüzünde cem bulunur
- 3 Olduñ ise dosta yaḳīn
Sen seni nā-dāndan şaḳın
Raḳīblerden degen oḳuñ
Yarasına em bulunur
- 4 Şāh Ḥatāyī’m budur sözüm
Ḥaḳḳ’a teslīm eyle özün
Beşer beşer söyle sözün
Arasında cām bulunur

²¹⁷ ŞD’de yok.

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Evvel/î/ bahârda açılur gülümüz
Çekilüp dergâha gider yolumuz
On İki İmâm'ı söyler dilimiz
Biz Muḥammed ' Alî diyenlerdeniz
- 2 Egnimize kırmızılar giyêriz
Ḥâlimizce her ma' nâdan bilürüz
İmâm Ca' fer kıtarına uyarız
Biz Muḥammed ' Alî diyenlerdeniz
- 3 Biz tüccâr degiliz alup şatmazız
Erkân-ıla giden yoldan şaşmazız
Ḳalbimiz geñişdir biz kîn dutmazız
Biz Muḥammed ' Alî diyenlerdeniz
- 4 **Ḳul Himmet**²¹⁸im eydür erenler ğanî
Erenlerden örgermişiz /yolu/ erkânı
Evveli Muḥammed âḫiri ' Alî
Biz Muḥammed ' Alî diyenlerdeniz

PİR SULTÂN²¹⁹²¹⁸ Bu şiir Hatâyî'ye ait (Ergun, 1949: 88).²¹⁹ Sayfa kopmuş olmalı ki Pir Sultan'a ait şiirin yalnızca başlığı yer alıyor.

(191a)

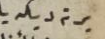
–250–²²⁰

ḤATĀYĪ

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Müşāhib da‘ vāsın kılan
Evvel başdan ḥālī gerek
Rūḥuṇa hem rūḥī olan
Cān cesedde ölü gerek
- 2 Göñül āyīnesin silüp
Kişi kemālini bilüp
Hırşı ile nefsi ölüp
‘ Aşk-ıla cān diri gerek
- 3 Göñül āynesin açana
Ḥaqq’ı bātıldan seçene
On İki bendden geçene
Ḥaqq’a toğru yolu gerek
- 4 Özüne kibir tutmaya
Sevdigini unutmaya
(...) ²²¹ yār itmeye
Cebren mülkde eli gerek
- 5 Şāh ~~Ḥatāyī~~’niñ pendine
Şāh gerek Şāh menendine
Laḥmike laḥmī kavline
[Şāh] Murtaẓā ‘ Alī gerek

²²⁰ ŞD’de yok.

²²¹ Metinde bu şekildedir.

Vişālî

11’li Hece Ölçüsü

- 1 ‘Azm-i rāh eylemiş cināna toĝru
Dostum şefā geldiñ yüzüm üstüne
Semāh-ı ħüsnüñ cemāle toĝru
Dostum şefā geldiñ yüzüm üstüne
- 2 Münzil-i Resûl’den ħaldı yādigār
Buyurdu ħadîşi ol Perver-digār
Emr itdi ħuluna ey sırr-ı Settār
Dostum şefā geldiñ yüzüm üstüne
- 3 Nûruna münevver oldı şehr-bāna
Be sevdigim cān-ı dilden merĥābā
Ėiblem sensiñ secde ħıldım miĥrāba
Dostum şefā geldiñ yüzüm üstüne
- 4 Gördüm bir māh(ı)tāb ‘Alî’niñ nesli
Balım Sultān Ėızıl Deli’niñ nesli
Ėünkār Ėācı Bektāş Velî’niñ nesli
Dostum şefā geldiñ yüzüm üstüne
- 5 Ėazret-i Yūsuf gibi[dir] cemāliñ
Allāh’ıñ dostuna beñzer kemāliñ
Ey **Vişālî** dem bu demdir dem ‘Alî
Dostum şefā geldiñ yüzüm üstüne

(191b)

–252–

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Güzel bizim cevrimizi
Çekemezsiñ dimedim mi
Bizle rızâ loğmasını
Yiyemezsiñ dimedim mi
- 2 Yiyemesziñ qalur nâ-çâr
Göz/ün/den kanlu yaşın şaçar
Ey ile gün gelir geçer
Şayamazsiñ dimedim mi
- 3 Ka‘be yigit ‘Arâb atlu
Olur giden de kıymatlu
Muhabbet [de] baldan tatlu
Doyamazsiñ dimedim mi
- 4 Dost olan çıka şalına
Didigim yirde buluna
Küf(ü)rü ĩmân yirine
Qoyamazsiñ dimedim mi
- 5 Abdâl **Pîr Sultân** varımız
Hakk’a qurbândır serimiz
On İki ĩmâm yârimiz
Uyamazsiñ dimedim mi

(191b)

–253–

HAĞİRİ

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Evliyā gülistānında
Öten gelsün bizim ile
Birlik ipine başını
Çatan gelsün bizim ile
- 2 Düşme dünyānıñ derdine
Anda yanarsıñ oduna
İki cihānı ardına
Atan gelsün bizim ile
- 3 İster ise derdine em
‘Āşık ile bu yolda hem
Mürşid etegini muhkem
Tutan gelsün bizim ile
- 4 Bunda kıalmaya varlığa
Anda düşmeye tarlığa
Bizim ile de birlige
Yiten gelsün bizim ile
- 5 Bizim ile bir olanlar
Dü-cihānda yār olanlar
‘Aşk-ıla yanup yaqılup
Tüten gelsün bizim ile
- 6 Şabr ile yoluñ kıahrına
Giresiñ gönül şehrine
Talup haqıķat baħrine

- Dadan gelsün bizim ile
- 7 Şabr itmeyen ‘ aşık degil
Göñül evi ma‘ şük degil
Muhabbete cân [u] göñül
Katan gelsün bizim ile
- 8 Muhabbet ile yâr olan
İki cihānda var olan
Haķīkat cevherin alan
Şatan gelsün bizim ile
- 9 **Haķīrī** cevherin yayup
Kendi özünü yok şayup
‘ Āşık²²² ile nefis oynayup
Üten gelsün bizim ile

(191b-192a)

–254–

DERVİŞ ‘ ALİ

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Evvel-bahār olmayınca
Kırmızı gül bitmez imiş
Kırmızı gül bitmeyince
Karīb bülbül ötmez imiş
- 2 Bülbüller gelür ötmeye
Güle de niyāz itmeye
Bāğ-vāncı gelen şatmaya
Gül kadrini bilmez imiş

²²² Muhtemelen “aşık (topuk kemiği)”tır. Mürettib imla hatası yapmış olabilir.

- 3 Gel ey bâğ-vân şatma gülü
Hâramdır pâresi pulu
Ağlatma karîb bülbülü
Gözü yaşın degmez imiş
- 4 Yılda bir kez ‘üryân olur
Haqq yoluna tâlân olur
Ba‘ zen insân hayvân olur
Hayvân insân olmaz imiş
- 5 **Derviş ‘Alî**²²³ m ölmeyince
Teni turâb olmayınca
Yâr yârdan ayrılmayınca
Yâr qadrini bilmez imiş

(192a-192b)

—255—

SÜLEYMÂN

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Şu iki cihânîñ şâhibi sensiñ
‘Alî birsiñ ‘Alî birsiñ ‘Alî bir
‘Arşda Muḥammed’iñ ḥâtemin yudan
‘Alî birsiñ ‘Alî birsiñ ‘Alî bir
- 2 Şâh Ḥasan Ḥüseyn balkıyup duran
Murâdıñ var ise Zeynel’e dolan
Naşîr’i öldürüp hem diri kılan
‘Alî birsiñ ‘Alî birsiñ ‘Alî bir
- 3 Muḥammed Bâkır’dan Ca‘ fer’e yanan

²²³ Bu şiir Yûnus Emre’ye aittir (<https://yunusuemre.wordpress.com/2006/12/14/evvel-bahar-olmayınca/>), erişim tarihi: 13.07.2017.

- Kendi özünü [hem] kul idüp şatan
Hayber'in kapusın havāya atan
‘Alī birsiñ ‘Alī birsiñ ‘Alī bir
- 4 Mūsā-yı Kāzım'sıñ şāhib-kirān'sıñ
İmām-ı Rızā'sıñ bir bellü cānsıñ
Qaldırup da tağı tağa uransıñ
‘Alī birsiñ ‘Alī birsiñ ‘Alī bir
- 5 Muḥammed Taqī'niñ ḥikmetdir işi
‘Alī-i Naqī'niñ artıyor cūşu
Evreniñ karnından çıkardın kuşu
‘Alī birsiñ ‘Alī birsiñ ‘Alī bir
- 6 Ḥasanü'l-‘Askerī'dir ḥayr şer dartañ
Kul olam Mehdī'niñ devrine yitēñ
Tutup ejderhāyı bez gibi yırtan
‘Alī birsiñ ‘Alī birsiñ ‘Alī bir
- 7 **Dervīş Süleymān**'ım başım ayılmaz
Gice gündüz destān itsem doyulmaz
Cihāna bir geldik iki dinilmez
‘Alī birsiñ ‘Alī birsiñ ‘Alī bir

DERVİŞ KEMTER

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Erenler şugûle vardı
Ammâ ne keyf imiş bu keyf
Üzengisi Kınber oldu
Ammâ ne keyf imiş bu keyf
- 2 Muhammed mi‘ rāca vardı
Varınca arslanı gördü
Bir haylî hikmete taldı
Ammâ ne keyf imiş bu keyf
- 3 Selmân Şîrû’lîlâh’a vardı
Serveri mi‘ rācda gördü
Bir üzüm dānesi virdi
Ammâ ne keyf imiş bu keyf
- 4 Selmân üzümü getürdü
Kırklar cem‘ ine yitürdü
Server de geldi oturdu
Ammâ ne keyf imiş bu keyf
- 5 Üzümü orada ezdi
İbtidāsın kendi süzdü
Kırkları kaṭāra düzdü
Ammâ ne keyf imiş bu keyf
- 6 İçdi mest oldu oturdu
Cebrā’îl ikrār yetürdü
‘Alî’ye Faṭma getürdü

Ammā ne keyf imiş bu keyf

7 Mest oldu oturdu kaldı

‘Alī pīriñdekin aldı

Erkânı sükûndan oldu

Ammā ne keyf imiş bu keyf

8 Kalkdı Kırkklar’ıñ birisi

Mest oldu cümle vârişi

Sefîl **Kemter** keyf delisi

Ammā ne keyf imiş bu keyf

(193a-194b)

–257–

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1 Benimle devr ider eflāk benim kuṭbu bu eyvānıñ

Muḥīṭ iken bu eflākiñ içinde noḡtayım anıñ

2 Bu noḡta sırr-ı Aḥmed’dir bu sırrıñ sırrıdır insān

Eger fehm eyledim dirseñ getür var ise bürhānıñ

3 Bu noḡta nüktedir fehm it bunuñ sırrın beyān itsem

Ḥaḡ’ıñ ilhāmın egleyüp ḡabul eylerdi vicdānıñ

4 Yaratdı nūrunu evvel ta‘ ayyün buldu her eşyā

Ebü’l-ervāḡ olup geldi yoluna kıl fedā cānıñ

5 Bu nūruñ noḡtasıdır bil nübüvvet noḡtasın fehm it

Nihāyet noḡtadır seyri bilürseñ gökçek izānıñ

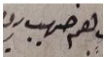
6 Bu noḡtaniñ ki cürmünde olan aḡ noḡtayı fehm it

O noḡtadan durur seyr-i temāşası vü rindānıñ

7 Ḥaḡ’ıñ zātı ki fehm olmaz dimişdir mār-ı fenā ki

Bu sırrı fehm iderseñ ger gidüp ḡalmaya ḡüsrānıñ

- 8 Bu nokta sırrı bir baħr-i ‘amiķe beñzer añlarsañ
Cevāhir bulmaġa ġavvāş olagör iş bu deryānıñ
- 9 Nef(i)hyet sırrını fehm it nedir aşlı neden geldi
Bu nefhiñ sırrıdır sen de oña tut kendi miħmānıñ
- 10 O sır kim noktası nefhiñ ki nūndan zuhūr itdi
Bil insāna ġayāt virdi zuhūr itdi bu cismānıñ
- 11 Bu noktadır ki emr-i Kūn zuhūruna olan menşe’
Eger fehm eyler-iseñ sen bilürseñ sırrı ‘Anķā’nıñ
- 12 Ta’ ayyūn virdi eşyāya bilürdü zerretü’l-beyzā
Bidāyet bāsına menşe’ olupdur noktası bānıñ
- 13 Bu noktadır ġurūf üzre ta’ ayyūn virdi fehm içün
Bu nokta bil olur fehmi kelāmın añla Yezdān’ıñ
- 14 Bu noktadır ziyā viren ķamer şemse ki devr eyler
Bularla terbiye olur nebātı bil bu ekvānıñ
- 15 Ĥadiş-i kudsīdir fehm it gelüp Levlāke hem Levlāk
Yaratmazdım bu eflāki didi şānında sultānıñ
- 16 Cemīl-i enbiyā üzre anı mümtāz idüp Ĥazret
Sevip anı ġabīb itdi ki aşlı oldu insānıñ
- 17 Anıñçün ġalk olunmuşdur vuĥūş-ı tayr in(i)s [ü] cān
Bilüp iz’ ān idem dirseñ ki gökçek uludur şānıñ
- 18 Anıñ bilmediler ķadrin yaķın ‘ammūs olan kesī
Nübüvvet nāfesin aldı ‘Acem’de elf Süleymān’ıñ
- 19 Ĥabeş’de şol belālı hem (...) ²²⁴ Rūm bil Rūm’da
Ėoķusun aldılar anlar idüp terkini dünyānıñ

- 20 Zamānında olan ehl-i Hakk'la ihtilāf eyle
Erenlere iriş sen de bulagör derde dermānıñ
- 21 Tayib-i Hak durur anlar ledün 'ilmine irmişler
Bes anlardır kemālle bilenler aşı-ı eşyānıñ
- 22 Dime mağribde maşrıqda varup rabt ola gör aña
İrādet getür ol demde ziyāde ola imānıñ
- 23 İrādet vaşfı Hak'dır bil getürdiñse murād aldın
Ki ta' mır oldu cisminde imāret ola vırānıñ
- 24 Sa' ādetdir kim anlarıñ huzūruna varup bir ān
Olursuñ şol cināñ içre velīler ola hayrānıñ
- 25 Seni irşād idüp nefsiñ bilüben Hakk'ı fehm idüp
Bilürsüñ şüret-i Hak ne dağı aşılmı kimyānıñ
- 26 Seniñ aşıñ da çār üzre 'anāsırdan mürekkebdır
Ki hāk āteş hevā mā'dan bilindi 'arş-ı rahmānıñ
- 27 Hem esmānıñ uşulü Hayyu 'Alīm kâdir irādet
Bu çār esmā durur fehm it uşulü cümle esmānıñ
- 28 Ve bī başır ve bī say' kelāmı çün zuhūr itdi
Hak'ıñ ilhāmıdır söyle var iken dilde fermānıñ
- 29 Şerī' atden haqīqate telemmüzle iren Hakk'a
Tariqatden irer **Muhibbī** elinde şer' mizānıñ

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Uzanmışam çekilmişem
Dal yirine dal yirine
Pîrimiñ lebinden emem
Bal yirine bal yirine
- 2 Pîrimiñ yanına varsam
Cânını cânıma şarsam
Mâl isterse serim virsem
Mâl yirine mâl yirine
- 3 Haşş bağçeñde güller biter
Çarh idüben bülbül öter
Pîr koşusu baña yeter
Gül yirine gül yirine
- 4 Bezîrgânlar alur şatar
Alını yeşile kıatar
Pîriñ yüzün görsem yeter
Al yirine al yirine
- 5 Söyle **Ḳul Ḳanber**’im söyle
Geçer devrân kıalmaz böyle
Al kıapuña kıabûl eyle
Ḳul yirine kıul yirine

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Bu ‘aşk bir baħr-i ‘ummāndır
Buña ħadd u kenār olmaz
Delīlim sırr-ı K̡ur’ān’dır
Bunu bilende ‘ār olmaz
- 2 Süregeldik ezelīden
Pīrim Muħammed ‘Alī’den
Şarāb-ı lā-yezālīden
İçenlerde ħumār olmaz
- 3 Eger ‘āşık iseñ yāra
Şaķın aldanma aġyāra
Düş İbrāhīm gibi nāra
Bu gülşende yanar olmaz
- 4 K̡ıyamazsañ baş u cāna
İraq dur girme meydāna
Bu meydānda niçe başlar
Kesilür hiç şorar olmaz
- 5 H̡aķķ-ıla H̡aķķ olanlara
Kendi özün bilenlere
Dost yolunda ölenlere
K̡an bahāsı dinār olmaz
- 6 Baķ şu Manşūr’uñ işine
H̡alkı üşürmüş başına
Ene’l-H̡aķķ’ıñ firāşına
Düşenlere tīmār olmaz

7 **Seyfû'llâh** sözünde mestdir

Şeyhinden aldığı destdir

Dīvāneden kalem nısttir

Ne söylerse kanar olmaz

(195b)

–260–

GENC ABDÂL

11'li Hece Ölçüsü

1 Seḳâhüm sırrını añla fâş itme
Şakla kulum beni şaklayım seni
Cevher-i zâtını şakın keşf itme
Şakla kulum beni şaklayım seni

2 Elde ayağında dilde gözünde
Ḥaḳḳ'a aḥî ol her bir sözünde
Cânından içeri kendi özünde
Şakla kulum beni şaklayım seni

3 Düzülmüş çatara köçekler pîrler
Ḥaḳḳ'ın emri ile Ḥaḳḳ'a giderler
Ḥaḳîkat sırrını söyleme dirler
Şakla kulum beni şaklayım seni

4 **Genc Abdâl**'ım şaklanmasana sen de
Ḥaḳḳ beni şaklasun cân ile tende
Ḥaḳḳ söyledi ben sendeyim sen bende
Şakla kulum beni şaklayım seni

(196a-196b)²²⁵

²²⁵ Boş sayfalar.

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Derdim çokdur kağısına yanayım
Yine tazelendi yürek yâresi
Bu derdime dermân kânde bulayım
Meger dost eliñden ola çâresi
- 2 Benim selvi boylu uzun çınarım
Kağ ağılar gözlerim yanar yüregim
Kağbleme sensin yönüm saña dönerim
Mihrâb mıdır iki kağıñ arası
- 3 Dîdâr ile muhabbete doyulmaz
Muhabbetden kaçan insân şayılmaz
Yezîd üflemekle çerâk söyünmez
Tutuşmuşdur yanar ‘ aşkıñ çırası
- 4 Dürlü tonlar giymiş gülden nâzıktır
Çok hasretlik çekdim bağrım eziktir
Bülbül cevri itme güle yazıktır
Güle güle gelir cânlar pâresi
- 5 **Pîr Sultân**’ım dir ki yüksek uçarsın
Uçar da sîneme pâre açarsın
Kardaş muhabetden niçün kaçarsın
Böyle midir sizin ilin töresi

DERVİŞ RŪHŪ'LLĀH

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Çıkılmaz tembellikle 'arş-ı dīdāra
Varıñı yoğnu yak da gel dervīş
Ene'l-ḥaḳḳ uğrunda çekilüp dāra
Manşūr'uñ cāmını çaḳ da gel dervīş
- 2 Erenler bāğından koḳu al koḳu
'Arif ol kitāb-ı Elest'i oḳu
Ma' nā dest-gāhında dībālar doḳu
Ḥulleyi şırtıña taḳ da gel dervīş
- 3 Mürşide teslīm ol mevtālar gibi
Sukūnet eyle görme a' mālār gibi
Gelsiñ zamānında deryālar gibi
Coşup çağlayarak aḳ da gel dervīş
- 4 Çıkmasun seḳāhüm remzi diliñden
Mürşidiñi ḥaḳḳ bil çıkma yoluñdan
Koḳu alacaḳsañ ma' nā gülünden
Rūḥiyā ḳalbine baḳ da gel dervīş

(198b)

–263–

ḲAYĠUSUZ

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Evliyāya egri bakma
Kevn-i mekân elindedir
Mülke hükümü viren oldur
İki cihân elindedir
- 2 Sen anı şöyle şanırsıñ
Sencileyin bir âdemdir
Evliyānıñ sırrı vardır
Gizli ‘ayân elindedir
- 3 Hakk bunda gönderdi anı
Ḳullarını irşād için
İsteyene imân virir
Ḳahr [u] ihsân elindedir
- 4 Hakk zâtıyla şıfatıyla
Tecellî eyledi anda
Varlığı Hakk varlığıdır
Emr-i sübhân elindedir
- 5 **Ḳayġusuz Abdāl** bu sırrı
Okudum anladım bildim
Şimdi ‘âlim[ler]iñ hükümü
Kâmil insân elindedir

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Şāh-ı Merdān’ın kulları
Hācı Bektāş’ın gülleri
‘İlm-i ledün bülbülleri
Kemer-beste miyān-beste
Gül-destedir Bektāşīler
- 2 Her seher açılır meydān
Sürerler ‘ayn-ı cem erkān
Tā ezel ‘ahd ile peymān
Kemer-beste miyān-beste
Gül-destedir Bektāşīler
- 3 Elif okurlar ötürü
Bāzār iderler getürü
Yaradan Hakk’dan ötürü
Kemer-beste miyān-beste
Gül-destedir Bektāşīler
- 4 Sekāhüm Rabbihüm dirler
Şarāben Tahūr içerler
Sırr için serden geçerler
Kemer-beste miyān-beste
Gül-destedir Bektāşīler
- 5 ‘Aşkū’illāh’dır kıble-gāhım
Vechū’illāh’dır secde-gāhım
Gönlümdedir Beytū’illāh’ım
Kemer-beste miyān-beste
Gül-destedir Bektāşīler

- 6 **Turābī'**niñ sözü Hakk' dır
İster diñle ister baķ dur
Göñlümde ğarażım yokdur
Kemer-beste miyān-beste
Gül-destedir Bektāşiler

(199b-200a)

–265–

8'li Hece Ölçüsü

- 1 Eşşegi şaldım çayıra
Otlaya karnın doyura
Düşü görüp de ħay(ı)ra
Yoranıñ da...²²⁶
- 2 Köyüñe şokma bed-ħūyu
Yıkar ħarāb ider köyü
Ölüsüne meyyit şuyu
Dökenin de...
- 3 Bir ğammāzıñ muṭrabāzıñ
Birisi de var yimeziñ
Ölür-ise meyt namāzıñ
Kılanıñ da...
- 4 Derince kızıñ kuyusun
İñil iñil iñilesin
Kefen dikmeye ignesin
Vereniñ de...
- 5 Tağdan tahta indireniñ
Mezārına getüreniñ

²²⁶ anasını (Özmen, 1998: 47). Mürettib yazmaktan kaçınmış.

İşkâtına oturanın

İmâmın da...

6 **Qazax Abdâl** ne söyledi

İşiden haṭâ eyledi

Şorarlarsa kim söyledi

Şoranın da...

(200a-200b)

–266–

MİR'ÂTİ

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Zincîr kâr eylemez bizlere şūfî
Biñ cān ile bir cānāna bağılyuz
Añlayup bilmişiz emr-i ma' rûfu
Ol bâki-i ' Âdil Hân'a bağılyuz
- 2 Lâ-mekāndan fî-mekāna gelmişiz
Her bir şifāt ile muḫîm olmuşuz
Noḫṭa-i sırr Kāf u Nûn'u bilmişiz
Küllü men aleyhâ fân'a bağılyuz
- 3 Şeyhimden yârimiz ağıyârimızdan
Kimse vâḫıf degil esrârımızdan
Dönmedik **Mir'âtî** ikrârımızdan
Hâcî Bektâş Pîr Sultân'a bağılyuz

- Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün
- 1 Hâk te‘ âlâ ‘ azamet ‘ âleminiñ pādîşehi
Lâ-mekândır olamaz devletiniñ taht-gehi
- 2 Hâşdır zât-ı ilâhisine mülk-i ezeli
Bî-ğudūd anda olan kevkebe-i lem yezeli
- 3 Eşer-i hikmetidir yirle gögün bünyâdı
Dolu boş cümle yed-i kudretiniñ icâdı
- 4 ‘ İzzet [ü] şânını taq̄dīs kılar cümle melek
Eğilir secde ider pîş-i celâlinde felek
- 5 Emri vech üzre yir eyler gice dündüz hareket
Değişir tâzelenir mevsim-i feyz [ü] bereket
- 6 Pertev-i rahmetiniñ lem‘ asıdır ayla güneş
Tâb-ı hışmından alır alsa cehennem âteş
- 7 Şerer-i heybet-i ‘ ulvîyyesidir hep icrām
Onlarıñ nûru seḥā’ibden ider ref‘ -i zülām
- 8 Kimi şâbit kimi seyyâr bitaq̄dîr-i taq̄dîr²²⁷
Tañrı’nıñ varlığına her biri bürhân-ı münîr
- 9 Varlığın bilme ne hâcet kürre-i ‘ âlem ile
Yiter işbâtına halk itdigi bir zerre bile
- 10 Göremez zâtını maḥlûkunuñ ‘ âdî nazarı
Hiss ider nûrunu ammâ ki başîret başarı
- 11 Vaḥdet-i zâtına ‘ aqlımca şehâdet lâzım

²²⁷ Vezin kusurlu.

- Cân u gönlümle münâcât u ‘ibâdet lâzım
- 12 Neş’e-i şevk ile âyâtına tapmak dilerim
Añla var Hâlik’ıma ğayrı ne yapmak dilerim
- 13 Ey **Şinâsî** içimi havf-ı ilâhî dâğlar
Şûretim gerçi güler kalb ü gözüm kan ağlar
- 14 İder ‘işyânıma gönlümde nedâmet galebe
Neyleyim yüz bulamam ye’s ile ‘afvım talebe
- 15 Ne didim tevbeler olsun bu da fi‘l-i şerdir
Benim ‘özüüm günâhımdan iki kat bed-terdir
- 16 Nûr-ı rahmet niye güldürmeye rûy-ı siyehim
Tañrı’nıñ mağfiredinden de büyük mü günehim
- 17 Bî-nihâye keremi ‘âleme şâmil mi degil
Yoğsa ‘âlemde kulu ‘âleme dâhil mi degil
- 18 Kûlunuñ za‘fına nisbet çok ise nokşânı
Ya onuñ kahrına ğâlib mi degil ihsânı
- 19 Sehvine oldu sebeb ‘acz-i tabî‘ kûlunuñ
Hem olur ‘âlem-i ma‘nâda şefî‘i kûlunuñ
- 20 Beni ‘afv eylemege fazl-ı ilâhîsi yiter
Şanma hâşâ kerem-i nâ-mütehanisi biter

(202a)²²⁸

²²⁸ Boş sayfa.

DER MEDH-İ ŞÂH DEHÂN

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Zât-ı pāk-i Muştafâ’sın Şâh Dehân pîr-i şâh
Hem ‘aliyyü’l-Murtaẓâ’sın Şâh Dehân pîr-i şâh
- 2 Şâh Hâsan vechinden enversiñ sen ey zât-ı kâdîm
Şâh Hüseyn-i Kerbelâ’sın Şâh Dehân pîr-i şâh
- 3 Yâ ‘Alî Zeynü’l-‘abâ’sın faẓl-ı rabbü’l-‘âlemîn
Bâkır-ı haḳ reh-nümâsın Şâh Dehân pîr-i şâh
- 4 Ca‘fer-i Şâdık tarîki senden olmuşdur zuhûr
Mūsî-i Kâzım Rızâ’sın Şâh Dehân pîr-i şâh
- 5 Ol (...) ²²⁹ şâh Hırasân-ı taḳdîsîñ
Ma‘den-i cûd-ı seḫâsın Şâh Dehân pîr-i şâh
- 6 Ol imâm-ı şâh Taḳî’niñ bir güzîde maẓharı
Yâ ‘Alî’sin lâ fetâ’sın Şâh Dehân pîr-i şâh
- 7 ‘Ayn-ı zâtısın Naḳî’niñ kıble-gâh-ı mü‘minân
Âyet-i şemsü’-Şâh Dehân pîr-i şâh

(202a)

Vesellem İskenderiyye mülkü Magok'un hediyesini kabûl eyledi ve dahı Yahudî'lerden karz aldı. Maa-hazâ Yahudî'ler aña "Levn-i li'l-töhmet" şıfatla mevşûflardır. Harâm yiyici dimekdir ve dahı ibn-i 'Abbâs rağıya'l-lâhü 'anha ve Ebû Herîre ve ibn-i rağıya'l-lâhü 'anha Mu'âviye'niñ ve Haccâc'ın ve 'Abdü'l-mülk bin Mervân'ın 'aâtalarını kabûl itdiler. Tecîz itmeyenlere cevâb virüp aydırlar ki Hâzret-i Resûl şalla'l-lâhu Te'âlâ 'aleyhi vesellem kabûl itdügi ümmete hüccet olmaz. İhtimâldir ki hışâ (...) ²³⁰ nübüvvetdir ol yâhüd helâl itdügi vañıyle ma' lûm ola ve dahı aşhâbın kabûlü şol vaqt hüccet olur ki aldıkları helâldir ve harâmdır bilmeyeler câ'izdir ki bunlara tarîķ-i uşûl (...) ²³¹ olup helâl itdüğünü bileler.

(202b-203a)

—269—

Şîrî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Pâ-bürehne Kazaķ Abdâl-ı fenâ fahr-i mezîd
Fakrla fahr iderim dâ'im ola fahri mezîd
- 2 Çâr-tûb ile beķâ mülkine sultân geçinir
Genc-i tecrîde miyân-bend ile pâlheng kelîd
- 3 'Aşķ tennüresini bağlan irâdet biliñe
Rişte-i çarķ durur boynuña bir cism-i hadîd
- 4 'Aşķ ile döne döne sîne kudûmün çalarak
Hân-ı fenâ begleridir zümre-i chl-i tecrîd
- 5 Sînede şerh ile tende olan dâğlar kim
Gül [ü] sünbülleridir bağ-ı irâdetde bedîd

²³⁰ Metinde bu şekildedir.

²³¹ Sayfa yıprandığı için okunamamaktadır.

- 6 Zāhirin şaklamağa elde dayağı muhkem
N'ola ser-deste ile kendözin itse tehdīd
- 7 İdemez hām teberi örküne bir dahı tıraş
Yaramaz ma' rifete biñ çelik örs ile hadīd
- 8 Bergüzār oldu ʔariqatde yek ābūs niyāz
Oldu meydān-ı haqīqatde niyāz-ı tevcīd
- 9 Pīrlər sikkesini sūret idenler maḥzā
Sikke-i şāf olamaz ḳalbi durur semm-i sefīd
- 10 Naẓar-ı Pīr-i ʔariqatde kim olmaz ' üryān
Çal aña yuf yürüsün mürşīdidir div-i ' anīd
- 11 Pend-i pīrān-ı ʔariqat ḳulağa dürr-i Necef
Ḳuṭb-ı evlād-ı ' Alī ḳalbi durur vird [ü] verīd
- 12 Hānedān düşmānını sevme şaḳın ey Şīrī
La' netü'llāh-ı Yezīdā vü ' alā āl-i Yezīd

(203b)

–270–²³²

HAṬĀYĪ

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Gel gönül pīrleriñ naşīḥatini
Biz dutalım tutmayanda nemiz var
Cānımıza dostuñ muḥabbetini
Biz ḳatalım ḳatmayanda nemiz var
- 2 Bize diyen bunu böyle dimişdir
Bir loḳmayı biñ cān ile yimişdir
Erler bize bir ṭoḡrı yol ḳomuşdır

²³² ŞD'de yok.

Biz gidelim gitmeyende nemiz var

- 3 Yine Hakk sendedir sen saña baķ ha
Seni saña baķup da sen senden ķorķ ha
İhlāş ile niyāzımızı Hakk'a
Biz aydalım aytmayanda nemiz var

- 4 Gel Hataı ikrārını güdelim
Biz bizi görelim ili n'idelim
Harāb gönülleri ma' mūr idelim
Biz idelim itmeyende nemiz var

(203b-204a)

–271–

YŪNUS EMRE

14'lü Hece Ölçüsü

- 1 Miskīnlik ile gelsiñ kimde erlik var ise
Merdivenden iterler yüksekden baķar ise
- 2 Gönül yüksekde gezer dā'imā yoldan azar
Dış yüzüne o şızar içinde ne var ise
- 3 Aķ şaķallı bir ķoca hiç bilmez ki hāl nice
Emek virmesiñ hacca bir gönül yıķar ise
- 4 Gönül Çalab'ın taķdı Çalab gönüle baķdı
İki cihān bed-baķtı Kim gönül yıķar ise
- 5 Şaķır işitmez sözü gice şanır gündüzü
Kördür münkiriñ gözü 'ālem münevver ise
- 6 Az söz eriñ yüküdür çok söz hayvān yüküdür
Bilire bir söz yiter sende hūner var ise
- 7 Sen saña ne şanırsıñ ayruĝa da onı şan

Dört kitābıñ ma‘ nāsı budur eger var ise

8 Bildik gelenler geçmiş konanlar geri göçmüş

‘ Aşk şarābından içmiş kim ma‘ na duyar ise

9 **Yūnus** yoldan ayırmasıñ yüksek yirde durmasıñ

Sinle şırāt görmesiñ sevdiği dīdār ise

(204a-204b)

—272—²³³

HAṬĀYĪ

11’li Hece Ölçüsü

1 Gice gündüz hayālīñle yatarım

Bir gice rüyāma gir Hācı Bektāş

Günāh-kārım günāhımdan bī-zārım

Özüm dāra çekdim şor Hācı Bektāş

2 Yandı bu ġarīb kıl nedir çāresi

Yine tāzelendi yürek yāresi

Oñulmaz derdlere dermān olası

Bu seniñ yāriñdir şar Hācı Bektāş

3 Derdimiñ dermānı yāremiñ ucu

Dört gürūh mevcūddır gürūh-ı Nācī

Bilinde kemeri başında tācı

Yüzünde balkıyor nūr Hācı Bektāş

4 Şādıklarıñ şıdķı ‘ aşıkıñ renci

Pīrleriñ hep pīri gençleriñ genci

Hem deryā hem şādef hem dürr hem inci

Hem ‘ ummān hem ırmaķ göl Hācı Bektāş

²³³ ŞD’de yok.

- 5 Gāhi buluṭ olup göge ağarsıñ
Gāhi yağmur olup yire yağarsıñ
Ay mısıñ gün müsüñ kıandan doğarsıñ
İlgıd ılğıd esen yıl Hācı Bektāş
- 6 Arınıñ yapıdığı bala beñzersıñ
Şu ğarīb illerde göñlüm iñlersıñ
Bend idüp de ikrārına bağlarsıñ
Sā'iliñ şatdığı kul Hācı Bektāş
- 7 Derd-mend **Hatāyī** ider niyāzı
Ulu pīr kaṭārdan ayırma bizi
Hem maḥşer gününde isteriz sizi
Muḥammed öñünde cār Hācı Bektāş

(205a-205b)

—273—

YŪNUS EMRE

7'li Hece Ölçüsü

- 1 Hakk' dan inen şerbeti
İçdik el-hamdü'llillāh
Şol kudret deñizi
Geçdik el- hamdü li'llāh
- 2 Şu karşıki tağları
Meşeleri bağları
Şaldık şafalık ile
Aşdıķ el- hamdü li'llāh
- 3 Kırı idik yaş oldık
Kıanadlandıķ kıuş oldık
Ayak idik baş oldık

- Uçduķ el- hamdü li'llāh
- 4 Vardığımız illere
Şol şafā gönüllere
Baba Tapduķ ma' nāsın
Şaçdıķ el-hamdü li'llāh
- 5 Beri gel barışalım
Yād iseñ bilişelim
Atımız eyerlendi
Eşdik el- hamdü li'llāh
- 6 İndik Rūm'ı kışladık
Çün hay(ı)r şer işledik
Uş baḥār geldi geri
Göçdük el- hamdü li'llāh
- 7 Tapduķ'ıñ tapusunda
Kul oldık kapusunda
Yūnus miskīn çig idik
Pişdik el- hamdü li'llāh

(205b-206a)

–274–

PİR SULTAN

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Hızır Paşa bizi ber-dār itmeden
Açılıñ kapular Şāh'a gidelim
Siyāset günleri gelüp yitmeden
Açılıñ kapular Şāh'a gidelim
- 2 Göñül çıķmak ister Şāh'ıñ köşküne
Cān boyanmak ister ' Alī müşgüne

- Pîrim ‘Alî On’ki İmâm ‘aşkına
Açılıñ kapular Şâh’a gidelim
- 3 Her nireye gitsem hâlim dumandır
Bizi böyle kılan ‘ahd [ü] emândır
Zencîr boynum şıkdı hayli zamândır
Açılıñ kapular Şâh’a gidelim
- 4 Yaz silleri gibi açar çağlarım
Hançer aldım cigerimi dâğlarım
Ġarîb kaldım şu arada ağlarım
Açılıñ kapular Şâh’a gidelim
- 5 **Pîr Sultân** aydur mürüvvetli Şâh’ım
Yaram kanar sızlar hem ciger-gâhım
‘Arşa direk direk ulaşır âhım
Açılıñ kapular Şâh’a gidelim

(206a-206b)

–275–

PÎR SULTÂN

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Kûl olayım kalem dutan eline
Kâtib aḥvâlimi Şâh’a böyle yaz
Şekerler ezeyim şîrîn diliñe
Kâtib aḥvâlimi Şâh’a böyle yaz
- 2 Allâh’ı severseñ kâtib böyle yaz
Dün [ü] gün ol Şâh’a eylerim niyâz
Umarım yıkılsıñ şu kanlı Sivas
Kâtib aḥvâlimi Şâh’a böyle yaz
- 3 Sivas illerinde zilim çalınur

- Çamlıbeller bölük bölük bölünür
Ben dostdan ayrıldım bağrım delinür
Kâtib aḥvâlimi Şâh’a böyle yaz
- 4 Münâfıḡıñ her didigi oluyor
Benim beñzim şararuban şoluyor
Gidi Mervân şâh oluban gülüyor
Kâtib aḥvâlimi Şâh’a böyle yaz
- 5 **Pîr Sulṭân Âbdâl**’ım ey Hızır Paşa
Gör ki neler gelir sağ olan başa
Hasret koydı bizi kâvım kardaşa
Kâtib aḥvâlimi Şâh’a böyle yaz
- Pîr Sulṭân bu şi‘ri ḥabsde iken söylediği rivâyet olur²³⁴.

(206b-207a)

—276—

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Hakk bizi yokdan var itdi
Şük(ü)r yokdan vara geldim
Yir [ü] kat ‘arşda aşılı
Kandildeki nûra geldim
- 2 Eyûb ile ten eritdim
La‘l [ü] mercân gevher dutdum
Vuşlat ile taş arıtdım
Ben bu yolu süre geldim
- 3 Yûnus’la ‘ummâna daldım
Kırk gün balık ile kaldım

²³⁴ Şiirin altında bu not yer almaktadır. Bu şiir, Pir Sultan tarafından Sivas’ın Toprakkale’sinde hapisteyken söylenmiştir.

Dāvud’la demirci oldum

Örse çekiç çala geldim

4 **Pîr Sultân Abdâl** coşkuna

Gel otur gönül köşküne

On’ki İmâm’ın ‘aşkına

Ben bu seri vire geldim

(207a-207b)

–277–

11’li Hece Ölçüsü

1 Dün gice seyrimde coşduydı taşlar

Seyrim ağlar ağlar Pîr Sultân ağlar²³⁵

Gündüz hayâlimde gice düşümde

Düş de ağlar ağlar Pîr Sultân ağlar

2 Uzundu uşuldu dedemiñ boyu

Yıldız’dır yaylası Banaz’dır köyü

Yaz bahâr ayında bulanır şuyu

Şular ağlar çağlar Pîr Sultân deyü

3 Pîr Sultân kıızıydım ben de Banaz’da

Çanlı yaş akıtdım bahârda yazda

Dedem’i aşdılar çanlı Sivas’da

Dâr ağacı ağlar Pîr Sultân ağlar²³⁶

4 Kemendimi atdım dâra dolaşdı

Kâfirleriñ eli çana bulamışdı

Çoyun gitdi çuzuları meleşdi

²³⁵ Seyrim ağlar ağlar Pîr Sultân deyü (Öztelli, 2012: 23).

²³⁶ Dar ağacı ağlar Pîr Sultân deyü (Öztelli, 2012: 23).

Ꞑoçlar da ağlaşır Pîr Sultân diye²³⁷

5 **Pîr Sultân Âbdâl**²³⁸’ım ey yüce Ğanî

Dâ’ım didigimiz Ƙudret’in hani

Ĥağğ’a teslim itdiñ ol şîrîn teni

Dostlarıñ ağlaşır Pîr Sultân deyü

(207b-208a)

–278–

Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün

1 Kârbân-ı cünd-i ‘aşkıñ seyr-i Ĥağğ’da başıyuz

Dest-i Ĥaydar’dan şarâb-ı kûzıñ ‘ayyâşıyuz

Şâh-ı ‘aşkız bende-i Âl-i ‘Abâ ferrâşıyuz

Bir gürîh sultân-ı ‘aşkız zümre-i Bektâş’îyüz

Lâ-mekân iklîmine ‘azm ideniñ yoldaşıyuz

2 Fâriğiz dünyâ vü mâ-fî-hâya ragbet itmeyiz

Geçmişüz ĥavf-ı ricâdan dehre minnet itmeyiz

Kûy-ı seyrândır ‘azmîñ azm-i seyâhat itmeyiz²³⁹

Bir gürîh sultân-ı dehriz zümre-i Bektâş’îyüz

Lâ-mekân iklîmine ‘azm ideniñ yoldaşıyuz

3 Mest olup Bezm-i Elest’den tâze kıldık hûşumuz

Hûşumuzdan cümle ‘âlem ĥalkına mengûşumuz

Dîdemiz Ĥağğ’ı görüp Ĥağğ’ı işidir gûşumuz

Bir gürîh sultân-ı dehriz zümre-i Bektâş’îyüz

Lâ-mekân iklîmine ‘azm ideniñ yoldaşıyuz

4 Ey **Selâmî** bir nazarla ĥıntayı aĥcâr iden

Münkire da’vâ-yı Ĥağğ’ı taş ile aĥbâr iden

²³⁷ Ꞑoçlar da ağlaşır Pîr Sultân deyü (Öztelli, 2012: 23).

²³⁸ Pîr Sultan’ın kızı Sanem tarafından söylenmiştir (Öztelli, 2012: 23).

²³⁹ Vezin kusurlu.

‘Azm-i rāha himmet-ile mīr-kān dīdār iden
Bir gürīh sultān-ı dehriz zümre-i Bektāşīyüz
Lā-mekān iklīmine ‘azm ideniñ yoldaşıyuz

(208a-208b)

–279–

MİR’ĀTİ

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Āmennā diyüben ikrār eyledik
Erenler bezmine lā-şekcesine
Hakīkat bābında yitişdik bitdik
Büy aldık her gülden çiçekcesine
- 2 Söylesem ma‘ nāmız şıgmaz takrīre
Esrār-ı noktamız gelmez tefsīre
īmān itdik ikrār virdik biz pīre
Er olduk er ile gerçekcesine
- 3 Vücūd-ı muṭlaḳdır her yirde ‘ayān
Körler ḡann iderler dīdārı nihān
El-Hakḳu ezhāru min eş-şems iken
Şūfī ‘inād ider eşşekcesine
- 4 **MİR’ĀTİ** sözleriñ cānlı mu‘ ammā
‘Ārif olanlara olur hüveydā
Elsiziz dilsiziz belsiziz ammā
Gezeriz ‘ālemde erkekçesine

ḲUL HİMMET

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Dün gece seyrimde bir şāra vardım
Niyāz ile ḳapuları açılur
Lāleli sūnbūlli bāğını gördüm
Būlbūl öter ğonce güller açılur
- 2 Bāzārında gül alırlar şatarlar
Ḳoḳlaşıben cānı cāna ḳatarlar
Gerçekleri bir ḳıl ile yirerler
Mü ’minlere ḥulle donı biçilir
- 3 Dallarında bahārları yazılı
Yapraḳları bir şıraya dizili
Meleşirler ḳurbānları kuzulı
Cānlar bağışlanır ḳande geçilir
- 4 Gül ḳokusu Muḥammed’iñ teridir
Kökü şaf olanlar Ḥaḳḳ’iñ yāridir
‘ Āşıḳa ma‘ şūḳıñ bergüzārıdır
Sevdālar naşībler nūrlar saçılır
- 5 Bu şār **Ḳul Himmet**’iñ erenler şārı
Bu şārda şatarlar erenler varı
Bu şārıñ adı var göñül bāzārı
Engürler ezilir meyler içilir

ŞĀH ḤATĀYĪ

8’li Hece Ölçüsü

- 1 İmām Ca‘fer kullarıyuz
Şoḥbetimiz nihān olur
Ölmeden evvel ölmüşüz
Vaşl-ı cān olan cān olur
- 2 Budır evvel budır āḥir
Bundadır muḥabbet-i mihr
Küf(ü)r her mezhebde küf(ü)r
Bunda küf(ü)r ĩmān olur
- 3 Bunda kibir [ü] kīn olmaz
Hem sen olup hem ben olmaz
Adam öldürsen ḵan olmaz
Nef(i)s öldürsen ḵan olur
- 4 İmām kulları dirilir
Erkānda şoḥbet sürülür
Maḥşer sorusu sorulır
Bunda ‘ālī dīvān olur
- 5 Şarāb-ı engür içilür
Müşkil ḥāllolur seçilür
Ḷan olan işden geçilür
Eyler mürüvvet kān olur
- 6 İmām kulları ḵavl el-Ḥaḵḵ
Derdiñe dermān isde ṭāḵ

²⁴⁰ ŞD’de yok.

Üç Yüz Altmış Altı uğrak

Sekiz uşûl erkân olur

7 **Şâh Hatâyî**'m dir cādayam

Hakk dīvânında günde yem

Sen sende iseñ ben bendeyem

Ne sen olur ne ben olur

366 uğrak seneniñ 366 gününe işâretdir

(209b-210a)

—282—²⁴¹

‘ALİ ‘İZZET

8’li Hece Ölçüsü

1 Zâhid bizi ta‘n eyleme

Hakk ismin okur dilimiz

Şakın efsâne söyleme

Hâzrete varır yolumuz

2 Şayılmayız parmak ile

Tükenmeyiz kırmak ile

Taşramızdan şormak ile

Kimse bilmez hâlimiz

3 Erenleriñ birdir yolu

Cümlesine didik belî

Gören şanır bizi deli

Uşludan yegdir dilimiz

²⁴¹ Bu şiir Muhyî’ye ait olup şiirin mahlas dörtlüğü yoktur (Karagözlü, 2014: 10822).

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Bir Allāh’ı tanıyalım
Ayrı ğayrı bu dīn nedir
Senlik benligi n’idelim
Bu ğavġa dögüş kīn nedir
- 2 Ebsiz dünyāyı doldurđ
Kendini kula bildirdi
Kābīl Hābīl’i öldürdü²⁴²
Orta yirde bu kan nedir
- 3 Mūsā Tevrāt’a Hakk didi
Fir‘avn da aşıly yok didi
‘İsā İncil’e bak didi
Şoñra gelen Kur’ān nedir
- 4 ‘Alī ‘İzzet bāṭın ‘ilmine
Neden Cebrā’il Emīn’e
Ulaş Rabbü’l-‘ālemīne
Bu ġavur Müslümān nedir

²⁴² Kābīl Hābīl’i öldürdi: Hābīl Kābīl’i öldürdi Cönk.

(210b)

–284–

8’li Hece Ölçüsü

- 1 İbtidādan yol şorarsıñ
Yol Muḥammed ‘Alī’niñdir
Yitmiş iki dil şorarsıñ
Dil Muḥammed ‘Alī’niñdir
- 2 Varma Yezīd meclisine
Hiç kulak virme sesine
Sāṭur Yezīd eñsesine
Sıñ Muḥammed ‘Alī’niñdir
- 3 **Şāh Ḥaṭāyī**’m ḥaste inler
Cümle ‘ālem anı diñler
Nūr olmuş ‘āleme doğar
Nūr Muḥammed ‘Alī’niñdir

(210b-211a)

–285–

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Zāhid gel gör ḥālimizi
Diñle hep aḥvālimizi
Dosta virüp varımızı
Bektāşīyüz ḥāliş özi
- 2 Muḥabbetdir hep kārımız
Böyle buldık bu varımız
Tā ezelden ikrārımız
Bektāşīyüz ḥāliş özi
- 3 Ḥaqq erenler gerçekleriz

- ‘ Āleme biz baş egeriz
Birbirimiz pek severiz
Bektāšīyüz hālīş özi
- 4 Meclisimiz ğam kaçırır
Bizleri ğamdan aşırır
Ġam bizi görse şaşırır
Bektāšīyüz hālīş özi
- 5 Mağşadımız zevk u neş’e
Ḳul Hāle cümle āteşde
Ġıll u ğışdan yok bir nesne
Bektāšīyüz hālīş özi
- (211b-212a)²⁴³
(212b-213b)

–286–

ḲAYĠSUSUZ

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Eksik ‘ avretiñ kötüsü
Dizini dögüp oturır
İşiniñ kolayın bilmez
Yüzünü yuğup oturır
- 2 Boğaza taqmış ‘ aqıķı
Aşına bulmaz kekigi
Donunuñ yeñi sökügi
Dizine dağup oturır
- 3 Ayāğında meşin sesi

²⁴³ Boş sayfalar.

- Ꞑulağında gümüş/iñ/ hâşşı
Şoyunmağa elbisesi
Taşraya bakup oturır
- 4 Yata yata karnı şişer
Eşigiñ başına işer
Bitler kanadlanmış uşar
Sirkeye bakup oturır
- 5 Eline yakmış kınayı
Ocağa urmuş tavayı
Şuya batırmış kovayı
Aķara bakup oturır
- 6 Çocuklar oynar aşığı
Köpekler yur bulaşığı
Karğa da kapmış kaşığı
Hevāya bakup oturır
- 7 Başa bağlamış emiri
Rençberler sever demiri
Tanalar yemiş hamurı
Tekneye bakup oturır
- 8 **Ꞑayğusuz** aydır atılmaz
Bāzāra çekse şatılmaz
Şoyunup koynuna yatılmaz
Bir manda çöküp oturır

DERDLİ

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Bahār seyli gibi tağlar başından
Gör niçe duruldum niçe bulandım
Bir dārū’ş-şifādan boşanmış gibi
Sürülüp zinciri hayli dolandım
- 2 ‘Ömrüm helāk itdim dehrin peşinde
Yüz biñ çile vardır her bir işinde
Hicrān ocağında ‘aşk āteşinde
Ciger-kebāb oldum görünce yandım
- 3 Gāhi sâ’il gibi düşdüm yollarda
Gāhi şahrālarda gāhi çöllerde
Bir kısmet arayup ğurbet illerde
Çok meşakkāt çekdim çok yuvarlandım
- 4 Bıkdım o şūfīnīn ‘ibādetinden
Uşandım mürşīdīn icāzetinden
Geçdim o tekyeniñ kerāmetinden
Çile-i felekden bezdim uşandım
- 5 Himmeti bu imiş bize pīrleriñ
Hizmetini itdim niçe mīrleriñ
Haylī müsellemin çok vezīrleriñ
Sāyesinde bir **Derd**lilik kazandım

(214a)

–288–

CEYHUNİ

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Evvel âteş püskürürken ağzımdan
Şimdide pamuğu yakamaz oldum
Tâb-ı fer kesildi iki gözümden
İpligi ineğe dağamaz oldum
- 2 İçüp içüp aşla yatmaz idim ben
Kimseniñ hâtırın yıkmaz idim ben
Evvel mey-hânedan çıkmaz idim ben
Nedendir bugünler çıkamaz oldum
- 3 Diyâr-ı gurbetde eglenüp kaldım
‘Ömrüm telef idüp çürüyüp kaldım
Kupkuru kaşkatı kuruyup kaldım
Ceyhunî’yem lâkin ağamaz oldum

(214a-215b)

–289–

YÛNUS

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Yâ ilahî ger su’âl itseñ baña
İş bu durur anda cevâbım saña²⁴⁴
- 2 Ben baña zûlm eyledim itdim günâh
N’eyledim n’eddim saña ey pâdişâh
- 3 Gelmeden didik hâkıma kim deyu

²⁴⁴ İş bu durur anda cevâbım saña: cevâbım işbu durur anda saña Cönk.

- Doğmadan didik aña Ādem deyu
- 4 Tā gerek bünyādı muhkem ola ol
Ol geçenler diyeler uş toğrı yol
- 5 Terāzū kurduñ hevesāt tartmağa
Kaşd idersiñ beni oda yakmağa
- 6 Çün günāh murdārların murdārıdır²⁴⁵
Hıfre tek de yaramazlar kārıdır
- 7 Sen gerek luṭf eyle aña örtesiñ
Pes ne ḥācet murdār açup tartasıñ
- 8 Hem aydarsın²⁴⁶ seni oda yakarım
Şirki bir tek artuḡ ise göreyim
- 9 Şer‘i azaltmaḡ eliñde ḥayrı çok
Ḥayr içün itmek degil mi ḥayrı çok
- 10 Sen temāşā kılasıñ ben ḥoş yatam
Ḥaşeli’l-lāh senden ey Rabbü’l-enām
- 11 Sen basārıñ ḥod bilirsıñ ḥālimi
Pes ne ḥācet tartasıñ a‘ mālimi
- 12 Geçmedi mi intikāmın öldürüp
Çürüdüp gözüme topraḡ doldurup
- 13 Hiç **Yūnus**’dan degdi mi saña ziyān
Sen bilirsıñ āşikāre vü ‘ayān
- 14 Bir avuç toprağa bunca kıḷ [ü] kāl
Neye gerek ey Kerim-i Zū’l-celāl

²⁴⁵ Vezin kusurlu.

²⁴⁶ aydarsıñ: ayıdırsıñ Cönk.

GÜLSÜM

Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün

- 1 Cemālînden seniñ ey mäh ğarîķ-i baħr-i envārim
Seniñ hecriñle āh eyvāh nedīm-i bezm-i aġyārim
- 2 Tecellî eylesin raħmān seniñ vechiñde ey cānān
Huṭuṭuñdur baña Ķur’ān be-ħamdü’l-lāh ħaber-dārim
- 3 Didim cismimdeki cānsiñ didi göñlümde miħmānsın
Didim āṣub-devrānsiñ didi kim fitnedir kārım
- 4 Ferāġat eylemem senden ki aķrebsiñ baña benden
Bu cān çıķsa bile tenden seniñle taḥte’l-estārim
- 5 Didim iḥyā’ ider her dem meni ey zāde-i Meryem
Benim ol cevher-i aķdem anıñcün kenz-i esrārim
- 6 Dem urdı bezm-i vaḥdetden zebānıñ dürr-i ḥikmetden
Şarāb-ı nābı vuşlatdan ne mestem ben ne hüşyārim
- 7 Göñül çün oldu müştākî baña bir mey şun ey sākî
Kıl iḥsān devlet-i bākî ki ben ġāyetle bî-mārım
- 8 Cihānıñ germi hem serdi degildir **Gülsüm**’üñ derdi
Gürüh-ı nācisiñ dirdi ‘Alî’dir şāh-ı ebrārım

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Seyyâh olup şu 'âlemi gezerim
 Bir dost bulamadım gün akşâm oldu
 Kendi efkârımca okur yazarım
 Bir dost bulamadım gün akşâm oldu
- 2 İki elim gitmez oldu yüzümden
 Âh itdikce yaşlar akar gözümden
 Kusûrumu gördüm kendi özümden
 Bir dost bulamadım gün akşâm oldu
- 3 Bozuk şu dünyânın temeli bozuk
 Tükendi dâneler kalmadı azık
 Yazıktır şu geçen 'ömre pek yazık
 Bir dost bulamadım gün akşâm oldu
- 4 **Ğul Himmet Üstâdım**²⁴⁷ 'ummâna daldım
 Gidenler gelmedi bir haber aldım
 Abdâl oldum şal giyindim bir zamân
 Bir dost bulamadım gün akşâm oldu

²⁴⁷ Aslanoğlu, bu şiirin Pir Sultan'a ait olduğunu söylemektedir (Aslanoğlu, 1995: 15). Şiir, Pir Sultan Abdal Bütün Şiirleri (Öztelli, 2012: 341) adlı eserde yer almaktadır.

(216b)

–292–

ᲕARACA AᲞMED

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Bülbul ne yatarsıñ ƙalk ƒiġān eyle
 Çıġrısup ötmeniñ zamānı şimdi
 Kırmızı gül yeşil yaprakda bitmiş
 Düşürüp ƙoƙmanıñ zamānı şimdi
- 2 Benim şāhım gelişinden bellidir
 İki eli deste deste güllüdür
 Derūnde ‘ aşkı olan bülbulüdür
 MuᲞabbet itmeniñ zamānı şimdi
- 3 Benim şāhım gelir dürlü nāz ile
 Dili ƙalbi dolu dolu nāz ile
 Gel şu bādeyi içivir söz ile
 Doldurup içmeniñ zamānı geldi
- 4 **Ვaraca AᲞmed**²⁴⁸ eydür demi sür toġrı
 Eridi ƙalmadı taġlarıñ ƙarı
 Şāh’ım ƙarşısına almış Ƙanber’i
 ‘ Aşƙa ‘ aşƙ ƙatmanıñ zamānı geldi

²⁴⁸ Hece fazla. Bu şiir Pîr Sultân’a aittir (Öztelli, 2012: 215).

YÛNUS EMRE

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Yâ Rabb bu ne derddir dermân bulunmaz
Yâ bu ne yâredir zaḥmı bilinmez
- 2 Benim ġarīb gönlüm ‘ aşḫdan uşanmaz
Varır ‘ aşḫa düşer hiç baña dönmez
- 3 Döner gönlüm baña çok ögüt virir
‘ Āşık olan göñül ‘ aşḫdan uşanmaz
- 4 ‘ Āşık cānāndan ḳorḳar ‘ āşık olamaz
Cānıñ terk itmeyen ma‘ şūḳ bulamaz
- 5 ‘ Aşḳ bāzārıdır bu cānlar şatılır
Şatarım cānımı hiç kimse almaz
- 6 ‘ Āşık ol kişi ki bu dünyā malın
Āḫiret ḳorḳusın bir çöpe şaymaz
- 7 Bu dünyā ol āḫiretten içeri
‘ Āşığıñ yiri var kimseler bilmez
- 8 ‘ Āşık öldi diye şālā virirsiñ
Ölen ḫayvān oldur ‘ āşıklar ölmez
- 9 Begim ‘ ārif iseñ var sen yoluña
Bunda başlar gider ḳanlar şorulmaz
- 10 **Yūnus** bu tevcīde ġarḳ olup gitdi
Giri germekle ki ‘ aḳlı dirilmez

(217b)

–294–

GEDĀ MUŞLĪ

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Şol fenā mülkünüñ vefāsı yokdur
K̇onan göçdü nevbet bizim yol bizim
K̇azāsı belāsı miḥneti çokdur
Murād bizim istek bizim ḥāl bizim
- 2 Muḥāmm̄ed dīninde yokdur müşriki
Odur ‘ālemleriñ mülki māliki
Ṭarīkimiz H̄acı Bektāş ṭarīki
Hırka bizim nemed bizim şal bizim
- 3 Dīn Muḥammed dīni girdik gideriz
Ṭarīkatde ikrārımız güderiz
Kaṭarımız H̄aḫḫ’a toḡrı yideriz
Kaṭar bizim yidek bizim mal bizim
- 4 Biz dāneyiz dāne gibi biteriz
Tebdīl olup aşılmıza yiteriz
‘Aşḫ ehliyiz gülistānda öteriz
Bülbül bizim gül-zār bizim gül bizim
- 5 **Gedā Muşlī** eydür n’içün ölürüz
Evvel āḫir aşlın böyle biliriz
Gāh göçeriz gāh bu mülke geliriz
Meyyit bizim giden bizim şal bizim

MUḤYİ'D-DİN

8'li Hece Ölçüsü

- 1 Bizim tâcımız şûretâ
Seb' ü'l-meşânî gösterir
Zîrâ bu seb' ü'l-meşânî
Müşkil insânı gösterir
- 2 Ki yidigimiz hurma daḥı
Çekdigimiz sikke daḥı
Mescid ile Mekke daḥı
Hep bu nişânı gösterir
- 3 Mekke'niñ tavâfı yedi
Mekke diye kim okudu
Kim dünyâdan elin yudu
Ol câvidânı gösterir
- 4 Görünen ḥaḳḳdır gözüñde
Söyleye ḥaḳḳdır sözüñde
İnsânın ḥaṭṭı yüzüñde
Ḥatm-i Qur'ân'ı gösterir
- 5 İnsândır Ḥaḳḳ'da nazarı
Ḥaḳḳ'dır insânın azheri
La' l-i lebiniñ kevşeri
Ḥayât-ı cânı gösterir
- 6 Ḥaḳḳ'a 'âşık olan kişi
Ḥaḳḳ-ıla olur her işi
'Âşıkların gözü yaşı

Āb-ı hayvānı²⁴⁹ gösterir

- 7 Her kimiñ kim pākdır özü
Uyanık dūrūr²⁵⁰ cān gözü
Muhyi'd-dīn'iñ sözü yüzü
Şerh-i beyānı gösterir

(218b)

–296–

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ramazān ayı gelüp bizi perīşān itdi
Şaşırup 'aqlımızı bī-ḥod-ı hayrān itdi
2 Müjde ey şūfī' saña rind ü ḥarābātlarıñ
Virdi tesbīḥ eline zākir-i Yezdān itdi
3 Kırđı mey-ḥārlarıñ şişe-i cām [u] kadeḥin
Mescid [ü] ma'bede de kārī-i Qur'ān itdi
4 Āferīn kudretine māh-ı şıyāmıñ ki bugün
On bir ay kāfirini geldi Müselmān itdi
5 Kesilme tāḳat-i zānūlarımız açlıḳdan
Bī-emān ḥālī yaman ḳalup bī-cān itdi²⁵¹
6 Böyle 'usretle Hudā virse de cefāt-ı na'īm
Haşeli'llāh diyemem Hāḳ bize iḥsān itdi
7 Çekmege cevriñi bu māh-ı şıyāmıñ **Şerefi**
Tāḳatin olmadığın şimdiden i' lān itdi
Receb ayında söylemiş²⁵²

²⁴⁹ Āb-ı hayvānı: Āb-ı hayātı Cönk.

²⁵⁰ Uyanık dūrūr: Uyanıḳdır Cönk.

²⁵¹ Vezin kusurlu.

²⁵² Şiirin altında bu not yer almaktadır.

(219a)

–297–

ŞOFRADAN EVVEL OĞUNACAĞ NEFESDİR

10’lu Hece Ölçüsü

- 1 Şebbîr ü Şübber ħurşiddir hem
Şundular kûz el-ĥamdü li’llâh
- 2 Ĥaĥĥdır Muĥammed olmuşuz ümmet
Bulmuşuz rif at el-ĥamdü li’llâh
- 3 Şofra ‘Alî’niñ himmet velîniñ
Şöhret-i dîniñ el-ĥamdü li’llâh
- 4 Pîre muĥabbet cân ile ĥizmet
Tâlîbe ni‘ met el-ĥamdü li’llâh
- 5 **Hâşim**’iñ zikri el-Faĥr-ı Faĥri
Bu demek şükri el-ĥamdü li’llâh
- 6 Pîre miĥmânız cümle bir cânız
Ehl-i îmânız el-ĥamdü li’llâh
- 7 Muĥammed güldür Pîr’im bülbüldür
Cümlemiz ĥuldur el-ĥamdü li’llâh

(219a-219b)

–298–

ŞEM'İ

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

- 1 Cānān iliniñ gülleriniñ bāğı göründü
Dost iqlāminiñ lālesiniñ ıağı göründü
- 2 Ya'kūb'a bugün Yūsuf'ün koķusu geldi²⁵³
Eyūb'e dağı sıhhatiniñ şağı göründü
- 3 Envār-ı Muḥammed doğuben dutdu cihānı
Şakķū'l-kameriñ mu'cize barmağı göründü
- 4 Kāygu gicesi geçdi ğamu kalmadı koķu
Vuşlat deminiñ yıldızınıñ ağı göründü
- 5 Dil-ḥastesiniñ derdine dermānı irişdi
Şem'î²⁵⁴ye dağı dostunuñ oķağı göründü

(219b-220a)

–299–

ĠAYBİ

8'li Hece Ölçüsü

- 1 Gerçek velī olan kişi
‘Aşk odına düşmek gerek
Düş olmadan bitmez işi
‘Aşk odına düşmek gerek
- 2 Er yolına bil bağlaya

²⁵³ Vezin kusurlu.

²⁵⁴ Bu şiir Şemseddin Sivasî (Şemsî)'ye aittir (<http://defter-i-ussak.blogspot.com.tr/2016/03/canan-ilinin-gullerinin-bag-gorundu.html>), Erişim tarihi: 31.07.2017.

Hem cān [u] ciger dağlaya

Gāh inleye gāh ağlaya

‘Aşk odına düşmek gerek

3 ‘Aşksız bu yol olur hārām

Anıñ işi olmaz temām

Dervīş olanlar şubḥ [u] şām

‘Aşk odına düşmek gerek

4 Ġaybī virdi hep varını

Duydı şük(ü)r esrārını

Bugünden gördi yarını

‘Aşk oduna düşmek gerek

(220a)

–300–

ĠAYBİ

5’li Hece Ölçüsü

1 ‘Aşka ol yoldaş

Gözden akar yaş

‘Aşk odına yañ

Dervīş ol dervīş

2 Qalbi it ḥalvet

Qalmasın zulmet

Bulagör vaḥdet

Dervīş ol dervīş

3 Āyineni sil

Qalmasıñ hiç kı̄l

Özini yok bil

Dervīş ol dervīş

- 4 Güç olanı çek
Kalmıya hiç şek
Ğaybî dut etek
Dervîş ol dervîş

(220b)

–301–

ĞAYBÎ

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Ehl-i küfriñ devri geçdi şimdi ĩmân devridir
Ya‘ ni yoğdır zühde rağbet ehl-i ‘ irfân devridir
- 2 Cehl ile şüret perişân kaydına olma esîr
Aç gözin şimden giri sen Hâk perişân devridir
- 3 Gel beri ğaybûbetiñ ‘ aynûnete eyle bedel
Devr-i Mervân devri geçdi Şâh-ı Merdân devridir
- 4 Tâc [u] tesbîh [u] ‘ aşâ bâzârına irdi kesâd
Rind-i rüsvâ [vü] melâmet bâde-nüşân devridir
- 5 Zıkr [ü] fikriñ dâ‘im olsun âdemi bil âdemi
Nüşa-i câmi‘ dir âdem ya‘ ni Qur‘ân devridir
- 6 Zulmet-i cehl içre Ğaybî zâyî‘ itme kendiñi
Hızr [u] ‘ İsâ‘ya iriş kim âb-ı hayvân devridir

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Bakılsa aklı araya
İkilik girer araya
ula virseñ maceraya
İkilik girer araya
- 2 Allh vh id ead amed
Hem lem yel id velem y led
Olsaydı k f ven aad
İkilik girer araya
- 3 Rabbim seni zerre bulsam
D’im ben seni le olsam
 yed sen H ben ul olsam
İkilik girer araya
- 4 Varlıımız senle olsa
Cihn seni  ile dolsa
Hlı mal k baka olsa
İkilik girer araya
- 5 Sen v c ds n  biz g lgeyiz
Biz seni  ile zindeyiz
Olur-ısa bir biz bir siz
İkilik girer araya
- 6 Sen baa ben saa ıd
Sen an s n  ben fuar
Seilse by ile ged
İkilik girer araya

- 7 Vaḥdet meyinden içmezse
Aḳ ile ḳarayı seçmezse
Kerīmī serden geçmezse
İkilik girer araya

(221a-221b)

–303–

İLHĀMĪ

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Ey nūr-ı zāt-ı peygamber
Sensiñ bey şeh ḫayrū’l-beşer
Ey cümle mü ’mine reh-ber
Dil ḫastesi dermān ister
 Teşneyim yā ‘ Alī Ḥaydar
 Amān yā sāḳi-i kevşer
- 2 Ey şāh-bāz-ı lā fetā
Özüñ ārā-yı Ḳul Kefā
Şanıñda geldi Hel’etā
Sultān-ı bezm-i innemā
 Āline mihr-i muḫabbet
 Mü ’mine farzdır hem sünnet
- 3 Ḥasteyim dermān isterim
Cānıma cānān isterim
Ḥānemde mihmān isterim
Şāhımdan fermān isterim
 Teşneyim yā ‘ Alī Ḥaydar
 Amān yā sāḳi-i kevşer
- 4 **İlhāmī**’yim zāra geldim

Dârında ikrâra geldim

Erkânla Hünkâr'a geldim

‘Âşığım didâra geldim

Teşneyim yâ ‘Alî Haydar

Amân yâ sâkı-i kevser

(221b-222a)

–304–

BU DAĞI

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Şabâh/ıñ/ seherinde didâra karşı
Ötelim bülbüller Hüseyin ‘aşkına
Gül yüzli Ahmed-i Muhtâr’a karşı
Ötelim bülbüller Hüseyin ‘aşkına
- 2 Gül Muhammed ‘Alî terinden oldu
Cennet bağçeleri gül ile doldu
‘Âşıklar himmeti Hüseyin’den aldı
Ötelim bülbüller Hüseyin ‘aşkına
- 3 Hazret-i Fâtıma cümleden ulu
Hüseyin ile Hasan imâmlar gülü
Her şabâh feryâda gelir bülbülü
Ötelim bülbüller Hüseyin ‘aşkına
- 4 **İlhâmî** kuluna ‘Alî yitişdi
Hünkâr Hâcî Bektâş Velî yitişdi
Gül kadehle Kevser suyu yitişdi
Ötelim bülbüller Hüseyin ‘aşkına

(222b-225b)²⁵⁵

(226a-226b)²⁵⁶

211. K ul H ale, Z ahid Gel Gör H alimizi.

210. Ŗ ah H a   y , İbtid adan Yol Ŗorarsa .

207. P r Sult n, H a   Bizi Yokdan Var Eyledi.

207. P r Sult n, D n Gice Seyrimde Co du.

208. Sel m , K rb n-ı C nd-i   A   n .

208. M r' t ,  menn  Diy ben İ r r Eyledik.

209. K ul Himmet, D n Gice Seyrimde Bir Ŗ ra.

209. Ŗ ah H a   y , İm m Ca' fer K ullar yuz.

210.   Al    İzzet, Bir All h'ı Tan yal m.

210.   Al    İzzet, Z ahid Bizi Ta' n Eyleme.

212. K ay usuz, Eksik   Avreti  Kötüsü.

214. Ceyhun , Evvel  te  P sk r rken.

215. Y nus Emre, Y  İlah  Ger Su ' l İtse .

216. Gülsüm, Cem li nden Seni  Ey M h.

216. K ul Himmet, Seyy h Olup Ŗu    lemi Gezerim.

216. K raca A med²⁵⁷, Bülbül Ne Yatars n  K alk .

217. Y nus, Y  Rabb Bu Ne Derddir Derm n.

217. Ged  Mu   , Bezm-i T c m z Ŗ ret .

(227a)²⁵⁸

²⁵⁵ Boş sayfalar.

²⁵⁶ Mürettib, cönkte yer alan Ŗairlerin ve onlara ait Ŗiirlerin bir fihristini oluşturmuştur.

²⁵⁷ Bu Ŗiir P r Sult n'a aittir ( ztelli, 2012: 215).

²⁵⁸ Bu sayfadaki Ŗiir 221b-222a'da yer aldığından Ŗiirin  zeri çizilmiştir.

(227b-233b)

202. Şerefi, Ramazân Ayı Gelüp.

204. Şem²⁵⁹ İ, Cānān İliniñ Gülleriniñ Bağı.

220. Ğaybī, Gerçek Velī Olan Kişi

212. Ğaybī, ‘Aşka Ol Yoldaş.

212. Ğaybī, Ehlī Küfrüñ Devri Geçdi.

221. Kerimī, Bakılsa Akla Karaya.

221. Kerimī, İkilik Girer Araya.

222. İlhamī, Ey Nūr-ı Zāt-ı Peygamber.

225. İlhamī, Şabāhıñ Seherinde Dīdāra Karşı.

172. Pīr Sultān, Gel Ey Zāhid Bizim İle Çekişme.

210. ‘Alī ‘İzzet, Zāhid Bizi Ta‘n Eyleme²⁶⁰.

210. ‘Alī ‘İzzet, Bir Allah’ı Tanıyalım.

202. Şirī, Pā-bürehne Kazak Abdāl.

202. Haṭāyī, Gel Göñül Pīrlerle.

204. Yūnus Emre, Miskinlik İle Gelsiñ.

204. Haṭāyī, Gice Gündüz.

205. Yūnus Emre, Haḫḫ’dan İnen Şerbeti.

206. Pīr Sultān, Hızır Paşa.

206. Pīr Sultān, Kul Olayım Kalem Dutan Eliñe.

206. Pīr Sultān, Hızır Paşa Bizi Berdār.

²⁵⁹ Bu şiir Şemseddin Sivasî (Şemsî)’ye aittir (<http://defter-i-ussak.blogspot.com.tr/2016/03/canan-ilinin-gullerinin-bag-gorundu.html>), Erişim tarihi: 31.07.2017.

²⁶⁰ Bu şiir Muhyî’ye ait olup şiirin mahlas dörtlüğü yoktur (Karagözlü, 2014: 10822).

189. Eşref, Gel Ey Derdine Yanıcı.
189. Şâh Hâţâyî, Ne Gezersiñ Be Hey Dervîş.
190. Kûl Himmet, Evvel Bahârda Açılır.
191. Hâţâyî, Müşâhib Da‘ vâsın Kılan.
192. Vişâlî, ‘Azm-i râh Eylemiş.
192. Pîr Sultân, Güzel Bizim Cevrimizi.
192. Hâķîrî, Evliyâ Gülistânında.
192. Dervîş ‘Alî, Evvel Bahâr Gelmeyince.
192. Süleymân, Şu İki Cihânın Şâhibi Sensiñ.
194. Kemter, Erenler Şugûle Vardı.
194. Muhibbî, Benimle Devr İder Eflâk.
195. Kûl Kanber, Uzanmışım Çekilmişim.
196. Seyfû’l-lâh, Bu ‘Aşk Bir Baħr-i ‘Ummândır.
198. Pîr Sultân, Derdim Çokdur Hangisine.
199. Turâbî, Şâh Merdân’ın Kulları.
199. Kazak Abdâl, Eşşegi Şaldım Çayıra.
200. Mir’âtî, Zincîr Kâr Eylemez.
201. Şinâsî, Hâķķ Te‘âlâ ‘Azamet.
168. Ca‘ferî, Şeytâna Mürîd Olmam.
168. Hilmî, Sevdim Hele Bir Dil-beri Kim
169. Hilmî, Zümre-i Nâcîleriz.
170. Harâbî, Kâf u Nûn.
171. Bosnavî, Küntü Kenz’iñ Hücçeti.
171. Harâbî, Dökdüğüm Hûn-âb-ı Eşkim.

172. Harābī, Āyet-i inni ene'l-laham.
173. Maḡhari, Çeşmiñ Ay Āhu Nigāhım.
174. Fuzūlī, Felek Ayırdı.
174. Fuzūlī, 'Aşğ Dāmına.
- 175, Fuzūlī, Cān Virem Ġam-ı 'Aşğa.
175. Fuzūlī, Cānımıñ Cevheri Ol.
176. Şems-i Tebrizī, Būd 'Alī Būd.
177. Ġafūrī, Taht-gāh İtdi.
178. Bir Mu'ammā Söylerim.
178. Nef' ī, Ölmek Āsān 'Āşığa.
179. Nef' ī, Hem Kadeḡ Hem.
179. Nef' ī, Yāre Derdim Diyemem.
180. Nef' ī, Çekdigim Derdi.
182. Zikrī, Şükrü li'l-lāh Ki 'Alī Tek.
154. Rızā, Gürūh-ı Nācī Mezebliyiz.
154. Ḥasan Dede, Eşrefoğlu Al Ḥaberi.
- 155, Ḥasan Dede, Şükr Olsun Ol Ḥudā'nıñ.
155. İbrāhīm, Biz Elest Bezmi'nde.
156. Ḥilmī, Āyineyi Dutdum Yüzüme.
157. Ḥüsni, Zāhid Bizi Ta'n Eyleme.
158. İlhāmī, Bint-i 'İnebden Neş'e Yāb.
158. İlhāmī, Ey Şifā'-ı Ḥurşid.
158. İlhāmī, Men 'Aref Remzi.
159. İlhāmī, Sebeb-i icād Günün 'Ālem.

159. Vîrânî, Ârifâ Fazl-ı Na'îmiñ.
160. Şükri, Tâ Ezelden Vâkıf.
161. Yok, Git Dolan Kîn.
162. Seyfî, Şanma Ey Zâhid Bizi.
162. Ziyâ Paşa, Tercî'-i bend.
165. Şâh Hâţâyî, Gül Bitdigi Yiri.
166. Kûl Himmet, Her Seher Her Seher.
166. Pîr Sulţân, Bir Gül İle Gülistâna.
167. Münîf Paşa, Dil-ğaste-i 'Aşkı.
167. 'Atţâr, Benim Ol Kâfir-i Muţlak.
132. Fuzûlî, Ğonce Bağrı.
136. Himmetî, Gelen Üstâd-ı Kâmil.
138. Pîr Sulţân, Dürlü Cevâhirden Yüğü.
138. Pîr Sulţân, Şu Karşıkı Yayla.
139. Lüzümlü Târîhîle Doğum.
139. Ğaybî, On Sekiz Biñ 'Âlemiñ.
140. İlhâmî, Dünyâya Gelmekden.
141. İlhâmî, Kâf u Nûn Hıţâbı.
141. İlhâmî, Hâcî Bektâş Velî'den.
142. İlhâmî, Yâ Bismi'l-lâh.
143. Nigâhî, Uyurken Bir Gice Nâ-gâh.
146. Zikrî, Ey Olan Rütbede.

146. Bahâyi, Cāhil Bāṭın Bî-Mezheb İken²⁶¹.

147. Bahâyi, Zāhid Her Ne Qadar.

147. İlhamî, Doğdu Nevruz Güneş.

148. İlhamî, Tulû^c İtdi Bugün Şems.

150. ^cAşkı, Bu Gice.

151. Nesîmî, Ahde Vefâ Kılmadı.

152. Nesîmî, Uymadı ^cÂrif.

152. Nesîmî, Ey Yüzü Gül.

153. Nesîmî, Ey Ezelî.

115. Ahvâl-i Niyâzî Serencāmım.

115. Nesîmî, Şüretiñ Haṭṭ-ı İlāhidir.

116. Nesîmî, Nār Şaçma Ta^c n İder.

117. Nesîmî, Ey Rûḥ-ı Kuḏs.

118. Nesîmî, Sen Saña Ger Yār İseñ.

118. Nesîmî, Zihî Şāni^c Ki.

119. Nesîmî, Çäre Yoқdur Yāre.

121. Hazemî, Cāna Minnet Kılma.

121. İlhamî, Hāl-i Sabā vü Şemde.

122. Hazîm, Yürü Dil Qāzî-i Hācāta.

122. Ğaybî, Cümle Halkıñ Hāk-pāyı.

123. Şeyḥcān Baba, Bu Cānda Āteş-i Hicrān.

123. Şer^cî, ^cAql İle Divāne Olmuş.

²⁶¹ Bahâyi'ye ait tek şiir vardır. Ona ait iki ayrı şiirmiş gibi gösterilen mısralar mürettib hatasıdır.

124. K̄aygusuz Abdāl, Deryā-yı ‘Ummān.
125. Himmetī, Lā-fetā İllā ‘Alī.
126. Vīrānī, İhtiyār-ı ‘İlm Oldu.
128. Vāşıf, Bize Bir Meclis Olsa.
129. Lāmi‘, Şabā Luţf Eyle Söyle.
129. Melālī, Görünür Şüretimiz Gerçi.
100. Bosnavī, İstihrāc.
102. Çoban Baba.
104. K̄ara Vā‘ ız, Hicviyye Ğurāba Baḥsa Aḥmaqlar.
104. Eşref Oğlu, Şular Kim.
105. İlhamī, Çeşm-i İnşāfı Geçer.
105. Mebnī, Pertev-i Nūr-ı İlahīdir.
106. Hilmī, Bir Kişi Hılkatde Kim Māye.
106. Hilmī, Zāhidā Da‘ vāya.
107. Hilmī, ‘Āķilem Bātında Ammā.
108. Ğaybī, Göñül Peymānesinden.
109. ‘Az̄bī, Uyan Ğafletden.
109. ‘Az̄bī, Hāķķ Saña Senden Yakındır.
110. Hilmī, Sensiñ Ey Şāh-ı Kerem.
111. Sersem ‘Alī, Arzūlayup Geldim.
112. Kāzım, Yā Şehīd-i Kerbelā.
112. Kāzım, K̄urb-ı Hāķ Pīrāmenindir.
113. Nesīmī, Meh-i Evc-i Velāyet.
114. Niyāzī, İñile Ey Derdli Göñlüm.

86. Turābī, Bende-i Āl-i Resūl'e.
86. Turābī, Gülşen-i Ruhsār-ı Yāre.
87. Mir'atī, 'Ālem-i Keşretde Qalma.
88. Turābī, Gel Göñül Gidelim.
89. Bosnavī, Ey Cemāl-i āftāb-ı pertev.
89. Ecri, Nokta-i Raḥman-ı Aqdem.
90. Qalender, Dün Gice Seyrimde.
90. Turābī, Haqīkat Ma' deni.
91. Turābī, Erenler Serveri.
91. Turābī, Gerçek Erenlerden Budur Niyāzım.
92. Derviş 'Alī, Ziyāret Eyledim Velī Dedeye.
95. Qul Himmet, Bugün Pīr Bize Geldi.
95. Vehbī, Nedir Bu Zūlf-i 'Anber-bū.
95. Qutb²⁶², Neşve-i Cām-ı Muḥabbetle.
96. Vehbī, N'ola Şirāzī Virsem.
96. Bākī, Ey Göñül A'yān-ı Devlet.
97. Haşircı Oğlu, Mu'ammā.
97. Ğaybī, Erenlere Hor Bakma.
97. Ğaybī, İstihrāc.
99. Ğaybī, İstihrāc.
70. Nesīmī, Ey Göñül Mey.
70. Rif'at, Şimdi Dil Pīr-i Muğānıñ.

²⁶² Bu şiir Fıtnat Hanım'a aittir.

71. Pîr Ğâ'ib, Gül Baba.
72. Turâbî, Ey Kadd-i Sehî.
73. Nesîmî, Eyâ Mü'min.
74. Nesîmî, Dilerim ki.
74. Nesîmî, Hürşîdi Muhammed.
74. Eşref, Ma'nevî Âdem Olan.
75. Eşref Paşa, El-minnetü'l-lâhla.
77. Dilsûz, İstedi 'Azm Eylesün.
79. Sâkî, Biliñ Ey Kavam-i Sitem-ger
80. Pürğam, Ey Gürüh-ı Nâcî.
81. Turâbî, Âdemi Âdem İden.
81. Turâbî, Ser-i Hakk'a Vâkıf Olan.
82. Turâbî, Ey Gönül Şer'-i Muhammed.
82. Turâbî, Ey Gönül Terk-i Cihân.
83. Turâbî, Şerbet-i Mütî İçdiren.
84. Turâbî, Vâ'izâ Vâ'izâ Gel Bir Haber Vir.
84. Turâbî, Selâmet Kûşesin.
85. Turâbî, Ey Dilâ Yüzünden.
56. Nesîmî, Câna Senden.
57. Şâhî Baba, Kurbânlar Tığlandı.
57. Haţâyî, Menem Ki Cân-ı Dilden.
58. Rif'at, Haydariyem.
59. Şükrî, Şehâ Gözükdü Dilde.
60. Şehîdî, Ey Şâh Her Dü'âlem.

61. Fuzûlî, Gönül Şâdlar Elinde.
61. Niyâzî, Gönül Tesbih Çek.
62. Hâlî²⁶³, Ey Dilâ Biz Pirden Aldık.
62. Turâbî, Baña ‘ Arz-ı Vişâliñ.
63. Hâţâyî, Lâ-fetâ İllâ ‘ Alî.
64. Teslîm Abdâl, Mürşide Varmağa.
65. Vîrânî, Cevâbım Gümüş Cânile.
66. Sırrî, Bî-vefâ Mi‘ mârdan.
67. Turâbî, Ta‘ n İtme ‘ Âşıka.
67. Turâbî, Rû-gerdân Olanlar.
68. Turâbî, Şalma Dil Keştisiñ.
69. İbrâhîm, Tağlara Bakdım Da.
39. Şâdık, Hudâ’ya İletme Hâlimi.
40. Hâfız, Mazhar-ı zât-ı Hudâ.
41. Hâfız, Ben Gedâ-yı Bende-gân.
41. Erşed, Dest İdüp Gezdim.
42. Hilmî, Her Dem Gönümdeki Zikrim.
43. Kaygusuz, Âdem’i Balçıkdan.
44. Zikrî, Üftâdeleriñ ‘ Arşa.
45. Turâbî, Gülistân-ı Ser-i Kûyuñda.
46. Yesârî, Aldıkca Hayâlâtıma.
47. Abdâl Mûsâ, Muhammed ‘ Alî’niñ Kıldığı Da‘vâ.

²⁶³ Bu şiir Hâkî’ye aittir (Özmen, 1998/IV: 235-Erdoğan, 2014: 15541).

48. Hilmî, Ezel Mîsâkıımız.
48. Vîrânî, Fazl-ı Hâkķ'ın Serine.
49. Hazenî²⁶⁴, Saña Yirden Gökden.
51. Nesîmî, Ey Şacıñ Ve'l-leyli İzâ Yağşâ.
52. Nesîmî, Yüzüñdür Maķşûdum.
52. Fuzûlî, Ey Vücûduñ.
53. Fuzûlî, O Müşk-bû-yı Ėazâla.
53. Fuzûlî, Merhem Koyup Oñarma.
54. Fuzûlî, Her Gören 'Ayb İder.
55. Fuzûlî, Hâşılım Yok.
20. Fuzûlî, Şifâ-yı Vasl-ı Kâdrin.
20. Fuzûlî, Şöyle Ser-mestem.
21. Fuzûlî, Vefâ Her Kimseden.
21. Sulţân Selîm, Serâ-yı Kün Hıţâbınıñ.
22. 'Iydî, Geldi 'Âşûr.
23. 'Iydî, Muħarremdir Bu Mâh.
24. 'Iydî, Vaķt-i Mâtemdir.
24. Kamberî, Ey Şeh Mülk-i Velâyet.
25. Nesîmî, Kemter Kıluyum.
26. Hüseyinî, Ben O Şâh-ı Keremiñ.
28. Fuzûlî, Secdem Gül-zâr İçinde.
28. Nebâtî, Sâkiyâ Devr-i Yâre Kıl.

²⁶⁴ Bu şiir Azbî'ye aittir (Özmen, 1998/III: 264).

30. Pîr Sultân, Kâfir Kaldır.
31. Hâzemî, Ümîdim Mağşadım.
32. Hâzemî, Döndüm İrişüp.
32. Hâzemî, Fî-Sebîlî'l-lâh.
33. Turâbî, Râh-ı Hâkık'a Muğarrem.
36. Kâzım, Bağr-i Rağmetdir Muğammed.
37. Şîrî, Cihân Var Olmadan.
1. Şâdık, Bugün Bugün Yarın Yarın.
2. Rızâ Paşa, Devr-i La' liñde Bağ Egmem.
3. Rızâ Tefvîk, Bağ Su'âl Şorma Hâcem.
4. Nesîmî, Yürü Ey Zâhid-i Hod-bîn
5. Nebâtî, Öyle Mestem.
6. Vîrânî, Ey Mevâlî.
7. Vîrânî, Bil 'Alî'dir Cümle Cân.
8. Hüseyin, Zâhir Bâğın Halka.
9. Vîrânî, Kudret Kandılinde
10. Nesîmî, Gözün Aç Añla Gel.
10. Himmetî, Tanı Ey Ehl-i Bağıret.
12. Himmetî, Benim Şâhım İmâmım.
13. Himmetî, Ey Kelâmü'l-lâh-ı Nâtıq.
13. Himmetî, Gör Kim Yüzünü.
15. Vîrân Abdâl, Añla Zebânım.
16. Vîrân Abdâl, Bu Ma'nâ Sırrını Bil.
17. Vîrân Abdâl, Zâhid Oldu Çün Bize.

18. Nazîf, Zâhidâ Hakk.

19. Şâkir, Mersîye.

(234a-237a)²⁶⁵

(237b)

2. Feylosof Rızâ Tefvîk, Baña Su 'âl Şorma.

4. Nesîmî, Yürü Hey Zâhid-i Hud-bîn.

5. Nebâtî, Öyle Mestem Bilmezem Kim.

18. Nazîf, Zâhidâ Hakk İçün.

20. Fuzûlî, Şöyle Ser-mestem İdrâk.

21. Fuzûlî, Vefâ Her Kimseden Kim.

24. Kanberî, İslâm Ey Hâdî-i Râh-ı Hudâ.

58. Nebâtî, Sâkiyâ Dur Bâde Vir.

36. Kâzım, Bañr-i Raḥmetdir Muḥammed.

43. Kaygusuz, Âdem'i Balçıkdan Yoğurduñ.

53. Fuzûlî, Merhem Koyup Oñarma.

54. Fuzûlî, Her Gün ' Ayb İtdi.

60. Şehîdî, Ey Şâh Her Dü-' âlem.

68. Turâbî, Şalma Dil-keştisin.

69. Eşref Oğlu, Şular Kim ' Aşk Elinden İçdi.

69, İbrâhim, Tağlara Bağıdım Da Gönüm.

70, Nesîmî, Ey Gönül Sen Her Cesetde.

(238a)²⁶⁶

²⁶⁵ Boş sayfalar.

²⁶⁶ Boş sayfa.

(238b)

Cönk 25

Kitāb Nu: 164

‘Attār

Zikrī 148

Şāhife 51 Bektāş’ın Hareketiniñ Tārīhi

Hasan Dede’niñ (...) Velī Balım Sulţān’dır 37

Halīl Ağa Vefātı 18

21 Kānūn-ı şānī 330 ‘Alī Ekber’iñ Mevlūdū

21 (...) 333 Hasan Taḥsīn’iñ Mevlūdū

SONUÇ

Türk edebiyatının birinci derece yazılı kaynaklarından olan cönklerin kütüphanelerin ücra köşelerinden çıkarılarak bilim dünyasına kazandırılmaları şüphesiz edebiyatımızda ve tarihimizde boş kalan çoğu yeri dolduracaktır. Kültürümüzün mihenk taşlarından olan ve içerisinde kültürel anlamda birçok şeye yer veren bu nadide defterler, bizi biz yapan değerlere sahip çıkıp çok uzun yıllar kültürel birikimimizi koruyup kollamışlardır. Bu defterlerin göstermiş oldukları hassasiyetleri bizlerin de göstererek bu defterlerin sırtlarına yüklemiş olduğumuz yükten onları bir nebze olsun kurtarmalıyız. Böylelikle kültür emperyalizminin giderek artmış olduğu son yüzyılda atalarımızın yüreklerine biraz olsun su serpmiş olacağız.

Yukarıda sıralamış olduğumuz hassasiyetler noktasında Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal kütüphanesinde bulunan 25 numaralı cönkü transkripsiyon alfabesi ile Arap harflerinden Latin harflerine aktardık. Metnin yazı çevirimi aşamasında Köksal'ın Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori adlı kitabının “Metin Neşrinin Ana Esasları”, “Metin Tamiri (Usul ve Esaslar, Uygulamalar ve Bazı Teklifler)”, “Metin neşrinde Vezinle ilgili Bazı Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler” bölümlerinden faydalandık.

Yapmış olduğumuz çalışma neticesinde birçok bulguya ulaştık:

Hilmî adına kayıtlı olan “Aşk-ı hakikatden bî-vâye olsa / Gönül hatâ eylemez öz kabûl itmez” (106a) şiirini Mehmed Ali Hilmi Dedebaba Divanında, Turabi adına kayıtlı olan “Âdem'i Âdem iden üç harf ile beş noktadır / Ekrem'i Ekrem iden üç harf ile beş noktadır (80b-81a), Sırrı Hakk'a vâkıf olmuş âşinâ yüz binde bir / Sîv-rû esrârına lâıyk sezâ yüz binde bir (81a-81b), Ey gönül şer'-i Muhammed Mustafâ'dan mı geliş / Vü tarikat hem Aliyyü'l-murtazâ'dan mı geliş (82a-82b) şiirlerini Turabi Divanında bulamadık. Bu şiirler, ismi zikredilen şairlerin bilinmeyen şiirleri ya da kendilerine mâl edilmiş olan başkalarına ait şiirler olabilir. Bu ihtimaller yanında bir başka ihtimal de şiirlerin aynı mahlası kullanan başka şairlere ait olabileceği yönündedir.

Viran Abdal adına kayıtlı olan “Zuhûr idüp küffâr leşkerin kıran / Elinde Zü'l-fekâr Alî'dür bi'llâh” (9a-9b) şiiri hem Viran Abdal Divanında hem de Şah Hatayi Divanında yer almaktadır. Pir Sultan Abdal adına kayıtlı olan “Yaradupdur on sekiz bin âlemi / Erzâkı viren Alî değil mi” (30b) şiiri 185a'da Şah Hatayi adına kayıtlıdır. Bu şiiri Hatayi Divanında bulamadık, ancak bu şiir, Cahit Öztelli tarafından yayımlanan Pir Sultan Abdal “Bütün

Şiirleri” İbrahim Aslanoğlu tarafından yayımlanan XIX. Yüzyıl Alevi-Bektaşî Şairi Kul Himmet Üstadım ve Kul Himmet adlı eserlerde yer almaktadır.

Abdal Musa adına kayıtlı olan “Muhammed Kırklara niyâz eyledi / Âr meydânı degil kâr meydânıdır (47a-47b) şiiri hem Pir Sultan Abdal’a hem Abdal Musa’ya, Teslim Abdal adına kayıtlı olan “Virdigin ikâra toğrı gelürsen / Ahd ile peymândan reh-ber isterler” (64a-64b) şiiri de hem Pir Sultan Abdal’a hem de Teslim Abdal’a mâl edilmiştir.

“Kalenderî-i Yesârî Baba” başlığı altında yer alan “Hurşîd Muhammed felegin mâh-ı Alî’dir / Herkes olmaz sırrına âgâh-ı Alî’dir” (74a) şiiri “Yeminî” mahlasıyla verilmiştir. Bu şiirin Yeminî’ye ait olduğunu tespit ettik. Aynı şekilde “Nefes-i Kul Himmet” başlığı adı altında yer alan “Önü sıra Kanber’i / Alî Murtazâ geldi” (92b-95a) şiiri “Kul Himmet Üstadım” mahlasıyla verilmiştir ve şiir kendisine aittir.

Hazenî adına kayıtlı olan “Hâkim-i dil olma ey ehl-i sohbet / Gördüğü ört görmedigin söyleme (48b, 49a) şiirinin Azbî’ye, Hâlî adına kayıtlı olan “Ey dilâ biz pîrden aldık himmeti Bektâşîyüz / Pîr ocagında giyindik kisveti Bektâşîyüz” (63a-63b) şiirinin Hâkî’ye, Kul Himmet adına kayıtlı olan “On İki İmâm’ı söyler dilimiz / Biz Muhammed Alî diyenlerdeniz” (190a) şiirinin Hatayî’ye, Karaca Ahmed adına kayıtlı olan “Kırmızı gül yeşil yaprakda bitmiş / Düşürüp kanmanın zamânı şimdi” (216b) şiirinin Pir Sultan Abdal’a, Şem’î adına kayıtlı olan “Cânân ilinin güllerinin bâğı göründü / Dost ikliminin lâlesinde tagı göründü” (219a-219b) şiirinin Şemsî-i Sivasî’ye, Ali İzzet başlığı altında verilen ve içerisinde mahlas bulunmayan “Sakın efsâne söyleme / Hazrete varır yolumuz” (209b-210a) şiirinin Muhyî’ye ait olduğunu tespit ettik.

İçerisinde mahlası bulunmayan ve muhtemelen sayfa koptuğu için eksik olan “Âyet-i inni ene’llâham bu nârın nûruyam / Hem münâcât-ı tecelli hem Kelîm’in Tûr’uyam” (172b-173b) şiiri mürettib tarafından hazırlanan fihrist bölümünde Harâbî’ye ait olarak gösterilmiştir. Bu şiiri Harâbî Divanında bulamadık, ancak şiir aynı mahlası kullanan herhangi bir şaire ait olabilir. Yahut bu şiir Harâbî’nin bilinmeyen bir şiiridir. Ayrıca, cönkte yer almadığı halde fihrist bölümünde “158. İlhamî, Ey Şifâ-yı Hurşîd; 142. İlhamî, Yâ Bismillâh; 121. İlhamî, Hâl-i Sabâ vü Şemde” kayıtları ile yer alan üç adet şiir tespit ettik. Anlaşıyor ki cönkün bazı sayfaları kopmuştur.

Mürettib, “Gurâba bahsa ahmaklar ki bülbül zâradır dirler / Gurabın ihtimâli var mıdır bülbül ola nâ-gâh” (103b-104a) şiirinin altında “ Bu hicviyyeyi Kara Vâiz hâce İbrâhîm Hâcî Abdullâh Efendi hâceye söylemiştir.” notunu düşmüş ve şiirin söylenme

amacı konusunda gelecek nesle bilgi aktarımında bulunmuştur. Mürettibin bu bilgiyi bilinçli olarak verip vermediği tartışılır, ancak mürettib aynı hassasiyeti Pir Sultan Abdal’a ait olan “Şekerler ezeyim şîrîn diline / Kâtib ahvâlimi Şâh’a böyle yaz” (206a-206b) şiirinin altına düşmüş olduğu “Pîr Sultân bu sözü habsde iken söylediği rivâyet olur.” not ile de göstermektedir.

Pir Sultan adına kayıtlı olan “Yaradupdur on sekiz bin âlemi / Erzâkı viren Alî degil mi” (30a) şiirinde geçen “Ömer ve Osman” isimleri ile Kul Himmet adına kayıtlı olan “Bülbüle gül için figân yaşlar / Allâh bir Muhammed Alî diyerek” şiirinde geçen “Muaviye” ismi ebced hesabına uygun olarak sayıyla verilmiştir. Anlaşılan mürettib bu isimleri söylemekten imtina etmektedir. Bir başka mürettib ebced hesabına göre “Muaviye” isminin karşılığı olan sayıların üzerine “Muaviye” yazmıştır.

Kazak Abdal adına kayıtlı olan “Düşü görüp de hayıra / Yoranın da avradını” (199b-200a) şiirinde “avradını” kelimesi geçen yerlere üç nokta koyulmuştur. Sanırım mürettib ayıp olarak düşündüğü bu kelimeyi yazmaya çekinmiştir.

“Es-seyyid Fazl-ı Yezdân Hazretlerinin Haseb ü Nesebleri (180b)” başlığı altında Fazlullah Hurufî’nin soy bilgileri, “Şecere-i Tayyibe-i İmâm-ı İsna-Aşer Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî” (183b) başlığı altında Hacı Bektaş’ın On İki İmam’a dayandırılan soy kütüğü verilmiştir. “Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî’in Mürşidine Beyânıdır” (185b) başlığı altında Hacı Bektaş’ın mürşidinin Ahmet Yesevi olduğu bu silsilenin Resul-i Ekrem’e kadar dayandığı bildirilmektedir. Bazı kaynakların ise bu silsilenin Ebu Bekir Sıddık’a dayandığını söylediğini bildirmektedir.

SÖZLÜK

A

âb	: su.
âbâd	: mamur, şen, bayındır.
abd	: köle, kul.
abdâl	: dünya ile ilgisini kesip, Tanrı'ya bağlanmış olan derviş.
âbid	: kulluk eden, tapınan.
adâvet	: düşmanlık, yağılık.
add	: 1. sayma, sayılma. 2. itibar etme, edilme.
adem	: yokluk, bulunmama.
adû	: düşman, yağı.
âfâk	: ufuklar, gök kenarları, gökle yerin birleşir gibi görüldüğü yerler.
âfet	: çok güzel insan.
âf-tâb	: 1. güneş. 2. güneşin ışığı. 3. güzel kadın.
âf-tâb-ı matla'-ı subh-ı ezel	: ezel sabahının doğan güneşi.
âgâh, âgeh	: bilgili, haberli, uyanık.
âgâz	: başlama.
agyâr	: gayrlar, başkalar, yabancılar.
ağyar	: 1. ayrı, başka, özge, artık, diğer. 2. yabancı, bildik olmayan.
âh	: ah, yazık.
ahâ	: 1. kardeş, 2. dost.
ahbâr	: haber, ortada dönen söylentiler.
ahcâr	: taşlar.
âhenîn	: demir gibi pek sağlam.
âhir	: nihayet, son olarak.
ahmer	: kırmızı.
ahsen	: pek güzel.
ahsen-i takvîm	: en güzel nizam, tertip, şekil ve suret; insan.
ahter	: yıldız.
ahvâl	: oluşlar, bulunuşlar, durumlar.
ahz	: alma, kabul etme.
ahz	: alma, kabul etme.

akdem	: ilk, önce, önceki, daha önceki.
akdes	: en kutlu, en kutsî, en kutsal.
âkıbet	: nihayet, son.
âkıl	: akıllı kimse.
âl	: hile, düzen.
a'lâ	: daha, en, pek yüksek.
alâ	: yücelik, şeref.
âlâyîş	: 1. bulaşıklık, bulaşma. 2. debdebe, tantana, gösteriş.
âlem	: dünya, cihan.
âl-i abâ	: peygamberimizin kendisiyle birlikte kızı Fâtıma, damadı Ali, torunları Hasan ve Hüseyin'den mürekkep ailesi.
Âl-i imrân	: İmran'ın sülalesi, Musa ile Harun veya Meryem ile İsa.
alîl	: 1. kör. 2. sakat. 3. hasta.
alîm	: çok bilen. (Allah'ın sıfatlarından, "bilgisi ezeli ve ebedî olan" demektir).
âlûde	: bulaşmış, bulaşık.
a'mâl	: işler.
amân, emân	: 1. eminlik, korkusuzluk. 2. bağış, bağışlama.
ameş	: gözü zayıf olma, zayıf gözlülük.
âmî	: senevî, yılda, yıllık.
amîk	: derin.
âmil	: sebep.
âmm	: umumî, genel, herkese ait.
anân	: bulutlar.
anâsır	: unsurlar.
anber-bû	: anber kokulu.
anber-efşân	: anber saçan, güzel koku saçan.
anberîn	: anber kokulu.
andelîb	: bülbül.
ankâ'	: ismi olup, cismi olmayan bir kuş, Zümrüdüanka kuşu.
arasât	: mahşer yeri, haşır ve neşir meydanı.
ârâyîş	: 1. süs, bezek, ziynet. 2. süsleme, süsleniş, süsleyiş.
ârî	: 1. çıplak. 2. hür.
ârif	: bilen, bilgili, irfan sahibi.

arsa	: yer, toprak.
arş	: dokuzuncu gök.
arz	: 1. dünya. 2. toprak.
arz	: bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma.
ârzû-mend	: istekli, hevesli.
-âsâ	: gibi.
âsân	: kolay.
asfiyâ	: 1. samimi, saf, içi temiz, tuttuğu yol doğru olan kimseler. 2. samimi dostlar, azizler.
âsitân	: eşik.
âsiyâb	: su değirmeni.
asl	: 1. asıl, kök, dip, kütük, temel, esas, kaide, kural, hakikat, soy, nesep, bir şeyin belli başlı kısmı; başlangıç, baş, yer, sıhhat. 2. hakikî, esaslî, halis, safi.
âşiyân	: 1. kuş yuvası. 2. mesken, ev.
âşûb	: 1. kargaşalık. 2. karıştırıcı.
âşur, âşûrâ'	: Muharrem'in onuncu günü pişirilen buğday tatlısı, aşure.
atâ'	: bağışlama, bahşiş.
âteş	: od, hararet, kızgınlık.
âteş-bâr	: ateş yağdıran.
â'vân	: yardım edenler, yordakçılar.
avdet	: geri gelme, dönme, dönüş.
avn-i Hakk	: Allah yardımı.
avret	: 1. insanın, gösterilmesi ayıp olan yeri. 2. kadın; zevce, avrat.
âyâ	: şüphe ve tereddüt bildiren edat.
ayân	: açık, meydanda.
âyet	: 1. Kur'an'ın herhangi bir cümlesi. 2. alamet, nişan.
âyîne, âyine	: ayna.
ayn	: 1. göz. 2. aslı, kendisi. 3. bir şeyin eşi, tıpkısı. 4. kaynak, pınar.
ayn-ı şifâ	: şifa kaynağı.
ayyâr	: 1. hilekâr, dolandırıcı. 2. zeki, kurnaz. 3. çevik, atik.
azâb	: işkence, keder.
a'zam	: (daha, pek, en, çok) büyük.

âzam	: 1. kin, husûmet, garaz, kötü niyet. 2. kıskançlık. 3. öfke, hiddet.
azamet	: büyüklük, ululuk.
Azâzîl	: İblis'in melek bulunduğu sıradaki esas adı.
azher	: en zahir, pek belli, çok meydanda, besbelli, apaçık.
azlem	: en zalim, pek ziyade zulmeden.

B

ba'îd	: uzak, ırak.
bâb-ı amân	: aman kapısı.
bâb-ı selâm	: selâm kapısı.
bâc	: 1. vergi, harç. 2. gümrük vergisi.
bâd	: yel, rüzgâr.
bâde	: 1. şarap, içki. 2. Allah sevgisi. 3. halk hikâyelerinde Hızır'ın kahramanlara ve bazı saz şairlerine rüyalarında sunduğu içki.
ba'de	: sonra.
bâd-ı sabâ	: doğudan esen hafif, hoş rüzgâr.
bâd-pây	: ayağına çabuk olan süratli, tez.
bağ-bân	: bağcı.
bâğ-ı cinân	: cennet.
bâğ-vân	: bağcı.
bahâne	: 1. vesile, sebep. 2. kusur, noksan, garaz. 3. yalandan özür.
bahr	: 1. deniz. 2. büyük göl veya nehir.
bahr-i rahmet	: rahmet denizi.
bahşende	: veren, bağışlayan, affeden.
bâl	: kanat.
bâlâ	: yüksek, yukarı, üst, yüce.
bârân	: yağmur.
basîr	: görüp, anlayan.
basîret	: önden görüş, seziş.
bâtın	: 1. iç. 2. iç yüz. 3. gizli, görünmeyen nesne. 4. tanrı.
batn	: 1. karın. 2. nesil, soy.
bâzâr	: 1. pazar, çarşı. 2. alışveriş. 3. pazar yeri.

bâzû	: 1. kolun omuz ile dirsek arasındaki kısmı, pazı. 2. güç, kuvvet ve istidat.
bebr	: eski kitaplara göre, Hindistan'da ve Afrika'da bulunan kediye benzer, gayet büyük, üstü yol yol tüylü, saldırdığı zaman derisindeki tüyleri kabarıp korkunç bir manzara arz eden, aslanın bile korktuğu, azgın bir canavar.
beççe	: insan veya hayvan yavrusu.
bedestân	: değerli eşya ve mücevherlerin alınıp satıldığı çarşı.
bed-hâh	: kötülük isteyen.
bed-hû(y)	: 1. kötü huylu, huysuz. 2. kötü huy.
bed-nâm	: kötü adlı, fena tanınmış, adı kötüye çıkmış.
bed-rây	: kötü düşünceli.
bedrû'd-dücâ	: karanlığın ay ışığı.
behişt	: cennet, uçmak.
behre	: hisse, pay, kısmet, nasip.
belî	: evet.
bende	: kul, köle, bağlı.
bendegân	: köleler.
benefşe	: menekşe.
berâat	: fazilet, meziyet, olgunluk, iyilik, güzellik.
ber-dâr	: 1. salbedilmiş, asılmış.
berg ü nevâ	: geçinecek şey.
berg	: yaprak.
bergüzâr	: hediye, hâtıra, andaç.
berî	: salim, kurtulmuş.
berk	: şimşek.
ber-kemâl	: mükemmel.
berriyye	: çöl, ova.
ber-vech	: olduğu gibi, olarak.
berzah	: ölülerin ruhlarının kıyamete kadar bulunacakları yer.
bes	: 1. yeter, yetişir, tamam, kâfi. 2. çok.
besâ	: nice nice, pek çok, hayli.
besâret	: göz açıklığı, derin görüş.
beşâret	: müjde, muştı.

betûl	: 1. erkeklerden çekinen namuslu kadın. 2. Hz. Muhammed'in kızı Fâtımat-üz-Zehra ile Hz. Meryem'in lâkapları.
bey' ü şirâ	: alım satım.
beyân	: anlatma, açık söyleme, bildirme.
Beytü'l-İlâh:	: Allah'ın evi, kâbe.
beyt-ül-hazen	: kederi, tasası çok olan yer.
beyzâ'	: daha ak, çok beyaz.
bezl	: bol bol verme, saçma.
bîat	: kabul ve tasdik muamelesi.
bî-bâk	: korkmayan, çekinmeyen, sakınmayan.
bî-bâk	: korkmayan, çekinmeyen, sakınmayan.
bî-dâd	: 1. zulüm, işkence. 2. zalim.
bîdâr	: uyanık, uyumayan, uykusuz.
bî-gâne	: 1. kayıtsız, ilgisiz. 2. yabancı.
bî-gümân	: şüphesiz.
bî-hemtâ	: müsavi olmayan, eş ve denk olmayan.
bî-kes	: kimsesiz.
bîmâr	: hasta, sayrı.
-bîn	: gören, görücü.
bî-nihâyet	: nihayetsiz, sonsuz.
bint	: kız.
bint-i ineb	: (üzümün kızı) şarap.
bî-riyâ	: riyasız, yalansız.
biryân	: tava, tepsi gibi şeylerde susuz veya az suda pişirildikten sonra kızartılan et kebabı.
bî-tefâvüt	: farksız.
bî-vâye	: nasipsiz, mahrum.
bî-vefâ	: vefasız, hayırsız; dönek.
bu'âk	: şiddetli ses, haykırış.
Burc	: Güneşin ayrıldığı on iki kısımdan her biri.
bûriyâ	: hasır.
bûse-gâh	: öpülecek yer.
bühre	: 1. geniş yer. 2. dere içindeki çayırılık ve sazlık.
bühtân	: yalan, iftira.
bünyâd:	: 1. asıl, esas, temel. 2. bina, yapı.

bürhân : delil, ispat, tanık.

C

câ : yer, mevki, mekan.

câdû : 1. cadı, büyücü. 2. gulyabâni, hortlak, karakoncolos, vampir. 3. s. çirkin koca karı, acuze. 4. çok güzel göz.

Ca'fer-i sâdık : Şîîlerin On İki İmam'dan altıncısı.

câh : itibar, makam, orun, mevki.

câhil : 1. bilimsiz, bilgisiz. 2. genç, tecrübesiz, toy.

câiz : işlenilmesinde cevaz olan; olabilir, olur.

câm : sırça, cam; bardak, kadeh, şişe ve toprak cinsinden şarap kadehi.

câme : elbise, çamaşır.

câme-hâb : yatak.

cân : 1. can, ruh. 2. hayat, yaşayış.

cân-bâz : can ile oynayan, canını tehlikeye koyan.

cân-perver : ruh besleyen, iç açan; gönül açan.

câvidân : cennet.

cebren : zorla, cebr ile.

cefâ : eziyet, incitme.

cehd : çalışma, çabalama.

cehennem : 1. ahirette, günahkar kulların gideceği azap yeri, tamu. 2. çok sıcak yer.

celâlet : büyüklük, ululuk.

celî : cilâlı, parlak.

celîl : büyük, ulu.

cem' : 1. toplama, yığma. 2. çoğul.

cennet : 1. uçmak. 2. bahçe. 3. çok ferah ve havadar yer.

cesed : ölü vücut.

cevher-i cân : canın özü.

cevr : 1. haksızlık, eza, cefa, eziyet, gadir, zulüm; sitem. 2. tarikat adamının ruhen ilerlemesine mani olan şey.

ceyş : asker, ordu.

Cibril: : Cebrail, Cebreil.

cîfe : leş.

cihân-ârâ	: dünyayı süsleyen.
cilâ'	: parlatma, parlaklık.
cilve-geh	: cilve yeri, cilve edecek yer.
cism	: beden, gövde. 2. madde.
civân	: genç.
cûd	: cömertlik, el açıklığı.
cûy	: nehir, akarsu, ırmak.
cübbe	: sarıklı din adamlarıyla bazı yaşlı kimselerin giydikleri uzun üstlük.
cüdâ	: ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış.
cûlus	: 1. oturma. 2. tahta çıkma.
cümle	: bütün, hep, birikiş.
cünbüş	: 1. eğlenti, zevk. 2. uta benzer madenî bir çalgı. 3. hareket, kımıldanma.
cünd	: asker, asker topluluğu.
cünûd	: askerler, ordular.
cünûn	: 1. delirme, çıldırma, delilik. 2. aşkın galip gelmesi.
cürm	: suç.

Ç

çâh-ı zindân	: zindan kuyusu.
çâker	: kul, köle, câriye, yanaşma.
çâk-ı girîbân	: yaka yırtmacı.
çâr	: dört.
çâr-anâsır	: dört unsur.
çâre-hâh	: çare arayan.
çâre-sâz	: çare bulan.
çarh	: felek, gök.
çâr-kûşe	: dört köşe, dört yan.
çâr-pâre	: dört parça.
çâr-yâr	: dört dost (Hz. Ebûbekir, Ömer, Osman, Ali).
çehre	: yüz, surat. 2. surat asma. 3. şekil.
çenber	: tahtadan veya demirden yapılan dâire veya halka, kasnak.
çendân	: o kadar.

çengâl-i şâhin	: şahin pençesi.
çeşm	: göz.
çevgân	: 1-cirit oyununda atlıların birbirine attıkları değnek. 2. ucu eğri değnek, baston, çevgen. 3. Allah'ın ezeldeki takdiri.
çirk	: 1. kir, pas, pis. 2. yarada olan kan ve irin.

D

dâg	: yanık yarası.
dahl	: müdahale etme, karışma.
dâima	: bir düziye, her vakit.
dakîk	: ince, ufak, duyulmaz, tutulmaz; nazik.
dalâlet	: doğru yoldan sapma.
dâm	: tuzak, ağ.
dâmân, dâmen	: etek.
dânâ	: bilen, bilici, bilgiç.
dar	: 1. darağacı. 2. ağaç. 3. direk.
-dâr	: tutan.
dârâ	: Keyâniyân denilen eski fars hükümdarlarından dokuzuncusu, Keykubad.
dâstân	: 1. destan, epope, hikâye, masal. 2. şöhet, ün.
da'vâ	: 1. şikâyetçi olarak mahkemeye başvurma. 2. mesele.
dâver	: 1. Cenabıhakk'ın adı. 2. doğru, insafı olan hükümdar, vezir veya hâkim.
Deccâl	: kıyametten az evvel çıkacak ve Hz. İsa tarafından öldürülecek olan yalancı ve zararlı şahıs, yalancı Mesih.
def	: 1. öteye itme, savma, savulma. 2. verme; ortadan kaldırma.
defter	: dikilmiş kâğıt mecmuası.
dehân	: ağız.
dehr	: 1. dünya. 2. zaman, devir.
dem	: 1. zaman. 2. nefes. 3. içki.
demâdem	: her an.
dendân	: dış.
der-âgûş	: kucaklama, sarma.

der-âgûş	: kucaklama, sarma.
der-bân	: kapıcı, kapıya bakan.
derd-mend	: dert sahibi, tasalı, kaygılı.
derk	: anlama, kavrama.
der-miyân	: ortada, arada.
derûn	: 1. iç, içeri, dâhil. 2. gönül, kalp, yürek.
dervîş	: 1. Allah için alçakgönüllülüğü ve fukaralığı kabul eden veya bir tarikata bağlı bulunan kimse. 2. fakir ve ihtiyaçlı kimse.
deryâ	: deniz.
dest	: el.
dest-gîr	: elinden tutan, yardımcı.
destûr	: 1. izin, müsaade, ruhsat. 2. izin verin geçelim, müsaade edin, kimse olmasın, açılın, savulun.
deşt	: bozkır, çöl, kır, ova.
devrân	: dünya, felek, zaman, talih, kader, devir.
dîbâ	: renkli dokuma motiflerle süslü lüks bir çeşit ipek kumaş, canfes kumaş.
dîdâr	: yüz, çehre.
dîde	: göz.
dil	: gönül, yürek, kalp.
dil-âzâr	: gönül inciten, hatır kıran, kalp kıran, merhametsiz.
dil-ber	: gönlü alıp götüren, güzel.
dil-dâr	: birinin gönlünü almış, sevgili.
dil-haste	: gönlü hasta, hasta gönüllü.
dilîr	: yürekli, cesur, yiğit.
dil-rübâ	: gönül kapan.
dil-şâd	: gönlü hoş, sevinmiş.
dimâğ	: 1. beyin. 2. akıl, şuur.
direng	: bekleme, gecikme, tutma, istirahat.
dirîgâ	: yazık, eyvahlar olsun!
dîv	: dev.
dîvân	: büyük meclis.
dîvâr	: duvar.
diyânet	: 1. din. 2. dindarlık, din duygusu.
dûd	: kurt, böcek.

dûn	: 1. aşağı, aşağılık. 2. alçak, soysuz kimse.
dûr	: uzak.
dûş	: rüya âlemi.
dûzah	: cehennem, tamu.
düçâr	: tutulmuş, uğramış, yakalanmış.
Düldül	: Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye verdiği kır katır.
dürd	: tortu, çöküntü.
dür-dâne	: 1. inci tanesi. 2. sevgili, kıymetli.
dürr	: inci.
dürr-i meknûn	: dizilmiş, dizi inci; değerli inci. 2. saklı, gizli, örtülü.
dü-serâ	: iki söyleyen.
düşmân, düşmen	: düşman, yağı.
düşnâm	: sövme, sövüp sayma.
düşvâr:	güç, zor.

E

ebced	: eski Sâmi alfabe sırasına göre tertiplenmiş, Arapçaya mahsus sesleri gösteren harfler ilâve edilmiş ve bu sıraya göre harflere, birden ona sıra ile ondan yüze onar onar, yüzden bine yüzer yüzer olmak üzere birer sayı değeri verilmiş olan Arap harflerinin diziliş sırası ve bütünü.
ebdân	: kavim, kabile.
ebî	: baba.
ebr	: bulut.
ebrâr	: hayır sahipleri, iyiler; dindarlar, özü sözü doğru olanlar.
ebr-i ihsân	: ihsan bulutu.
ebrû	: kaş.
ebruvân	: kaşlar.
ebter	: 1. kuyruğu kesik.
Ebû-süfyân	: Kureyş'in bir kolu olan benî Ümeyye'nin reisi, Muâviye'nin babasıdır. Hz. Muhammed'in düşmanı iken sonradan Müslüman olmuştur.
ecsâm	: gövdeler, bedenler.
ednâ	: 1. pek aşağı, en bayağı, çok alçak. 2. az, pek az.
efî	: engerek yılanı, 2. fena tabiatlı.

efgende:	1. yıkılmış, yıkık, düşürülmüş, yere atılmış. 2. düşkün, biçare.
eflâk	: semalar, felekler, gökler, küreler; zamanlar.
-efrûz	: aydınlatan, parlatan.
efsâ	: efsuncu, büyücü.
efvâh	: ağızlar, menfezler, ağıza benzeyen her türlü delik.
ehad	: tek, bir, ilk sayı.
ehl	: 1. sahip, malik, mutasarrıf olan. 2. maharetli, usta, kabiliyetli, becerikli.
ehl-i kubûr	: ölüler.
ejder, ejderhâ	: 1. büyük yılan. 2. korkunç ve hayalî bir hayvan.
ekl ü şûrb	: yiyip içme.
ekser	: en çok, daha ziyade.
ekvân	: varlıklar, alemler, dünyalar.
el'ân	: şimdi, şimdiki halde; henüz, hâlâ, daha, bu âna kadar, şu anda.
Elest	: Allah'ın, ruhları yarattıktan sonra "Elestü bi-rabbiküm, (ben sizin rab-biniz değil miyim?)" dediği zaman, insanların yaratılış başlangıcı.
eltâf	: iyi muameleler, iyilikler, iyilikseverlikler, okşamalar, nezaketler.
elvân	: 1. renkler, çeşitler. 2. rengârenk, alacalı.
emânet	: emniyet edilen kimseye bırakılan şey, eşya veya kimse.
emced	daha mecid, çok şeref, onur ve haysiyet sahibi olan.
emîn	: 1. emniyet sahibi, korkusuz; birine emniyet eden, güvenen; şüphe etmeyen; kendisine güvenilen.
emr	: iş buyurma, buyruk, buyrultu.
en'âm	: 1. Kur'ân-ı Kerîm'de bir sürenin adı. 2. bazı ayet ve sureleri de ihtiva eden dini dua kitabı.
enbiyâ	: müstakil şeriat sahibi olmayan peygamberler, yalvaçlar.
encâm	: nihayet, son.
encâm-ı kâr	: işin sonu.
encüm	: yıldızlar.
endûh	: gam, keder, tasa, kaygı, üzüntü, sıkıntı.
Ene-l-hakk	: Hallac-ı Mansûr'un söylediği "ben hakkım" manasında meşhur bir söz.

enfüs ü âfâk	: nefis ve dışı.
enîs	: dost, arkadaş; yar, sevgili.
envâr	: ziyalar, aydınlıklar, ışıklar, parlaklıklar.
enver	: daha (en, pek) nurlu, çok ve pek parlak, çok güzel.
erkân	: 1. esaslar, destekler; direkler, sütunlar. 2. reisler.
ervâh	: canlar, hayatın cevherleri.
esb	: at, beygir.
Esedullah	: Allah'ın aslanı.
eshel	: daha kolay.
esmâ	: isimler.
esrâr	: gizlenen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği işler.
estâr	: örtüler, perdeler.
eş'âr	: vezinli ve kafiyeli sözler.
eşedd	: daha, (en, pek) şiddetli, çetin ve sert.
eşk	: gözyaşı.
eşk-bâr	: gözyaşı döken.
etkiyâ	: Allah korkusuyla günah işlemekten çekinenler.
etvâr	: hal ve hareketler, işler, tarzlar.
evc	: yüce, yüksek, bir şeyin en yüksek noktası, doruk.
evkât-güzâr	: vakit geçiren.
evlâd	: 1. çocuklar. 2 oğul; kız; çocuk. 3. sülâle, nesil.
evliyâ	: 1. keramet sahibi olanlar, erenler. 2. allah'a daha yakın bulunanlar.
evrâd	: 1. okunması âdet olunan dini dualar. 2. her vakit dilde ve ağızda dolaşan sözler.
evrâk	: yapraklar, kâğıtlar.
evsâf	: sıfatlar, kaliteler.
eyvân	: 1. büyük sofa, divanhane, salon. 2. kemerli yüksek bina, oturacak yüksek yer, köşk. 3. çardak.
eyyâm	: günler, gündüzler.
ezel	: başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik.
ezelî	: ezele mensup, ezel ile ilgili, öncesiz, başlangıçsız.
ezhâr	: çiçekler.
ezkâr	: 1. anmalar, hatırlamalar, bildirmeler, söylemeler. 2. zikirler.

F

fağfûr	: 1. (evvelce) Çin imparatorlarına verilen bir ad. 2.Çin'de porselenden yapılan kap kacak.
fâhir	: 1. fahreden, onurlu, şanlı, şerefli. 2. mükemmel. 3. kıymetli, değerli.
fahr	: 1. övünme, böbürlenme, büyüklenme, şeref, onur, kıvanç. 2. büyüklük, ululuk. 3. şöhret, ün. 4. fazilet, erdem.
fahr-i âlem	: âlemin övüncü.
fakîr	: zengin olmayan, yoksul, parasız, züğürt.
fakr	: yoksulluk.
fariğ	: 1. vazgeçmiş, çekilmiş. 2. rahat, asude. 3. boş, boş kalmış, işini bitirmiş, işsiz.
fâş	: meydana çıkma, duyulma, açığa vurma, dile verme.
fazîlet	: 1. insanda iyilik etmeye ve fenalıktan çekinmeye olan devamlı ve değişmez istidat, güzel vasıf, insanın yaradılışındaki iyilik, iyi huy, erdem.
fedâ	: 1. gözden çıkarma, uğruna verme. 2. kurban.
fehm	: anlama, anlayış.
felek	: gökyüzü, sema.
fenâ	: yok olma, yokluk, geçip gitme.
fer	: parlaklık, aydınlık.
ferâgat	: vazgeçme, el çekme.
ferâmûş	: unutma, hatırdan çıkma.
fercâm	: 1. son, akıbet. 2. menfaat, fayda.
ferd	: 1. tek, yalnız olan şey, çift olmayan, eşi bulunmayan. 2. tek olan sayı.
ferdâ	: 1. yarın, yarınki gün, günün ertesi, ertesi gün, öbür gün. 2. âtî, gelecek zaman. 3. ahiret, öbür dünya.
fermân	: emir, buyruk; tanrı tarafından verilen yazılı emir, berat, buyrultu.
fermân-ber	: aldığı emri yerine getiren.
ferrâş	: 1. döşeyen, döşemeci. 2. hizmetçi. 3. kâbeyi süpüren.
ferş	: yeryüzü, kır, sahra.
ferş-rû	: yeryüzü.

feryâd	: 1. yardım istemek için çıkarılan yüksek ses; bağışma, çağrışma. 2. sızlanma, şikâyet. 3. yaygara, gürültü.
ferzân	: ilim ve hikmet.
fettân	: 1. fitne ve fesada teşvik eden, fenalık yapan, ayarlan. 2. oynak kadın. 3. cazibeli, gönül alıcı.
feyz	: 1. bolluk, çokluk, verimlilik, fazlalık, gürlük, ilerleme, çoğalma. 2. ilim, irfan.
fırka	: insan kalabalığı, grubu.
fi'l-mesel	: meselâ, misaldeki gibi.
fıkr	: 1. fikir, düşünce. 2. idrak. 3. hatır. 4. zihin, akıl.
firâk	: ayrılık, ayrılma; sevişenlerin ayrılığı.
fir'avn	: 1. eski zamanlarda mısır hükümdarlarına verilen unvan. 2. allahlık iddiasında bulunduğu için hz. musa'nın mücâdele ettiği mısır hükümdarı.
firişte-hû	: huy ve tabiatça melek gibi olan.
firûze-fâm	: mavi renkli, gök renkli.
fuâd	: kalp, yürek, gönül.
fuzûl	: lüzumsuz, fazla şey veya söz.
fülân	: herhangi bir şahıs, biri, belirsiz bir şey.
füyûz	: bolluklar, çokluklar, verimlilikler.

G

gabgab	: çene altı, çiftte gerdan.
gaddâr	: 1. çok gadreden, zulmeden, hâin, merhametsiz, kıyıcı. 2. çok pahalı mal satan, soyucu.
gaddâr-âne	: gaddarca, merhametsizce.
gaffâr	: kullarının günahlarını affeden, allah.
gâfil	: gaflette bulunan, ihmâl eden, ilerisini iyi düşünmeyen, dikkatsiz, ihtiyatsız, dalgın, tembel.
gaflet	: 1. gafillik, boş bulunma, dalgınlık, dikkatsizlik, ihtiyatsızlık. 2. ihmâl, endişesizlik.
gafûr	: mağfîret eden, yarlıgayan, suç bağışlayan, merhamet eden.
gâhî	: bâzan, arasıra.
galtân	: yuvarlama, yuvarlanan, tekerlenen.
gam	: keder, tasa, kaygı, dert.

gam-güsâr	: gam ve kederi defeden, teselli veren, gam ortağı.
gam-hâr	: kederli, sıkıntılı.
gamîn	: kaygılı, tasalı.
gam-kâşâne	: gam köşkü.
gam-lâle	: gam yuvası, gam evi.
gammâz	: birine, iftira ederek zarar veren, münafık, fitneci, koğucu.
gam-nâk	: gamlı, kederli.
gamze	: süzgün bakış.
ganî	: 1. zengin, varlıklı, bol, doygun. 2. allah'ın adlarından biridir.
gâret	: çapul, yağma; akın, (eski zamanlarda) düşman toprağına yağma için yapılan saldırış.
gâret	: çapul, yağma; akın, düşman toprağına yağma için yapılan saldırış.
garîk	: 1. gark olmuş, suya batmış; suda boğulmuş. 2. su içine dalmış.
gavgâ	: kavga, dövüşme, vuruşma; gürültü. 2. harp, savaş.
gavvâs	: dalgıç, inci ve sünger bulmak veya denize düşen bir şeyi çıkarmak ve yahut rıhtım gibi deniz altında yapılan inşaatın temellerini düzenlemek üzere suya dalan, denizin dibine inen kimse.
gayb	: 1. gizli olan, göze görünmeyen şey, kayıp. 2. belirsiz, bilinmeyen şeyler.
gâyet	: 1. nihayet, uç, son. 2. çok, fazla, son derece.
gayr	: 1. ayrı, başka, özge, artık, değil, 2. yabancı, bildik olmayan.
Gayûr	: gayretli, çok çalışkan. (Allah'ın adlarından biridir).
gayz	: hiddet, öfke, kızma, kızgınlık; kızgınlık başlangıcı, hınç.
gazâ	: din uğruna savaş.
gazab-nâk	: gazaplı, öfkeli, dargın; kızgın.
gazâl	: 1. ceylan. 2. geyik, maral, âhû. 3. geyik yavrusu.
gazanfer	: iri arslan.
gâzî	: 1. gaza eden, ordunun başına geçen, savaşan; savaştan sağ ve muzaffer dönen.
gedâ	: dilenci, yoksul.
gehî	: bâzan, ara sıra.

genc-dâr	: 1. hazinenin idare ve muhafazasına memur edilen kimse.
gerdân, gerden	: boyun.
-gerde	: isimlere eklenerek "yapılmış, etmiş, eylemiş" gibi ism-i mefûller meydana getirir.
gerdiş	: dönüş, dönme, dolaşma.
gerdûn	: 1. dönücü, dönen, devreden. 2. felek, dünya, sema.
germ	: sıcak.
gevher	: 1. elmas, cevher. 2. inci. 3. değerli taş.
gevher-bâr	: cevher yağdıran.
gıdâ'	: 1. insanı besleyen şeyler, besi. 2. yiyip içilen şeyler. 3. zihni ve ahlâkı olgunlaştırmaya yardım eden şey.
gıll ü gışş	: kin ve hile.
gılmân	: cennet melekleri.
gınâ	: zenginlik, bolluk.
gıyâb	: 1. hazır ve mevcut olmama, göz önünden uzaklaşma. 2. kaybolma. 3. bulunmama.
girdâb	: 1. suların döndüğü ve çukurlaştığı yer, anafor, çevrimi, burgaç. 2. tehlikeli yer.
girîbân	: elbise yakası.
girîzân	: kaçıcı, kaçan.
giryân	: ağlayıcı, ağlayan.
giryê	: ağlama, ağlayış; gözyaşı.
gîsû	: omuza dökülen saç, uzun saç, saç örgüsü.
gîtî	: dünya.
gonce-fem	: gonca gibi küçük ağızlı.
gubâr	: toz.
gufrân	: affetme, merhamet etme, yarlıgama.
gulâm	: 1. tüyü, bıyığı çıkmamış delikanlı, genç. 2. köle, esir, kölemen.
gurâb	: karga
gûş	: 1. kulak. 2. işitme, dinleme.
gûş-vâr	: kulağa takılmaya lâyık küpe.
gûze	: koza.
gûft ü gûy	: 1. dedikodu, 2. söyleyen, söyleyici.
gûftâr	: söz.
gûl	: 1. çiçek. 2. bilinen çiçek, gül çiçeği; gül ağacı

göl-bâng	: eskiden tekkelerde, âyin sırasında, saraylarda muayyen merasim sırasında hep bir ağızdan yüksek sesle okunan ilâhi veya dua.
göl-fâm	: göl renkli.
göl-gûn	: göl renkli, pembe.
göl-i ra'nâ	: güzel göl, dışı sarı, içi kırmızı renkte olan bir çeşit göl.
gölîstân	: göl bahçesi.
göl-zâr	: göllük.
gümân	: zan, sanma, sezme.
güm-râh	: yolunu şaşırılmış, doğru yoldan ayrılmış.
günâh	: Allah'ın emirlerine aykırı olarak görülen iş, dinî suç.
gürûh	: cemaat, bölük, takım.
güstâh	: küstah, hayasız, arsız, edepsiz, saygısız.
-güşâ	: açan, açıcı.
güşâd	: açma, açılma, açılış.
güyâ	: sanki, gibi, benzer.
güzâr	: geçme, geçiş.

H

hâb	: uyku, rüya.
habâb	: su üzerinde olan hava kabarcıkları.
habîb	: 1. sevgili. 2. seven, dost.
hâcât	: istekler, dilekler.
hâce	: hoca, efendi, ağa, çelebi, sahip, muallim, profesör, öğretmen, müderris, molla, ev sahibi.
hacer	: taş.
hadd	: 1. sınır, iki devlet toprağının birleştiği yer, kenar.
hadeng	: kayın ağacından yapılmış ok.
hâdî	: hidâyet eden, doğru yolu gösteren.
hadîd	: demir.
hâdim	: hizmet eden, yarayan.
hadîs	: 1. peygamberimizin kutsal sözü. 2. hadisten bahseden ilim.
hafâ'	: gizli olma, gizlilik, kapalılık.
-hâh	: isteyen, ister.

hâhiş	: istek, arzu, isteyiş.
hâk	: toprak.
hakâyık	: doğru olan asıllar, şüphesiz bulunan şeyler, hakikatler, gerçeklikler.
hâk-i merkâd	: mezar toprağı.
hâk-i tîre	: (karanlık, siyah toprak) mezar, sin.
hakîkat	: 1. bir şeyin aslı ve esâsı, mâhiyeti. 2. gerçek, doğru; gerçekten, doğrusu.
hakîkat-gûze	: gerçeklik kozası.
hâkim	: her şeye hükmeden, tanrı.
Hakk	: 1. Allah, Tanrı. 2. doğruluk ve insaf. 3. bir insana ait olan şey. 4. dâva ve iddiada hakikate uygunluk; doğruluk. 5. geçmiş, harcanmış emek. 6. pay, hisse. 7. doğru gerçek. 8. lâıyk, münasip.
hâl	: vücutta husule gelen ben, nokta.
halâik	: 1. mahlûklar, yaratıklar, insanlar. 2. halayık, satın alınan kadın hizmetçi.
halâik	: halayık, satın alınan kadın hizmetçi.
halâlet	: samimi dostluk.
halâvet	: 1. tatlılık, şirinlik. 2. zevk.
hâle-i mâh	: ay ağılı.
hâlet	: hâl, suret, keyfiyet, nitelik.
hâl-i siyâh	: kara ben.
hâlî	: تنها, boş, sahipsiz yer. 2. açık yer.
hâlik	: yaratan, yoktan var eden, yaratıcı, Allah.
halk	: yaratma, yaratılma.
halka	: ortası boş, yuvarlak şekil, daire biçiminde olan şey.
halvet-nişîn	: halvette, yalnızlıkta oturan.
hâme	: kalem.
hammâr	: şarap yapan veya satan, şarapçı, meyhaneci.
hâmme	: binek hayvanı.
hamr	: şarap.
hamrâ'	: (daha, en, pek, çok) kırmızı, kızıl.
hâmûn	: büyük sahra, düz ova, bozkır.
hâmûş	: susmuş, sessiz.
hande	: gülme, gülüş.
hanedân	: kökten, asıl ve büyük aile, ocak.

hân-kâh	: dervişlerin evi, tekke.
hâr	: diken.
har	: eşek.
hârâ	: 1. katı taş, mermer. 2. üzeri menevişli kumaş.
harâb	: yıkık, viran.
harâbât	: 1. harabeler, viraneler. 2. meyhaneler.
hârib	: 1. yıkan, harabeden. 2. haydut, yol kesen.
hâricî:	: vaktiyle Hz. Ali'ye isyan eden cemaat fertlerinden her biri.
harîf	: 1. herif, adî ve bayağı adam. 2. teklifsiz dost.
harîf	: 1. meslektaş, sanat arkadaşı. 2. herif, adi ve bayağı adam. 3. teklifsiz dost.
harîm	: saygısız, çekinmez, kayıtsız.
harmen	: harman.
har-mühre	: katırboncuğu.
hasâret	: zarar, ziyan.
hasbetenli'llâh:	: Allah rızâsı için, tanrı uğruna.
hâsıl	: husule gelen, husul bulan, peyda olan, olan, çıkan, üreyen, türeyen, biten.
hâsılâ	: sonuç, netice.
hâss	: mahsus, özel.
hasûd	: hasetçi, kıskanç, çekemeyen.
hâşâ	: asla, katiyen, hiçbir vakit, Allah göstermesin, uzak olsun.
haşem	: 1. maiyet, yanında bulunanlar. 2. aile.
haşr	: 1. toplama, cem etme. 2. ölüleri diriltip mahşere çıkarma, kıyamet.
hâtem	: mühür, üstü mühürlü yüzük.
hâtır	: 1. zihin, fikir. 2. keyif, hal. 3. gönül.
hatîb	: 1. camide hutbe okuyan. 2. güzel, düzgün konuşan kimse.
hatt	: 1. çizgi. 2. satır.
havâric	: 1. asiler; zorbalar. 2. "Hakemeyn Vakası"ndan sonra Hz. Ali'ye isyan eden zümre, haricîler.
havf	: korku.
hayâl-i hâm	: boş hayal.
Hayber-güşâ	: Hayber'i açan.

Haydar-ı Kerrâr	: döne döne hamle eden, saldıran. hz. ali'nin vasıflarındandır.
hayme	: çadır.
hayrân	: 1. şaşmış, şaşa kalmış, şaşırmış. 2. çok tutkun. 3. afyon sarhoşu.
hayret	: şaşma, şaşıрма, şaşakalma, ne yapacağını bilmeme.
hayrû'n-nâs	: hayırlı insanlar.
hayy	: 1. Allah'ın adlarındandır. 2. diri, canlı.
hazân	: sonbahar, güz.
hazer	: sakınma, kaçınma, korunma, çekinme.
hazîn	: hüznü, mahzun olarak, kederli, gamlı.
hazûr	: çok çekingen, çok dikkatli.
heft-harf	: yedi harf.
helâhil	: çaresi, panzehri olmayan, öldürücü zehir.
helvâ	: unlu, yağlı ve şekerli maddelerle yapılan bir tatlı.
hem-dem	: sıkı fıkı, canciğer arkadaşı.
hemîn	: bu bile, tıpkı bu, çok.
hemîşe	: dâima, her vakit, her zaman.
hem-râz	: sıkı fıkı arkadaşı, sır arkadaşı.
her-gâh	: her zaman, her vakit.
hergiz	: asla, katiyyen, hiç bir vakit, hiç bir suretle.
herze	: boş lâkırdı, saçma.
heştümîn	: sekizinci.
heves	: 1. arzu, istek. 2. gelip geçici istek.
heyûlâ	: 1. madde. 2. bütün cisimlerin ilk maddesi olarak varsayılan madde. 3. zihinde tasarlanan şey. 4. eşyanın gerçek olan kısmı.
hezârân	: 1. bülbüller, 2. s. binler.
hınta	: buğday.
hinzîr	: domuz.
hired	: akıl, us.
hired	: akıl, us.
hısâl	: huylar, tabiatlar, ahlaklar.
hısn	: sağlam, sarp (yer), kale.
hicrân	: 1. ayrılık.. 2. unutulmaz acı, keder, iç acısı.
hidâyet	: hak yoluna, doğru yola kılavuzlama.

hidmet	: 1. iş, hizmet, vazife. 2. iş görme, birinin işini görme.
hikem	: hikmetler.
hilâfet	: 1. birinin yerini tutma. 2. halifelik, peygamber vekili olarak İslam'ı koruma vazifesi.
hilkat	: 1. yaratılma, yaratılış. 2. tabiat.
hill	: helâl, şeriatçe yapılmasına izin verilmiş.
himâr	: erkek eşek.
himmet	: 1. gayret, emek, çalışma, çabalama.
hirmen	: harman.
hizâb	: 1. boya. 2. kına.
hûd-bîn	: kendini beğenmiş, bencil.
hoş-elhân	: makamı güzel, güzel ve tatlı okuyan.
hoşnûd	: razı, memnun.
hubb	: sevgi.
Hudâ	: Tanrı.
Hudâvend	: 1. Allah, Tanrı 2. efendi, sahip, mâlik. 3. hâkim, hükümdar.
huffâş	: yarasa, gece kuşu.
hulefâ	: halifeler.
hulk	: huy, tabiat.
hûm-hâne	: 1. şarap küplerinin konulduğu yer. 2. meyhane. 3. aşığın kalbi.
hûn-âb	: 1. kanlı su. 2. gözyaşı.
hûn-hâr	: kan içen, kan dökücü, zalim.
hûnî	: 1. kanlı, kan dökmeye meyilli. 2. kanlı, gaddar, zalim, katil.
hûn-rîz	: kan döken, kan dökücü.
hûrd	: 1. küçük, ufak. 2. kırık. 3. ehemmiyetsiz.
hûrî	: 1. cennet kızı. 2. sevgili.
hurrem	: şen, sevinçli, güler yüzlü, gönül açan; taze.
Hurşîd	: Güneş.
hurûfât	: harfler.
huşk	: kuru.
hûş-yâr	: akli kendisine yar olan, yarayan, akıllı.
hüccet	: senet, vesika, delil.
hüdâ	: 1. doğru yol gösterme. 2. Kur'ân-ı Kerîm.

hüdhüd	: çavuşkuşu, ibibik; Süleyman Peygamber ile Sebâ Melikesi Belkis arasında haber getirip götüreren kuş.
hükm	: hüküm, emir, komuta.
hülle	: 1. cennet elbisesi. 2. belden aşağı ve belden yukarı olmak üzere iki kısımdan ibaret elbise.
Hümâ	: 1. devlet kuşu. 2. saadet, kutluluk.
hüner	: 1. marifet, bilme. 2. ustalık.
hünkâr	: padişah, sultan, hükümdar.
hüsn	: 1. güzel, iyi. 2. güzellik, iyilik.
hüsrân	: 1. zarar, ziyan. 2. beklenilenin elde edilememesi yüzünden duyulan acı, yokluk, mahrumiyet acısı.
hüveydâ	: açık, apaçık, belli, besbelli.
ıklîm	: 1. bir bölgenin, ortalama hava şartlarıyla beliren hali. 2. memleket, diyar, ülke.

I

ışâ'	: akşam ezanından yatsı ezanına kadar geçen zaman.
ışk	: aşk.
ıtr	: güzel ve lâtif koku.
ıtret	: nesil, zürriyet.
ıyâl	: 1. bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler. 2. kadın, eş.
ıyd	: (îd) bayram.

İ, J

ibâret	: ...dan meydana gelmiş, bir şeyin aynı, başkası, başka bir şey değil.
îcâd	: 1. vücûda getirme, getirilme. 2. yeniden bir şey çıkarma.
ictihâd	: 1. gücü, kuvveti yettiği kadar çalışma. 2. fıkıh'da yeditûlâ sahibi büyük din âlimlerinin kur'ân-ı kerîm ve ahâdis-i nebeviyyeye müsteniden vaaz ettikleri şer'î düstur.
ictinâb	: sakınma, çekinme, uzaklaşma.
i'dâm	: bir kimseyi kanun gereğince öldürme.
idrâk	: anlayış, akıl erdirme.

iftihâr	: 1. öğünme; koltuk kabartma. 2. şeref, şan.
ihânet	: 1. haksızlık. 2. hainlik, kötülük.
ihâta	: 1. bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma, etrafı çevrilme, kuşatılma, sarılma. 2. tam kavrayış, anlayış, geniş bilgi.
ihfâ	: gizleme, saklama, saklanılma.
ihlâs	: 1. hâlis, temiz, doğru sevgi. 2. gönülden gelen dostluk, samimiyet, doğruluk, bağlılık.
ihmâl	: ehemmiyet vermeme, önemsememe.
ihşân	: 1. iyilik etme. 2. bağış, bağışlama. 3. verilen, bağışlanan şey. 4. lütuf, iyilik.
ihtifâ'	: saklanma, gizlenme.
ihtiyât	: 1. ilerisini düşünerek, görerek davranma. 2. sakınma, tedbirli, tedarikli bulunma.
ihyâ'	: 1. diriltme, diriltme, canlandırma. 2. taze can verircesine iyilik, lütfetme. 3. yeniden kuvvetlendirme. 4. uyandırma, canlandırma, tazelik verme.
ikâb	: eza, cefa, eziyet, azap.
ikbâl	: 1. birine doğru dönme. 2. baht, talih. 3. işlerin yolunda gitmesi; bahtlı, saadetli, mutlu olma.
ikmâl	: kemâle erdirmeye, tamamlama, bitirme.
ikrâh	: iğrenme, tikslenme.
ikrâr	: 1. saklamayıp söyleme. 2. dil ile söyleme, bildirme. 3. tasdik, kabul.
iksîr	: 1. Ortaçağ kimyacılarının, çok tesirli olduğuna ve herhangi bir madeni altın yapacak kadar kuvvetli bir hassası bulunduğu inandıkları bir madde. 2. tesirli, yarar şurup. 3. biricik şifa, en tesirli sebep.
iktidâ'	: tâbi olma, uyma.
iktizâ'	: 1. lâzım gelme, gerekme. 2. lâzım getirme, gerektirme. 3. ihtiyaç, gereklik. 4. işe yarama.
îlâh	: Tanrı.
i'lân	: açığa vurma, meydana çıkarma, belli etme.
ilân	: meydana çıkarma, açığa vurma, yayma.
ilhâk	: katma, katılma, karışma.
illâ	: 1. mutlaka. 2. yalnız.
ilticâ'	: sığınma, barınma.
iltikâm	: lokma etme, yutma, yutulma.

i'mâ	: kör etme, edilme.
imâmet	: imamlık.
îmân	: 1. inanma, inanç. 2. islâm dinini kabul etme.
i'mâr	: şenlendirme, bayındır hâle getirme.
imâret	: 1. ümran, bayındırlık. 2. yoksullara yiyecek dağıtılmak üzere kurulmuş olan hayır evi.
imdâd	: 1. yardım. 2. yardıma gönderilen kuvvet.
imdâd-res	: yardıma yetişen.
Îmrân	: Hazret-i Meryem'in babası.
imtisâl:	: 1. İcap edeni, gerekeni yapma; bir örneğe göre hareket etme. 2. alınan emre boyun eğme.
inâyet	: 1. dikkat, gayret, özenme. 2. lütuf, ihsan, iyilik.
ineb	: üzüm.
inkâr	: 1. yaptığını saklama, gizleme; yapmadım deme. 2. reddetme, tanımama.
inkıyâd	: boyun eğme; kendini teslim etme.
inkisâr	: 1. kırılma. 2. gücenme. 3. beddua, ilenç.
inşâd	: 1. şiir okuma, şiir söyleme. 2. manzum bir sözü ahengine göre okuma.
intihâ'	: 1. nihayet bulma, sona erme. 2. bitme, tükenme. 3. nihayet, son.
intisâb	: 1. bir kimseye mensup olma. 2. bir yere bağlanma, kapılanma. 3. birinin adamı olma.
irâdet	: 1. irâde, dileme. 2. gönül isteği.
irfân	: 1. bilme, anlama. 2. tas. ilâhî bir feyiz olarak kâinatın sırlarını bilme kudreti. 3. kültür.
irgân	: 1. birini tamaha düşürme. 2. bir işi kolaylaştırma.
irşâd	: 1. doğru yolu gösterme, uyarma. 2. irfan sahibi birinin, bir kimseye tarîkatı ve tanrı yolunu göstermesi.
irtikâb	: 1. kötü bir iş işleme. 2. yiyicilik, rüşvet yeme.
isbât	: şahit ve delil göstererek doğrusunu meydana çıkarma.
İskender	: Makedonya kralı Phylippe'in oğlu olup Aristo'dan ders almış ve yirmi yaşında hükümdar olmuştur. Yunanistan'ı, İran'ı, bütün Anadolu'yu, Suriye'yi, Mısır'ı ve Hindistan'ı istilâ eden bu meşhur kumandan 33 yaşında ölmüştür.
ism	: isim, ad.

istifâ'	: 1. bir şeyin hâlisini, temizini seçip alma. 2. seçme, seçkinlik. 3. ayıklama, ayıklanma.
istiğfar	: 1. Allah'tan günahın bağışlanmasını isteme. 2. "estağfirullah" deme. 3. tövbe etme.
istiğnâ	: 1. kimseye muhtaç olmama. 2. eyvallah etmeme. 3. tok gözlülük.
isyân	: 1. itaatsizlik, emre boyun eğmeme. 2. ayaklanma.
işâret	: 1. bir şeyi (kaş, göz, el, parmak, baş ile) gösterme. 2. iz, alâmet, nişan. 3. doğrudan doğruya değil de, hatırlatmak nev'inden verilen emir.
iştibâh	: şüphelenme, şüphe etme.
iştîyâk	: şevklenme, göreceği gelme, özleme.
itâat	: boyun eğme, dinleme; alınan emre göre davranma.
i'tibâr	: 1. saygı gösterme. 2. ehemmiyet verme. 3. şeref, haysiyet.
i'tidâd	: yardım isteme.
i'timâd	: 1. dayanma, güvenme. 2. emniyet, güven.
iyâb	: geri dönme.
iz'ân	: 1. anlayış, kavrayış, akıl. 2. itaat, söz dinleme, boyun eğme. 3. terbiye, edep.
izhâr	: 1. gösterme, meydana çıkarma. 2. yalandan gösteriş.
izzet	1. değer, kıymet; yücelik, ululuk. 2. kuvvet, kudret. 3. hürmet, saygı, ikram.
jâle	: kırağı, çığ.

K

Kabe Kavseyn	: Hz. Muhammed'in göğsüne ağmasından sonra Allah'a iki yay boyu yaklaşması.
kabza	: tutacak, tutamak yeri, sap.
kadd	: boy.
kadîm	: 1. eski. 2. öncesini bilir kimse bulunmayan, öncesi bilinmeyen şey.
kâdir	: 1. kudret sahibi, kudretli, kuvvetli, güçlü. 2. Allah.
kâh	: 1. köşk, kasr. 2. yüksek bina. 3. bir göz oda, tek oda.
kâil	: 1. söyleyen. 2. razı olan.
kâinat	: 1. var olan şeylerin cümlesi, hepsi, yaratıklar. 2. dünya.

kâkûl-i perîşân	: karışık, dağınık saç.
kalîl	: az, çok olmayan.
kallâş	: kalleş, kancık, hilebaz, dönek.
Kamer	: astr. Ay.
kâmet	: boy, boy pos.
kâmil	: 1. bütün, tam, noksansız eksiksiz. 2. kemâle ermiş, olgun. 3. yaşını başını almış, terbiyeli, görgülü, pişmiş. 4. âlim, bilgin, geniş bilgili.
kân	: 1. mâden ocağı, mâden kuyusu. 2. bir şeyin menbai, kaynağı.
Kanber	: 1. Hz. Ali'nin sadık, vefakâr kölesi. 2. bir evin gediklisi.
kand	: şeker, şeker kamışının donmuş usaresi.
kandil	: mum, fitil, çerâğ.
karâr	: 1. durma. 2. rahat. 3. devamlılık, süreklilik.
kârbân	: kervan.
kâr-gâh	: iş yeri, fabrika.
kâşâne	: 1. mükemmel ev, köşk, malikâne. 2. yuva.
kâşif	: keşfeden, bulan, meydana çıkaran.
kat'	: kesme, kesilme; biçme.
katar	: 1. birbiri ardınca sıralanmış hayvan sürüsü, dizisi. 2. bir lokomotifin arkasında bulunan vagonların hepsi, tren.
kâtib	: kitabet eden, yazan, yazıcı; usta yazıcı.
kâtil	: katleden, öldüren.
katre	: damla, damlayan şey.
kayd-ı ahiret	: sonsuza kadar.
kebûd	: gök rengi, mavi.
kehl	: göze sürme çekme.
kelâm	: söz, lâkırdı.
kelb	: köpek.
Kelîm	: 1. söz söyleyen, konuşan. 2. Tûr-ı Sînâ'da Cenâbıhak'la konuşması dolayısıyla Hz. Musa'nın unvanı.
kemâl	: 1. olgunluk, yetkinlik, tamlık, eksiksizlik. 2. en yüksek değer, mükemmellik; değer, baha. 3. bilgi, fazilet.
kemend-i zülf	: saçın kemendi.

kemer-best	: kahraman, yiğit.
kemer-beste	: 1. kemer, kuşak bağlamış. 2. Bektaşilikte belini bağlamış, işe, hizmete hazır kimse.
kemter	: 1. daha az. 2. değersiz.
kenz-i lâ-yefnâ	: tükenmez hazine.
Kenz-i mahfî	: Gizli Hazine.
kerâmet	: velilerin lüzumu ânında gösterdikleri fevkalâde hal.
kerb	: tasa, kaygı, gam, keder.
Kerbelâ	: Irak'ta imam Hüseyin'in şehit edildiği ve türbesinin bulunduğu yer.
kerem	: 1. asalet, asillik, soyluluk. 2. cömertlik, el açıklığı, lütuf, bağış, bahşış.
kerkes	: akbaba.
kesret	: çokluk, bolluk.
keşf-i keramet	: kerametlerin bilinmesi.
keşîş	: papaz, karabaş, kilise papazı.
keşmekeş	: kargaşa, çekişme.
keştî	: gemi.
ketm-i adem	: Allah'ın ruh ve cisim âlemlerini yaratmayı istediği zaman bütün mahlûkların ilki olan cevher-i ahzarın çıktığı yer.
kevâkib	: yıldızlar.
kevn ü mekân	: varlık, kâinat.
kible	: kâbe tarafı.
kible-nümâ	: kibleyi, güneği gösteren âlet, pusula.
kıdve	: 1. kendisine uyup ardından gidilecek kimse. 2. bir sınıfın veya topluluğun başında olan kimse.
kırâ'at	: okuma; devamlı ve düzgün okuma.
kıyem	: değerler.
kıymet	: 1. değer. 2. bedel, baha, tutar. 3. şeref, onur, itibar.
kibr	: 1. büyüklük, ululuk. 2. büyüklük taslama, yüksekten bakma.
kilâb	: köpekler.
kîn	: gizli düşmanlık, garaz.
kîne	: gönülde gizlenen düşmanlık.
Kird-gâr	: Allah.
kirmân	: kurtlar.

kisvet	: 1. elbise. 2. husûsî kıyafet. 3. bir kimsenin veya bir şeyin dış görünüşü.
kudûm	: 1. uzak bir yoldan, uzak bir yerden gelme; ayak basma.
kûfî	: küfe şehrine mensup, bu şehirle ilgili olan.
kûh	: dağ.
kullâb	: çengel, kanca, ucu eğri nesne.
kurbân	: Allah'ın rızasını kazanmağa vesile olan şey. 2. eti, fukaraya parasız olarak dağıtılmak niyetiyle farz, vacip, kurbet veya sünnet olarak kesilen (koyun, keçi, sığır, deve... gibi) hayvan. 3. bir gaye uğrunda feda olma.
kurretü'l-ayn	: göz nuru.
kûs	: kös, eski savaşlarda, alaylarda deve veya araba üstünde taşınarak çalınan büyük davul.
kûşe	: köşe, bucak.
kûşe-i mihnet	: mihnet köşesi.
kûtâh	: kısa, boysuz.
kutb	: 1. bir tarîkatin ulu'su. 2. bir mevzuda geniş bilgisi ve salâhiyeti olan kimse. 3. bir grubun, bir kavmin başı, ulu'su, büyüğü.
kutbî	: kutuba ait, kutupla ilgili.
kûy	: 1. köy. 2. mahalle ve işlek yol; sokak. 3. sevgilinin bulunduğu yer.
kûz	: 1. bardak. 2. çanak.
kübrâ	: daha, en, pek, çok, büyük olan.
küffâr	: kâfirler, hak dinini inkâr edenler.
küfr	: 1. Allah'a ve dine ait şeylere inanmama, Cenâbı Hakk'a ortak koşma. 2. dinsizlik, imansızlık. 3. İslâm dinine uymayan inanışlarda bulunma. 4. nankörlük. 5. sövüp sayma, fena, kaba söz söyleme. 6. örtme ve gizleme.
küh-sâr	: dağlık, dağ tepesi.
kûlb	: kulübe.
kümmelî	: kâmiller.
kün	: ol, olsun!
künc	: köşe, bucak.
küh	: bir şeyin aslı, hakikati, temeli.
künûz	: hazineler.

kürîz	: hizmetkâr.
kürsî	: 1. oturulacak yüksekçe yer. 2. taht. 3. makam, vazîfe.
küstâh	: hayasız, arsız, edepsiz, saygısız.

L

la'în	: kovulmuş, nefret kazanmış, istenilmeyen.
la'l	: kırmızı, al.
la'net	: lanet, beddua.
Lâ-fetâ İllâ Alî	: Ali'den başka yiğit yoktur.
lâfz	: söz.
lâhut	: ulûhiyyet âlemi.
lâ'l-i Bedahşân	: Bedahşân yakutu.
lâne	: yuva.
lâ-şekk	: şüphesiz, tabii, elbette.
lâtif	: yumuşak, hoş, güzel, nazik.
lâ-yecûz	: caiz değil.
leb	: dudak.
leben	: süt.
leb-i la'l	: kırmızı dudak.
ledünnî	: Allah bilgisine ve sırlarına ait, onunla ilgili.
lem-yezel:	zeval bulmaz, zail olmaz, bakî, kalıcı.
lem-yezeli:	zeval bulmazlık, bâkîlik, kalıcılık.
Len Terânî	: (Allah'ın, Musa'ya cevabı.) beni görmeyeceksin.
lenger	: gemiyi yerinde mıhlamak için denize atılan zincir ve bu zincirin ucundaki çapa.
lerzân	: titrek, titreyen.
lest	: güzel, iyi; kuvvetli.
leşker	: 1. asker. 2. yiğit, kahraman, cesur.
letâfet	: 1. latiflik, hoşluk. 2. güzellik. 3. nezâket. 4. yumuşaklık.
Levh-i mahfuz	: Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevî levha.
Levlâk, Levlake	: bir kutsi hadisten alınmış olup Hz. Muhammed'e hitaptır.
leyk	: lâkin, amma, fakat, ancak.

leyl ü nehâr	: gece gündüz.
Leyletü'l-mi'râc	: Miraç gecesi.
leys	: arslan.
lezzet	: 1. tat, çeşni. 2. zevk, haz, keyif.
libâs	: esvap, elbise.
lisân	: 1. dil [ağızdaki]. 2. konuşulan dil.
lû'lü'	: inci.
lücce	: engin su.

M

mâ	: su.
ma'siyyet	: itaatsizlik, günah, isyan.
maârif	: 1. marifetler, bilimler. 2. bilgi, kültür.
ma'bûd	: 1. kendisine ibâdet olunan, tapınılan. 2. Allah.
mâder	: anne, ana.
magrib	: garb, batı.
magrûk	: 1. gark olmuş, suya batmış, suda boğulmuş. 2. batmış, batık gemi.
mağfiret	: Allah'ın, kullarının günahlarını bağışlaması, yarlıgaması.
mağlûb	: galebe edilmiş, kendisine üstün gelinmiş, yenilmiş, yenilen.
mâh	: 1. ay. 2. senenin on ikide bir kısmı, ay.
mahabbet	: muhabbet, sevgi.
mahbûb	: 1. muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen, sevgili. 2. erkek sevgili.
mahfî	: gizli, saklı.
mâh-ı irfân	: irfan ayı.
mâh-ı sıyâm	: oruç ayı.
mâh-ı tâbân	: parlayıcı, parlak Ay.
mâhir	: maharetli, hünerli, elinden iş gelir, becerikli.
mâh-likâ	: ay yüzlü, güzel.
mahmil	: 1. mahfe, deve üzerine konulan -iki kişinin bineği-sepet. 2. her yıl Haremeyn'e hacı kafilesıyla gönderilen armağanlar.

mahmûr	: 1. sarhoşluğun verdiği sersemlik. 2. uyku basmış, ağırlaşmış göz, baygın göz.
mahrem	: 1. haram, şeriatın yasak ettiği şey.
mahrûk	: yanmış, yanık.
maşer	: haşır olunacak, toplanılacak yer; kıyamette ölülerin dirilip toplanacakları yer.
mâil	: 1. bir yana eğilmiş, eğik, eğri. 2. hevesli, istekli, düşkün.
maksûd	: kasdolunan, istenilen şey, istek.
maktûl	: katledilmiş, vurulmuş, öldürülmüş.
mâl-i gınâ	: çok olan mal.
ma'lûm	: 1. bilinen, belli. 2. faili bilinen ve belli olan.
ma'nâ	: 1. mânâ, anlam. 2. iç, içyüz. 3. rüya, düş. 4. akla yakın sebep.
mansıb	: 1. devlet hizmeti, me'mûriyet. 2. makam, rütbe, derece.
mantık	: 1. söz. 2. hakikat ararken yapılan zihnî muamelelerden hangilerinin doğru ve hangilerinin yanlış yola çıktığını gösteren ilim.
manzar	: 1. nazar edilen, bakılan, görünen yer. 2. görünüş.
manzûr	: 1. nazar olunan, bakılan, bakılmış, görünen, görülmüş. 2. gözde olan, beğenilen.
ma'reke	: savaş meydanı.
ma'ruf	: şeriatın emrettiği, uygun gördüğü.
ma'siyet	: âsîlik, itaatsizlik; isyan, günah.
maslûb	: salb olunmuş, asılmış, asılarak öldürülmüş.
maşrık	: Güneş'in doğduğu taraf, doğu.
ma'sûk	: 1. sevilen, sevilmiş.
mâtem	: 1. hüznün, keder ve musibet zamanındaki ağlayış, yas; yaşlı, kederli bulunma. 2. muharrem ayının ilk on gününde Hz. İmâm-ı Hüseyin için yas tutarak mersiyeler okuma âdeti.
matlûb	: talep edilen, istenilen, aranılan şey.
mâye	: 1. maya, asıl ve lüzumlu madde; asıl, esas. 2. para, mal. 3. iktidar, güç.
mazhar	: 1. bir şeyin görüldüğü, çıktığı yer. 2. nail olma, şereflenme.
meâd	: âhiret.
meâsir	: güzel eserler, nişanlar, izler.

mebde'	: 1. evvel, başlangıç, prensip, ilk unsur; ilmin ilk kısmı. 2. bir sâlikin tanrı gerçeğine erişmek için hareket ettiği başlangıç noktası.
meclis	: 1. oturulacak, toplanılacak yer. 2. görüşülecek bir mesele için bir araya gelmiş insan topluluğu.
mecmâ'	: 1. toplanılacak yer. 2. kavuşulan yer, nokta.
medâr	: 1. bir şeyin döneceği, devredeceği, üzerinde hareket edeceği yer, etrafında dönülen nokta. 2. astr. yörünge.
medfen	: defnolunacak yer, mezar, kabir.
medhûş	: dehşete uğramış, şaşırılmış; korkmuş, ürkmüş.
medrese	: 1. eskiden, içinde dini dersler okutulan yer. 2. ders gören talebelerin, içinde yatıp kalktıkları bina.
meferr	: firar edecek yer.
mefhar	: 1. övünme. 2. övünmeye sebep olan, övünmeyi gerektiren.
meh	: anst. Ay.
mehcûr	: 1. hecr olunmuş, terk olunmuş, bırakılmış, kullanılmaz olmuş, unutulmuş. 2. uzaklaşmış, ayrılmış.
meh-rû	: ay yüzlü, güzel.
meh-veş	: ay gibi, güzel.
mekârim	: keremler.
mekkâr	: çok mekr eden, hileci, düzenbaz.
meknûn	: dizilmiş.
mekr	: 1. hîle, düzen, dubara. 2. hîle ile aldatma, maksadından vazgeçirme.
melâik	: melekler.
melâm	: zemmolunmuş, çekiştirilmiş.
melâmet	: ayıplama, kınama; azarlama, çıkışma.
melce'	: iltica edecek, sığınacak yer.
mel'ûn	: 1. lanetlenmiş. 2. tardolunmuş, kovulmuş.
memlû	: doldurulmuş, dolu.
men'	: yasak etme, bırakmama, durdurma, esirgeme, vermeme, önleme.
menba'	: 1. kaynak. 2. pınar.
menend	: benzer, eş, gibi.
mengûş	: küpe.
menşûr	: neşir olunmuş, dağıtılmış, yayılmış.

merâh	: çok aşırı sevinme.
merdân	: mertler, insanlar, erkekler, yiğitler.
merd-âne	: ere, erkeğe yakışacak yolda, mertçe, erkekçe.
merdûd	: 1. reddolunmuş, kovulmuş. 2. geri döndürülmüş, geri çevrilmiş.
merdüm	: insan, adam.
merfû'	: refolunmuş, kaldırılmış, yükseltilmiş.
merhûm	: 1. Allah'ın rahmetine kavuşmuş, Allah'ın rahmetiyle müjdelenmiş. 2. ölmüş, ölü.
mescûd	: secde edilmiş, kendisine tapılmış.
mesel	: terbiye ve ahlâka faydalı, yararlı olan hikaye.
meskene	: miskinlik; fakirlik, yoksulluk.
meslûl	: selledilmiş, kınından çıkarılmış, kınından sıyrılmış.
mesned	: isnâd edilen, dayanılan şey. 2. rütbe, derece, paye, makam.
mesrûr	: sürurlu, memnun, sevinmiş; meramına ermiş.
mestân	: sarhoşlar.
mest-âne	: sarhoşa yakışacak şekilde, sarhoşça, sarhoşcasına.
mestûr	: setr olunmuş, örtülü, kapalı, gizli.
mes'ûd	: saâdetli, bahtlı, bahtiyar, kutlu.
meşakkat	: zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk.
meşhed	: bir adamın şehit olduğu veya bir şehidin gömüldüğü yer.
meşreb	: yaradılış, tabiat, mizaç, huy.
metâ'	: 1. satılacak mal, eşya. 2. sermaye, elde bulunan varlık.
me'vâ	: yurt, mesken, yer, makam, sığınacak yer.
mevâlî	: mevleviyyet payesine ulaşmış olan sarıklı âlimler.
mevc	: dalga.
mevrûs	: miras kalmış, ana babadan geçmiş.
mevtî	: mevte mensup, ölü ile ilgili.
mevzûn	: 1. vezinli, tartılı, tartılmış. 2. vezinli, vezinle yazılmış olan. 3. biçimli, yakışıklı, güzel, uygun, düzgün.
mey	: şarap.
meydân	: 1. geniş, açık, düz yer, alan. 2. yarışma veya karşılaşma yeri. 3. ortaklık. 4. âyin yeri. (Bektaşî tekkelerinde).

mey-hâne	: şarap, içki içilen ve satılan yer.
mey-hâr	: içki içen, sarhoş.
mey-kede	: mey yeri, meyhane.
mezâhir	: 1. bir şeyin görüldüğü, çıktığı yerler. 2. nail olmalar, şereflemeler.
mezheb	: bir dinin, şubelerinden her biri.
mısbâh	: kandil, çıra, meşale; az ışıklı kandil.
mısbâh	: kandil, çıra, meşale; az ışıklı kandil.
micmer	: buhurdan, içinde tütsü yakılan kap.
miftâh	: 1. anahtar. 2. şifre cetveli.
mihnet	: 1. zahmet, eziyet. 2. gam, musibet, keder, sıkıntı, dert. 3. belâ.
Mihr	: Güneş.
mihrâb	: camilerde, mescitlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer.
mihr-i hikmet	: hikmet güneşi.
mînâ	: 1. şarap şişesi. 2. şişe; cam; billur. 3. mine, kuyumcuların gümüş üzerine naksettikleri lâcivert veya yeşil renkli sırça.
minber	: camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli kürsü.
minber-efrûz-ı hitâbet	: minberi aydınlatan konuşma.
mîr	: âmir, baş, kumandan.
mi'râc	: 1. merdiven. 2. göğe çıkma.
mîsâk	: sözleşme, antlaşma.
misâl	: örnek.
miskîn	: aciz, zavallı, beceriksiz, hareketsiz.
miskîn	: misk kokulu.
mîşe	: meşe.
mîve	: meyve, yemiş.
miyân	: 1. orta. 2. meyan, ara, aralık.
miyân-beste	: "bel bağlamış" hemen işe hazır.
mîzân	: terazi, ölçü âleti, tartı; ölçek.
mû	: kıl.
mu'allâ	: yüce, yüksek.
muâyene	: gözden geçirme, yoklama.

muazzam	: 1. kocaman, koca. 2. ulu, koskoca.
mûceb	: 1. icap etmiş, lazım gelmiş. 2. bir söz veya emrin icap ettiği şey, netice.
mûcib	1. icap eden, lâzım gelen, gereken, gerektiren. 2. sebep, vesile.
mu'ciz	: icaz eden, acze düşüren, başkaları, -bir şey yapmada- geri bırakan; kimsenin yapamayacağı yolda olan.
mudili	: dalâlete düşüren, doğru yoldan çıkarıp eğri yola saptıran.
mugaylân	: deve dikenî.
muhakeme	: bir hüküm çıkarmak için bir işi zihinde inceleme.
muhakkak	: 1. tahkik olunmuş, hakikati, gerçekliği, doğruluğu belli olmuş; doğru. 2. her halde, ne olursa olsun.
muharrem	: 1. tahrîm olunmuş, haram kılınmış. 2. kamer takviminin birinci ayı, aşure ayı.
muhassıl	: husule getiren, hâsıl eden, meydana getiren.
muhît	: ihata eden, etrafını çeviren, kuşatan.
muhtâr	: 1. ihtiyar eden, seçilmiş, seçkin (Hz. Muhammed hakkında kullanılır). 2. hareketinde serbest olan, istediği gibi davranan, dilediğini yapan.
muhtasar	: ihtisar edilmiş, kısaltılmış, kısaltma, kısacık.
muhtef	: ihtifâ eden, saklanan, gizlenen; saklanmış, gizlenmiş.
muhtelif	: 1. ihtilâf eden, biri birine uymayan, zıt. 2. türlü, çeşitli, çeşit çeşit.
mukaddem	: değerli, üstün.
mukîm	: ikamet eden, oturan.
muktezâ	: iktizâ etmiş, lazım gelmiş.
mûnis	: 1. ünsiyetli, alışılan, yadırganmaz, alışılmış. 2. cana yakın, sevimli. 3. insandan kaçmayan.
mûr	: 1. karınca. 2. yoksulluk, fukaralık sembolü.
murdâr	: 1. mundar, kirli, pis. 2. islâmî şariat hükümlerine göre kesilmemiş.
murg	: kuş.
murgân	: kuşlar.
murg-ı dil	: gönül kuşu.
murg-ı hâtır	: gönül kuşu.

Murtazâ	: 1. irtizâ edilmiş, beğenilmiş, seçilmiş. 2. Hz. Ali'nin lâkabı.
musahhar	: ele geçirilmiş.
musâhib	: biriyle musahabe eden, sohbetle bulunan, konuşan, arkadaş.
musavver	: 1. tasvirli, resimli. 2. tasarlanmış, düşünülmüş.
Mushâf	: 1. sahife hâline getirilmiş şey, kitap. 2. Kur'an.
musîbet	: 1. felâket, ansızın gelen belâ, sıkıntı.
mutabık	: uyan, uygun.
mu'teber	: 1. itibarlı, hatırı sayılır, saygın. 2. inanılır, güvenilir.
mu'tekif	: 1. bir ibadethaneye çekilip namaz, niyaz ve ibadetle meşgul olan. 2. ramazanda, camide itikafa çekilen.
mutî	: 1. itaat eden, boyun eğen. 2. bağlı.
mutlak	: 1. ıtlak olunmuş, salıverilmiş, başıboş bırakılmış. 2. kayıtsız, şartsız. 3. yalnız, tek, salt.
mutrib	: 1. çalgı çalan, çalgıcı. 2. şarkıcı, şarkı okuyan.
muttali'	: öğrenmiş, haber almış, bilgili, haberli.
muvaflık	: muvaffak eden, başarı kazandıran.
muvahtid	: tevhit eden, allah'ın birliğine inanan.
mûyân	: kıllar.
mûyân-veş	: kıllar gibi.
muzırr	: zararlı, zarar veren, zarara sokan.
mübâhât	: övünme.
mübtelâ	: 1. düşkün. 2. tutkun, tutulmuş.
müdâm	: 1. devam eden, süren, sürekli. 2. devam eden, arası kesilmeyen. 3. şarap.
müdâvî	: deva bulan, ilaç veren; iyileştiren.
müdcine	: Câhiliye Devri'nden başlayarak eski Arap müziğinde, muganniyelere verilen bir ad.
müdde	: 1. iddia eden, davacı. 2. bir hükümde ayak direyen. 3. inatçı.
müddeâ	: 1. iddia olunmuş, iddia olunan şey. 2. dâva olunan şey. 3. asılsız iddia edilen şey.
müdekkik	: tetkik eden, inceden inceye araştıran; en ufak gizli şeyleri gören.
müderriş	: 1. ders veren, ders okutan; medrese dersi okutan. 2. profesör.
müdün	: şehirler.

müeyyed	: 1. teyit edilmiş, kuvvetlendirilmiş, sağlam. 2. doğrulanmış.
müezzin	: ezan okuyan.
müheyyâ	: hazır, hazırlanmış.
mühlik	: helak eden, öldüren, öldürücü.
mühtedî	: ihtida eden, hidayete erişen, İslam dinini kabul eden.
mükedder	kederden, bulandınlmış, bulanık.
mükerrem	: muhterem, aziz, sayın, saygıdeğer, sayılan, hürmet ve ta'zîme erişmiş.
mülcem	: gemli, yularlı.
mülhak	: ilhak edilmiş, sonradan takılmış, katılmış.
mülhid	: Allah'ı inkâr eden, dinsiz, imansız.
mülket	: ülke.
mültecâ	: iltica edilecek, sığınılacak yer.
mümâşât	: 1. yoldaşlık, beraber gitme. 2. suyunca gitme, uysallık gösterme, göz yumma.
mü'min	: iman etmiş, İslam dinine inanmış, İslam, Müslüman.
mümtehan	: imtihan edilmiş, denenmiş, sınanmış.
münâcât	: Allah'a dua etme, yalvarma.
münâdî	: 1. nida eden; tellâl. 2. müezzin.
münâfık	: 1. nifak sokan, ikiyüzlülük eden, ikiyüzlü. 2. Hz. Muhammed zamanında, kâfirlikte devam ettiği halde kendisini Müslüman gösteren.
münâfık	: nifak sokan, ikiyüzlülük eden, ikiyüzlü.
müncelî:	incilâ eden, parlayan, parlak.
müncerr	: 1. bir tarafa çekilip sürüklenen, sürülen, kayıp bir tarafa giden. 2. varıp sona eren. 3. neticelenen.
münevver	: 1. tenvir edilmiş, nurlandırılmış, parlatılmış, aydınlatılmış; ışıklı. 2. aydın.
münezzel	: indirilmiş.
münhezim	: hezimete uğrayan, bozguna uğrayan.
münîr	: nurlandıran, ışık veren, parlak.
münker	: 1. inkâr edilmiş, edilen, kabul ve tasdik edilmeyen, reddedilen. 2. şeriatçe yapılması caiz görülmeyen.
münkir	: inkâr eden, kabul etmeyen.
mürde	: ölü, ölmüş.
mürevvak	: tervîk edilmiş, süzülmüş, tortusu giderilmiş.

mürîd	: 1. irade eden, emreden, buyuran. 2. bir şeyhe bağlı olan kimse.
mürsel	: 1. irsal olunmuş, gönderilmiş, yollanılmış. 2. peygamber.
mürşîd	: 1. irşâdeden, doğru yolu gösteren, kılavuz. 2. tarikat pîri, şeyhi. 3. gafletten uyandıran.
mürüvvet	: 1. insaniyet, mertlik, yiğitlik. 2. cömertlik, iyilikseverlik.
müsâdif	: tesadüf eden, rastlayan, rastgelen.
müseddes	: 1. tesdîs edilmiş, altıya çıkarılmış. 2. altı kısımdan meydana gelmiş.
müsellem	: 1. teslîm edilmiş, verilmiş. 2. su götürmez, doğruluğu, gerçekliği herkesçe kabul edilmiş olan.
müsellemîn	: vergiden affedilmiş acemi askerler.
müsemmâ	: tesmiye olunan, bir ismi olan, adlanmış, adlı.
müstağnî	: 1. doygun, gönlü tok. 2. çekingen, nazlı. 3. lüzumlu, gerekli bulmayan.
müstağrak	: batmış.
müstahsen	: istihsan edilmiş, güzel sayılmış, beğenilmiş.
müstecâb	: isticâbe edilmiş, kabul olunmuş.
müstemedd	: kendisine yardım edilen, edilmiş olan.
müstevcib	: 1. layık. 2. icap eden, gereken.
müşerref	: şereflendirilmiş, kendisine şeref verilmiş, şerefli.
müşfik	: şefkatli, merhametli, acıyan; seven.
müşg-bû	: misk kokulu.
müşrik	: Allah'a şerik, ortak koşan.
müştak	: iştiyaklı, özleyen, göreceği gelen, can atan.
müyessir	: kolayını bulup yapan, kolaylıkla meydana getiren.
müzmin	: üzerinden zaman geçmiş, eskimiş, süreğen (hastalık).

N

na'leyn	: 1. bir çift ayakkabı. 2. bir çift nalın.
nâb	: 1. hâlis, saf, arı. 2. katıksız. 3. berrak.
nâcî	: 1. necat bulan, kurtulan, selamete kavuşan. 2. cehennemden kurtulmuş, cennetlik.
nâ-çâr	: çaresiz.

nâ-çîz	: hiç hükmünde olan, değersiz, ehemmiyetsiz, çok küçük.
nâ-dân	: 1. bilmez. 2. nobran, kaba, terbiyesi kıt.
nâdim	: nedamet duyan, pişman olan.
nâ-geh	: 1. vakitsiz. 2. ansızın, birdenbire.
nâ-hemvâr	: çarpık, eğri, düz olmayan.
nahl	: hurma ağacı.
nahs	: 1. uğursuzluk, yümünsüzlük. 2. uğursuz, bahtsız.
nâîb	: vekil, birinin yerine geçen.
nâîl	: muradına eren, ermiş, ele geçiren.
naîm	: 1. bollukta yaşayış. 2. cennetin bir kısmı.
nakd	: 1. akçe, mâden para. 2. para olarak bulunan servet. 3. peşin para.
nâkıs	: 1. noksan, eksik; tam olmayan. 2. kusuru olan, kusurlu.
nakkâş	: yağlı boya ile duvar nakışları yapan usta, süsleme sanatkârı. 2. nakış işleyen, nakış yapan kimse.
nakş	: 1. resim. 2. duvarlara, tavanlara yapılan yağlı veya sulu boya resim, süsleme sanatı.
nâle	: inleme, inilti.
nâ'leyn	: 1. bir çift ayakkabı. 2. bir çift nalın. 3. bir çift nal.
nâm-âver	: ad salmış, ünlü.
nâm-dâr	: namlı, ünlü.
nâme	: 1. mektup. 2. sevgiye ve aşka dâir yazılmış mektup.
nâr	: 1. ateş, od. 2. cehennem.
na'râ	: yüksek sesle bağırma.
Nasârâ	: Hristiyanlar.
nasb	: dikme, saplama.
nâsût	: insanlık, mahlûkıyet, insanlık camiası, insanlığa ait şeyler.
nâtık	: söyleyen, konuşan, lâkırdı eden.
nâvek	: ok.
nây	: kamıştan yapılan düdük.
nazar	: bakma, göz atma.
nâzenîn	: 1. cilveli, oynak. 2. çok nazlı yetiştirilmiş, şımarık. 3. narin, ince yapılı.
nazîr	: benzer, eş.

nebî	: 1. haberci. 2. peygamber.
nebs	: 1. gömülü şeyi eşip yerden çıkarma. 2. bir şeyi başka bir şey ile meydana çıkarma.
necât	: kurtulma, kurtuluş.
necîb	: soyu sopp temiz, nesli pak olan kimse.
necl	: oğul, evlat, çocuk.
necl-i Betûl	: Hz. Fatma'nın evladı.
nedâmet	: pişmanlık.
nefehât	: 1. üfürmeler; esintiler. 2. yayılan güzel kokular.
nehc	: 1. doğru yol. 2. yol, usûl.
nekr	: zekî, anlayışlı, akıllı.
nemâ	: 1. artma, çoğalma. 2. büyüme, uzanma.
nemed-pûşân	: keçe veya kebe giyen; derviş.
nerm	: yumuşak.
nesl	: 1. nesil, kuşak. 2. soy, döldöş.
nesl-i şâh	: şahın soyundan olan.
nesrîn	: 1. yaban gülü, ağustos gülü. 2. mısır gülü. 3. van gülü.
neşve	: sevinç, hafif sarhoşluk, keyif, neşe.
nev'	: 1. çeşit, türlü. 2. cins.
nevâî	: makam, ahenk ve nasip ile ilgili.
nev-arûs-ı çarh	: devrin yeni gelini.
nevres	: yeni yetişmiş.
nezîr	: 1. birini, doğru yola sokmak için gözdağı vererek korkutma. 2. Hz. Muhammed'in adlarındanr.
nigâh	: bakış, bakma.
nigeh-bân	: gözcü.
nigû	: güzel, iyi.
nigû	: güzel, iyi.
nihâl	: taze düzgün fidan, sürgün.
nihân	: 1. saklı. 2. bulunmayan, görünmeyen. 3. sır.
nikâb	: peçe, yüz örtüsü.
nisâ	: kadınlar.
nisâ	: saçma, serpmc.
nîş	: 1. iğne (arı, akrep gibi böceklerde). 2. zehir, agu.
nişan	: 1. nişan, iz, belirti.

-nişin	: oturan, oturmuş.
niyâz	: 1. yalvarma, yakarma. 2. dua. 3. bazı tarikatlarda küçüğün büyüğe karşı olan selâm, saygı ve duası. 4. ihtiyaç, muhtaçlık.
nizâm	: 1. dizi, sıra. 2. düzen, usul, tertip, yol; kaide.
-nizâr	: korkutup, uygunsuz şeylerden vazgeçirmek için söylenilen söz.
nîze	: kargı, mızrak; süngü, harbe.
noksân	: 1. eksiklik, azalma, azlık. 2. eksik, kusurlu. 3. yokluk.
nokta	: 1. nokta. 2. benek, leke.
nuhbe	: 1. her şeyin iyisi, seçkini. 2. seçkin, seçilmiş.
nukûş	: nakışlar, resimler.
nûr	: aydınlık, parıltı, parlaklık.
nush	: nasîhat verme, öğüt.
nusret	: 1. yardım. 2. allah'ın yardımı.
nûş	: içki, iştret.
nûşîn	: tatlı, lezzetli.
nutk-ı Hakk:	: Allah kelâmı.
nuzzâr	: nazırlar.
nüh-felek	: dokuz gök.
nükte-âmîz	: nükte karıştıran.
nümâyân	: görünücü, görünen, meydanda.
nüzûl	: 1. aşağı inme.

P

pâk	: temiz, arık, pak.
pâkîze	: 1. temiz, lekesiz. 2. hâlis, saf.
pâ-mâl	: ayakaltında kalmış, çiğnenmiş.
pâre	: parça.
pâs-bân	: gece bekçisi.
pâyân	: 1. son, nihayet. 2. uç, kenar. 3. tas. sofinin ulaşacağı birlik âlemi.
pây-beste	: ayağı bağlı, hareketsiz.
pây	: 1. rütbe, derece. 2. ilmiyenin, sarıklıların bir rütbesi.
peder	: baba, ata.

pelîd	: 1. pis, murdar. 2. alçak, rezil.
-penâh	: bir şeyin sığınağı, koruyucusu, dayanağı.
pend	: nasîhat, öğüt.
per ü bâl	: kol kanat.
perâkende	: 1. dağınık, darmadağın; dağıtma. 2. azar azar satılan.
perestîş	: tapınış, şiddetli sevgi, gönül akışı.
perî-peyker	: peri yüzlü.
perîşân	: dağınık, karışık, dağınık saç.
pervâne	: geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.
pervâz	: uçma, uçuş.
Perverd-gâr	: besleyici, terbiye edici, rızıklandırıcı, Allah.
Pervîn	: Ülker yıldızı.
pest	: 1. alçak, aşağı. 2. hafif sesle söylenen.
peydâ	: 1. meydana, açıkta.
peykân	: okun ucundaki sivri demir.
peyker	: yüz, surat,
peymân	: yemin, and.
peymâne	: büyük kadeh; şarap bardağı.
pinhân	: gizli.
-pirâ	: "donatıcı, süsleyici, düzenleyici" mânâlarıyla birleşik kelimeler yapar.
pîrâmen	: etraf, yan, çevre.
pîr-i mugan	: meyhanecilerin miçosu, en eskisi, yaşlısı. 2. tarikat başkanı.
pîşe	: 1. san'at, meslek. 2. iş. 3. huy, tabiat, âdet, alışkanlık.
post-nişîn	: 1. postta oturan, posta geçen. 2. tekke şeyhi.
puhte	: pişmiş, pişkin; olgun, güngörmüş adam.
pür-gû	: çok söyleyen, bol konuşan, çalçene.
pür-hûn	: kan içinde.
pür-neş'e	: neşe dolu, çok neşeli, keyifli.
pür-temkîn	: çok temkinli.

R

râgıb	: istekli, isteyen, râğbet eden.
--------------	----------------------------------

rağbet	: 1. istekle karşılama. 2. istek, arzu. 3. iyi kabul edilme.
râh	: 1. yol. 2. tutulan yol, meslek, usul.
rahm	: dölyatağı.
rahmân	: dünyada her canlıya, mü'min, kâfir ayırt etmeksizin herkese merhamet eden, allah.
rahmet	: 1. acıma, esirgeme, koruma, yarlıgama.
rahş	: gösterişli, yürük ve güzel.
râkib	: 1. binici, binen, binmiş. 2. bir nakil vâsıtasına binmiş olan.
rakîb	: herhangi bir işte birbirinden üstün olmaya çalışanlardan her biri.
raks	: sıçrayarak oynama, dans etme.
ra'nâ	: güzel; lâtif, hoş görünen.
ravza	: ağacı, çayırı, çimeni bol olan yer, bahçe.
râyet	: sancak, bayrak.
recîm	: 1. taşlanmış. 2. lanetlenmiş, melun (şeytan hakkında).
ref'	: 1. kalkındırma, yüceltme. 2. yukarı kaldırma. 3. lağvetme, kaldırma, hükümsüz bırakma.
refref	Hz. Muhammed'in miraç gecesi bindiği dört binekten sonuncusu.
reftâr	: gidiş, yürüyüş, hareket; salınarak edalı yürüyüş.
rehâ	: kurtulma, kurtuluş.
reh-ber	: yol gösterici, kılavuz.
reh-nümâ	: yol gösteren.
rem	: sürü.
remz	: 1. işaret, işaretle anlatma. 2. gizli ve kapalı bir surette söyleme.
renc	: zahmet, eziyet, sıkıntı.
rencûr	: sıkıntılı, incinmiş; rahatsız, hasta, dertli.
rengîn	: 1. renkli, parlak renkli; boyalı. 2. güzel, latif, hoş. 3. süslü.
re's	: baş, kafa.
reste-gâh	: kurtulma yeri.
rest-gâr	: kurtulan.
reşâdet	: manevî doğru yolu bulup o yola girme, hak yolunda yürüme.

reşk	: 1. kıskanma, haset günü. 2. kıskanılmış.
revâih	: kokular.
revân	: yürüyen, giden, akan, su gibi akıp giden.
revnak	: parlaklık, güzellik, tazelik, süs.
reyhân	: fesleğen.
rıdvân	: cennet'in kapıcısı olan büyük melek.
ribât	: 1. sağlam yapı. 2. konak han; tekke.
ricâl	: belli mevki sahibi kimseler.
rif'at	: yükseklik, yücelik, büyük ve büyük rütbe.
rikâb	: büyük bir kimsenin katı, önü.
rind-âne	: rind olana yakışır yolda.
risâlet	: 1. elçilik, sefaret. 2. peygamberlik.
rişte	: iplik, tire.
rîzân	: dökülen, akan.
rû	: yüz.
rûbâh	: 1. tilki. 2. hîlekar, kurnaz.
rû-gerdân	: yüz çeviren, yüz döndüren.
ruhsâr	: 1. yanak. 2. yüz, çehre.
ruh-sûde	: yanağını, yüzüne süren, yüzünü sürmüş.
rûhü'l-kudüs	: cebrail, cin, melek; muhayyel varlık.
rûşen	: 1. aydın, parlak.
rûy	: tunç.
rûz u şeb	: gece gündüz.
rûz-ı kıyâm	: kıyamet günü.
rûz-ı mahşer	: toplanma günü, kıyamet.
rûz-şümâr	: gün sayıcı.
rûkn	: 1. bir şeyin en sağlam tarafı, temel direği. 2. kolon, direk. 3. nüfuzlu, ehemmiyetli, kuvvetli kimse.
rûkû'	: 1. öne doğru eğilme. 2. namazda dizlere tutunarak vücûdun belden yukarısı yere müvâzî gelecek şekilde eğilme hareketi.
rüsvâ[y]	: rezil, itibarsız, haysiyetsiz.
rü'yet	: görme, bakma, görülme.

S

saâdet	: mutluluk.
sabâ	: gün doğusundan esen hafif ve lâtif rüzgâr.
sâbit-kadem	: 1. değişmez, devamlı. 2. ayağına sağlam. 3. yerinde veya sözünde duran.
sabr	: 1. sabır, dayanma, katlanma. 2. nefesine hâkim olma, kendini tutma.
sâcid	: secde eden, alnını yeren koyan.
sadâ	: 1. ses. 2. yankı.
sâde	: 1. düz, basit, yalın, gösterişsiz. 2. süssüz. 3. karışksız, katksız.
sadef	: sedef, inci kabuğu.
sad-hezâr	: yüz bin.
sadr	: 1. göğüs. 2. yürek. 3. her şeyin önü, başı, ilerisi, en yukarı, en baş. 4. oturulacak en iyi yer.
safâî	: 1. saflık ve berraklığa sahip. 2. gönül şenliği olan, kedersiz, neşeli.
saff-der	: düşman saflarını yaran yiğit.
saff-derî	: 1. düşman saflarını yırtan kimseye ait, bununla ilgili. 2. yiğitlik, kahramanlık.
saff-şikâf	: düşman saflarını yaran, bozan.
saff-şiken	: düşman saflarını yaran, bozan.
safî	: 1. duru, temiz, katksız; bir şeyle karışık olmayan, katksız. 2. samîmî, saf.
sâgar	: 1. kadeh, içki bardağı. 2. allah'ın nuru ile dolan insan gönlü.
sahâvet	: cömertlik, el açıklığı.
sahbâ	: şarap.
sâhib-livâ	: bayrak sahibi, Hz. peygamberin sancağına sahip.
saht	: 1. katı, sert, çetin, pek. 2. kuvvetli, güçlü, sağlam. 3. güç, zor.
saîd	: 1. mutlu, uğurlu. 2. ahiretini hazırlamış.
sâik	: 1. sevk eden, götüren. 2. süren, sürücü.
sâil	: saldırgan, saldıran.
sâir	: 1. seyreden, harekette olan, yürüyen. 2. bir şeyden kalan başka şey. 3. geçen, dolaşan. 4. diğer, başka, gayri.

sâkî	: 1. su veren, su dağıtan. 2. kadeh, içki sunan.
sâkî-i kevser	: kevser suyu sunan.
sâkinân	: sakinler, oturanlar.
salâ'	: 1. cuma namazına ve bazı yerlerde cenazeye çağırma için minarelerde okunan salavat. 2. meydan okuma, "kendine güvenen varsa çıksın!" diye bağırma.
salâ'	: meydan okuma, "kendine güvenen varsa çıksın!" diye bağırma.
sâlâr	: baş, kumandan, başbuğ, en büyük âmir.
salât	: namaz.
sâlik	: 1. bir yola giren, bir yolda giden. 2. bir tarikata girmiş bulunan.
saltanat-câh	: saltanat yeri.
sâlûs	: riyakâr, ikiyüzlü.
samed	: 1. pek yüksek, ulu, dâim, ezeli, ebedî. 2. kimseye ve hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah.
san'at	: 1. sanat, ustalık; hüner, marifet. 2. bir şeyi güzel yapmak, bir şeyin güzel, beğenilir olması için uygulanan kurallar.
sancak	: alay bayrağı.
sanem	: 1. put. 2. güzel kimse.
sanem-manzar	: put kadar güzel görünümlü.
sâni'	: 1. yapan, işleyen, yapıcı. 2. yaradan, sanat eseri olarak meydana getiren.
satr	: yazı sırası.
savlet	: şiddetli hücum, saldırma.
savm	: oruç.
savt	: 1. ses, sada. 2. bağırma, haykırma, çığlık.
sa'y	: 1. çalış, çabalama, gayret, emek. 2. geçinmek için iş işleme.
sayd	: 1. av. 2. avlama, avlanma.
sâye	: 1. gölge. 2. koruma, sahip çıkma. 3. yardım.
sâye	: gölge.
sâye-veş	: gölge gibi.
sayf	: yaz.
sayha	: bağırma, nâra.
saykâl	: 1. cilâcı. 2. cila âleti. 3. parlak, cilâlı.

sebak	: 1. ders. 2. öndül.
sebû	: 1. testi. 2. şarap kabı.
sebük-bâr	: yükü hafif, eşyası az olan.
seb'ü'l-mesânî	: yedi ayetten meydana gelen ve Kur'ân'ın ilk suresini teşkil eden "Fatiha" suresi.
sebze	: yeşillik, çimen.
secer	: ağaç.
seher	: tan yeri ağarmadan biraz önceki vakit.
sehî	: 1. düz, doğru. 2. fidan gibi boy.
sehv	: 1. yanlış. 2. yanılma.
selâm	: 1. barış, rahatlık. 2. selâm, esenleme.
selâmet	: 1. salımlık, eminlik, korku ve endişeden uzak olma. 2. selâmete çıkma, kurtulma. 3. iyi netice. 4. kurtulma.
selîl	: yeni doğmuş erkek çocuğu.
semâ	: gökyüzü.
semâhat	: cömertlik, el açıklığı; iyilikseverlik.
semek	: balık.
semen	: yasemin.
semender	: 1. kurbağagillerin kuyruklu takımından bir hayvan 2. ateşte yaşar bir masal hayvanı.
seng	: taş.
ser-â-ser	: baştanbaşa, hep, bütün.
serd	: soğuk.
ser-efrâz	: başını yukarı kaldıran, yükselten, benzerinden üstün olan.
serencâm	: 1.son. 2.başa gelen olay.
ser-fürû	: baş eğme, söz dinleme.
ser-gerdân	: başı dönen, sersem, şaşkın.
serheng	: çavuş.
sermed	: daimî, sürekli.
ser-nigûn	: baş aşağı olmuş, altı üstüne gelmiş.
ser-rişte	: ipucu, tutamak.
serteser	: baştanbaşa.
serv	: 1. servi, selvi. 2.sevgilinin boyu boşu.
server	: baş, başkan, reis, ulu.
serv-i hırâmân	: 1. nazlı sallanan selvi.

setr	: örtme, kapama, gizleme.
settâr	: örten; allah.
sevâd	: 1. karalık, siyahlık, karartı. 2. yazı, karalama.
sevâd	: karalık, siyahlık, karartı.
sevdâ	: 1. aşk, sevgi. 2. aşırı sevgiden doğan bir çeşit hastalık. 3. istek, heves, arzu.
seyf	: kılıç.
seyl	: 1. sel. 2. şiddetle gelen şey.
seyr	: 1. yürüme, yürüyüş; gitme, hareket. 2. yolculuk. 3. gezme, gezinme. 4. eğlenmek üzere bakma.
seyyâf	: 1. kılıç yapan. 2. kılıçlı. 3. cellât.
sezâ	: münâsîp, uygun, yaraşır.
sıdk	: 1. doğruluk, gerçeklik. 2. iç, yürek temizliği.
sınâat	: sanat, zanaat, ustalık, maharet.
sırât	: yol.
sırr	: gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey.
sîb	: elma.
sidre	: en yüksek makam.
silk	: 1. sıra, dizi. 2. yol; meslek, tutulan yol.
sîm	: gümüş.
sîm-ten	: gümüş tenli.
sinân	: mızrak, süngü.
sîne	: 1. göğüs. 2. yürek.
sipâh	: 1. asker. 2. ordu.
sipeh-sâlâr	: askerlerin en büyüğü.
sipih	: gökyüzü.
sirâc	: ışık, kandil, mum.
sîret	: bir kimsenin içi, hâli, tavrı, gidişi, ahlâkı.
sirişk	: gözyaşı.
sitârân	: yıldızlar.
sitîz	: kavga, çekişme.
sitte	: 1. altı 2. altılık.
sivâ	: 1. bir şeyden başka olan şeylerin hepsi; Allah'tan mâada bütün varlıklar. 2. dünya ile ilgili olan şeyler.
siyâdet	: 1. seyyitlik, efendilik, beylik, sahiplik. 2. Hz. hasan vasıtasıyla Hz. Muhammed'in soyundan olma hâli.

sohbet	: görüşüp konuşma; arkadaşlık.
suâl	: 1. sorma, sorulma, soruşturma, soru. 2. sorulan şey.
sû-be-sû	: taraf taraf, her tarafa, her yana, her tarafta, her yanda.
subh ü mesâ	: sabah akşam.
sûd	: fayda, kâr, kazanç.
sulb	: 1. omurga kemiği, bel kemiği. 2. döldöş. 3. döl.
sultân	: padişah, hükümdar.
sun'	: 1. yapış, yapma. 2. tesir, kudret.
sûret	: biçim, görünüş, kılık.
sûretâ	: görünüşte.
sûzân	: 1. yakan, yakıcı. 2. yanan, yanıcı.
Sübhân	: Allah.
sücûd	: secde etme, namazda alnı, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere getirerek alınan vaziyet.
süflî	: 1. aşağıda bulunan. 2. alçak, bayağı.
sülûk	: 1. bir yola girme, bir yol tutma. 2. husûsî bir sınıfa, bir gruba katılma. 3. bir tarikata intisâb etme.
sünnî	: sünnet ehlinden olan kimse.
sürh	: kırmızı, kızıl.
süsen	: susam.

Ş

şâd	: sevinçli.
şâfi'	: şefaat eden, kabahatli kimsenin affı için araya girip yalvaran.
şâh	: 1. padişah.
şâh-bâz	: 1. bir cins iri ve beyaz doğan. 2. yiğit, şanlı, gösterişli.
Şâh-ı merdân	: Hz. Ali.
Şâh-ı velâyet	: Hz. Ali.
Şâmî	: Şam şehrine mensup, bu şehirle ilgili olan.
şâmil	: içine alan, kaplayan, çevreleyen.
şâmil	: içine alan, kaplayan, çevreleyen.
şân	: şan, şöhret, ün.
şarâb	: 1. içilecek şey.

şârih	: bir kitabı şerh eden, bir kitaba açıklama yazan kimse.
şebân	: geceler.
şebboy	: şeb-bûy.
şeb-nem	: çiy.
şecâat	: yiğitlik, yüreklilik.
şecer	: ağaç.
şedde	: Arapçada ve Farsçada iki defa okunması gereken bir harfin üzerine konulan işaret.
şefâat	: birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık.
şehâdet	: 1. şahitlik, şahitlik etme, tanıklık. 2. bir şeyin doğruluğuna inanma. 3. delâlet, alâmet, işaret.
şehîd:	din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse, savaşta ölen.
şehr-bân	: şehre bakan, şehir bekçisi.
şeh-vâr	: 1. şaha, hükümdar yakışacak surette. 2. iri ve iyi cins inci.
şekâvet	: 1. bedbahtlık, bahtı karalık, kutsuzluk. 2. eşkıyalık, haydutluk.
şem'	: mum.
şem'-veş	: mum gibi.
şem'a	: mumlu fitil, muma batırılmış fitil.
şemme	: 1. bir kere koklama. 2. pek az şey.
Şems	: Güneş.
şems-bîn	: güneş gören.
şerâfet	: 1. şerefli olma, şereflik. 2. kişizâdelik, soydanlık. 3. şeriflik, imam hasan vasıtasıyla Hz. Muhammed soyundan gelme.
şerâr	: kıvılcım.
şerer-bâr	: kıvılcımlar saçan.
şerh	: 1. açma, ayırma. 2. açıklama, açıklama. 3. bir kitabın ibaresini kelime kelime açıp îzah ederek yazılan kitap. 4. açık anlatma.
şer'-i şerîfe	: İslam şeriatı.
şerî'at	: 1. doğru yol. 2. Allah'ın emri. 3. âyet, hadîs ve icmâ-i ümmet esaslarına dayanan din kaideleri
şerm	: utanma.
şermende	: utanmış, mahcup.

şerm-sâr	: utangaç.
şerrü'n-nâs	: fena insanlar.
şeş-cihet	: altı cihet, altı yön, her yön, her taraf, dünya.
şeş-per	: eski harp âletlerinden altı dilimli topuz.
şevk	: şiddetli arzu, keyif, neşe, sevinç.
şeydâ	: aşktan aklını kaybetmiş, dîvâne, düşkün, şaşkın.
şikk	: 1. ikiye bölünmüş şeyin her parçası. 2. bir işin iki cihetinden her biri.
şifâ'	: hastalıktan kurtulma, iyi olma, sağalma.
Şimr	: Kerbelâ hâdisesinde Hz. Hüseyin'in başını kesen mel'ûn.
şimşîr	: kılıç.
şîr	: arslan.
şîr-gîr	: 1. aslanı tutacak derecede kuvvetli ve cesur olan. 2. çakırkeyif, yarı sarhoş.
şîr-i yezdân	: iran devletinin en büyük nişanı.
şîrîn	: 1. tatlı. 2. sevimli, cana yakın, sempatik.
şîşe	: şişe, sırça.
şitâ	: kış.
şîve	: 1. naz, eda.
şîve-i reftâr	: yürüyüş tarzı, yürüyüşteki eda.
şîven	: matem, yas; inleme, sızlanma.
şiyem	: huylar, tabiatlar.
şugûl	: işler, uğraşacak, meşgul olacak şeyler; dertler, gaileler.
şûh	: 1. hareketlerinde serbest. 2. neşeli, şen ve oynak kadın. 3. açık saçık, hayasız.
şu'le	: 1. alev, ateş alevi.
şu'm	: şeamet, uğursuzluk.
şûr	: şamata, gürültü.
şûrîde	: 1. karışık, perişan. 2. âşık, tutkun.
şühûd	: şahitler, tanıklar.
-şümâr	: "sayan, sayıcı, eden, edici" manalarına gelerek birleşik kelimeler yapar.

T

taaddî	: 1. geçme, öteye geçme, saldırma. 2. zulmetme; adaletsizlik. 3. örf, âdet ve kanunların sınırını aşma.
tâat	: Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibâdet.
tab'	: tabiat, huy, yaradılış.
tabâbet	: 1 hekimlik, doktorluk. 2. tıp ilmi.
tâbân	: 1. ışıkl, parlak.
tabîb	: hekim, doktor.
tâc	: hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık.
tagannî	: 1. zenginleşme. 2. muhtaç olmama, yetinme. 3. makamla okuma.
tahâret	: 1. temizlik. 2. temizlenme.
tahayyür	: hayran olma, hayrete düşme, şaşakalma, şaşırma.
tâhir	: temiz.
tahkîk	: 1. doğru olup olmadığını araştırma. 2. doğru olup olmadığını meydana çıkarma. 3. doğru, gerçek.
tahrîr	: yazma, yazılma.
taht	: 1. hükümdarların oturduğu büyük koltuk. 2. hükümdarlık makamı.
taht	: alt, aşağı.
tahte'l-estâr	: örtünün altı.
taht-geh	: 1. taht yeri. 2. başşehir.
tâk	: tâkat, mecâl, güç.
takarrüb	: yaklaşma, yanaşma.
tâkat	: güç, kuvvet.
takrîr	: anlatma, anlatış.
takrîr	: anlatma, anlatış.
takvâ	: Allah'tan korkma, Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma.
tâlân	: talan, yağma, çapul.
tâlân	: talan, yağma, çapul.
tâlib	: isteyen, istekli.
tamâm	: 1. tamam, tam, eksiksiz, tam olma. 2. bitme, bitirme, son. 3. uygun, münasip. 4. ne eksik ne fazla.
ta'n	: sövme, yerme; ayıplama.
ta'ne	: sövme; zemmetme, çekiştirme, yerme.

Tanzîmât	: 1. düzeltmeler, düzenlemeler, düzen vermeler, yoluna koymalar; nesir ve nazım olarak yazmalar. 2. Sultan Abdülmecit zamanında, 1839 yılının 3 Kasım günü Gülhâne'de okunan ve Gülhâne Hatt-ı Hümayunu adı altında anılan bir pâdişâh fermanı olup Büyük Reşit Paşa tarafından îlân edilen ıslahat tasarısı ve bu ıslahat devri.
tarik	: yol.
tarîkat	: Allah'a ulaşmak arzusuyla tutulan yol, tasavvufi meslek.
tarrâr	: yankesici.
tarrâr	: yankesici.
tasvîr:	1. resmini yapma. 2. resim, figür, portre.
taylasân	: 1. başa sarılan sarığın omuzlar üzerine salıverilen ucu. 2. başa ve boyna sarılan şal.
tayr	: kuş.
tayyib	: iyi, güzel, hoş.
tâz	: koşma, koşuş.
tebâh	: 1. bozuk, çürük, berbat, harap, mahvolma. 2. yıkılmış, yıkıntı; tükenme.
tebdîl	: değiştirme, değiştirilme, başka bir hâle getirme.
teberrâ	: 1. uzaklaşma, uzak durma, çekilme. 2. sevmeyip yüz çevirme.
tebessüm	: gülümseme.
tebşîr	: müjde verme, müjdeleme, müjdelenme.
tecellâ, tecellî	: 1. görünme; belirme. 2. kader, talih. 3. Allah'ın lutfuna nail olma. 4. hak nurunun tesiriyle makbul kulların kalbinde ilâhî sırların ayan olması hâli.
tecerrüd	: soyunma, çıplak olma.
tecrîd	: her şeyden el ayak çekip Allah'a yönelme.
teferrüc	: 1. açılma, ferahlama. 2. gezinti. 3. gezintiye çıkıp gam dağıtma.
tefrîk	: ayırma, seçme, ayırt etme.
tehî	: 1. boş. 2. boşuna. 3. hünersiz, marifetsiz, bilgisiz. 4. boşu boşuna, nafile.
tekebbür	: kibir gösterme, büyüklük satma.
tekellüm	: söyleme, konuşma.
tekmîl	: 1. kemâle erdirmeye. 2. bitirme, bitirilme, tamamlama, tamamlanma. 3. tam, eksiksiz, bütün, hep.

telâş	: 1. herhangi bir endişeden kederden ileri gelen heyecanlı ve sıkıntılı acele. 2. endişe, kaygı, tasa, sıkıntı, kuruntu.,
telh-kâm	: "damağı acı" kederli.
temâdî	: sürme, sürüp gitme, uzama.
temâsîl	: timsaller, suretler, resimler, semboller.
temettu'	: 1. kâr etme, kazanma. 2. kâr, fayda.
temeyyüz	: kendini gösterme, sivrilme, benzerlerinden farklı olma.
tenâdî	: birbirine nida etme, bağırma.
teng	: 1. dar, sıkıntılı. 2. küçük.
tenkîd	: bir konuya ait yazıyı veya eseri değer bakımından gözden geçirme, eleştirme.
tenvîr	: ışıklandırma, aydınlatma.
terennüm	: 1. yavaş ve güzel bir sesle şarkı söyleme. 2. şakıma.
terkîb	: 1. birkaç şeyi birleştirip karışık bir şey meydana getirme. 2. birkaç şeyden meydana getirilmiş şey.
terkîm	: yazma.
Tersâ	: Hristiyan.
teşne	: susamış.
teşne-leb	: dudağı kurumuş, çok susamış, susuz, yanık.
teşvîş	: karıştırma, karmakarışık etme.
tevahhud	: tek olma.
tevakkuf	: 1. durma, eğlenme, bekleme. 2. -e bağlı olma.
tevellâ	: Hz. Ali'yi sevme, onlardan medet ve şefaât isteme, kendilerine olan yakınlık, bağlılık.
tevfîk	: uydurma, uydurulma, uygunlaştırma.
te'vîl	: sözü çevirme, söze ayrı mana vermeye kalkışma.
tıfl	: küçük çocuk.
tılsım	: 1. tılsım, esrarlı bir kuvvet taşıdığına inanılan şey, kimse. 2. çare, tedbir. 3. sihir, büyü.
tîg	: kılıç.
tîmâr	: yara bakımı.
tîr	: ok.
tîz	: tez, çabuk.
Tûbâ	: cennette Sidre'de bulunan ve dalları bütün cenneti gölgeleyen ilâhî ağaç.
tugyân	: 1.taşkınlık, azgınlık. 2.taşkın.

tuhm	: tohum.
tûr	1. dağ. 2. Sînâ yarımadasında Allah'ın tecellî ve Hz. Musa ile tekellüm ettiği dağ.
turfe	: 1. turfa; görülmemiş, yeni, tuhaf, şaşılacak şey. 2. Yahudilerce yenmesi haram olan. 3. kaçınılması gereken.
turra-i sebz	: yeşil perçem.
tûtî	: dudu, papağan cinsinden taklit yapan bir kuş.
tuyûr	: kuşlar.
tünd	: sert, şiddetli, haşin.
türbe-dâr	: türbeyi bekleyen ve ona hizmet eden kimse.
türrehât	: saçma sapan sözler.

U

udvân	: 1. düşmanlık. 2. haksızlık, zulüm.
ukalâ	: akıllılar, akıllı olanlar.
ukbâ	: ahiret, öbür dünya.
ulyâ	: yüce.
ummân	: ulu, büyük, engin deniz, okyanus.
urve-i vuska	: Müslümanlık.
usret	: zor, güçlük, zahmet, sıkıntı, zorluk.
uşşâk	: âşıklar.
uşşâkân	: âşıklar.
uyûn:	: 1. gözler. 2. pınarlar, kaynaklar.
uzlet	: bir yana çekilip kendi kendine tenhada yaşama, yalnızlık köşesine çekilme.

Ü

üftâde	: 1. düşmüş, düşkün; biçare. 2. âşık.
ülfet	: 1. dostluk. 2. kaynaşma. 3. görüşme, konuşma.
ümmet	: bir peygambere inanıp bağlanan cemaat, taife.
ümmî	: anasından nasıl doğmuş ise öyle kalıp okuma yazma öğrenmemiş.
üns	: 1. alışıklık, alışkanlık, alışma.
üryân	: çıplak.

üstâd	: 1. muallim, öğretmen; usta, sanatkâr. 2. bir ilim veya sanat alanında üstün yeri olan kimse.
üstüvâr	: 1. sağlam, kuvvetli, dayanıklı. 2. güvenilir.

V

vâcib	: 1. terki caiz olmayan, yapılması gerekli. 2. yapılması şer'en lüzumlu olan, farz derecesine yakın bulunan.
vâfir	: çok, bol.
vâh	: vah, yazık, ay.
vahdâniyyet	: birlik, Allah'ın bir oluşu.
vahdet	: 1. yalnızlık, teklik, birlik. 2. tas. allah'a yakınlık, allah'a ulaşma.
vâhib	: hibe eden, bağışlayan, bağışlayıcı.
vahîd	: yalnız, tek.
vahîd	: yalnız, tek.
vahy	: bir fikrin veya bir emrin allah tarafından bir peygambere bildirilmesi.
vâiz	: dini öğütlerde bulunan.
vâkıf	: bir şeyi elde eden, bir işten haberli olan.
vakt	: 1. vakit, zaman. 2. saat, günün muhtelif saatleri. 3. mevsim. 4. çağ, zaman.
vâlâ	: yüksek, yüce.
vâlî	: bir vilâyeti idare eden en büyük me'mur.
vâlih	: şaşakalmış, şaşırmış.
Vâmık u Azrâ	: Lâmiî'nin mesnevisi, Vâmık ile Azrâ'nın macerasını anlatan aşk hikâyesi.
vâris	: mirasçı, kendisine miras düşen.
vâsıl	: erişen, ulaşan, kavuşan.
vâsıta	: 1. iki şeyi birbirine bitiştiren üçüncü. 2. aracı, arada bulunan, araya giren, meyancı.
vasî	: imamiye mezhebine göre Hz. Ali.
vassâf	: vasıflarını bildirerek anlatan veya öven.
va'z	: 1. bir kimseye, kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe sevk edecek surette söz söyleme. 2. dini öğüt.
vech	: yüz, surat, çehre.
vefâ	: 1. sözünde durma, sözünü yerine getirme. 2. dostluğu devam ettirme.

vefâ-dâr	: vefalı, sözünde, sevgisinde duran.
vefâdâr	: vefalı.
vefk	: 1. uyma, uygun gelme, uygunluk. 2. uygun.
velâ	: 1. yakınlık, sahiplik. 2. efendisinin, azat ettiği köle ve cariyesi ile olan münasebeti ve onlar üzerindeki hakkı.
velâyet	: 1. velilik, ermişlik. 2. veli ve ermiş olan kimsenin hâli ve sıfatı. 3. başkasına sözünü geçirme. 4. dostluk, sadâkat. 5. Tanrı dostluğu.
veliy	: 1. Allah'ın 99 adından biri. 2. sahip. 3. ermiş, eren.
velvele	: 1. şaşkınlık. 2. gürültü, patırtı, yaygara, şamata.
vesâyet	: 1. vasilik. 2. vasiyet 3. emir, tenbih; tavsiye.
vesvese	: işkil, şüphe, kuruntu.
vezâret	: vezirlik, paşalık.
vîrân	: 1. yıkık, yıkılmış.. 2. kederli, üzgün.
vird-i zebân	: diline dolama.
vuhûş	: yabani (hayvanlar).
vuzû'	: abdest alma, abdest.
vüs'at	: fırsat.

Y

yâd	: hatırlama, anma.
yakîn	: sağlam bilgi, iyi, kat'î olarak bilme.
yâr	: 1. dost. 2. sevgili. 3. tanıdık, ahabap.
yecûz	: caiz olan.
yehû	: Yahudi, Hz. Yâkub'un oğlu Yahuda soyundan gelenler, İsrail oğulları.
yek-sân	: 1. düz. 2. bir, beraber.
yek-ser	: 1. yalnız başına. 2. bir baştan bir başa.
yektâ:	yalnız, tek.
yekûn:	toplam.
yetîm	: yalnız, tek, eşsiz, bir tek.
yetîmân	: yetimler.
Yevme'n-nüşûr	: kıyamet, mahşer günü.
Yezdân	: 1. Zerdüştlerde hayır ilâhı. 2. Allah.
Yezîd	: Emevî Devleti'nin kurucusu Muaviye'nin oğlu.

Z

zâ'ik	: tadıcı, tadan, lezzet alan.
za'f	: 1. zayıflık, kuvvetsizlik, arıklık. 2. meyil, gönül akışı, bir şeye karşı duyulan aşırı istek.
zafer	: 1. birçok emek neticesinde maksada ulaşma, başarma. 2. düşmanı yenme, üstün gelme.
zagan	: çaylak.
zâhid	: 1. çok, aşırı sofı; kaba sofı. 2. [Alevîlerce] Kızılbaş olmayan.
zâhir	: görünen, görünücü, açık, belli, meydanda.
zahm	: yara.
zahm-dâr	: yaralı.
zahmet	: 1. sıkıntı, eziyet, rahatsızlık. 2. zor, güç. 3. yorgunluk.
zâmin	: tazmîne mecbur olan, kefil.
zanbak	: zambak.
zânû	: diz.
zâr	: ağlayan, inleyen.
zât	: kendi.
zebân	: 1. dil, lisan. 2. anat. dil.
zehr-âb	: acı su.
zekât	: İslâm'ın beş şartından biri olan, mal ve paranın, paklığını ve helâllliğini sağlamak üzere, kırkta birinin her yıl sadaka olarak dağıtılması.
zelîl	: hor, hakir, alçak, aşağı tutulan, aşağılanan.
zemherî	: gün dönümünden sonraki şiddetli soğuklar, karakış.
zemîn	: yer, yeryüzü.
zer	: altın.
zerk	: 1. sofuların giydiği mavi cübbe. 2. dindar görünme. 3. ikiyüzlülük.
zerrât	: zerreler, pek ufak parçalar, moleküller.
zerre	: pek ufak parça, molekül.
zevc	: koca.
zevk-yâb	: zevk bulan, lezzetini, tadını alan.
zevrâk	: kayak, sandal.

zeyl	: ayırma.
zeyn	: süs, bezek.
Zeyne'l-abâ	: Zeyn-ül-âbidîn, on iki imâm'ın dördüncüsü (Hz. Hüseyin'in Kerbelâda kurtulan ortanca oğlu ki asıl adı Ali'dir.)
zîbâ	: 1. süslü. 2. yakışıklı, güzel.
zîkr	: 1. anma, anılma.
zinâ'	: nikâhsız çiftleşme.
zinde	: 1. diri, yaşayan, canlı. 2. dinç, sağlam, güçlü kuvvetli.
zinhâr	: sakın, asla, olmaya, aman.
zîr ü zeber	: altüst.
zîver	: süs, bezek.
ziyâ'	: ışık, aydınlık.
zuhûr	: görünme, meydana çıkma, baş gösterme, türeme.
zulmât	: karanlıklar.
zulmet	: karanlık.
zübde	: 1. bir şeyin en seçkin parçası. 2. öz, özet, sonuç.
zühd	: her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme.
zühhâd	: zâhidler, çok aşırı sofular, kaba sofular.
Zühre	: Çobanyıldızı, Çulpan, Kervankıran, Venüs.
zükûr	: erkekler.
zülâl	: güzel.
zülf	: 1. yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. sevgilinin saçı.
zülf-i anber-bû	: sevgilinin hoş kokan saçı.
zümrürüd	: 1. zümrüt. 2. pek yeşil.
zünnâr	: papazların bellerine bağladıkları uçları sarkık, ipten örme kuşak.
zünûb	: günahlar.

KAYNAKÇA

- Aça, M. (2012). *Türk Halk Edebiyatında Tür ve Şekil Bilgisi*. Başlangıçtan Günümüze Türk Edebiyatında Tür ve Şekil Bilgisi. 475-602. İstanbul: Kesit.
- Akın, B. (2011). *Diyarbakırlı Türkmen Alevî Âşıklar*. Almanya/Köln: Alevi-Bektaşî Kültür Enstitüsü.
- Akın, B. (2013). “Nigâhî Baba”. Erişim tarihi: 20.09.2013. <http://www.turkedebyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=650>.
- Akın, B. (2013). “Şâhî”. Erişim tarihi: 23.06.2013. <http://www.turkedebyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=103>.
- Akın, B. (2014). “Derviş Ali”. Erişim tarihi: 13.12.2014. <http://www.turkedebyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5974>.
- Akın, B. (2014). “Sersem Ali Baba”. Erişim tarihi: 20.11.2014. <http://www.turkedebyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5099>.
- Akkaya, H. (2015). “Şemsî”. Erişim tarihi: 05.02.2015: <http://www.turkedebyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6894>.
- Akkuş, M. (1993). *Nef’î Divanı*. Ankara: Akçağ.
- Aksoyak, İ. H. (2013). “Gafurî”. Erişim tarihi: 28.12.2013. <http://www.turkedebyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1268>.
- Aksoyak, İ. H. (2015). “Vâsîf”. Erişim tarihi: 19.01.2015. <http://www.turkedebyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6723>.
- Altınok, B. Y. (2006). *Turâbî Dîvânı Yanbolulu Ali Turâbî Baba*. İstanbul: Horasan.
- Arslan, M. (2014). “Dilsûz”. Erişim tarihi: 10.06.2014. <http://www.turkedebyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3040>.
- Arslan, M. (2014). “Eşref Paşa”. Erişim tarihi: 13.06.2014: <http://www.turkedebyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3103>.
- Arslan, M. (2014). “Rızâ”. Erişim tarihi: 31.12.2014. <http://www.turkedebyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6454>.
- Arslan, M. (2014). “Zeyneb”. Erişim tarihi: 20.03.2014. <http://www.turkedebyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2132>.
- Arslan, M. (2014). “Ziyâ”. Erişim tarihi: 28.12.2014: <http://www.turkedebyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6343>.
- Arslan, M. (2015). “Fıtnat”. Erişim tarihi: 01.01.2015. <http://www.turkedebyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6500>.
- Arslan, M. (2015). “Şinâsî”. Erişim tarihi: 25.02.2015. <http://www.turkedebyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7259>.
- Aslanoğlu, İ. (1995). *XIX. Yüzyıl Alevi-Bektaşî Şairi Kul Himmet Üstadım*. Bs. 2. İstanbul: Can.
- Atalay, A. A. (1998). *Âşık Dertli Baba*. İstanbul: Can.
- Atalay, A. A. (1998). *Vîrânî Divanı ve Risalesi (Buyruğu)*. İstanbul: Can.
- Ayan, H. (1990). *Nesîmî Divanı*. Ankara: Akçağ.

- Ayan, H. (2002). *Nesîmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni*. C. II. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Ayaz, B. (2015). “Kaygusuz Abdal”. Erişim tarihi: 06.02.2015. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6913>.
- Bayraktar, Z. (2015). “Bosnavî”. Erişim tarihi: 17.02.2015. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7158>.
- Bayram, P. (2014). “Seyid Ebü'l-Kasım Nebâtî”. Erişim tarihi: 07.12.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5807>.
- Bekki, S. (2008). Anadolu Sahası Halk Şiirinde Kafiye: Tespitler ve Öneriler. *Milli Folklor*, 78, 55-67.
- Bekki, S. (2014). “Pîr Sultan Abdal”. Erişim tarihi: 05.11.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4943>.
- Çakır, E. (2014). “Caferî”. Erişim tarihi: 10.12.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5881>.
- Çakır, E. (2014). “Kanberî”. Erişim tarihi: 04.12.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5608>.
- Çakır, E. (2014). “Kazak Abdal”. Erişim tarihi: 03.12.2014: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5501>.
- Çakır, E. (2015). “Mazharî”. Erişim tarihi: 08.01.2015. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6591>.
- Çakır, E. (2015). “Şîrî”. Erişim tarihi: 22.02.2015. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7234>.
- Çakır, Emine. (2014). “Şehîdî”. Erişim tarihi: 02.12.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5446>.
- Devellioğlu, Ferit. (2011). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Bs. 28. Ankara: Aydın.
- Doğan, A. (2013) Yunus Emre Divanı'nda İdeal İnsan, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8/13, 829-839.
- Duman, M. (2013). “Turâbî”. Erişim tarihi: 01.06.2013. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=63>.
- Duran, H. (2015). “Abdal Musa”. Erişim tarihi: 22.06.2015. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7751>.
- Durbilmez, B. (2014). “Muhyiddin Abdal”. Erişim tarihi: 04.01.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1329>.
- Ekinci, R. (2013). “Bahâyî”. Erişim tarihi: 11.09.2013. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=501>.
- Erdoğan, H. (2014). “Haki Baba”. Erişim tarihi: 02.12.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5492>.
- Ergun, S. (1949). *Hatayi Divanı Şah İsmail Safevî (Edebi Hayatı ve Nefesleri)*. İstanbul: Maarif Kitaphanesi.

- Erol, M. (2015). “Azbi Baba”. Erişim tarihi: 25.09.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4502>.
- Gökalp, G. (2012). *Eski Türk Edebiyatında Nazım Şekilleri*. Başlangıçtan Günümüze Türk Edebiyatında Tür ve Şekil Bilgisi. 188-468. İstanbul: Kesit.
- Gürbüz, İ. (2013). “Erşed”. Erişim tarihi: 31.05.2013. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=61>.
- Gürel, R. (ty.). *Enderunlu Vâsıf Divanı*. İstanbul: Kitabevi.
- Gürgendereli, M. (2014). “Sünbülzâde”. Erişim tarihi: 20.03.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2123>.
- Güvenç, A. Ö. (2013). “Geda Muslî”. Erişim tarihi: 21.12.2013. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1212>.
- Haspolat, N. (2015). *Nebâtî Dîvân'ındaki Türkçe Şiirler (1-196. Sayfalar) (İnceleme-Metin)*. Lisans Tezi. Ahi Evran Üniversitesi/Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kırşehir.
- İnci, P. (2014). “Derviş Süleyman”. Erişim tarihi: 27.12.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6296>.
- İvgin, H ve Bozyiğit, A. E. (2016). *Kalecikli Âşık Mir'atî*. Bs. 2. Ankara: Kalecik Belediyesi Kültür.
- Kabak, T. (2013). “Serverî”. Erişim tarihi: 30.10.2013. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=854>.
- Kabak, T. (2013). “Yesarî”. Erişim tarihi: 21.12.2013. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1213>.
- Karagözlü, V. (2014). “Muhyî-i Gülşenî”. Erişim tarihi: 02.06.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2866>.
- Karakuş, G. (2012). *Mehmed Ali Hilmi Dedebaba Dîvânı*. İstanbul: Revak.
- Kavruk, H. (2014). “Niyâzî-i Mısırî”. Erişim tarihi: 11.07.2014: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3605>.
- Kaya, D. (2007). “Cönk”. *Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, 188-190: Akçağ.
- Kaya, D. (2009). *Sivas Halk Şairleri*. Sivas 1000 Temel Eser Yay., C. I: Sivas.
- Kaya, D. (2014). “Pir Gaib”. Erişim tarihi: 27.11.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5306>.
- Kemikli, B. (2017). *Sun'ullâh-ı Gaybî Dîvânı*. İstanbul: h.
- Kesik, B. (2014). “Hakîrî”. Erişim tarihi: 21.05.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2695>.
- Koca, T. (1990). *Bektaşî Nefesleri ve Şairleri (13. Yüzyıldan 20. Yüzyıla kadar)*. İstanbul: Naci Kasım İstanbul Maarif Kitaphanesi ve Matbaası A.Ş.
- Köksal, M. F. (2012). Metin Neşrinde Vezinle İlgili Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler. *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*. 63-83. İstanbul: Kesit.
- Köksal, M. F. (2012). Metin Neşrinin Ana Esasları. *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*. 13-42. İstanbul: Kesit.
- Köksal, M. F. (2012). Metin Tamiri (Usul ve Esaslar, Uygulamalar ve Bazı Teklifler). *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*. 43-63. İstanbul: Kesit.

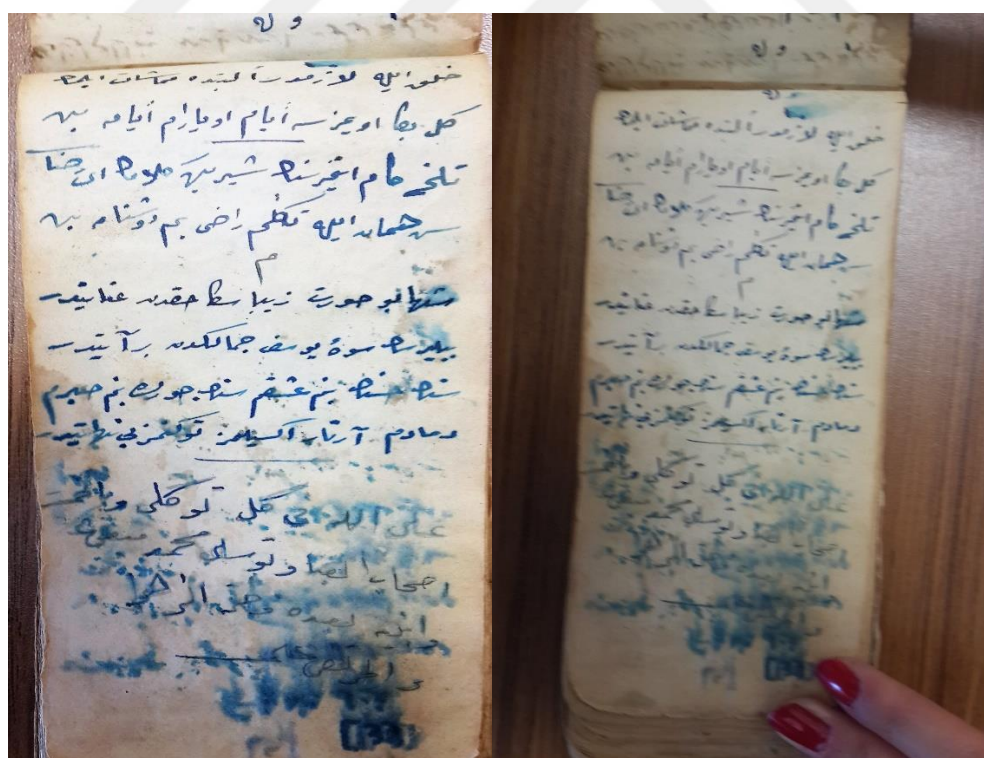
- Köksal, M. F. (2016). Cönklerde Divan Şiiri, Divan Şiirinde Cönkler. *Milli Folklor*, 111, 28-41.
- Kut, G. (2015). “Lâmi’î Çelebi”. Erişim tarihi: 27.01.2015. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6797>.
- Kutsi, T. (1997). *Aşık Hasan Dede*. İstanbul: Toker.
- Küçük, S. (1994). *Bâkî Dîvânı*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Macit, M. (2013). “Fuzûlî”. Erişim tarihi: 20.09.2013. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=624>.
- Macit, M. (2014). “Şâh İsmail”. Erişim tarihi: 17.12.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6086>.
- Macit, M; Kaplan, Hasan. (2014). “Bâkî”. Erişim tarihi: 15.04.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2462>.
- Oğuz, M. Ö. (2015). “Yunus Emre”. Erişim tarihi: 03.03.2015. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7433>.
- Ortakçı, A. (2014). “Teslim Abdal”. Erişim tarihi: 10.12.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5849>.
- Öksüz, N. (2007). *İydî ve Dîvânı*. Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi/Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kırşehir.
- Özmen, İ. (1998). *Alevi-Bektaşî Şiirleri Antolojisi*. C I-V. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Özmen, İ. (2002). *Teslim Abdal Hayatı ve Şiirleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Öztelli, C. (2012). *Pir Sultan Abdal Bütün Şiirleri*. Bs. 12. İstanbul: Özgür.
- Pehlivan, G. (2014). “Kul Nesîmî”. Erişim tarihi: 06.11.2014. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4976>.
- Sever, M. (2016). *Dîvân-ı Kaygusuz Abdâl*. Ankara: Helke.
- Tanyıldız, A. ve Arslan, M. U. (2017). *Diyârbekirli Nigâhî Dîvân*. İstanbul: Dün Bugün Yarın.
- Tatçı, M. (1998). *Yûnus Emre Dîvânı*. Bs. 2. Ankara: Akçağ.
- Tek, R. (2013). “Dertli”. Erişim tarihi: 29.10.2017. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=108>.
- Teke, S. (2013). “Melâlî”. Erişim tarihi: 23.09.2013. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=708>.
- Teke, S. (2015). “Zikrî”. Erişim tarihi: 23.01.2015. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6767>.
- Turan, F. A. (2015). “Ecrî”. Erişim tarihi: 01.05.2015. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7623>.
- Turan, F. A. (2015). “Mirâtî”. Erişim tarihi: 11.02.2015. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7010>.
- Türkyılmaz, D. (2015). “Ceyhunî”. Erişim tarihi: 03.03.2015. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7457>.

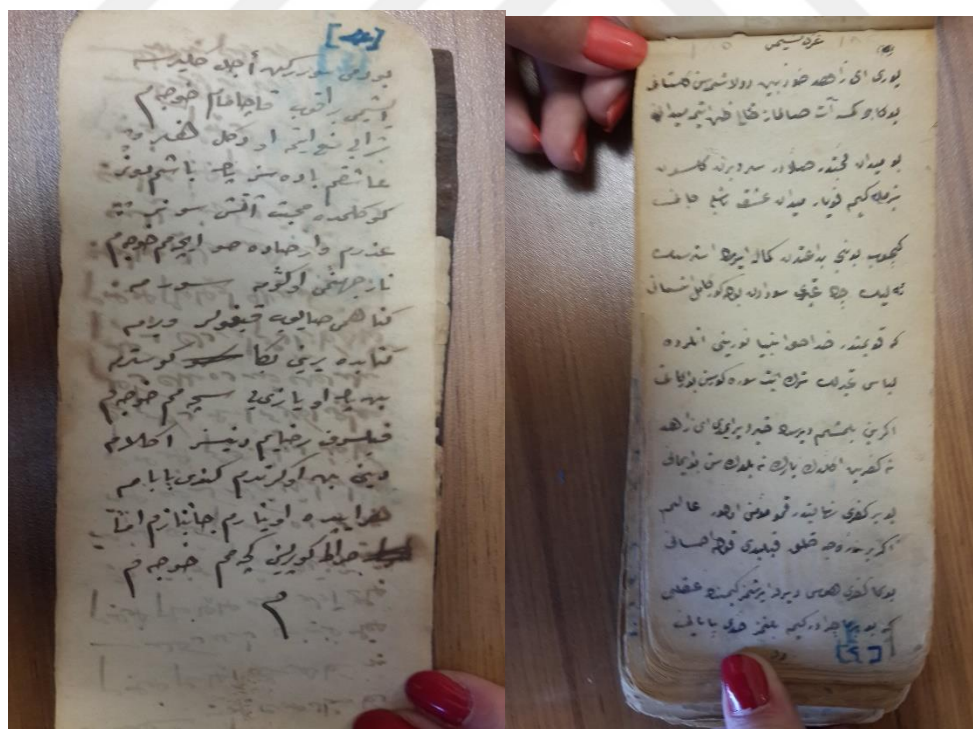
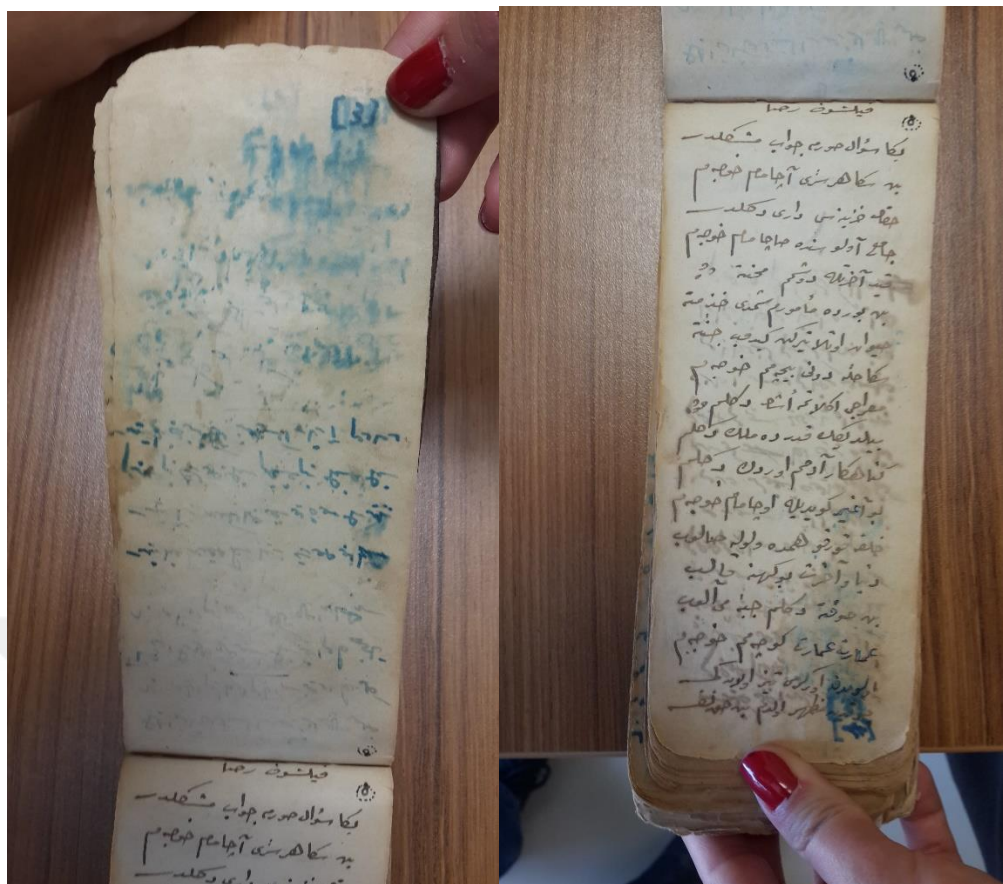
- Ulu, Y. S. (2014). “Virânî”. Erişim tarihi: 13.08.2014. <http://www.turkedebiyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3991>.
- Usluer, F. (2013). “Nesîmî”. Erişim tarihi: 20.12.2013. <http://www.turkedebiyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1201>.
- Usluer, F. (2013). “Vîrânî”. Erişim tarihi: 09.09.2013. <http://www.turkedebiyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=473>.
- Üçüncü, K. (2012). *Ahmed Edib Harâbî Baba Divanı*, c. I. Ankara: Alevilik Araştırmaları.
- Yakar, H. İ. (2013). “Hâfız”. Erişim tarihi: 05.09.2013. <http://www.turkedebiyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=309>.
- Yakar, H. İ. (2014). “Şeyhcan”. Erişim tarihi: 16.09.2014. <http://www.turkedebiyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4392>.
- Yenikale, A. (2012). *Sünbül-zâde Vehbî Dîvânı*. Kültür Turizm Bak. e-kitap, Kültür Eserleri 514. Erişim tarihi: 08.07.2017. www.kulturturizm.gov.tr.
- Yıldız, T. (2015). “Gencî”. Erişim tarihi: 03.03.2015. <http://www.turkedebiyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7430>.
- Yılmaz, M. (2016). Cönkler Üzerine Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. S 35. s.165-196.
- Yolcu, M. A. (2014). “Yeminî”. Erişim tarihi: 05.11.2014. <http://www.turkedebiyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4946>.
- Yörür, A. (2015). “Kara Vâiz”. Erişim tarihi: 29.01.2015. <http://www.turkedebiyati.isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6820>.
- yy. (ty.). *Eşrefoğlu Divanı*. İstanbul: Tercüman 1001 Temel Eser.
- yy. (ty.). *Fuzûlî Divanı*. İstanbul: Türkiye İşbankası Kültür.

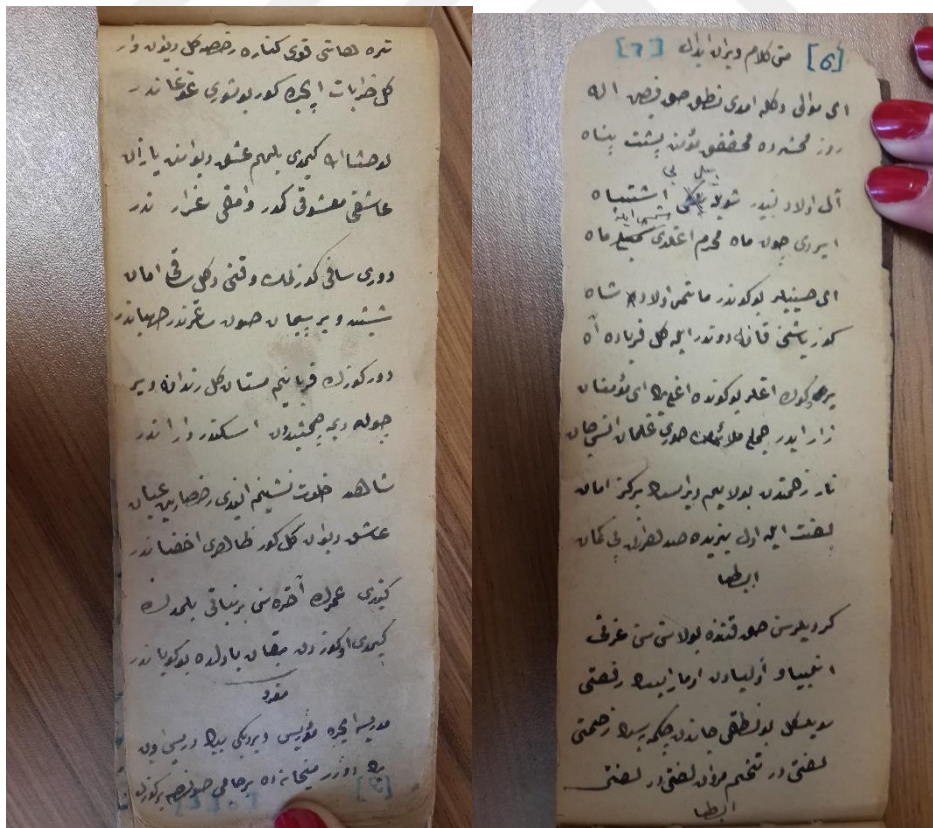
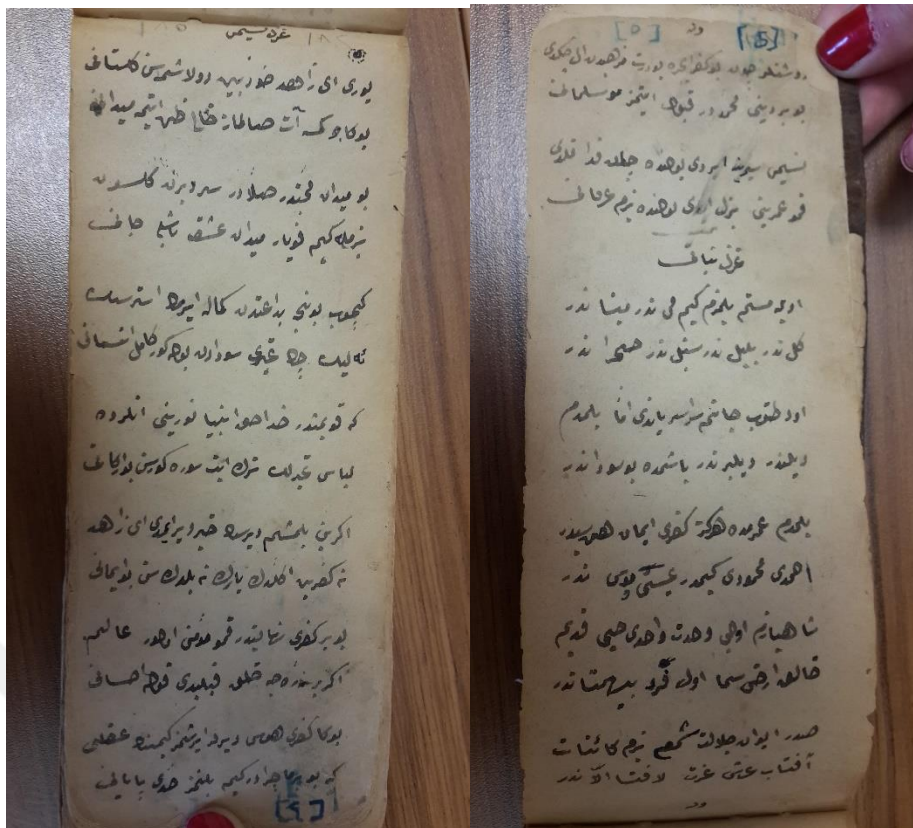
EKLER

EK 1. Cönkün Tıpkıbasımı

و در [۱۷] زده شد لفظی آمده است جاسته لفت سزا
لفظت اوله و کیم که اولدی و شمنی آن عیب
ای هیند که کدره ماسخی اولاره شاه
کدریشنی فانه و دیندر ایم کی قریارو

و برنه بیک
بی عیدیه هم جاده و کله هله آخقی
سویجی که کدره و کله هله آخقی
قدرق فیت علی لا بود عزت عیب
لفظت و همت علی و کله هله آخقی
علی و فتر علی ساقی کدره عیب
شاقه شمنی علی و کله هله آخقی
کدره و بی لفظه و علی ساجد سحر علی
قبیل و بی و علی و کله هله آخقی
اسمی سنی علی و کله هله آخقی
دیم هله علی و کله هله آخقی

قره الصیم ویری جود جوجیب مسیبه
عاشق سید علی قنانه که که اهل البصره
اولو اسوسه حقیقت کیم غمده امیر
جاسته کل لفت ابو شمری ضیاء لعلیه
رضا

نیل شاه اولو و کله هله آخقی
قا جیدر بلدی اولو و کله هله آخقی
اترک جاسته لفت سوبیرم بن دایما
حده هله لفت حوصه هله آخقی
رضا
بی قنانه اولو و کله هله آخقی
کله اولو و کله هله آخقی
آه صینی کله واه صینی کله
لفظت ایست اولو و کله هله آخقی
رضا
بن و برنه بیک فیت علی و کله هله آخقی
سمن و برنه بیک فیت علی و کله هله آخقی

صیه [۱۸] خلاصه باطنی خضه فقی قلاد
افسه برنج علی ویدید
یری کوی قدرت قبضه آلا
هم اولو و کله اولو ویدید
صیه شمره لعل شاه
زین الهیا قوجانده جاسته
محمد باقر و کله کانه
دنیا اوید و کله ویدید
حقیقت صیه و کله ایست
اوید کله لایحه طریقه کدره
بول برور و کله ویدید
اوده ایم کله لایحه ویدید
موس و کله لایحه ویدید
نقی نقی کوی قنانه ویدید
هستی العسکری سمنه ویدید
ویدید ایکی ویدید ویدید

شاه ولایت علی کشف کرم علی
لفظت هله بیت علی و کله هله آخقی
با و سمنه علی با علی نه علی
و کله لایحه علی و کله هله آخقی
و سمنه بنیاد علی و کله هله آخقی
ملکته اوستا و علی و کله هله آخقی
و کله لایحه علی و کله هله آخقی
فاتی و کله علی و کله هله آخقی
خاله و کله علی و کله هله آخقی
و کله لایحه علی و کله هله آخقی
و کله لایحه علی و کله هله آخقی
کوستر و کله ماه و کله ویدید
عزیمه ای و کله ویدید و کله ویدید

۱۹۱ ویرانه بدک [۱۹]
 قدرت قدیمه یار دیند ویرانه
 محمد عیسیٰ نور ویرانه
 ظاهر ادب کفر و شکریه قاتل
 الله ذوالفقا عیسیٰ بالله
 الله ذوالفقا الله دوله
 او که نمی بیند کرم و دین
 حضرت ظاهر و محمد عیسیٰ بر کرم
 اکایم دینی عیسیٰ
 ظاهر دولی امام حسن شاه صبی
 انور نور و نور و نور و نور
 فرق یاره یوسف و زین العابدین
 حکیم یاسنی صبی الله
 محمد یازده صفی حساره
 شاه امام کاظمه رضای دینک
 حریف سینه صبی دینک
 صعب دین دین و دین و دین و دین

صفت قدرستی او زنده بولانه
 جانده دیوار ره بشارت قلانه
 خلقه بید بیدله ایگانه خلانه
 حصاره حاجی بیکساره دی وید بید
 بویکی جیانه برده نام لوبدی
 هکساره بندوکی هس برده وری
 اکا کرجو جانده ارکیم ویدی
 ساره قیر قری دی وید بید
 صفت قدرستی او زنده بولانه
 بد بخت حلا هب او زنده بولانه
 طولانه بولانه بولانه بولانه
 المت قطبانده بی وید بید
 صفت قدرستی او زنده بولانه
 هکساره سور بیکساره بیک
 جانده بیک بیکساره بیک
 وری سده حلا هب وید بید

علی دوز علی آق علی ظاهر علی باطن
علی نور علی نور زین علی اسماء یکسر
علیه جبرئیل علی جبرئیل علیه نور علی اسماء
علیه صبر علی جبرئیل علیه صبر علیه صبر
علی و صد علی و صد علی نور علی صبر
علیه جبرئیل علیه جبرئیل شافع کسر
علیه صبر علی کسر علیه صبر علیه
علیه قاتی کسر علیه بدی کسر
علیه و علی جبرئیل علیه و علی نور
علی و علی علی علیه و علی علیه
من کلمی هن

[illegible]

دنيا و عقباده بر دم فطری تا دولتی
هر کیم ازل از دینم در کوه خرم یا علی
ای قسیم نازحت کیم که همه بختی
مترک اینک از کیم در کیم یا علی
هستی در بخت و میر نه صراط صوفی
هر کیم که بخت بر زده صم غم یا علی
کلام هستی
که کیم یونکی صبره بند اولی فرشته
ای آینه صفا
شاه طایف فلک که کوشش صوری معلوم
تا ابدی اشرف
شاه اولی در جبهه صحنه تا کیم
بر عرصه ای ماه
رضا نه قند جلدی ای طوس یا علی
هم با غدی سنجید

کلام هستی
ای کلام نه ناطق نطق هم یا علی
ای صفا اسیریند هزار هم یا علی
کاف ندان امرینه صفا نه اول سید و طه
کیم علم نه صفا کوهی در عالم یا علی
اولی داود الله هم فطری صید
کاشف علم ای اسم اعظم یا علی
قد سنده عافی صورتی ای سری اله
نطق کلدی لهدا کیمه این بریم یا علی
موسی به عجب غایت برد تا تدون نظیر
بدلی اقبال ظفر زغول و دم یا علی
فانی قائم جان جانم در دیدی اله
سند نه روز که در بدست هم یا علی
بد غلبه نه کیم به عالم عجبی
بدر فطری نه بر بر طره شبنم یا علی
و دم

بزمی است از قافله بیدار
ای دلبر ساقی
و بر لعل لب که نه پنه بر جام سرو
اولی در دلی زور
سیده قدوم و لب که مانده ملائک
ای صورتی رحمان
پسیده سنه با طهر ابد اول اله
کفر به طهر و نه
ای هستی بر لطف بر لطفی عطا
نکته ابد و دم
قدی که امانه ابد اولی نه حق
عشق اصطنع ملکه

هیکم سینه شوق دیدی کردی
بی پرده حبیب
نظر صفت مست اولی دیدی نا اله
صورتی اله
شاه انجی بیانه ده صفت زمینه ابروم
اوستا و هر دو نه
اله و بر دی با عشق و کیم نه قوت
کشف اولی بر منطقه
صاحب نظر الهی و نه منظر منظر
نقشه عذرا نه
و بر مژگی پر کیم سینه سینه
دل با غنچه رونق
چند کیم دیدم زنده و صاف هر کیم
عوض ایتدی ایمان
صدا نه و شوشن صید شوم بر دیدی صفا
شاه کافری و طهر
و دم

الطحا
فهم ایتدی محض الی اصحاب و زره جوده بند
ایب جیم شورت الی صید اولدی لقب بی س

چقوب صدر حاج و زره جلدی ایدی بر بته
بیله و یکیم و صوری در سلاه ایتدی بختی

الطحا

در صالده اهل بیت شقی و ده و بلا فغانه و زری
چو سر و فغانه اید بیزده اصفانه و زری

بکوه عشق اهل بیت فغانه غلبه بر زمانه و زری
بوعیدر مسکنت جوده و زری در لقی فغانه

نچ الی ایتدی و کلمه صید الله فی آه
بیزدی کر بلا و کربت الی فغانه و آه

[32] مرثیه عید

خود بر ماه ای اهل دل فغانه و آه
شیرد اولدی بر ماه ای بیهوشانه

اما خطاب اولدی نامه بر بیزی نچ کره
اولدره سوزدی عجم بیتی کوفیه و آه

نچ الی ایتدی و کلمه صید الله فی آه
بیزدی کر بلا و کربت الی فغانه و آه

نچت مینده شیرد اول عاقبت با آه
دینا صید برده اهل بیت طغی و آه

قرصه ایتدی بختی ایتدی کره جا
لقب طغی ایتدی صید الله ایتدی کره

الطحا

کعبه شیری بر همه فغانه بر طوطی ناواه
صدای طغی ایتدی صید الله ایتدی کره

بیزدی کر بلا و کربت الی فغانه و آه
نچ الی ایتدی و کلمه صید الله ایتدی کره

الطحا

فتی

ای شاه ملک و لایب ای صید فغانه و زری
استانیت کعبه شیری سوزدی و بیهوشانه

روضه بیدر ایتدی باغ و زری
جان و دل و ده و زری ایتدی فغانه و زری

السلام ای هاری راه خدا ایتدی علی
السلام ای قطب عالم صید الله ایتدی کره

ایتدی اسود سما عاله و زری
ایتدی فغانه ایتدی کره ایتدی کره

هفت بیزدی طوطی و زری کره ایتدی
بر طوطی ایتدی کره ایتدی کره ایتدی

الطحا

نچ صید طغی ایتدی ایتدی کره
اوله سید و ده و زری ایتدی کره

همه بیزدی طوطی ایتدی کره
ایتدی کره ایتدی کره ایتدی کره

[33] مرثیه عید

ایتدی مانتد بر ماه ای کره و آه
چو شیرد اولدی بر ماه ای بیهوشانه

ای بیزدی شورت الی صید اولدی بیتی
حق ایتدی کر بلا و کربت الی فغانه و آه

کر بلا و صید فغانه بر طوطی کره و آه
بیزدی کر بلا و کربت الی فغانه و آه

عالمی فغانه و زری کره و آه
کر بلا و صید فغانه بر طوطی کره و آه

همه علی المرقضی و زری ایتدی کره
ایتدی کر بلا و کربت الی فغانه و آه

قره الفی فغانه و زری ایتدی کره
فاطمه کر بلا و کربت الی فغانه و آه

روز شب فغانه و زری ایتدی کره
ایتدی کر بلا و کربت الی فغانه و آه

شاه تقي با تقي نوری قدس متفق بود
 عکری از وی صاحب مانند چو نه
 سوره طه و بایب کل مانند چو نه
 قنبریه رفت ابد فاندند چو نه
 السلام ای هاری راه خداست علی
 السلام ای قطب عالم چو کیناس ولی
 نسیم
 کتر تو لیسیم بن عینت شاه کرده
 صنی با شرف ناهی صبی کزنده نده
 امام زین العابدین باقر و حمزه
 فضلی علی سیدنا آل محمد
 امام جعفر صادق کی بر دهن جان
 امام موسی کاظم کی اولیا جهان

[25] و [26]
 پادشاه نصیر بالله عرش اولیای مفضل
 مراد به اسب ناز آورده واری صحر
 قدر تمام چو نه شناده بوده بنوری چو
 تابع حکمت اولیای محمد عالم سزنده
 رضا
 آستانه عزتکده اولیای مفضل
 از کون لطیف دور رفتی سر رکشف
 صفی که دینه کدی بخوبی رسیدت کشف
 زو بکت سن ولایت ایچره هم نالی الف
 رضا
 در طیفی زین بی بی بهم شاه مراد اولیای
 سیدنا آل محمد
 سیدنا محمد تقی باقر و حمزه اولیای
 باقر جعفر و فضی خاص مراد اولیای
 موسی کاظم علی سیدنا آل محمد
 رضا

صنی
 بهر شاه کیمیت عاشق دلنده سیم
 کرچه دوست کو کشتند بیل کو کشته سیم
 صامت غشقه بنی یاد پرکنده سیم
 دوتیم اولد رسد اولد اولدیت زنده سیم
 چو نه علی شاه قرلباسی آتیه بنده سیم
 عشقنه سر و بر و بجه اهنه اولکده سیم
 او طیفده ال الیاب درویشی بکناس اولدم
 اهل و صندده انعامه یولده سیم اولدم
 در طیف قریب طوطی بکناس اولدم
 مرقای سید صبی قرلباس اولدم
 رضا
 سوری حیدر شوی منکری مرادی تقي
 کیم طوطی سوری بین کوروی دیر حقی

[26] و [27]
 بهر شاه کیمیت عاشق دلنده سیم
 کرچه دوست کو کشتند بیل کو کشته سیم
 صامت غشقه بنی یاد پرکنده سیم
 دوتیم اولد رسد اولد اولدیت زنده سیم
 چو نه علی شاه قرلباسی آتیه بنده سیم
 عشقنه سر و بر و بجه اهنه اولکده سیم
 او طیفده ال الیاب درویشی بکناس اولدم
 اهل و صندده انعامه یولده سیم اولدم
 در طیف قریب طوطی بکناس اولدم
 مرقای سید صبی قرلباس اولدم
 رضا
 سوری حیدر شوی منکری مرادی تقي
 کیم طوطی سوری بین کوروی دیر حقی

قدری مولادینج بدی نشه اینه
زولفقار تلی کردولدن قنبرجهانه

اول آخه اودر رفیق جیلده کله شانه
اسنه ولیدر کله بربر عیانه

ارضا

سودر مایه
بعضیه شورویشی سوکرم
سزله اولدر که شیف اولان اوز قنم

اول صبر صبی حسیه باغزونه کی ایام
جود طاسه آتانه لفت اده صبر و شام

جود طاسه قنیه بهر بهرند لیه کیم
عقیده سر و برور اده فکده سیم

مهر

سنت عیانت طاعت اولدنی سینه ده
دی کی جود برسانی یترنخانه درنم

[۴۷] و [۴۸]

دیانت و طری کتانه اولدر سقی
نچ سب سوبی کله بوی بد شقی

ارضا

ایده سینه اید اولدر قنیه صنت ایدیر
بر بربر قنیه اوشاه عکری خود ایدیر

حوله

توجه اید صبر حوریه اوشاه کیدیر
قنیه عکری شاه قنیه کله ایدیر

ارضا

صنعت صلالنده اوشاه کیدیر قنیه قنیه
سنت صبر بربرند اودکی حوله اوشاه قنیه

یاغدیروب کافیه شله آتشی سوزنی قنیه
عکری جاده کی کولکونکی رنای قنیه

ارضا

کله صفت عیله قنیه قنیه اید کمر
اودر ایا بهرینه اودر سینه اید

صنعت اده بد لاری جانید کله کیمه سور
رطقی جاده تنم دیم ایام صبر

ارضا

[۴۹] و [۵۰]

یوز قنیه در راه عقیقه سینی قنیه
و ایتضا

حقیقت اید حوله ایدی بدی حوله
نیکه جاده ایدی جاده بعضیه خود
چون خلیل قالی کدی اندر اختیار
تا که ذکر ایدی بواسطی ایدی عیون سکر

و ایتضا

آرمی سینه حوله ایدی باغ رضوانه جاده
یکس دنیا و سکر و اید کندی هر کجا
برقی حوله ایدی برقی رنج و ش
عاقبت بود کدی ایدی اولدی هر کجا رها

و ایتضا

استی یا سینه اید اید اید اید اید
منجلیه قنیه آتیه نازوره سکر و
نار و ایدی آتیه اولدر اودر زونون
آتش کله سینه ایدی بواسطی چون

و ایتضا

[۵۱] و [۵۲]

صبر و کله کینه جاده بی ایتضا
ایلا الصناد قنیه اید کله لا صبر و

ایتضا طعنه بی بی زبیر بالا سینه جاده
زیر لب هر و دیر سانی اولاهم کله

ماه و اید کله کله اید اید اید
لا ایتضا صبر الا قنیه اید کله

کودری اید صنتی صبر ایدی بار ایدی
کله صنت عیله قنیه حوله ایدی

جود فضله جانی جانی سینه ایدی
ایستندو اید اید اید اید اید

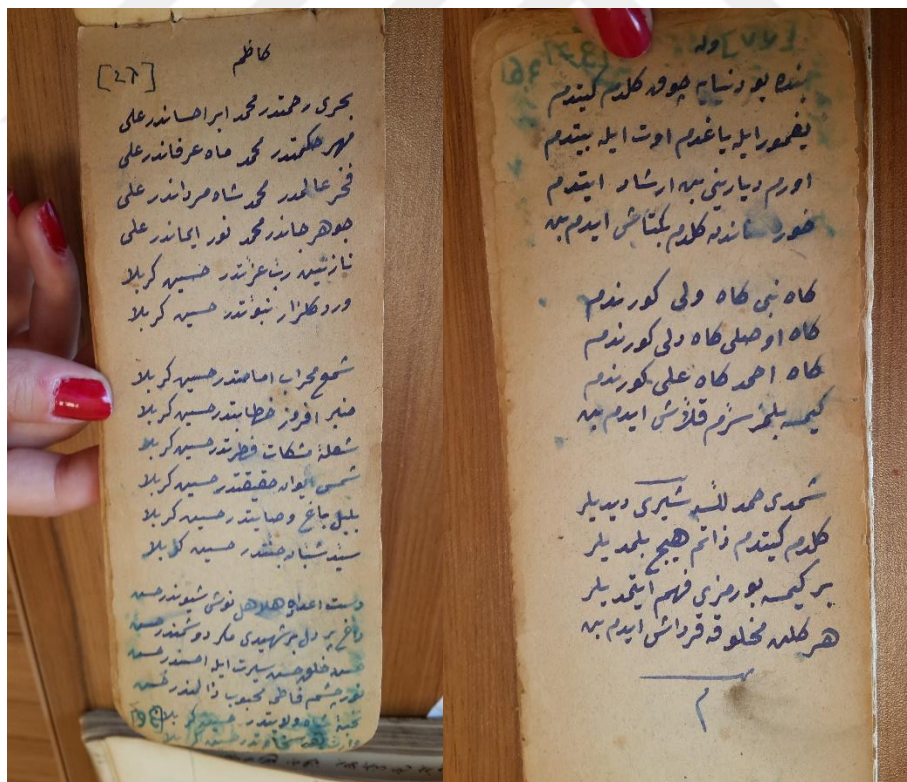
ارضا

چرخ خیزد فکری غمزه خیزد
 تا امید اولی که مهر اولی دریا
 کدی ناگاه جبریل جود دردی فرجانی خدا
 سحر بوزگی نگار ای که کاسه مهر وفا
 وله ایضا
 عید رقص در قماری خیزد باب خیزد
 ایندی قفا به شیشه آتی از سر دور
 ایکی بوزگی شیرین تا اولدغ عمر غنچه
 سحر بوزگی مظهر برده اناسه دیر
 وله ایضا
 دشت از رخ جویندی شیر کمانه پیر
 عیار و چاره فکری بوزگی جود و شکیر
 یوز طوطی درگاه خضر غری اول مرد پیر
 تا هراولدی از افواج شکار شیر کیر
 وله ایضا
 جود سحر فکری فکری احمد بیدار
 تا اولدی به جنت جبریل نامدار

یوز خیزد درگاه حقه سحر بوزگی
 [۹۹] وله ایضا
 حقت ایندی جود ایندی بدلی خیزد
 نیکه که جود ایندی جود ضمیمه خیزد
 جود خلیو فکری کدی اندر اختیار
 تا که دگر ایندی بواسطی وادی غم در کنار
 وله ایضا
 آدمی شکار جود ایندی باغ رضوانه جدا
 بیکس دشتا و سکر دایره کزندی هر یکا
 بر طرفی هوا فرقی بر طرفی رخ و غن
 عاقبت بوزگی ایندی اولدی هجرانه درها
 وله ایضا
 استی یازدی سحر ابره می تا غمزد دود
 منجلیقه فکری آتی نار نوره سز کوه
 تا که دگر ایندی آتیه اولم اومرد زلفون
 آتیه خیزد سحر بوزگی بواسطی چون
 وله ایضا

کافور فکری کز کمانه کز کمانی
 به دلکات حاجی علی و کلمی
 یازدی اولدی و کمانه علی
 از قتی دیر به علی و کلمی
 جلیجی برانی هر اولدی و کمانه
 قهرانی احاد حاکمه اولدی و کمانه
 خضر کمانه از قتی و کمانه
 قزاق و قزاق علی و کلمی
 به براسی و در براسی و کلمی
 هوزده جعفر و او زده جعفر
 محمده یازده علی و کلمی
 بوزجانی یازده علی و کلمی
 خلاصه و از کلمه و کمانه
 جعفر حقیق سحر دیدن و کمانه
 به سلطان اولدی به کمانه سحر علی و کلمی
 به سلطان اولدی به کمانه سحر علی و کلمی
 امارت اولدی در کمانه
 کمانه سحر و کمانه و کمانه
 در کمانه سحر و کمانه

سحر فکری خیزد فکری
 فتح ایضا
 جود جعفر احمد و کمانه فکری
 کدهی درانی فکری علی و کمانه
 فکری بوزگی فکری علی و کمانه
 دگر ایضا
 بوزد اولدی جبریل تا کمانه سحر
 سحر کیم به سحر کیم به جود
 دیر سحر کیم به سحر کیم به جود
 ملتی اولدی بوزده تا کمانه سحر
 وله ایضا
 ای بانی سحر کیم به سحر کیم به جود
 تا که اولدی سحر کیم به سحر کیم به جود
 جود اولدی تا کمانه سحر کیم به جود
 سحر کیم به سحر کیم به جود
 تا که اولدی سحر کیم به سحر کیم به جود
 لافنا الا علی لافنا الا زلفقار

سقا هم خرمند و بچندین تربت
 رفیع اولوب مجاہدین ایندن محبت
 آیددی میدان سزای طریقت
 آیدیم اسراری خود را ندیم به

هدایت ایرندی بزه الله مد
 بیعت ایندن جمله رسول الله مد
 خبر ویدی بر سزای فی الله مد
 شاه مرداد ایل بیز را شی ایدیم به

بوجده ملکین نور ایدوب کلام
 قرقر میدانن ایلخان کیردم
 شاه ولایت کمر بست اولدم
 سلیمان جان ایل بولاش ایدیم به

اقرار ویردیم جمله دوزلک یوله
 سزای فاش ایتدک اصلا بر قوله
 کربلاره امام حسین ایل
 پالان ایتدیم او دوی شفاش ایدیم به

سارک عیسی موسی و ویردم
 روح القدس اولدم مریم ایدیم
 جمله انبیاء بنده رهبر اولدم
 سحر و صفر خفاش ایدیم به

صلیب بیدرد احمد مختار
 رحیم صادرده ایردی ز الفقار
 رشیدی مجاهد اولدم یار غار
 قول الحکمه ذات سیر را شی ایدیم به

تفکر ایدیم به کندی کندیم
 معجزات کورمه ایمان کلام
 شاه مرداد ایل دوله بندیم
 ز الفقار با غلنیم تیغ را شی ایدیم به

شکر مظلومی کندیم دم ال
 کول اولدم فریادم ویردم بلبل
 جمیع اولوب بریح الهی ایل
 قرقر میدانن فراش ایدیم به

سارک عیسی موسی و ویردم
 روح القدس اولدم مریم ایدیم
 جمله انبیاء بنده رهبر اولدم
 سحر و صفر خفاش ایدیم به

صلیب بیدرد احمد مختار
 رحیم صادرده ایردی ز الفقار
 رشیدی مجاهد اولدم یار غار
 قول الحکمه ذات سیر را شی ایدیم به

تفکر ایدیم به کندی کندیم
 معجزات کورمه ایمان کلام
 شاه مرداد ایل دوله بندیم
 ز الفقار با غلنیم تیغ را شی ایدیم به

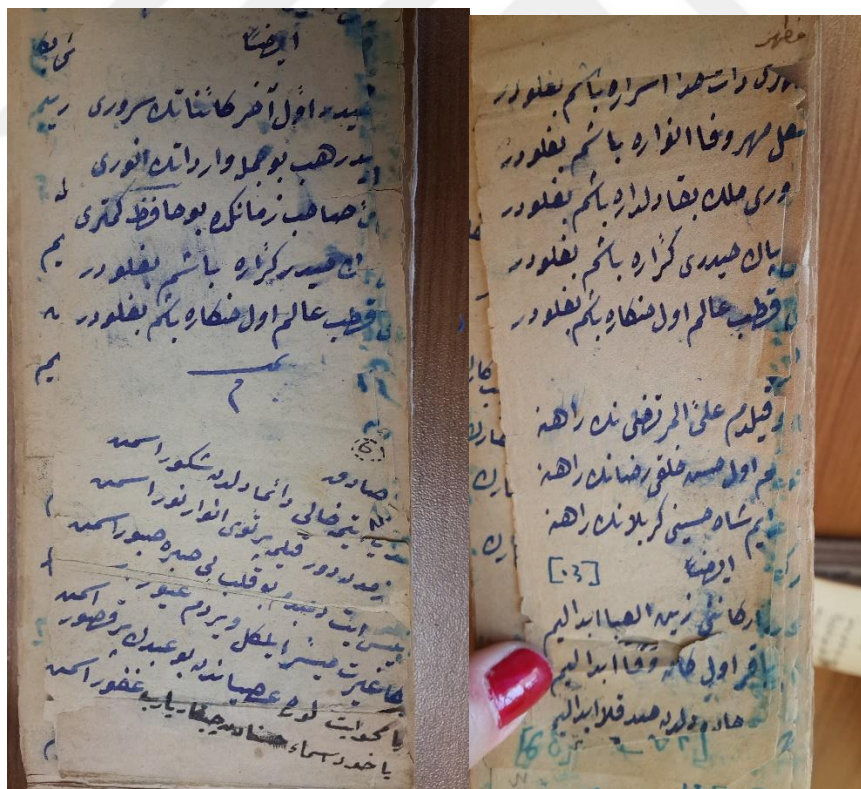
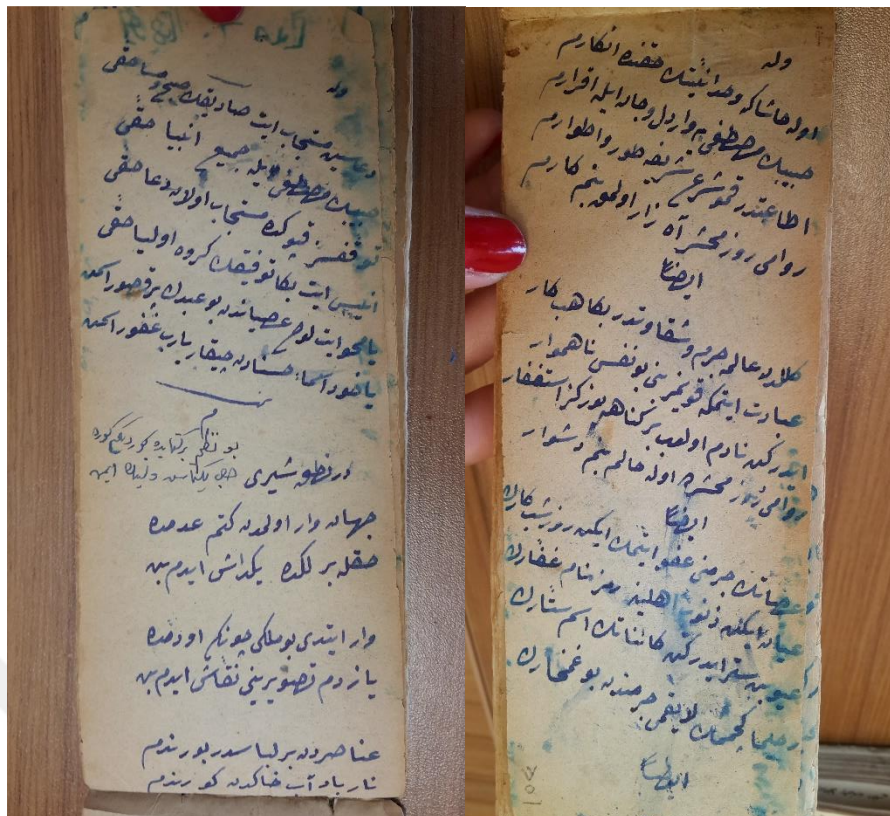
شکر مظلومی کندیم دم ال
 کول اولدم فریادم ویردم بلبل
 جمیع اولوب بریح الهی ایل
 قرقر میدانن فراش ایدیم به

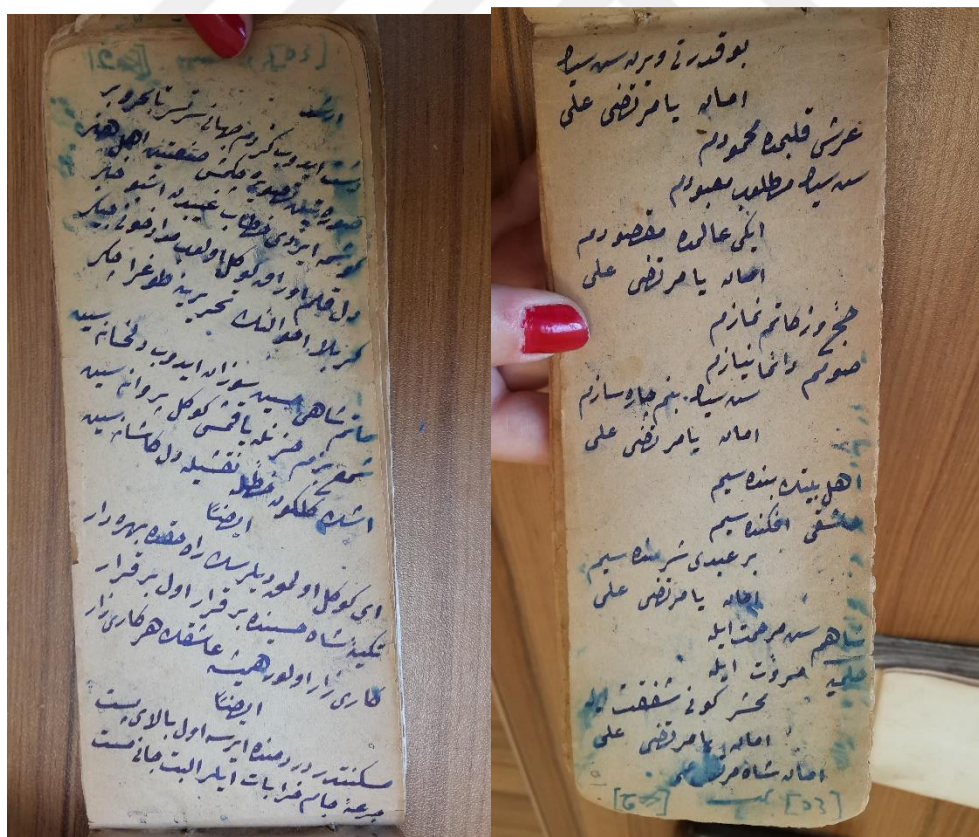
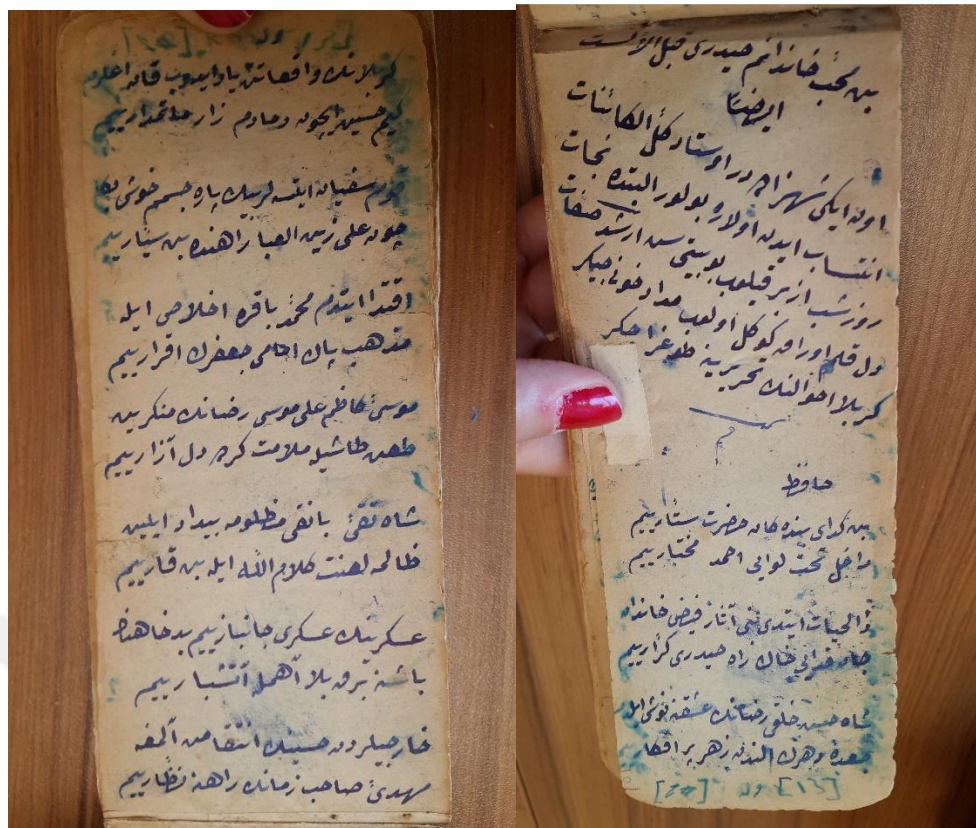
خیر البشر ایل جهان کلام
 آدم ایل بیل بریاش ایدیم به

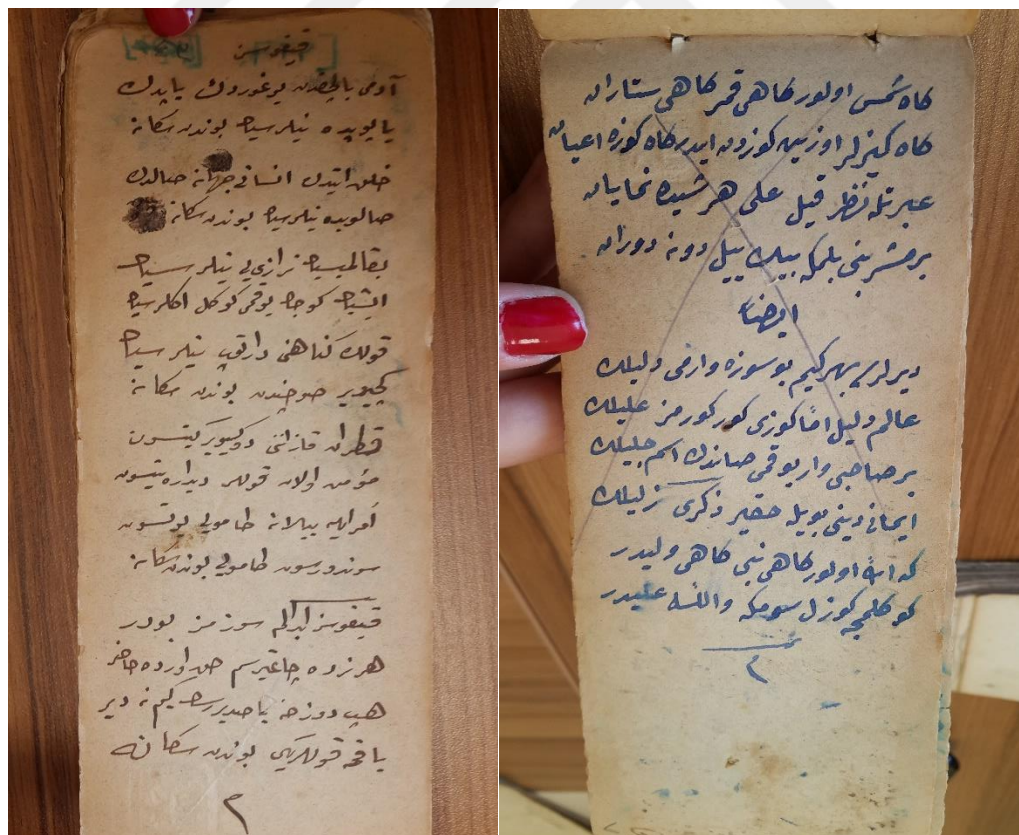
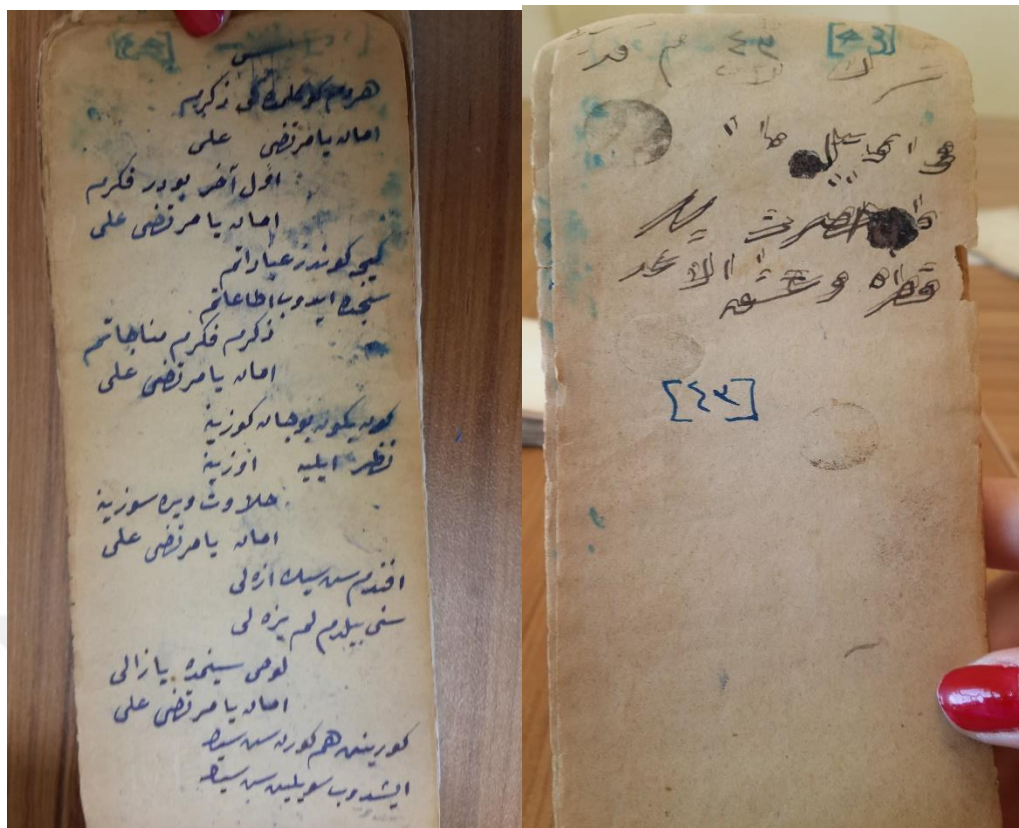
آدمک صلیب شین اولوب کلام
 نور ایل طوفان بر اولوب کیردم
 بر زمانه بوملک ابراهیم اولدم
 یا ایدیم بیت الهی طاش را شی ایدیم به

اسماعیل کوردم بر زمانه ای جهان
 هم اسما هم یعقوب اولدم بر زمانه
 ایوب کلام جوفه چاغردم الزمانه
 نورت بیدی وجودم قانده یاش ایدیم به

کریم ایل بیل بجه بیل
 اولدم بی قائم صاعد بیل
 و کلام جوفه بیل ایدیم به
 سلیمان جوفه را شی ایدیم به

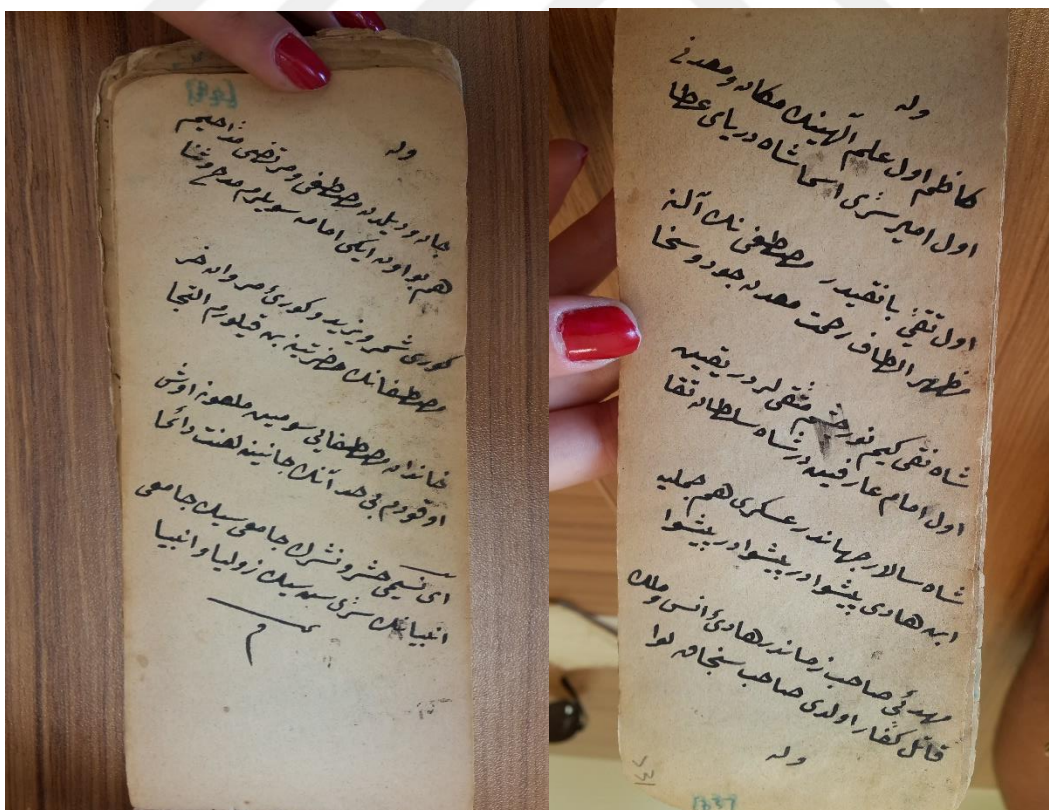
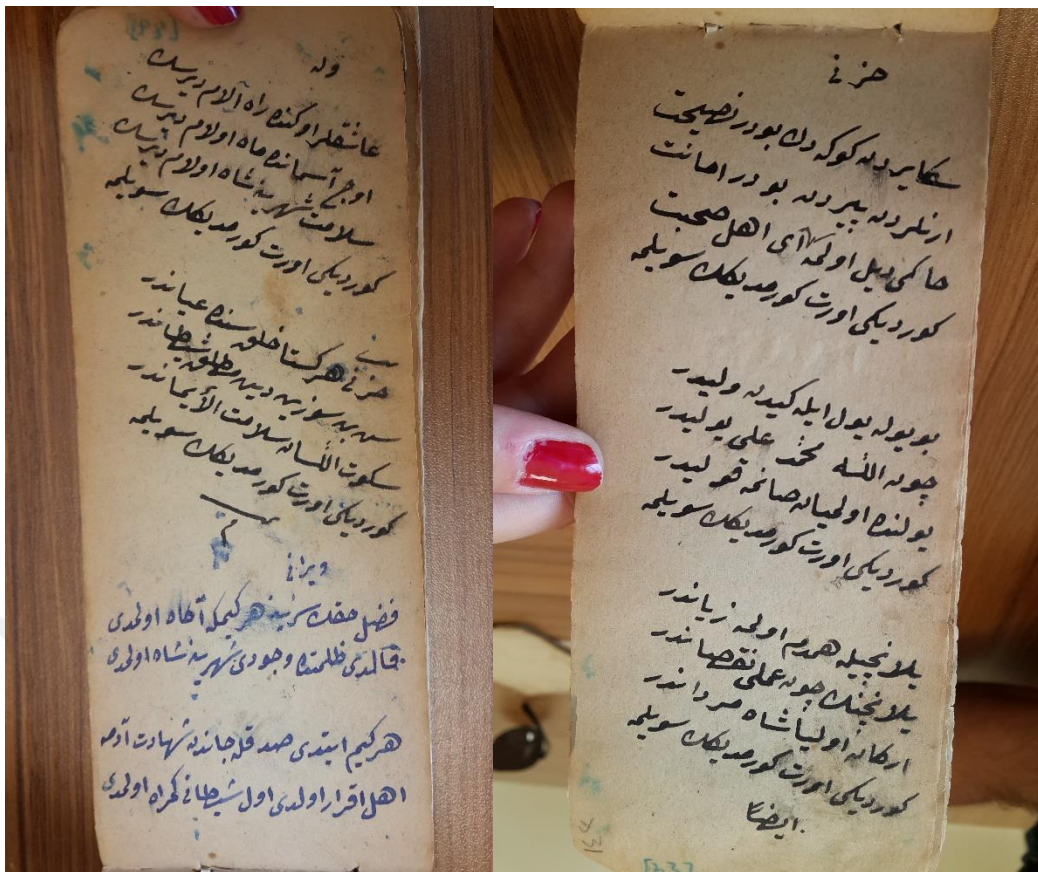

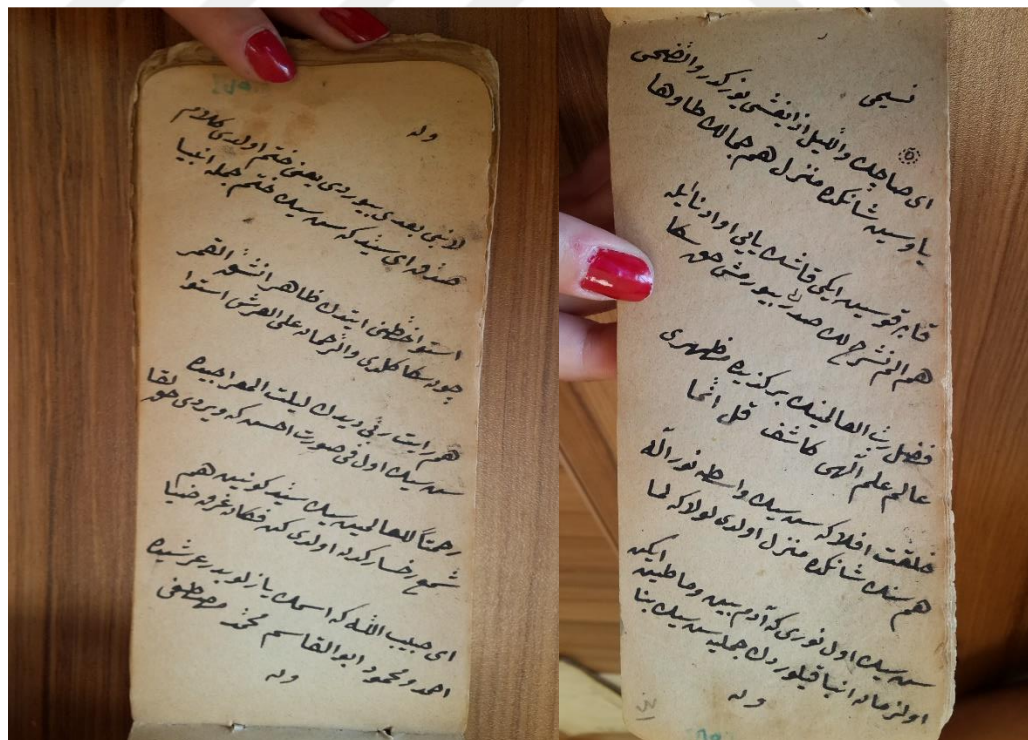
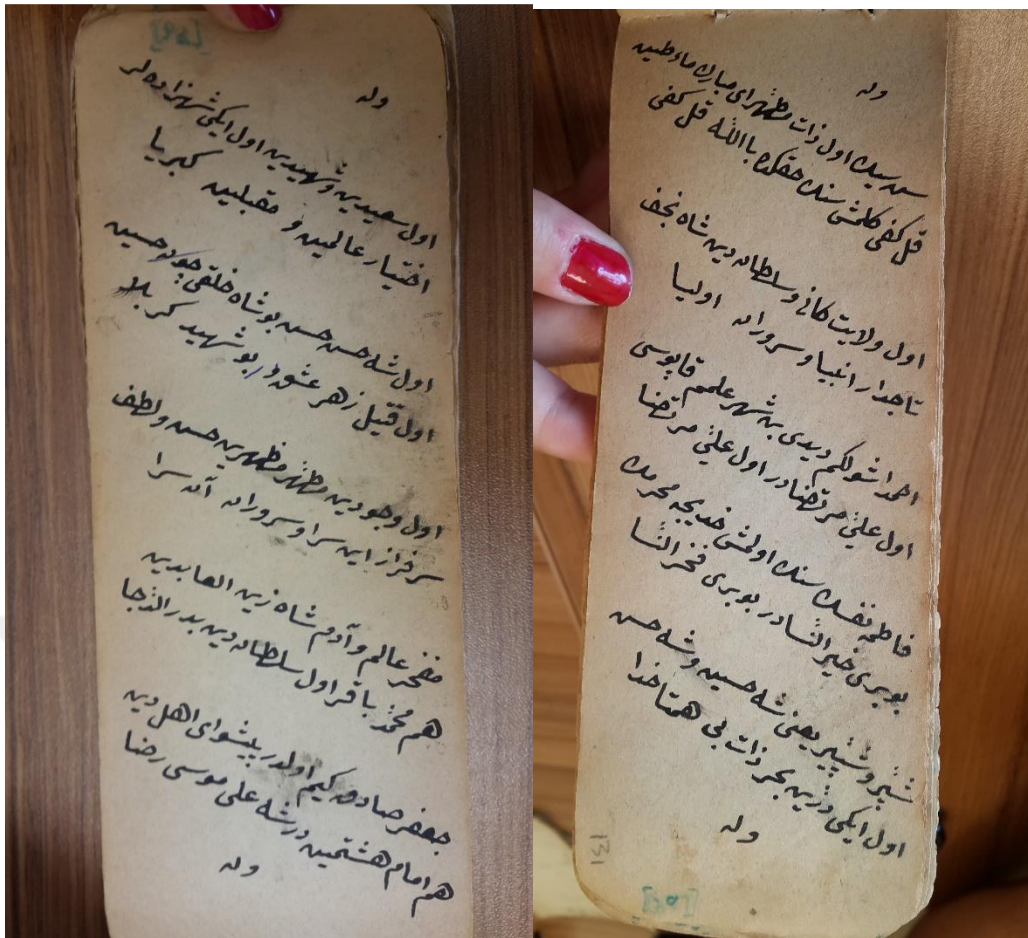
اوله
سری دلک سری مصطفی به سر جلاله وقت بود
دو چار اوله به یونانی هجج ضحیه شایسته بود
که کل از این زمانه فرستم اید عارف رفاق بود
بکار دریل همد اوله به غیر سلوک بود
ایضا
ترتیب با سندی حاکم خورشید باطل مانع
جفا جوی و فاعله ریه افتاد در بدل مانع
نیم نیم نگاهن لطیفه بر اوله نام
کشت و آسیری بخت اندوه حاصل
جی هم بودی به غم که زاده اوله هم قالدی
در شوبها خود جی به بر باد اوله هم

اوله
اوله به عارفی رقی یار اید اوله
اوله به عارفی سرتار اید اوله
خود غمدهای روز شب اظهار اید اوله
بوعالی اشیا به وار اید اوله
ایضا
هر نکل با ش کوشه و به کوه و مغانه
بوصالت ایل قومیدی قوم خلقی که
بیر کوان طولونکن بود اید جای بهانه
بیلز اوز اوز به خود ایل خود هم و جانیه
ایضا

اوله عیالی اید هب واری حسینک
لغت یزدان خانه صد قومه یوزریه
کیم صالیدی یزدان و دستاری حسینک
بر بر قومیدی بقدری ضرب ایلدی ظالم
نه خیمه آل قهری مالدی حسینک
هر بریسی بر کونه و بر حاصلی معنا
باش ویردی عیاله اولدی افکار حسینک
هر آدمی بر مرتبه فله ایندی باری
هریل اولیور صاعی تکراری حسینک
ایضا

تاریخ
طالع سری کیمیکه نالده اولدی هم قالدی
دو کیمیکه سوزده شکم زور کرد اولدی هم قالدی
سری به تیشه هجج اید سوزده اولدی هم قالدی
وصالده افشیه فکله بر باد اولدی هم قالدی
جی هم بودی به غم که زاده اولدی هم قالدی
در شوبها خود جی به بر باد اولدی هم قالدی
ایضا
انیم معنیه روز شب همد اولدی هم قالدی
رها قلمی که بیانم بی آفاهم اولدی هم قالدی
آنک به جای کیم اولدی هم قالدی
بکا امداد رس دلده ظهوری اهدم اولدی هم قالدی
ایضا

چو دره بنور کوه افغانم ای کافر صقیله
ایجنفر ناگاه میخا ایشدوب افغانی

قیلم هر ساعت بنی رسولی خلوه ای برده آه
ایله رفته شب غم کلبه اشرانمی

صیقله ای دیوانه بازار ملا متدبه دیو
مصلح چاک کریم طعنه دامانمی

قافیه بند بر بنم ایمانی غارت قیلیم
سنه ایمانه بود که سه الون ایمانی

ای فضولی جان بنم کوه کوه شکر کیم
با غلم بر دلبره قورتر دم اندر جانمی

فضولی

مرهم قویوب او کرم سینم قانلو باغی
سوندرمه اوز الکله یاندر دینم چراغی

او عیش جنون کوه کلم ابرو که دیرمه نو
نه اعتبار اکا کیم بجز قزاقه آغی

قورک غنچه سروک صومعه ضعف حاله
کلز رده کلنر ایرمقلون آیانمی

درتک دیشک سوزنی هر دم ایشقده
بحرن حلام آنکچود ساحله در قولاغی

زلف سیه صغله اولشی سنک اسیرک
عشقه هر برینک اوز زلفی بونیو باغی

کرشد دیر عاشق اول بوی زلف ساقی
تنه اولم بر قدم ویر تر ایسود دماغی

دم

نه یازر کیمه بکا آتش دیلده اوز که
نه آچر کیمه قاپوم باد صبادنه غیری

بوزمه ای صومع کوزم یلی حبابه که بوسیل
قویمیدی هیچ عمارت بوسادنه غیری

بنم عشوه ایچم فضولی نیجه آه الیمیم
نه عشوه بولور بنده صد دم غیری

—

بودخی
خیرت ای بت صوره ته کوردکی لال ایلمی
صورت حالتم کورد صورت خیال ایلمی

مرصا لریسک بکاریم ایلمی سیه بونیم کیم
سایه تن سودای زلفک پایمال ایلمی

ضعف طالع مانو تو فیه اولور هر نیچ کیم
التفات آرزو مندی وصال ایلمی

دم

دم

تیر غمک آتم کیم باغرم دلر قانم دوکر
عقد زلفک آچر کیم آشفه حال ایلمی

به کداسه شاهه یار اولمور یوده افانلیم
آرزو سرکشته فکر محال ایلمی

دهر وقف ایتمی بنی نورس جوانم عشقه
هر سینه لوشن سیری خطه حال ایلمی

ای فضولی قیلیم ترک طریقی عشوه کیم
بو فضیلت داخل اهل کمال ایلمی

بودخی فضولی

هر کورد عیب ایتمی آب دیرک کرمانی
ایلمم تحقیر کورشی کیم یوده جانانمی

لیظه لظه خوبلر کورد مک دل قصیده در
پایه پای ایلمم به هم دل سوزانمی

نسیحی
جانم سنده هرن کیم کلبه چکر لر اغرماز
هوه بیلور برنوشن ایچوم یوزنیش اور لر اغرماز
شاه سولک خدر یا آشتا لخد خدر
جسمی تا قدم بیلک کزیر لر اغرماز
زاهد ک پیر باغ فیه کسک دونوب خقد
کریو کچله عاشق سیر یا صویر لر اغرماز
شیشتم عهد طاش چالرم حق اظهار المدم
قوی همزم دور بریم هرن قیلر لر اغرماز
چول نامردن قجه میدانه ایچنلیری وار
بونی نامردی کورک بر قیلر لر اغرماز
زاهد ک قعد الرنده صویر لر نا هو بنی
بوسه احوالم بیلک عارف باهر لر اغرماز
[257]

نسیحی
جانم سنده هرن کیم کلبه چکر لر اغرماز
هوه بیلور برنوشن ایچوم یوزنیش اور لر اغرماز
شاه سولک خدر یا آشتا لخد خدر
جسمی تا قدم بیلک کزیر لر اغرماز
زاهد ک پیر باغ فیه کسک دونوب خقد
کریو کچله عاشق سیر یا صویر لر اغرماز
شیشتم عهد طاش چالرم حق اظهار المدم
قوی همزم دور بریم هرن قیلر لر اغرماز
چول نامردن قجه میدانه ایچنلیری وار
بونی نامردی کورک بر قیلر لر اغرماز
زاهد ک قعد الرنده صویر لر نا هو بنی
بوسه احوالم بیلک عارف باهر لر اغرماز
[257]

نفس شاهی بابا
قرینلر طیف لوب کولنده چکلری
غفلت او یقوسنده او یانم کلدم
درت قیو سجاغی آنه دیکلری
جانم باشی فدا ایدوب قرینم کلدم
اول ایشکینه قویدم باشی
آلیر ایچر دو کدم باشی
ارنر او کنگه کور صویر باشی
عریانه بر پانه اولوب میدانه کلدم
اخرم وارده یوزم برده طور ششم
محمد علیه اقرار ویر ششم
قاهم شربتیه آنه کور ششم
ایچوب قانم قانم مستانه کلدم
اولدمه او یانندی باطنه میراغی
او بر کانیده باصدم ایاغی
رهبرم بوسه بند ایدوب باغی
قوی قرینم ریدیر اینانم کلدم
[258]

درت قیو سجاغی آنه دیکلری
جانم باشی فدا ایدوب قرینم کلدم
اول ایشکینه قویدم باشی
آلیر ایچر دو کدم باشی
ارنر او کنگه کور صویر باشی
عریانه بر پانه اولوب میدانه کلدم
اخرم وارده یوزم برده طور ششم
محمد علیه اقرار ویر ششم
قاهم شربتیه آنه کور ششم
ایچوب قانم قانم مستانه کلدم
اولدمه او یانندی باطنه میراغی
او بر کانیده باصدم ایاغی
رهبرم بوسه بند ایدوب باغی
قوی قرینم ریدیر اینانم کلدم
[258]

سید انصاریت امام الاقبازیة العبا
سروری سالار جیش اصفیاند زوری

صده ز جود عطا دیدم محمد باقر
لا یقی مدح شاسده امامی جعفری

حضرت کاظم علی موسی رضاند عشقه
شاه تقی بانقیده ساقیا صوبه کوثری

پان طیف کوهری یکتای بحری معرفت
بر هنده اول صده سلنده اولدی عسکری

رهبردی صاحب زمانه خان راهبه کوزل
توتیائی عینه اعمار ایزیند طوزلری

رفعتا خدمت وکل اثنا عشر وصفیه دیم
روز بخیر اولیام لیل شفاعتد بری

خطای

منم که جهان دینده حیدریم
حبیبی ز الجار لک جا کریم

محمد خاندان احمدیم
علاند قبریند قبریم

صده سوره مسکه طوتدی کوکلم
هیند بر کینه کتریم

حقیقت عبدیم زیه العبا
محمد باقرن خال دریم

تو از قلمش آل عبا
موالی مذهب هو جعفریم

امام کاظم علی موسی رضاند
محمد رهبردی صاحب زمانه

طییم امریه فرمانه بریم
خطاییم بوکوم میدادیم

حقیقت اهلند کرد قتریم

شکری
شکری که دی دین نور رحمت اولدی ظاهر

نیچو صده اولور دی زانکه منکر اولدی کافر
ایستمدی هفت عالمه شری لاهوت

دینک اولمیدی ذکر یا هود اول آفر
نقش فی سوره که یک خبر دار اولدی بجز

که اندر کیمدی بنم است خلقی فخر
نیل سوره دگر باراد معنی سرانا الطاهر

که چرخ طمشیه اب معارف قیام طاهر
صیقا بحر معانی در لریه غفران اولدی

آن بر دگر صف اول سوره انعام قار
شکری

رفت

حیدریم حیدریم حیدریم حیدری
شاه مردان کیم اولدی قبریند قبری

لا قالا الا علی لا سیف الا الفقار
مرتضی در فتح ایدم آنجو به هفت خیر

به محمد خاندان مصطفییم مطبقا
شوم ایل آل عبا لک جا کریم جاگری

اول نه زانکه بحر مد شرع علمه باب اوله
هل اتی شائسته بشیر ایلدی حو پیغمبری

ابده غنی احمد مختار امیر المؤمنیه
مجلی صدق صفاد چار یار هم سری

شاه صده خلقی رضاند یولیه جانم فدا
مده حسنییم هیند بنه فرمانه بری

سختی سپیدی
ای شاه هر دو عالم با یکدیگر یکدایم
نامرده اینجه بخاک کیم فخرم ایله بایم
در دلا لر کله مالوف و مندر بایم
بال و پری یا نو بر پیر و ندر بایم
قریاد عید لایم مجروح کیم بکدایم
شاهم امام مرزوت دلخسته بکدایم

غفلان او بیل هر دم ای غنچه فخرم کل
گاه شوخ شوخ نیام گاه ای کلرم جو بیل
نه تنه تاب و طاقت نه دلا و نه تحمل
فریادیم پیش کل ای شمسوار دلا دل
قریاد عید لایم مجروح کیم بکدایم
شاهم امام مرزوت دلخسته بکدایم

وله [2-]

وله
با یکدیگر در نیارم هر شام صبح کاهم
سجده سکاره آنجه مر منیر ماهم
شعور مالک آنجه جیجانه شاهم
دید که آینه این جهان شاهم
وله ایضا
نار علیا الحوق فی الدواب
عونا لنا وادرك يا فطر العجايب
در دو جهان تو لایم مقصود کل طالب
حب تو فرض نیست بر حاضر نه غایب
ایضا
ظلمت کجی عجم هر آنه غیله ایواه
وصلت یوزنی چشم کور می بر بحر گاه
قولان سپیدی ایله با یکدیگر شیدا لاله
حسنان زکاتنی ویر اطف ایله ای شاه
قریاد عید لایم مجروح کیم بکدایم
شاهم امام مرزوت دلخسته بکدایم

وله
خطیب صانع کیم خلق آفرین فعلی اوی دشم
امام غیری اصل صغیر اوی دشم
نایب طاعتی ترک ایلمان کیم فطرتی اورد
کرم قیل ترک طاعتی بوقلمانی اوشورم
نایب الوهم تاجی
۱۱۰۵
مستم
فطرتی
کرم کل تاوار الکل جامی نیجه ال اورم
نماز اهلیه اوی آنرا یله طورم او طورم
ایلیوب جبه صانع فرقت تاجی باشه
وفورده صوبه ایت یوقوسه کوزده اوجورم

وله [27]

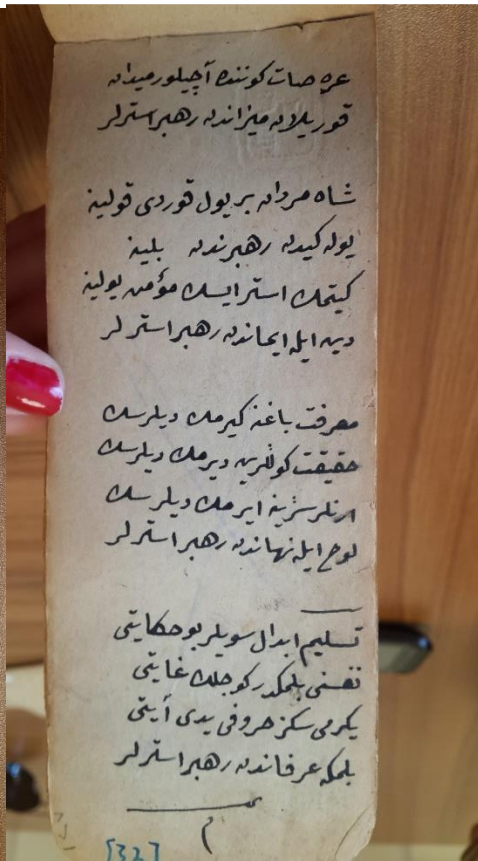
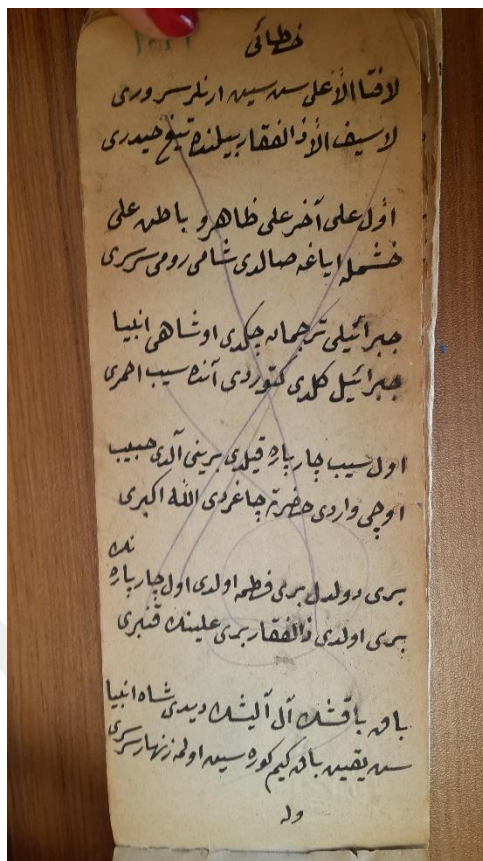
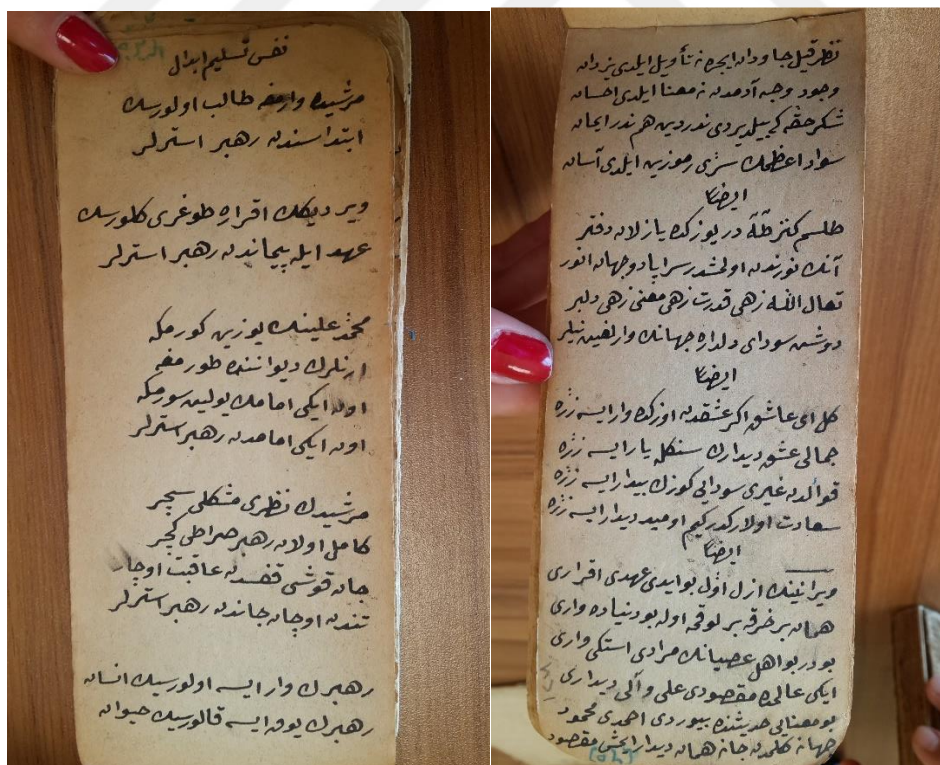
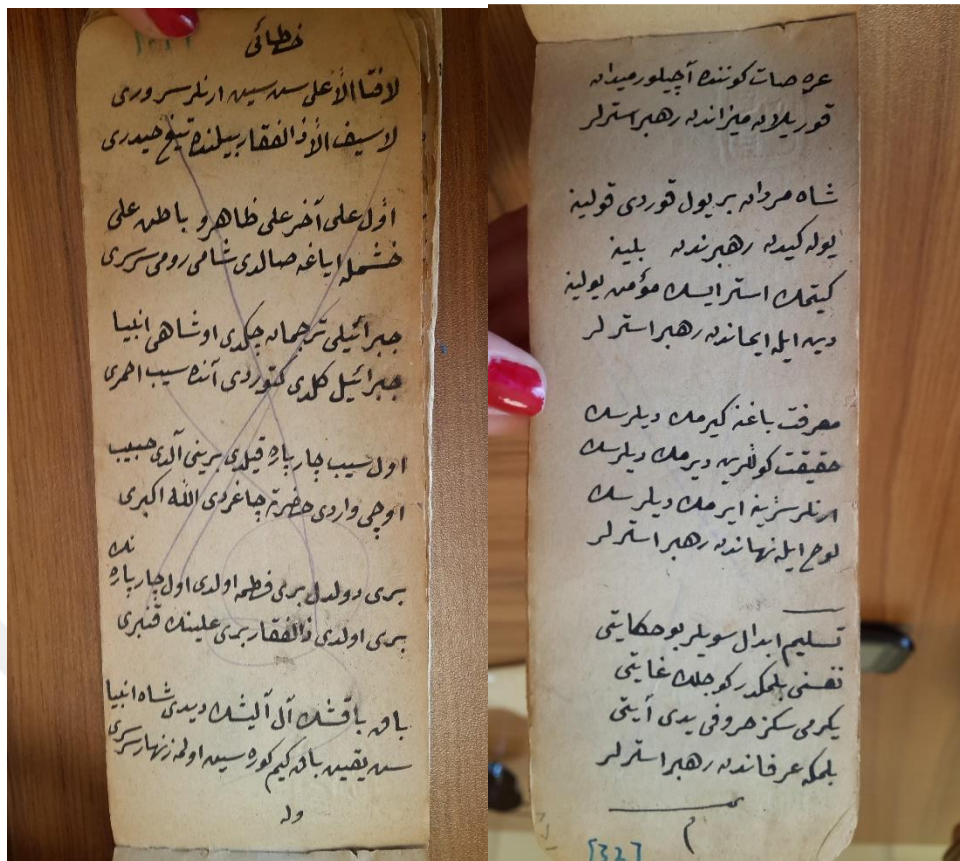
وله
قورانه دوشمنه تویش موزده ناله سپیده اله
جیلم فاقوسیه آچیده و عظمه فخر صورده
صغیر یامال اولور سیک بوی ایلک مسجد کرم
اگر ناچار کیر یلک آنه نیکرکی جودیه طورم
فطرتی صانع صانع سجد قولیه فعل ایت
امامی صانع عاقل اقیارک اکا طشورم
امامی جبه صانعی جاعل کرم و نیک
کدورت اوزره اطف ایت بکدورت هم
فطرتی بوی طاعتی ناقصی ندر عیدک
کرم کل ترک طاعت صوفیه خدیه اوشورم
سختی سپیدی
۹۷۰

وله
 بزخایات اهل بیوت عالمی غریبات اولیاده
 سوزید زبانه اولیاده چو زبانه زبانی کینا شیور
 اهل حال آلهی واری واری صوفی دخل الموده
 ترک کعبه اینجور هم عشره فی کینا شیور
 حالیا هر طریقی ال او زانم یوقلم
 یونک بولدم دور لودلو حالیا کینا شیور
 عذر
 هر سه کجا حکیم اسرار تو باشد
 هر دیک کجا واقف دیدار تو باشد

نیازی
 کوکل تسبیح جهان بخار و دهی آیفان ایام
 نماز اهلند اوز کیده ضعیفه سه طوره او طوره
 عبارت اهل اول هم اوز کی قالدیه طوره او
 وضو دله ال یوبوب راحت ایدوب شول نفسی او
 یونک برله سوکل بویانک مسجد ایچنه
 او طوره منبر کی زانم قطع قوش کی طوره
 معززه ناله سده دیکله زانلوه دیکل توشین
 ضعیفه ترک الیوب طامع قوبه کجا اچدم
 مفاصله خا شکر ایله فی المثنی کدور تکر
 زینت ترکیله لطف ایستبرک دوت اهرم
 وله

وله
 ای کوکل سده شاه سوله قوبه اول و دامت
 سوره ز سوله ایله در تانی روزی خوشی
 آستانده او شاهان جاگری چو قدر ولی
 بو فطانی جمله سندن کتریدر کتری
 تراب
 بهاض وصالیده و عدا یوب اول مداینا
 امید اشتیا قله سری کوی ضولاند رشی
 خیال فطی در شول بحر شکم ایچمه موم ایله
 لب حمرسی عکس خود وشی بشعم بولدر رشی
 نوزایت آتشی هجره ایله آلودایم بر خوش
 نگاه آف چشمک بنی تکراره یاند رشی
 صیف آسوره دینلر بند ایله قلاب زلفنه
 چنوبه عشوه اولام عشاقی بر بر بوشاند رشی
 وله

وله
 کورک کیم شمع ختم سر کوه ایتشیم دورانه
 همام بر دریک مویله وشی عدی او یاند رشی
 فلاح قمر کی شکر قفسه چکده غیری
 بود و نه اختی تخم بنی جانده او یاند رشی
 نه حاصل ای رشی هر غداک وفاسنده
 قشیر عاشقه انعام لطف ایتش او یاند رشی
 حالی
 ای دلا بر پرده آلدیه هفتی کینا شیور
 پیر او باغنه کینک کوه نه کینا شیور
 حاجی کیناش وینک جاگری یوز جاگری
 علیده کینک بونامج دولتی کینا شیور
 وله

غزل سزای
بی وفا مهرارده ویرانگر بکها
کوشه محنت غم کاشانگر بکها
طاعت ناقصی قلوب کب یاد اوله
دست ساقیه دونه پیمانگر بکها
کثرت واعظان آبرو نه اشتیاق قالوی
دفع غم اینده ایچونه منجانگر بکها
اکل شرب بدنه هوکار زاهد خود بینی
جمع زاهد دمه دیلی ویرانگر بکها
سزای مفور عقل اولونه لازم دهریه
اوصلو عابد دمه جنونه دیوانگر بکها

۲

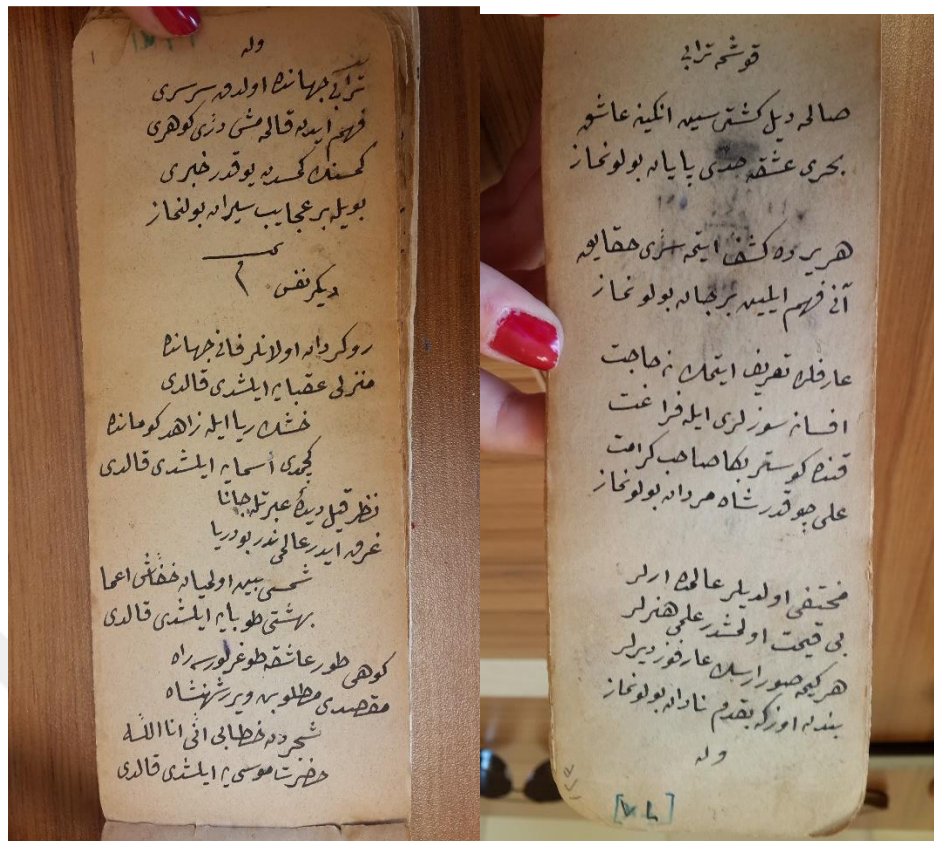
ویران
جوایم کوشی جانلیل ایشته ای طالب معبود
یوزک هر قنده آجلدی برهان هنر وار معبود
اکر سرجه دکلده سده بو عقالو قی سیه کل
هو اول اول هو الاخر یوزکدر قبل معبود
بو مصیبتی حدیثه بیوردی احمد محمود
برهان کلمه دجهان هماده دیدار اینش مقصود
نه مال مضرب دنیا نه عیال استر
نه خود نیست نه خود عزت نه بر غیر عیال استر
نه هشت نه دیل شادی نه دنیا ده ملال استر
کیه کیم روز خنده ضحی و وصل آل استر
ایضا
نیجه آیات خدا دمه اینوید رای اخبر بر وجه
مواظوب نیجه آیات دیدی احمد دخی بر وجه
کورندی ظاهری باطنه و مصیبتی دخی بر وجه
عجب نیچونه سجود اینتر نوبت ایل فقی بر وجه
ایضا

عشق سیر اولدی فرهادی بخنونه
عشق دور ایدوب بوچرخ کر دونه
تجلی الیدی امری کاف نونه
بو جملہ اشیا الیشدی قالدی
ترا بی زار ایدر لیل زاری
سختی دوشوار اینش بو عشق کاری
کیسه بجز ندر لیم اسراری
بر کزنی مصیبت الیشدی قالدی
دیگر نظم شریفی
طعمه اینه عشاقی زاهد کرم ایت
فاشی اولغردک اسرار مزوار
زهدی تقوا اوزده اوز حاله کیت
بیز ممله اوز که بازار مزوار
نه بیلوده جانر جا هلی نادانه
خوناب اشکغ ایلر ریزانه

وله

وله
بولغمار عالم در دینه در ماه
در د عشق دوشمنش بیمار مزوار
مقصوده ایش سر سیه ویر سیه
معرفت باغدن کولیده ویر سیه
شام اولو صبح دن خایه کور سیه
آهی فریاد ایدر بیدار مزوار
ترا زاهد عشقی محبت
بزرده کشاد اولور دیک عبرت
صد قیل کوشی ایدم سوز الو البت
آتش منندی کفتار مزوار

۲

نسی
ای کوکل سده هر جسته جاده اومار سید نه عجب
بی وفاده لطفله احسانه اومار سید نه عجب
بی شریعتنم بیلونه اولیان سزنی
بی طریقتنم ره ارحانه اومار سید نه عجب
چو نه عز از اهنی تقوی بلی ایندی رمدی
آنکه سزنی کعبه جهانانه اومار سید نه عجب
هر قیاندن لعلی اولم هر دیکیز کوهی
هر صد فیه در ایل مرجه اومار سید نه عجب
او نه هر قلب ز غلر ده کمال معرفت
منکره قلبنه سده ایمانه اومار سید نه عجب
سجده سیه زهد ز زاهد افغانی
بی خبر ده معنی قرآن اومار سید نه عجب
ای نسی سزنی نارانه اظهار الیه
هر کشیده عهد ایل ایمانه اومار سید نه عجب

ابراهیم
طاغله با قدمه کوکلم بولاندی
کوکلم اکلنجی طاغله مرجه
کوزم یاشی ایل غمانه بولاندی
چا غلیوبه اقا شنه غمانه مرجه
قوه هیوکل
قرصه سیه نره سینه تماش
اوننه بتر کس ایل بنفشه
بزده سلام اولم سلطان شیطا
چو سینه تاشانه ایل مرجه
بنیم پریم قوه هیوکل اوطور
آه بیکارده یاشیل اور دل کتور
کوکلی سیه خور سامه تیور
هر ضالیه بوداغه مرجه
یر سیه دیو اوطور دینی طور دی
نشان اولم دیو تو لجه ویر دی
قوه طاشی خیر کبی یوغر دی
معنا تیللی یکتاش مرجه

شعده کیر و هو دیکه ایشتر
عرشه دیرل ویرل وارم کل بابام
کوردیم قلنجی اوطور الله
ککیمه ارنلی واردر یاشنه
یار مجز اولمده محشر یزده
دنیا و فرشته وارم کل بابام
یدی اقلیم چار کوشه کور سیه
ایستکلیه مراد لریه ویر سیه
دیره سروری محمدن نور سیه
جشنه بالقیاده نورم کل بابام
پیر غائب ابدلک طوتالم یاشی
طو ریا ویر مشد غریب سنی
یدی اقلیم دین کوشنه بکچی سی
کل دینم ایمانم وارم کل بابام

رفت
شعده دیل پیرمغانده واله هیرانیده
دیره آنکه دینی بکا ایمانه آنکه ایمانیده
دو نیم اقرار مجتهدنه فراغت بهنه زیره
عهد آنکه عرسدی بکا ایمانه آنکه ایمانیده
جنت الما واکه دیرلر کوشه میخانیه
سیرنه ساقیلر آنکه هورنی غلمانیده
به فدی خاکیای کعبه پوتخانیم
سیر پاکم اول مقدس روضه دنه قربانیده
بر غزلک ایلدی فطیله رفعت امتحان
وارایه سینه بوکوله دیوانه دیوانیده
ساقیا ایمانه زر قیلد ووه ایلر مدام
عقله مست مدام اولمده ارنلر شانیده

بری لطف و کرم باخوبه نیکو
 بری هیچ کس باقم حقارت
 بسوزد خوش نصیبند آلازم
 سعادتمند ولی عیده سعادت
 م
 نفس قلندری ترانج
 ای قندی سخی قامت بالون کوزل سیه
 کردانی بیاض خلری همرا کوزل سیه
 آفت باقلان نازایله رفقاری کینیم
 جانه سودی سخی بلری صرپان کوزل سیه
 مانندی کما اوغیه بودوری جریسانه
 وصف ایلیه لم حسنی افان کوزل سیه
 کول سه آچیلورالی روضه اوزره اوغچی
 شرم اولدی کورب اول کلی عنان کوزل سیه
 دلم

دلم
 بقلندری کول نیلیه یح دارینه زلفان
 ایندن بنج سیه عشقه هویده کوزل سیه
 و برید کور بیل ایل یل عقل فراموشی
 قیلدک پنجه کاشو شیدان کوزل سیه
 اوقات کدر ایدی خیالیکه ترانج
 اطفاله نما ایلدک آیان کوزل سیه
 م
 نفس پیر غائب ابدل
 کل کینه بوکونه دوست ایلیه وارلم
 حلوچی حضورم وارم کل بابام
 یارمده آیرلیم فریاد ایدرم
 قالمدی ناموسم عام کل بابام
 قالم رواندر کوزمده یاشم
 شکر بر آردم کلک بشم
 دلم

او جیغی اولم هرگز بی وضو سه
 طوطی هوبویر غیبه قیل عل عبادت
 خوشا اول مؤمه یال مؤمه
 که اوله آنه هم بو او جی حیات
 هیادر بریسی بری ابددر
 بری دخی ندر خوف قیامت
 یینه او جی نسه کوللی روضه ایلم
 حقیقت یل سه از روی ارادت
 بری مصحف بری آق صویرلر
 بو ایکی نسیه باقلان کفایت
 او جیغی صنو حقدی سه نسیه
 نصر نقر نقر ج قیل فراغت
 یینه او جی نسه کوللی عکسیه ایلم
 قولده طوطی کما ایدم حکایت
 دلم

دلم
 رساله قوشویا نوز یولوش بدخو
 یمانه عورت سیاست سیاست
 بقیه جنت یوزیه کوز اول آدم
 که وایه جانش آتک او جی علامت
 بری کذب و بریسی دخی غیبت
 بری اولمجه بخیل اهل عداوت
 اولمده او جی نسه دله آزار مردم
 وارا تیم اوزو که آنه صناعت
 بری برتانه بری کنگل ایندن
 بری کتاف اولوب قیلموه ظرافت
 نسیسه اگر اهل بقیه سیدل
 بو او جی نسه قیل کندو که عادت
 دلم

قلندری بسیاری بابا
خوشنید محمد فلک ماه علیدر
هر کسی اول فرستیده آگاه علیدر

ثابت قسم اقراریه اول پیری طریقین
سروایلم کیم حقه گیر راه علیدر

ای دیل بولیم دیرین اگر نوح نجاة
سور ایشکنه یوزنی درگاه علیدر

بوده چله خلافت اندک سزیه محرم
جوهر مور از سر هم شاه علیدر

اول شیر خدا سروری داماد محمد
واللهی بمنی علی باللهی علیدر

بودی
دینلده کیمین ذکر له هر یار علیدر
ویز روز خشر اندر له آمد علیدر
وله

وله
واری کوره چله دیند دنیا ایل آیا
جبریل امیند دخی اوستادی علیدر

سودی ایل خشر ایلر ایل آدمی مولد
ای خوبه بنم سودیکم آدی علیدر

اونه ایکی امام بنده سی اول خالصه خلعت
مقبول خدا در اولار اولادی علیدر

غم چکونه اولد که هر دم بمنی
هم زکری محمد علی هم ناری علیدر

نیمی
ایا مؤمه کراسترسک عادت
اوزو که پیشه قیل دائم عادت
اول طبع لطیف و خولوه نیکو
ایکجی هم کرم جود و سخاوت

در نطقه اشرف پاشا
انتم الله که عبا پیش رضا یوز
بن چاکری خالصه کوهی آل عبا یوز
یوقدر هوس جاه جها به خاطر نمرده
بتر قوم ملاوت زده فقر و ضایع

مجادده دینه سجه تلقیه انفرده
محراب حقیقت کوزه در قبله نمایوز

سغنی زار سفری و صد تراغا
بوشوهره ترکیب بی برک نوایوز

حقه بیلموز سود زیاده هر کلور
فارع شنه دغدغه چونه چرایوز

هر و جبریل میدانده طور دوری نبوت
بیز دوری ولایت ارا نیز اهل خفایوز

وله

وله
هیب و ضیل انشا دایم ریز نظم اشرف
شاعر کلوز مورد الیام خدا یوز
بودی

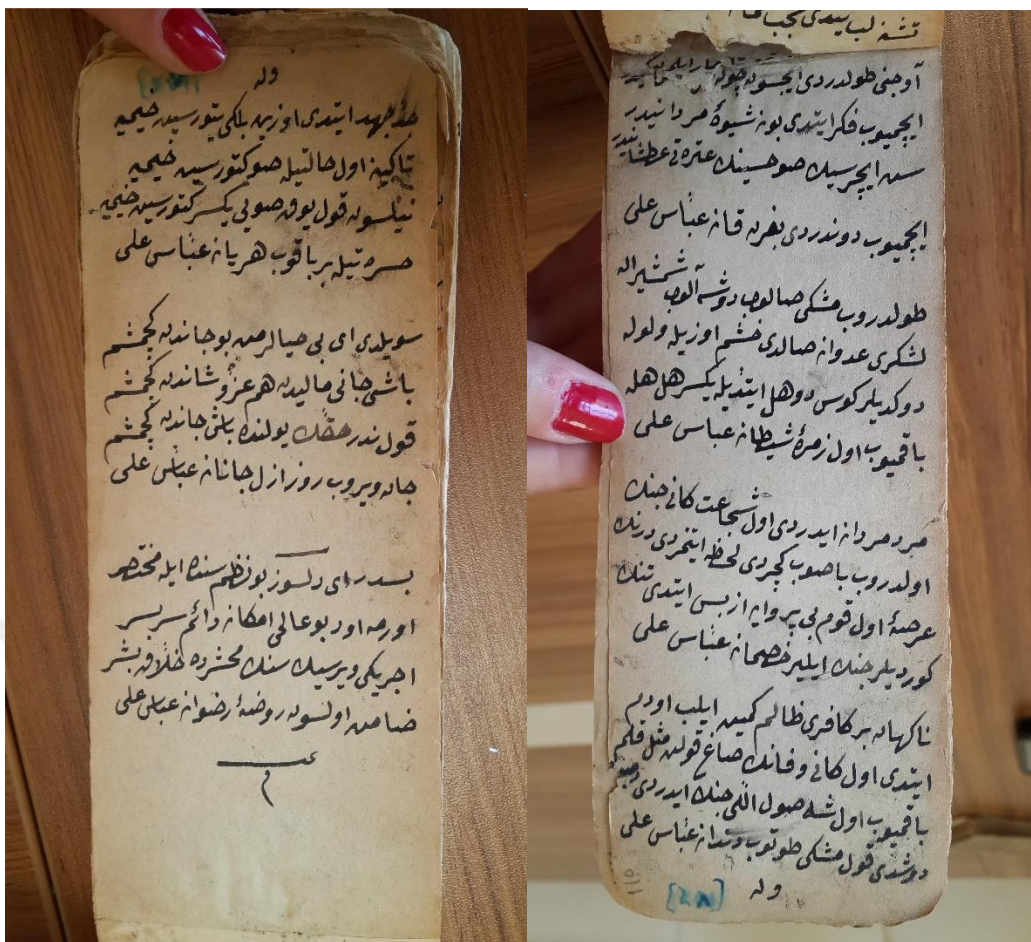
مهنوی آدم اولاده رسم مساجد کچر
فرقه ماهیت ایندوب تسبیح مساجد کچر

ملکنده دوره عرشه سینه تکمیل ایدله
حایه ترکیبده رنک هیولاده کچر

شاهد مقصود رأی العیبه رؤیت ایلیمه
خلع تعلیمه ایتمده طور تجلزه کچر

سجده اهل حقیقت قبله معنای در
عارفانه تقلید محراب مصلحت کچر

در کوی شاه نجف بنده ناخیز اولاده
اشرفا آلایش اقبال دنیا ده کچر

باغلیم دوشمنی دینه بوزمانه راه کریر
 دینه دوشمنه خنجر منعم عباس علی
 ایدرم تیغ شرر بار ایلمه سیوری چال
 صویرک خوف ایلمک تشندی بوفرقه پان
 کر دیم سزلر موتو اولور بر جمل هلاک
 خلیف میر و قضا منعم عباس علی
 کر حکم نفره هیکر کاهده ای قوم برهود
 کانه امکانه دوشمنه صر ملل و جود
 خوف تیغده ایدوب مهر سپهر کبود
 کللی بوعالم لشکر منعم عباس علی
 تشنک اصغری سیروش ایدوب ای لشکر کیم
 بلبل کلشنی دجه تشندی ای شمر لهیم
 صویرکوز لاری ای قوم حصیه الو تشنه
 ماه اولاد پیغمبر منعم عباس علی
 وله ایضا

دینک اول ساقیه چو خوف ایلمک تشندی
 ویریم روزها ساغری مده کوشنده
 حکم ال دامن عباس علی اکبر ده
 اشته خنجره یا اور منعم عباس علی
 دلستور
 استدی غم ایلموده میدان عباس علی
 صالدهی جوبنشن عالمی امکانه عباس علی
 صولت عباس باقده پادشاه کر بلا
 کوردی غیظ اوته کلوب اول شیر چو تشنه
 بیلدی بو غیظیل کر میدان کینه بر ملا
 او دور کیم خرمی عدوانه عباس علی
 بعینه قول صالدهی عباس علی اوشا تشنه
 سوبلدی ای مده غیث ایاکانه ادب
 کور شمشیر سنه هرگز بیل کل قهر غضب
 عرض قیلدی بیل تیوبه رجانه عباس علی

ایکی قولده کیم مده قرا تشنه دوشمن
 هم علمدارم بوغم سالارینه نوکر منعم
 قور قیلن تیغ زبانه اینجی پروا برغا
 چال قلم دیوان طولد مدح مولد برغا
 بر بیل مولد وارندی روز عقبا برغا
 ایلیوب هر لحظه فرمایش و خابور منعم
 ساقی
 بیلک ای قوم ستمکر منعم عباس علی
 زاده هیدر صفدر منعم عباس علی
 زیر هم تنان او قمنده کمانم جو کانه
 مفسر مده سپهر مهر ستارم کر زانه
 چاکرم حبه ملل جلوه کرم باغ جناح
 وارث ساقی کور منعم عباس علی
 ایضا

بر کورک کیمدی بابام مده کیم ای قوم صلا
 بر قلم صبحی حکم زور و کاهیم عقاب
 ایدرم قانقوز ای صفه میدان خراب
 راه اشته ویریم سر منعم عباس علی
 خیلده او جلوه العظمی آل رسول
 ایلمر غیبه عباس بو احوال قبول
 یا ورله آب روانه یاک قیلک ناه قبول
 راعنده لشکر کیم کافر منعم عباس علی
 مده علمدار حسین ولی شقای هرم
 ویریم سزلر منزل بوزمانه راه عدم
 ایلمر لشکر مقتول علمدار قلم
 آتش عشقه ستمد منعم عباس علی
 کلوش صفه میدان حکم تیغ ستر
 فخر اغیار ایلمه کللور ایلمیم خنجر تیغ
 باغلیم دوشمنی دینه بوزمانه راه کریر

خارج دیکاه غباری دیده که کل جود
هم تقی بانقی درده دوا دخی کلش

عسکریدر اولیا سر لشکریدر طالبیا
یوقه بلیم هر دخی صاحب نوادخی کلش

ای تراب بونیری انکار ایدم مرواندر
لغت خوه اویوب بودعا دخی کلش

تراب
اولی عشقه اسیرا کی هوارا کچک
مست لای عقل اولوب درده دوا دخی کلش

غیریم دارایم انجرا سنی دوران طیب
بهره عرضی اینیم بزر او شفا دخی کلش

آقی بنیم ازل جامنی نوشی ایلیم لی
بوجرمانه وار اولاد جمله سواد دخی کلش

۷۵

اولوب کوشه بیخانه سالک اولاده
ویری اسمایله تسبیح دعا دخی کلش

کوره لم حالری راهی مرامت ایچ
خلقه سوا اوله رفته شرم حیا دخی کلش

دو کز اشد نهاده سزی نما ایلیم
نالمر دیلخ فخی صوته صدا دخی کلش

جانه جانانه ویرلده بوترا عاقل
دکل اول سوری زیانده دوا دخی کلش

تراب
سز حقه واقف اولشی اشنا یوزیکه بر
سیود و اسراریم لایم وایوزیکه بر

علم الاکسار معزیه فهم ادران ایلیم
قلب مرآة مجلله روشنا یوزیکه بر

طاف دوقه روزی کوی کوی دخی کلش

تراب
ای کوکل ترن جرمه سوله دیمه لم درویش کما
دنیا بر بار کراندر ویرمه تشویش کما

جو رینه دکر صفاسی بی وفای شوید سل
کوستیر کیر دیکه هر و جرمه سوله دیمه لم درویش کما
چیه بوخلق کفره تنده کل سری آزاده کل
ایتموده رنج قزوه عالمه بوکیر دیش کما

طالب اولوب بی نهایت قال و قیلده جمله الله
راهی ختم بنده اول آسان اوله هر دیش کما
صورتا زیانما باطنه بر زشت مجوز
هره دنیا بوردور ویرمه کردیش کما

ارکبی دبره صقیبه مکار وده ایل خدر
زخم دیل قصه کی ایچونه آماده درویش کما
ای تراب سحر ایدوب دامه کش اول بودیاد
ویموده طالب لری لازم دکل تقیش کما

۷۶

تراب
ای کوکل شرعی محمد طوطی دخی کلش
دطرقت هم علی المرتضی دخی کلش

هره دهری نوش ایدوب غم حیا سیه ایلیم
سل احمد اوله صبه کانه سخا دخی کلش

بها زده راهی خدا دده دونمیه سرده کجه
قرق العینی حسینی کر بلا دخی کلش

خالی اولمز دیمه سفینه روزش شکم دوکر
آنا لایه ایلیمه زیه العباد دخی کلش

نسل شاه اولیا کانه کرم روح القدس
اول امام باقر محمد مقتدا دخی کلش

دوله زیارت ایلیم واردم زیارت کاهنه
جعفری صادیقه حقیقت رهبر دخی کلش

نور زان مظهری سزفدا عیمه ایلیم
موسی کاظم علی موسی رضا دخی کلش

بنده آل رسولی مصطفیٰ لردنوز
 حیدری شیرالهی مرزقی لردنوز
 زاده
 قهر زهره نوشتن ایدوب طوید پور هیته
 ایدوب حیدر اول صبه خلقی صفای لردنوز
 عقیقه نزدوشی اولادیه جاده بندیه کچنوز
 تشه دین شاه شهیدی کر بلای لردنوز
 داخلیم بزم کرده ناجبور ای زاهد
 صائم کیم بیکانه یوز زبیه العیای لردنوز
 اقتدا یتدک محمد باقر اقرار ویروب
 هم امای جعفری موسی الرضای لردنوز
 شول تقی بانقیدر دله ذکری ویردیگر
 عسکری اول مرهمدی صاحب لوی لردنوز
 ای ترابی روز شب هفتکری مطلوب بجز
 آنکه باینده سائل برکدای لردنوز

تراب
 ای دلا معنی نوزنده دقیری سراسیل
 قیل نکلر عالم اجمیع یاری سب اغیار سبیل
 عارف اول عبرت نظر لردنوز سبیل
 سرسری کز مبرمانه اولغی سبیل
 کل محمد مصطفیٰ بی حیدری کز سبیل
 یلک نظر قیل حاجی بکناسی ولی شکار سبیل
 سوریلم بند نصیحت سولینه کفنا بیه
 موقوف قبله اتقوا نوحی اولادیه سراسیل
 واریکی ترک ایل جاننده صد قبله یازدیه
 دایم بر خنده بعید اول در دیکر چاره بیه
 وله ایضا
 کفر حقد کوهریدر بوسوزم پورهاده سکا
 کوشک منکوش ایدیه بندم پوره ایدیه سکا
 بوقص تبدیل اولور سخال اولور یار سکا
 قذیکی دال ایلوب ایشلایدردورده سکا
 وله ایضا

حشری فشری بونه کور دعویٰ فرمای پورده
 چارنا حشرش جبرسته طوغری حکم شاه پورده
 لیس فی الذاریه شوه سنه در صائم ایزاده
 سولیم حقد در دایم ایشیه هر طوغری
 وله ایضا
 بیلیمه ارباب عرفان رموزی هل اتی
 بلحم کس وادی هیراته قالدک مصلحا
 عقل کلده اوده کز بید عالمی قیلدی نما
 کل ضلالت پرده سیه چال ایلیم کور مرگتا
 انشادی اول منادیلر مدد چالندی صور
 ایشها الناس اعلمو هدا بودر یوم النور

تراب
 کلشنی رضایه ببل شیدل بزر
 کینج عزلقه نشینی مسندی علیا بزر
 خواهشی دنیا دیکل مطلوبی زاهد
 طالب راهی خدایوز بنده مولا بزر
 ترک تجریدر رها قیلدک جهانک وایینی
 کوه صبر اجمیع چکلرک بر بولل عفا بزر
 کل حقا تر نظر قیلمه یوز ای منده عی
 جز نیجه علم لردنوه واقف معنا بزر
 بست هشت سیود و سراسیل فرهم ایلک
 کنت کتزل سز یوز هم علم الکسما بزر
 دین عبت کشا اول صم اسرسل سیه بزی
 دضره آدم صفینک وارث حال بزر
 صور تابیر پوره کور شل تراب حال
 کور کیم معنی هره فیه علمه یکتا بزر

تکیه عشقه یوری اجری قدیم باطنی واصل
هستی عالی معظم کیز لیدر آدمه در

نفس تراب
کل کوکل کیسه لم عشقه ایلترینه
مرادک یار ایب بر دانه یتر
فکر قیل استیکیمه عملترینه
هوی جریله افان یتر
بیر خوده ایشری ترک ایل مطلقه
جریله باقی توکیل حکمته باه
کل مده علی با فانی دیدی هوی
عاقلم بوسه بر دانه یتر
میل دنیا ایدوب کل اولم بدنام
کیم آلدی فلک مراد بجه کاهم
اولم وارمی یوقی آخری انجام
وقت کچور مکه ویرانه یتر
تراب سیه اوزان چایمال ایل
راه ایلر ده کسب حال ایل
یوقان دنیا ی بر مثال ایل
کلمه کچور کیمه نشان یتر

در نظره مراتب بابا

عالی کثرته قالمه ای کوکل کل فی حضور
یوم تیل اولمه بول حقی نفس بشه اور
کندی بلکدر آنجوه آدمه خیر الامور
کورت یوز ده کورنور دوز و خوب اهل
اشنادی اول منا دیلمدر چالندی صبور
اینها انسی اعلو هقا بودر یوم الشور

صالحه عشاقه وحی منزلی عقل معاد
اولدی بوکتره مالک ایلیمه بحث فواد
احسنی تقوی بهش ان ایل حقم اقتیاد
قومه الدیه دامنید بر کمالان قیامه عباد
وله ایضا

ایرمدی مقصودیه زیر محمدی دلیل
رف رفی عشقه سوار اولدی اوکجه جبرائیل
قاب قوسیده ملکه باصدی قدم امر جلیل
کل بوسه آشنا اول قالمه وار خور زلیل
وله ایضا

بلیم سر خوشیم او فشم مستم
ارنلر ذکر ایدر دیلمی کوردم

قلندر ابدالم قوشم سری
شکر قربان کسم کوردم دیداری
ارنلر سروری کر چکلر پیری
خضار حاجی بکشان وئی کوردم

دیوانه بوسه وی

ای جماله آفتاب برتوی دار السلام
شرعی لعل بده مودتایه صبریحی العظام
پاسانه ابر و لعل اولش باغی حسنک
کوزلر جلازه اعد هر کوزه ایلر قیام
ساقیا صوبه بازه فضل نعیم عشقه
چونه ندکلر دیله لوقطو مانی الکلام
وله

قبله کاه انسی همیشه هم صراط المستقیم
جهله اشیا چونه سنلن قدر کل بوشه نظام

حمد لله بوسوی کوردی جماله شریکه
کفر لا یقینای ایردی حاصلی یوم الزام
وله

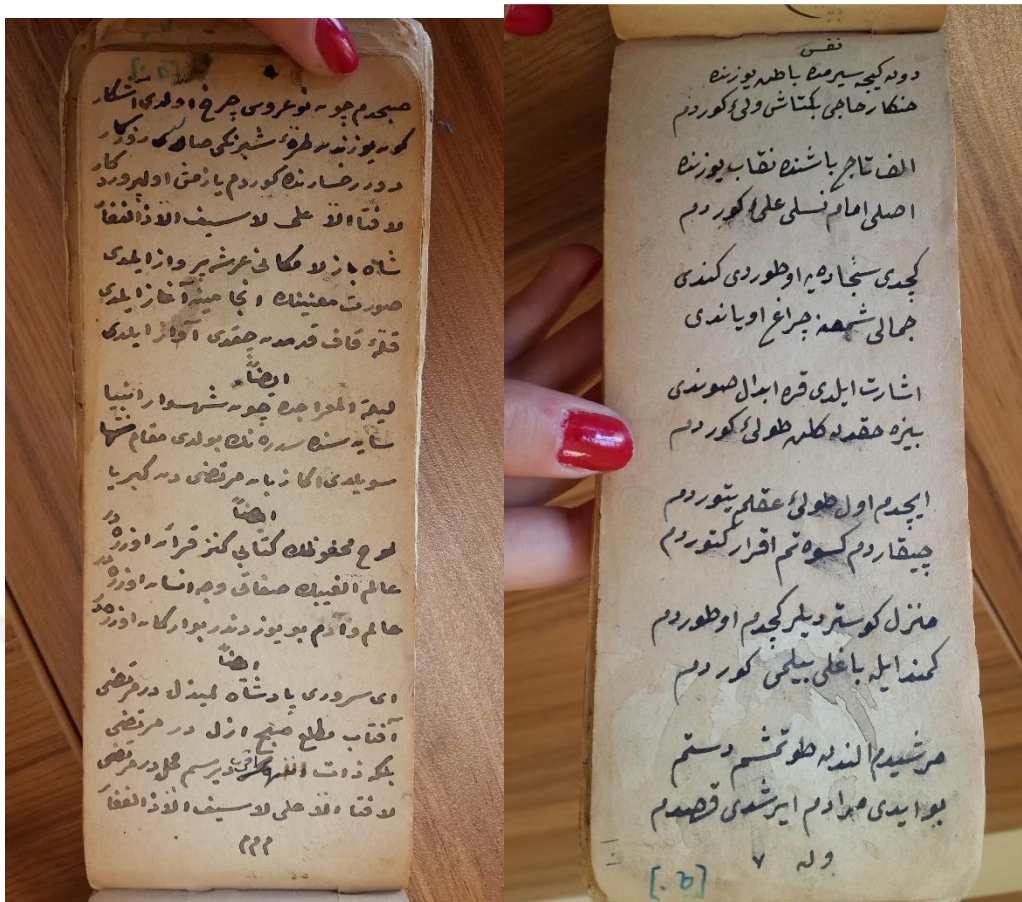
در نظره اجری بابا

نقطه رحمانه اقدم کیز لیدر آدمه در
غیر اشیا مقدم کیز لیدر آدمه در

صنم کیم بورم فلک انوری خوشید یار
شعله ماه مخم کیز لیدر آدمه در

هفت فظن مصحف سنک تحقیر کوریدر
ای کوکل اتم اعظم کیز لیدر آدمه در

کرطوف ایتم دیلمه بوحقیقت کعبه
کعبه بیت المکرم کیز لیدر آدمه در
وله

قلندری یساری بابا
خوشنید محمد فلکاح ماه علیدر
هر کسی اولاد من سزیه آگاه علیدر

ثابت قسم اقرارین اول پیری طریق
سروایلو کیم حق کیدر راه علیدر

ای دیل بولدییم درین اکر نوح نجاة
سور ایشکنه یوزینی درگاه علیدر

بوده جمله خلافت اندک سزیه محرم
جو مودر ایزد سزیه هم شاه علیدر

اول شیر خدا سروری داماد محمد
واللهی یعنی علی باللهی علیدر

بودی
دینلده کیم زکرله هم یاد علیدر
ویر روز عشر اندک امداد علیدر

وله

نفس ترابه
کر جمله ایزدده بود نیازم
ایشکنده رسم علی باباند

رهب پاشا اسر کوکلده یاریم
میدانده رسم علی باباند

عشویاز اولود جیده ده ده
جمله قرادشده صنادیده بابام

احتیاج دایم خیر دعایم
هفتصد رسم علی باباند

نیازم بود سزیه ایزد
جاده کوزی ایل حق کوزلر

ارکانله هم هر غمده او بارلر
میدانده رسم علی باباند

شاه مردانه قیلوه بکایاریدی
دونوده ایزدک دوزان دمی

سوریلور ارکانه هم عید جمعی
دمی اولود رسم علی باباند

ایزدر ارکانه باغ ارمدر
ترابینده شاه صاهب کرمدر

کوزجه بکجه بابا سرمد
غلامی ز رسم علی باباند

وله

در نظر اشراف پاشا
المنه لله که عبا پوشی رضا یوز
بیز چاکری خالص کوهی آل عبا یوز

یوقدر همس جاده جویانه خاطر نمرده
بیز قوم ملامت زده فقر و فاقه یوز

سجادده دینه سجه تقصیر ایزد
محب حقیقت کوزه در قبل نما یوز

سغنی زاد غری وده تراشا
بوشوهر ترکیب بی برک نوا یوز

حقید بیلور ز سود زیاده هنر کلور
فارع شده دغدغه چونه چیل یوز

هر و جمل میدانده طور دوری نبوت
بیز دوری ولایت ارایز اهل فضا یوز

وله

هیب و حیل انشاد اید بیز نظم بشارت
شاعر دکلوز مورد الزام خدا یوز

بودی
مضوی آدم اولاده رسم سفاده بکر
فرقه ماهیت ایدوب تسبیح سجاد بکر

ملکنده دوره عرشیه سیده تکمیل اید
مایه ترکیدنه رنده هیولاده بکر

شاهد مقصود رأی العید رویت الیه
خلع تعلیم ایتده طور تجلاده بکر

سجده اهل حقیقت قبله معنای در
عارفانه تقلید محراب مصلو بکر

در کهن شاه نجف بنده حاجت اولاده
اشرف الالشی اقبال دنیا بکر

وله

تشنه لبایم کی حجاب
 آو جی طولدر دی ایچوید قورده
 ایچیبوب فکر اییدی بون شیوه مردانیدر
 سده ایچیریلن صوصیندن عترة عطا
 ایچیبوب دوندردی بفرته قان عباس علی
 طولدر ویا مشک صالوب دوشه الیه
 لشکری عدوانه صالدی قشمر اوزیل ولول
 دوکدیلر کوس دوهل ایندیله یکرهل هله
 باقیوب اول زمره شیطان عباس علی
 مرد مردانه ایدردی اول شجاعت کانه جنین
 اولدر ویا صوب کجری لحظه ایتمدی دین
 عرصه اول قوم بی پروایه از بس ایندی تنان
 کور دیلر جنین ایلیز فطمان عباس علی
 ناکر یانه بر کافری ظالم کیمه ایلب اودم
 ایندی اول کانه وفاتک صاع قورده قلم
 باقیوب اول شه صول الیه جنین ایدردی
 دوشه قور مشک طوتوب دوشه عباس علی
 وله

وله
 حیدر حیدر اییدی اوزیه بلای تور سید خیمه
 تاکیه اول هالیه صوکتور سید خیمه
 نیلسوله قول بون صوی یکرکتور سید خیمه
 صر دیلر بر باقوب هر یانه عباس علی
 سولدی ای بی حیا رصه بوجانده کچشم
 باشی جانی مالیده هم عزو شاند کچشم
 قول ندر هفت یولنده یکن جانده کچشم
 جاده ویروب روز ازل جانا نه عین علی
 بسدرای دلسوز بونظم سنه ایلد مختصر
 اورمه اور بوعالی افغانه دایم سر سر
 اهریک یی ویریلن سنلن محشره کله قورده بشر
 ضامده اولسور روضه رضوان عین علی
 م

از نه ویر تاصه بون قورده حجاب
 خاکپایک سنه جانن نشار ایلم بوکود
 یا اولم یا کوضه ایچره هکله رایلم بوکود
 اکلر سونلر مردید مردانه عباس علی
 قوی چقم صعب عصاب اوسته کورم بوکود
 نه دیرنه استیعال علیده سر بر
 سده اگر قوریلن بو قوی ایلم زیر زیر
 کوز دیکوب سنه جفانه فرمانه عین علی
 حکم قیلن بوکود و طوغورم بر ایندی
 ایه عیدی قویچم زنه قلد دور ایندی
 شمع تابرا اودم بو عرصه مید ایندی
 اکلر سونلر دوشه ریه خانه عباس علی
 حکم قیلدی شاه مظلومه ایاکانه وفا
 تشنه در آل علی صو قلد تارک یا اخلر
 کوردی ویرض از نه اونا اول سرورشی
 اکلر باش اول سروری دورانه عین علی
 وله

وله
 خیمه کاهه قوی بی بون غیظ اول شه قلد
 آلدی مشک صالوب دوشه اوستای دیر
 سولدی یا اده حلال ایلن منی خور دیکور
 صوکتور صاعه کیمه فرزانه عباس علی
 خیمه طشره بیقوب یکر اودم باه شور
 تشنه افغانه ایدوب جمله اناشیلر زکور
 اغلیوب اولوقده جینه ویشرو هوش طیلور
 کندی عرشه راوری افغانه عباس علی
 زینم خانویدم عرض ایلب آلدی بر کفمه
 اوز قلدی بالاسه صالدی اوشاه مخرمه
 یوز قیوب آب فرات اوسته اوشیری زلفه
 کندی خشمه خشمه جولا نه عباس علی
 کور دیلر غیظیلر بو عباس اول قوی عذاب
 ویر دیلر یول ایندیله اول نامورده عین
 هوی اوز صالدی فرات ایچره اولدم
 تشنه لبایم کی عجب غلام عباس علی
 آو جی طولدر دی ایچوید قورده

با غلیم دوشمنی دینه نوزمانه راه کرین
 دینه دوشمنه خنجر منعم عباس علی
 ایدرم تیغ شرر بار ایلیمه سیوری حال
 صویرن خوف ایلدن تشدی بوفرقه بان
 کر دیم سزلر موتو اولور بر جمل هلال
 خلف میر و قضا منعم عباس علی
 کر حکم نفره جیکر کا هد ای قوم یهود
 کاخه امکانه دوشلر ز صفر ملک وجود
 خوف تیغده ایدوب مهر سپهر کبود
 کلی نواعلم لشکر منعم عباس علی
 تشه لشک اصغری پیروشی ایدوب ای لشکری کیم
 بلبل کلشنی دینه تشدی ای شمر لهیمه
 صویرن لول کوزلاری ای قوم حبسه ال تشه
 ماه اولاد پیغمبر منعم عباس علی
 وله ارفیقا

دینک اول ساقیه چویر خوف ایلیمه محشر ده
 ویریم روز هنر ساغری صده کوشنده
 حکم ال دامن عباس علی اکبر ده
 اینه حشر ده یاور منعم عباس علی
 دلتوز
 استدی غرم ایلوبه میدان عباس علی
 صالیدی جوبنیش عالمی امکانه عباس علی
 صولت عباس باقیدی پادشاه کر بلا
 کوردی غلط اوسته کلوب اول شیر چویر شجر
 بیلدی بوغیظیل کر میدان کیتسه بر ملر
 اود اورر کیم فرنی عدوانه عباس علی
 بعینه قول صالیدی عباسک او شاه تشه
 سولیدی ای عهد غیث ایاکانه ارب
 کور شمشیر هکر کز بیلل قهر غضب
 عرض قیلدی بیل تیوبه رجانه عنبلی علی

ایکی قولده کچرم مد قرواشمده دوشمن
 هم علمده بوغمن سالارینه نکر منعم
 قور قیلن تیغ زبانه ایتمه پروا برغا
 جان قلم دیوانه طولدر مدح مولد برغا
 بر بیل مولد واریندی روز عقبا برغا
 ایلوب هر لحظه ضرابش و خا پرور منعم
 ساقی
 بیلک ای قوم شکر منعم عباس علی
 زاده حیدر صفدر منعم عباس علی
 زیر هم تنک او قمتند کمانم چو کانه
 مفضل مد سیرم مهر سنایم لر زانه
 چاکرم حبه ملک جلوه کریم باغ جنا
 وارش ساقی کوش منعم عباس علی
 ارفیقا

بر کورن کیمدی بابام مد کیم ای قوم کلا
 بر قتل صبح جیکر زور کا به عقاب
 ایدرم قانوز اید صفحه میدان خراب
 راه اینه ویریم سر منعم عباس علی
 خعلدونه اولوبه العطش آل رسول
 ایلمر غمده عباس بو احوال قبول
 یا ویرله آب روانه یاک قیلک نا و نزل
 داغده لشکری کافر منعم عباس علی
 صده علمداری صیغری و لی شای هرم
 ویریم سزلر مقل نوزمانه راه عدم
 ایلیم لشکری مقتول علمداری قلم
 آتش عشقه سمند منعم عباس علی
 کلر صفحه میدان حکم تیغ سیر
 خور اعیار اید کلکله ایلیم پیچی تیر
 با غلیم دوشمنی دینه نوزمانه راه کرین

و له
 نیزه او بر سر تگاه آفاقی دوزخ بر سر
 هوی او بر سر موت و بیم قالمزیر او در بر نف
 هرگز از سلاطین بنامز جنگه رو با هله
 مدد حسیه سقا بیم خالو سرور منعم
 غرور فولاد اینخشم بودی سرور عمری
 صند بر چار اینم آینه بکنند ری
 ظهور بازو مقابله بکنم بدین قهری
 کیمدی قهر روم انجم نام جو قهر منعم
 قهر نور دونه رو بر یول چاهر منعم
 کا و ما هید کورم پنجم اوست بر لری
 کور ز افلاکی طول درم سر اسکرری
 خیر و بدر اهدار سلاطین بکر منعم
 غده تم جو قهر حسیه شاد خوشحال استرم
 خدی جو قهر قاپوسند تو غم طومر کیم منعم

حیدر خیر کشان مدد غیبت او غلوم
 هاشم دبه محمد شاه لولال او غلوم
 یعنی داماد لولال شیر بی بان او غلوم
 لفظ لره یاد کار قلعه خیر منعم
 که کشان تله اگر بدینو شرر بارم منعم
 شیش جرمندی انیس و جمعه انوار انوار منعم
 بسند دلم قلم او را غلوم منعم
 ایس بازو بر سینه از رها بکر منعم
 واصل بر دل پارتش خالو اکبر منعم
 بو عقاب او سنده صلا منور بر لک منعم
 شید اندبه جشم حیدر قورشیو بدین منعم
 وارث مله شجاعت نائب صفدر منعم
 هر چه ظهور و راور لک ای قوم بد اختر منعم
 ز رده کار اینم بو تیر و نیزه و خنجر منعم
 کلمه ناد علیدر سینه از بر منعم
 بو قهری باکم بریل مولایم جو بد چاکر منعم
 و له

و له
 احتیاج او فوئده جو قول قول قیامی سبب
 الزم الزم ایدنه او ج حرف ایل بش نقطه در
 ایدنه او هم باد شاهکده تخت تاجه تله ایدنه
 او هم ایدنه او ج حرف ایل بش نقطه در
 ای ترا یله نصفه او بکر بید عالمی
 عالمی ایدنه او ج حرف ایل بش نقطه در
 بر غم
 ای گروه اشقیال زاده حیدر منعم
 دوده حیدر منم شیر و خضر منعم
 اختری بودی شجاعت شمع نغم سروری
 رایت کاخر امامت دز تاج حیدری
 شیر میدانه شجاعت تیغ فتح صفدری
 صف شکان صف شکله عباس ناما ورم

حاکم لولال امری جو بر سر مرای
 بو سوزین کز سینه ایش مبتلا یوز بیکه بر
 فضل یزاده سزینه ایش قنی کوستر بکا
 سزی قرآن بیلده خط استوا یوز بیکه بر
 سوره حرف مقطع رمزینی فرم ایلیمه
 جو دست جو ایدنه ترا به شاه کد یوز بیکه بر
 بودی
 ایدنه ای آدم ایدنه او ج حرف ایل بش نقطه در
 اکر می اکر می ایدنه او ج حرف ایل بش نقطه در
 آدم اغوا ایدر که شاه دین بولدی سکوت
 اکر می اکر می ایدنه او ج حرف ایل بش نقطه در
 بی پدر عیسی مولود بطلمه مریمه عرض
 مریم مریم ایدنه او ج حرف ایل بش نقطه در
 و له [۱۷]

تراب
ای کوکل ترن جهانده سوله دیمه درویش کا
دینا بر بار کاندرویر منه تشویش کا
جو رینه دکر صفاسی بی وفای شویله
کو ستریر کیر دیکه هر و خیر چو نه اندیش کا
پیوه بو خلق کفره تنده کل سری آزاده قبل
ایتمو بر نخر قزوه عالمه بو کیر دیش کا
طالب اوله بی زیارت قال و قیلده جلد الله
راهی ختم بنده اول آساده اوله هراش کا
صورتا زیانما باطنه بر زشت عجز
هره دندانه بودر اورمه کردیش کا
ارکی دبره صقیه کا و ده ایل خدر
زخم دیل قصه ایچونه آماده در شیش کا
ای تراب سحر ایدوب دامه کش اول بودیار
ویمو طالبی لازم دکل تقیش کا

تراب
ای کوکل شرعی محمد صطفی دخی کلش
دطرهقت هم علی المرتضی دخی کلش
هره دهری نوش ایدوب غم جامه سیمه البلیل
سل احمد اوله سده کا نه سحا دخی کلش
خاذه ره خدا ده دونه ب سرده کجه
قره العینی حسینی کربلا دخی کلش
خالی اوله دیمه سنده روزش شکم دوکر
آنانلده ایلیمه زبه العباد دخی کلش
نسل شاه اولیا کا نه کرم روح القدس
اول امام باقر محمد مقفد دخی کلش
دونه زیارت ایلده واردم زیارت کا هغه
جعفری صادیقه حقیقت رهنا دخی کلش
نور زاده دهری سرفدا عیمه البقیه
موسی کاظم علی موسی رضا دخی کلش

تاریخ تراب الحاج علی دانه
شربتی موده ایچری عاقبت دورانه کا
وقت ساعت ایردی مرگت ویمو بر آنده کا
وارامیدم و طوطی دست ایتیم طوطی دامانی
مرگت شفقت قیلر البت شاهی مرده کا
مخلصم دیرلر تراب ناسم الحاج علی
پوست نشینان خفته خوار ایلده اهاد کا
و سخته الله الیمه سوله دیدی تاریکی
فامه دستمه اشارت ایلدی بر جهانده کا
شمرم روسیاه هرمله شاهم الزمانه
پیری شکارم مدد قیل ایلده درهانه کا

دیکر ظهور شریفی
واعظا کل بر خبر ویرسه بوخر دانه کا
حال احوال جهانده سوله عقبا دانه کا
دور ایدر بر آنه قراری بوده بومینا کی بود
بونم سر در سوله بوخر فی مهلا دانه کا
انیا و اولیا کندی بویر دانه قنده در
کیم بیلورسه ایلوه افشا بو صحرانه کا
بلنم کیم رکیده یا کیم کلمه سیرانه بودر
دمدم حیرت کلو بدر آه بو مهنا دانه کا
سودیکم واعظ افندی سری معناسیده بود
سودو ماهیسته آدمه جود دانه کا
کوشم مخفی نما قیل سرتی بیلده ایسه
تشنه کیم بر صوا ایشده رسد بودر یاده کا
یوقه سنده به تکی سجا و سیمه بر بی خبر
ای تراب جلد الله کل سده بود عود دانه کا

هشتری فشری بوند کور دعوائی فرمای بود
چارعنا هشتش بر سنده طوغری حکم شاه باور
لیسه فی الداریه شونده در صانع ایزد
سویلیه هقدر دما دم ایشده هر ظهور
وله ایضاً

بیلیدیه ارباب عرفان رموزی کل ائی
بلعد که وادی هیر سانه قالدک مصلحا
عقل کلده اوک کز بید عالمی قیلدی غما
کل ضلالت برده سیه حال ایلده کور مرآت
اشنادی اول مناریلر مدجالندی صور
اینها الناس اعلمو هقد بود در یوم النور

م
ح

تراب

کلشنی رضایا بلبل شید بزر
کینج غزلنه نشینی مسندی علیا بزر

خواهشی دنیا دیکل مطلوبی برای زاهد
طالب راهی خدا یوز بنده مولد بزر

ترک تجرید ز رها قیلد جهان و اینی
کود صبر ایچم چکلد بر بولان عفا بزر

کل حقار تلو نظر قلم بید ای مده عی
جز نیجه علم لندیده واقف معنا بزر

بست هشت سیود و سهر اینی فهم ایلد
کنت کترل سز یوز هم علم الاسما بزر

دیده عبرت کتا اول صفا سهرل سبه بزی
حضرت آدم صفیند وارث حال بزر

صور تا بیره وده کور شتر تراب عالم
کوبه کیم معنی هرقه علمه یکتا بزر

در نظره مرآت بابا

عالمی کترتد قالد ای کوکل کل بی حضور
یوم تیل اولده بول حققی نفس بیلده اور
کندینی بلعدر آنجه آدم خیر الامور
کورم یوز دله کور نور دور و شوب اهل
اشنادی اول مناریلر مدجالندی صور
اینها الناس اعلمو هقد بود در یوم النور

صالحه عشاق و صی منتری عقل معاد
اولمدی بوکتره مالک ایلیمه بحث فواد
احسن تقوی یکنی ان ایله حقم انقیاد
قوی الدامنه بر کاملن قلم عمار
وله ایضاً

ایرمدی مقصودیه نیرا محمدی دلیل
رف رفی عشقم سوار اولدی اوکینجه جبرائیل
قاب قوسیده ملکه باصدی قدم امر حیل
کل بوشه آشنا اول قالد و رفور دلیل
وله ایضاً

تکلیه عشقم بوری اهری قلم باحی واصل
هنتی عالی معظم کیز لیدر آدمه در

م
ح

نفس تراب

کل کوکل کیسه لم عشو ایلدرینه
مرادک یار ایه بر دانه یت

فکر قیل ایندی کیسه علفینه
هوای هر لیل افسانه یت

بیر حوده ایشتری ترک ایلد مظهر
جبرانه باقی توکل حکمته بانه

کل صده علیها فانی دیدی هو
عاقله بوسوز بر دانه یت

میل دنیا ایدوب کل اولم بدنام
کیم آلدی فلک مراد بجه کام

اولم تواریم یوقی آخری انجام
وقت کجور مک ویرانه یت

تراب سبه افروز چایمال ایل
راه ایلر ده کسب حال ایل

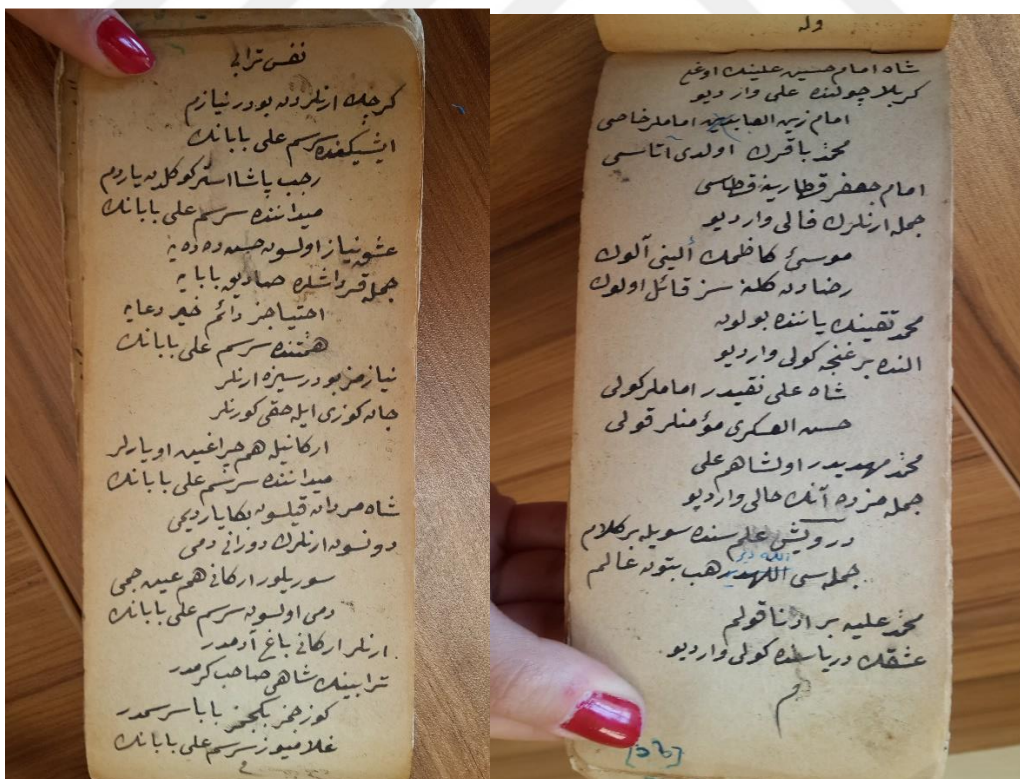
بوقائه زینایی برضال ایل
کلمه کجور کیندر نشانه یت

د و
 بسم فوشم او فوشم مستم
 ار نر ذکر ایدر دلیلی کور دم
 قلندر ابدالم قومیشم سری
 شکر قریب کسدم کور دم دیداری
 ار نر سری کس کسکری پیری
 حصار حاجی بکناشی ولی کور دم
 دیوانه بوسه وی
 ای جمال آفتاب بر توی دار السلام
 شربت لعل لبک مودتایم صدی العظام
 پاسبان ابرو لعل اولش ابداع حسنک
 کوزلرن جلاد اعده هر کوزه ایلر قیام
 ساقیا صوبه بازه فضل نفیس غنقه
 چون ندکل ی بازه لا تقظ و مافی الکلام
 د و

د و
 قبله کاه انسی و حیدر سید هم صراط المستقیم
 جمل اشیا چون سنه قدر کله بوشند نظام
 حمد لله بوسوی کور دی جمالک شریک
 کفر لا یقنایم ایردی حاصلی یوم الانام
 در نظره اجری بابا
 نقطه رحمان اقدم کیز لیدر آدمه در
 نوره اشیا مقدم کیز لیدر آدمه در
 صغیر کیم یورم فلکله انوری خورشید یار
 شعله ماه محرم کیز لیدر آدمه در
 هفت خطی مصحف حسنک تحقیق کور دیر
 ای کوکل اتم اعظم کیز لیدر آدمه در
 کرطوف ایمن و یلرسن بوحقیقت کعبه
 کعبه بیت المزم کیز لیدر آدمه در
 د و

د و
 دود کیم سیرمه با طهر یوزنه
 حصار حاجی بکناشی ولی کور دم
 الف تاج باشنه نقاب یوزنه
 اصلی امام نسلی علی کور دم
 کیمی سجادیه او طور دی کندلی
 جمالی شمع جبراع اویاندی
 اشارت ایلدی قره ابدان صومندی
 بیزه حقه کلمه طوی کور دم
 ایچدم اول طوی عقلم تور دم
 چیقار دم کسه تم اقرار کور دم
 منزل کوستر دیر کجدم او طور دم
 کمن ایل باغلی بیلمی کور دم
 هر شیم اندر طوشم دستم
 یوزایدی مودم ایر شمی قصدم
 د و

د و
 صبحم چور نوغروی جریخ دولی شکار
 کور یوزنه هر شمشیرکی صا در
 دور رضا رنگ کور دم یازمنی اوله در
 وقتا و علی لا سیف افلا فقا
 شاه بازو مکانی عرشیم دوز ایلدی
 صورت معینک و بجا حیره خاز ایلدی
 قوه قاف قدح حقدی اقرار ایلدی
 ایضا
 لیل و لغو وجه چور شمشیر در تیشا
 سایه سحره رنگ بولدی مقام
 سوبیدی کا زبانه مرتضی دیر کبریا
 ایضا
 لوح محفوظه کتابی کفر قرآن اورد
 عالم انقیاس صفای و جود اورد
 عالم دادم بویوز دندر جوار کاه اورد
 ایضا
 ای سرودی پادشاه لیلک در مرتضی
 آفتاب مطلع صبح روز در مرتضی
 بکوه ذات انور کور دم جود در مرتضی
 وقتا و علی لا سیف افلا فقا
 ۲۲۲

اسم اعظم دعای
 طاعتی جان طوقه
 طوقه طاعتی جان
 اغلام یان
 امام ملک دعوی
 قالدی اولو دیوان
 اولو دیوانه قورولدی
 جمله مخلوقه دیرلدی
 یزید لر یزیدیش ایتدی
 آنه مختار اولدی
 مختار هو دیدیلر
 احمد نور دیدیلر
 جبرائیل رهبر اولدی
 علمی پیر دیدیلر
 پیر دیدیلر علمی
 حاجی بکتاش ولی
 حاجی بکتاش تاجی
 ویردی قزل ولی
 قزل ولی تاجی
 شاه احمد مهر جگر
 ولد

اسم اعظم دعای
 طاعتی جان طوقه
 طوقه طاعتی جان
 اغلام یان
 امام ملک دعوی
 قالدی اولو دیوان
 اولو دیوانه قورولدی
 جمله مخلوقه دیرلدی
 یزید لر یزیدیش ایتدی
 آنه مختار اولدی
 مختار هو دیدیلر
 احمد نور دیدیلر
 جبرائیل رهبر اولدی
 علمی پیر دیدیلر
 پیر دیدیلر علمی
 حاجی بکتاش ولی
 حاجی بکتاش تاجی
 ویردی قزل ولی
 قزل ولی تاجی
 شاه احمد مهر جگر
 ولد

اسم اعظم دعای
 طاعتی جان طوقه
 طوقه طاعتی جان
 اغلام یان
 امام ملک دعوی
 قالدی اولو دیوان
 اولو دیوانه قورولدی
 جمله مخلوقه دیرلدی
 یزید لر یزیدیش ایتدی
 آنه مختار اولدی
 مختار هو دیدیلر
 احمد نور دیدیلر
 جبرائیل رهبر اولدی
 علمی پیر دیدیلر
 پیر دیدیلر علمی
 حاجی بکتاش ولی
 حاجی بکتاش تاجی
 ویردی قزل ولی
 قزل ولی تاجی
 شاه احمد مهر جگر
 ولد

اسم اعظم دعای
 طاعتی جان طوقه
 طوقه طاعتی جان
 اغلام یان
 امام ملک دعوی
 قالدی اولو دیوان
 اولو دیوانه قورولدی
 جمله مخلوقه دیرلدی
 یزید لر یزیدیش ایتدی
 آنه مختار اولدی
 مختار هو دیدیلر
 احمد نور دیدیلر
 جبرائیل رهبر اولدی
 علمی پیر دیدیلر
 پیر دیدیلر علمی
 حاجی بکتاش ولی
 حاجی بکتاش تاجی
 ویردی قزل ولی
 قزل ولی تاجی
 شاه احمد مهر جگر
 ولد

شمع و ویدک اوید بر دی خانه جوایز
 مکره دایم روی و هجی و غنینه چای
 ۲۲۲
 سدری من اولدی چو شمس
 سدری من اولدی چو شمس
 بنه وردی دیلمه باجم دره اتفاق یولدا
 نفسی قول همت
 بوکوه بیره پیرکلدی
 کولتری تازه لندی
 اوکی صبر قبری
 علی مرتضی کلدی
 علی صغیر شاهدر
 یوزی قیل کاهدر
 همراه کی محمد
 اوده پادشاهدر
 پادشاه هم براده
 او قور اتمه قراوه
 صه پیرده ایرودشدم
 یوزیل کدی آرادنه
 ۲۲۲

اوله
 ارامی اوزاندیلر
 یاره می طوز اندیلر
 بر قوله کلدی فضلیا
 بدستانه صا اندیلر
 صا اندیلر بر پستانه
 سن و برر کلستانه کوستانه
 محمدن خاتم
 بر کذار برارسلان
 ارسلان سرکدارم
 پیر فیاضه کوزلرم
 هم قسرتلر قاشدی
 منفه فی انتظارم
 انتظار لر حکرم
 لبرن بال شکرم
 عشقک ایلد داغما
 کوز یاشنی روکرم
 دوکرم کوز یاشنی
 کور مولان ایشنی
 کشنی قراوه ایلدی
 پدی اوعلیه یاشنی

افشانت یلزم ندره قدر ندره
 با قیا دیمه محمد حبیبو به حاله
 دم چا بنشد نظم ایچو بکو حبیبو
 ۲۲۲
 خود شیرازی و برسم بنه اوفان غیر افشان
 بولغز همنه و کشیر و فتنه بوید بردانه
 عدنه کور معد در دانه دندان کی لوله
 لب لعل نظیریه کور معد کتم بدختانه
 صفا دف اولم فرخار چیده سنه و کابله
 سیه خال و سیه مو بوید بر کاکل پریشانه
 کچر که تیغ غمز که طودشدم دام کسویه
 کرخار اولدی مرغ خاطر م چنگال شاهینه
 بر عسکه جند بر افشام ایلر ماه کنعاف
 بجای ماه تختب دوشنه اول چاه نرختنه
 قره اعلای سبب غنچه بخش ایلرم اما
 نه چاره پور تعال اولمز به له نارنج پستانه
 شکر کفاره قند لب شیرینکه و هجی
 سر قندیل ملک فتنه هاری و بردی کرانه
 ۲۲۲
 ۲۵

نشو جام مجتبه کوکل جوش ایلر
 چکله در دوشنی جود فراموش ایلر
 برنگرله قومدی در دی تقریر به حال
 چشم مسته نیچ کویا لری خاموش ایلر
 قل جدر اتم صغیر عاشق زارک آهه
 سخی برشوخ ستمکاره خلک دوش ایلر
 هار و ماه کی سینه چکن مهری
 بزم وصلنه اوکیم یاری در اغوش ایلر
 سیه حانه کلشنه حسن فغانه ایچو
 فغانه در دیکله بکو اوکل کوش ایلر
 ۲۲۲
 مد بو زلف غنچه بو و شوقه کل
 کل و شنبیل مکر بر بر بختی حسی بخت
 او فکیمه زلفی فوقله قوسه بو زلف ایلر
 فاد و لیدنی بزم میسه جانا دما غنچه
 کیر و شیل نیل در میانه زده زهانه
 نیچ قوریه صا رر و باه لرا سلانه
 حسد شول رنه کیم تنه چکلی کوش ایلر
 سوزا نوره دستانه قدح دیر و خا

یا اے محمدؐ
 کہ تو نے ہم کو اس لئے
 یہاں لے آیا ہے کہ
 ہر ایک پر وہ دیکھ جائے
 کہ تو نے ہم کو اس لئے
 یہاں لے آیا ہے کہ
 ہر ایک پر وہ دیکھ جائے

ای کوکل احیاء دولت ایچر ایت
 کیمده او سرکه کرم اهل مروت قالد
 نفس نفسی اولدی عالم هر کشی حیرت
 کسه ده ایچ کسبه در ماه وطافت
 ای درینالط و احسانه قیوکه باید
 دگری خیرا و بسوه دنور صاحب صاف
 خانه ایسک کل فرد ایت مهت
 چوه برهانه ظاهرا ولده خلافت قالد
 جایل و نادان اولد کور استرا بیل
 کیم کال ایلینه باقی سیدی رغبت قالد
 نوله دهر ایچر نشام یوم ایس عفاق
 نه عجب سید کی چغنایم در یایم
 کوزه کوسه مزایسه لکمی بنی هرانا
 که نظر فرد ایس جلد مرتبه ده احلی
 صور تا کرم که انکله اورندم افا
 صند مملکت معرفت در رایم

تجدیدہ قالہ فی کونہ
او کونہا القانور عالم سیر
ویرل کافہ بربریلہ خیر
یورلر کھنہ سہک مسلمان
بویار قامہ ایل کھب جمہ جہانی
مصدومہ اور دوی اسلام نعت
کلوپ مغربہ ان شتی غیت
جنور مسخیدہ ایچہ ملکہ
جہد بوندہ لھم نیجہ انکہ
سماوی بعضہ آیات معظم
ظہور ایلر اورم اہل علم
عدو عدایہزل انقلیز
انقلیزہ فتح ایلر لر کھب دکن
اولور عالم جہانہ آل عثمان
اولور ہماری جہانہ علم قرآن

استخرای غنی
 غرقه زمینده اوهار لکوايه
 تیرخی صیادار قویارل یایه
 زاغ سیالکده قودار برجاس
 صده ده دوشزل عالم یایه
 عو عوایدله بی عدد قنیز
 سور براسله لیر بوزایه
 لدم اید زاده مال عظیم
 تقیم اولیس بای لدايه
 آل ال غنی اید عیف
 یازده غنی نعلن یازایه

[illegible]

بیه او مجوز اولوزه وار دقده هجرت
 اولور بلغارایه عربده حال صحرایه
 ایدر طغیان اول یونان
 نیجه اقدام اولور اکا نکره یان
 ظهیری نیجه درجه بولارک
 ایدر تسلیم ترک لکب بولارک
 بدستورشی بر زمانه ایدر عادی
 نواخته ایرر سلام شادی
 اولور افرنج ایله برسیا جاب
 نیجه ده کاور افرنجی غالب
 قره طایخ آندره بیدر اولور هم
 شایسته بدلاشی بولور هم
 بولور لکب افغان دوزنه بولور هم
 دلکمه ترکیه شدت کورلر

اولور بر حرب بر شدت اولور دمه
 جویانه مفروضه اولور دریای دمه
 ایدر حرب شدتی دنیا ک لرزان
 ایدر آفر اولور دنیا قزل قاف
 ایدر دنیا محو ایدر اقلیم روس
 یاقه سیبانیایی شیخ شمس
 بیقلور تاج تختی اول یایانک
 بولور مبدی محوی آوریانک
 بخارا خیره ترکستانه المندنه
 بولور نیجه رمال حرب زمین
 عجم اقلیمی پای اتیک ایست
 ایکی دولت مبر اولور
 اولور سلام غالب کاه مغلوب
 ایکی ییل صکاره حاصل جرمه و طوبی
 ایدر دنیا یی استیلا ارند

کافر ماسقوف کدیر اولور
 یار ساکالو هلم اولور
 بقای احمد مکدن کلور
 محمدی مدینه ده بولور
 برده روم قطبی اولور
 طوفان ندجین برکولر اولور
 ای بدستوری قاسمینه
 اوزکده سراری قاسمینه
 صاقیدینیه ایچمه سن ندره نینه
 عوی یک جوی کوزل یایم اولور
 تنخلر رغب یاستا
 شایک ییلور طغسان لوجه کله
 مدققاید
 یار شاه اسمی القسیمی ال ال
 لکتر ترکیب ایچمه ایچمه
 ایچیم عیبه خایان کیه
 عارلر حال یای کیه

بالافشیه دل ندره آره
 بر ایچم حساب یله آره کور
 دلی جیم ایل یایه اور
 حسابده سنی خلکین بولور
 فتح کفار ایچمه انجیه بولور
 لکتر دیر بر دشمنی طغندرک
 خشتی بولور لکترک
 آلر اولور ایسه آللله ده غلبت شای
 سبب بولور یار شاه
 دیری رغب تاریخی رزایه
 بر ایچم دورن بش کاف ایل
 به او مجوز بولور ایچمه لکتر سینه
 سمیع ندره افغانینه شیخ
 محی الدین عربی قدس سره عفرینه
 شجره نغانیه نام سدر مقصدا شه
 ترجمه سید

[illegible]

اوله به بالاده اجساد به بسده نقطه
عذر بنی طهر اوله بنی حاله تام
اعلان هر بنیک نار بنی طهار

هبه الجيد كبرى كبر
 خاترك ابي بن
 طوبى برونه اتيد جقد
 الفل عيه اويانه جوه
 جوده رساله كيو قال جيه
 قرئنه اوقونه جوه
 دوست رساله ابي جيه جقد
 جزيره امداد كهدر
 انقليد قومندان اولدر
 فرانسهم كبرى خالدر
 بركا جقد اويه جقد
 خاتره كار خال جيه
 لكرى اليفه ويره جيه
 كيه ده جيه خال جيه
 عظيم ميزان قودر جقد
 ميمى يوز اوستى اولدر
 فانه بانه اولدر

بودهای عهد نوردر
 بر زلالت اول جعفر
 الف بوسری آنچه عهد
 بدنه عهد ابرم فیا عهد
 انچه کدیر بدنه کله جاک
 عهدك صاعلم ابرم جعفر
 وقت تمرد ایش اچیلدر
 طلم نوردر صا جیلدر
 نیم اینه کلمه
 دیار لک فیا جعفر
 هم ابرم اینه فیا
 تاریخ حصار اهل صفا
 بودرده هم اولدر صفا
 فاضله قاضی اوجا جعفر
 بوسری دیانه عهداندر
 اسکندیه بنی بابا جعفر

قطره حیدریه بابا
سرطانه عزیزه اوایه جود
قلنج قانہ بویانه جود
شریف طیانہ جود
تغی الہ الہ جعفر
تنظیماتی تورلر
کودنه حالہ تورلر
بورعری کیده رلر
براز راجت اول جعفر
دفتری لیب یا بارلر
جود حساب یا قزلر
خاندن لیب اثارلر
یری دول اوایه جعفر
رضا عزیزی البیدی
ای بییم راجده باتی
صانار که حساب بتی
محاله اول جعفر

سید عینی پوریہ جہ
اول دیداریم لقب الوہد
روشنی عکس پوریہ جہ
استاندار کیدہ جکدر
احمد صدرن کد جک
انجی الکدن الیہ جہ
خضر بار اولہ جہ
لہم عکس اولہ جہ
قرہ طاعنی انہ جہ
چوہ نفقہ قیدہ جہ
فاندر نورہ جہ
رعظیم جہ اولہ جہ
اول کوندہ ار ارار
رفقہ برہ صیار لہ
ایہ لہم انی قویار
دولت معور اولہ جہ
کلور ارار پورہ ایہ
ہم اندہ کدہ ایہ

اولاد قورقوبو ایکی جیرلانه
اولاد کورمیر وار الملامی
اولاد رب شانه خلدی رسول
که لاف و غوغا علیهم حد خللامی
اولادری اشرف اوغلور و بیله حد
اولادری کاکلدر رسوله تمامی
۲
غیر نجس احمد قورقوبیل زاده در دربار
غیر پاک اتمای و امیر بیلی اوله تاخاه
و عوام اکل سرب نجس زاننه فاشته وار
خلاف سید سید و سید حاجی عبدالله
در ویر اینه حسن حاجیه یار انیک
اوزی نظایر ملو اعظم غدا خللالله
انیک فعلیه بهورید رضا لر قورقوبیل
بدر قورقوبیل دعوی اسلام ایر حاشا و صلواته
بدینا پاک اول احمد قورقوبیل نجس زانه
کافه ایر لاری زانه بیله کرامه
ایر زه و لری بیله ازل غوغا و غوغا
نقدیه ایستار بدینک و غوغا و لری ایر

مضامین این بیله عالمه مسند
نصیحتی ایتی قبیله ایله یه خدای الله
ایله قیامت قیامت طاهر اولدو سرور افرین
اکا شمه دور لرده حینی شاه شاهنشاه
قجامدزه باشد کشته دریدر حیف
یا قدر سلطانه بوزند اولدر دهره
ایستی طایفه نام عافون ایچره
اودم طاهر اولدی شوک ایله طایفه بالله
چیتی کوزدی نقر اهلک مملکت دجال
یو طاهر اولدی طایفه ایستی ضعیف نوره
ایله طایفه حینی عالمی یا قدری کوا ایتی
کافالری سرت سرت اولدی اوله الله
علی الدردیه تجسیمه یو ایله اولدی شعبان
لوزی خازاره در ناره مانی دور دهره
نه حاضر ایدیه قطع نیمه رحمت حقیقت
نه طاهر اولدی واجب اولدی حقیقت الله

بو ایچری ی قره عظم خیمه حقیقت الله
ایدر خیمه سید الله

او بانه غفلت نه ای نادیده او دلبر صبر کردند
 ایست بر نکته آینه شور و غریب و غریب
 او قویانه مدون در سینه سبزه مولانده نفس
 طوبیانه بوی مری کبری عیان کبر یادند
 سوز که در دونه حبه بر در هزاره دور و دور
 از در لطف حق حقه خود رنگ سفا دند
 خدا عقیقه جاده و سینه آید با قید و زنجیر
 کوه لایحه تبر سینه بیلده اهل غبارند
 و صالم خانه کل قانه و کشتن بوی خوشی
 بد لطف با که سلیم اولاد صاحب لقادند
 نیند سینه در هر حال سینه بیلو که بر سوز و بوی
 و کل لایحه خطا دند و سینه اهل خطا دند
 تحمل ایمنه لطف تنزل ایمنه جوره
 نجبه کعبه و مرو و وجود اسکن بنا دند
 آید در کشتی سوره و جیاده و کوه و کوه
 تجلی آید و نام بوی کوه و کوه و کوه
 و [۵۰۷]

و جودی کعبه و آرم صنادید و کعبه
 علی بن علی افسانه محمد مصطفی دند
 الف تک بر در اللهم صبر آید و کشتن لورک
 علی احمد و نه اولاد محمد مصطفی مریض دند
 حبه خلع و صنادید عیان کبر سینه کوه
 حینی کبر بلا کشت بلا دند و کشت دند
 علی زین العباد و در اهل سینه کبر
 یا قرو و جعفر و کافیم عیان کبر
 زلف و یافقی با حبه الکبری سلطان
 محمد مهدی صاحب زمانه عیان کبر
 عجب
 کوه کل جیاده سینه عقیقه سینه
 و دما و کعبه عیان کبر
 بر کوه عقیقه ایله و لایحه جیاده
 و دما و کعبه عیان کبر
 و [۵۰۸]

سینه ای شاه کرم گفته شرم سینی
 و غریب و نه خند نظره شرم شرم
 فیضه آید لطف و صفا حقه و ملاعانه
 شرم حایله طوبیانه شرم شرم عیان
 فطره معرفت فیضه استاد ایمنه
 ایمنه سینه کعبه تعلیم و معرفت
 بیل فضل رشاد اتیکه و صنفه سینه
 کل یوزنه ذکر سینه قدیم و کوه سینه
 شرم رضا فی انوار سینه نور صفت
 عقیقه یروانه سیم یا عقیقه هر روز
 حایله دست تباری علیه کام الیه
 تیلو نه شرم نا کام اگر کتب عیان
 و [۵۰۹]

حقه کاسه سینه یقین و صفا حقه
 بر نظر ایله کوه آید کوه حقه
 کعبه اهانته بر در سینه کعبه سینه
 سینه ایمنه حقیق سینه مولد سینه
 بر کوه بر سینه لایحه بر دور و بطور
 سینه سینه سینه کعبه سینه
 فطره لطف کعبه ایمنه کعبه لایحه
 فطره اسما جو سینه لایحه سینه
 عالم کبر آید در عقیقه حایله ایمنه
 یق قات بر سینه قات کوه یق و یق
 و [۵۱۰]
 تحمل ایمنه لطف تنزل ایمنه جوره
 نجبه کعبه و مرو و وجود اسکن بنا دند
 آید در کشتی سوره و جیاده و کوه و کوه

الهدادی یزید قسمی دیلیم
بیلیدار بزم کدر اولو صر

محمد علی بیچاره یولو من
ای کورده ناجی سزه عتقه ارسو

ناجیه کرفتار اولده صافی
ناجیه کورهر سرکن صرافی

نوحه کیم ستم بیدک بز لاف
ای کورده ناجی سزه عتقه ارسو

بزرگده در شاهلا کایه دلفش
مدح حیدر اوقور هر دم دلفش

سحرده اچلمه عتقی مدح
ای کورده ناجی سزه عتقه ارسو

بزم دده صم اولو غریبیل
قوتورده قوتورده ارسو بیل

سحر کیم بیدار وار در بیل
ای کورده ناجی سزه عتقه ارسو

۱۱۷

ماه بودیم اولیاد حاجی بکناسه وک
شعور بزم اصفیاد حاجی بکناسه وک

کنز مخفیکن بیدار سرنی ایدی عیانه
کنجدار کبر یادر حاجی بکناسه وک

اسب ناز ایلر قزل طاسه سوار ارسو
هر حیدر ولادر حاجی بکناسه وک

نرم اولو دی سندن دلف لطفیل قلم نظر
کانه اکسیر صفادر حاجی بکناسه وک

نوله کندنده ظهور ایلر ستر قرضی
زاده آل عیاد حاجی بکناسه وک

ایلیامه تحقیر عیدیت بولور ضمیمه عظیم
مرتبه راه مجاد در حاجی بکناسه وک

جاده باشیل قیل قزاحلی لایه عتقه
شاه اعلیم بقادر حاجی بکناسه وک

۱۱۸

سید یوسف بی عتقی اخله مقبول
و قعه یرشور کدر یاحیه ابن عتقی

سید اولو طاقیم کیم با مال استغیا
خودت نه اولسه نکلدر یاحیه ابن عتقی

حکمت ارباب نجاة دلف ایلر کیم
عینه الحام غبار تو بای کل جان

بکا خان منکلدر یاحیه ابن عتقی
حکمت ارباب نجاة دلف ایلر کیم

عرصة محشر منکلدر یاحیه ابن عتقی
دیکر منیه

یا شریک کیدار ایدک کاهم سیم
بیه بر انا کورده سیدار کیم سیم

روزگار دست جورنده جای ایلر سیم
چار ساز صورت حال تاهم سیم

۱۱۹

و صلوات الله علیه و آله و سلم
ذره ناچین کیم خودتیه طاهم سیم

حاشه الله کیم قصورم دور ایلر سیم
سید و بی نعمتی استباهم سیم

کل حیرم افتخارم سوز معصیت
منکه محشره شفیع حیات طاهم سیم

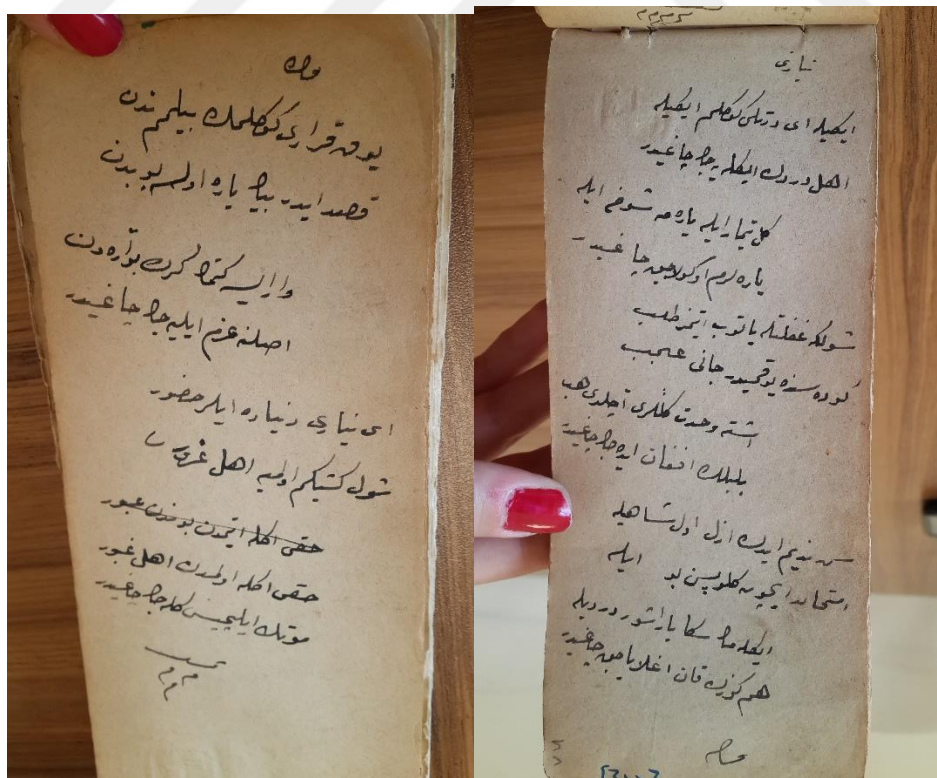
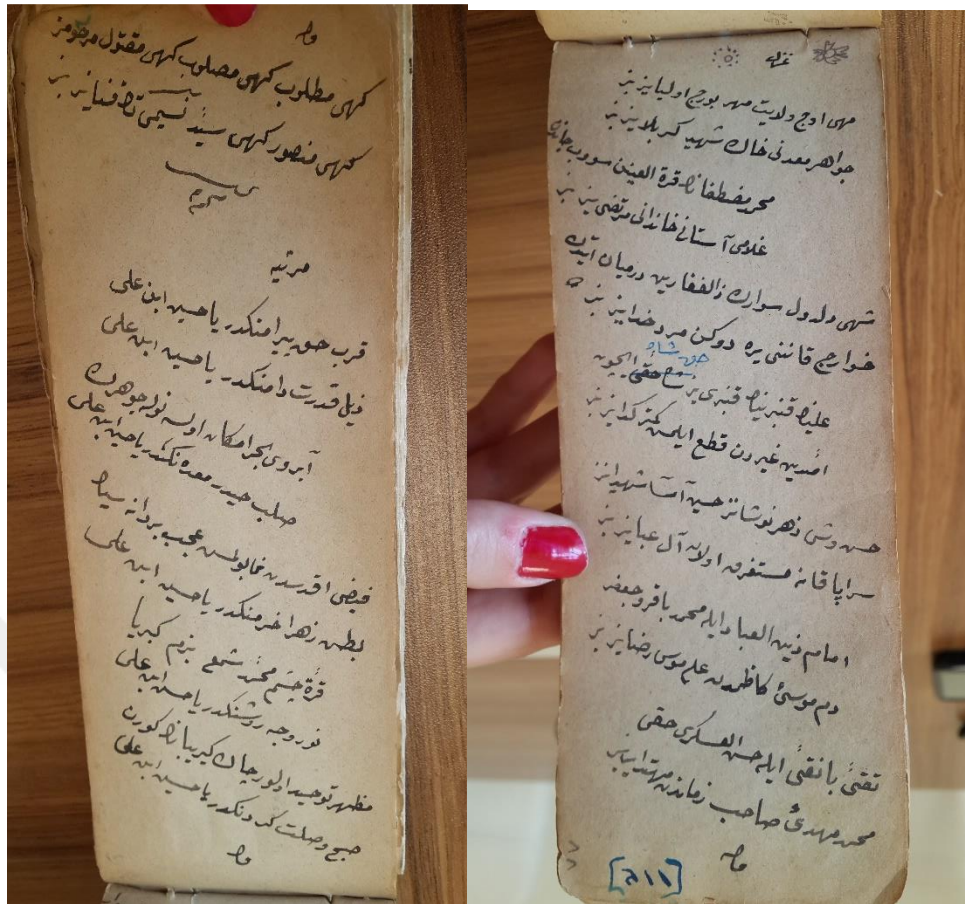
منه بهتر کام کولم غیب قاندر ضرور
قبله کاهم محاسن طاهم سیم

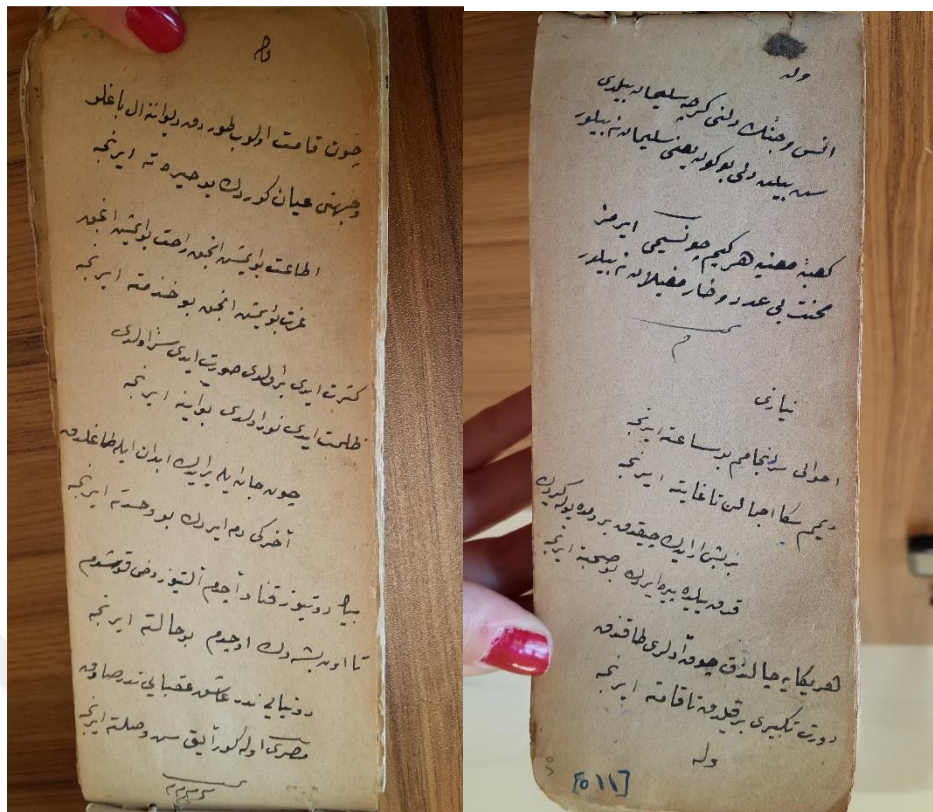
ر د صد ایلر قولت کافیه قایل عینیه بایه
بیه بر انا کورده سیدار کیم سیم

۱۲۰

از دیلوب کلام دوری اودم
ای کورده ناجی سزه عتقه ارسو

بولید نصیحتی الدم دده صم
ای کورده ناجی سزه عتقه ارسو

سید احمد رضا خان صاحب

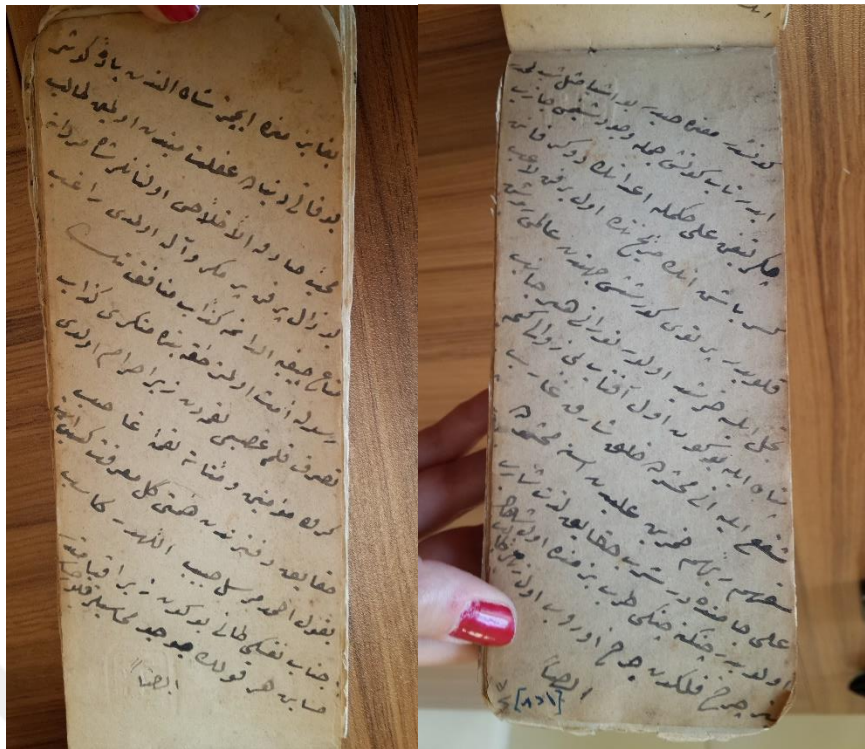
وینام جاوینانه او کیسه ایچو نه یالامدی
کجه بو کجه خرابده قوی بوفنا عمارتی

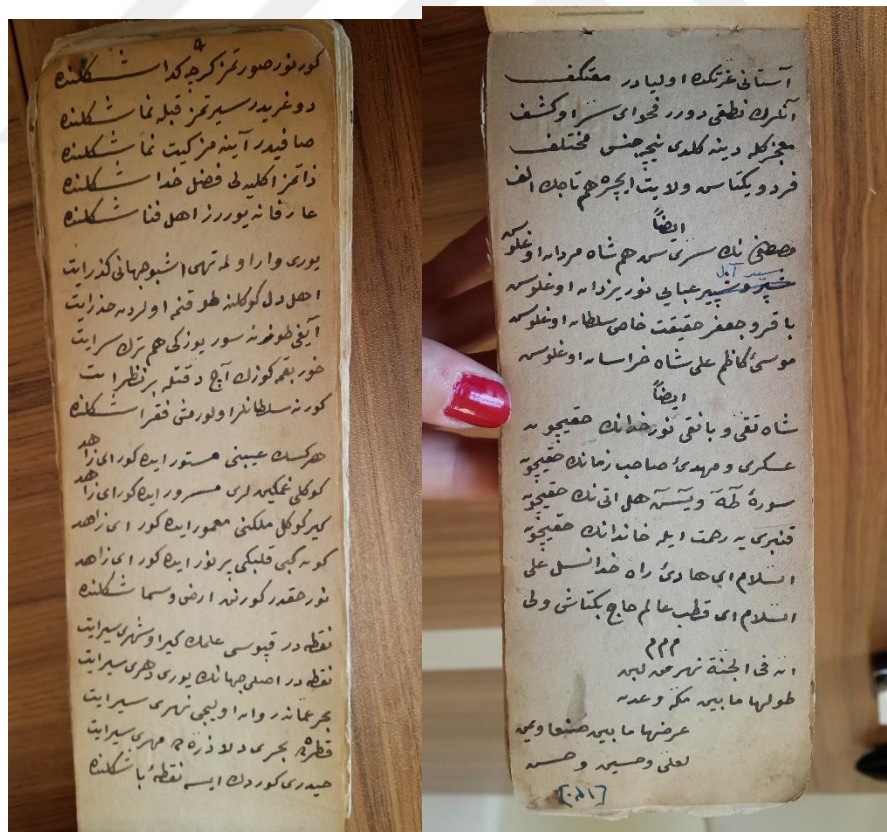
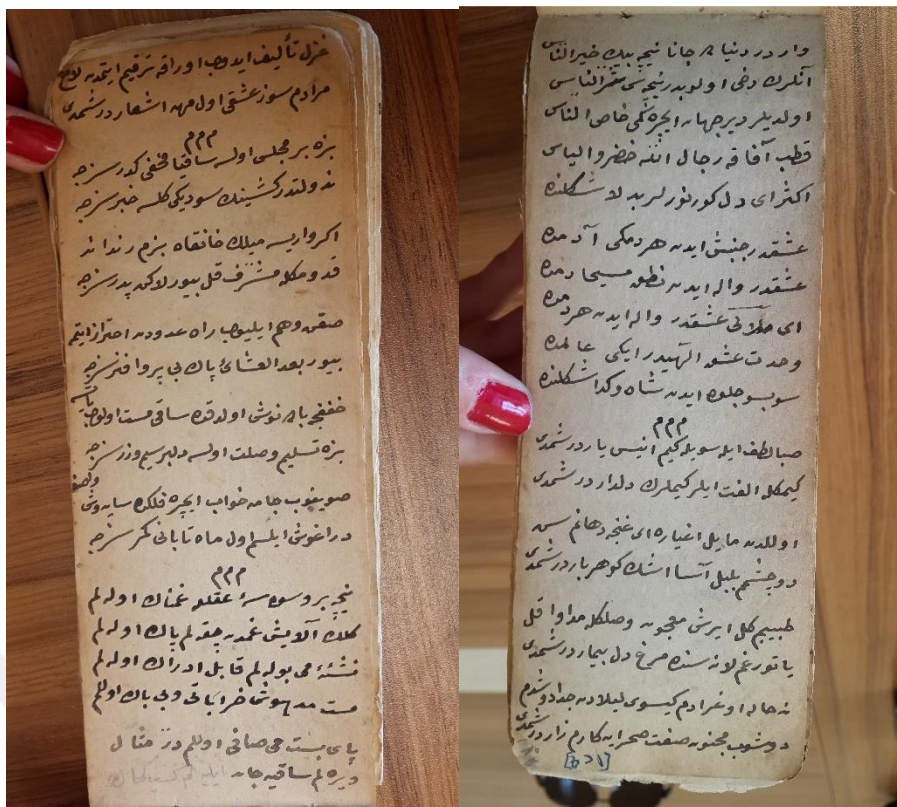
عقلمند - فقیر انسانہ الی سلطانہم
یوقد - اول جن شخصہ زائدہ اور -

بر اعیان محرم بولمده ای می
خلفه فانی ایتمه بوسری کشف آراء ایتمه

[illegible]

عبریم شنبوی اصحابه امیری خرم
 بیکر خسته ایست کوه شفق در لعل
 ۲
 حال صاف شده کز راه ایست
 لطف اندیش پیوسته دیدی طغی کل بری
 کز لطف طغی نویسی جبر را دل جبری
 لطف اندیش نگاهه سبیل کز لطف
 جوهر قید اله جفت پیغمبری
 ایضا
 آهن تیرت احسن نویسی و منی
 نهیم الصبا بنده دل اصحاب تیرت
 ایضا
 علمه باقی دل آینه جعفری دل
 مو طغی ارنده جلای دل
 ایضا
 ورتقی اقرار آرنق دن افساری
 عکریه عکس دل کو سهدی سرداری
 ایضا

سایه لطیف و کرم کرم صاحب خاندان تیره
 جرم خاندان تیره رشت و وضع رضوان اولو
 عقیق کیم خواص دریای کمال علیحد
 جوهر ذائقه تصور ایست خیرانه اولو
 فرهم کیم سیاه اقلیم دیار در که
 وادی ادرکنی سیرانسته سرگردانه اولو
 دوران آله و اصحابه آن روزگار
 قهر و صفیندک بناسه قلم معارف
 عز و جاه دولت اقبال چاراکار اولو
 اول سپهر دولت اقباله یوزدونه
 دولت اقبال هر کینه که روگردانه اولو
 وارا میدم فیض لطیفه و فضو کیم
 تادیلیم قوت لطیفی تنم جابه اولو
 دم اوارام اوصاف اولو علیحد نه کیم
 مادی آله علی مستوجب غفرانه اولو
 ۲۲۲
 آت اولو دوو بر تلوری ملک ایست
 لیه تا محشر قانور باقی و بال افعال

ای شه ملک ولایت وی حلق قدرتی
 آستانه کعبه سینه نور و جادیه علی
 روضه میدر ایشکل یا باغ رضوان
 جابه و دله مدح او و قهر نفس جابه علی
 اسلام ای هادی راه خدا نسل علی
 و اسلام ای قطب عالم حاج بکشا شای
 اقامه انوار کمال عالم رهبر است
 ایشکل خدمت انوار آب کوثر است
 همت بجزینه طالس و در و کوهر است
 بر طواف انوار تبویک حج اکبر است
 نور عقد و طلق آت و اجداد سینه
 اول سینه راه عقد عالم ارشاد سینه
 هم نه کلامی خدا به یادیده اوست
 او بر سر نیک عالم ذکر دور یاد
 پای نه نیکو بالوی عرش و لوب مهر
 افری ایله اسباب ناز راهوار اولو حجر
 قدر نکو چو شتاده میوه بنور دی شجر
 تابع حکم اولو بهر عالم سر
 ایضا

سایه خلاقه بر که اوله پاک دل
 اهل بیت فرقه سنده صابور سله اولو
 خواه سینه خواه عالی کام بولزی ادب
 فقیه حشره اولو مستوجب صباه اولو
 یوز شفت چکه کام دل طبر انجام کار
 هر کیم عالم مولوسی شه مردانه اولو
 تابع فرما ایدر کینه جلد عالم
 مرتضی عکینه هر کیم تابع فرما اولو
 تیره اولو راست و کر چکه بنده آهسته
 راست و تیره حکم زیور بیکانه اولو
 اول شه نشین کیم اگر هر مور قلم انعام
 مور حکم ایله سلیمان اوسته سطره اولو
 اول امام دیده و دنیا کیم آنک دشتلی
 مشرک دین و دنیا سینه نقضه اولو
 طاعت اولو راست و کر اگر هر یزدان
 حکم فلسفه دشتی و صمدینه طاعت اولو
 ذره مهر رخنه طایفه بر تو آسمان
 آسمان اوزر تمام انجم مه تاب اولو
 [۵۸]

فیض لطیفه اگر انان طایفه تربیت
 قدر ایله ناه ملک نسبت عظیم انان اولو
 در ملک هم طایفه عینه انان سینه
 عقیق کام علی کب ایدوب البسه بر انان
 لطیف و قهرنده طایفه مقبول عطا مدبر
 قطع فصلی حشره یوز اولو لطیف دین اولو
 کوشه جنت آنک حکم در بو و جهر
 بوچه فلسفه حیه آدم اکا مهانه اولو
 نوح صانه وغینه کشتی آنک ایا رنده
 احتیاط ایله که ناک بردخی طوفانه اولو
 سر بر اسماعیل قریبه کوه ایست خیر
 عهد بلور قدر یوز اسماعیل اکا قریبه اولو
 معجز بر کشته پاکیزه در کیم است
 غنایب اول کشته داؤد و عیسی
 هر کیم اهل صله طاعت فرقه نه در
 آنک طایفه ایست نعام اولو
 دوستی کرم صفت قلم اولو غفرانه
 دشمنی بیک طاعت اسر و صبر عیسی
 ایضا

بکا فطرت کونتنه اولدی مهری طعنی کنت
نه کیم فتنه عشقید بوسوزده فخر در
قزله آتونه ایدر قلب سیاهی کیمیا آسا
علی مهری کوکلن فی المثل کل در داهر در
علی وصفه قلوب هم مجالس بعوضه
هدیث غیری نموده دماغ جاده معطر در
اشرباد صبا ده هر صبح ولایت
دم عیسی کیم عالم انعام مغیر در
شکر منت که هر ساعت کلور طوبه ولایت
غدا ی روح ربانی شراب شیرین در
سر کز شربت فانی علی عالی القدر
بکا خانه درک تاج قباد و تخت سحر در
کیم کیم طیرا در کی ولایت بر جبه او
قالبور چاه ضلالت مثال مرغ بی پرد
نه حدی و اکر مداح دیر بو همتی زیر
کلام آسمانی اندک مداحی داورد
ولی هر کیم علی مدحینه کوشی قلعه لایق
ربانی بنده اولور اکل بو کیم هر خنور در

از لاله تا ابد اخلصی اونه همتی خاند
علینک قنبرینک قنبرینه بنه جا کرد
قوشا نموده ارادت آستانه کرد اتم
علوم آل حیدر خادم سلیمان و بوز در
م
غنی بفری دهر سید ایدل اول قاضی اول
صکره یوز لطیفه کوکلی آچلور خنده اولور
قطره بارانکو بر مدت صدف حبسه چکر
یونیکه قدری طایوب قیمت در غلظه اولور
دانه طوبیخ ایچره شدت چکله کی جو به نی کوب
باشی چکوب غرضلور آرایش پستانه اولور
قهرده اکره ایدلر لطیفه اولور مستحق
مستعدی در دلا و لایق قابل در مایه اولور
مخته صبر الطیبه راحت طایر جو به یوسف
سلطنت تختین اول بایه سی زندان اولور
کر رضا اوله قضایه شکل اولر هیچ حال
عار فاضله ایدر شکل کو دار آساره اولور
فعلیه اصل رضای حقه نه کیم اصل و لب
خانه فرما به بر بشر عاقله شیطان اولور

یا قوبر من عینده آنسی غمزه آتید شکر
آنچه به بوجها نه اول منافع فطرت در
آتور جانده چکر تندر کسر مشکله نطق
زبان شاه میدانده زهر آتور خنجر در
اولور مو عده ایشسته شاه مدح خنجر و
هوس ده بوسیده خاخری وای مکر در
چشمک ایدر شاه ولایت مدحیه آغاز
دوشتر ناره حه ده خارجی صانع سمه
علی حق حب صا دق حبلی المینه اولور
بوجده صده قلعه شو کیم یا پیشور صا کو ایدر
امیه بیت یزدانه انبیا دیوانه صده
امام اولیا عوصا حب محراب و منبر در
حبیب الله طیبه بر نور واحد در ظهور اولور
آنچه کوره طعنی به حدم و یار برادر در
دلیل شمع جمع انبیا تاج رجال الله
قمر در بوسه اسرار اولیا دورنه اختر در
براه جبرئیل آناه هوا سید کسر منزل
او کونجه احمد اول صده هرام جبر در

برادنا منزله قاضی قوسمه ایدل و ادا
هریم عزته هم ناظر و منظور و منظور
امیر فنی وجه هور و مملک مقصود هر و کل
ولی عاشقده هم جاده و ج جانانه و دلبر
علیه رفیع و اعراف و جنت مملکت قائم
علی سلطان یوم الدینه علی سالدو محشر در
غلبه زلفی رحمت تابشی روز قیامت
علی اول عرصه بر آفتاب سایه کسدر در
علیه رها دای راه صراط ناظر و میزان
علیه رها کیم بر شو علی ساقی کوثر در
اکرمه و بشره علی احباب اولسید
یرا تندی چلب طاموس بو قول پیغمبر در
لقای عو کور رفته پشاهی کور به شام
حج حیدره دیدار هم جنت مقرر در
اکثر سعی و جهد ایلده ولایت تختی اکر
بو قدر و بومر تیلر اکا حقه معدر در
کرم باشه صایع بر صلیک سیاف
قائده شول متاع دنیا و عقبی شکر در

محمد باقر اول ذات محمد معنی احمد
شوق استماع کبر خود شنید انور در
معمول یعنی یکی مطلق عصبیه و کفر نه
تجرب منزه بود اولی صا دیه یعنی معجزه
حقیقت لذت بخش امامت موسی کاظم
ابا غی طوبی ای سرور لعل باشنید انور در
شده مملک رضا اوردی علی موسی ضاحقه
امام انبی و صبه و شریک و هم در
تقدیر مقبیل لشکر بند محمد رضا
نظام شش جهت هم پادشاه هفت کشور در
نقی اول شهریار شهر علم خواج کونیه
ایشان که کسی خاک نبوی شاه خاورد
هسته یک عکس در دفتر اسما الفانی
بشیر برده ملک کوکبه آنک یا نیکو کرد
رحمی صاحب زمانه صاحب قریه
مراتب کینه چاکری داراب قیصر در
سپه سالار احمد حافی دیده ناصر ملت
معبیه اهل ایمان فانی دجال انور در

محمد باقر اول ذات محمد معنی احمد
کرمه مؤمنیه و مؤمنانه یار و یار در
محمد در اولاد اولی و آخری هر دو
ولی معنی اوین ای موجدنا حکم در
علیه اول و آخر نور باطنه و ظاهر
بوسه یکیک بلدی جمله مقصودی میسر در
بوراقی زینتی ترک استی فانی عالم در
سویلیه ایستدر استدر دخی کتر در
ویرمی دل طلوع مهری مهربانه آنک
کچر بوکی جعد ذال فلكه یکیک سرور در
فخنده آنک چکنه هر یکیک زبونه اول
دکل باشنید کی دستار مردانه بلک مجور
بوکوبه بازار دنیا سبکبار اولیه جمال
اگر صورت آدم در ولاکه معنی خرد
علی او صافی هر خار جیک استماع
اوقات باشی چنانچه طاشه اول افی کرد
انتر قلز منافع کوکله هرگز علی مدی
بر آهه پاره در قلب سیاهی یوسف مرمر در

صا لودر فقره تیغ سپاهی کفر با جرم
حد و دشر با نانه سوزی سکه در
طوبی تر عارف تاق فربانی لشکر دشمنه
اکانه عدم حاجت نه خود محتاج شکر در
نه غدر اول کبر بزر بید عدمی عادی لمومه
انف هر بری کره شام شکر کره صفر در
ویر و بر واحد انقار اکا بر قوه نصرت
تک تنها صف اعزیه منصور و صفر در
نزد لیدر یقینه بی ذوالفقار هم کلیه فتح
بر معینه تنها دت با رضی مفتاح خیر در
نه خیر فنی بگو فتح باب رحمت رحانه
کفیل زرقه اشیا هم حیات روح برورد
بو خطی آنکه بطنش یازده استاد صورت کر
بورضویر منصور نفی بند جسم و جوهر در
کلوم نا طعه عدم سزدات علم انسا
له طه عارف علی چار دفتر در
کرمی با کوبه مشکلا شنه اولاد فاضی
در نه نقه تعاض کرمی معنی انور در

شکر سروری شاه کرمه زانه هفت اقلیم
قد مکا هفت فاروه کنی طوبی برادر در
زحانه پادشاه کور اگر لطف او سینه
عطاسی چاکرینه اسب و اسه خلعت و
سختاوت عالمه دشمنه سر دفتر جام
کینه بخششی اول پادشاه ملک با نکر در
علی بنی مقبیل هر یکیک ولی عدم
قبول عدم کل ایمانی هم اسلوق کا خرد
سپاه ایت اهل بیی اختیار جعفر
فخرانه با برانیدر اشیا اهل جود باور در
منا کشتی نوح اولی خلق صبا اهل بیت
ولی عدم علی بر کشته مملوق لشکر در
کرمه بو کشته بولر بخا جود آهده
نظر کل بر ساسا بر نکره دریای انور در
شغیه ای عالم اول پنج فرقه
محمد در علی و فاطمه شیری و شیر در
چراغ مهر و ماه دیده الجا اولاد اول
با مرقه امام پاک معلوم و مظهر در

بسم الله الرحمن الرحيم

5

کلمه استا د کا علی صورت معنیست بعد در
صفا فی عالم معنیست ذات حق و ظاهر هر در
زمینه و آسمان چو بر صد قدر فی انشی اندک
که ذات بی متنا بی اوصاف قبضه کو هر در
ایکی عالم بو کو هر در و وجود کلید بی ای دانا
نقوش ظهور اشیا بو کو هر در و ^{موجود} در
وجود پر تونه شسته در آفتاب و ماه
بو کو هر در و سما ذات نورنده مظهر
و حاله اینده را و سز سبک عالمی ^{نظمی}
و ولایت علمه زیر بو کوی شتی مضر در
چینکم عزم چو کاه ایله اول شهر و اریه
بو کو هر در و عرشه عید اندک بر کوی مد در در
علی بحر حقیقت اوز دره بشرها از عزت در
شکار اول شاه باز عزت نا موسی اکبر در
بر استی بر بعد بونه خلق شهر و ولایت
مدد فکر بوبرج اوسته مانند کبوتر در
طنینیه از لاله اول شرف حله بی نام
نبی و هم و بی غلبه اول ^{طایفه} در در

به بوی یایلدونه یاره لیده م
قار سنج و نه صلا تیرله جانار
تیرله آخر اولد و دوزان جانار
اولد و دوزان قار تیرله جانار
سز و نه حکمت ایدک یاره لیده م
بیتد عیبه کورنجه یارلر نادان
دار ایب یورده عیبه یار و نه
ایکونیت یورده جان قار ایدنه
به بوی یایلدونه یاره لیده م
ییر سلطان ایدک و نیا و دوزان
عقده آتد عیبه کورنجه یار و نه
صدده صانع حقیر لیده آیدک
به بوی یایلدونه یاره لیده م

مہ ابدی

دور لو جو والدہ یونی فونمہ
میکھلاہ بڑا بہ علیہ نہ صبر

[illegible]

حاشیه صافه بزرگ کوینو - وجه صافه
مونه خفصه و معراجو - بکنا شو -

فقر فخری روزی جو کیم بزرگ اولی آشکا -
هر طریقت اهلک سزنا جو - بکنا شو -

احمد فنا - در آله من حرفه اسراینی
نیمه ایمن فرقه نه اضرایو - بکنا شو -

ترک تجرید - بزرگه انیمه رفت و
الای الی رسول خدا جو - بکنا شو -

لای فوره قالدی کفایات - بکنا شو -
عشر کوس خفصه معولا است و جابه نقطه -

آدم حوا عار کلاس خفصه حله سبیه
قهری لطفه مظهری زو کفایات - بکنا شو -

قهری لطفه مظهری زو کفایات - بکنا شو -

قهری لطفه مظهری زو کفایات - بکنا شو -

قهری لطفه مظهری زو کفایات - بکنا شو -

قهری لطفه مظهری زو کفایات - بکنا شو -

قهری لطفه مظهری زو کفایات - بکنا شو -

قهری لطفه مظهری زو کفایات - بکنا شو -

قهری لطفه مظهری زو کفایات - بکنا شو -

قهری لطفه مظهری زو کفایات - بکنا شو -

قهری لطفه مظهری زو کفایات - بکنا شو -

قهری لطفه مظهری زو کفایات - بکنا شو -

قهری لطفه مظهری زو کفایات - بکنا شو -

حش خلیل ناز و نغمه و استیغوب در ناز
جوهر زنده صدقه یوسفی کفایات - بکنا شو -

خاتم فرعون عدل موسی نغمه و رم عیسوی
سر تواری زبور انجیل قرآن بر نقطه -

بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

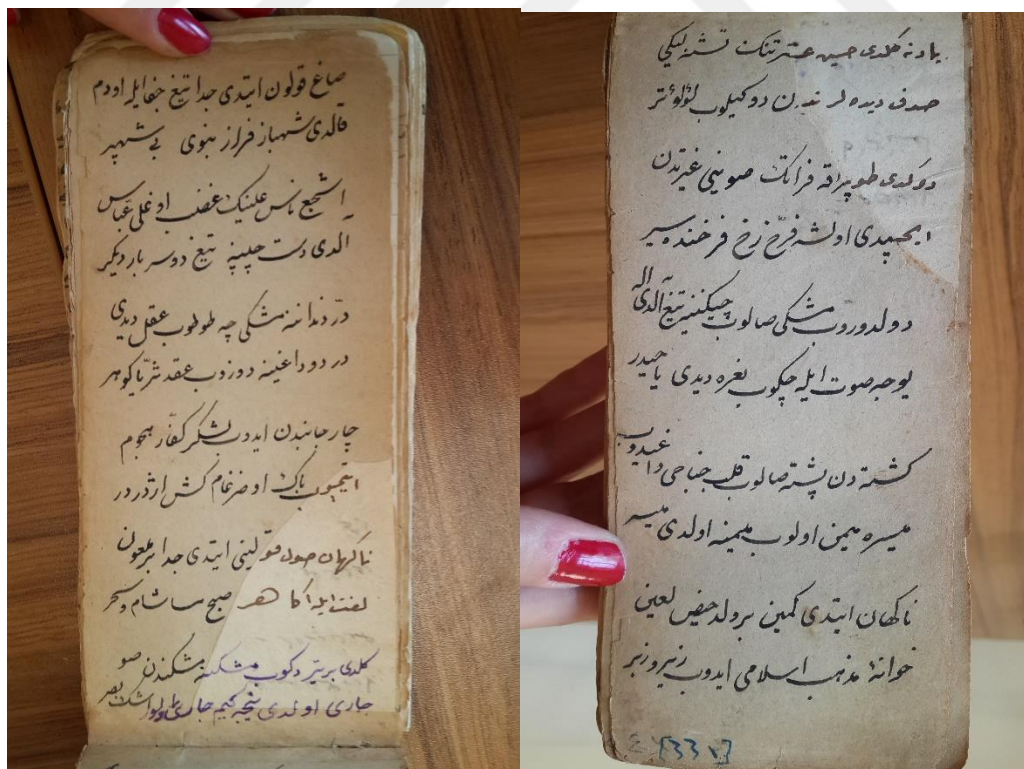
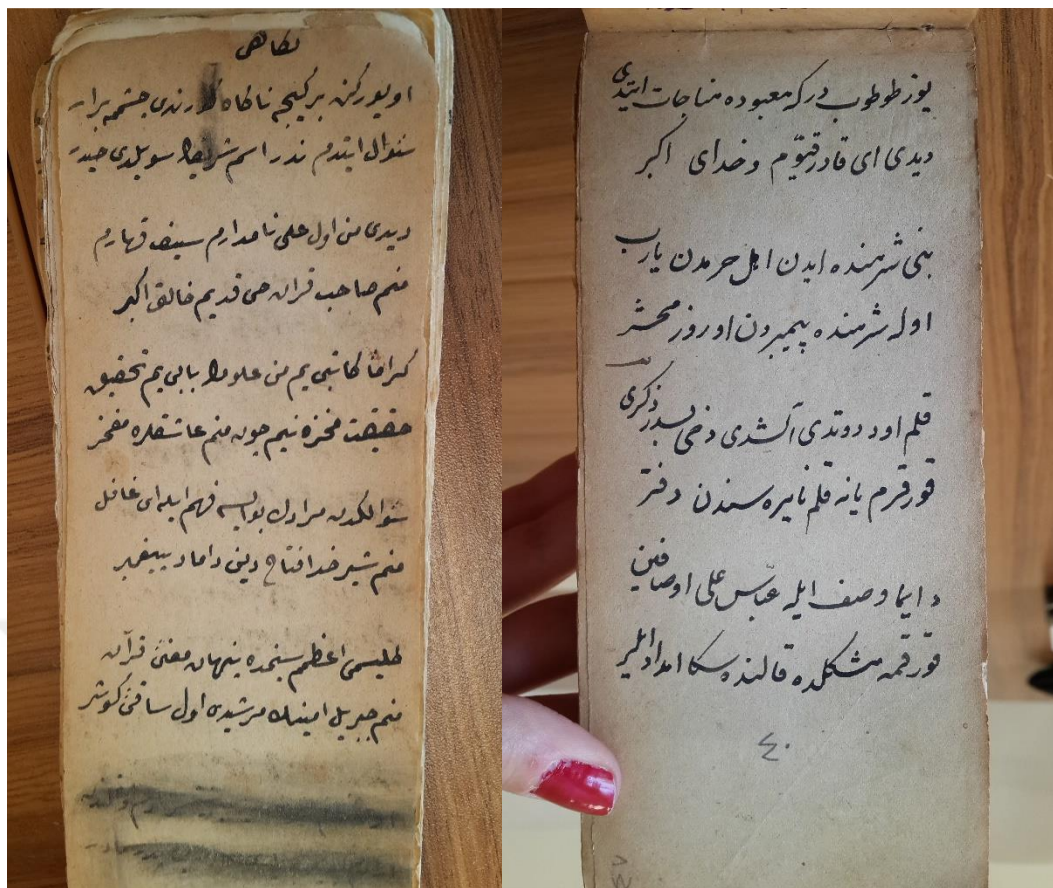
بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

بر قاعله قطعه الهام جو کفایات
وجه آدم علم خاتم جلوه و نه بر نقطه -

دوالقاری بلایه باغدی چون شتر خدا
 قرص خوشیدی صالوب کشفه مانده
 خیمه دین طشره جیقوب اولدی عتایدینوار
 تازه دن بسین دلدله بندی حیدر
 یاره شردی اکاحیدر دیک اولسید اگر
 آرقده بدی کمرسته او منده قهر
 تن تهاور بوب شکر اعدایه طرف
 بیور بکله کیمیر چکوب تیج دور
 بوکدی طومار کبی صفری برهم ایوب
 کشتی نوح کبی صالدی فراته لشکر
 دوله یور بای فرات ایلمارک اوین
 دوندی جرست ایله خیمه کربدی نظر

غصه اولور اولور صبر اولور
 کوردی بوجای عجب صبر اولور
 خیمه دین طشره جیقوب اولدی عتایدینوار
 تازه دن بسین دلدله بندی حیدر
 یاره شردی اکاحیدر دیک اولسید اگر
 آرقده بدی کمرسته او منده قهر
 تن تهاور بوب شکر اعدایه طرف
 بیور بکله کیمیر چکوب تیج دور
 بوکدی طومار کبی صفری برهم ایوب
 کشتی نوح کبی صالدی فراته لشکر
 دوله یور بای فرات ایلمارک اوین
 دوندی جرست ایله خیمه کربدی نظر

دوالقاری بلایه باغدی چون شتر خدا
 قرص خوشیدی صالوب کشفه مانده
 خیمه دین طشره جیقوب اولدی عتایدینوار
 تازه دن بسین دلدله بندی حیدر
 یاره شردی اکاحیدر دیک اولسید اگر
 آرقده بدی کمرسته او منده قهر
 تن تهاور بوب شکر اعدایه طرف
 بیور بکله کیمیر چکوب تیج دور
 بوکدی طومار کبی صفری برهم ایوب
 کشتی نوح کبی صالدی فراته لشکر
 دوله یور بای فرات ایلمارک اوین
 دوندی جرست ایله خیمه کربدی نظر

دوالقاری بلایه باغدی چون شتر خدا
 قرص خوشیدی صالوب کشفه مانده
 خیمه دین طشره جیقوب اولدی عتایدینوار
 تازه دن بسین دلدله بندی حیدر
 یاره شردی اکاحیدر دیک اولسید اگر
 آرقده بدی کمرسته او منده قهر
 تن تهاور بوب شکر اعدایه طرف
 بیور بکله کیمیر چکوب تیج دور
 بوکدی طومار کبی صفری برهم ایوب
 کشتی نوح کبی صالدی فراته لشکر
 دوله یور بای فرات ایلمارک اوین
 دوندی جرست ایله خیمه کربدی نظر

زاهدك هفتقر طبعی قراوانه اوله
 اكاغم حكمت ايدم زو نه عرقان اوله
 راقصه الحارين فتم ايله هازعان اوله
 صديقله فذهب اسلامه بويان اوله
 بزه ملحد ديه نك كنده ايمان اوله
 طبعه ايدم ديمتري باري مسلمان اوله
 طبعه ايدم زوفا ياراني كروه خنزاله
 ناسزا سوزلر ايله باعث اولور كسله
 نه بيلور قدريني ارباب كالانك جبرله
 جمله دن كجست ايدك هرزه بلدايه هله
 بزه ملحد ديه نك كنده ايمان اوله
 طبعه ايدم ديمتري باري مسلمان اوله

جاهل باطل بي منصب ايكته بر ايتير
 كندى افعالي اهل دله اسناد ايلير
 اريدنجه نقد غيبتنم ايله سه لر
 اكا واه الم حكمت ايدك زره قدر
 بزه ملحد ديه نك كنده ايمان اوله
 طبعه ايدم ديمتري باري مسلمان اوله
 كه چكيم نفس اويوب ايتمه يوز جرم خفا
 بيلير وز جهرى ايتوز انظار اصلا
 غم دكل غيبتنم سويلسه دائم اعدا
 قائلوز حوضه سوزه بزرگجه براني اما
 بزه ملحد ديه نك كنده ايمان اوله
 طبعه ايدم ديمتري باري مسلمان اوله

دست عسردن ايتي حله شراب باقى
 حرم اخوان ايتي رايه دل عشاخ
 جمع ازهاره كيرستى هو الاى ساقى
 به آنك عيبت نوردنم تزيان اولوم
 به آنك شوق افروخته قربان اولوم
 بودى
 ملوخ ايتي بكون شمس ولايت رعيه نوردن
 كيردى غصبي دلانك بوم صفا نوردن
 حقيقت خلك بولور وصى صفا نوردن
 بكوند بره تير ايد آل عبا نوردن
 جارك عبادت جلدوس درضا نوردن
 محبت خاندان ايلار جا بجا نوردن
 شهنشاه ولايت حقيقت شير خدا چيد
 فخره تخت شريف بوردن فخره خيد
 مقام غنى عطاء ملكى ساقى كور
 بويى عطاء ايت ايت محرم خيد
 مبارك عبادت جلدوس درضا نوردن
 محبت خاندان ايلار جا بجا نوردن

ملوخ ايتي بكون شمس ولايت رعيه نوردن
 كيردى غصبي دلانك بوم صفا نوردن
 حقيقت خلك بولور وصى صفا نوردن
 بكوند بره تير ايد آل عبا نوردن
 جارك عبادت جلدوس درضا نوردن
 محبت خاندان ايلار جا بجا نوردن
 شهنشاه ولايت حقيقت شير خدا چيد
 فخره تخت شريف بوردن فخره خيد
 مقام غنى عطاء ملكى ساقى كور
 بويى عطاء ايت ايت محرم خيد
 مبارك عبادت جلدوس درضا نوردن
 محبت خاندان ايلار جا بجا نوردن

بویکجه نولدی حینیه انیواه
 بویکجه روح علی اییدی آه
 که حیا آغلی پرستانه الیوه
 بویکجه ناله افسانه دمیوه
 بویکجه شام جانانه دمیوه
 بویکجه عشقی بیجانانه دمیوه
 بویکجه آه بیجانانه دمیوه
 که حیا آغلی کوفه الیوه

۳

بشارت ویردی نور و درده طوبی اول بایکجه
 جیقت سنبیل منوش اول بایکجه هم دم
 ایرشدی نرکز و شوی قرقیل روخلدی شبنم
 قواشیا حیات دیرک جلوس شاه الیه خرم

ایضا

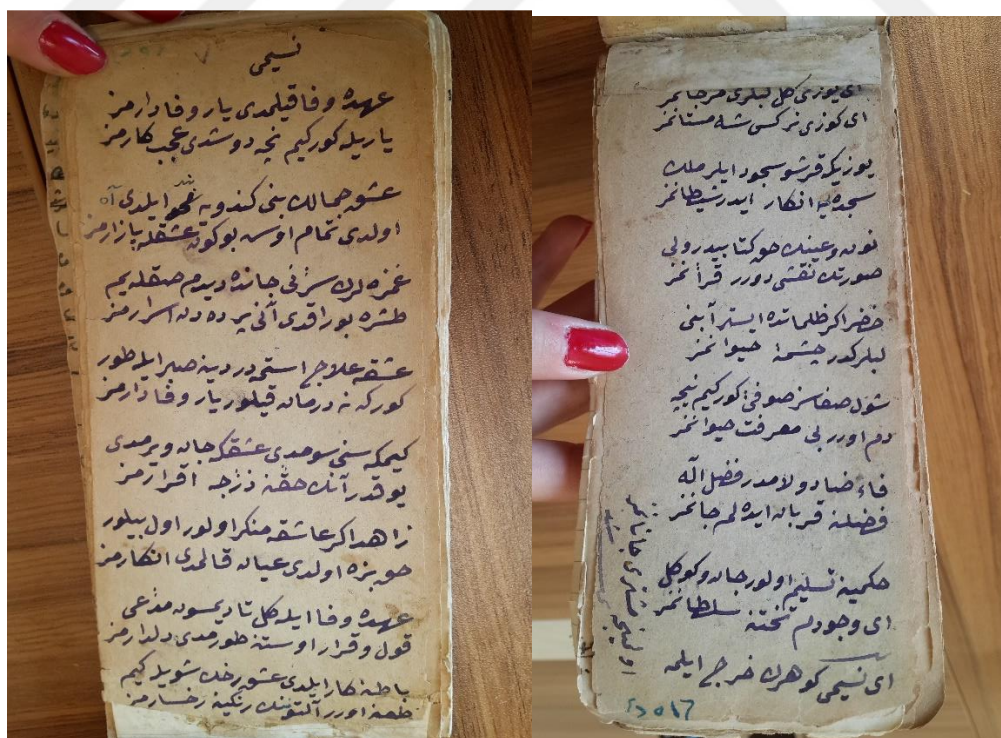
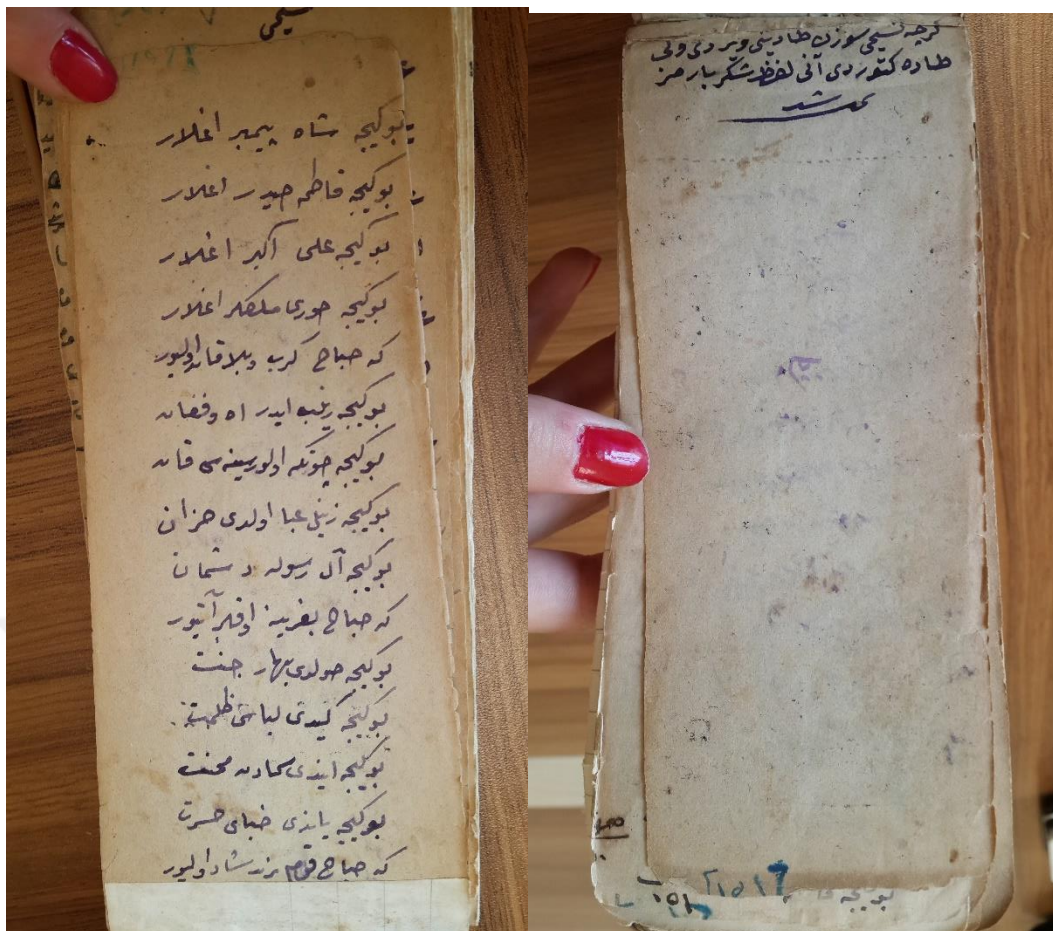
دوستدی یزیدی زهر و جلوب صافی لاله دمیوه
 یاسمیده قوردری حیمه شسته ریخانه اوزله
 مهیا قلدی بوی بیلیم کی حالدی بیکره
 اولوب خورمال جیمه مغایف بوسه اوله ابراه

ایضا

بحرالله کجوت ظلمتقا اول بهار شمدی
 عدالت هم محکم دوزن لیل و زهار شمدی
 مبارک باد دیوب ساقی کی روغن صونا
 تبر غفله قالله الطاهر لولله
 مبارک عید الیه در جلوسی قرضه لور
 صوب خانه دانه بیلیم ایله کجایا قدر

بویکجه محمد شیا و نیکو
 بویکجه عالم نلمه جیدو
 بویکجه زیننه زهرا و نیکو
 بویکجه قاتنه کفانه بویکجه
 که حیا آه رسولی صاپور
 بویکجه ظلم سنم نینه لری
 بویکجه قوی دهر میره لری
 بویکجه یاضی بنده در نیکو
 بویکجه آل رسول خیمه لری
 که حیا ظلم ایم ویرانه لری
 بویکجه قییدی دایه سبط خا
 بویکجه اغلا دیوان آل عاک
 بویکجه سونری یزیدی ازل
 بویکجه خاظم نازک کلم

که حیا غنجه بی سرقالیه
 بویکجه آل رسول اغلا دیوان
 بویکجه سینه لریه زلفه لری
 بویکجه حیدر سنی تیغنه دیم
 بویکجه خیمه لریه لود لاری
 که حیا صبر خنده قائم لاری
 بویکجه ایله عی سبط رسول
 بویکجه شاه شمیم نجن بول
 بویکجه والدیه قیدی و حور
 بویکجه آل حمیده اولدی سلول
 که حیا جمده بی سینه لاری
 بویکجه عرسنه خدایه لری
 بویکجه شوقی موانیدی ماه

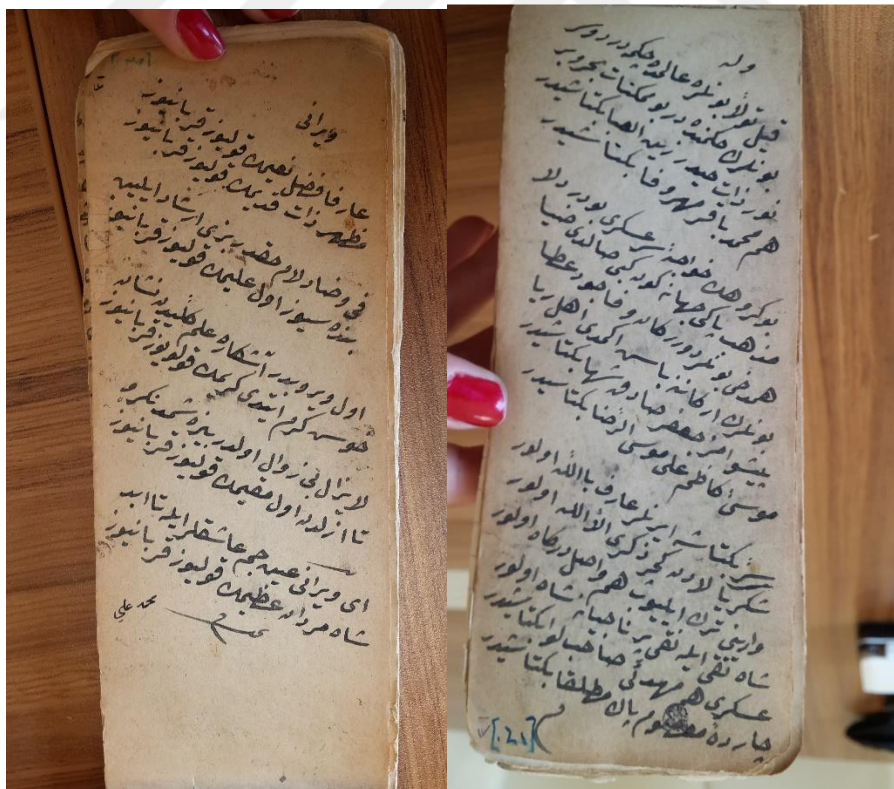

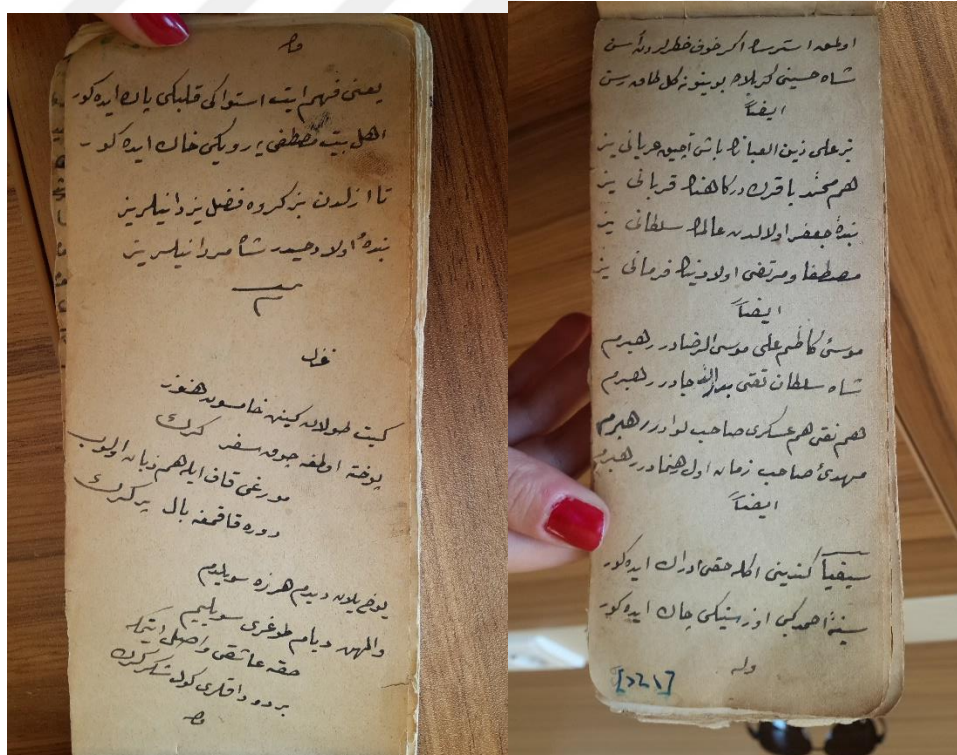
[o. y]

همه ده
 اشرف او غنی آل خبری
 بفرج برده کل برده در
 سزا او مولانند قویوز
 بنمسه ایکی دل برده در
 آری واررد او هو کمر

[201]

فقد ربيته لي
في السنة الأولى
أرضه في السنة
أو كرامة في السنة
أما يا محمد
أوديك أمانت
يوافق في السنة
أو المودة في السنة

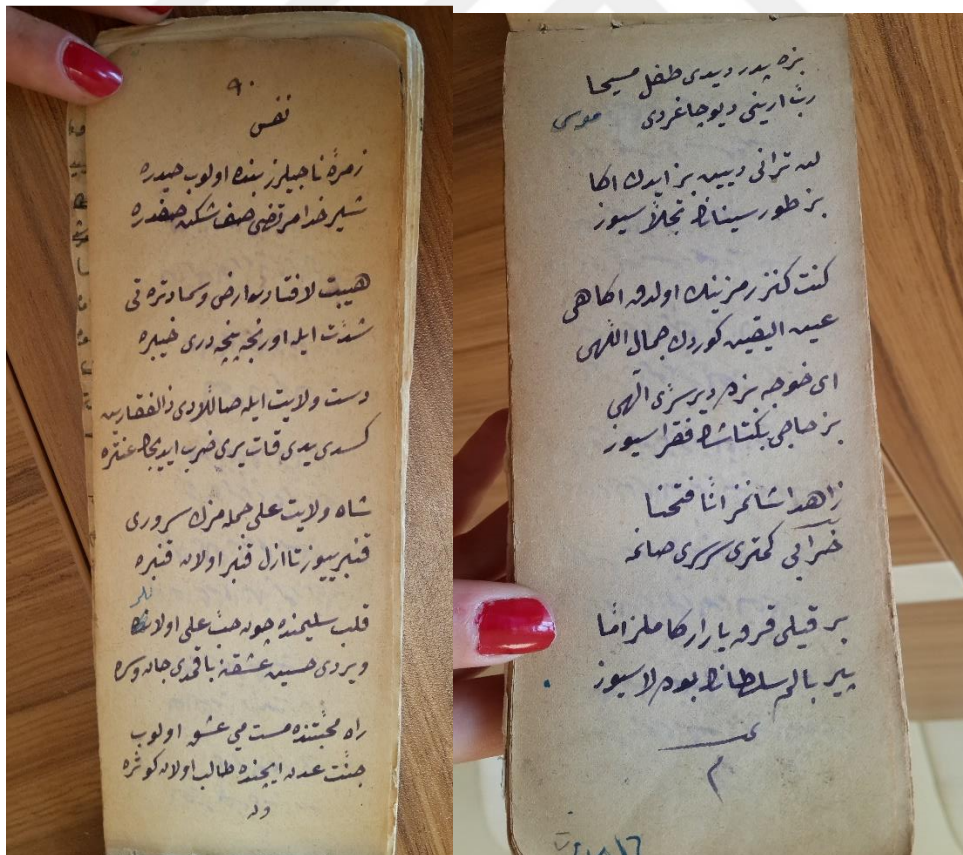
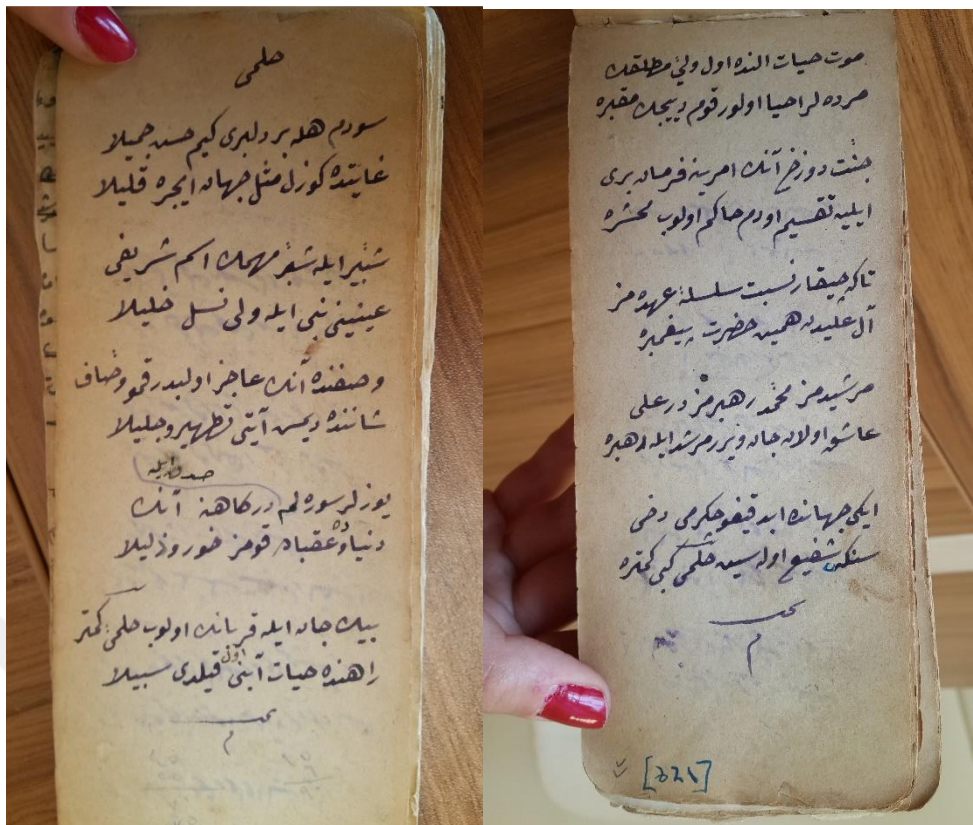
نقی ایله
 نصیب نشی برار کی کندی
 حصه المکره نور اولک کند
 سره که مقاره در سوار کی کند
 انه بر محمد علم دیر
 در ده کتیا ایله در دینه دوتی
 تو قه آره محمد ل در دینه دوتی
 قه که کتیا علیله در دینه دوتی
 انه بر محمد علم دیر

اول نینه یگی بری بیارم دینه
 بیار حصه ناله شیطان دوری
 جو که کانه ابریم دینه
 او حصه نه ابراهه عمار دوری
 علی که کور خویلی چا حصه
 سمانت چله بولک حصه
 جیتی اعلیه در دینه دوتی
 بلیه نینه ابریه کولک دوری

سما که چالینه کتیا دینه دوتی
 دستور یا شاه دجه انزال
 محمد نینی کولک حصه دوتی
 بر کولک قوسی اسم دوری
 قه که کتیا اول چا که دینه
 در دینه دوتی کور کور دوری
 کور بری کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 قه که کتیا اول چا که دینه
 رانه سنی یوزنه چا که دینه
 سوره کور کور دوری
 سوره کور کور دوری
 سوره کور کور دوری
 سوره کور کور دوری
 سوره کور کور دوری
 سوره کور کور دوری

سیر سلطه ابراهیم کور
 اول کتیا کتیا دوری
 حقه ابریه دوری
 اوقیه کتیا دوری
 محمد
 کور کور کور کور دوری
 انه بر محمد علم دیر
 بلیه کور کور دوری
 انه بر محمد علم دیر
 ابریه کور کور دوری
 حقه کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 انه بر محمد علم دیر
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری

و بلیه کتیا دوری
 انه بر محمد علم دیر
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری
 کور کور کور کور دوری

باب حیدر دود و دیگر بر باب ایتمم التجا
ای خرابی به قزلباش اولادیم عالم بلور

بوسوی

کنت کزک حجتی برهاند برکتا شیر
سر معراج مظهر عرفانید برکتا شیر

هم مجرور و فرقی بهیروزات صفات
فخر غوری رمزینده دربانید برکتا شیر

لوح محفوظ نبوت خاتم نقصه خدا
آیت علم لده فرقانید برکتا شیر

حاشا سر و ولایت معجزات احمدی
دو جرم اندر کوری سلطانید برکتا شیر

لیله نجم و کرم اول قبله اسلام رسیده
بیت محمود خندان کاندید برکتا شیر

وله

[۸۸]

وله

یاد نظر زهره اعدی دینه هب جان اولور
شاه علی الرضا ارسلانید برکتا شیر

واقف اسرار ایدن قبل بوسوی جان خدا
صوت شریکی کربلا قربانید برکتا شیر

تمت

خرابی

کاف نود خطابی اظهار اولده
بز بوجانانک ابتدا سیور

کیمه لرو اصلی دیدار اولده
اول قاه قوسینک اودانا سیور

یوسف الیکه آمله خوا عالمده
هوایده هوایدن سزنی میده

بر کجی جنت برسانه قالدیه میده
حضرت عیسا اوز بیا سیور

وله

کفر دیر لک شول هشتا جو سی
حقه کیمه بدوختن بولک لک
خو خوشه کیمه کیمه صراط کور
بولی و خوشه کیمه انشاء شیر

بیر سلطان ایدر برحقه کیمه
شیر قوراکدن اوزاقید اوزله
خو رکن لک نامرد لوجا سیه کیمه
صویر لکون آرا لک خوریا شیر

آدم (آدم) معدن کیمه - adanom -

[۸۹]

خرابی

دو کیمه خوناب اشک ای بری دیدم بلور
زخم سوخته خونابنی سیف بلور

در دهر لک سوال ایدر خونی خورده
کوزی عشق صاف زالا علی رستم بلور

بز خرابی ایدر لک بلور طه ایدر
ترک دنیا لک ایدر ابراهیم ادم بلور

بی بد در بر سحای که روح ایدر
کیمه لک بلور اوسری مصلی مریم بلور

بز نه بوغدی اکل ایدر نه خوری علما ایدر
جنت در دولا سیه حضرت آدم بلور

صوفی احموز بلور کنت کز اسرارینی
کندی عاقبت قیاس ایدر بری کیم بلور

هم امام هم هدایت معنی هم مهدی
 هم کتاب وی منزل هم رفد منشوری
 هم طیف هم عروج هم قرائن هم بروج
 کردش چرخ مدارم شهر زند مشهور
 دو کلاه خود شنیدیم هم سعد اکبر در آدم
 نحی کنز طلعت بدر شنب و بجو ریم
 کافرونه مبدئدر منشئدر کائنات
 اشبو کونک کنت کنز کنز مفروریم
 هم مرکب هم بسط و هم جواهر هم عرض
 مفصل هم متصل هم ذاکر مذکوریم
 بنج هم طوبای طوبی لهم حسه الماب
 شاهد شاهنشاه هم شاهه مستوی
 ظاهر و باطنه بنی بید و بنیاه هم بنج
 نظرم هم نظرم هم نظرم هم نظرم
 ساقیم هم ساغیم هم سلبیم هم سبیل
 بنج در هم جور غلام هم اندک مقصودیم
 هم بنج جام ازله هم بنج در جام البت
 [۸۱۶]

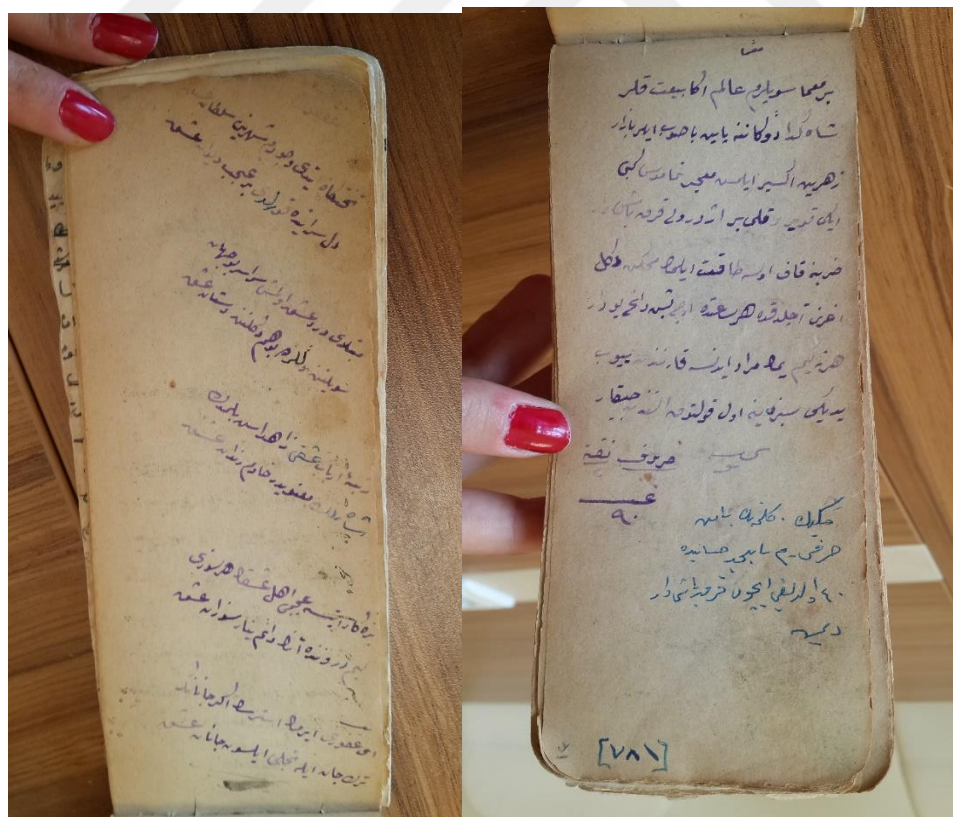
هم شراب کوثر هم غار زند محمود ریم
 هم منادی و نایم هم عطوف هم رفد
 هم قول هم قوللرک رزاد و غیوریم
 هم بنج میخانه و کجی خرابات از ل
 هم شراب هم آنکه پیمانده و انگوریم
 بر سلطان
 ۱۹۴

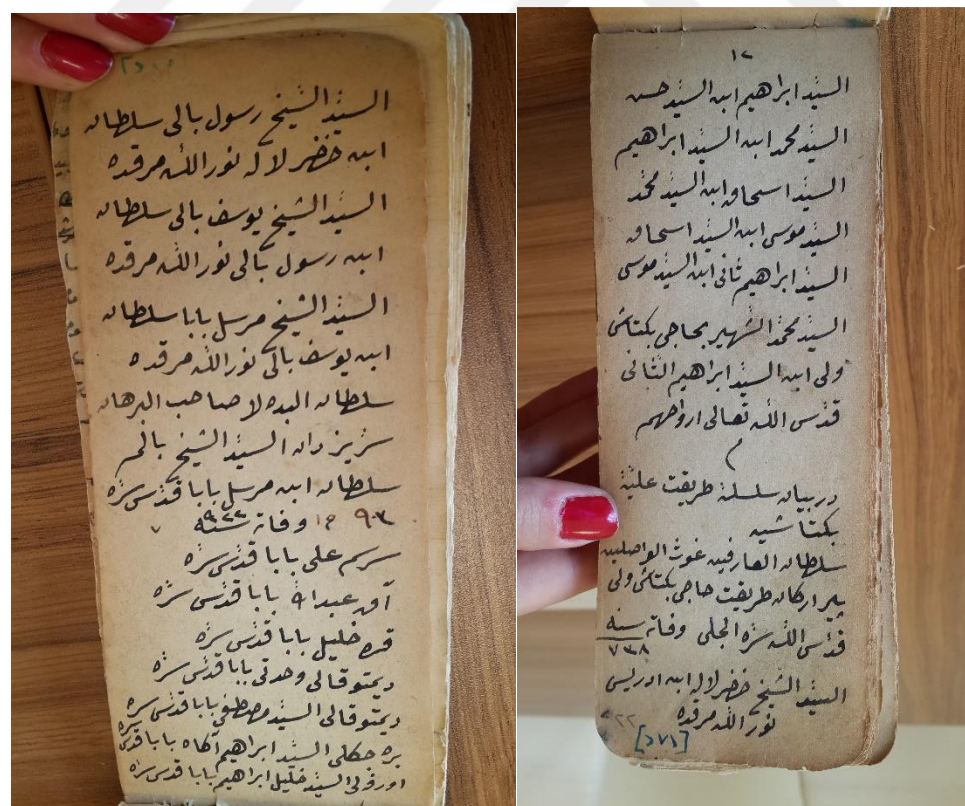
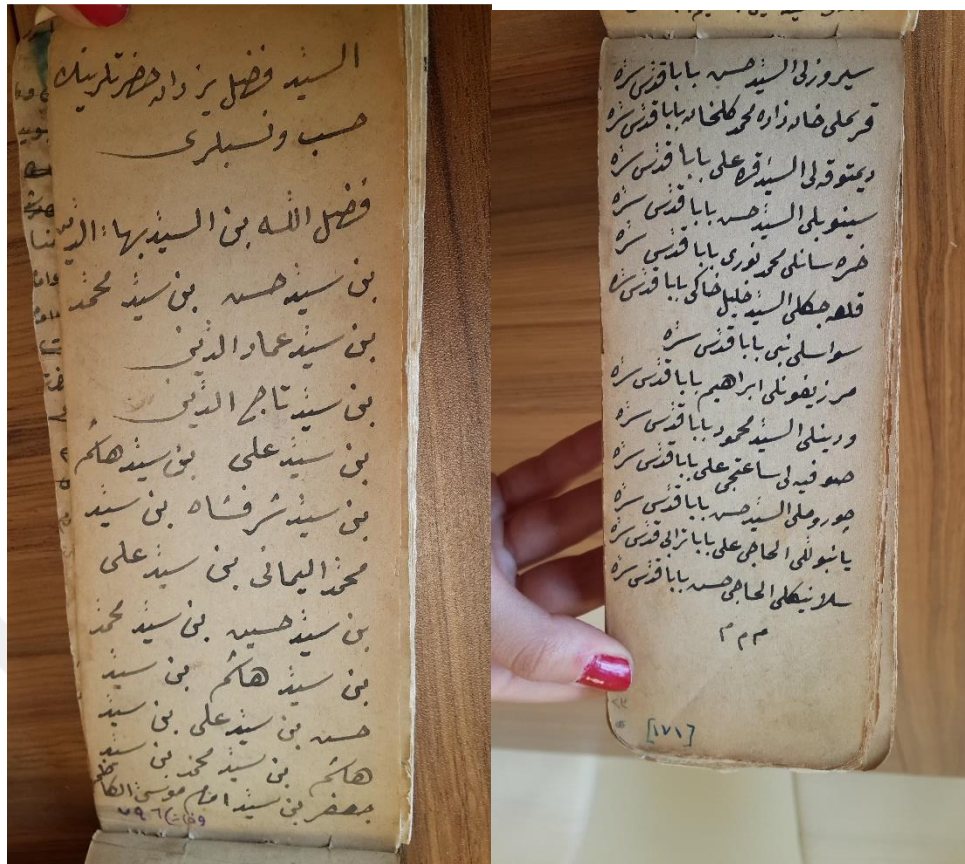
کل ای زاهد بزم اید همیشه
 هفتاد یا اید حقول سلطان
 کنز قلیق آید بزه ایلیم
 بنج هم بنج هم بنج هم بنج
 زاهد بنج بوسه هم بنج در سید
 از راه اندن باجی در سید
 مسجد هم بنج هم بنج در سید
 جود لولان مسجد معناه بنج
 زاهد سنا بول بول بول بول
 ی هم بنج لول رحمت هم بنج
 بول بول بول بول بول بول
 یادور یا جی بول بول بول

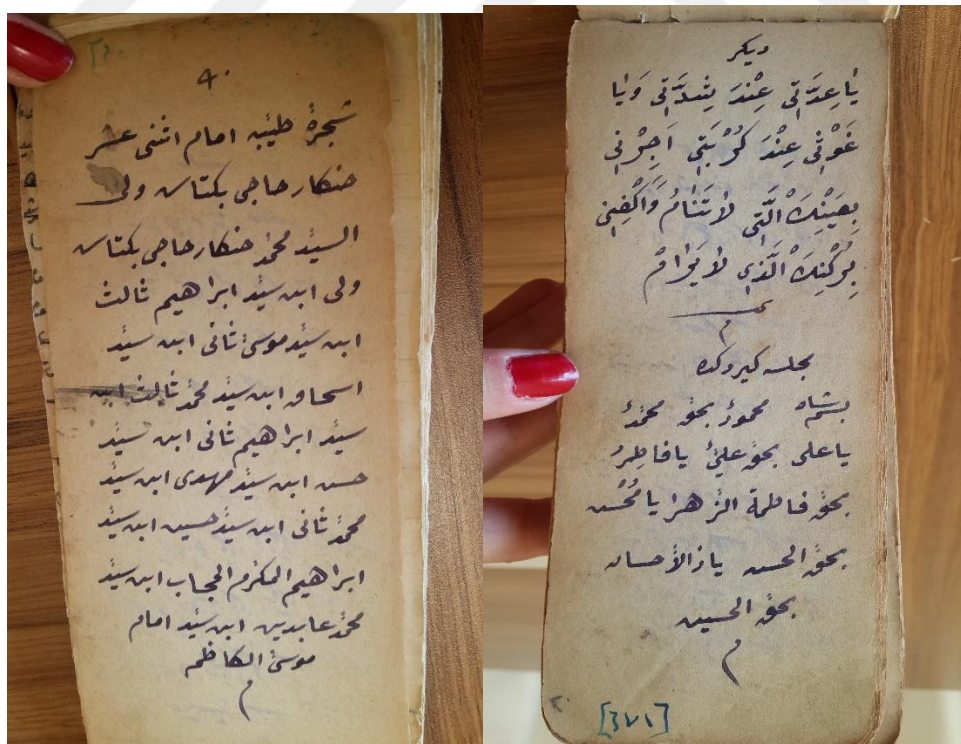
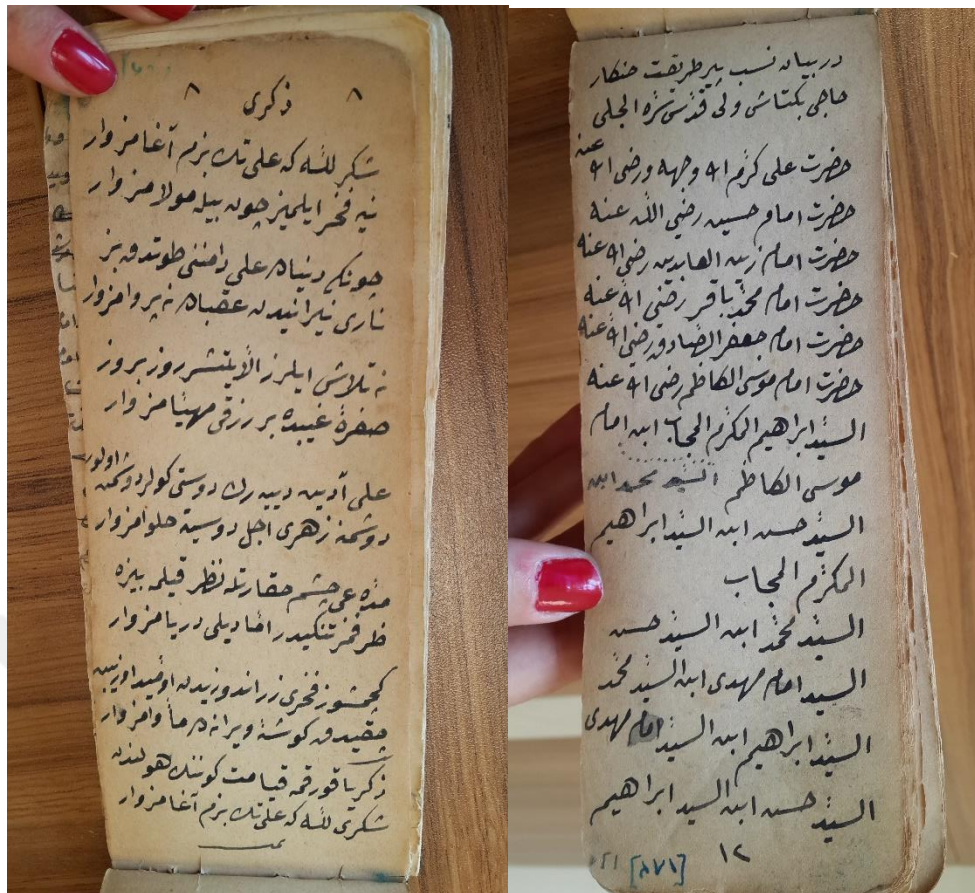
قلع آید بنی جور اید جانان
 حذر ایتری بچ نال و افغان
 اور یاند مسر شفا اید نه فلکی
 نه بر آتش آه دل سوزان
 غم بنیاه بنی اولدر دی بوج بنج
 کلر غم اولدی آگاه غم بنیاه
 آه اید هم غم آه که اولدی آخر
 چقدی اگر اه قلوب کلبه اهران
 به غا جک قلم در دهنای شریه
 عاقبت ظاهر اولور چاک کریان
 دطف اید و سید مکر ای باد بول بول
 ویریه سید بر ضرب اول سر و خرامان
 ای وضو غم بنج اید پریشان حال
 که آگاه دکل حال پریشان
 م م م
 سعادت ازلی قابل زوال اولر
 کونتی بر اوزره دو شکله با مال اولر
 [۸۱۶]

هم امام هم هدایت معنی هم مهدی
 هم کتاب وی منزل هم رفد منشوری
 هم طیف هم عروج هم قرائن هم بروج
 کردش چرخ مدارم شهر زند مشهور
 دو کلاه خود شنیدیم هم سعد اکبر در آدم
 نحی کنز طلعت بدر شنب و بجو ریم
 کافرونه مبدئدر منشئدر کائنات
 اشبو کونک کنت کنز کنز مفروریم
 هم مرکب هم بسط و هم جواهر هم عرض
 مفصل هم متصل هم ذاکر مذکوریم
 بنج هم طوبای طوبی لهم حسه الماب
 شاهد شاهنشاه هم شاهه مستوی
 ظاهر و باطنه بنی بید و بنیاه هم بنج
 نظرم هم نظرم هم نظرم هم نظرم
 ساقیم هم ساغیم هم سلبیم هم سبیل
 بنج در هم جور غلام هم اندک مقصودیم
 هم بنج جام ازله هم بنج در جام البت
 [۸۱۶]

[illegible][illegible]

لما غلبت قوة الينبوع
 من ارضه فتورده نبع
 وصالحه الجود انك
 افاضته
 فزاد آلان سويده
 ايند حظ اندك
 صوارك بيم سويدي
 حورنده
 شاه روانك خوردي
 جبريتك كلكي
 علمك بيلك
 كركت بيلك
 كل وقت در بيلك
 له سحر آيدك ميدان
 سحر رعيه هم ايام
 تا از عمره آيد بيا
 انا
 زلف افروزه اوتو
 يا اريد ركنه

یا اودغ قورینه غالیی دیر امانی
سیردینه اولری سیرجی طبعی قولنه
لهم اودغ عالم مقینه شفیعی قولنه
بی غصه ایله فضل آلرین یی
عنانیه هاشا کرم ناقصا هجی بی
آشنای دقت

دو دندک صداتی افرینیزده
چهار یقینا سیر جوطه با ابله
آشی حاتم چایره
لو تو یقه بقرنه دو نویره
دوشا نو نویره خیره
یغیرا نده - - -
کوبایه هورید خونی
سقا خرابه کوبی
دو کوبه میت خونی
دو کوبه نده - - -
نشانک مطه بادن
یوه ده واریم بیل
دو کوبه میت بادن
یغیرا نده - - -
سقا خرابه کوبی
کوبه آید الیه
نشانک مطه بادن
یغیرا نده - - -

[illegible]

کوزه من ذاتی مخلوقه علوی نظری
 عشی ایوب نوری اما که بهیچ بعضی
 وحدت ذاتی حق تعالی باشد که در
 عالم و کلامه خدا باشد و عبادت او
 نشسته شود و به آیتان تا به ویدیم
 اکل و از طالع غیری نه بایچه و در
 ای شمای ایی حضرت الهی و غفور
 حوریم که کور قلب و کونین قلمه
 اید عیسی که کلامه ذاتی غلبه
 بیدیم یوز بولوام با ایی بد عظم طلبه
 نه دیم قوبه را و نه بود و حق سرور
 بزم عذیم نغمه ایی قات به ترور
 نور رحمتیه کولیدیم روی سیرام
 که در حق مغفرت نه بدی که کفر
 بی نایا کریم که کلمی و کلم
 برتبه کلامه قرنی عالم و اهل و حق
 توینده جعقه نسبت یوز ایی قلمانی

[illegible]

بهار سکونت حوت لیدر که محض
 که همان الامان قلبی دور سفر سفید
 نظر به هر فیه کول الامان عربان
 حال اکایوف بورسون مرشید ریو عبید
 نیز بیان هر فیه قولایه در نجف
 قلب اولاد علی قلبی دور درد ویر
 خانه از دشمنانی سوم صقیه ای شیرین
 لغت الله لیدر علی آل بیز

[illegible][illegible]

هناك فيك لعله سنة
قول لعله في سنة
بوتس في سنة
بين الحين والحين

طاهر لفيك لعل لا ينه
قول اوله في سنة
بولي كيه في ايل
بين الحرة الله

7-5

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

13

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

5. 4

حققت اینها شریعت ایمان الحمد لله
شوق قدرت دگر بنی بکشد الحمد لله
شوق آریشای طاعتی منیر اغاری
صلواته صفای اله آئیده الحمد لله

کتابخانه آستان قدس
کافور لک ارج قاضی بولاشی
قویون کتبه خواجه ملک
قویون ده انشا الله بید سلطان دی

بید سلطان ابراهیم ای بوج غنی
دائم دیرلر قورل هان
حقه نسیم ایدرک اول شیریه تح
درسلرته اغوشید بید سلطان دی

محمد بن یوسف ادر اتید
شیر یوقدن واره کلدیم
بیر قاضی عیسیه آیدر
قندیلر کج کورده کلدیم

آلبه ایله شه کوریم
نعل مرجان کورده دیم
درسلرته ایدرک اول شیریه
بهر یوقدن سوره کلدیم

بیوزله عیسیه دلدیم
قورده کورن ایلر ایلر قالدیم
دورده کورن ایلر ایلر
کوردیم کورن ایلر ایلر

بید سلطان ابراهیم خوشن
کافور لک کورن کورده
اون ایلر ایلر ایلر
بهر یوقدن سوره کلدیم

بید سلطان

قورل ایلر قلدیم دوتان ایلر
کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده

ایله سوره کافور لک
دوتان ایلر ایلر ایلر
اومارم یوقدن سوره
کافور لک کورن کورده

سورس ایلر ایلر ایلر
چامیه بهادر بولور بولور
بهر یوقدن سوره کلدیم
کافور لک کورن کورده

شاه قلدیم کورن ایلر

محمد افشار بن افشار
صوفی عیسیه ایلر
مرآت سوزلر ایلر
قافور لک کورن کورده
ایله سوره کورن کورده
کوردیم کورن کورده

کوردیم کورن کورده
دوتان ایلر ایلر ایلر
بهر یوقدن سوره کلدیم
کافور لک کورن کورده

قافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده

کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده

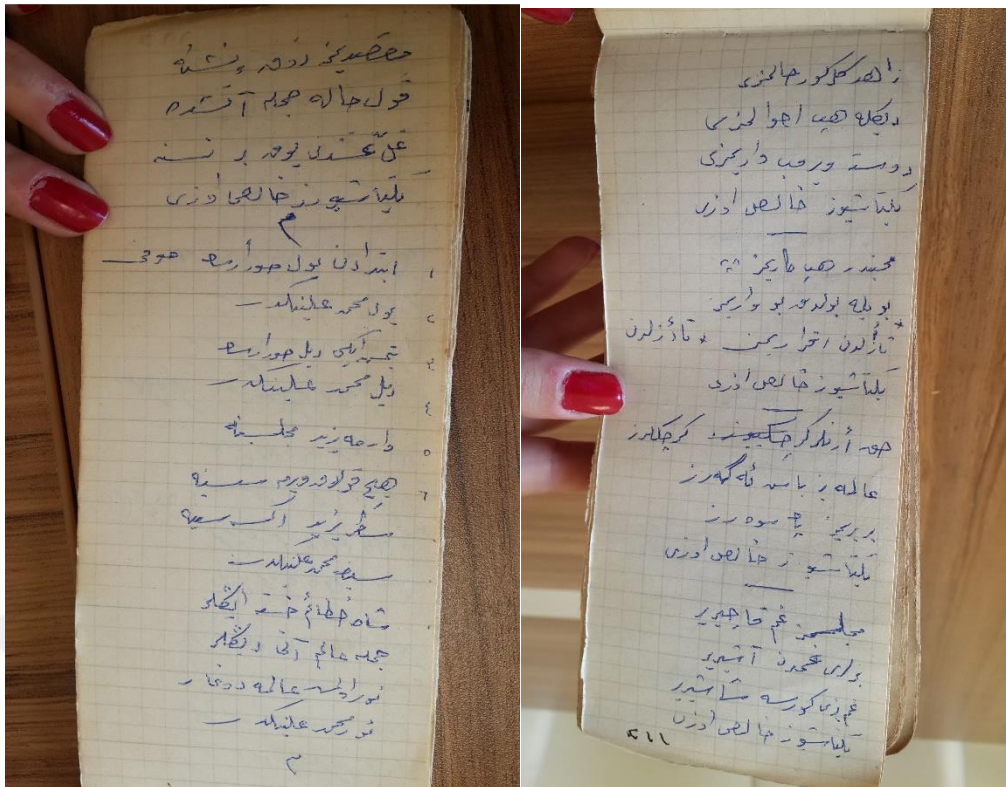
برگورده سلطان دهرن
لاسلطان ایلر ایلر
ایله سوره کورن کورده
کافور لک کورن کورده

کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده

کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده

کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده

کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده
کافور لک کورن کورده

بوغازه لما قیسه عقیقه
آشپنا بولما کجلا
پاکه دوننه کجلا
دیزنه راقب اولور

ایاغنه امینه مسی
قولونه کوشه خا می
صیونغه آینه مسی
نشره باقی اولور
ایا یاقا قانی سیم
نه شکله یاشنه ایش
بیتل خانار لاشه اوشا
سیرک باقی اولور

کینه یاقه قانی
اوجاغه اوسه لاولی
صوبه باطیمه قوایی
آقا باقی اولور

چو چله اونیار عه شیخی
کویکله یور بدلا شیخی

۲۱۲

قارشه ره قایمه قایقی
هوا باقی اولور

باش باغلامه امیری
رغیبر سه ره میری
لما نالر به مسه خامور
تله باقی اولور

قیغوز لید آتکمان
یاره چکله معایلمان
صیونل قویا یاشلمان
رمانا چوکوب اولور

۲

بر آدجه غوراشه یونیم شله حال
آدجه کورده ای کیم لولا یور
چیموش

اول آتسدر یوسگور که آتسدر
سعدی ده یاقوش یاقمان اولور
تای قور کسلسن آتک کوز سدر
ایلیک آتسدر راقمان اولور

ایچیه ایچیه لاه باقار ایم به
کسکه قاطیره یقمان ایم به
اول یقمان دن یقمان ایم به
نورس یوکونلر چاقمان اولور

دیار غریبه اکلشوه قاریم
عسمر تلف ابریم چور دلیجه قاریم
قوب قور قاسی قاتی قور دلیجه قاریم
چو کوییم کله آقامان اولور

دروغی

چار سبیل کی لاه باقمان
کوییم دودولم نیمه یولیم
بر دار آتسدران بوشتا کس
سور دلیجه نیمه یولیم

۲۱۳

عسمر کور ایم دله یقمان
یونیم یقمان دودولم نیمه یولیم
لولا آتسدر یوسگور که آتسدر
سعدی ده یاقوش یاقمان اولور

تای قور کسلسن آتک کوز سدر
ایلیک آتسدر راقمان اولور
ایچیه ایچیه لاه باقار ایم به
کسکه قاطیره یقمان ایم به

اول یقمان دن یقمان ایم به
نورس یوکونلر چاقمان اولور
دیار غریبه اکلشوه قاریم
عسمر تلف ابریم چور دلیجه قاریم

قوب قور قاسی قاتی قور دلیجه قاریم
چو کوییم کله آقامان اولور
چار سبیل کی لاه باقمان
کوییم دودولم نیمه یولیم

دروغی

بر دار آتسدران بوشتا کس
سور دلیجه نیمه یولیم
ایچیه ایچیه لاه باقار ایم به
کسکه قاطیره یقمان ایم به

سعد کز لکن بی عاصی یاز سیه
در دلمه سیه عاک آرزو سیه

بهر بی دوز و می سن دوزن بی
بر عجب تیره کتیرن ای غنی

کوزم آید کور دگم زدن ای
نفس هوا کف دوزور و شعله ای
چشمه اولیم دیو آج

بسیم مردار سیم بر این تیره قیام

نفسه آید کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف

رژ کف سیم سیم آید کف کف
یا سیم آید کف کف کف کف

قیل کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف

قیل کف کف کف کف کف کف
یا کف کف کف کف کف کف

قیل کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف

تاکیرن بنیادی حکم اوله اول
اول کف کف کف کف کف کف

تاکیرن بنیادی حکم اوله اول
اول کف کف کف کف کف کف

تاکیرن بنیادی حکم اوله اول
اول کف کف کف کف کف کف

تاکیرن بنیادی حکم اوله اول
اول کف کف کف کف کف کف

تاکیرن بنیادی حکم اوله اول
اول کف کف کف کف کف کف

تاکیرن بنیادی حکم اوله اول
اول کف کف کف کف کف کف

تاکیرن بنیادی حکم اوله اول
اول کف کف کف کف کف کف

تاکیرن بنیادی حکم اوله اول
اول کف کف کف کف کف کف

تاکیرن بنیادی حکم اوله اول
اول کف کف کف کف کف کف

سینا اوسته شرمالی کزه
بر دوسته دلازم کون انشام اولم
کف کف کف کف کف کف کف
بر دوسته دلازم کون انشام اولم

کف کف کف کف کف کف کف
آه کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
بر دوسته دلازم کون انشام اولم

کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
بر دوسته دلازم کون انشام اولم

کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
بر دوسته دلازم کون انشام اولم

کف کف

کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف

دیم کف کف کف کف کف کف کف
دیم کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف

دیم کف کف کف کف کف کف کف
دیم کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف

دیم کف کف کف کف کف کف کف
دیم کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف

دیم کف کف کف کف کف کف کف
دیم کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف

یونس

کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف

کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف
کف کف کف کف کف کف کف

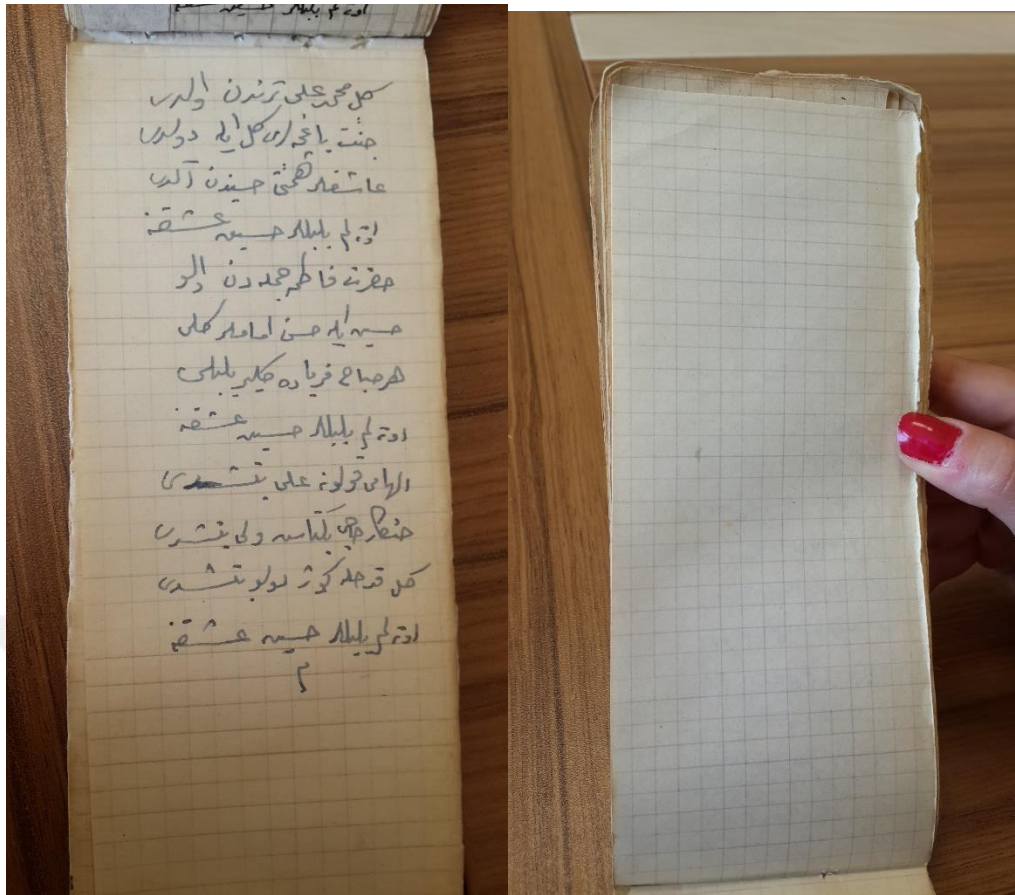
نویسندگان: سید علی
میرزا محمد علی
میرزا محمد علی

1991

22 15

~~22~~ CFT

صباحه سحره ویدایه فایستی
ادتم بلبله هیر عفتنه
کل روزی ده فضا و قاشه
ادتم بلبله هیر عفتنه

۱۶. شکر آبی
 ۱۶. کلشن خیار باره
 ۱۷. میر آبی عالم کشته قاحا
 ۱۸. ترابی کل کوکله طم
 ۱۹. پوسندی ای حال اختاپ
 ۱۹. پوسندی ای حال اختاپ
 ۹. کلشن دون لپی سیرور
 ۹. ترابی حقیقت معرف
 ۹. ترابی از لور سوری
 ۹. کرچه از لورن پورینارم
 ۹. پورینارم زیارت لیلیم وک دورده پی
 ۹. قول حقیقت پوکون پیر بره کلشن
 ۹. ترابی ندر بوزلف غنچه
 ۹. ترابی نشو و جام حبه
 ۹. ترابی نوله شیری پیر
 ۹. ترابی ای کوکله ایمان دولت
 ۹. ترابی معنی
 ۹. ترابی از لور سوری
 ۹. ترابی استخر
 ۹. ترابی استخر

۱۶. شکر آبی
 ۱۶. کلشن خیار باره
 ۱۷. میر آبی عالم کشته قاحا
 ۱۸. ترابی کل کوکله طم
 ۱۹. پوسندی ای حال اختاپ
 ۱۹. پوسندی ای حال اختاپ
 ۹. کلشن دون لپی سیرور
 ۹. ترابی حقیقت معرف
 ۹. ترابی از لور سوری
 ۹. کرچه از لورن پورینارم
 ۹. پورینارم زیارت لیلیم وک دورده پی
 ۹. قول حقیقت پوکون پیر بره کلشن
 ۹. ترابی ندر بوزلف غنچه
 ۹. ترابی نشو و جام حبه
 ۹. ترابی نوله شیری پیر
 ۹. ترابی ای کوکله ایمان دولت
 ۹. ترابی معنی
 ۹. ترابی از لور سوری
 ۹. ترابی استخر
 ۹. ترابی استخر

۵۶. شکر آبی
 ۵۷. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۵۷. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۵۸. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۵۹. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۰. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۱. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۲. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۳. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۴. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۵. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۶. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۷. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۸. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۹. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۷۰. شکر آبی قریب شکر آبی

۵۶. شکر آبی
 ۵۷. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۵۷. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۵۸. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۵۹. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۰. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۱. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۲. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۳. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۴. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۵. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۶. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۷. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۸. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۶۹. شکر آبی قریب شکر آبی
 ۷۰. شکر آبی قریب شکر آبی

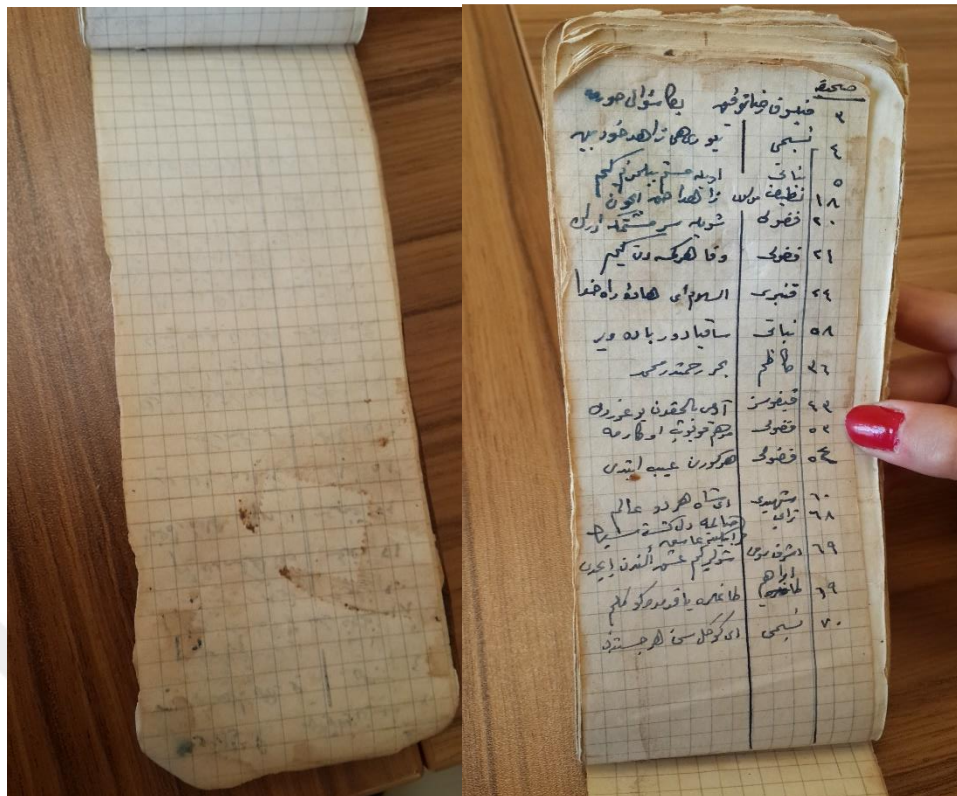
۴۰ + فضولی شفا و حسن قدره
 ۴۱ + حویله سرستم کم
 ۴۲ + حویله لک و کربان
 ۴۳ + سلطان بزم سرک به سلطان
 ۴۴ + عیدک کلون عاشر
 ۴۵ + معجزه بوماد
 ۴۶ + وقت ماسته
 ۴۷ + خمید ای شه ملا و لای
 ۴۸ + نیمی کتد قولوم
 ۴۹ + عینی به و شاه کره
 ۵۰ + فضولی صبحم کتد ابراهیم
 ۵۱ + بنانی باضا دور بارودید
 ۵۲ + سیر سلطان کاشف دالدر
 ۵۳ + فرمی امید مقصوم
 ۵۴ + رستم ابر و شیب
 ۵۵ + بوزره می سبیل الله
 ۵۶ + راه حق معصوم
 ۵۷ + بحر جنت محمد
 ۵۸ + جوتان در ایوان

۱ + صمدیه بکون بکون با سینه با سینه
 ۲ + رضا با دور لعلده با سینه با سینه
 ۳ + شفا و شفا بطر سوال عورتا جوت
 ۴ + نیمی بوزره زاهد شویدر
 ۵ + بنانی اوله مستم
 ۶ + ورنای ای حواله
 ۷ + بیل علییه محمد میان
 ۸ + صیه ظاهری با طبعه غلقه
 ۹ + ورنای قدرت قدر بلند
 ۱۰ + نیمی کوزره آرم اکلان
 ۱۱ + لختی لمانای کده بصیرت
 ۱۲ + شمس شمس امام
 ۱۳ + ای کلام الله با طبعه
 ۱۴ + کور کیم بزرگ
 ۱۵ + ورنای ای اکلان زبانی
 ۱۶ + بوضه سیرت بیل
 ۱۷ + زاهد اولره چون بزه
 ۱۸ + زاهد صبر
 ۱۹ + مرشد

۱ + صمدیه بکون بکون با سینه با سینه

۱ + صمدیه بکون بکون با سینه با سینه

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı : Mehmet BİRCAN
Doğum Yeri ve Yılı : Gülşehir / 1992
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : mbircan08@gmail.com

Eğitim Durumu

Lisans : Ahi Evran Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 2010-2014.

Yüksek Lisans: Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, 2014-2017.

Mesleki Deneyim

Tuzköy Ortaokulu, 2017.

Gülşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, 2017.

Yayınlar:

Bircan, M. (2015). *Yurt ve Hayat Ağacı Simgeselliği Bağlamında Ürgüp Nahıı. Türk Dili-Edebiyatı Türk Tarihi Ulusal Öğrenci Kongresi (Kırıkkale, 07-08 Mayıs 2015). Kırıkkale Üniversitesi.*

Bircan, M. ve Tunçbilek, L. (2015). *Yağmur Yağdırma Törenleri ve Bu Törenlerde Uygulanan Ters Ritüellerin Tahlili. III. Uluslararası Halk Kültürü Sempozyumu (Kazan / Ankara, 08-10 Ekim 2015), 519-526. Ankara Üniversitesi-Kazan Belediyesi,*

Bircan, M. (2016). *Matem Ritüellerinde Ters Dünya Algısı. 5. Ulusal Türk Dili ve Edebiyatına Genç Yaklaşımlar Bilgi Şöleni (Nevşehir, 28-29 Nisan 2016). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.*